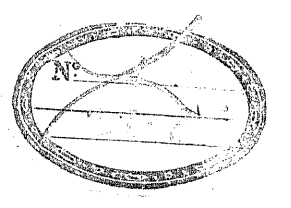

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35

Handwritten text, possibly a signature or date.

7 800-40
C-11112
MADE IN SPAIN

del Colegio de San Ildefonso de Madrid, B. 1035

D. FRANCISCI
SALGADO
DE SOMOZA,
IN REGALI CANCELLARIA
VALLISOLETANA SENATORIS;
LABYRINTHVS
CREDITORVM

CONCURRENTIVM AD LITEM,
per debitorem communem, inter illos causatam.

PARS QVARTA, ET VLTIMA.

*Opus posthumum ex ipso Authoris intricatissimo Authographo, non sine
ingenti labore, & multâ industriâ erutum, lucique vindicatum.*

Huic accessit Tractatus DE LIBERTATE BENEFICIORVM, &
Capellaniarum recuperanda, ab eodem Authore aliàs concinnatus.

Nunc primum in lucem prodit, cum Indicibus necessariis.

LVGDVNI,
Sumptibus LAURENTII ANISSON.

M. DC. LXXII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

EXCELLENTISS. PRINCIPI
ET ILLUSTRISSIMO DOMINO,
D. GARCIAE DE HARO
ET SOTOMAYOR,

COMITI DE CASTRILLO, VICE-REGI
quondam Regni Neapolitani, nunc Castellæ Præfidi,
& à Consilio Status,

HOC OPUSCULUM

Dicat & consecrat P. Lector M. Fr. ALVARVS SALGADO,
Rector Collegij S. P. N. August. Agrippinensis.

Auspiciis res cœpta bonis malè cedere nescit. Alciatus.

PRÆCLARI ingenij, Præclarissimi, & Illustrissimi Do-
mini D. Francisci Salgado de Somozza patruj mei incliti, &
nature vinculo alligati Fratris charissimi Patris mei Domini
D. Garcia Salgado Aduocati Regij nuncupati defuncti, &
functi officio Auditoris Generalis totius Regni Gallæcia in re-
gia patria nostra Ciuitate Corunna, veluti columnam regio vixote (de nu-
be lumen) moderamini aptam, utilitati publicæ patrociniū, & Ecclesia-
stica libertati (si fas sit dicere) refrigerium non tam posthumum, quam
posthumatum opus tibi Domine non dicam commendamus, donamus dico
(Illustrissime & Excellentissime Princeps) non posthumum opus dixi, sed
opus posthumatum, namque viuus author expressum, & impressum reli-
quit, sine licentia pro tunc obtenta regia pro voluminis manuali, & contro-
uersiali sine, litisque pendentia tractatione; creuit illico tunc popolare erga
authorem studium, decorata tum affectio, tum virtualis ambitio inter do-
ctas tam Prælatorum illustrium, quam decoratorum Magistratum
classes tanti Doctoris Magistri majestuosam doctrinam appetendi, & re-
petendi, ut pro regali nutu adipiscendo ad vniuersalem cursum, & con-
cursum, regium nostrum authorem, Doctorem, & Magistrum concu-
tarint.

Epistola Dedicatoria.

Obiit tandem; ast ego hoc, inter cetera, opus opera contexui, & licet pervigili, ut excuderetur indigebat lucubratione, communem, priuatamque sapientum utilitatem retardare non placuit, imò amicorum votis ad hac propensorum studia respondere fas esse duxi: quamobrem iteratis undique charorum monitis circumventus tanti fructus ingenij omnibus nati, omnibus noti in lucem prodere constitui, iniquum etenim nostra iudicaret tempestas, indignumque lamentaretur, ni opera omnium plausu, ac probatione digna tam temporis acribus, quam immortalis hominum memoria commendarentur, dum modico ipsemet parcens labori, obliuionis tenebris lumen oblitterari paterer inextinguendum.

Obiit meus, inquam, Patruus, sed minimè eius deperit fama nominis, attamen ingenita querit nobilitatis specimen, literarum exposcit patronum, aequitatis repetit asyllum, frugalitatis exoptat normam, incolumitatis denique sibi vendicat propugnaculum, sed si humanam Celsitudinem inuestigemus prudentia, neminem (Excellentissime Princeps) potiori, quam te iure tanti operis decet patrociniū, nam si te ad Magistratum speculam proVectum, imperatoria clauum potestatis tenentem, Neapolitani dudum regni munia mirifico terrarum orbis plausu obeuntem spectem, muneris erit tui, huius usum doctrina cunctis patere provinciis, quae sub tanti regimine Principis continentur; si integerrimi animi tui iudicium consulam, iura cuique sua reddi (quis neget) exoptabis; si naturalem tuam grauitatem, morumque honestatem commemorem, tutiorem utique hac scripta Mecanatem aternis stabilienda saculis, diuturnioribus decoranda insignibus nec reperire valebunt; si inclita tua profapia stemmata solo saloque notissima celebrem, silentio potius, quam enarratione memorare ausim. Accedit insuper (Excellentissime Princeps) charitas illa, qua auctorem (nec immerito quidem) complectebare, quapropter hoc opus tot tibi nominibus obnoxium, mirificoque pectori debitum accipe, neque tamen minoris subsidij stabilitate muniretur, quam imaginis tuae claro nobilitaretur obtutu, ut inoffenso decurrat pede; & licet auctoris lumina inexorabilis claudantur iaculo mortis, eiusdem tamen opera te auspice numquam intermoritura videbuntur, ut doctrinae series iudicibus monita, Dynastis iura, legibus propinet effectum, cuius adhuc scholia, Diuini dixerim spolia ingenij pietati sacrandae tuae amulandam posteris testantur aequitatem; & quoniam regia protectio vigorem primitus sortitur suum, quem alium (Integerime Princeps) quam te sua erocabit proVectiois exactorem? Si Homero placuit dicere: Magnis magna para, parvis dispone minora, opus magnum magno paratur Principi, nec indignum quisquam reputabit oculis, quod omnium integro sedebit iudicio: Modum verò dicendi faciam, non quod tuarum affluentia laudum exhauriatur, nec obsequij mei iterandus, refugiat animus, nam ait Enodius? Numquam pauper vena timetur ingenij, vbi est diues causa dicendi. Sed ne modestia tua sanctitatem innarrabili

Epistola Dedicatoria.

narrabili videar offendisse contextu. Vire & vince (Excellentissime Princeps) ut vita functis beata superstitem honorem, viuentibus tuae beneficentiam ingenuitatis, posteris vestigia tuis impertiare, teque tua caelitibus, ut par est, adscribant merita. Vale.

Excellentissime Domine,

Obsequio tuo deditissimus semper,
FR. ALVARVS SALGADO.

In laudem Auctoris, & Collectoris
P.M.FR. ALVARI SALGADO,
 PRIORIS RECTORISQUE COLLEGII
 Agrippinensis S. P.N. Augustini: Frater Hieronymus
 de Añoa in eodem Collegio Lector
 Sacrae Theologiae.

LARESCIT iam è latebris erutum hoc clarissimum opus ab Illu-
 strissimo D. D. Francisco Salgado apprimè conditum. Desiit
 vniuersæ literaturæ Princeps: proh dolor! Gemit Hispania fatali
 oppressa calamitate. *Numquid sapientiosem (sic Pharaos Joseph alloquitur)*
& consimilem huic inuenire poterò? Haud dubie fateor tantum virum non raptum
è sæculo; immortalis clamitat ipse.

Genes. 41.

Ennius.

*Nemo me lacrymis decoret, nec funera fletu
 Faxit; cur? Volito viuus in ora virum.*

Cassiod. li-
 br. 3. Epi-
 stolæ
 Epistola 3.
 Prosper lib.
 de ingratis.

De huius viuacis ingenij fœtibus nimis ingenuè studiosi sapientiæ exclamant cum Cassiodoro: *Nescit inde aliquid nasci mediocre, tot probati, quot geniti; at-
 que ego cum D. Prospero personabo.*

*Flumina librorum mundi effluxere per orbem,
 Quæ mites humilesque bibunt, campiisque animorum,
 Certant vitales doctrinæ emittere riuos.*

Ambrosius
 Coranus in
 vita Sancti
 Augustini.

Demumque dicam quod de Patre nostro excelso Augustino Coranus di-
 fertè cantauit.

*Quamuis multorum placeant volumina libri,
 Si Augustinus adest sufficit ipse tibi,
 Si Salgadu adest sufficit ipse tibi.*

Huic ergo operi aureo pondus doctissimus Abbas dedit, accipit verò splen-
 dorem à Patre Magistro Fratre Aluaro Salgado Priore ac Rectore meritissimo
 huius Augustiniadum Collegij, assiduo evulgatus labore thesaurus hic pa-
 truus, vtriusque iuris peritis cupiditati indulgendo. Ignoro quidem cui prius
 gratulari debeam, primone sapientissimo opifici, an tibi cuius religiosæ actiui-
 tatis expensis, occultatum disposuisti volumen in lucem prodire: merito te
 operis venerabor Auctorem consulendo Abulensem. *In secundo die fecit Deus firmamentum: quomodo fecit (inquit) si in prima die creauit Deus omnes caelos in suis for-*

Abulensis
 in Gene-
 sim. 1.c.

*mis substantialibus siue Empyreum, siue alios simul: fecit Deus (respondet) firmamentum,
 id est disposuit illos caelos quantum ad aliquam qualitatem: accipitur ergo facere, id est
 disponere.* Propera igitur: cum Martiali precabor.

Martialis
 22.

*Ede tuos tandem populo (Prior) hosce libellos,
 Et cultum docto pectore profer opus.*

Fauorinus
 apud Athe-
 nezum.
 Hieron. ad
 Paulinum.

Age, aliaque monumenta à tuo celeberrimo Senatorum prototypo culta, sed
 abdita pande, compulsus saltem communis vtilitatis vsura. Nec despero
 prælo cudendas tuas expositiuas lucubrationes auidè à præconibus Euanglicæ
 veritatis spectatas. Quid mirum, si non impar Patruo mira eruditione & elo-
 quentia, plausu communi extolleris. Inuitus, sed inductus Fauorini Philoso-
 phi consilio, desistam: *Turpius est frigide & exiguè quemquam laudare, quam inse-*
stanter, & grauiter vituperare: vel mei Hieronymi verbis assentiendo: super
quo melius tacere puto, quam pauca scribere. Vale.

V. Paternitatis,

Affectus subditus
 FR. HIERON. DE AÑO A.

SAPIEN

SAPIENTISSIMO P. MAGISTRO
FR. ALVARO SALGADO,
 AVTHORIS FRATRIS FILIO, SACRARVM
 litterarum fulgentissimo sideri, Cænobij Agrippinen-
 sis nunc Priori, eiusque dignissimo Rectori:

*HANC, LICET NON SENTENTIIS,
 neque floribus, splendidam orationem, voluntate tamen plenam,
 pro pignore beneuolentiæ offert, FR. ALVARVS OSSORIO
 DEL AGVILA, in eodem Collegio S. Theologiae Lector.*

RO tuarum intelligentia vsuque virtutum (mi Rector) tibi sum-
 mum vbiq; pleno ore detuli cultum: & sicut te litteris magnique
 ingenij opibus esse præditum me non latebat, in magnam animus
 raptus fuit admirationem. At cum dolore mortis oppressus tui Pa-
 trui, Ill. D. D. Francisci Salgado Compluti Regij Abbatis, & supremi Senatus
 Castellæ Senatoris, obstupui, & sicut de caelo lapsum te iudicauit, siquidem
 in tam fluctuanti fortuna & acerrima poena (in qua maior patescit prudentia),
 non solum tuum viguit ingenium, sed sapientiam tuam maiori fulgore in lucem
 protulisti. Percommodè pro te illud quod hyperbolice Claudianus pro
 Stiliconio percantauit, apponam.

Claud.
 ad Stilic.

*Totus adest oculis, aderat qui mentibus olim,
 Spe maior, fama melior.*

Hoc tuum nitidum in cathedris ingenium celebri præconio resonuit; at-
 que etiam te nimis vehementi spiritu plenum in concionando in vtraque Ca-
 stella fuisse, tot viros quot in odorem vnguentorum tuorum cucurrerunt in
 Gallecia, non fugit. Sed hodie quod hæres vnus Ill. D. Salgado & illius vniuer-
 salis hæredis D. D. Iosephi Salgado vniuersali fraterno rescripto dominator
 factus; non tibi ex ærario, sed quod alios delectet prompsisti; neque in fortu-
 nas oculos defixisti, sed cætera tamquam vilia reputans, solum sui ingenij
 monumenta percepisti, tanquam lucrum sententias suas amplectens: loquar de
 te singulari sermone, sicut de eo qui personam sapientis agit, & inter præcla-
 riores sapientes nominaris: Audi Ecclesiasticum: *Sapientiam antiquorum, ex-*
quiret sapiens; Narrationem virorum nominatorum conseruabit: Studium tuum gra-
 tiam Scriptoris tam præclari plurimum apud omnes valere solummodo fecit,
 vt nisi cum extremo spiritu omnium viuentium, sua non deleantur volu-
 mina.

Eccles. 39.

Si opera operosa Domini Salgado sunt prima rerum species, vel perpetua
 substantia clauium Reipublicæ, vt idea singularis talis sit qualis est illa; sic
 tua fama fuit diulgata, vt pulcherrima eius virtus, in tuis, ignoro, an extiterit
 vestigiis, vel an ab eius idea, tua transferatur: nam in Prælaturæ curatione ita
 es versatus, vt plusquam homo mihi videaris, tanta prudentia, scopum admini-
 strationis attingens: Ita Tullius: *Regum est ita viuere, vt non modo homini, sed nec*
cupiditati quidem seruiant. Non tuæ, sed alterius dignitati fauere visus fuisti. Non
 tuo tam naturali genio quam rectæ gubernationis impetu adductus; præ-
 sidium omnium in te vno collocasti. Nullam mihi intendo à te referendam
 esse gratiam; nam huius rei cunctæ, testis sum; neque ad tui beneuolentiam
 colligendam artificium videatur, quia euanesceret, & in nihilum redigeretur,
 cum à tua modestia sit elatio tam aliena, quam à me longè abest adulario.

Marc.
 Tullius.

In tui nominis commemoratione, tam præclara facta Domini D. Francisci
 Salgado immortalitati taliter commendabuntur, vt tua apud eum fama non
 conuenescat, siquidem ad Patrios lares quasi ad litterarum mare (quod non
 a 4 silentio

silentio pratermiserunt tribunalia) affluens scientiæ flumen in Ill. D. scriptis reuertitur ; Et quia ad te pertinent vt ad Primogenitum, honores namque ingenio professionis voto non cessisti. Amplissimos sui studij labores ampliori gloria remunerari fac. Protinus perge vt te tamquam exemplar ad amplectendum studium ponamus, de te sic loquentes : *Ad locum vnde exeunt flumina reuertuntur vt iterum fluant.* Salgado qui erat naturæ terror & imitationi horror, Ill. Salgado scripta manu vel solum scripta, ideo ad locum vnde exeunt reuertuntur, vt iterum fluant.

Eccles. c. 1.

Ierem. 20.

Valer. Maxim. lib. 5. c. 3. num. 4.

Mandas pro nunc typis volumen ne tanti laboris obnubiletur fastidium, sed angore, lassitudinēque fruatur. Magnum erga ipsum amorem tua in volumine ostendit voluntas, sed quid mirum? Cum taliter ardeat propinquitatis flagratio, quod poteris dicere cum Ieremia : *factus est in corde meo quasi ignis ardens.* Sed licet oratio tua cum suis non congruat studiis, de eius literarum manifestatione solus contrectas : Probe affectus, nam à suis degenerares operibus, si alienis picturæ coloribus tam nitidam inspectionem depingere velles : Opera tam magnifica non attingo, neque ad me pertinet opus ; Cæterum ad tanti magistri stuporem acies ingenij obtunditur (sic me erudiuit fama) obmutescat ergo cuiusque alterius lingua, & nominis sui celebritas vsque ad extremas terras te superstitē, perueniat, quia vt Valerius in Ciceronis morte : *Inualide ad hoc monstrum sugillandum litteræ ; quoniam alius Cicerone non extat,* inualidæ pennæ laborant si alius Salgado non extat. Vale.

P. M. R.

Vestræ Paternitatis obnoxius,
FR. ALVARVS OSSORIO DEL ACVILA.

EL REY.

POR quanto por parte de Vos el lizenziado D. Francisco Salgado del nuestro Consejo y Abad de la Ciudad de Alcalá la Real Nos fue echa, relación abia des escripto vn libro de que haçiadēs presentación intitulado, *Tractatus de Libertate Beneficiorum & Capellaniarum recuperanda*, y teniadēs dispuesto imprimirlo en el Reyno de Francia por la mejor disposición de letra y papel, y para poderlo hazer nos pidistēs y suplicastēs os mandamos dar liçençia para poderlo hazer imprimir y preuilejo por diez años ; O como la nuestra merçed fuessē lo qual Visto por los del nuestro Consejo por quanto en el dicho libro hiço la deliçençia que la prematica por nos sobre ello fecha dispo ne fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra Zedula para bosen la dicha razon y nos tubimoslo por bien : Por la qual os damos liçençia y facultad para que por tiempo y espacio de diez años primeros siguientes que corran y se quenten desde el dia de la fecha desta Nuestra Zedula en adelante podais hazer imprimir el dicho libro que de suso se haçe menzion Fuera destos nuestros Reinos por el Original que en el nuestro Consejo se bio que ba rubricado y firmado al fin de Luis Vazquez de Vargas nuestro escriuano de Camara delos que en el nuestro Consejo residen con que antes que se benda lo traigais al nuestro Consejo juntamente con el dicho Original para que se bea si la dicha impresion esta conforme a el Guardando como os mandamos guardar en todo el tenor y forma de lo contenido en el Priuilejo que para imprimir el dicho libro en estos nuestros Reinos por nos os fue conçedido sin exceder dello en Cosa alguna de la misma forma y manera que si lo hubierades de imprimir e imprimierades en estos nuestros Reinos que para en quanto a lo suso dicho y por esta vez nos dispensamos con lo Contenido en las leyes y prematicas de estos nuestros Reynos que zerca de lo referido disponen para que sin embargo dellas podais vsar desta nuestra Zedula por el dicho tiempo quedando en todo lo demas en su fuerça y bigor para en lo de adelante : Fecha en Buen-Retiro, a tres dias del mes de Julio de mill y seiscientos y sesenta y dos Años.

YO EL REY.

De su Majestad.

Por mandado del Rey nuestro Señor,

IVAN DE CABAÇA.

Liçençia

Licença al licenciado D. Francisco Salgado del Conss. de V. M. para que pueda
Limprimir fuera de estos Reinos vn libro intitulado , *Traçtatus de Libertate Be-
neficiorum & Capellaniarum recuperanda* , y Preuilegio por diez años.

S. VARGAS. Corregda.

Summa Priuilegij Regis Christianissimi.

Autum est auctoritate Regis, ne quis in Prouincijs suæ ditioni subiectis intra
quinque proximos annos librum qui sic inscribitur , D. FRANCISCI
SALGADO, *Labyrinthus Creditorum ad litem concurrentium*, &c. absque LAURENTII
ANISSON Bibliopolæ Lugdunensis permisso imprimat, aut diuendat, à die
publicationis horum exemplarium, qui fecus fecerit, multatâ indictâ, prout
amplius in diplomate regio continetur, mulctabitur. Datum Parisiis, die 22.
Maij 1651.

De mandato Regis,

Signatum,

LE COQ.

Desit Prælum die secunda Decembris,
anno 1671.

INDEX

CAPITVM QVÆ IN HAC
quarta Parte Labyrinthi Creditorum continentur.

Numerus paginam indicat.

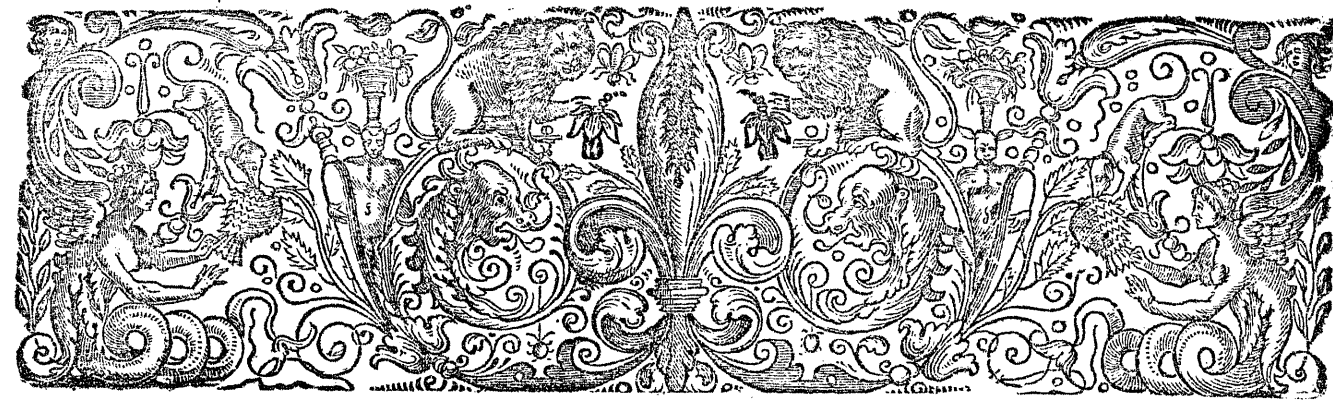
- CAP. I. REDITORES con-
curfus an egeant
cessione ad agen-
dum, excipien-
dum & defendendum iura & bona
debitoris communis.
Et de discrimine inter cessionem bono-
rum, & cessionem iuris & actionis.
- §. 1. An creditores donatoris ius habeant
ad deducendam portionem ex donatio-
ne ipsi competentem ne egeat? & an ea
exceptione debitori eorum competente
viti possint contra donatarium.
- §. 2. An creditores possint intentare le-
sionem enormem, vel enormissimam con-
tra emptores bonorum debitoris? &
quid in pignore vendito à priore credi-
tore vili pretio, vtrum posterior lesio-
nem intentare possit, p. 1
- II. Creditores bona maioratus in concur-
sum deducta ex facultate regia discu-
tientes, an ius hypotheca habeant ad
bona postmodum illi aggregata, &
per alium incorporata, aliudue quod-
libet augmentum contingens?
Et an facultas regia impetrata ad hy-
pothecandum bona maioratus, &
hypotheca inde sequuta extendantur
ad bona iam eidem maioratus eo tem-
pore aggregata, p. 20
- III. De thesaurario regis recipiente so-
lutionem absque decreto Senatus, &
interuentu aliorum consociorum ha-
bentium singulas clauis eiusdem arca
regia, an fiscus excludatur à concursu
debitoris sic solutis tempore rumoris
mutationis monetæ.
Et an fiscus insuper graduari debeat
tam pro sorte, quam pro interesse, etiam
deficiente interpellatione,
Et an vnus ex thesaurariis possit va-
lide asseuerare, solutionem factam
fuisse cum interuentu sociorum in of-
ficio, p. 41
- IV. Hypotheca super usufructu ad debi-
torem spectante imposta an extingua-
tur proprietate rei per debitorem acqui-
sita, p. 52
- V. Esto quod hypotheca super usufructu
acquisita per debitorem proprietate du-
ret, an morte debitoris finiat, vel us-
que ad solutionem perpetuetur. p. 63
- VI. Pensionarius per acquisitionem titu-
li beneficij Ecclesiastici pensione gra-
uati, an vi consolidationis pensionem
amittat in perpetuum.
Vel an iterum beneficio à se dimisso, &
alteri collato, possit in concursu per no-
uum possessorem peractò, pro eadem
pensione graduari, p. 69
- VII. Hypotheca super pensione Eccle-
siastica an extinguatur, acquisito per
pensionarium debitorem titulo beneficij.
Et an hypotheca super pensione nulliter
imposita ex consensu non habentis ius
ad beneficium conualescat postea ac-
quisito per istum legitimo titulo eius-
dem beneficij, p. 78
- VIII. Hypotheca super pensione Eccle-
siastica imposta per debitorem habem-
tem facultatem Apostolicam, illam
transferendi, an simul transeat in
translatarium, p. 83
- IX. In mercibus prohibitis qua per con-
trabannum, vel aliter incidunt in com-
missum, an creditores quilibet delin-
quentis preferantur fisco. p. 93
- X. Hypotheca ex facultate Regia legi-
time imposta super bonis maioratus, an
extinguatur perueniente maioratu ad
ultimum familia consanguineum, pe-
nes quem vinculum dissoluitur, & bona
libera remanent, p. 119
- XI. Bonis maioratus absque Regia fa-
cultate hypotheca subiectus ab eo penes
quem postea tanquam vltimum familia
consanguineum bona ipsa libera reman-
serunt, an hypotheca conualescat.
Et quid si iste possessor vni prius absque
facultate Regia, & postmodum alteri
es

Index Capitum.

- ex eadem facultate hypothecavit, quis horum creditorum in concursu preferendus super bonis ad libertatem reductis,* p. 125
- XII. *Concursu creditorum introducto, an solutio facta debitori liberet soluentem, siue scientem, siue ignorantem decoctionem.*
Et an sententia lata in fauorem eius, qui concursum ignorabat, sustineatur.
Et quid in emptore bonorum, concursus pendenciam ignorante, an valeat emptio, p. 131
- XIII. *Creditor contrahens cum possessore maioratus sub pacto impetranda facultatis, quam possessore iam decocto, & lite concursus formata, impetrauit; an graduari debeat,* p. 141
- XIV. *Virum creditor possit gradum assequi in concursu & agere ex priori contractu postea nouato, quando nouatio vel nulla fuit vel rescissa,* p. 151
- XV. *Patre priuato administratione bonorum aduentitiorum filij, vel maioratus, propter ipsorum dilapidationem, an teneatur filius creditoribus patris uiuentis satisfacere ex fructibus,* p. 155.
- XVI. *Quid in concursu operetur rescriptum Principis circa mutationem praelationis inter creditores.*
Et quid si impetretur ab uno ex correis in solidum obligatis, ad hoc ut non nisi pro sua rata conueniatur.
Et quantum hæc rescripta distent à moratoriis. Et an rescriptum obtentum per unum creditorem personalem, ceteris similiter personalibus, aut tertiis possessoribus præiudicet, p. 162.
- XVII. & vlt. *Virum pendente concursus iudicio, debitor liberetur ab interesse, lucri cessantis alioqui propter moram debito,* p. 168

LABY

LABYRINTHVS CREDITORVM CONCVRRENTIVM AD LITEM, PER DEBITOREM Communem inter illos causatam.

PARS QVARTA.

CAPVT I.

Creditores concursus an egeant cessione ad agendum, excipiendum, & defendendum iura & bona debitoris communis.

Et de discrimine inter cessionem bonorum, & cessionem iuris & actionis.

§. 1. An creditores donatoris ius habeant ad deducendam portionem ex donatione ipsi competentem ne egeat? & an ea exceptione debitori eorum competente vti possint contra donatarium.

§. 2. An creditores possint intentare læsionem enormem, Salgado Labyrinth. Creditor. Tom. III.

vel enormissimam contra emptores bonorum debitoris? Et quid in pignore vendito à priore creditore vili pretio, vtrum posterior læsionem intentare possit.

SVMMARIVM.

- 1 Cessio bonorum, & Cessio iuris, vel actionis, differunt: & de vna ad aliam non fit illatio.
 - 2 Cessio iuris transfert in cessionarium ius competens cedenti: vbi de significatione verbi, cedere.
 - 3 Cessio bonorum non est translatiua & abdicatiua iuris; sed consignatiua, & destinatiua: agitur de vtriusque differentia ibidem.
 - 4 Pendente concursu, debitor omnia iura retinet, dominium & possessionem, & mouet actiones cum interuentu creditorum.
 - 5 Creditores ex cessione bonorum tra-
- A. Etant

- Etant dumtaxat de suorum creditorum iustificacione. Expenditur ad id Doctor Olea, exponitur, & notatur.*
- 6 Proponitur quaestio principalis huius Capituli.
- 7 Ex iure alterius fundato alium experiri non posse, secundum Cancercer. Secus si quis agat iure proprio à iure Tertij dependente. Explicatur mirabiliter, infra, numer. 38.
- 8 Secus etiam secundum eundem, excipiendo; potest enim creditor deducere ius suum, inuito debitor.
- 9 Exemplificatur in diuersis exceptionibus, pluribus relatis: & num. 10. & 11.
- 12 Creditor potest repellere fideiussorem aduersus debitorem agentem, eo quod omiserit exceptiones sibi, & principali competentes.
- 13 Peracto iudicio Concursum ad bona mulieris, possunt creditores, qui eam proprio nomine obligatam habent, excipere de nullitate aliarum obligationum, quas cum marito contraxerat, ex eo quod sit indotata, ratione lationis ultra dimidium dotis, quamuis hanc nullitatem omiserit.
- 14 Referuntur plures Doctor. docentes omnes exceptiones debitori competentes, posse opponi à creditoribus.
- 15 Quoad ius agendi, an in creditores transeat, adducitur Acoſta & meritò refellitur & num. 16. & 17.
- 18 Creditores in concursu legitime formato possunt absque cessione mouere omnes actiones debitori competentes contra quoslibet, ad effectum ut ea bona, & iura ad concursum introducantur.
- 19 Huiusmodi potestas non competit creditoribus omnino ex cessione bonorum imbibita in iudicio concursus.
- 20 Adducuntur plures effectus, in quibus cessio bonorum operatur in fauorem creditorum, & numer. 22.
- 21 Assignatur ratio discriminis inter depositum ex cessione bonorum, & alia quoad acquirendam actionem creditori ad exigendum depositum.
- 23 Traditur ratio ob quam creditores possint mouere actiones, & opponere exceptiones tangentes debitorem, & eius bona. Interest plurimum creditorum, conseruari iura debitoris communis, ibid.
- Singuli creditores, ad exclusionem aliorum, inter se ipsos admittantur. ibid.
- 24 Creditores in hoc actionum & exceptionum usu, nihil sibi exigunt, sed debitori, & corpori concursus.
- 25 Creditores, iuris censurâ, dicuntur procuratores debitoris, de quibus, tanquam interesse habentibus, confidit lex.
- 26 Creditor ratione sui interesse potest stipulari debitori.
- 27 Creditores ad recuperationem bonorum debitoris, non egent mandato expresso debitoris, quia illud iam habent tacitum à iure.
- 28 Dominus cogitur recipere pensionem de manu creditoris, absque mandato debitoris emphyteuticarij.
- 29 Actus soluendi Domino, est actionem intentare, non exceptionem.
- 30 Si haeres institutus, & successor ab intestato, transigant super hereditatis bonis, possunt creditores & legatarij agere contra transactionem, & dicere validum testamentum.
- 31 Hypothecata re communi, potest creditor prouocare alterum dominum ad diuisionem, & debitor tenetur stare diuisioni facta à suo creditore.
- Sicut debitori datur facultas ad recuperandum pignus venditum per suum creditorem; ita creditoribus ex persona sui debitoris, ibidem.
- 32 Creditores possunt intentare actionem lationis contra emptorem rei debitoris, vel venditorem rei empti à debitore suo.
- 33 Idem procedit in re data in solutum.
- 34 Creditores possunt agere virtute pateti de retrouendendo apposti in fauorem debitoris.

35 Actio

- 35 Actio ista ad retractum competens creditoribus ex pacto de retrouendendo, intelligitur in subsidium.
- 36 Creditores contra debitores debitoris sui possunt mouere actiones personales.
- 37 Creditor donatarij potest petere insinuationem, pro validitate donationis.
- Si debitor fuit negligens in petenda facultate Regia super contractu bonorum Maioratus, vel in feudilibus, potest creditor impetrare facultatem etiam pendente concursu, ibid.
- 38 Declaratur doctrina Cancercerij relata supra num. 7.
- 39 Creditores siue agendo, siue excipiendo, possunt comparere ex persona debitoris, in iudicio absque cessione, ad conseruanda bona & iura debitoris.
- 40 Quandoque quis consequitur ex persona alterius, quod ex suo consequi non poterat.
- I**NTER cessionem bonorum (maximè in nostro Concurſu creditorum nouiter inuento & introducto in Hispania, sub quo imbibita inest cessio bonorum, vt saepe diximus in hoc Labyrintho, & signanter par. 1. cap. 1. per tot.) & inter cessionem iuris seu actionis priuatim factam de vna persona in aliam, longum est discrimen, & differentia; nec vna cessio ab alia regulatur, nec ex regulis vnus, ad alterius regulas argumentari licet.
- Nam cessio iuris & actionis transfertur in cessionarium & ad eius vtilitatem directè ius illud competens cedenti, qui nomine proprio & sibi ipsi consequitur ius cedentis, vtili saltem actione sibi per hanc cessionem à iure concessa; iuxta leg. 3. Cod. de nouat. In hunc etenim sensum, cedere ius, idem significat quod transferre, & ius de vna in alteram personam transmutare, l. non solum 2. ff. de noxalib. action. Olibanus de actionib. part. 2. lib. 1. cap. 4. num. 2. cedere namque & transferre, idem significant, l. quod si seruus, §. idem Labeo ait, ff. de in rem verso: l. penult. & final. Cod. mandati: vbi promiscuè his verbis Iurisconsultus vtitur: l. Salgado Labyrinth. Credit. Tom. 111.
- Cessio autem bonorum, imbibita in concursu creditorum peracto per debitorem communem, nullum ius ad exigenda illa bona transfert in creditores, quia non est iuris abdicatiua & translatiua; vt de alia iuris particulari cessione diximus; sed est cessio quadam consignatiua & destinatiua, ex qua creditores conuocati ad concursum, nouam actionem vtilem, vel directam, non consequuntur ad exigenda aut petenda ea bona & iura per debitorem communem cessa; sed dumtaxat ista cessio consistit in dimissione bonorum penes Curiam, vt ab ea deponantur & sequestrentur penes fidum depositarium & sequestrum, vt in tuto sint, ne à debitore molestiis creditorum indignato dissipentur impunè; neque creditores, qui concursu pendente impediti sunt exigere sua credita, defraudentur, sed securi sint, concursu finito, quod ex illis bonis sequestratis & tandem subhastatis, quæ sibi debentur consequantur. Nec tamen interim debitor amittit ius in bonis, nempe dominium nec possessionem, sed omnia retinet, & mouet actiones aduersus tertios possessores rerum.

rerum suarum, & conuenit debitorum suos, sicut antea, cum interuentu creditorum formato concursui assistentium. De his omnibus plurima scripsimus in hoc Labyrintho, variis in locis, *part. 1. cap. 1. num. 28. 13 & à num. 11. cum seqq. & eadem par. 1. cap. 14. per tot. & cap. 40. à princip. & in d. c. 14. ex num. 50. traditur communis & verior intellectus ad leg. item si vnus, 17. ff. de recept. arbitr. ex quo aliqui fuerunt decepti, dicentes, post cessionem bonorum debitorem agere non posse in iudicio: cum hoc procedat quando cum effectu perficitur cessio, nempe quando sunt subhastata bona, vel creditoribus in solutum data, vt ex aliis videbis d. num. 50. cum seqq.*

5 Non enim creditores ex hac cessione prætendunt hæc bona cessa, nec instant pro illis consequendis; sed tractant dumtaxat de suorum creditorum iustificatione, vt finito iudicio concursus, sua credita ex bonis illis subhastatis seu pecunia inde redacta consequantur, & sibi satisfiat. Ex quibus, à fine, & effectibus vtriusque cessionis, manifesta est vtriusque cessionis differentia, & clarè dignoscitur quod vna sit cessio iuris & actionis translatiua, altera verò bonorum consignatiua tantum; & vnaquæque proprios operatur effectus iuxta cuiuslibet naturam, finem & destinationem qua diriguntur: atque ideo rectè agnoscitur Olea de cession. iur. tit. 1. quest. 1. num. 7. & 8. cessionem bonorum factam à debitore inter suos creditores, nihil commune habere cum cessione iuris & actionis.

Quatenus autem ipse Olea *ibid. d. num. 7. & seqq.* dicit, post cessionem bonorum, debitorem non posse agere in iudicio, & exceptionem cessionis bonorum impedire ingressum iudicij, ex *l. item si vnus 17. ff. de recept. arbitr.* & aliquibus Doctoribus allegatis; cautè legendus erit, iuxta verum & communiter receptum *d. leg. item si vnus*, intellectum, vt tunc pro cedat, quando cum effectu bona debitoris subhastata fuerunt, vel creditoribus in solutum data; non tamen antea: quoniam interim debitor retinet eorum dominium & possessionem & actiones, vt

paulo antè notauimus, *num. 4.*

Quatenus autem ipsemet Olea allegat ad idem Acoftam de priuileg. credit. in præfat. ad reg. 1. num. 96. in fin. ad hoc quod debitor cedendo bonis cedat actiones suis creditoribus: aliter se habet Acofta dicendo, quod in cessione bonorum facta à debitore includuntur omnes actiones & iura: quod verum est; quia sub vniuersali bonorum & patrimonij cessione, iura & actiones comprehenduntur, dubium non est: & ideo quando peruenitur ad subhastationem bonorum, cogendus est debitor cedere actiones suas actiuas pro satisfactione creditorum; vt ipse Acofta dicit.

Similiter ipse Olea allegat Noguero. alleg. 16. num. 101. qui tamen nullo modo dicit debitorem cedentem bonis non posse agere, Gratianus autem *tom. 3. discept. 486.* licet ex *num. 19.* dicat ea quæ refert Olea ex *num. 10.* nihilominus statim ex *num. 24.* ex variis iuribus & Doctoribus agnoscit contrarium, videlicet per hanc bonorum cessionem, debitorem retinere dominium, & actiones, & penitendo re integra ante bonorum venditionem, posse agere & se defendere, Tandem Amatis & Pascalis citati ab Olea, expressè tenent contrarium, & respondent ad *d. leg. item si vnus*: vt procedat post distractionem bonorum, non antea; sed interim posse debitorem agere & conueniri: Amatis ad hoc allegat Bart. Brun. & Capell. Tolos. Videantur, si lubet, ea quæ nos ipsi tradidimus in hoc Labyrintho, *1. part. cap. 14. ex num. 46. cum multis sequentib.* vbi copiosè disceptauimus, & sic tandem resolui-

6 Quibus ita præcognitis, videntum erit, an pendente iudicio concursus, creditores facultatem à iure habeant agendi, vel excipiendi, tam contra seipsos, quàm contra alios tertios detentores bonorum & iurium debitoris communis, non expectata cessione sui debitoris communis? In qua difficultate variè loquutos fuisse quosdam Doctores reperio. Nam Iacobus Cancerius *variæ resol. lib. 2. cap. 16. num. 131. & à num. 126. in fin. & num. 128.* mouet quæstionem, & dicit, ex iure alterius 7 fundato,

fundato, alium experiri non posse propter suum interesse: ex *l. si pupilli, §. videamus, ff. de negot. gest.* quando verò iure proprio quis ageret, etiam à iure Tertij dependeret, admitteretur: per *l. si post mortem, §. fin. ff. de bonor. poss. contr. tab.* quæ doctrina mirabiliter declaratur inferiùs, *num. 38.*

8 Excipiendo tamen affirmat, posse creditorem aduersus alium creditorem in causa graduationis bonorum debitoris, etiam ipso inuito, deducere omne ius quod debitor posset habere; veluti præscriptionis, vel non numeratæ pecuniæ exceptionem, vel quamlibet aliam peremptoriam.

9 Acofta autem de priuileg. credit. in præfat. ad reg. 1. num. 94. & seqq. asserit creditorem posse in iudicio deducere ius excipiendi, siue omnes exceptiones & defensiones proponere, quibus debitor ipse impugnare posset creditum aliquod: vt in exceptione non numeratæ pecuniæ, ex *l. penult. Cod. de non numer. pecun.*

Mantica de sacit. conuent. lib. 11. tit. 23. num. 2. multis relatis: Gaitus de credito, cap. 4. à num. 1756. Hermosill. ad leg. 9. tit. 1. par. 5. glof. 5. num. 22. & 45 Francif. Merlin. controu. cent. 1. 10 controu. 19. cap. 18. num. 4. idem affirmant in præscriptionis exceptione, vltra Cancerium loco proximè citato: 11 Acofta metipse in d. præfat. ad reg. 1. num. 69. & reg. 3. ampliat. 5. num. 63. & ead. reg. 3. limit. 3. num. 17. & 21. & exceptionem nullitatis aduersus contractum, quo aliquis se iuuare præterdit contra debitorem, potest opponere creditor, idem Acofta in præfat. ad d. reg. 3. num. 101.

Consonat quod Gratianus *discept. 580. num. 16. tom. 3. & discept. 730. n. 31. tom. 4.* vbi si debitor legitimè hypothecæ subiecit officium suo creditori, si postea illud renuntiauerit in manibus Principis, vel Papæ, non extinguitur hypotheca; cum hæc renuntiatio sit merè voluntaria, & nulla cogente necessitate facta: per Gloss. in *l. bouem 43. §. aliquando, in verb. pignus, ff. de adil. edict.* & Bartol. in *l. ubi autem 4. ff. de in diem adiect.* & ex hoc possunt creditores ratione sui iuris quæsitæ & interesse, dare de subreptione & nullitate aduersus Salgado Labyrinth. Credit. Tom. 111.

hanc renuntiationem voluntariam; quia Princeps recipiendo seu admit-tendo talem renuntiationem, censetur nolle præiudicare iuri creditorum quæsitæ in officio: sequitur Merlinus de pignorib. lib. 2. quest. 14. ex n. 22. Et de hac exceptione nullitatis, vide alios, citatos *infr. num. 14.* Possè similiter creditorem repellere fideiussorem agentem contra debitorem, virtute cessionis, ex eo quod non opposuerit exceptiones sibi & principali debitori competentes, tradit idem Acofta d. regula 3. ampliat. 2. num. 90.

Acoftam in locis supra citatis refert & sequitur Olea in suo erudito & vtili tractatu, de cession. iur. & act. tit. 4. quest. 3. num. 25. qui *num. 26.* allegat Tondutum *part. 1. resol. ciuil. cap. 45. n. 1. usque ad 8.* asserentem, quod si ad bona mulieris iudicium concursus sit peractum, possunt creditores qui eandem proprio & priuato nomine obligatam habebant, excipere de nullitate aliarum obligationum, quas ipsa simul cum suo marito contraxerat; ex eo quod vltra suæ dotis medietatem læsa & indotata sit, quamuis hanc nullitatem omiserit mulier: Gratianus etiam *tom. 4. discept. 691. à num. 15. & 24.* quod respectu exceptionis multi alij 14 Doctores probant, omnes scilicet exceptiones debitori competentes posse à creditoribus opponi, ex *l. si cui, C. de non numer. pecun.* & post Cynum, Baldum, Angelum, Salycetum, Fulgosium, Paulum, de Castro, & Alciatum, obseruat Carleual de Iudiciis *tom. 2. tit. 3. disput. 30. n. 11.* Item Laderc. *conf. 8. n. 19.* & ex Paulo de Castro, & Mandello de Alba Cyriacus *tom. 2. controuers. 252. n. 42.* Alex. Ludouisi *decis. 312. num. 10.* Item etiam Rota *decis. 80. num. 4.* post tractat. de subhastat. Ludou. Posthij. Et quod creditores ratione sui interesse possunt ex persona sui debitoris opponere de nullitate contractus aduersus alium creditorem, post plures DD. tenet Gratianus *discept. forens. tom. 4. cap. 691. num. 15. & 16.* Ioan. Anton. Mangil. in tract. de Euietion. quest. 126. num. 8. vbi ad idem alios allegant.

Et quod Fiscus creditor, ratione sui interesse, possit se opponere & deducere omnes exceptiones omiffas

per suum debitorem litigantem cum alio Tertio super aliqua re, vel iure, sicut potest quilibet alius priuatus, probat Fontanella *tom. 2. decis. 557. num. 21. & 22. ex d. l. si cui*, & Paul. de Castr. *in l. 1. C. ne fisc. vel priuat.* & Peregrinus *de iur. fisc. lib. 4. tit. 6. num. 47.* atque ita decisum testatur in Senatu Catalaun. in quo, quantum attinet ad exceptiones opponendas per creditores absque aliqua cessione facienda à debitore, omnes communiter conueniunt.

15 Sed quod attinet ad ius agendi, an in creditores transeat quando debitor formauit concursum, quærit & dubitat Acoſta *regula 3. ampliatur. 25. n. 96. vers. tum etiam*: ubi tam nihil quam ineptè resoluit, dicens, debitoris personam in concursu considerabilem non esse, cum creditoribus propalare & relinquere teneatur omnia bona, sub quibus iura & actiones includuntur, quas si cedere recuset, officio iudicis ad cedendum compellitur.

16 Certè nescio quò iste Author tendat, nec percipio quid dicere voluerit. Quis enim tam fatuus sit, ut possit affirmare debitorem in concursu creditorum non esse personam considerabilem, cum sit Pars in eo principalis & formalis, contra quem omnes creditores comparantes dirigunt sua iura & actiones; & aduersus quos ipse suas exceptiones opponit, vel compensationes, vel conuenit alios tertios possessores, vel debitores? ut latius in hoc Labyrinth. 1 part. cap. 14. per tot. & à princip. huius cap. 1.

17 Et insuper quid ad rem, de qua agitur, attinet, quod ipse Acoſta dixit, debere debitorem omnia sua bona manifestare suis creditoribus, vel compellendum à iudice? nonne in hac difficultate (An creditores possint actiones mouere?) tractatur de bonis existentibus penes debitorem? Imo verò agitur solummodo de actionibus competentibus debitori ad aliqua iura, vel bona existentia apud alios tertios possessores, & an contra istos possint creditores ex persona debitoris actionem mouere.

18 Olea in tract. de cess. iur. & act. tit. 4. quest. 3. num. 30. & 31. melius resoluit, creditores, concursu legitimè formato, posse absque cessione mouere

Actiones competentes debitori contra quoslibet, ex persona ipsius debitoris. Quod cum iudicio resoluit ex iuris Regulis, & attento vniuersali omnium Tribunalium stylo, & vetustissima consuetudine, ex qua creditores assidue admittuntur ad agendum contra quoslibet tertios debitores, aut possessores bonorum debitoris, vt ad corpus concursus ea bona & iura introducantur & incorporentur.

19 Quod non omninò attribuendum est cessioni bonorum imbibitæ in iudicio creditorum; cum hæc non destinetur ad effectum cedendi, & transferendi iura & actiones debitoris in creditores; ipse enim solum dimittit & abdicat à se administrationem suorum bonorum, non dominium, aut possessionem, nec actiones tam viles quàm directas, nec earum exercitium, vt à principio huius cap. diximus, & latissimè videre est supra par. 1. cap. 14. per tot.

20 Licet quoad plurimos alios effectus cessio bonorum efficaciter operetur in fauorem creditorum: nam facta cessione, bona deponuntur sub fida custodia ad commodum seu utilitatem & securitatem creditorum. Et quamvis regulariter ex deposito tam iudiciali, quàm extraiudiciali ad fauorem creditoris factò per debitorem, ipsi creditori acquiritur actio utilis ad exigendum depositum contra depositarium, vt ex Gratiano *discept. forens. tom. 1. cap. 8. à num. 17.* & Donello *lib. 16. commentarior. cap. 14. à vers. hoc iure*: & ex Neguzantio, Mellinus *de pignorib. 16. lib. 4. quest. 84. n. 128.* Olea *de cess. bonor. tit. 4. quest. 9. num. 13.* & *tit. 1. quest. 1. num. 18.* per *leg. acceptam, Cod. de usur.* & præter hos, alios plures allegat August. Barboſ. *in remiss. ad eand. leg. acceptam, num. 48.* Id tamen non statim operatur hoc depositum, ex cessione bonorum; sed suspenditur quoad hoc eius effectus in finem litis, quousque creditores graduentur, & bona subhærentur, vel in solutum creditoribus dentur.

22 Operatur etiam ad fauorem creditorum huiusmodi depositum & sequestrum bonorum debitoris cedentis, prohibitionem alienationis eorum, quæ nulla redderetur ob defectum

atum personæ, quæ prorsus caret administratione: ex latè adductis *par. 1. huius tract. d. cap. 14. ex num. 8. & n. 11. cum seqq.*

23 Quapropter ex alio capite & causa, quærenda est ratio ex qua creditores possint mouere actiones, & opponere exceptiones tangentes debitorem & eius bona; quæ non alia est quàm interesse maximum & valde considerabile quod habent creditores in conseruatione & recuperatione bonorum & iurium debitoris communis vt commodius habeant vnde consequi & exigere possint sua credita, neque ex eorum defectu & inopia, creditorum iura periclitentur & inania reddantur: quapropter singuli admittuntur ad exclusionem aliorum inter seipſos: iuxta text. in *cap. 1. de concess. prab. lib. 6. ibi: quantoque inter pauciores cuiusvis Ecclesie diuiduntur proventus, tanto maiores fieri possunt singulorum percipientium portiones*: l. duobus filiis, in princ. in illis verbis: *si verò ex filiis alter non petat, tam fratri quàm neposibus id prodest: nam tunc duo semisses fiunt, ex quibus alterum filius, alterum nepotes consequentur.* ff. *de bonor. poss. contr. tabul.* Alia iura singularia ad rem adduximus *part. 1. cap. 3. num. 11.* quibus ad stipulatur doctrina Baldi *conf. 327. vol. 1.* ubi agendo de interesse & damno ementis officium à Principe, latè tradit, Principem hoc facere non posse augendo officiorum numerum, quia tunc minus æstimantur, cum negotia & emolumenta distribuuntur inter cætera officia aucta, & sic emptor multo minus percipiet respectu sui officij, qui ob suum interesse & damnum potest impugnare hoc officiorum augmentum: sequitur Paulus de Castro in *l. si eadem, n. 4. ff. de offi. Assessor.* Baldum sequuntur Tell. Fernand. *in leg. 29. Tauri, num. 10.* Maurus *allegat. 59. par. 2. & ibi Addit.* ubi tradit sic fuisse iudicatum in *Regia Camera Neapolitana*, ubi nulla declarata fuit venditio officiorum, quæ fuerant nouiter creata ob interesse & præiudicium antiquorum: quam decisionem refert Thoro *in compend. part. 1. vers. Princeps an possit numerum*; Iacob. Gallus *conf. 59. per tot.* Gratian. *discept. tom. 5. cap. 891.* & ex Tello Fernand. idem obseruat Thom. Sanchez *in opus. mor. lib. 2. cap. 1. dub. 37. num. 3.*

Regens Salernitanus *decis. 10. per tot.* amplissimè & doctè Nogueros. *alleg. 5. ex num. 25. & seqq.* qui num. 33. adducit simile de augmento nouorum Canonorum non admittendo, ob diminutionem emolumentorum & reddituum antiquorum Canonorum, cum decreſcant ex distributione inter plures: ad quod multos allegat Doctores, & facit optimè textus in *d. cap. 1. de concess. prab. lib. 6. prædictis etiam adde Sot. de iust. & iur. lib. 3. quest. 6. art. 9. col. 6. vers. demus Rempublicam*: Crauet. *conf. 95. part. 1.* Roland. *conf. 45. n. 6. lib. 3.* Surd. *conf. 532. n. 11. lib. 4.* Beroium *conf. 224. n. 39. & 40. lib. 3.* Mastrill. *de magistr. lib. 1. c. 22. à n. 32. & 38.* Capiblanco. *baronib. tom. 2. cap. 20. à n. 8.* & princeps gabellam quam locauit non potest augere ob damnum & interesse conductoris, Menoch. *conf. 1105. num. 16. volum. 12.* & Larream *alleg. fiscali 32. per tot. & alleg. 30. & 31. etiam per tot. & De quo interesse creditorum in conseruatione & recuperatione ac defensione bonorum debitoris, altiùs egimus & fundauimus in hoc Labyrinth. part. 1. cap. 40. ex num. 1. & per tot. & ex Rota decisione Merlinus *de pignorib. lib. 4. quest. 176. num. 1. & 2.* Petrus Surd. *decis. 262. num. 6. vers. Tertia ratio.**

24 Quæ ratio eodem modo militat in creditoribus agentibus, sicuti in excipientibus; nam suo iure & interesse mediante, nulla egeat debitoris speciali cessione, cum hæc cessio solum requiratur quando creditores tractassent de sibi aliquid recuperando & acquirendo; omnia enim iura desiderantia cessionem in Tertio volente agere & exigere aliquid debitum alteri, loquuntur quando Tertius iste vult sibi ipsi, & non cedenti, exigere, & ad suum dumtaxat commodum & utilitatem; sed nostri creditores in hoc actionum & exceptionum vsu & exercitio nihil sibi exigunt, sed debitori, & corpori concursus; licet in consequentiam, bonorum recuperatio resultet in eorum commodum & utilitatem, nam ipsi creditores ex persona & iure debitoris agunt, de quibus tanquam interesse habentibus confidit lex, & iuris censurâ dicuntur procuratores debitoris, quia quantum ad agendum pro debitore communi sufficiunt

ficat creditoribus simplex quodlibet mandatum, quod tacitum habent à iure; text. in l. si pignori 30. in fin. ff. famil. eriscund. ibi: quod creditor egit, pro eo habendum est ac si debitor per procuratorem egisset, l. creditor 42. ff. de pignor. act. & textus etiam expressus in l. si cum venderet, dicto tit. vbi ex pacto redimendi posito per creditorem vendentem pignus in fauorem debitoris, huic utilis actio acquiritur, quia creditor à iure consideratur tanquam procurator debitoris, circa ea quæ tangunt rem ipsius debitoris, l. si creditor, in princ. ff. de distract. pign. prout notant Ias. in l. si creditor 9. num. 2. per text. ibid. ff. de nou. oper. nunt. Bartol. in l. si pignori 30. n. 8. ff. famil. erisc. Bald. in l. unie. num. 7. C. si seruus extero se emi mand. & in l. i. num. 2. C. creditorem cuius. pign. non deb. Negufantius de pignorib. 6. par. membr. 1. num. 13. Mudeus, de pignorib. tit. de pactis pignor. & hypoth. num. 10. & 23. & ex innumeris aliis probauimus Nos in hoc Labyrinth. 2. part. cap. 26. num. 46. vbi quam plurimas autoritates congregimus, quibus adde Pinellum in l. 2. Cod. de bonis matern. par. 2. cap. 2. num. 2. Carleual. de iudic. tom. 2. disp. 21. num. 4. 5. & seqq. & est text. in l. creditori, cui pignoris nomine pignus tenetur, permittendum est de iure, id est de seruitute opus nouum nunciare, nam ei vindictio seruitutis datur. 9. ff. de oper. nou. nunciat. per quem text. & Paul. de Castro, & Ias. ibid. nec non Negufant. de pignor. part. 6. membr. 1. n. 11. 12. & 13. & Merlin. de pignor. lib. 4. quest. 95. dicunt, quod creditor in pignore dicitur procurator debitoris: facit lex, quid de creditore, ff. de damn. infect. Olea de cess. iur. & act. tit. 4. quest. 9. ex n. 6. cum seqq. & num. 21. quò loci latè agit de intellectu & concordia leg. si cum venderet, de pign. act. cum d. leg. si creditor. ff. de distr. pign. Hinc fit quod

26 creditor ratione sui interesse potest stipulari debitori, & valet stipulatio, quia sua interest adquiri debitori: optimè Cardinalis Mantica. de contract. tom. 2. lib. 14. tit. 28. num. 4. 5. & 6. fol. mibi 171.

27 Quapropter in his quæ tangunt conseruationem bonorum debitoris, creditores ex persona illius, & personam eius repræsentantes possunt agere tanquam procuratores ratione

proprij interesse, licet tales non sint constituti ex mandato debitoris expresso, nam illud habent à iure tacitum, quod idem operatur atque expressum, & ex quo creditores posse mouere & exercere actiones & exceptiones competentes debitori, probat ex Salyceto, Castrenf. Abbat. Surdo, & Rotæ decisionib. Merlin. de pignorib. lib. 2. tit. 1. quest. 29. num. 5. & 6. & latius post quamplurimos Doctores in quest. 30. præcipuè ex n. 22. cum seqq. prout videmus in creditore emphyteuta, qui vel ipse, vel eius procurator cum speciali mandato tenetur soluere Domino pensionem, ita ut aliter Dominus non cogatur eam recipere ab extraneo, cum pensio præcipuè dirigatur ad recognitionem dominij: & tamen Dominus ipse cogitur pensionem recipere de manu debitoris absque mandato expresso debitoris emphyteuta, quia cum habeat creditor interesse circa conseruationem emphyteusis, & ne per commissum amittatur, admitti debet tanquam procurator absque alio mandato, etiam inuito Domino, qui si recipere recuset, per depositum pensionis liberat creditor debitorum à commissio, iuxta text. in leg. lex vectigali, 21. ff. de pignorib. ibi, cum in solutione vectigalis tam debitor quam creditor cessassent, innumerabiles pene Doctores cumulauit Giurba in decis. 91. per tot. Anton. de Amat. var. resol. lib. 1. cap. 37. à num. 1. vsque ad num. 6. Merlin. de pignor. lib. 4. quest. 76. à num. 8. Olea de cess. iur. & act. tit. 4. quest. 3. num. 22. & ex num. 17. cum seqq. latissimè etiam Ioan. de Amicis in tract. de iur. emphyt. quest. 98. per tot. & signanter num. 10. & 11. Pyrrh. Maur. Aretin. de solut. cap. 33. ex num. 5. cum seqq. & per tot. Petr. Surd. decis. 286. num. 11. & 12. Merlin. de pignor. lib. 2. quest. 11. num. 64. vbi plures allegat.

29 Et iste actus soluendi Domino, est actionem intentare, non exceptionem quia soluens, actor dicitur, non reus, in soluendo & deponendo debitum: ita per plures alios Doctores probauimus in hoc Labyrintho, par. 1. cap. 2. ex num. 27. per duas columnas, & eadem part. 1. cap. 7. ex num. 87. cum seqq. vbi etiam agitur de redemptione census, ut redimens tanquam agens tenetur sequi forum creditoris: adde

Oleam

Oleam de cess. iur. tit. 3. quest. 12. n. 16. & veriorum dicit August. Barbof. in remiss. ad leg. acceptam, num. 29. Cod. de usur. tom. 2. fol. 157. Ergo falso desideratur cessio actionis facienda creditoribus, qui ratione proprii interesse agunt ex persona debitoris & tanquam eius procuratores; quia lex in agente pro alio solum desiderat mandatum simplex, expressum vel tacitum; nunquam tamen appetit cessionem, quoniam procurator iste non sibi exigit, sed omnino Domino tantum.

30 Quò pertinet, quod si inter hæredem institutum & successorem ab intestato superueniat controuersia super nullitate testamenti & transigant super bonis hæreditatis, possunt creditores hereditarij & legatarij agere contra transactionem & probare validitatem testamenti; tenent Bald. in l. controuersia 14. ff. de transact. sub num. 2. vers. attende: & num. 10. Iason. sub num. 2. vers. dicit tamen notabiliter: & ibidem Iacobin. in prima lect. sub num. 2. & in 2. lect. sub num. 5. Trigonius singulari 94. prope fin. Petr. Surd. conf. 92. num. 30. Francisc. Nig. Cyriacus controuers. tom. 1. cap. 17. num. 19.

31 Cuius est farinæ, quod hypothecata re communi, potest creditor agere & prouocare alterum Dominum communem ad diuisionem ratione sui interesse, & debitor tenetur stare pro diuisione facta à suo creditore, l. si debito 7. ff. communi diuid. vbi Bartolus & communiter alij notant, Negufant. de pignorib. par. 2. membr. 3. num. 39. 40. & 41. cum seqq. Merlin. de pignor. lib. 2. q. 37. ex n. 15. cum seqq.

Hinc etiam est, quod in his casibus, in quibus debitori datur actio & facultas agendi ex iure offerendi & recuperandi pignus venditum per suum creditorem, quos refert Merlin. de pignorib. lib. 4. quest. 45. ex n. 47. in eisdem inquam casibus possunt alij creditores hanc actionem mouere ex persona sui debitoris: ut ex Negufantio firmat Merlinus d. quest. 45. n. 53. & 54.

32 Quò etiam pertinet, quod creditores possunt intentare actionem læsionis enormis, vel enormissimæ contra emptorem rei debitoris, vel rei emptæ à debitore suo. Maynard. de

vis. Tolosana 70. lib. 3. Vincent. de Franchis decis. 224. num. 4. Heimofill. ad leg. 56. glos. 4. num. 70. tit. 5. part. 5. tom. 2. fol. 286. quem nos retulimus in hoc Labyrinth. 3. par. cap. 10. ex num. 6. Marius Cutell. de donationib. tract. 1. disc. 2. part. 6. à num. 184. vbi plures refert: Olea de cess. iur. tit. 4. quest. 3. n. 2. Cyriacus controuers. tom. 1. cap. 53. num. 3. de quibus altius erit agendum infra hoc cap. §. 2.

33 Idem procedit, quando res debitoris alicui creditori data fuit in solutum, ut pro læsione enormi, vel enormissima interueniente possint ceteri creditores reclamare, & de læsione agere: plures retulimus in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 11. ex num. 11.

34 Eodem modo creditores possunt agere virtute pacti de retrovendendo appositi in fauorem debitoris, ut post Rodriguez & Mastrill. probat Mar. Cutell. d. tract. 1. discurs. 2. par. 6. n. 184. Merlinus de pignorib. lib. 2. quest. 30. num. 28. ex Castrenf. conf. 1. n. 3. lib. 2. Aretino conf. 28. num. 23. Tiraquell. de retract. par. 1. §. 26. glos. 1. num. 12. & 13. & Rotæ decisione: & iterum latius ipse Merlinus eod. lib. 2. quest. 31. per tot. dicens num. 2. quia hæc actio personalis competens debitori, est pretio æstimabilis, & ad heredem transit; ideo eodem modo transire debet cum hypotheca ad creditores, ut ex Rotæ decis. & Tiraquello de retract. §. 20. glos. 1. num. 20. Castrenf. conf. 1. in fin. lib. 2. Buratt. decis. 937. n. 5. Olea de cess. iur. & act. tit. 4. quest. 3. num. 2. quidquid reclamet Messa. lib. 1. variar. resol. cap. 49. num. 27. & istam actionem ad retractum ex pacto de retrovendendo, dicit Aditio ad Buratt. decis. 793. num. 12. & decis. 937. num. 24. creditoribus competere in subsidium: sequitur Merlinus d. quest. 31. in fin.

35 Hinc etiam est, quod creditores actionem etiam personalem mouere possunt contra debitores debitoris, & ex persona sui debitoris semper habent exercitium actionum etiam personalium: ad latè comprobata per Merlin. de pignorib. lib. 2. quest. 30. ex num. 35. & seqq.

36 Similiter etiam creditor donatarij, cui facta fuit donatio indigens insinuatione post acceptationem, potest ratione sui interesse, ne amittatur donatio,

donatio, petere insinuationem: vt post aliq̄ plures tenet Olea *de cess. iur. & act. tit. 4. qu. 3. num. 16.* & à num. 12. & post Bartol. Montesperell. Rebuff. Monter. Alexand. & alios firmat. Giurba *obseruat. 37. num. 7. & 8.* quoniam annullata, vel rescissa donatione ob defectum insinuationis, resoluitur hypotheca medio tempore contracta, vel aliter adquisita creditoribus ex obligatione generali antecedente, vt ex Alberico, Ripa, Pinello, Tiraquello, & Pacifico tenet Merlinus *de pignorib. lib. 5. qu. 19. per tot. fol. 587.*

Idem quoque est, si debitor sit negligens in consequendo assensu, aut Regia facultate, quando sub pacto de ea impetranda contraxit super bonis maioratus, vel feudalibus, poterunt creditores ratione sui interesse facultatem impetrare, etiam pendente concursus iudicio, ne iura debitoris amittantur, vt ex *Isernia* tenent Camill. de Curte *in diuersor. iur. feudal. cap. 5. ex num. 131. par. 2.* vbi firmat ita iudicatum, adducens fundamentum: ipsumque Camillum refert & sequitur Camill. de Laratha *in Theatro feudal. 8. par. dilucidat. 76. num. 4. tom. 1. fol. 265.*

38 Ex iuribus & doctrinis hactenus adductis pro nostra vera resolutione, venit declaranda assertio Iacobi Cancerij *var. resolut. lib. 2. c. 26. ex num. 126. cum seqq.* dicentis, neminem ob interesse proprium posse experiri & agere, ex iure alterius fundatum, per *leg. si pupillus, §. videamus, ff. de negot. gest.* quando verò iure proprio quis ageret, quamuis penderet à iure Tertij, admittitur, per *leg. si post mortem, §. fin. ff. de bonor. poss. contr. tabl.* cuius Authoris mentionem fecimus superius, num. 7. quæ doctrina vera est, generaliter sumpta, quia ex solo suo interesse mouere actionem Tertij non potest, deficiente cessione siue mandato domini expresso vel tacito; at creditores ratione sui interesse agunt non ex propria persona, sed ex persona debitoris sui, à quo tacitum mandatum habere dicuntur iuris censurâ & dispositione; quo casu cessat omnino doctrina Cancerij ex hactenus comprobatis.

39 Ex quibus omnibus fati probatum videtur, creditores posse comparere

in iudicio, siue excipiendo, siue agendo, ex persona sui debitoris, ratione sui interesse in conferuando & recuperando bona & iura debitoris; quia eadem ratio interesse proprij quod consideratur in excipiendo, omnino militat in agendo absque cessione, cum in his à iure habeant mandatum & agant nomine debitoris ad suum commodum & vtilitatem; quod non est nouum in iure, quod quis consequatur ex persona alterius, 40 quod ex sua consequi non poterat, iuxta text. in *l. Arist. 3. ff. quæ res pignori oblig. non poss.* ibi, quod admittendum existimo: sæpe enim quod quis ex sua persona non habet, hoc per extraneum habere potest; vbi Glossa *verb. potest*, plura iura adducit concordantia, *l. si post mortem, §. 1. & §. hi qui propter alios*, ibi, cum enim semel beneficio aliorum ad id beneficium fuerint admissi, iam non curant, petant illi, necne, bonorum possessionem, ff. de bonor. poss. *contr. tabl.* notat Bartol. in *d. l. si post mortem, §. hi*: & Iaf. in *l. filio emancipato, ff. de liber. & posthu. & in l. si emancipati, num. 5. Cod. de collat.* vbi latè adducit multa exempla, & in *l. posthumo 2. num. 8. 9. & 10. & ibid.* Alexand. num. 45. & 6. *Cod. de bonor. poss. contr. tabl.* Franchis *decis. 106. num. 5. & decis. 269. ex num. 2. & decis. 667. num. 4.* Ricc. *in praxi rer. quotidian. par. 4. resol. 162. n. 1.* Monter. *decis. 14. num. 84.* Carleual. *de iudic. tom. 2. disput. 30. sub num. 13. tit. 3.*

CAPITIS I.

§. Primus.

Creditores donatoris an ius habeant ad portionem deducendam ex donatione, ne donator egeat? Et an ea exceptione debitori competente vti possint contra donatarium.

S V M M A R I V M.

- 1 Proponitur questio disputanda.
- 2 Qui tueantur partem negatiuam.
- 3 Priuilegium

- 3 Priuilegium competens donatori, marito, socio, ne ultra quam facere possint conueniantur, non prodest fideiussoribus, nec heredibus.
- 4 Donans, nouiter promittens Creditori donatarij delegantis, non vititur hoc priuilegio.
- 5 Hoc Priuilegium est merè personale, & n. II.
- 6 Quod non est transmissibile, Cessibile non est.
- 7 E conuerso, quod est transmissibile, admittit Cessionem.
- 8 Proponitur verior opinio, scilicet Creditores donantis habere ius ad portionem deducendam ex donatione, ne donator egeat.
- 9 Creditores satisfaciendi sunt ex actione quam habet donator ad deducendam portionem suæ sustentationis.
- 10 Hanc partem affirmatiuam qui teneant.
- 11 Priuilegium hoc extinguitur cum persona donatoris, nec ad eius heredes transit.
- 13 Sicuti nec ad fideiussores, cum postea possint recuperare, quod soluunt, à donatore.
- 14 Hanc exceptionem, ne egeat, opponunt Creditores ex persona donatoris, & tanquam procuratores.
- 15 Defendere, est eandem vicem, quam reus, subire.
- 16 Fideiussor ex propria obligatione conuenitur; Defensor ex illa qua tenetur reus.
- 17 Creditores non agunt ex iure cesso, sed tanquam procuratores donantis.
- 18 Omnium Creditorum aequaliter interest defendere bona debitoris: imo multo magis eorum, qui personalem tantum actionem habent.
- 19 Inter Creditores Hypothecarios ex causa lucratina & onerosa, an seruetur regula. Qui prior est tempore, &c.

EX resolutione & materia huius Capituli 1. resultat difficultas, præfens, specificum requirens examen ob Doctorum controuersiam, An creditores donatoris possint prætere ius super illa portione, quæ deduci debet ex donatione facta applicanda debitori donanti, scilicet ne egeat, quia ipsi competit à iure beneficium, vt non teneatur vltra quam

facere possit, ex iuribus mox citandis? Et nunquid creditores hac exceptione vti possint contra donatarium ex persona sui debitoris eiusdemque donatoris.

In qua quæstione partem negatiuam acerrimè defendit Gaitus *de credito, in appendice, par. 2. resol. 2. per tot. & iterum 3. par. resol. 1. per tot.* Francisc. Merlin. *controuersiar. centur. 2. cap. 19.* quos, licet obiter referens, sequi videtur Olea in erudito & pulchro tractatu *de cess. iur. & act. tit. 4. qu. 3. n. 28.*

Hi Doctores eo vnico & forti mouentur fundamento, quod hoc priuilegium ne quis conueniatur vltra quam facere possit, donatario, socio, marito, & similibus à iure concessum, adeo sit merè personale, vt nec ad eorum fideiussores, nec heredes transire possit: iura sunt expressa in *leg. 24. ff. de re iudic.* cuius sunt verba: *Et si fideiussor acceptus sit rei, vel actionis, non proderit ei, si persona, pro qua fideiussit, in quantum facere potest, condemnanda est.* & in *§. seq. eiusd. leg.* ita continuatur: *si maritus non fuerit soluendo, licet ipsi marito profut quod facere non possit, id enim mariti persona præstat, heredi eius hoc non prodest.* Idem probat. text. in *l. sciendum 25. eod. tit.* sciendum est (inquit textus) heredes earum personarum non in id quod facere possunt, sed in integrum teneri, *l. verum, §. 1. ff. pro socio: l. in omnibus, ff. de reg. iur.* ponderat Gait. ad idem, *legem, Nescennius, ff. de re iudicata, & l. qui id quod 34. §. fin. ff. de donat.* quod scilicet hoc priuilegium non transit in cessionarium donantis: quæ tamen iura id non probant, nec loquuntur de cessione, nec de cessionario donantis, sed de donatore delegato, qui aduersus eum, cui à donatario fuit simpliciter delegatus, non potest opponere hanc exceptionem, ne conueniatur vltra quam facere possit, cum ipse donans nouiter per stipulationem promiserit creditori donatarij delegantis, ex quo primus donans nihil secundo, cui fuit facta delegatio, donauit, vt fatetur ipse Gaitus *in append. par. 2. d. resol. 2. num. 48. & 49.* & sic mutata causa & persona; contra quam donans non vititur suo priuilegio & beneficio; qui termini sunt valde diuersi.

Ex

- 5 Ex quorum iurium determinatione infert Gaitus, & sequaces locis proximè citatis num. 2. hæc iura esse expressa ad exclusionem creditorum donatoris, ne possint ex persona eius hanc exceptionem limitatiuam & modificatiuam donationis opponere contra donatarium petentem suam donationem, cum sit priuilegium merè personale, quod ad eos transire non potest, sicuti nec ad fideiussores, nec ad hæredes transit donantis.
- 6 Quoniam quod non est transmissibile ad heredes, nec est cessibile, nec in alium transmissibile, l. ex pluribus, ff. de administr. tutor. Crotus in l. 1. ff. solut. matrim. plures per Tiraquel. de retract. lineag. §. 26. glos. 1. ex num. 44. Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. §. 5. n. 7. Monter. à Cueva decis. 35. n. 21. Petra de fideicom. art. 31. num. 28. Ioan. Anton. Mangil. de imputat. qu. 77. num. 67. cum seqq. sicuti è conuerso, quod est transmissibile, pariter & cessibile est: plurimos cumulat Antonin. de Amat. variar. resol. tom. 1. resol. 19. ex n. 3. cum seqq. ergo impossibile erit quod hæc exceptio transeat ad creditores donantis.
- 8 Sed his minimè refragantibus, contraria opinio longè verior est, & sequenda: quia doctores contrariam tenentes inaduertenter ponderarunt & applicarunt iura præallegata ad casum de quo agimus, prout manifestè apparebit: & ideo hanc nostram resolutionem plurimi alij Doctores tenuerunt, vt scilicet creditores donantis habent ius ad illam portionem deducendam ex donatione, ne donator egeat, & sibi applicandam: quia respectu donatarij non tenetur vltra quam facere potest, aliorum autem creditorum respectu insolidum tenetur: & cum donator habeat à iure exceptionem ad deducendam ex donatione partem sufficientem ad sui sustentationem, ex ea satisfaciendi sunt creditores, quos omnes exceptiones debitori competentes opponere posse, abundè probatum reliquimus sup. hoc cap. 1. ex num. 6. vsque ad fin.
- 10 Et ideo hanc partem affirmatiuam tenuerunt Cumanus, Iafon, Alciatus, & Afinius de Executione, §. 7. cap. 47. quos referens sequitur, copiosè agens contra Gaitum, Scipio Rouitus dec. 48.

ex num. 15. vsque ad num. 25. & in appendice ad decisiones, n. 35. Angel. Stephanus Garon. in Commentar. ad constit. Millanenses, in tit. de iur. fise. Carleual. de iudic. tom. 2. tit. 3. disput. 30. ex num. 11. Anton. de Amat. variar. resol. tom. 1. resol. 26. sub num. 16. ex Afinio loc. cit. licet isti non ex integro satisfaciant iuribus in contrarium adductis ex num. 3. sup.

Sed vt omnis cesset difficultas, & clarissima pateat nostra resolutio, fatendum erit, priuilegium, ne quis conueniatur vltra quam facere possit, esse merè personale, Nos profiteamur in hoc Labyrinth par. 1. cap. 26. ex n. 26. & seqq. & ex aliis Hermosilla ad leg. 54. tit. 4. p. 5. gloss. 2. n. 10. & sunt ipsa iura expressissima. Item quod non transeat ad fideiussores donantis, mariti, vel focij, nec ad eorum heredes: fatemur ex eisdem iuribus. Applicationem tamen negamus. Ad heredes namque donatoris ideo non transit hoc priuilegium, quando donatarius & similes volunt ab eis exigere donationem à defuncto promissam, quia cum priuilegium illud sit personale, & personæ donantis cohæreat, statim cum sua vita extinguitur, ex regula iuris, Priuilegium personale personam sequitur, & extinguitur cum persona, de regul. iur. lib. 6. cum concordantib. sicut dicimus de usufructu pertinente ad aliquem, vt ipso defuncto, non transeat ad eius heredem, quia cum defuncto extinctus fuit, §. finitur, insit. de usufructu: cum similib. ideo impossibile est, quod hoc beneficium transire possit ad heredem, quia ius semel extinctum nunquam viuiscit: quapropter heres eo beneficio vti non potest, quia ex defuncto ad eum non fuit transmissum, nec potuit transmitti.

Idem de fideiussore donatoris, qui ex propria persona, & ex sua obligatione debitor est, & de suo tenetur satisfacere, quando ad soluendum erit conuentus, & cum nec ipse sit donator, nec ex aliquo ei sit concessum beneficium, ne conueniatur vltra quam facere possit, merito in solidum condemnatur, nec sua interest vt exceptione modificatiua competente suo principali, quia ipse totum interesse quod soluit, conuequetur postea à principali donatore, pro quo fideiussit, vt eleganter latè prosequitur Ioan.

Ioann. Gutierrez de iuramento confirmat. 3. part. cap. 15. num. 16. vbi ex numer. 14. adducit duas singulares cautellas, vt fideiussor possit vti hac exceptione modificatiua, & ne conueniatur insolidum, sed ex donatione deducatur aliquid ad congruam sustentationem ne donator egeat: vbi ad longum videre poteris.

- 14 Sed procul dubio hæc omnia cessant in creditoribus donatoris, opponentibus contra donatarium hanc exceptionem deductionis, ne donator egeat, quia ipsi eam non opponunt ex proprio iure & nomine suo, sed iure & nomine debitoris, non tanquam principales, sed tanquam procuratores & defensores bonorum debitoris sui, quorum conseruatio & recuperatio ad eos pertinet ratione sui interesse, qui non petunt sibi, nec id, quod consequuntur ex hac exceptione, sibi quarunt, sed debitori suo, & corpori concursus applicatur, sed defensorio & procuratorio nomine agunt & excipiunt, ex iuribus expressis in l. si pignori 30. in fin. ff. famul. ercise. l. si cum venderet, ff. de pignor. act. l. creditor 42. eod. tit. quæ iura exactissimè exornauimus hoc eod. cap. 1. ex num. 24. vsque ad fin. & ex num. 5. cum seqq.

Quapropter ex persona & nomine debitoris tanquam eius procuratores & defensores ratione sui interesse debent omnino admitti ad opponendum hanc exceptionem contra donatarium, vt clare probant iura omnia in contrarium allegata superius ex num. 3. à contrario sensu, & à ratione legis cessante, quod quàm validum sit argumentum in nostro iure, nemo est qui nesciat.

- 15 Hunc nostrum discursum & legitimam considerationem, quod quando defensoris vel procuratoris nomine quis agit pro eo cui competit hoc beneficium ne conueniatur vltra quam facere possit, qualis est donator, maritus, focius; sunt iura expressa tam in defensore quàm in procuratore, text. in l. si cum procuratore mariti de dote actum fuerit, siquidem viuo marito condemnatio fieret, in quantum facere potest, condemnabitur: Salgad. Labyr. Cred. Tom. I II.

nam & defensor mariti in id quod facere potest damnatur: mortuo vero marito, in solidum, ff. de re iudic. textus etiam in l. verum 64. vers. videndum, ff. pro socio.

Vbi postquam dixit quod hoc beneficium est personale, & quod fideiussori non prodest, ita loquitur: videndum est an & fideiussori focij prestare id debeat, an vero personale beneficium sit? quod magis verum est: sed si hic fideiussor quasi defensor focij iudicium susceperit, proderit sibi: namque Iulianus lib. 7. Digestor. scribit, defensorem focij in id quod socius facere potest, condemnari oportere. Idem & in patromi defensore accipi debere ait, & vique: & idem erit in vniuersis qui in id quod facere possunt conueniuntur, &c.

Et est ratio, quia defendere est eandem vicem, quam reus subiret in se suscipere, l. minor, vers. quoniam, ff. de procurat. vnde inquit ille textus, ideoque defensor mariti amplius quam maritus facere possit non est condemnandus. & ibi Glos. verb. quam reus subire, allegat dict. leg. verum, §. 1. & alia iura.

Et idem de defensore mariti probat text. in l. alia, in princip. ff. solut. matrim. & Glos. in dict. l. si cum procuratore, ff. de re iudic. in verb. defensor: intelligit quod defensor non habet mandatum: & idem tenet Glos. 1. in d. l. alia, in princ. vbi loquendo de defensore, intelligit cum mandato, vel sine eo: vt in l. sed & hæ, §. defendere, ff. de procurat. & in d. l. minor, §. quoniam, cum duab. legib. seqq. ff. de procur.

Hanc doctrinam per hæc iura sequutus fuit Ioan. Gutierrez de iuram. confirmat. 3. par. cap. 15. num. 15. vbi in fin. reddit differentiam inter fideiussorem & defensorem; quia fideiussor ex propria obligatione conuenitur, sed defensor ex illa obligatione qua tenetur Dominus, vt tenet Glos. 1. in dict. l. alia, in princip. quam dicit veram rationem, iuxta Bartol. in dict. l. verum, in princip. num. 4.

Vides igitur quàm leuiter fundarunt Doctores partem negatiuam in illis iuribus ad rem non pertinentibus, & quàm facilè conuincuntur in applicatione, non penetrantes differentiam

ferentiam inter fideiussores vel heredes donatoris, qui agunt iure proprio; & inter procuratores & defensores eiusdem donatoris, qui ex persona & iure ipsius agunt & ei adquirunt.

17 Ex quo resultat responsum ad id quod in contrarium diximus *supr. num. 6. & 7.* ad exclusionem creditorum in hac exceptione, illud scilicet quod non est transmissibile ad heredes, non esse cessibile: quia hoc casu creditores non agunt, nec excipiunt ex iure cesso, vel transmissio, sed agunt ut procuratores, donantis, & defensores, ex persona nomine & iure debitoris sui viventis.

18 Et denique considerandum erit in hoc articulo, quod ad effectum opponendi & agendi ex persona debitoris, non est necessarium quod creditores sint hypothecarij, vel merè personales & Chirographarij: quia omnium æqualiter interest defendere bona & iura debitoris communis: & multo magis creditorum personalium, quorum credita magis periclitantur ex inopia debitoris: cum inter hypothecarij prius distribuuntur bona, & consumitur patrimonium ipsius; & ideo illorum magis interest quærere inter tertios debitores & possessores, iura & bona debitoris, ne inanes remaneant: ad quod applicandæ sunt doctrinæ adductæ & iura *supra hoc cap. 1.* quæ ut plurimum indistinctè loquuntur de creditoribus, nulla facta mentione hypothecæ.

19 Et quod creditores anteriores ex causa lucratiua hypothecarij, non sint præferendi creditoribus posterioribus ex causa onerosa, neque inter eos feruetur regula, qui prior est tempore, prior est iure: quin potius causa præpolleat & præferatur; ut verior sententiam tradunt multi Doctores congesti ab Olea *de cess. iur. tit. 4. quest. 3. num. 27.*

CAPITIS I.

§. Secundus.

Creditorum an possint intentare læsionem enormem, vel enormissimam contra emptores bonorum debitoris? Et quid in pignore vendito à priore creditore, an scilicet posteriores possint læsionis remedio uti contra emptorem.

S V M M A R I V M.

- 1 Absque cessione possunt creditores uti actionibus, & exceptionibus competentibus debitori.
- 2 Creditores ex persona debitoris, possunt intentare læsionem enormem, vel enormissimam.
- 3 Creditor potest appellare à sententia lata contra debitorem intentantem læsionem.
- 4 Creditores posteriores possunt mouere remedium læsionis contra adiudicationem factam primo creditori, si adsit læsio.
Ob interesse creditorum admittitur nouus licitator augens pretium, etiam post bona subhastata & vendita, ibid.
- 5 Rejicitur Ant. Fab. qui requirebat in creditore agente ob læsionem, cessionem.
- 6 An secundus creditor possit intentare remedium l. 2. Cod. de rescind. vendit. in venditione pignoris facta à primo creditore sine dolo.
- 7 Remedium d. leg. 2. non habet locum in venditione pignoris facta per creditorem.
Proponitur primum fundamentum Moroti, qui negatiue respondet ad questionem, ibid.
- 8 Remedium dict. l. 2. est personale competens ipsis contrahentibus, non verò Tertio.
Expenditur secundum fundamentum Moroti.
- 9 Expenditur pro opinione Moroti,

ti, Antonius Faber, qui eam tenet.

10 Debitor aduersus creditorem intentare debet læsionem.

11 Adducitur Olea distinguens inter enormem, & enormissimam læsionem: & eius distinctio reprobat.

12 Verius est, debitori, & creditoribus ex eius persona competere remedium d. l. 2. contra venditionem ritè factam à primo creditore.

13 Iura quibus nituntur Morotus & sequaces non probant eorum resolutionem.

14 L. 1. & fin. Cod. si vendito pign. agatur, sunt antiquiores dict. l. 2. ut patet ex temporum chronologia.

Lex generaliter loquens trahitur ad terminos alterius specialiter loquentis, ibid.

Lex noua generaliter disponens, recipit omnes declarationes, & limitationes, quas lex antiqua, ibidem.

15 Nulla ratio specialitatis potest assignari, ad exclusionem debitoris ratione læsionis in pignore vendito à creditore ex dict. l. 1. & fin. Cod. si de pign. vendit. agatur.

16 Facultas concessa creditori ad vendendum pignus, intelligitur non ut destruat debitorem, sed ut rem agat tanquam procurator.

17 Vendenti per procuratorem datur remedium d. l. 2. C. de rescind. vendit.

18 Remedium læsionis ultra dimidium conceditur debitori in bonis que venduntur in subhastatione ad instantiam creditorum.

19 Maior est ratio ad concedendum remedium læsionis in pignore vendito per solum creditorem: quam in vendito autoritate iudicis, presentibus creditore & debitor.

20 Aliud est non admitti Tertium ad læsionem; aliud admitti debere creditorem, cum agat nomine debitoris.

21 In iudicando, & consulendo, non est recedendum à nostra sententia, que tenet admitti debere creditorem ad remedium læsionis.

Salgad. Labyr. Credit. Tom. III.

22 Arias de Mesa optimè conuincit Ant. Fabrum, & alios, qui tumentur contrarium.

Sæpè diximus & abundè probauimus in *hoc cap. 1. & in §. 1. anteced.* posse creditores ex persona sui debitoris, ratione sui interesse, absque cessione mouere actiones, & deducere in iudicium omnes quilibet exceptiones debitori competentes super bonis suis quorum defensio & conseruatio seu recuperatio ad creditores spectat cum tacitum à iure censeantur ad hoc habere mandatum, & tanquam procuratores, iuris censurâ, hac parte habeantur.

Ex quo principio fluit communis & vera plurimorum Doctorum opinio, posse creditores intentare læsionem enormem ex l. 2. Cod. de rescind. vend. vel enormissimam, aduersus emptores bonorum debitoris, absque cessione, quam nunquam appetit lex, neque illa egent creditores agentes ad læsionem cum tacito mandato pro interesse proprio, ex persona sui debitoris. Veram hanc resolutionem tenuere Maynard. *decis. Tolosan. 70. lib. 3.* Vincentius de Franch. *decis. 224. numer. 4.*

Sequuntur Georgius *alleg. 6. n. 50.* Thesaur. *decis. Pedemont. 57. n. 8.* Castillo *decis. Sicilia . . . Carocius in tract. de oblation. par. 2. qu. 28. in fin.* Toro *in compend. decis. verb. Ius offerendi, fol. 302. solut. 1. in fin.* Riccius *in collectan. decisionum, decis. 111.* idem Ricc. *in addit. ad Franch. in d. decis. 224.* Mangrell. *in l. 1. Cod. si antiqu. credit.* & cum Maynardo & Vincentio de Franch. Hermosilla *ad leg. 56. glos. 4. n. 70. tom. 2. tit. 5. par. 5. fol. 286.* Marius Cutell. *de donat. tr. 1. discurs. 2. par. 6. à num. 184.* vbi plures refert, Cyriacus *contr. tom. 1. c. 53. n. 3. & seqq.* vbi plus dicit ex alijs, creditorem scilicet ratione sui interesse posse appellare à sententia lata contra suum debitorem intentantem læsionem contra emptorem. Hanc eandem resolutionem probarunt alij quam plurimi Doctores asseuerantes, posse creditores posteriores mouere remedium læsionis contra bonorum adiudicationem factam primo creditori, cui in solutum fuerunt data villiori pretio,

B 2 pretio,

pretio, vt in excessu valoris & pretij sibi satisfiat, & sibi ex superfluo sua credita soluantur, Alexand. in *l. si constante, num. 34. ff. solut. matr.* Grammatic. *decis. 92. num. 19.* Muscatell. in *praxi civili, par. 3. glos. adiudicantur. num. 76.* Franch. *decis. 54. sub num. 4. & 5.* Ofsalc. *decis. Pedemont. 135. in fin.* Mantic. *de contractib. lib. 11. tit. 30. num. 24.* Roland. à Valle *cons. 9. num. 4. vol. 1.* Fachin. *controuers. lib. 11. cap. 14.* Costa *remedio subsid. 1. num. 12. in fin.* Negusant. *de pignorib. par. 5. membr. 1. num. 33.* plenè Viuius *decis. 413. à n. 1. usque ad fin.* Fabius Anna *cons. 63. n. 2. & 3.* Tusch. *lit. D. conclus. 762. num. 5.* Morotus *de iur. offer. num. 9.* Carroc. *decis. 21.* Caualc. *decis. 13. num. 17. par. 4.* Afinius *de executione. §. 7. cap. 109.* Nouell. *de dote, par. 7. priuileg. 47.* Thefaur. *decis. 207.* Marius Giurba *decis. 17. ex num. 17.* qui alios allegat ad hanc adiudicationem excessiuam annullandam propter præiudicium creditorum; Nos in *hoc Labyr. par. 1. cap. 11. num. 11.*

Huc pertinet, quod ob interesse creditorum nouus admittitur licitator, ad bona debitoris communis semel perfectè & iuridicè subhastatis & venditis alicui, si fortè tertius superueniat licitator qui plus offerat & meliorem faciat conditionem, cum in pretio aucto per ipsum, possint creditores commodius suam consequi solutionem seu satisfactionem, vt cum pluribus Doctores & fundamentis resoluimus in *hoc Labyrintho 2. par. cap. 2. ex num. 12. cum seqq.* quibus adde August. Barbof. *voto 81. num. 7. tom. 2.* allegantem Anton. *de Amat. idemque tenet Fontanell. decis. 510. tom. 2. fol. 608.*

5 Ex qua constanti tantorum Viro- rum resolutione, contemnenda venit doctrina Antonij Fabri *de errorib. Pragmat. decad. 1. errore 8.* assueuerant, creditores non posse vti remedio læsionis enormis, vel enormissimæ, nisi sibi facta cessione per debitorem: quem (sub temperamento tamen) videtur sequi Olea in *tract. de cess. iur. & action. tit. 4. quæst. 3. numer. 5.*

Quandoquidem creditores non egent hac cessione, qui ratione sui interesse & damni agunt & excipiunt

ex persona sui debitoris, ex *supra dictis n. 1.* quis enim vnquam audiuit quod lex in aliquo casu desideret cessionem iuris in procuratore agente nomine alterius, & exigente non sibi, sed Domino tantum: ad latissimè comprobata *hoc cap. 1. ex num. 23. cum multis seqq.* Lex enim solum iuris cessionem requirit in Tertio, qui nomine proprio, & ad suam dumtaxat vtilitatem agit, & exigere vult ius ad alterum pertinens: prout ex *d. num. 23. & seqq.* abundè videre poteris.

6 Maior tamen difficultas versatur in læsione enormi, seu enormissima, interueniente in venditione pignoris, facta à primo creditore iure creditoris, & alias ritè sine dolo aut fraude facta, an secundus creditor possit intentare remedium *l. 2. C. de rescindenda venditione:* Hanc difficultatem mouet Morotus in *opusculo de iure offerendi, num. 23.* & partem negatiuam amplexus est, duobus fundamentis. Primo quia remedium *d. l. 2.* non habet locum in venditione pignoris ritè, & solemniter facta per creditorem, lege permittente: Nec debitori ipsi competit aliquod remedium ob quamlibet læsionem enormem, vel enormissimam interuenientem in huiusmodi venditione, iuxta *text. in l. 1. & 3. C. si vendito pignore agatur:* vbi prorsus negatur debitori recursus recuperandi rem ob læsionem in pretio: Ergo multo magis debet denegari secundo creditori agere volenti ex iure & persona debitoris, cui nullum competit: Morot. solum referens sequitur Merlin. *de pign. lib. 4. quæst. 45. num. 55. & 56.*

7 Secundo etiam fundamento mouetur ad exclusionem secundi creditoris; quia remedium *d. l. 2.* personale est, quod solum contrahentibus inter se datur; non verò Tertio conceditur: ita vt secundus rei emptor non possit absque cessione sui authoris illud intentare contra primum venditorem, ob læsionem enormem interuenientem in illa prima venditione: ad latissimè tradita (sub pluribus tamen limitationibus) per Hermosillam *ad l. 56. glossa 7. num. 58. cum seqq. tit. 5. pag. 5. tom. 2. fol. 310.* ergo nec

9 nec creditor absque cessione debitoris, læsionem ex *d. l. 2.* intentare poterit.

Hanc opinionem sequitur & Antonius Faber in *C. Fabrian. tit. 19. si vendito pignore agatur. definit. 1. fol. 1012. & de error. pragmat. decade 1. errore 6. & 8.* vbi defendere conatur, emptorem pignoris, si fraudis particeps non fuit, esse securum, tamen si læsio enormissima in venditione interuenierit, consequenterque nec debitorem, nec ex eius persona creditores posteriores quidquam petere posse, etsi creditor vendens soluendo non sit, quia debitor aduersus eum intentare debet læsionem, & consequi superfluum pretij: & pro hoc vltimo allegat *l. fin. C. si vendito pignore agatur.*

10 Olea in *tractatu de cessione Iurium, & act. tit. 5. quæst. 3. num. 8.* videndus *ex num. 6.* admittit doctrinam Ant. Fabri *locis citatis,* sub distinctione *enormis,* aut *enormissima* læsionis; vt in hac non procedat, sed posse debitorem, & creditores remedium *enormissima* intentare.

11 Quæ quidem distinctio prorsus refragatur iis, quæ dicta reliquit *ex n. 6.* & iuribus pro expressis allegatis, nempe *l. 1. & 3. C. si vendito pignore agatur.* vbi ab omni recurſu & remedio cuiuslibet læsionis excluditur debitor cessante dolo & fraude.

Quo tamen fundamento possit fundari hæc distinctio, quæri potest? Et respondeo, nullo iure: & ideo vel absolute sequenda erit opinio Antonij Fabri, & Moroti, *locis supra citatis, num. 6.* vel absolute neganda, quia in utroque distinctionis membro, vna & eadem est ratio ab illis considerata.

12 Quibus tamen non obstantibus, contraria opinio verior est, nempe tam debitori, quam eius creditoribus ex persona ipsius competere remedium læsionis *ex l. 2. C. de rescindenda vendit.* contra emptorem pignoris alias ritè venditi à primo creditore.

13 Nam iura, quibus nituntur DD. ad excludendum debitorem à remedio læsionis nempe *lex 1. l. 3. & l. final. C. si vendito pign. agatur,* nihil continent quo possint moueri ad tam absonam resolutionem; perfunctoriè etenim *Salgad. Labyr. Cred. Tom. 111.*

præfata iura considerantur Morotus, & sequaces, ex quorum declaratione & plana intelligentia conuincuntur aperte, si consideres quod præfata leges non aperiunt de qua læsione loquantur, & ideo vt iura iuribus concordemus, de læsione infra dimidiam intelligi debet, iuxta nouam & æquissimam determinationem *legis 2. C. de rescindenda venditione,* ad quam leges illæ reducendæ sunt, vel quia antiquiores sunt, cum ante *d. l. 2.* liceret contrahentibus ad inuicem se decipere in emptione & venditione, nec per læsionem quantumuis enormem, vel enormissimam, cessante fraude & dolo, poterant contrahentes reclamare, nec ab emptionibus discedere, *l. in causa 17. §. adem Pomponius, ff. de minor. litem si pretio, §. vlt. ff. locati,* & in datione in solutum creditori, *l. à diuo Pio, §. si pignora, ff. de re iudicata,* cum aliis vulgaribus, & latè considerat ac probat Pinellus in *dict. l. 2. part. 1. cap. 1. per totum.*

Et vt clariùs conuincantur Morotus, & Antonius Faber, qui in *prædictis legibus* suam fundarunt contrariam opinionem, attende, quod aut dictæ leges fuerunt promulgatæ ante ipsam legem *2. C. de rescindenda vendit.* aut post: non est dare medium; si ante eam, prout verè certum est, dictas leges esse antiquiores ipsa lege *2. C. de rescindenda vendit.* sicuti ex Imperatorum & temporum computatione apparet; nam Imperator Alexander author dictæ legis *1. C. si vendito pignore agatur,* cæpit imperare anno 224. post Christi aduentum, & à Roma condita anno 975. vt constat ex Alexandro Freymonio in *symphonia iuris pag. 500.* & Antonio Contio in *chronologia super his annis.*

Gordianus autem promulgator legis finalis *C. d. tit.* cæpit imperare anno 239. aduentus Christi, correspondente anno 990. à Roma condita, idem Freymonius *pag. 688.* & Contius in *Chronologia super his annis.* Diocletianus verò author dictæ legis *2. C. de rescindenda vendit.* cæpit imperare anno 285. ab aduentu Christi, qui fuit annus 1036. à Roma condita, annoque sequenti cæpit imperare Maximianus author simul cum

Diocletiano *d. leg. 2. vt obseruat Idem Freymonius pag. 746.* & Antonius Conrius *in chronologia, in his annis.* Quæ quidem leges, cum antiquiores sint, debent trahi ad terminos & dispositionem dictæ legis 2. tanquam longè posterioris; ex Regula legis, *Non est nouum, vt priores leges ad posteriores trahantur, ff. de legibus:* & ideo attento illo tempore, quo promulgatae sunt, iustè loquuntur & determinant, denegantes remedium læsionis debitori ex causa pignoris venditi per creditorem dolo cessante: quia vsque ad tempus dictæ legis 2. nullus ex contrahentibus admitterebatur ad dissolutionem venditionis, ob quamlibet etiam enormissimam læsionem, vt dictum est: & ideo reformantur & abrogantur per ipsam legem 2.

Quod si post dictam legem 2. fuissent promulgatae, ex quo non aperiunt de quo genere læsionis loquantur, sed generaliter de læsione in pretio decidant; adhuc præcisè de læsione infra dimidiam intelligi deberent; quia lex generaliter loquens, debet restringi ad terminos alterius specialiter & distinctè loquentis, *l. sciendum, ff. qui satisfacere cogantur, l. quamuis, ff. de in ius vocando, l. si filius, ff. de actionibus & obligationibus, iuncta l. i. ff. ad Macedonianum, l. iuris gentium, §. si paciscar, ff. de pactis, iuncta leg. transigere, & ibi Glossa magna in fin. C. de transactionibus, auth. offeratur, C. de litis contestatione, Ioan. Mar. Bellet. *disquisit. clerical. part. 1. tit. de bon. cleric. §. 1. num. 20.* Vincentius de Franchis *decis. 435. num. 24.* Mantica *de tacit. conuention. lib. 25. tit. 34. num. 18.* Nicolaus Intrigliolus *decis. 15. num. 36.* & 37. Ozafcus *decis. 30. num. 18.* Giurba *in Consuetudines Messanenses, cap. 1. gloss. 2. num. 9. part. 1.* Et quia lex noua generaliter disponens, recipit omnes declarationes & limitationes quas lex antiqua habet in eodem casu, vt ex plurimis DD. probauimus *in nostris commentariis de Regia protectione, part. 1. cap. 1. praludio §. à num. 127.* & *in tractatu de supplicatione ad Sanctissimum, secunda parte, cap. 5. §. 3. num. 5.* quas considerationes si fecissent præfati DD. sine dubio à sua tam rigida opinione destitissent.*

15 Imo nulla ratio etiam apparens

specialitatis reddi potest, qua illa iura possint fundare exclusionem debitoris absolutè ab omni læsione pignoris venditi à creditore; nisi vel quia procedant de iure antiquo, vt dictum est, & probatum; vel quando post nouam decisionem *dictæ legis 2.* fuissent edita, adhuc intelligi deberent iuxta eam de læsione infra dimidiam, iuxta nostram concludentem & ineuitabilem considerationem.

Non enim ex eo solo quod creditor vendit iure creditoris ex permissione legis & debitoris, creditori attribuenda est talis potestas vt pignus dissipet, & damnum inferat debitoris; sufficit enim ei facultas vendendi tanquam procuratori debitoris, *l. si pignori 3. ff. familia ercisunda, ibi, quod creditor egit, pro eo habendum est ac si debitor per procuratorem egisset, l. si cum venderet Creditor pignus, ff. de pignoratitia actione, l. Creditor 42. eod. tit. & Nos exactè comprobauimus in hoc capite primo, ex n. 23 cum multis seqq.* Qui enim vendit per alium, ipse vendere intelligitur: *Regula, Qui per alium facit, perinde est ac si faciat per se ipsum, de reg. iur. lib. 6.* & vendenti per procuratorem competit remedium læsionis ultra dimidiam, ex *l. 2. & l. si voluntate 8. C. de rescindenda venditione.* Hæc & alia plurima adducit Pinellus *in d. l. 2. part. 2. cap. 2. per totum,* vbi contra Cagnololum acerrimè defendit hanc opinionem, vt debitori detur remedium læsionis ultra dimidium iusti pretij: & *num. 2. & 3.* alium intellectum & verum assignat textibus *d. l. 1. & l. finalis, C. si vendit. pign. agatur: & legis, si cessante, C. de distractione pign.*

Et hanc Pinelli opinionem, ex alia roboratur communiter recepta, quod læsio ultra dimidiam admittitur & conceditur debitori, cuius bona pignorata venduntur in subhaftatione ad instantiam Creditorum: in quo, idem est vel ipsos vendere iure Creditoris, vel consensum præstare vt auctoritate iudicis distraherentur, sine quorum consensu, assistentia, & approbatione venditio nec fit, nec fieri potest: prout ad longum probauimus *in hoc Labyrintho, tertia parte, cap. 2. ex num. 7. & seqq.* & nihilominus remedium læsionis ex *d. l. 2.* admittitur in huiusmodi venditione, vt probant innumerabiles penè DD. quos refert

&

& sequitur Hermosilla *in l. 56. gloss. 4. ex num. 96. tit. 5. par. 5.* Antonius de Amato *var. resolut. tom. 2. resolut. 61. n. 2.* Acoſta *de priuilegiis creditorum, reg. 1. ampliatione §. à num. 46.* Cancerius *var. resolut. part. 1. cap. 13. à num. 26.* Rodriguez *de executione, cap. 6. ex num. 58.*

19 Si enim in publica subhaftatione Iudicis auctoritate celebrata, exclusiua omnis fraudis, cum assistentia & citatione Creditorum & debitoris, quorum interest bona iusto pretio distrahi admittitur debitor ad dicendum de læsione enormi, vel enormissima; quanto magis admitti debet in venditione pignoris facta per solum creditorem absque præsentia debitoris, & aliorum Creditorum, necnon Iudicis? quo casu facillimè potest interuenire collusio & fraus, & viliori pretio, quam per subhaftationem pignus vendi solet, ex *l. 3. C. si vendito pign. agatur.* Antonius Faber *in C. lib. 8. tit. 17. de distract. pign. defm. 25. num. 2.* Igitur contra omnem Iuris prudentiæ sensum videtur in isto casu negare læsionis remedium, quandoquidem in priori liberaliter conceditur debitori.

Quo supposito vt debitori competat remedium enormis, vel enormissimæ læsionis, ad consequendum pignus venditum à creditore, non erit hæsitandum neque dubitandum quin eodem remedio simul vt possint creditores ex persona debitoris, ex firmissime adductis & probatis à principio huius §.

20 Nec obstat fundamentum secundum adductum in contrarium per Morotum *suprà num. 8.* vt hoc remedium sit personale, quo tertius aduersus primum venditorem vt non potest, hoc enim verum est regulariter ex Hermosilla relato *d. num. 8.* sed nos in hac quæstione non agimus de Tertio & extraneo, qui non contraxit cum venditore: imo verò agimus de Debitore ipso verè & realiter venditore, cuius nomine venditum fuit pignus, & de venditoris creditoribus ex eius iure, persona, & nomine agentibus; quod nil aliud est, quam si ipse per procuratorem comparuisset, læsionem deduxisset in Iudicio: ad latissimè adducta in hoc capite, §. 1. ex *num. 8. ac per totum caput 1.*

Et hanc nostram resolutionem ultra Pinellum *loco citato supr. num. 17.* in nostris terminis tenuerunt alij quam plurimi DD. vt scilicet debitori & creditoribus ipsius ex persona & nomine debitoris liceat intentare remedium *d. legis 2. C. de rescindenda venditione,* aduersus emptorem pignoris, atque ita decisum fuisse in fenatu Neapolitano testatur vincencius de Franchis *decis. 224. num. 4.* (contra quem, vt vidisti, perperam locutus fuit Morotus: sequitur Thefaurus *decis. Pedemont. 57. n. 8.* Castillo *decis. Sicilia 91. num. 2.* Georgius *allegation. 6. num. 5.* Carrocus *in tract. de Oblationibus. par. 2. q. 28. in fin.* Barbatus *gloss. 2. num. 53.* Gallupus *in sua praxi part. 3. cap. 2. num. 49.* quos allegat Toro *in compend. decis. tom. 1. verb. ius offerendi, pag. 302. col. 1. in fin. ibi: ius offerendi an competat secundo creditori in re vendita ad instantiam primi creditoris, fuit decisum quod non, sed benè existente læsione, fuit condemnatus possessor ad supplementum pretij, &c.* & Vincentio de Franchis citato, idem in istis terminis tenet Hermosilla *ad l. 56. gloss. 4. num. 70. tom. 2. tit. 5. part. 5. fol. 286.* & ex eodem Franchis idem tenet Ludouic. Postius *de subhaftatione, inspectione 59. num. 21.* & iterum *in tom. 2. in additionibus ad d. inspectionem 59. ex num. 13.* reprobat Antonio Fabro: idem quoque tenet ex Cutelli *decis. 29. num. 29.* Arias de Messa *loc. proximè citando:* à qua resolutione nec in iudicando, nec in consulendo, recedendum erit, quidquid (vt affolet contra mentem iuris) autemet Antonius Faber ex apparentibus fundamentis, & vt plurimum contra omnem iurisprudentiam.

Et longè post hæc scripra vidi 22 Ariam de Messa *var. resolut. lib. 1. cap. 35.* exactè *per totum,* disputantem hanc quæstionem, & omnibus contrariis fundamentis ab Antonio Fabro aliisque adductis satisfaciens, & manifestè conuincit ac resoluit, *ex num. 4. vsque ad finem capitis,* debitori semper competere remedium *legis 2. C. de rescindenda venditione,* & competere ipsi actionem vtilem aduersus emptorem rei pignoratæ venditæ per creditorem iure creditoris; & per consequens creditores non quidem iure prætorio, sed ex iure & persona sui debitoris

toris posse intentare remedium d. l. 2. ubi eruditè & eleganter cum ceteris difficultatibus satisfacit omninò videndus, quia transcribere non licet.

- 23 Qui quidem Arias de Messa etiam in cap. seq. 36. accuratè reprobatur Antonium Fabrum, inaniter & ex leuissimo fundamento tenentem, contra communem DD. sententiam, debitorem non posse agere contra emptorem rei pignoratè ritè venditæ à creditore, etiam si in venditione interuenierit enormissima læsio: soluens ex communi & receptissima opinione ipsum agere posse tam ex enormi læsione, quàm ex enormissima.

CAPVT II.

Creditorum bona maioratus in concursu deducta ex facultate Regia discutientes, an ius hypothecæ habeant ad bona postmodum illi aggregata, & per alium incorporata, aliudvè quodlibet augmentum contingens? Et an facultas Regia impetrata ad hypothecandum bona maioratus, & hypotheca inde sequuta, extendantur ad bona iam eidem maioratus eo tempore aggregata.

SUMMARIUM.

- 1 Hanc questionem à nemine tactam videt hæcenus Author.
- 2 Augmentum rei principalis, vnum corpus efficitur cum ea, eiusdemque est natura, & vtriusque idem est iudicium.
- 3 Vna & eadem res non debet diuerso iure censerì.
- 4 Idem est de parte quoad partem, quod de toto quoad totum.
- 5 Hypotheca generalis non solum comprehendit bona acquisita, verum & nouiter incorporata.
- 6 Maioratus est nomen vniuersale, prout est peculium, hæreditas, grex, &c. admittens augmentum

& diminutionem.

- 7 Ius vniuersale hypothecatum extenditur ad augmentum ipsius iuris.
- 8 Sicut facultas ad hypothecanda bona maioratus est stricti iuris, ita & ipsa hypotheca non admittens extensionem.
- 9 In his que sunt stricti iuris, ad augmentum rei principalis in obligatione & pacto deducta, dispositio extenditur, etiam si nihil conuenientum sit; ex tacita partium voluntate, & lege sic interpretante.
- 10 In contractu, sententia, & privilegio, ea que sunt stricti iuris trahuntur ad augmentum ex multorum sententia.
- 11 Pactum de lucranda dote extenditur ad eius augmentum superueniens, etiam si nihil inter partes dictum sit à principio.
- 12 Statutum disponens super lucro dotis, extenditur ad augmentum eius.
- 13 Quando Princeps concessit territorium cum iurisdictione, si simpliciter augetur, ad eius augmentum extenditur iurisdictione antea concessa.
- 14 Satisfactio & fideiussio operantur in portione aucta per ius accrescendi.
- 15 Hypotheca contracta super fundo, qui per alluionem, vel vigore consolidationis postea creuit, ad augmentum extenditur.
- 16 Tacita hypotheca dotalis pro principali dote ab initio constituta, trahitur ad augmentum dotis postea superueniens.
- 17 Expenditur textus in l. item quartitur 13. §. qui impleto, ff. locati.
- 18 Apud DD. communiter idem est iudicium de augmento temporis in tacita reconductione, ac de augmento rei hypothecata.
- 19 De tempore ad rem, & de re ad tempus, valet argumentum.
- 20 Reconductio tacita eiusdem est qualitatis, cuius est expressa: & eadem pacta & pignora videntur repetita.
- 21 Hypotheca expressè pro vino, oleo, tritico promissa, extenditur ad valoris augmentum, si postea augetur.
- 22 Si tempore hypothecæ res fuerit deteriorata, ad meliorationes in eadem postea factas hypotheca protrahitur.

- 23 Ad eum spectat augmentum, ad quem spectat diminutio.
- 24 Augmentum & diminutio pari passu ambulant.
- 25 Facultas, & hypotheca præcedens non extenditur ad augmentum proueniens ex aggregatione bonorum per Tertium extraneum. Pro qua conclusione multa deducuntur.
- 26 Hypotheca contracta super re principali extenditur ad augmentum naturale per alluionem, & ex natura rei proueniens, per consolidationem vsusfructus cum proprietate.
- 27 Adacta per alluionem, naturaliter cum re vniuntur.
- 28 Dominus fundi occupati à flumine, Dominium amittit.
- 29 Impossibile est alucum alterius iuris esse, quàm flumen.
- 30 Alueus sequitur fluminis causam.
- 31 Alueus à flumine derelictus, eorum est qui prope ripam prædia possident.
- 32 Post contractam venditionem periculum rei pertinet ad emptorem, sicut & incrementum.
- 33 Creditori hypothecario augmentum alluionis accrescit.
- 34 Et vsufructuario.
- 35 Et Emphyteuta, taliter ut Emphyteusi finita ad dominum redeat.
- 36 Augmentum proueniens ex causa alluionis, & ex causa consolidationis, aequiparatur in iure.
- 37 Ex quacunque causa consolidatio prouenit.
- 38 Quando duo casus in iure aequiparantur, dispositum in vno subintelligitur in altero.
- 39 Dominium vtile consolidatum cum directo, & vsusfructus consolidatus cum proprietate, accrescunt maioratus, in quo Dominium directum comprehensum erat.
- 40 Portio, que vnitur per consolidationem, eodem iure censetur quo res cui accedit.
- 41 Dominium vtile sic vnitum ex legis dispositione per attractionem transit cum directo ad quemcunque.
- 42 Augmentum proueniens ex prescriptione quasi alluio dicitur.
- 43 Res acquisita per prescriptionem à possessore maioratus, fit maioratus.
- 44 Quando res prescribitur ab herede titulo hereditario, hereditati ac-

quiritur, & in restitutione hereditatis venit hoc augmentum.

- 45 Prescriptio incepta in vita defuncti, & perfecta per heredem, pertinet ad hereditatem.
- 46 Quando finis habet necessariam consequentiam ad principium, non finis, sed principium attenditur. Origo & causa prima in omni dispositione attenditur, ibid.
- 47 Creditor habens hypothecata bona maioratus, ius habet ad augmentum proueniens ex prescriptione. Creditor defuncti consequi potest creditum suum ex augmento proueniente hereditati per prescriptionem, ibid.
- 48 Hypotheca contracta à possessore beneficii super fructibus ipsius, extenditur ad augmentum, quod ratione personis extincta aduenit eidem.
- 49 Hypotheca præcedens simpliciter contracta comprehendit augmentum proueniens ex facto hominis inseparabiliter ab ipsa re.
- 50 Veluti si adificia, vel melioramenta facta fuerint in re hypothecata.
- 51 Tertius consequitur estimationem melioramentorum, qua fecit in re hypothecata.
- 52 Quid dicendum sit de melioramentis factis in rebus maioratus, stante lege 46. Tauri? remissuè.
- 53 Seruitutes acquisita auget rem, & eius naturam sequuntur.
- 54 Sicut augmentum separabile, & discretum, non auget rem; ita augmentum concretum & affixum rei hypothecata, ipsam auget.
- 55 Augmentum rei principalis deducta in contractu, originem habens ab ipsis contrahentibus, subiicitur iisdem qualitatibus, & hypothecis, quibus res subiecta erat.
- 56 Reconductione tacite contracta, renouantur pacta, qualitates, conditiones, & hypotheca expressè apposta per contrahentes in principali.
- 57 Repetitio omnium qualitatum, & hypothecarum, quibus res aucta per contrahentes fuerat celebrata subintelligitur in secundo contractu.
- 58 Tacita reconductio non inducitur à iure, quando in aliquo ex contrahentibus deficit aptitudo consensus; ut in pupillo mente capto, & similibus.
- 59 Hypotheca data pro augmento dotis, noua est.

- 60 Hypotheca adiecta augmento dotis, diuersa est ab illa, quae doti principali adiecta erat.
- 61 Hypotheca augmenti dotis oritur ex nunc à tempore contractus augmenti.
- 62 Tacita contrahentium voluntas operatur nouam reconductionem, & nouam repetitionem hypothecae.
- 63 Tacita hypotheca renouatio non operatur à tempore prioris conductionis, sed secundae.
- 64 Opponitur textus in litem quaeritur, §. qui impleto. ff. locati.
- 65 In reconductione nouus requiritur consensus, qui praesumitur.
- 66 Durare idem est ac renouare.
- 67 In reconductione tacita prior hypotheca non manet in veritate, sed videtur manere.
- Exponitur text. in l. repetitionem 4. Cod. de vsur. ibidem.
- 68 Augmentum nouiter proueniens ex facto eorundem contrahentium subiicitur qualitatibus, conditionibus, & hypothecis prioris contractus.
- 69 Non est constans argumentum. Est vnium rei hypothecatae; ergo est hypothecatum. Fallit enim in tribus casibus.
- 70 Aggregatio bonorum facta ab extraneo bonis alterius maioratus antea hypotheca subiectis, multum differt ab illis tribus casibus.
- 71 Augmentum proueniens ex hac aggregatione, non est à natura.
- 72 Hoc augmentum est discretum & de se stans.
- 73 Augmentum proueniens ex facto aggregationis Tertij, non prouenit ex facto ipsorum contrahentium.
- 74 Augmentum non sequitur rei aucta, quando inter eam & illud datur diuersa ratio.
- 75 Maioratus aggregatus Maioratus, manet dependens ab illo.
- Partes accedunt Toti; non vna pars, alteri. Ibidem.
- 76 Si incorporatio vnus rei cum re hypothecata aequè principaliter sufficeret ad extendendam hypothecam ad rem vnitam, sequeretur absurdum.
- 77 Hypotheca ex facultate Regia constituta super vna re maioratus, non extenditur ad aliam quantumuis connexam.
- Facultas concessa ad alienandum bona maioratus limitata, denegata intelligitur in aliis. Ibidem.
- 78 Licet hypotheca contracta super re principali, renouata censeatur in augmento proueniente ab ipsis contrahentibus, hoc ideo est quia talis effectus causatur à voluntate contrahentium qui tacite consenserunt hypothecae, qui omnino abest à casu aggregationis facta à Tertio, & num. 79.
- 80 Tertius aggregans bona sua antiquo maioratus non potest comprehendere in contractu antecedente inter hypothecarium & hunc possessorem maioratus celebrato.
- 81 Repetitio hypothecae solum adest inter ipsos principales contrahentes in tacita reconductione.
- 82 Hypotheca praecedens non operatur respectu Tertij, qui rem suam pro securitate contractus hypothecauit.
- 83 Dispositio super augmento, est nouus contractus respectu Tertij.
- 84 Fideiussio primi contractus non trahitur ad postea conuentum.
- Hypotheca contracta in augmento dotis non operatur in prauidicium contrahentis cum marito inter dotem principalem & eius augmentum. Ibid.
- 85 Facultas ad condendum maioratum concessa à Principe, non extenditur ad bona postmodum aggregata ab eodem conditore.
- 86 Augmentum non sequitur naturam rei aucta in prauidicium Tertij.
- 87 Aggregatio solum assumit naturam primi maioratus in sua primitiua fundatione, quoad successionem, conditiones, & qualitates in ea contentas.
- 88 Ea est intentio aggregantis ut maioratus antiquus augeatur & illustretur.
- 89 Inducta ad augmentum non debent operari diminutionem.
- 90 Aggregans, ex actu aggregandi, prohibet bonorum suorum alienationem.
- 91 Hypotheca specialis non extenditur ad bona futura.
- 92 Hypotheca contracta super bonis maioratus ex facultate Regia, est specialis.
- Idem est demonstrare personam per signum certum, vel ipsam nominatim exprimere. Ibid.
- Specialis hypotheca est, qua limitatur ad

- ad certum genus bonorum. Ibid.
- 93 Hypotheca restricta ad certum genus bonorum, non comprehendit futura & nouiter aduersa.
- Genus habetur pro specie, quod non potest verificari nisi in vna specie. Ibid.
- 94 In quacumque dispositione solum continentur ea iura quae existebant tempore dispositionis, non autem futura, maxime nouiter creata.
- 95 Quando ex facultate Regia hypothecantur bona maioratus, ipse maioratus non cadit sub hypotheca.
- 96 Maioratus est nomen vniuersale, sicuti Grex, mercimonium, &c.
- 97 Aliud est hypothecare ius vniuersale, aliud res ipsas particulares sub eo contentas.
- Pensio Ecclesiastica non imponitur super ipso beneficio, sed super fructibus. Ibid.
- 98 Sub nomine vniuersali comprehenditur accessorium & augmentum.
- 99 In his quae sunt stricti iuris, extensio fit ad augmentum.
- 100 Quando augmentum prouenit à contrahentibus, pacta, conditiones, & hypotheca censentur repetita quae erant in priori contractu.
- 101 Hypotheca contracta super fructibus beneficij, non extenditur ad fructus beneficij vniti.
- 102 Hypotheca contracta super bonis dotalibus, non extenditur ad augmentum dotis postea datum ab uxore, vel ab alio eius nomine.
- 103 An facultas Regia ad hypothecanda bona maioratus, extendatur ad iam aggregata, nulla facta relatione ad Principem.
- 104 Idem & aequale iudicium est rei principalis & vnita.
- 105 Maior est ratio ut trahatur hypotheca ad augmentum existens tempore facultatis Regiae, quam ad subsequens.
- 106 In impetratione rei principalis non tenetur impetrans facere relationem Principi de re vnita, cum tacite inesse dicatur.
- 107 Per unionem vnus rei factam alteri, in istam omnia emolumenta transeunt.
- 108 In augmento rerum feudalium noua inuestitura non requiritur.
- 109 Facultas ad hypothecanda bona maioratus, non trahitur ad iam aggregata, si non facta sit illorum mentio Principi.
- 110 Aggregatio facta maioratus non stat accessorie ad bona antiqui maioratus, sed aequè principaliter.
- 111 Quando vna res est aequè principaliter vnita alteri, in impetratione debet fieri relatio & mentio vtriusque.
- 112 Casu quo accessorie maioratus vnus alteri vnitur, debet intelligi facta vnio ipsi maioratus tanquam persona facta.
- 113 Facultas nunquam conceditur ad hypothecandum maioratum, sed bona ipsius tantum.
- 114 Cum principale non est hypothecatum, illud permanet accessorium.
- 115 Author tenet, facultatem Regiam extendi ad bona iam aggregata siue accessorie siue principaliter, etiamsi Principi non fuerit facta eorum mentio.
- 116 Verbum, bona, adiectum genitiuo, Maioratus, indicat omnia bona pertinentia ad maioratum, siue ex dominio, siue ex possessione.
- 117 Dispositio bonorum per nomina possessiua complectitur omnia bona mobilia, & immobilia, iura, & actiones.

AN & quibus casibus bona censentur aggregata, & per alium incorporata antiquo maioratus, & quos effectus haec aggregatio producat, multa scripserunt Molina de primogen. lib. 1. c. 26. per tot. & ibidem Additionatores: Ioan. Garcia de expens. & meliorat. c. 22. per tot. Castillo controuers. lib. 3. c. 10. per tot. Anton. de Amato variar. resol. tom. 1. resol. 14. ex n. 17. cum seq. & quamplurimi alij ab eisdem citati.

Praedictorum assertionibus & resolutionibus nostra quaestio non eget, cum versetur super augmento & rebus indubitabiliter post hypothecam aggregatis & incorporatis antiquo maioratus, an scilicet ad ea extendatur hypotheca praecedens virtute facultatis Regiae, legitime contracta super bonis maioratus tunc existentibus, quando hoc augmentum & bonorum aggregatio postmodum superuenit ex dispositione alterius? ardua est quaestio, & admodum difficilis viris doctis merito visa fuit, inextricabilibus & penè indissolubilibus ambagibus inuoluta, quam hactenus à nemine scriptam nec tactam vidi, eandem ad partes disputabimus.

Et pro Affirmatiua, vt scilicet facultas Regia & hypotheca præcedens super bonis maioratus antiqui trahatur ad hoc augmentum, & bona per alium illi postmodum aggregata, plurima & inuincibilia vrgent fundamenta.

Primum est; augmentum rei principalis ita vnitum & incorporatum est cum ea, vt vna & eadem sit, & pars eius iudicatur & vnum facit corpus, & eiusdem efficitur naturæ & qualitatis, ita vt idem sit iudicium in vtroque: & quod in re aucta disponitur, idem ad eius augmentum superueniens protrahatur super hoc axiomate multa iura & doctores cumularunt, & ad varios casus, doctrinas, & exempla huic nostro primo fundamento valde conducibilia intulerunt, quæ reperere fastidiosum foret; videantur August. Barbofa axiom. 34. per tot. Valasc. in axiomat. lit. A. ex n. 622. & vltra eos Mierez abundè de maioratu, 1. par. quest. 10. per tot. & 2. par. quest. 8. Petr. Surd. conf. 397. ex n. 10. cum multis seqq. Ferdin. Arias de Messa var. resol. lib. 2. cap. 42. per tot. & alij plurimi quos consulto omittimus, & quamplurimi per discursum allelandi.

Ergo si augmentum, vna sit res cum re aucta, ad id debet extendi ius hypothecæ præcedentis, quia vna & eadem res non debet diuerso iure censerī, l. eum qui ades, ff. de vsucapion. cap. quia circa, de priuileg. cap. cum in tua, de decimis, Barbofa axiomat. 135. num. 7. & connexorum idem est iudicium, iurib. & Doctor per Barbofa axiom. 51. per tot. adductis, & cum sit pars rei principalis, idem debet ferri iudicium de parte quoad partem, quod de toto quoad totum; l. qua de tota, ff. de rei vindic. l. à Titio, ff. de verb oblig. l. iuris gentium, §. adeo, ff. de pact. Barbof. axiomate 132. num. fin. quia non dicitur pars quæ à suo toto discedit.

Secundò, quia obligatio & hypotheca generalis non solum comprehendit bona præsentia, sed etiam trahitur ad futura, & nouiter acquisita & incorporata cum patrimonio debitoris obligato, text. in l. fin. Cod. qua res pign. oblig. poss. sibi, super qua generali hypotheca illud quoque ad conseruandam contrahentium voluntatem sancimus, vt

si res suas supponere debitor dixerit, non adiecto, tam præsentis quam futuras; ius tamen generalis hypotheca etiam ad futuras res producat. Exornant latè Gaitus de credito, c. 4. questio 5. ex n. 53. cum seqq. sed bona maioratus generaliter hypothecæ subiiciuntur ex facultate Regia; ergo ad bona futura, quæ postmodum aggregata fuerunt ipsi maioratui, & de nouo quæ sita, protrahi debet hypotheca.

Tertiò fortiter pro hac parte pugnat, nam maioratus est nomen vniuersitatis, & est titulus vniuersalis, & quoddam ius vniuersale prout est peculium, hæreditas, dos, grex, mercimonium, & similia, admittens in seipso augmentum & diminutionem, prout latè probat Molina de primogen. lib. 1. cap. 26. ex num. 29. usque ad fin. sed ius vniuersale hypothecatum extenditur ad augmentum ipsius iuris, vt probant text. in l. grege, in princ. ff. de pignorib. ergo hypothecato maioratu tanquam iure vniuersali debet hypotheca extendi ad eius augmentum.

Quartò: nam licet facultas ad bona maioratus hypothecanda sit stricti iuris atque strictæ interpretationis, ita vt non extendatur de re ad rem, de persona ad personam, nec de tempore ad tempus, prout latissimè comprobauimus in hoc Labyrintho 2. par. c. 4. num. 12. & 13. & cap. 10. ex num. 68. cum seqq. & cap. 11. ex num. 10. tom. 2. ac pariter ipsa hypotheca sit stricti iuris non admittens extensionem, l. in pignore 55. l. si fideiussores 69. ff. de fideiussor. & per Rotæ decisionem Merlin. de pignorib. lib. 4. tit. 5. q. 147. Tamen etiam in iis quæ sunt stricti iuris, vt stipulatio, l. quidquid adstringenda, ff. de verb. oblig. & similia, ad augmentum rei principalis in obligationem & pactum deductæ dispositio extenditur, ita vt omnia pacta & conditiones in contractu rei principalis appositæ, intelligantur tacitè repetitæ in augmento postea contracto, etiam si inter partes contrahentes nihil de eo actum sit expressè; quia tacitè ex legis interpretatione deducitur eorum voluntas & consensus: sunt ad hoc iura singularia & expressa in l. si constante, 19. §. idem licere, Cod. de donat. ante nupt. l. etiam, Cod. de iur. dot. his verbis: Etiam si non dotem reddi sibi mater, sed ea

qua

qua in dotem data sunt, vt eam sequerentur vel ad se pertraherent durante matrimonio, filia decedente, actionem ex stipulatu videri quæsitam, æquissimum esse iudicamus: cui consequens est, vt etiam id quod additamenti causa in dotem datum est, eadem actione repetatur. vbi celebris Glossa, verb. additamenti, text. optimus in l. inter, 26. §. cum inter, ff. de pact. dotalib. in hæc verba: Cum inter patrem puella & generum conuenit, vt in matrimonio sine liberis defuncta filia, dos patri restituatur; id actum inter contrahentes intelligi debet, vt liberis superstitibus filia defuncta dos retineatur, nec separabitur portio dotis additamenti causa data, si postea nihil aliud conuenit. item in l. quoties 10. §. constat autem, ff. de administrat. tutor. his verbis, Constat autem, eum qui ad augmentum datur, vt puta ad bona materna, qua postea accesserunt, vel ad quid aliud augmentum, administrare pristina bona non solere, &c. Per contrarium autem qui datus est simpliciter tutor pupillo, vel curator, si quid postea augmenti accesserit, periculo tenetur, quamuis soleat ad augmentum dari curator: qua res non facit, vt ipsa augmenta non pertineant ad curam priorum tutorum, ad quos omnis vtilitas pupillorum debet pertinere: siue igitur datus est, communicabitur periculum cum prioribus; siue datus non est, tenebitur administrationis necessitate is qui antea erat datus. item in l. non quocunque modo 84. §. Iulianus, ff. de legat. 1.

Ex quibus iuribus deducit Tiracuell. de retract. linag. §. 1. glos. 18. num. 53. videndus ex num. 50. vt ea quæ sunt stricti iuris trahantur ad augmentum, & loquitur in contractu, sententia, & priuilegio, quæ esse stricti iuris probat: id ipsum probant Bald. in l. etiam, Cod. de iur. dot. notab. 2. reputat singulare Aretin. in l. si in testamento, ff. de vulg. & pupill. substit. Iaf. in rubr. ff. de iur. dot. colum. fin. Roland. à Valle de lucro dot. quest. 100. num. 5. & 8.

Item iterum ex num. 11. cum sequentib. asserit quod pactum de lucranda dote habet locum non solum in ea dote, quæ est data à principio, sed etiam pro augmento dotis superueniente post pactum; ita vt si super augmento dotis non fuerit nouum

Salgad. Labyr. Credit. Tom. 111.

pactum adiectum, iungitur veteribus pactis adiectis dote principali, etiam si de illis repetendis nihil in augmento per contrahentes dictum sit: per text. in dict. l. inter socerum, §. cum inter, ff. de pact. dotalib. Cynus in dict. l. si constante: per text. ibidem not. 4. de donat. ant. nupt. idem Cynus & Bald. in dict. l. etiam: Paul. de Castr. in consil. 8. incip. Ad primum. Parisius consil. 126. & præter hos Doctor. ex aliis idem asserit Mierez de maiorat. par. 1. quest. 10. num. 30. & 31.

Atque etiam Statutum, quod est stricti iuris, & strictæ interpretationis, disponens super lucro dotis, extenditur ad augmentum, cum sit pars dotis, & vna & eadem res cum dote, quæ ideo diuerso iure non debet censerī: fuit doctrina originalis Abbatis in consil. 46. dubio 2. volum. 1. quem referunt & sequuntur Campeg. de dote, in 5. par. quest. 9. Paris. consil. 126. colum. 2. & consil. 62. colum. 3. volum. 4. & Paul. Castr. consil. 290. col. 3. in fin. volum. 1. & de Comuni testatur Roland. à Vall. de lucro dot. quest. 100. num. 15. & per tot. sequitur Petr. Surd. conf. 397. ex n. 10. cum multis seqq. tom. 3.

Et iterum de priuilegio, quod est stricti iuris, l. si quando, Cod. de inoff. testam. ex quo Princeps concessit territorium quoddam cum iurisdictione, si postea simpliciter augeatur territorium, ad augmentum extenditur iurisdictione antea concessa, etiam si nihil dictum sit de iurisdictione, vt ex doctrina Angeli probat Roland. à Vall. d. quest. 100. num. 10. idem Angel. in l. item fundi, §. huic, ff. de usufruct. Covarru. practicar. quest. cap. 2. vers. eadem ratione: & num. 8. latè Nicol. Boërius decis. 50. n. 17. Anton. de Quesada quest. vlt. num. 36. conducunt scripta per Menoch. de presumpt. lib. 4. presumpt. 189. n. 15. Alia huic doctrinæ valde similia congerit August. Barbof. num. 8. & 9. & ex num. 37. cum seqq. in voto 91. & Larrea allegat. fiscali 89. per tot. tom. 2.

Item satisfactio, & fideiussio, quæ sunt stricti iuris, operantur in portione postea aucta per ius accrescendi: text. in l. fin. ff. quor. legator. cum concordantib. vt per Menoch. de adipis. poss. remed. 2. Mierez de maioratu, 1. par. quest. 10. n. 25. Ergo paritate, licet

licet facultas ad hypothecandum bona maioratus, & ipsa hypotheca sint stricti iuris, debent extendi ad bona postea aggregata, & ad quodlibet maioratus augmentum postea superueniens.

15 Quinto magis in terminis probatur: nam hypotheca contracta super fundo, & naturaliter per alluionem, seu ex natura rei vigore consolidationis creuerit, ad augmentum trahitur precedens hypotheca contracta: text. est expressus in *l. si conuenerit: §. si nuda proprietate pignori data sit, ususfructus, qui postea accreuit, pignori cedit. Eadem causa est alluionis: 18. ff. de pignor. act.* text. etiam expressus in *l. si fundus hypotheca datus sit, deinde alluione maior factus est, totus obligabitur: 16. ff. de pignorib. l. 4. ff. de iur. dot. his verbis, si proprietate nuda in dotem data ususfructus accesserit, incrementum videtur dotis, non alia dos, quemadmodum si quid alluione accesserit. si est dos pars accrescens, & dotis augmentum, ergo & tacita hypotheca ad illa extenditur. d. §. si nuda: cum similibus.*

16 Sexto & hæc pars affirmatiua fortiter probatur: nam tacita hypotheca dotalis pro principali dote ab initio constituta, trahitur ad augmentum ipsius dotis postea superueniens: textus expressus in *authen. de equitate dotis, §. aliud, collat. 8.* vbi hypotheca concessa doti principali, conceditur & extenditur etiam ad augmentum ipsius dotis, ibi: *si autem non vrinque immobiles res fuerint, mulierem omnino per immobiles res celebrare augmentum, & ut dos & augmentum similiter habeat aduersus antiquiores creditores privilegium, undique indubitato augmento existente, &c.* textus etiam expressus in *l. si constante, §. iura autem hypothecarum qua in augenda dote, vel donatione fuerint; ex eo tempore initium accipiant, ex quo eadem hypotheca contracta sunt, &c. Cod. de donat. ante nupt. textus in l. etiam 8. Cod. de iur. dot. & per hæc iura ita post alios firmarunt Nugusant. de pignorib. 4. membr. 2. par. princip. num. 46. & iterum 5. par. princip. membr. 1. num. 17. Tiraquel. in *l. si vnquam, verb. donatione largitus, num. 18. Cod. de reuoc. donat. idem Tiraquel. in tractat. de retract. linager. §. 1. glos. 18. ex num. 53. Petr. Barbof. in 3. par. Rubrica; ex**

num. 65. ff. sol. matrim. Roland. à Vall. de lucro dot. quest. 100. num. 5. Acofta de privileg. creditor. regul. 2. ampliat. 6. ex num. 568. fol. 163. Fontanel. de pact. dotal. tom. 2. claus. 14. & fin. glos. vnic. part. 1. num. 94. fol. 637. Noguierol allegat. 30. ex num. 22. vsque ad 27. Cardinal. Mantica. de contractib. lib. 11. tit. 19. num. 13. & tit. 26. ex num. 13. Gaitus de credito, cap. 4. questio 11. ex num. 1594. cum sequent. fol. 413. Petr. Surd. lib. 3. conf. 397. num. 10. 17. & 18. Franchis decis. 603. Anton. Faber. in suo Cod. defn. 16. lib. 8. tit. 8. Qua igitur ratione poterit augmentum & aggregatio bonorum superueniens antiquo maioratus releuari ab hypotheca contracta super bonis maioratus principalis, virtute facultatis Regiæ.

Septimo probatur hæc pars ex textu singulari in *l. item quaritur, §. qui impleto, ff. locati: vbi hypotheca expressè contracta inter locatorem & conductorem pro certo tempore, renouata censetur in tacita reconductione & in augmento temporis tacitè inter eisdem conuento, ibi: qui impleto tempore conductionis remansit in conductione, non solum reconduxisse videtur, sed etiam pignorum videtur durare obligatio: & hanc tacitam temporis extensionem & prorogationem, augmentum conductionis, communiter vocant Doctores, & promiscuè de hoc temporis augmento iudicant quod de augmento rei hypothecata, Bertazol. in repetit. leg. si quis maior, Cod. de transact. quest. 1. num. 17. Alvarez Valasc. in Axiomat. lit. A. num. 624. & optimè post alios Miercz de Maiorat. 1. par. quest. 19. num. 20. & seqq. & ideo quamuis text. non loquatur in augmento rei hypothecata, sed in augmento & prorogatione temporis, & renouatione eiusdem contractus, adhuc tamen de tempore ad rem, & de re ad tempus valet argumentum; & dispositum in vno, etiam procedit in altero; vt per iura & plurimos DD. probat Alvarez Valasc. in Axiomat. lit. A. num. 517.*

Et quod omnia pacta & conditiones quæ continentur in priori locatione, nec non hypotheca expressa tacitè intelligantur renouata & repetita in augmento temporis & tacita reconductione, ex *d. §. qui impleto: probat Bald. ibidem in 2. lectura, in summario; notans quod reconductio tacita eiusdem*

eiusdem est qualitatis cuius est expressa, quia eadem etiam pacta & pignora videntur esse repetita: idem scribit Angel. in *l. cum satisfatione, §. caueant, Cod. de agricol. & censit. lib. 11.* & ex aliis Cardinal. Mantica de tacit. & ambig. conuent. tom. 1. lib. 5. tit. 15. num. 19. & seqq. exoriant Acofta de privileg. creditor. regula 3. ampliat. 3. ex num. 53. Gaitus de credito, cap. 4. questio 11. ex num. 2149. cum seqq. fol. 457. Noguierol allegat. 21. ex num. 20. qui plures alios ad idem allegant. Et quod hypotheca expressa pro vino, oleo, vel tritico, promissa, si valor post moram augeatur, vt extendatur ad hoc augmentum, & valoris incrementum, Bartol. in *l. vinum, colum. firm. ff. si cert. pet. Neguzant. de pignor. 2. part. princip. membr. 1. num. 52.* & post alios Miercz de maioratu, par. 1. quest. 10. num. 36. Igitur hypotheca expressè contracta super bonis maioratus ex facultate Regiæ, debet censeri repetita, & extendi ad bona postea per alium aggregata, tanquam ad maioratus & hypothecata rei augmentum.

22 Octauo & denique quia hypotheca etiam expressa super aliqua re, trahitur ad augmentum ipsius rei hypothecata, vt putà si res tempore hypothecata sit deteriorata ad meliorationes in eadem postea factas etiam hypotheca prorahatur: probant text. in *l. si fundus 16. §. si res, ff. de pignorib.* in hæc verba, *Si res hypotheca data, postea mutata fuerit, aequè hypothecaria actio competit, veluti de domo data hypotheca, & horreo facta; item si de loco conuenit? & domus facta sit: item de loco dato, deinde vineis in eo positis, text. in l. domo pignori data, & arca eius tenebitur, est enim pars eius: & è contrà, ius soli sequitur adificium, 21. ff. de pignorat. act. text. in l. Paulus 29. §. domo, ff. de pignorib. his verbis, *Domo pignori data exusta est, eamque arcam emit Lucius Titius, & extruxit, questum est de iure pignoris? Paulus respondit, pignoris persecutionem perseuerare, &c.* Glossa & communiter Doctores in dictis iurib. & alibi passim, & allegandi infra ex num. 49. cum seqq.*

23 Quorum iurium dispositio æquissima est, & rationi naturali consona. Salgad. Labyr. Cred. Tom. III.

na, nam si rei hypothecata diminutio cedit in damnum creditoris, pariter rei augmentum debet cedere iuri hypothecæ, & in creditoris vtilitatem, quia ad eum spectat augmentum ad quem spectat diminutio, *l. scribit, ff. ad Trebel. Fabian. in authent. nouissima, num. 88. & seq. Cod. de inoff. testam. Ruynus consil. 97. num. 10. circa med. & num. 13. lib. 5. Petr. Surd. Consil. 128. num. 10. Gratian. decis. 85. num. 6. Alvarez Valasc. in Axiomat. lit. A. num. 628.* quia augmentum & diminutio pari passu ambulant, iuxta regulam *leg. si ex toto, in princ. ff. de legat. 1. Barbof. axiom. 34. num. 10.*

Hæc sunt iura & fundamenta, quæ viriliter sustinent hanc partem affirmatiuam, vt facultas & hypotheca bonorum maioratus precedens extendatur ad quodlibet augmentum & aggregationem bonorum quomolibet postmodum superuenientem.

Sed pro contraria parte, vt scilicet saltem in hoc casu particulari, de quo nostra diceptatio est; nullo modo facultas & hypotheca precedens extendatur, nec prorahatur ad hoc genus augmenti prouenientis ex aggregatione bonorum per Tertium extraneum facta antiquo maioratus, propter diuersitatem rationis militantis in aliis augmenti generibus, multa vrgent etiam fortissima fundamenta suo loco aptius scribenda in quarta conclusione ex num. 69. cum multis seqq.

Et vt perfectius in tam ardua & difficili quæstione veritas percipiatur, operæ pretium erit, genera varia augmentorum distinctè describere, & per quatuor conclusiones disceptare, & elucidare.

Prima Conclusio.

Hypotheca contracta super re principali extenditur ad augmentum proueniens à natura, putà per alluionem: vel à natura rei, putà per consolidationem ususfructus cum proprietate hypothecata, vel vtilis dominij cum directo: de quo iura sunt expressa in *l. si conuenerit, §. si nuda proprietate, ff. de pignor. act. l. si fundus 16. ff. de pignorib. l. 4. ff. de iur. dot. quæ adduximus in 5. fundamento supr. n. 15.*

C 2 Quoniam

27 Quoniam adaucta per alluionem rei principali naturaliter cum ea vniuntur, *l. in rem 23. §. idem quacumque, ff. de rei vindic.* qua de causa omnes qualitates & conditiones rei protinus augmento huic inseparabiliter communicantur, *l. si ego, §. idem ait, ff. de publiciana: d.l. 4. ff. de iur. dot. l. fin. C. de alluionib.*

28 Nam quemadmodum fundus occupatus à flumine, fit fluminis, & prior Dominus fundi Dominum amittit, *l. ergo 30. §. alluio, vers. itaque, ff. de acquir. rer. dom. l. 1. §. si fossa, ff. de fluminib.* quia impossibile est vt alueus alterius iuris sit quam ipsum

29 flumen, *l. 1. §. simili modo, ff. de fluminib.* & propterea alueus semper sequitur fluminis causam, *l. ergo 30.*

30 §. duobus, *ff. de acquir. rer. dom.* vt abundè probat Arias de Messa. *variari. resol. lib. 2. cap. 43. num. 9. 10. & 12.* Caldas Pereira de *emp. & vendit. ex num. 46. cum multis sequentib.* Ita pariter alueus à flumine derelictus,

31 & ab eo se junctus, eorum esse incipit, qui propè ripas prædia possident, & illis hoc naturale augmentum accrescit, *l. Aitius 38. ff. de acquir. rer. dom.* post plures Arias de Messa *ubi proximè, ex num. 1. & numer. 9.*

32 Qui *num. 5.* afferit per iura, & DD. quos allegat, quod quemadmodum post perfectam venditionem periculum rei emptæ pertinet ad emptorem, pariter incrementum hoc naturale ad eum debet pertinere: vbi etiam de creditore hypothecario, vt

33 eidem hoc augmentum alluionis accrescat. Similiter etiam ad usufructuarium hoc augmentum iure accessionis spectare, ex *l. item si fundi 9. §. sed si insula, ff. de usufructu:*

34 abundè probat Castillo de *Usufructu. cap. 37. ex num. 22. cum seqq.*

35 Quare hoc augmentum naturale ad rem emphyteuticam, ab emphyteuta industria & sumptu non proueniens, sed natura ipsa tantum de per se casu operante, siue pateat, siue lateat, dicitur commodo ipsius emphyteutæ cedere, & accrescere vtili dominio, & ad emphyteutam pertinet toto eo tempore quo emphyteutis durauerit, ita tamen vt ipsa emphyteutis quomodolibet finita, ad Dominum directum redeat, de qui-

bus latissimè post plurimorum Doctorum allegationes videndus erit Anton. de Amato *variari. resol. tom. 1. resol. 14. ex num. 22. cum sequentibus.*

36 Et cum à iure æquiparatum sit augmentum proueniens ex causa alluionis, & ex causa consolidationis, vt sunt iura expressa in *di. l. si conuenerit, §. si nuda proprietas pignori data sit, vsusfructus, qui postea accreuit, pignori cedit: eadem causa est alluionis, 18. ff. de pignorib.* similis textus in *l. 4. ff. de iur. dot.* ibi: *si proprietati nuda in dotem data vsusfructus accesserit, incrementum videtur dotis, quemadmodum si quid alluione accesserit.*

37 Idem dicendum erit in consolidatione ex quacumque causa proueniente, vt in vtili dominio consolidato cum directo: nam prædicta iura licet dumtaxat loquantur in consolidatione vsusfructus, exempli gratiâ id factum fuit, cum ratio decisionis & determinationis militet etiam in omni consolidatione vnus rei dismembratæ, & postea ex sua natura consolidatæ, nam in vtraque consolidatione admitti debet hypothecæ extensio: quia vbi duo casus sunt à iure æquiparati, dispositum in vno, subintelligitur etiam dispositum in altero: plures ad id Doctores citat Aluar. Valasc. *in axiom. iur. lit. C, num. 20.* Et in terminis, quod si cum directo dominio hypothecato consolidetur vtile, vt ad hoc augmentum extendatur hypotheca probat Castillo *decis. 10. num. 4.* nouissimè Mercur. Merlin. *in tract. de pignorib. & hypothec. lib. 2. tit. 1. quest. 2. sub num. 21. in fin. fol. 42.* vbi etiam de consolidatione vsusfructus cum proprietate hypothecata.

39 Et ideo in hac materia Doctores promiscuè loquuntur de augmento rei per consolidationem vsusfructus cum proprietate, & dominij vtilis cum directo, vt videre est ex Molina de *primogen. lib. 1. cap. 26. sub num. 28. vers. ex quibus inferitur:* asserens quod in rebus maioratus vtili dominio consolidatum cum directo, & vsusfructus cum proprietate consolidatus, eidem maioratus accrescit, in quo proprietate seu dominium directum comprehensum erat

erat: ex pluribus Doctoribus pereum allegatis: optimè etiam per multos Modernos Ioan. Garcia de *expensis & meliorationib. cap. 22. num. 10. 11. & 12.* multa etiam per Peregrin. de *fideicom. art. 10. num. 8.*

40 Nam ea quæ consolidantur, eodem iure, quo ipsa bona cum quibus fit consolidatio, adquiri dicuntur, quia per consolidationem vna res efficitur cum illa cui inseparabiliter vnita est, & eadem portio quæ vnitur per consolidationem, eodem iure & titulo possidetur, quo res cui accedit & consolidatur; vt considerat Bald. *consil. 300. Statuto cauetur.* per text. in *d. l. si proprietati, ff. de iur. dot. & l. si tibi homo, §. si. ff. de legat. 1. & l. si hæres, ff. ad Trebell.* quem sequitur Tiraquel. de *retractat. linager. §. 1. glos. 3. num. 2. & glos. 7. num. 6. & in §. 32. glos. 1. num. 72. & num. 75. Parisien. in consuetud. paris. tit. 1. §. 30. n. 72. & 73. Couarr. in epitom. super 4. Decretal. 2. par. cap. 7. §. 1. num. 9. Ludou. Molina *ubi proximè, num. 9. & 28. vers. ex quibus inferitur:* latissimè videndus Mieres de *maioratu, 1. par. quest. 10. ex num. 166. cum seqq. tom. 1. optimè Pe-**

41 regrin. *d. art. 10. num. 8. & 9.* inferens quod hoc ius vtile sic vnitum ex legis dispositione per attractionem transit cum directo ad quemcunque; quapropter dicendum erit, quod hypotheca super proprietate trahi debet ad hoc augmentum vsusfructus, & vtilis dominij consolidati cum proprietate, ex iuribus expressis ad *princip. huius prima. Conclusionis, adductis.*

42 Ad hanc etiam primam Conclusionem spectat; augmentum proueniens ex temporis beneficio & præscriptione, quæ quasi alluio dicitur: vt considerat Peregr. de *fideicom. d. artic. 10. sub n. 11. Castell. controuers. tom. 6. c. 155. n. 8.*

43 Et ideo res præscriptione acquisita per possessorem maioratus ex causa, iure, & titulo maioratus, & tanquam res maioratus, fit maioratus & hæreditatis, & pertinet ad maioratum, & eiusdem fit qualitatis, in eaque sicut in cæteris bonis maioratus succeditur, cum attendatur causa primordialis, ius, & titulus ex quo res ipsa adquiritur & præscribitur: ita tenet & comprobatur Molina de *primogen. lib. 1. cap. 26. n. 7. & 8.* Ioan. Garc. de *expensis & meliorat. cap. 22. num. 12. cum seqq. & Salgad. Labyr. Credit. Tom. III.*

in *tract. de coniug. ac questu, num. 9. & seqq.* qui inde ad alia similia inferunt: plurimos ad idem congerit Castell. *controuers. tom. 6. cap. 155. ex num. 8. & seqq. & Addit. ad Molinam. d. num. 7.*

44 Item quando res præscribitur per hæredem titulo & iure hæreditario, vt pertineat ad hereditatem, & quod istud augmentum cedat in vtilitatem hæreditatis, & non heredis, & quod in restitutione hereditatis ex præcepto testatoris veniat hoc augmentum, & res hoc modo & iure præscripta, doctè & latè fundat Peregrinus de *fideicommiss. art. 10. n. 11. & 12.* vbi etiam quod quando præscriptio 45 cœpta fuit in vita defuncti, & perficitur per heredem, spectat ad hereditatem, & iudicatur res hereditatis & eius augmentum: pro quo expendit textum in *l. veniunt, cum l. seq. ff. fam. l. ercisc.* vbi res per heredem bona fide vsucaptæ ex persona defuncti, veniunt in iudicio familiæ erciscundæ, & quia præscribens heres, à defuncto intelligitur rem habere, non ab eo aduersus quem præscribit: vt est casus in *l. si alienam, ff. de donat. caus. mors.* sequitur Castillo *controuers. tom. 6. d. cap. 155. ex num. 8. & seqq.*

46 Nam quando finis habet necessariam consequentiam ad principium, non finis, sed principium attenditur: plures adduximus in *hoc Labyrintho tom. 2. par. 3. c. 4. n. 11. & n. 51. & 52.* adde text. in *l. 3. §. scio, vbi Bald. ff. de minorib. l. damni infecti, §. Sabini, ff. de damno infecto:* Maltrill. *decis. 260. num. 6. Tusch. pract. conclus. lit. O. conclus. 200. ex num. 6. cum seqq. Petr. Surd. decis. 297. num. 12. Castell. d. cap. 155. num. 11.* qui quidem à principio, & per tot. cap. multa cumulauit ad probandum quod origo & causa primæua in omni dispositione sit semper attendenda.

47 Ex quibus manifestè sequitur quod creditor habens hypothecata bona maioratus, ius etiam habere dicitur ad hoc augmentum proueniens ex legitima præscriptione, cum inter bona maioratus computetur.

Idem similiter erit dicendum de creditoribus defuncti, vt credita sua consequi possint ex hoc augmento proueniente hereditati per præscriptionem heredis, titulo & iure hereditario, cum inter bona hæreditaria computetur, atque ad hæc rem præscripta & augmen-

tum extenditur hypotheca & obligatio bonorum defuncti: prout expressè tenet Bald. in l. Paulus, in princ. ff. de pignorb. per text. in d. l. qui alienam: & in l. si alienam, ff. de donat. caus. mort. l. veniunt, C. famil. ercisc. l. 1. in fin. Cod. commun. de legat. sequitur Negufant. de pignorb. 2. par. princip. memb. 2. num. 54. quem etiam allegant Peregrin. d. art. 10. num. 11. ad fin. & Castill. d. cap. 155. num. 8.

48 Et ex iis quæ dicta sunt in hac prima Conclusionem ex n. 36. cum seqq. vers. Et cum à iure aequiparatum sit: rectè infertur ad possessorem beneficij pensione grauari in fauorem alterius, qui pro credito aliquo obligauit & hypothecæ subiecit fructus sui beneficij, iuxta ea quæ copiosè egimus in hoc Labyr. tom. 1. par. 1. cap. 43. per tot. Quod si pro tempore pensio extinguatur, morte, matrimonio, vel renuntiatione, & similibus causis, ita vt consolidetur cum titulo beneficij, ad hanc portionem auctam, & augmentum consolidationis titulo superueniens, extendetur obligatio, & hypotheca præcedens, cum pars sit & portio fructuum accrescens vnita & inseparabilis ex natura rei, iuxta latius dicta hætenus.

Secunda Conclusio.

49 Augmentum rei hypothecatæ proueniens ex facto hominis inseparabiliter ab ipsa re, cedit in utilitatem creditoris, & ipsum augmentum coherens & inseparabile comprehendit hypotheca præcedens simpliciter contracta.

50 Hæc conclusio verificatur in ædificiis, & aliis necessariis, & utilibus melioramentis factis in rebus hypothecæ subiectis, quæ tanquam augmentum concretum & affixum inseparabiliter in ipsa re, illam auget, & ad id extenditur hypotheca simpliciter contracta super re ante meliorationem factam, vt probant iura expressa in l. si fundus 16. §. si res, ff. de pignorb. l. domo 21. ff. de pignor. act. l. Paulus 29. §. domo, ff. de pignorb. quæ superius adduximus in octauo fundamento, ex num. 22. probant etiam hanc conclusionem plurimi relati à Molina quos & ipse sequitur de primogen. lib. 1. cap. 26. num. 11. & 12. quia meliora-

menta facta in hypotheca, sunt creditori hypothecata, sicut ipsa res, tanquam eidem coherencia, siue facta sint à debitore, siue ab alio Tertio possessore: optimè probat Negufant. de pignorb. 4. membr. 5. part. princip. num. 8. 11. 18. & 21. Vincent. de Franchis decis. 38. in fin. & decis. 456. & decis. 506. Marius Giurba decis. 63. num. 16. & per Neguf. & Gail. lib. 2. obseru. 25. in fin. Pacific. de Saluian. interdict. inspect. 3. cap. 4. num. 64. tenet nouissimè Merlin. de pignorb. & hypoth. lib. 2. titul. 2. quæst. 69. num. 1. & 9. Couarr. variat. resol. lib. 1. cap. 8. n. 3. vers. ceterum: Magonius decis. 51. num. 3. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 32. num. 8. in fin. Cencius de censib. quæst. 98. sub n. 81. vers. valor. autem.

Ita tamen quod si hæc melioramenta fiant à tertio possessore in re hypothecata, æstimationem eorum consequi Tertius debet: vt probatur ex dict. l. Paulus, §. domo: Negufant. & Merlin. locis citat. & abundè diximus in hoc Labyrintho tom. 1. par. 1. cap. 11. ex n. 64. cum multis seqq. usque ad fin. cap.

Quid autem de ædificiis & melioramentis factis in rebus maioratus, stante lege 46. Tauri, eo quod cedunt maioratui, an saltem eorum æstimatio solui debeat tam possessori maioratus, quam Tertio, ædificantibus & meliorantibus? consule Molinam ubi proximè, & num. seqq. & quos adducunt Additionatores. Ibid.

Hinc etiam est, quod seruitutes 53 acquisitæ pro rebus hypothecatis, tanquam augmentum inseparabile, concretum, & rebus ipsis vnitum, augent rem, & eam ex sui natura sequuntur, & ei accedunt; quia hoc augmentum de per se subsistere non potest: ad latè comprobata per Molinam d. cap. 26. ex n. 11. & 12. vbi Additionatores, plurimos alios DD. allegant, nec non ad idem multos congregat. Ant. de Amato var. resol. c. 14. n. 28.

Nam quemadmodum augmentum 54 separabile à re aucta, & quod de per se stat, non auget rem ipsam, nec eidem perpetuo remanet vnita inseparabiliter, cum ideo dicatur augmentum discretum, & non concretum, prout abundè congerit Amatus ubi proximè, ex n. 24. cum sequentib. ita pariter augmentum concretum & affixum seu coherens rei hypothecatæ, ipsam

ipsam auget; & ipsum complectitur hypotheca præcedens; ex iuribus à principio huius conclusionis citatis, & iuxta exempla hætenus scripta.

Tertia Conclusio.

55 Augmentum rei principalis deductæ in contractu, originem habens ab ipsismet contrahentibus, & per ipsos nouus fiat contractus super hoc augmento tacitè subiicitur qualitatibus, conditionibus, pactis, & hypothecis, quibus res principalis subiecta erat. Hanc conclusionem probant expressè text. in Auth. de equalit. dot. §. aliud, col. lat. 8. l. si constante, §. iura autem hypothecarum, Cod. de donat. ante nupt. l. etiam. 8. Cod. de iur. dot. quæ iura expressè loquuntur in augmento dotis facto per mulierem, vel alium eius nomine, viro, inter quos similiter contractus dotis principalis præcesserat, vt pariter pacta & hypotheca tacitè renouata intelligantur in hoc augmento.

56 Et in hypotheca expressè contracta inter conductorem & locatorem, vt in tacita reconductione inter eisdem tacitè contracta, renouentur pacta, qualitates, conditiones & hypothecæ expressè appositæ per contrahentes in contractu principali, probat text. in l. quaritur, §. qui impleto, ff. locati: & in comprobationem huius conclusionis adducunt sunt etiam Doctores superius cumulati in 6. fundamento, ex num. 16. usque ad n. 21. inclusiuè.

57 Ratio fundamentalis huius conclusionis pariter specialis & dissimilis est à traditis in prima, & secunda conclusione: quia ex natura rei gestæ inter eisdem contrahentes super augmento, & ex eorum voluntate & consensu inducitur à iure tacitum pactum producens renouationem & repetitionem omnium qualitatum & hypothecarum sub quibus res aucta & principalis in contractum per eos deducta est: hæc ratio aperte euincitur ex iuribus supra citatis, & Doctoribus in eorum exornationem cumulatis ex num. 16. cum seqq. quibus adde text. in l. legum, Cod. locati: ibi: tacito consensu eandem locationem vnà cum vinculo pignoris renouare videtur: vt notant Gait. de credito, cap. 4. quæst. 11. num. 224. Noguero. allegat. 21. num. 20. Acolta de priuileg. creditor. in præfat. ad

regul. 1. num. 36. fol. 17. à tergo: Mantica de contractib. lib. 5. tit. 15. num. 19. tom. 1. & post Molinam & Mantica latè prosequitur Gait. d. quæstio 11. ex num. 2153. cum multis seqq. Et ideo nihil mirum quod in hoc augmento proueniente ex facto hominis subintelligatur hypotheca, cum in ea, sicuti in cæteris pactis, interueniat nouus consensus contrahentium inductiuus renouationis & repetitionis, quo cessante, hypotheca non renouaretur, nec subintelligeretur in hoc tacito & nouo contractu.

Et in tantum ratio hæc vera est, vt 58 tacita reconductio non inducatur à iure, quando in aliquo ex contrahentibus deficit aptitudo consensus, vt in pupillo, mente capto, & similibus; quia à lege nunquam fingitur consensus, l. qui ad certum, ff. locati: vt comprobatur post alios Mantica de contractib. lib. 5. tit. 15. num. 10. 11. & 12. & num. 20. & 25. quapropter cessat in illo casu hypothecæ repetitio.

Hæc ratio ex eo fortior redditur, 59 quoniam hypotheca, quæ datur dotis augmento, noua est, & nouiter contracta, nec est illamet, quæ doti principali inducta erat iam, ita vt nec ista trahatur ad augmentum, nec concessa augmento trahitur retrò ad tempus dotis principalis, sed tantum operatur, & habet effectum à tempore quo ipsi coniuges præstiterunt consensum augmento dotis: pro hoc datur textus expressus in l. si constante, 19. §. iura autem, Cod. de donat. ante nupt. cuius sunt verba: Iura autem hypothecarum quæ in augenda dote vel donatione fuerint, ex eo tempore initium accipiant, ex quo eadem hypotheca contracta sunt, & non ad prioris dotis, vel ante nuptias donationis tempora referantur.

Ex quo textu mirabiliter considera- 60 uit Negufant. quod alia est hypotheca dotis principalis, alia hypotheca augmenti, in tr. de pignor. & hypoth. 4. membr. 2. par. princ. n. 46. cuius verba sunt: Adde etiam, quod priuilegium dictæ tacite hypothecæ competens pro augmento dotis (vt dictum est) competit etiam cum priuilegio prælationis, de quo in l. assiduis, Cod. qui prior. in pignor. hab. ita loquitur Iason in Rubric. ff. solut. matr. in ult. col. Aduerte tamen, quod tacite hypothecæ qua competit pro augmento dotis, non refertur ad initium tacite hypothecæ con-

tracta pro ipsa dote, sed sumit initium à die ipsius augmenti dotis: text. est, & ibi Bald. & Salycet. in l. si constante, Cod. de donat. ante nupt. & sic tacita hypotheca, quæ competit pro augmento dotis, non est illa quæ competit pro dote, &c. Et quamuis Doctores statim referendi adducant Negulant. in hoc loco; alius præstantior est eiusdem Authoris, cuius ipsi Doctores non meminere, in primo membro 5. part. princip. num. 17. ubi sic loquitur: *Nec obstat dicta lex, si constante, Cod. de donat. ante nupt. quia hypotheca tacita, quæ à principio fuit constituta pro dote, non se extendit ad augmentum dotis: & ratio est, quia tempore data dotis non erat in consideratione augmentum postea factum, sicut sunt augmenta dotis quæ accessorie veniunt ad ipsam dotem, ut expressè notat Paul. de Castro in d. cons. 8. Ad primum respondetur &c. in princ. & in fin. ubi vult, quod alia est hypotheca tacita quæ oritur pro dote data, & alia quæ oritur postea pro augmento dotis factò ex interuallo post dotem: quia prima oritur tempore dotis data; & secunda, tempore augmenti facti: & prima habet hypothecata bona quæ maritus habebat tempore dotis, secunda autem habet hypothecata bona quæ maritus habebat tempore augmenti facti: & sic diuersa est ratio in augmento dotis, quam sit in alimentis: & augmentum non venit per modum accessorij, ad æquè principaliter ad dotem, sicut veniunt alimenta: ut colligitur ex notatis per Bartol. in l. fin. Cod. per quas person. nob. adgu. & per Dynum in Regula, Accessorium, &c.*

61 Mirabiliter quidem loquutus est Negulant. in isto puncto, utroque in loco, & præsertim in hoc ultimo, eundem referentes sequuntur, adductis etiam Baldo, & Salyceto, Cardinalis Mantica de contractib. lib. II. tit. 26. n. 13. & 14. Acoſta de privileg. creditor. regula 2. ampliat. 6. ex num. 568. fol. 163. Fontanel. de pact. nuptial. tom. 2. claus. 4. & fin. glos. univ. par. 1. num. 94. fol. 637. optimè Gaitus de credito, cap. 4. quest. 11. ex num. 1594. cum seqq. fol. 413. Petr. Barboſ. in 3. par. Rubr. ff. sol. matrim. num. 65. 66. & seqq. Petr. Surd. cons. 397. num. 17. 18. & 19. lib. 3. Franchis decis. 613. ex quibus probatur, quod hypotheca tacita nouiter inducta à iure pro augmento dotis in bonis viri, noua est, & diuersa ab illa quæ concessa fuerat doti principali, cum nouiter oriatur ex

nunc à tempore contractus augmenti inter virum & uxorem, quia ex natura rei gestæ, & augmenti, tacitè inducitur à iure consensus contrahentium repetendi qualitates & conditiones in primo contractu super re aucta coniunctæ, effectum habentes à tempore contractus super augmento: & quod non sit eadem hypotheca præcedens, sed noua alia orta tempore augmenti dotis, sequutus Negulantium d. memb. 4. nouissimè dixit Mercurial. Merlin. de pignorib. lib. 3. tit. 2. quest. 50. n. 15. & 16. fol. 281.

Hoc idem fortius videmus in augmento conductionis & tacita prorogatione temporis, iuxta text. in l. cum quaritur, §. qui impleto, ff. locati: & ea quæ in eius exornationem scripta reliquimus supra ex n. 17. & seqq. nam in hoc conductionis augmento tacita contrahentium voluntas & consensus non solum operatur nouam reconductionem, sed etiam nouam repetitionem & renouationem hypothecæ antea in priori contractu appositæ: text. in d. §. qui impleto, ibi: non solum quis reconduxisse videbitur, sed etiam pignorum videtur durare obligatio. text. etiam in l. legem, Cod. locati, ibi: tacito consensu eandem locationem cum vinculo pignoris renouare videtur: & comprobant DD. adducti supr. num. 57. & ex num. 16. Ex quo sequitur, quod consensus & voluntas tacita in hoc augmento operantur hypothecæ renouationem & repetitionem, quo deficiente, secundus tacitus augmenti contractus maneret absque hypotheca, noua specificè non adiecta per ipsos contrahentes.

Hæc veritas eò magis suadetur, quod hæc tacita hypothecæ renouatio non operatur à tempore prioris conductionis contractus, nec ad illud trahitur, sed operatur dumtaxat à tempore augmenti & prorogata conductionis, eo quod illo tempore concurrat conductoris & locatoris, ex perseverantia vnius & patientia alterius, tacitus & fictus vtriusque consensus, ita vt hypotheca prioris contractus non sit eadem verè quæ renouatur in augmento, & prorogatione, sed alia noua, initium & originem sumens à tempore augmenti taciti contractus, sicuti diximus de hypotheca augmenti dotis ex num. 59.

cum seqq. atque insuper in nostris terminis d. §. qui impleto, expressè probarunt Carnazan. decis. 177. Rouitus ad pragmatic. de locato & conducto, n. 4. Gaitus latius in tract. de credito, cap. 4. quest. 11. num. 2149. & 2150. Acoſta de privileg. credit. regul. 3. ampliat. 3. num. 53. 54. & 55. fol. 218. Noguierol. alleg. 21. n. 21.

64 Cui verè resolutioni obſtare videtur text. in d. §. qui impleto: ubi expressè dicitur, quod in tacita reconductione durat eadem hypotheca contenta in primo conductionis contractu, ibi, pignorum videtur obligatio: ergo non erit noua illa quæ tacitè repetitur in augmento conductionis, sed prior continuata.

65 Huic difficultati occurrit Gaitus ubi proximè, ex num. 2153. dicens Doctores omnes communiter asseuerare, primam hypothecam esse repetitam in secunda tacita conductione, quam eiusdem & similis qualitatis esse atque expressa in priori contractu: si igitur repetita censetur (arguit & rectè Gaitus) fatendum erit in repetitione nouum requiri consensum locatoris & conductoris, cum in reconductione nouus requiratur consensus, vt facta locatio censetur: ad text. in l. 1. ff. locati, & l. consensu, ff. de action. & oblig. ideo in tacita reconductione consensus præsumitur, ex d. §. qui impleto: & d. l. legem; ergo hypotheca non potest operari nisi à tempore noui consensus, & non antea.

66 Idcirco (prosequitur Gaitus ex num. 2157.) bene concluditur, verbum durare, positum in d. §. qui impleto, interpretandum esse, scilicet renouare; tum ex dictis Belloni cons. 87. tum etiam quia in eisdem terminis, verbo renouare, vsus fuit Imperator in d. l. legem, Cod. de locato: ibi, unà cum vinculo pignoris renouare videtur.

67 Et licet hæc responsio optimè congruat verbo durare, posito in d. §. qui impleto; aptiorem aliam considerauimus: nam Consultus in d. textu, non dixit affirmatiuè, & asseueranter durare hypothecam, sed fictè & improprie iuxta verbum, videtur, quod sui naturâ denotat improprietatem, quo Consultus vsus fuit, motus ex continuatione & vicinitate actuum, conductionis scilicet expressæ, cum taci-

ta posteriore; & ideo nihil mirum, quod apparenter videatur eadem hypotheca: non quod in rei veritate eadem sit continuata, sed alia noua ex vtriusque contrahentis nouo & tacito consensu orta & renouata, ex supradictis hætenus.

Sed contra has omnes doctrinas à principio huius tertie conclusionis scriptas, facit text. in l. per retentionem 4. Cod. de vsur. ubi debitor hypothecauit rem pro forte & vsuris minoribus, postea per nouum contractum inter eisdem creditorem & debitorem conuenit de vsuris maioribus; dubitatum fuit an eadem hypotheca extenderetur ad nouum hoc augmentum vsurarum maiorum? Et determinatum fuit non extendi, si expressè in nouo contractu non fuit repetita, in hæc verba, per retentionem pignoris vsuras seruari posse de quibus præstandis conuenit &c. hæc ratio cessat, siquidem tempore contractus de minoribus vsuris conuenit: postea autem cum se debitor præstaturum maiores repromisit, non potest videri rata pignoris retentio, quando eo tempore quo in instrumento promittebantur non conuenit vt pignus etiam ob hanc adiectionem teneatur. Cui difficultati facillimè responderetur, si consideres quod hoc augmentum in specie illius textus, non superuenit rei prius hypothecatae, sed dumtaxat credito, quod augmentatum fuit, estque aliud nouum creditum, in quo requirebatur expressa repetitio hypothecæ prioris contractus: iuxta quam plurima iura per Nos adducta in hoc Labyrinth. 3. par. c. 13. §. univ. ex n. 86. cum seqq.

Ex quibus firmissima remanet nostra conclusio, de qua supr. ex num. 55. quod augmentum nouiter proueniens ex facto eorundem contrahentium super re aucta, subiiciatur ex tacito eorum consensu omnibus qualitatibus, conditionibus, & hypothecis primi contractus.

Quarta conclusio.

Ad augmentum bonorum maiora-
tus antiqui postmodum contingens
facto hominis extranei aggregantis
sua bona, quantumuis sint vnita &
incorporata cum illis ex facultate
Regia

Regia hypothecatis, hypotheca hæc nullo modo protrahitur nec extenditur.

Hanc conclusionem negatiuam multis & efficacissimis mediis roborabo. Primò, quia non est indistinctè & generaliter verum, nec constans argumentum, Est vnitum rei hypothecata, ergo est hypothecatum: prout ex sequentibus clarè apparebit: solum enim in illis tribus casibus trium conclusionum præcedentium reperitur in iure extendi hypothecam præcedentem ad augmentum subsequens, ex peculiari ratione cuiuslibet attributa, iuxta quæ in singulis conclusionibus ex num. 26. adnotata remanent.

70 Iste autem casus nostræ quartæ conclusionis, quando ab extraneo facta fuit aggregatio & vnio suorum bonorum, bonis alterius maioratus antea legitime hypothecæ subiectis, multum diuersus est & distinctus, & nullo modo cadens sub ratione & dispositione alicuius ex relatis in dictis tribus conclusionibus præcedentibus. Nam hoc augmentum factum per viam nouæ aggregationis & vnionis antiquo maioratui, non prouenit à natura, sed à facto hominis; iuxta iura in prima conclusione relata ex num. 26. Nec etiam consonat secundæ conclusioni *supr. ex num. 49.*

71 quoniam non est augmentum concretum adhærens alicui rei maioratus, inseparabile ab ipsa antea hypothecata, prout est ædificium & melioramenta tangencia rem ipsam hypothecatam inseparabiliter; sed est augmentum externum & discretum, de per se stans, vnitum rebus maioratus æquè principaliter, nullà trahens originem nec à rebus maioratus; nec à iure ipsius maioratus, sed à dispositione distincta nouiter facta ab extraneo. Nec denique conuenit tertiæ conclusioni, de qua *ex num. 55.* cum hoc augmentum per viam aggregationis non proueniat ex facto ipsorum contrahentium & imponentium hypothecam in rebus primi maioratus, sed solum à Tertio extraneo independenter ab illorum contractu ad diuersum finem & distinctum effectum. Quapropter nulla ex parte hoc augmentum per viam aggregationis superueniens potest cadere sub ratio-

72

73

ne alicuius ex tribus conclusionibus prædictis, cum omnino sit casus diuersus & distinctus, ac proinde hypotheca bonorum maioratus antiqui, non potest extendi ad hæc bona nouiter aggregata: quoniam augmentum non sequitur naturam rei auctæ cui vnitur, quando inter augmentum & rem auctam adest diuersitas rationis: text. in *l. qui fundum, §. 1. ff. pro emptore*: Tiraquell. *de retract. consangu. §. 1. gloss. 18. num. 59.* Menoch. *conf. 26. num. 35.* Petr. *Surd. conf. 255. n. 24.* Fufar. *de substitut. quest. 652. n. 6.*

74

75

76

Secundò, quia de horum bonorum augmento & aggregatione idem iudicandum est respectu bonorum primi maioratus cui aggregatur, quod de bonis primi maioratus inter se ipsa, vt sint cum aliis aggregata & vnita æquè principaliter, ita vt quilibet res de per se subsistat independenter ab aliis, vt mox probabitur: & facit pulchra consideratio Fachinei *controuers. lib. 10. cap. 69. ad fin. vers. non obstat si dicatur*: asserens quod nullo iure probari potest, vniam partem & portionem hæreditatis alterius partis esse sequelam & accessoriam, partes enim accedunt toti, & illud sequuntur, ex *l. malum, ff. de verb. signif. non autem vna pars alteri parti accedere dicitur*. Et ideo hypotheca super bonis primi maioratus non trahitur ad augmentum & aggregationem bonorum postmodum contingentem, tanquam æquè principaliter aggregatorum, nisi ad sit nouus aggregantis consensus: ita eleganter tradit Negusant. *de pignorib. loco superius ad litteram adducto, num. 60.* cui similiter conueniunt omnia iura & Doctores allegati in 3. *conclus. ex num. 55. & seqq.* facit doctrina Bartoli in *l. cum fundus, ff. de legat. 2. & ibid.* Cumanus, qui dicunt, quod quando augmentum est æquè principale, nunquam cedit rei augmentatæ, Couarru. *practicar. q. 2. n. 5. vers. Decimo in hoc.* quos sequitur Mierex *de maioratu, 1. part. quest. 10. num. 50.*

Hoc fundamentum eò fortius redditur, quoniam si vnio & incorporatio vnus rei cum re hypothecata æquè principaliter & independenter ab ea, sufficeret ad extendendam hypothecam ad rem vnitam; sequeretur absurdum maximum quod hypotheca ex

ex facultate Regia imposita super vna re maioratus, traheretur & extenderetur ad alias res eiusdem maioratus, cum quibus ab initio foundationis maioratus simul est vinculata, vnita, & incorporata: sed hoc est falsum, quia hypotheca super vna re maioratus ex facultate Regia non extenditur ad alias res eiusdem maioratus, quantumuis sit cum illis connexa & simul vinculata æquè principaliter: ad latè tradita in *hoc Labyrintho, 2. tom. par. 2. cap. 4. num. 12. & 13. & vberius ead. 2. par. cap. 10. ex num. 68. cum multis seqq. & signanter d. 2. par. cap. 9. num. 4. & num. 63. & seqq.* quibus adde Mierex *de maioratu, 4. par. quest. 2. num. 205.* vbi post alios plures DD. asserit, quod licentia & facultas generaliter ad bona maioratus alienandum & hypothecandum petita & limitata concedatur ad certa bona ipsius maioratus, in cæteris bonis denegata intelligitur: ergo multo minus permittenda erit hypothecæ extensio ad hæc bona nouiter postmodum aggregata, quantumuis vnita & connexa esse dicantur cum bonis primi maioratus hypothecatis antea, nisi ad sit noua facultas, atque noua hypotheca super illis.

78 Tertio, hæc conclusio roboratur, quoniam licet hypotheca contracta super re principali, renouata censeatur in augmento postea eueniente, & producto ab ipsismet contrahentibus; ex iuribus & Doctoribus adductis *suprà num. 55. & 56.* tamen talis effectus non causatur à solo augmento superueniente, sed dumtaxat à consensu tacito nouiter contrahentium super augmento, qui tacitè censerunt in renouationem & repetitionem hypothecæ à consensu originem trahentis, ad latissimè comprobata superius *ex num. 57. cum multis seqq.* Sed hæc ratio prorsus cessat in hac noua bonorum aggregatione & augmento, quia nec fit inter contrahentes primam hypothecam; sed per Tertium extraneum, cuius consensus ad hypothecæ repetitionem & renouationem super augmento nullo tempore concurrat, ergo ad illud trahi nequit hypotheca præcedens.

79

80 Nec ipse aggregans bona sua antiquo maioratui tanquam extraneus & extrinseca persona potuit compre-

hendi in illo contractu antecedente celebrato inter tunc possessorem maioratus, & creditorem hypothecarium, *l. si vnus, §. ante omnia, ff. de pact. l. 1. Cod. de pact. multos cumulat Anton. de Amato variar. resol. c. 13. num. 33.* ergo cessat hypothecæ repetitio.

81

Quarto fortiter vrget, quia etiam in casu quo augmentum prouenit ab ipsismet contrahentibus adhuc non traheretur hypotheca præcedens adhuc bona per Tertium aggregata, nec in præiudicium extranei aggregantis, nec successorum illum repræsentantium, vt in fortioribus terminis probat textus in *l. si cum Hermes, C. de locato, l. Labeo, §. hac autem, & §. si per fideiussorem, ff. de recept. arbitr. l. item quaritur 13. §. qui impleto, ff. locati conducti*: quibus iuribus probatur, quod in augmento & prorogatione conductionis tacitè vel expressè factæ inter locatorem & conductorem, solum operatur inter ipsosmet principales contrahentes, quorum propria bona in primo contractu hypothecata, intelliguntur renouata in augmento & conductione prorogata: sed minime operatur respectu rei alienæ, quando Tertius pro securitate primi contractus hypothecauit rem suam, *d. §. qui impleto, ibi: non solum reconduxisse videbitur, sed etiã pignorum videtur durare obligatio: sed hoc ita verum est, si non alius pro eo in priori conductione res obligauerat; huius enim nouus consensus erit necessarius.* Exoriant præfata iura in vtroque casu, Negusant. *de pignorib. par. 3. membro 1. n. 22.* Molina *de contractib. disput. 498. num. 16.* Cardinal. Mantica *de tacit. & ambig. conuentionib. tom. 1. lib. 5. tit. 15. num. 21. & 22.* Carrocus *de locato, par. 3. tit. de renouat. conduct. quest. 22. num. 3. & 7. pag. 159.* & post Salycet. Alberic. & Castrenf. probat Noguerosol. *allegat. 21. ex num. 20. cum seqq.* Gaitus *de credito, cap. 4. questio 11. n. 2152. & 2158. & seq. Cæf. Manent. decis. 31. num. 17.* 83

84

Qui omnes Doctores, præcipuè Noguerosol. *ex num. 20.* idem firmat in fideiussore interueniente in primo contractu,

contractu, ut in temporis augmento tacite vel expresse postea conuento inter principales contrahentes nullo modo ad augmentum conductionis protrahatur fideiussionis præcedens obligatio, per text. expressum in *d. l. cum Hermes, Cod. de locato: & in d. l. Labeo, §. hac autem, & §. si per fideiussorem, ff. de recept. arbitr.*

Idem videmus in hypotheca nouiter contracta in augmento dotis, ut minime operetur in præiudicium Tertij contrahentis cum marito inter dotem principalem & eius augmentum: plures doctores ad idem allegat Mieréz *de maioratu 1. par. cap. 10. n. 46.* probant etiam expresse omnes Doctores citati *supr. num. 16.*

85 Si igitur bona Tertij hypothecata in primo contractu, & fideiussor in eo interueniens, non protrahuntur ad augmentum eiusdem contractus postmodum inter principales conuentum; multominus debet hypotheca præcedens trahi ad bona maioratui aggregata, quæ nullo tempore fuerunt in priori contractu, nec ad præiudicium Tertij, scilicet aggregantis, & eius successorum, qui ex aggregatione & augmento nouum ius adquisierunt independens à iure primi maioratus, nec ab eo deriuatum, & ideo nisi interueniat successoris consensus cum noua Regis facultate, hypothecæ nulli subici potest, stante noua aggregantis prohibitione alienandi. Pro quo facit, quod si à Principe pater obtinuit facultatem faciendi maioratum, cui condito aggregauit postmodum alia bona, ad hoc augmentum non extenditur facultas, cum non pendeat à sola voluntate aggregantis, sed Principis, & aliorum filiorum, quibus præiudicari nequit, & ideo nouam facultatem esse necessariam latissime probauit post plures Docto. Mieréz *de maioratu 1. p. quest. 10. ex n. 81. cum seqq. videndus à principio questionis.*

86 Quibus addere poteris, quod augmentum nunquam sequitur naturam rei auctæ, quoties adest præiudicium Tertij, Couarruu. *præct. quest. cap. 2. num. 7.* Matienz *in l. 7. tit. 11. lib. 5. recopil.* post quod & alios idem comprobat Mieréz *de maioratu, par. 1. d. quest. 10. num. 81. & 82.* & cum Angelo, Alberto Bruno, & Erasmo à

Cokier idem firmat Augustin. Barbosa *in axiomat. iur. axiom. 34. n. 7.*

87 Quinto hæc nostra negatiua conclusio fulcitur; nam nihil tam contrarium est huic hypothecæ repetitioni & extensioni ad bona nouiter aggregata, quam finis & intentio ipsius aggregantis, tum quia ista aggregatio solum assumit naturam primi maioratus, cui bona aggregantur, in sua primitiua foundatione, quoad successionem, conditiones, & qualitates in ea contentas, prout aliunde probant Doctores superius allegati *n. 1.* sed hoc onus & hypotheca, nec est, nec pertinet ad naturam maioratus, nec continetur in illa priori foundatione, cum accidentaliter, & extrinsecè, & potius contra fundatoris intentionem & dispositionem, imo etiam foundationis naturam postmodum contigerit, igitur diuersæ naturæ debet iudicari, nec sub ea potest contineri, nec ad eam referri aggregatio, quia referens est in relato, & quod in isto non reperitur scriptum, ad id referens non extenditur, iuxta *vulgare axioma.*

88 Tum etiam quia finis & intentio aggregantis solum tendit, ut vel sua, vel antiqui fundatoris memoria conseruetur, & ut maioratus antiquus ditetur, augeatur, & illustretur, atque inde successores decentius uiuant & commodius; quapropter actus non debent operari ultra intentionem agentis, prout operaretur si admitteretur extensio hypothecæ super bonis primi maioratus impositæ ad hæc postea addita & aggregata; cum facile per hanc extensionem consumi possent & distrahi per creditores: accedat quod diuersum ius statuitur in augmento vnito non simpliciter, sed secundum quid, quod in aucto, ac diuersimode de vtroque iudicatur ubi adest diuersitatis ratio, Barbosa post plures Doctores quos refert, *axiom. 34. n. 2.*

89 Deinde, cum hæc aggregatio tendat ad augmentum maioratus antiqui, si hypothecæ antecedenti subiceretur, notissimam diminutionem pateretur, contra iuris regulam, quod inducta ad augmentum non debent operari diminutionem, *l. si à milite, §. 1. ff. de milit. testam. l. si Rufinus, Cod. cod. tit. 1. legata inutiliter, ff. de legat. 1. l. cum tale, ff. de condit. & demonstr. l. si*

si mancipia, in pr. ff. de fundo instructo: exornat Augustin. Barbosa *d. axiom. 34. num. fin.*

90 Et insuper, quia ista hypothecæ extensio manifestè repugnaret dispositioni aggregantis, qui ex ipso actu aggregandi ex nunc prohibet suorum bonorum alienationem, cum ea subiiciat clausulis & prohibitionibus maioratus antiqui, ex Doctoribus superius allegatis *num. 1.* ergo absque noua Regis facultate, iuxta causam interueniente concessa, & consensu possessoris, nulli subici potest hypothecæ.

91 Sexto inuincibiliter comprobatur nostra Conclusio negatiua; nam licet verum sit quod hypotheca bonorum generalis præcedens comprehendat & extendatur ad bona futura & nouiter postmodum acquisita per debitorem, iuxta textum expressum in *l. fin. Cod. qua res pignor, oblig. poss.* tamen hypotheca specialis continetur intra suos limites specialitatis, ita ut nullo modo extendatur ad bona futura & nouiter postea acquisita: ut tradit post alios Gaitus *de credito, cap. 4. questio 5. num. 210.* Pacific. *de saluiano interd. inspect. 3. cap. 3. num. 7.* Merlinus *de pignorib. lib. 1. quest. 11. num. 13.*

92 Sed hypotheca contracta super bonis maioratus ex facultate Regia non est generalis, sed specialis, prout probat Ludouic. Molina *de primogen. lib. 4. cap. 7. ex num. 29. & 30.* legendus etiam ex *num. 20.* quod & idem expresse supponunt Castillo *controuers. tom. 4. cap. 26. num. 29. 31. & 32.* & Additionatores ad Molinam *in dict. cap. 7. sub num. 17.* Nos *infra cap. 10. num. 20. in hac 4. par. vbi aliud & nouum fundamentum adducitur.*

Et hæc Molinæ & sequacium propositio vera redditur, nam ex quo nominatim bona vinculata subiiciuntur hypothecæ, signo hoc certo & indubitabili constat quod aliis debitoris bonis non conuenit, nec cum illis confundi potest; eodem modo debet hæc hypotheca operari ac si nominatim & specificè bona singula exprimerentur, iura sunt expressa in *l. heredes palam, ff. de hered. instit. auct. & non obseruato, Cod. de testam.* ubi probatur non valere testamentum nisi persona heredis expressè Salgad. *Labyr. Cred. Tom. 111.*

pressè & specificè nominetur; si tamen persona heredis signo indubitabili & certo demonstraretur, idem est ac si nominatim & specificè nominaretur, quia idem est demonstrare rem vel personam per signum certum & indubitabile, quod ipsam specificè & nominatim exprimere, ut probant expressa iura in *l. quoties, §. si quis nomen, ff. de heredib. instit. l. nemo dubitat, cod. tit. 1. 2. ff. de liber. & posthum. l. 1. in fin. ff. de dot. præleg. l. certum, ff. si certum per. l. 10. & 11. tit. 3. par. 6.* exornat Anton. Gomez *tom. 1. variar. c. 2. n. 6.*

Specialis namque hypotheca illa semper dicitur quæ non est indefinitè & inderminatè concepta sub verbo omnium bonorum, sed potius determinatè pro certis bonis, siue limitata ad certum genus bonorum, sicuti per plura comprobatur Merlinus *de pignorib. lib. 1. tit. 2. quest. 11. num. 2. 3. 4. & seqq.* res etenim & bona obligata quæ per certam demonstrationem limitantur, & per specificam qualitatem restringuntur, faciunt & inducunt hypothecam specialem, ut putà quando obligo bona mea sita in tali ciuitate, ea sola veniunt in obligatione, non alia, quæ extra ciuitatem illam habeo, ut ex iuribus & autoritatibus probat Merlinus *de pignorib. quest. 174. per tot.* Ergo similiter ad bona postea aggregata & augmentata seu nouiter acquisita, hypotheca bonorum maioratus præcedens tanquam verè specialis trahi non potest.

93 Septimo (ex quo doctrina Molinæ & sequacium robur recipit) quia obligatio & hypotheca generalis restricta ad certum genus, qualitatem, seu speciem bonorum, solum comprehendit & continet bona præsentia tempore hypothecæ contractæ, non tamen extenditur ad bona futura, & nouiter postmodum per debitorem acquisita: ut probant Alexand. in *l. si constante, num. 24. vers. præterea, ff. de solut. matrim.* latissime multis medijs Pinell. *in Rubrica Cod. de bon. mater. par. 1. ex num. 40.* Negusan. *de pignorib. 2. par. membr. 2. num. 16.* Cardinal. Mantica *de coniectur. vltimar. volunt. lib. 9. titul. 6. num. 13.* Gaitus *de credito, cap. 4. questio 5. num. 149. & 150.* in tantum quod creditor nisi probet res specialiter obligatas

fuisse in dominio debitoris tempore obligationis contractæ, non obtinebit, *l. i. in princip. ff. de pignorib.* vbi notant DD. & Merlin. *d. quæst. 11. num. 9.* idem Gaius *quæstio 7. num. 423.* nam genus, quod non potest verificari nisi in vna specie, habetur pro specie: ex traditis à Bart. in *l. qui Roma, §. duo fratres, quæst. 6. ff. de verb. oblig.* per text. *ibid.* docet lafon, *n. 2. & 4.* & omnes in *l. 2. ff. de liber. & posthum.* Peralta in *l. si quis, in princ. n. 22. ff. de legat. 3. & in l. Mauius, §. duorum, n. 13. ff. de legat. 2.* Ferrer. *solut. matr. euidentia 2. num. 130.* Bimius *cons. 71. num. 5.* Castillo de usufructu, *cap. 39. num. 31.* Casanate *cons. 57. num. 23.* Giurba *decis. 45. num. 10. & obseruat. 7. num. 14.* Sed hæc hypotheca, de qua agimus, licet apparenter generalis, est restricta ad certum genus & certam speciem bonorum, putà ad bona maioratus & vinculo qualificata, & sic verè specialis est, sicuti manifestè patet ex hæctenus comprobatis: ergo sola bona maioratus præsentia tempore contractus existentia comprehendit, nec potest ad futura & nouiter aggregata ipsi maioratus protrahi nec extendi.

Fulcitur, quoniam in quibuscunque concessionibus, donationibus, & dispositionibus, solum continentur ea iura & bona, quæ fuerant & existebant tempore dispositionis, ita vt non includant nec comprehendant futura, maximè nouiter creata, *Clement. fin. de rescript.* Quatenus, inquit literas nostras super conferendo tibi beneficio vacaturo directas, ad beneficium postmodum creatum statuimus non extendi, *l. Rutilia Polla, 69. de contrah. empt. l. in lege, 77. cod. tit. l. damni 18. §. his qui, ff. de damno infecto: l. fin. §. 1. ff. de legat. 2. l. si ita legatum 8. ff. de auro & arg. legat. l. non modus, Cod. de seruit. & aqua. notant in variis casibus & materiis, Afflic. *lib. 3. ad constit. Neapolit. rubr. 4. num. 10.* Cabedo *2. par. decis. 22. per tot.* Albert. *in tit. de Statut. quæst. 116. n. 1.* Petr. Antibol. *in tract. de munerib. 3. par. princ. §. 4. à n. 139. & 144.* Carol. Ruyn. *consil. 111. num. 17. lib. 5.* Olfac. *decis. Pedemont. 91. Surd. cons. 27. num. 6. & cons. 127. num. 43.* Gratian. *discept. 89. ex num. 1. & discep. 98. num. 8.* & in concessionibus Principum, vt non extendantur ad futura, sed ad ea iura restringantur quæ illi*

competebant tempore concessionis: plura tradit videnda, Larrea *allegat. fiscal. 89. per tot.*

Octauò, quia text. *in d. l. fin. Cod. quæ res pign. oblig. poss.* nullo modo adaptari potest nostræ controuersie: eius etenim dispositio procedit quando debitor obligat se & generaliter omnia bona sua, vt tunc extendatur obligatio ad bona futura per eundem postea aduicta: at quando ex facultate Regia hypothecæ subiiciuntur bona maioratus, non ipse maioratus (qui est persona ficta, ad latissimè per nos cumulata *in hoc Labyrintho, 2. par. c. 22. ex num. 9. 2. cum multis seqq.*) obligatur, nec cadit sub obligatione & hypotheca, vt prorsus efficaciter probabimus *num. seqq.* ergo bona nouiter aggregata & aduicta maioratus sub præfatam hypothecam cadere non possunt.

Nonò, nec prædictis obstabit, quod maioratus est nomen vniuersitatis, & quoddam ius vniuersale importat: prout hereditas, peculium, grex, mercimonium, & similia quæ recipiunt in seipso augmentum & diminutionem; & ideo cum ex facultate Regia maioratus hypothecæ subiicitur, debet extendi ad augmentum comprehensum sub ipso iure vniuersali, ex regula *leg. grege, ff. de pignor.* iuxta argumentum appositum superius *num. 6. & 7.*

Huic enim obiectioni facilè respondetur negando Minorem, quia maioratus ipse, qui est nomen vniuersitatis, non hypothecatur, nec ab impetrante facultatem, id postulat, nec in ipsa facultate continetur; sed tantum obligantur res particulares & bona ipsius maioratus, prout subtiliter consideratur *infra, num. 112. 113. & 114.* & ex simili probatur in hypotheca super pensione Ecclesiastica, quæ non imponitur super ipso beneficio, quatenus est ius percipiendi fructus propter diuinum officium, iuxta definitionem post plurimos Doctores traditam à Nicolao Garcia *de benefic. 1. par. cap. 2. ex num. 2.* sed super fructibus & emolumentis prouenientibus ex beneficio, & ad ipsum tanquam ius vniuersale pertinentibus; vt bene considerat post Felin. & alios, Melch. Lotterius *de re benefic. lib. 1. quæst. 39. ex num. 73. cum seqq.* Idem etiam videmus in iure usufructus,

usufructus, qui non hypothecatur ipsemet, sed commoditas proueniens ex ipso iure principali vtendi fruendi: ad latissimè tradita in *hoc Labyrintho, par. 1. cap. 43. per tot. maximè ex n. 5. cum seqq. & ex num. 25. cum seqq.*

Quia aliud est hypothecare ius vniuersale per nomen vniuersale, vt gregem, peculium, mercimonium; aliud verò hypothecare bona & species ipsius iuris vniuersalis, ita vt sub illa hypotheca cadat augmentum, sub ista verò minimè: ita declarat Glossa singularis in *l. cum tabernam, verb. obligasse, in addit.* & est similis Glossa in *d. l. grege, verb. tenebitur,* & post Peregrin. & Pinellum, hanc distinctionem insinuauit Arias de Messa *variar. resolut. lib. 3. cap. 11. n. 25.* conducit Petr. Surd. *in cons. 397. n. 10. & 11. tom. 3.* dum post plurimos dicit, quod dos est ius vniuersale, & concessio quæ fit per nomina vniuersalia, vt gregis, peculij, & similibus, includit etiam futuras accessiones & augmenta superuenientia; & ideo cum dicitur dos data, intelligi debet cum omni accessorio & augmento, quia sub vniuersali signo species accessoria continentur tanquam sub genere; igitur si non ipse maioratus sub hoc vniuersali signo, sed bona ipsius sola sunt hypothecata, futura augmenta & bona aggregata non veniunt, nec ad ea extendenda erit hypotheca.

Nec denique obstabit argumentum exactè à nobis consideratum *supr. ex n. 8. cum multis seqq.* quod etiam in his quæ sunt stricti iuris, vt facultas ad hypothecandum bona maioratus, extensio fit ad augmentum.

Quia respondetur, quod omnia iura, & doctrinæ in eodem argumento allegata, procedunt in terminis tertiæ conclusionis *ex n. 55.* nempe quando augmentum prouenit ab ipsismet contrahentibus, qui ratione noui consensus super argumento renouata & repetita intelliguntur pacta, qualitates, conditiones, & hypothecæ contentæ in priori contractu super re principali præcedenti: quæ ratio cessat omnino in hoc augmento per aggregationem facto, prout abundè *ex n. 69. supr.* considerauimus. Atque ex his quæ in hac conclusione 4. à principio scripta sunt, resolutæ & truncatæ remanent difficultates omnes quæ illi

Salgad. Labyr. Credit. Tom. 111.

poterant obstare: sigillatim non repero, ne molestus videar.

Ex hac conclusione ad alia vtilia potest inferri, primò ad pensionem constitutam super fructibus beneficij, cui postmodum aliud legitime vnium fuit, vt hypotheca contracta super fructibus vniti: quod ex latè scriptis in *hac 4. conclusione* facilè comprobabis & accuratè adnotare poteris, quoniam istam difficultatem omnes DD. qui de pensione & vnione beneficiorum tractauerunt, prorsus omiserunt.

Inferitur 2. ad augmentum dotis; vt scilicet hypotheca præcedens contracta super bonis dotalibus, non extendatur ad augmentum dotis postea datum ab vxore, vel ab alio eius nomine, viro suo: tum quia hoc augmentum non fuit gestum inter creditorem & coniuges, tum quia superuenit post perfectum principalem dotis contractum, & inter ipsos coniuges per nouum actum, ex dictis in *hac 4. conclusio.*

Ad secundum perueniamus ad quæstionem non minùs subtilem ac difficilem: nunquid facultas Regia ad hypothecandum bona maioratus & hypotheca inde secuta extendatur ad bona iam eidem maioratus aggregata, nulla facta Principi aggregationis relatione.

Pro parte affirmatiua, nempe vt trahatur facultas ad hæc bona aggregata, faciunt omnia ferè fundamenta ad principium huius capituli adducta, *ex n. 1. vsque ad n. 25.* vbi quod incorporatio & augmentum adiectum rei principali, vnum efficitur corpus vnium cum re principali, eiusdem naturæ, qualitatis, & conditionis, ita vt vtriusque æquale sit iudicium. Vrgent etiam plurima iura, & doctrinæ adductæ *ibid. ex num. 15. cum seqq.* per augmentum à fortiori: nam si hypotheca præcedens trahitur ad augmentum subsequens, & nouiter post illam contingens, de quo nec in facultate, nec in hypotheca prius contracta mentio fieri potuit, multo magis trahi debet ad augmentum tunc existens tempore facultatis impetratæ, etsi de eo nulla facta sit Principi relatio.

Secundò, quia in imperatione rei principalis, non tenetur imperans facere Principi relationem de re vnita & incorporata, cum tacitè & virtualiter

D 2 tualiter

tualiter in facultate includatur, & ineffe dicatur, Felin. in *cap. in nostra, de rescript. colum. 33.* Caccialup. in *tract. de unionib. artic. 8. quest. 11.* Rebuff. in *praxi, in forma noua prouif. verb. cum annexis*, Ferret. *conf. 236. & consil. 255.* Menoch *de arbitrar. lib. 2. casu 206. num. 67.* Corraf. *4. par. cap. 4. num. 58.* Hojeda *de benefic. incompatib. 2. par. cap. 3. n. 2. & 11.* Flamin. *Parif. lib. 10. quest. 2. num. 36.* Pacianus *de probat. lib. 1. cap. 27. num. 7. & 54.* Azor. *instit. moral. 2. par. lib. 6. cap. 28. g. 20.* & plures alij relati à Micol. Garcia *de benefic. tom. 2. par. 12. cap. 2. ex num. 20.* qui post plurimos *ex n. 12. cum seqq.* efficaces reddit rationes, quæ apud ipsum omnino videndæ sunt: ergo facultas & hypotheca absque alia mentione & expressione comprehendit bona tunc temporis iam aggregata maioratui.

107 Tertiò, quia quando vna Ecclesia alteri vnitur, ita bona & utilitates aggregantur, confunduntur, & inter ipsas communicantur, vt pro necessitatibus vnus possint licite alienari bona alterius, Bald. in *authen. hoc ius porrectum, Cod. de sacros. Eccles.* per Innocent. in *cap. pastoralis, de priuileg.* notat Iason in *l. 2. num. 5. ff. de offic. Assess.* sequitur Mierez *de maioratu, 3. par. quest. 8. sub num. 8.* quia per vnionem & aggregationem vnus rei, alteri factam, transeunt in istam omnia emolumenta & ad eam pertinent, Petr. de Perusio *de unionib. c. 2. n. 1. & n. 22.* & per Rot. *decif. 758. & 799. part. 1. diuers.* tenet Garcia *de benefici. part. 12. cap. 2. n. 34.* & in augmento rerum feudalium vassallus non eget noua inuestitura, cum includatur in antiqua iam facta, *cap. sed si res, & ibi Aluarot. tit. per quos fiat inuestit. Parif. consil. 23. num. 18. lib. 1.* Decius qui citat Andr. de Ifernina, Aluarotum, & alios, *consil. 144. num. 6.* Mierez *de maioratu, 3. par. quest. 8. num. 44. tom. 2.* ergo facultas Regia & hypotheca amplectuntur bona tunc aggregata.

109 Sed pro contraria parte, imò quod facultas Regia, & hypotheca bonorum maioratus, non trahantur ad bona per Tertium iam tunc aggregata maioratui, non facta Principi relatione aggregatorum, multa & ingentia vrgent fundamenta. Primum, quia omnia fundamenta, & doctrinæ adductæ in contrarium *supr. ex num. 104.*

cum seqq. expressè loquuntur in vnione rei facta alteri accessoriè, quæ cum denominetur à principali, cui vnitur, sufficit quod de solo principali fiat mentio in impetratione, in qua includitur vnium & incorporatum accessoriè: sed sic est quod aggregatio facta maioratui, non stat accessoriè ad bona antiqui maioratus, sed æquè principaliter, quia non dependet ab illis, sed per se stat, vt diximus *supr. in 4. conc. ex n. 75. cum seqq.* ergo bona aggregata egent Regia facultate expressa vt hypothecari valeant.

Secundum, quia quando vna res alteri est vnita & aggregata æquè principaliter, in impetratione à Principe debet fieri relatio vtriusque rei sic vnita: vt probant Felin. Caccialup. Petr. de Perus, Rebuff. Oieda, & Parisius citati *supr. n. 106.* & per Corraf. Pacian. Azor. & alios, probat Nicolaus Garcia *de benefic. d. cap. 2. num. 43.* legendus *ex num. 37. cum seqq.*

Tertium, quando diceremus quod bona aggregata sunt vnita & incorporata accessoriè, tamen hæc aggregatio fit maioratui antiquo, non autem bonis ipsius, vt manifestum est; quia aggregans solum dicit, quod aggregat bona sua tali maioratui, prout quotidie experimur, & supponunt omnes DD. de hac aggregatione loquentes, superius citati *n. 1.* & tunc cognoscitur quod aggregatio & vnio est accessoria, & non æquè principalis, quando aggregans dicit, quod vnit incorporat, vel aggregat vnum alteri: secus quando asserit, *Vnio tale & tale*; ita ex pluribus DD. comprobatur Nicol. Garcia *de benefic. par. 12. c. 2. n. 55. & 56.* & ideo certum est, quod hæc bona nouiter aggregata stant vnita & incorporata accessoriè maioratui considerato vri capiti & personæ factæ. Sed sic est, quod facultas nunquam conceditur ad hypothecandum maioratum, sed dumtaxat bona ipsius; in quo maximum versatur discrimen, iuxta peracutè considerata *supr. n. 96. 97. & 98.* Ergo facultas non potest extendi ad bona aggregata, cum vnita & aggregata non sint bonis maioratus hypothecatis, sed ipsi maioratui, qui est instar personæ factæ, in qua omnia iura maioratus radicatus resident, & verè dominium bonorum reperitur; prout latè probauimus in hoc Labyrintho, *2. part. cap. 22.*

cap. 22. ex num. 90. cum multis seqq. quocirca cum principale non sit hypothecatum, accessorium, quod illud sequitur, illæsum debet permanere,

115 Quid dicendum in tanta contrarierate & tam ancipiti quæstione? Ego arbitror sub illa facultate ad hypothecandum bona alicuius maioratus, includi omnino bona quæ tunc iam erant aggregata & incorporata ab aliquo; siue dicantur incorporata & vnita accessoriè ad maioratum, prout certius & verius resoluimus *supr. ex n. 112.* siue æquè principaliter, quia respectu aliorum bonorum maioratus, semper inter se sunt vnita æquè principaliter, non accessoriè, nam ista omnia bona sunt partes maioratus; qui est Totum, & partes suum Totum sequuntur; non tamen vna pars alteri est accessoria: vt ex Fachinæo diximus *supr. num. 75. & seqq.* Vtrumque tamen genus bonorum est maioratus antiqui, & ad illum pertinet, & eorum omnium iura penes ipsum, vt personam factam, vt diximus, resident; igitur si conceditur facultas ad hypothecandum bona alicuius maioratus generaliter, & non sit restricta ad ista vel illa bona, præcisè fatendum erit completi omnia & qualibet bona tunc quolibet titulo & causa ad maioratum pertinentia, quia tam sua sunt bona prioris maioratus quàm iam aggregata absque aliquo discrimine.

116 Et ideo illa facultatis Regiæ verba generalia, *Bona*, adiecta genitiuo, *Maioratus*, indicant omnia bona pertinentia ad maioratum, siue ex dominio, siue ex possessione: Castillo *controuers. lib. 4. cap. 58. per tot.* Mascard. *de probationib. conclus. 841. tom. 1.* Surd. *consil. 72. lib. 1. num. 1. & consil. 110. num. 7. & 8. & decif. 125. num. 8.* Gratian. *discept. 89. num. 7. & tom. 5. c. 951. à num. 10. & sequent.* Parlador. *lib. 2. quotidianar. quest. cap. 5. num. 15.* quapropter facultas ad hypothecandum bona maioratus, procul dubio comprehendit bona quælibet, quæ eo tempore ipsi aggregata & vnita extant, generica facta mentione bonorum maioratus, licet non specifica aggregatorum, cum omnia bona maioratus & ad maioratum spectantia permittantur ex facultate Regia hypothecæ subiici.

117 Ratio est, quia dispositio bonorum *Salgad. Labyr. Cred. Tom. III.*

per nomina possessiua, v.g. *bona mea, tua, sua, bona illius, vel ipsius*, completitur omnia bona ad illum pertinentia, mobilia, & immobilia, iura & actiones; *l. si legatus 30. §. si quis, ibi, si quis bona sua, vel omnia sua rogauerit restituere, fideicommissariam restitutionem esse intelligendum est: nam meorum, & tuorum, appellatione etiam actiones contineri dicendum est, ff. ad Trebell. l. meorum, & l. princeps bona 21. ff. de verb. signifi. infinitos DD. ad idem congerit Tiraquell. in *l. si unquam, verb. bona, n. 11. & 12. & ex n. 8. Cod. de reuocand. donation. Pinell. in rubric. Cod. de bon. matern. ex n. 2. cum seqq.* & ex aliis Hermosilla in *l. 9. tit. 4. par. 5. glos. 1. n. 23.* nihil enim refert à quo, vel quo titulo ad illum peruenerunt, sed an sua sint tantum, vt in dispositione & facultate Regia generali bonorum maioratus subsequuta contineantur.*

CAPVT III.

De Thesaurario Regis recipiente solutionem absque decreto Senatus, & interuentu aliorum confociorum habentium singulas clauas eiusdem arcæ Regiæ. An Fiscus excludatur à concursu debitoris sic soluentis tempore rumoris mutationis monetæ.

Et an Fiscus insuper graduari debeat tam pro sorte, quàm pro interesse, etiam deficiente interpellatione.

Et an vnus ex Thesaurariis possit validè asseuerare, solutionem factam fuisse cum interuentu sociorum in officio.

S V M M A R I V M.

- 1 Thesaurarius vnus Arca regalis sine interuentu aliorum non potest recipere solutiones.
- 2 Nec omnes tres possunt suscipere in Arca

- Arca absque decreto Senatus, nec extrahere absque speciali decreto.*
- 3 *Ratio solutionis sumitur in libro rationum.*
- 4 *Solutione facta vni ex Theaurariis, informis est, & non liberat debitorem à debito & interesse, & n. 17.*
- 5 *Theaurarij Arca Regia, non possunt recipere solutiones absque decreto Senatus, quia eorum officium solum consistit in custodiendo, & n. 6. & 9.*
- 7 *Exactores speciales creantur ad exactiorem fiscalium pecuniarum, qua mittuntur ad Theaurarios, à quibus non exeunt, nisi sub certis solemnitatibus.*
- 8 *Theaurarius Sedis Apostolicae recipit pecunias Camera soluendas, & computum de illis reddit.*
- 10 *Soluens Theaurario ignorans mandati formam, sibi imputet: quemadmodum contrahens non observata lege & forma prescripta, & num. 11. & 19.*
- 12 *Solutio aliter facta quam vero creditori, vel ab eo mandatum habenti, non liberat debitorem.*
- 13 *Vnus ex tribus Theaurariis, etiam cum decreto Senatus non potest recipere solutiones absque concursu aliorum duorum simultaneo, cum vnus cuiusque sit cumulatiua potestas ad exercendum illud munus, & n. 14.*
- 15 *Rex qui tribus commisit vnus muneris exercitium, de nullo separatim confidit, sed de omnibus simul.*
- 16 *Actus est nullus gestus ab vno, quando ad illum exercendum, datur pluribus mandatum simpliciter.*
- 18 *Solutio, qua fieri debet cum certis circumstantiis, & interuentu quarundam personarum: si aliter facta sit non liberat debitorem.*
- 20 *Apocha data ab vno ex Theaurariis, absque aliorum subscriptione, non releuat debitorem, cum sine ea actus sit nullus, & num. 21.*
- 22 *Omnes Notarij debent notum facere, quod actus omnium interuentu simultaneo fuerit factus, quando plures sunt ad illum deputati.*
- 23 *Vni soli Notario assumpto cum collega non creditur, nisi ambo scribant, vel vnus scribat, & alter subscribat, & num. 24.*
- 25 *Licet plures Tutores debeant facere librum rationum; sufficit scriptura vnus, & subscriptio caterorum.*
- 26 *Si ex Statuto requiratur consensus mariti, aut interuentio duorum propinquorum, ad authorizandum contractum mulieris, vel minoris, non sufficit sola presentia cum taciturnitate, & num. 27.*
- 28 *Fortius procedit hac doctrina, quando agitur de prauidicio Tertij.*
- 29 *Apocha solutionis à fisco faciendae, plures solemnitates & subscriptiones requirunt, quae non supplentur per testium probationem, quia solutio per apochas solemnes probanda est.*
- Presumitur contra illum, qui cum possit probare per Instrumentum, vult probare per testes, ibid.*
- 30 *Actus, non seruata forma simultanei concursus ad gerendum data, irritus est.*
- 31 *Contractus gestus à minore, vel muliere, sine consensu duorum propinquorum ab statuto requisito, nullus est, quemadmodum assertio in eo contenta.*
- 32 *Assertioni Principis, aut Notarij de facto alieno in prauidicium Tertij, non statur.*
- 33 *Verba collega, vel alicuius qui non potest disponere de actu à se gesto, nullam inducunt praesumptionem.*
- 34 *Dispositio etiam expressa ad possibilitatem disponentis adaptatur.*
- Verba enunciativa in prauidicium Tertij nihil probant, ibid.*
- 35 *Via fraudibus aperiretur, si assertio vnus standum esset, quando actum gerere non valet sine consociis.*
- 36 *Quando Statutum aliquid disponit ultra ius commune, id censetur forma substantialis, qua deficiente corrumpitur actus.*
- 37 *Theaurarius, qui sine solemnitatibus requisitis recipit solutionem, executi primum debet; quo inuento non soluendo, recurritur in subsidium contra debitorem.*
- 38 *Exceptio excussionis est dilatoria, & debet opponi intra terminum dilatoriarum.*
- 39 *Interesse non debetur nisi probata mora soluendi.*
- 40 *Mora non contrahitur nisi per interpellationem.*
- 41 *Dans litteras cambij, non tenetur reddere pecunias acceptas alio in loco à se soluendas accipienti litteras cambij, nisi certus sit fuisse intimatus suo mandatario,*

- mandatario, cui fuerant directae; cum opponere possit vel solutam ab eo pecuniam, vel non fuisse petitam, vel quod pecunia erat parata in loco destinata solutionis, & n. 42.*
- 43 *In literis cambij traditis creditori, non est locus penitentiae vnus, altero inuito.*
- 44 *In casu de quo agitur, determinatum fuit deberi vsuras fisco à debitore.*
- 45 *Vsura & interesse semper debentur fisco ob debita pecunia retardatam solutionem.*
- 46 *Fisco debetur interesse etiam sine interpellatione, quia in debitis fiscalibus contrahitur mora re ipsa.*
- 47 *Mora quae ex persona fit requirit vel diem, vel interpellationem.*
- 48 *Referuntur plures tenentes in debitis fiscalibus contrahi moram re ipsa, absque die, vel interpellatione.*
- 49 *Non facta solutione, die & loco assignatis, scriptor litterarum cambij constituitur in mora.*
- 50 *Protestatio tunc est necessaria quando procedendum est contra scribentem litteras cambij non acceptatas.*
- 51 *Non requiritur protestatio, quando scribens litteras, sciens non fuisse acceptatas, nec solutas, libenter reddidit pecunias quas acceperat, & num. 52.*
- 53 *Ignorantia affectata vim habet verae scientiae.*
- 54 *A principio recepta pecunia debitor fiscalis mansit obligatus fisco.*
- 55 *Certum per naturam, est certum legi, etiamsi per partes ignoretur.*
- 56 *Ignorantia ut excuset, debet ex omni parte esse excusabilis.*
- 57 *Ex traditione pecuniae ex parte creditoris, & traditione litterarum cambij inducitur contractus perfectus.*
- 58 *Quoties vnus ex contrahentibus ex sua parte compleuit, istud adimplementum alteram partem constituit in mora re ipsa, absque interpellatione.*
- C**um Rex noster indigeret quadam pecuniae quantitate ad fucursum & stipendia militiae existentis in Cantabria; Senatus Regij patrimonij cum mercatore quodam conuenit quod illi daret quantitatem cum certo interesse, vt ipse mercator daret litteras cambij ad eandem

summam in Cantabria certo die soluendam prouisorij militiae. Recepit dictus mercator quantitatem statim ex Arca trium clauium: corresponsalis, cui fuerant directae litterae cambij, nec acceptauit illas, nec soluit: post triennium circiter, idem mercator qui litteras dederat, comparuit coram vno ex Theaurariis Arcae Regalis, tempore rumoris mutationis monetae, asserens litteras cambij à se datas & transmissas in Cantabriam, non fuisse acceptatas à suo corresponsali, nec solutas, atque ideo ipse soluit eidem in constanti. Hic itaque Theaurarius solus propria auctoritate & absque decreto senatus Regij patrimonij recepit dictam quantitatem, asserens interuentum aliorum duorum Clauigerorum; isti tamen non suscipere instrumento receptionis. Postmodum reddita ratione per Theaurarium illum, se oneravit hac partita praedictae quantitatis, seque exoneravit cum diminutione post paucos dies superueniente, ita vt ad fiscum peruenerit solum quarta pars totius illius quantitatis hoc modo solutae & à dicto Theaurario sic receptae.

Aduocatus Fiscalis hoc detrimentum animaduertens, petiit à debitore totam quantitatem à se receptam & non solutam in loco destinato, asserens litteras cambij non fuisse acceptatas, & opponens solutionem factam dicto Theaurario nullam esse ex defectu formae & solemnitatum requisitarum in huiusmodi solutionibus, tum quia Theaurarius vnus sine interuentu aliorum duorum nullam habet potestatem recipiendi solutiones à debitoribus fiscalibus, tum quia etiam omnes tres simul coadunati carent potestate aliquid recipiendi pro Arca Regia absque decreto Senatus Regij patrimonij, nec ab ea aliquid extrahendi absque speciali decreto eiusdem Senatus & liberatione, vulgo *librança*. Tum etiam quia dictae solutionis (prout etiam in cautione solutionis & liberationis dicebatur aperte) ratio in libro Rationum assumenda erat praecise, quae tamen nunquam habita nec assumpta fuit.

Quibus defectibus existentibus, concurrente rumore futurae mutatio-

nis monetæ; quæ post sexdecim dies superuenit, solutio nulla extitit tanquam informiter facta, & ideo non liberauit debitorem, ideoque ipse Fiscalis afferebat diminutionem monetæ superuenientem non esse impu- tandam nec tribuendam Fisco, sed debitori sic illegitimè & nulliter solu- enti, simulque concludebat ipsum condemnandum ad restituendam for- tem cum interessè à tempore receptæ pecuniæ à Thesaurariis Regiis, ex quo factus est debitor illius summæ & semper remansit ob non acce- ptas literas cambij à se transmis- sas.

- 4 In hac quæstione, ego dixi, solu- tionem hanc factam vni ex Thesau- rariis informem esse, & non liberare debitorem, quo minus post diminu- tionem valoris monetæ teneatur ad integram solutionem cum interessè.
- 5 Motus fui primò, quia Thesaurarij omnes Arcæ Regiæ nullam habent potestatem recipiendi aliquid absque decreto Senatus Regij patrimonij, quia eorum officium dumtaxat consi- stit in custodiendo fideliter pecunias
- 6 Regias in Arcam congestas decreto Senatus, non vt propria autoritate & potestate eas recipiant, quia mun- nus eorum ad hoc destinatum non est, cum administratio & gubernatio patrimonij Regij solum resideat pe- nes Senatum ad hoc specialiter desti- natum à Rege, vt notum est, & com- munitè obseruatur iuxta fororum of- ficiorum creationem ab origine, quo- niam ad exactionem debitorum fisca- lium Exactores speciales nominantur per Senatum, & facta per ipsos exa- ctione pecuniæ exactæ mittuntur ex decreto ad Thesaurum Regium, à quo deinde non exeunt nisi cum cer- tis solemnitatibus, & sub certis re- quisitis & forma, cautio præstatur debitoribus soluentibus. *L. omnem sum- mam, Cod. de Canone largitional. titul. lib. 10. l. duos Tabularios, Cod. de suscepto- rib. præpos. & Arcar. lib. 10. l. 1. §. sed & aurum, Cod. de apoch. public. lib. 10. & l. 2. eiusd. tit. leg. frumenta, l. diu, l. su- sceptores, l. securitates, Cod. de suscept. præpos. & Arcar. lib. 20. quibus etiam iuribus probatur, vt ad liberandum debitorem fisci, solemnitates subscri- ptionum omnium eorum qui præpo- siti sunt debent interuenire.*

Nec obstat quod dicit Tusch. *pra- 8*
Etic. conclus. lit. T. conclus. 299. num. 1. ibi,
officium Thesaurarij Sedis Apostolica est,
pecunias Camera soluendas recipere, &
computum de illis facere & rationes red-
dere: idemque ex Francisco Marco,
Petr. Surd. in cons. 391. num. 23. ibi, The-
saurarius enim nullam habet iurisdittio-
nem, nec potest exigere ab inuitis, sed
recipit ab offerentibus, & soluentibus.
Quia responderetur hic non agi de
Thesaurario Sedis Apostolicæ, nec ⁹
de aliis habentibus potestatem am-
pliores; sed agimus tantum de The-
saurario arcæ Theauri Regij ha-
bente certam formam in suis titulis
præscriptam ad recipiendum pecu-
nias, quam non potest excedere, &
si excesserit limitatum mandatum &
potestatem sibi à Rege datam, nihil
agit, & nulliter operatur tanquam
extraneus & priuata persona: ad la-
tissimè per Nos tradita, per iura ex-
pressa & DD. *in nostris Commentar. de*
Reg. protect. 4. par. cap. 3. ex num. 36. cum
multis seqq.

Nec excusatur soluens aut contra- ¹⁰
hens cum eo, quod ignorauerit po-
testatis & mandati formam; sed sibi
debet imputare suam negligentiam
in non examinando & perquirendo
formam mandati Regij, & potesta-
tem eius qui pro alio deputatus est;
iuxta *Regul. qui cum alio contrahit, non*
debet esse ignarus conditionis ipsius, de reg.
iur. plurimas doctrinas ad hoc idem
propositum adduximus in hoc Labyr.
2. par. cap. 4. ex num. 27. cum seqq. vsque
ad num. 31. & est text. in l. sed & si pupil-
lus, §. conditio, ff. de institor. act. Adde ¹¹
quod dicit Paul. de Castr. in *l. 1. §. non*
autem, num. 4. ff. de exercit. action. & in
d. l. sed & si pupillus, §. conditio, num. 2.
quod non excusantur contrahentes,
si ignorant qua forma & lege fuerit
institor præpositus, & cum eo con-
trahunt non obseruata forma & lege
præscripta in mandato: idem scribit
Decius in *l. si socius, num. 4. vers. & no-*
tandum est, ff. si cert. petatur: Paris. in
cons. 93. num. 53. & cons. 94. num. 28. lib. 1.
Card. Francisc. Mant. *de ambig. con-*
uent. lib. 6. tit. 22. ex n. 8.

Ex quibus indubiè inferitur, quod ¹²
solutio iuriter facta quàm vero credi-
tori, vel ab eo mandatum habenti,
nulla est, & non liberat debitorem,
quo minus vltèrius possit conueniri à
vero

vero creditore & ei soluere, *l. si ego,*
ff. de negot. gest. l. 1. §. ante omnia, ff. de
paet. l. non debet, de reg. iur. l. solutam, &
l. qui hominem, §. si nullo, ff. de solut. l. eius
qui in prouincia, ff. si cert. pet. l. vero procu-
ratori, in princ. ff. de solutionib. per quæ
& alia iura, nec non plurimorum DD.
authoritates abundè probauimus in
hoc Labyrint. par. 1. c. 36. num. 27. & 28.
& ideo dicit text. in *l. 2. Cod. de apoch.*
publ. lib. 10. ibi, semel securitatem de re-
fusione munerum emissam, ab alio iudice
non liceat refricari: & ideo spectabilitas
tua saluberrima ac iustissima præceptionis
formam secuta prohibebit in posterum eos
ad discussionem transacti muneris constrin-
gi, quos claruit accepta securitatis prospere
latari: vbi Glos. verbo, emissam,
ibi, ab iis qui faciendi hoc ius habent, non
ab alio, & hoc solemniter: vbi plura iura
allegat: & ibid. Bartolus dictam legem
ita summat, Qui habet instrumentum
solutionis seu securitatis solemniter fa-
ctum, non debet amplius molestari. Ergo
cum Thesaurarij careant mandato &
potestate ad recipiendas solutiones
quantitatum fisco debitarum, nullam
liberationem possunt præstare debi-
toribus fisci, soluentibus eisdem
absque speciali Senatus decreto &
mandato.

- 13 Secundo, quia Thesaurarij Arcæ
Regiæ, etiam cum decreto Senatus
Regij patrimonij, nullo modo potest
solus recipere solutiones absque in-
teruentu, simultaneo concursu, &
subscriptionibus aliarum duarum
personarum ad idem à Rege specia-
liter deputatarum; quia vna & eadem
Arca, in quam immittuntur pecuniæ
fiscals, tres ferras habet, totidem-
que claues, singulæ singulis personis
à Rege traditæ sunt, ita vt vna sine
altera non possit introducere aut ex-
trahere pecunias, sed omnes simul
- 14 debent concurrere simultanè ad
aperiendum & sigillandum, ita vt
potestas & facultas exercendi illud
munus, sit cumulatiua & simultanea
per omnium simul concursum; vt
apertè patet ex ipsa clauium distri-
butione & separatione, & nihil pro-
dest si vnus, vel duo aperiant, tertius
verò nolit, quia omnes simul debent
interuenire & aperire.

- 15 Ex quo colligitur, quod Rex qui
tribus commisit vnus muneris exer-
citiuum, de nullo separatim confidit,

sed de omnibus simul: iuxta text. in
l. 1. §. plures, ff. de exercitor. act. l. sed & si
pupillus, l. 1. §. item si plures, ff. de institor.
act. Gratian. discept. forens. tom. 2. c. 201.
num. 1. & seqq. & num. 18. Quia quando
pluribus procuratoribus, pluribus
Iudicibus, vel pluribus Arbitris, plu-
ribusvè institoribus datur simpliciter ¹⁶
mandatum, commissio, aut potestas
ad aliquid gerendum, cognoscen-
dum, vel negotiandum, nullus de
per se separatim recipit potestatem,
sed simul omnes vnã & eandem in-
diuisibilem, ita vt vnus sine altero
non possit negotium gerere, nec
exercere, nec persona cuiusque se-
paratim sumpta legitima est, sed pri-
uata, & negotium ab vno gestum sine
aliorum interuentu & æquali con-
cursu actus sit nullus: text. expressus
in *c. si duo 6. de procuratorib. lib. 6. l. plurib.*
l. qui procuratorio, §. final. ff. de procurat. l.
creditor, §. duo, Cod. mandati: quæ iura
loquuntur in pluribus procuratoribus
simpliciter datis absque clausula, *in*
solidum: text. in cap. causam matrimonij,
de offic. delegati: cap. si contra vnum, cod.
tit. in 6. vbi de pluribus Iudicibus de-
legatis datis absque clausula, quod si
non omnes: text. in cap. 2. de Arbitr. &
in cap. prudentiam, de offic. deleg. vbi de
pluribus Arbitris datis: text. in *d. l. 1.*
§. plures, de exercit. act. vbi de pluribus
institoribus à domino præpositis ad
negotiandum, vt vnus sine altero
gerens negotium separatim, non
præiudicat domino eos coniunctim
præponenti.

Si igitur Thesaurarius solus absque ¹⁷
interuentu cæterorum recepit à de-
bitore fisci pecuniam debitam, nullo
modo debitor consequitur liberatio-
nem, cum exercuerit munus sine qua-
litate substantialibus & requisiti-
tis ex defectu formæ, quæ dat esse rei,
& ex qua creatum fuit illud officium;
nam quando solutio debet fieri cum
certis requisitis, & cum interuentu
aliquarum personarum, si sine illo ¹⁸
fiat, non liberat debitorem, sed ma-
net vt antea obligatus ad soluendum
iterum debito modo: vt probant Lu-
douic. Molina *de primogen. lib. 2. cap. 10.*
num. 6. alter Molina de inst. & iur. tract.
2. disput. 306. ad med. vers. quamuis sola
res perpetua, Gaspar. Rodriguez de
annu. redditib. lib. 2. quest. 15. num. 89.
Hermosill. *ad leg. 2. glos. 4. num. 92. tit. 3.*
par. 5.

par. 5. tom. 1. fol. 189. à tergo, Auendan. de censib. cap. 106. num. 8. & 9. Amaya in l. 1. Cod. de susceptor. prepos. lib. 10. num. 3. post quos, & Ioseph. Sesse, Giurb. & alios adnotauimus in hoc Labyr. par. 1. cap. 36. per tot. Ergo iste fisci debitor, qui non seruata forma & requisitis essentialibus soluit, non liberatur, sed remanet debitor fisci vt antea, qui ex necessaria consequentia debet soluere in moneta currenti, tempore solutionis.

19 Quia debet sibi imputare quod cum vno solo contraxerit non habente potestatem legitimam separatim, sed tantum cumulatiuam cum aliis coniunctim, quorum interuentus omnino necessarius erat, adeo vt vnus sine aliis negotium gerere non possit, iuxta suprascripta, & text. celebrem in l. 1. §. si plures magistri: ibi, sed si sic prapofuit, vt plerumque faciunt, ne alter sine altero quid gerat; qui contraxit cum vno, sibi imputabit. ff. de exercitor. act. textus etiam in l. sed & si pupillus, §. conditio autem prapositionis seruanda est: quid enim si certa lege, vel interuentu cuiusdam persona, vel sub pignore voluit cum eo contrahi, vel ad certam rem, acquisitum erit id seruari in quo prapofitus est. ff. de institor. act. cum §. seq. eiusd. leg.

20 Neque suprascriptis obstabit, quod in apocha facta debitori de recepta pecunia, ipse Thefaurarius asserat & enuntiet receptam à se fuisse quantitatem debitam in presentia & cum interuentione aliorum duorum deputatorum.

21 Quia huic oppositioni fuit multipliciter & efficaciter responsum. Primo, quod apocha ipsa non fuit scripta nec signata per deputatos, ex quorum subscriptione debebat probari eorum interuentione, & non aliter; nam cum horum trium sit vna æqualis & complexiua potestas, & non separata, ad exercitium illius muneris, ita vt vnus sine altero nullam habeat facultatem exercendi illud, vt latè supra diximus ex n. 13. cum seqq. vers. secundo quia Thefaurarius: sequitur vt

22 omnium trium debeat concurrere subscriptione ad quemlibet actum ex eorum officio dependentem, aliter actus ipse nulliter gestus intelligitur, iuxta celebrem Gloss. in cap. statutum, de rescript. in 6. vbi notauit, quod si plu-

res Notarij fuerint deputati ad aliquos actus, omnes debent subscribere, vel signo noto sigillare, aut alio modo simili legitime notum facere, quod ille actus omnium auctoritate & interuentu simultaneo factus fuit. Idem tradit Innocentius in cap. quoniam contra, num. 2. in verb. conscribant: Anton. de Butrio, num. 2. vers. quaro an sufficiat. Abbas num. 33. Felin. num. 43. vers. quaro quaro: Angel. in l. si quis ex argentariis, §. cogentur, num. 4. ff. de edendo: Alexand. in cons. 124. Viso, n. 4. vers. alia ratione, vol. 7. Anton. de Butrio in cap. inter dilectos, num. 27. vers. quaro an quis possit scribere, col. penult. de fid. instrum. Guid. Pap. decis. 122. An instrumentum, in fin. sequitur Fuluius Pacianus de probationib. cap. 65. ex num. 23. cum seqq. & Ludou. Bologninus ad Ananiam, cons. 49. Dubium, in fin.

Mirabiliter docuit Bald. in l. iurisurandi, num. 12. vers. an credatur: col. fin. Cod. de testib. quod quando vnus Notarius est assumptus cum collega, non creditur vni soli, sed oportet quod vel ambo scribant, vel vnus scribat, & alter subscribat: quod & idem confirmauit in d. l. si quis ex argentariis: §. quod, in 5. notab. ff. de edendo: vbi tradit, quod si plures Notarij rogati fuerint de eodem instrumento, non est necesse vt omnes scribant, sed sufficit quod vnus scribat, & ceteri simul subscribant; subdicens idem esse in pluribus Tutoribus, qui licet liberum rationum debeant facere, sufficit tamen scriptura vnus & scriptio ceterorum: sequuntur Abbas in d. cap. quoniam contra, sub num. 32. vers. nota tamen ex primo, & Felin. ibid. num. 43. vers. quarto quaro, col. 23. & Pacianus d. cap. 65. ex num. 27. cum seqq. vbi dicit idem procedere in pluribus iudicibus.

Cum igitur interuentione consociorum sit probanda ex eorum subscriptione, qua actus authoritari debet, si hæc ex eadem scriptura non apparet cum fuit exhibita & presentata, frustra per testes probabitur non subscribentium presentia, iuxta Baldi doctrinam in l. 2. §. voluntatem, in princ. ff. sol. matr. quem sequuntur Alexand. ibid. in princ. Ioan. de Imola n. 17. & Iason. num. 5. in 2. notab. Felin. in cap. nonne, vers. per istam regulam, col. 2. de prescript. Iason. in l. que dotis, num. 97. sub. 4.

casu, col. 16. ff. solut. matr. Tiraquel. de legib. connub. gloss. 7. n. 16. vsque ad n. 46. Pacianus lib. 1. de probat. c. 29. n. 7. & 8. dicentes, quod quando Statutum requirit in contractibus mulieris, vel minoris, consensum seu voluntatem & assistentiam duorum propinquorum, non sufficit probare eorum presentiam cum taciturnitate, idem Tiraquel. vbi proxime, num. 5. & n. 14. & Pacian. d. cap. 29. num. 68. dicentes, quod quando ex Statuto requiritur interuentio mariti, vel propinquorum ad authorizandum actum, non sufficit sola eorum presentia cum taciturnitate.

28 Quæ doctrina maximè procedit quando agitur de præiudicio Tertij, nempe quando illi qui debent interuenire ad actum, non agunt de re propria & negotio suo, sed de alieno, vt quando administrant bona alterius, vt videmus in Tutoribus & Curatoribus, qui etiam in actu sint presentes, si tamen taceant, nihil agunt, nisi expressè auctoritatem suam interponant: vt probat Glossa in l. 3. ff. de auctor. tutor. Iason. in l. que dotis, num. 95. vers. quartus casus est, col. 15. ff. sol. matr. & ibi ante ipsum Bartolus n. 23. in fin. vers. in 4. casu, col. 5. & Alexand. sub num. 28. vers. circa quartum membrum, col. 9. & Romano num. 40. vers. quinto in quantum dicit: egregie Bartol. in l. gerit, in fin. ff. de acquir. hered. Pacian. de probat. lib. 1. d. c. 29. num. 63. Ergo per apocham receptæ pecuniæ non debet probari ab omnibus simul, non debet probari interuentum Collegarum & consociorum.

29 Imò cum apochæ solutionis à fisco faciendæ varias solemnitates & subscriptiones desiderent, per huiusmodi apochas solemniter factas solutio probanda est, & non admittitur probatio per testes: ita ex aliis probat Amaya in l. 1. Cod. de apoch. publ. lib. 10. num. 16. his verbis: nam apocha debet cum ea solemnitate fieri, vt in ea apponatur nomen eius qui confert, dies, Consul, mensis, & ob quam causam fuit prestita pensio seu functio, & quanta fuit eius summa, l. 2. supr. de conuen. fisc. debitor. quo solum probatur solutio facta fisco; non testibus: vt docet Platea num. 4. vers. Tertio nota, & Valenzuel. num. 4. post. Accurs. hic: & sic pro forma apocha dicta solemnitas requiritur, vt indicat verbum, de-

bet, quod denotat necessitatem: quia videtur lex voluisse scripturam ita esse necessariam, vt defectus eius, probationibus non suppleatur aliis, iuxta doctrinam Bartoli, &c. & iterum in ead. l. 1. ex n. 26. profequitur, & ex num. 27. sic ait: Et ita in nostra legis specie debet solutio facta fisco probari per scripturam, id est apocham cum suprascripta solemnitate confectam, nec sufficit probatio per testes, l. 1. Cod. de conuen. fisc. debitor. quod in aliis causis non est admissum, imo testes sufficientes, &c. & cum debitor potuisset probare hanc interuentionem per ipsam apocham, ex qua debebat constare de subscriptione consociorum, & eam in tempore probationis, nec postea, presentauit, sed voluit per testes probare eorum presentiam, præsumitur apocha defectuosa, nam præsumitur contra illum qui cum posset probare per instrumentum, vult probare per testes, Curt. iun. cons. 64. col. 3. Crauet. cons. 178. num. 5. Menoch. de presumpt. lib. 2. presumpt. 91. num. 11.

Nec obstat quod vnus, qui solus 30 recepit pecuniam fiscalem, asseueret recepit cum interuentu ceterorum. Nam cum ipse solus prorsus careat potestate & auctoritate ad actum principalem gerendum, ex suprascriptis in princ. huius cap. & actus, non seruata formâ simultanei concursus ad gerendum præscriptâ, irritus sit & inanis, omninoque inualidus & illegitimus, Bartol. in l. cum lex, num. 6. vers. iuxta prædicta, col. 2. ff. de fideiussor. Iason. in l. Gallus, num. 17. vers. Tertio adde, col. 3. ff. de liber. & posthum. quos & alios refert Pacian. de probat. cap. 35. num. 29. & 30. dicentes, quod stante Statuto, vt mulier, vel minor non possint contrahere sine consensu duorum propinquorum, adeo sentitur ablata illis potestas aliter contrahendi, vt omnis contractus contra prædictam formam celebratus, sit irritus, ita vt nulla obligatio siue ciuilis, siue naturalis exinde oriatur; multo minus debet valere eius assertio in eo actu contenta: nam cum principale non subsistit, non etiam valent ea quæ inde sequuntur: ex Reg. Iur.

Tum etiam quia si in præiudicium 31 Tertij, assertioni Principis de facto alieno non statum, prout latè diximus in hoc Labyrinth. 1. par. cap. 39. ex num. 11. nec assertioni Notarij, Mascard. de probat.

probat. conclus. 143. & de assertione Principis, idem Mascard. conclus. 141. quantumin Collegæ, qui separatim consideratus nullam habet potestatem, sed prorsus habetur pro priuata persona, denegabitur fides: quod adeo verum est, vt eius assertio enuntiatiuè facta nec etiam præsumptionem aliquam inducat: Bald. conf. 49. n. 12. Honded. conf. 31. n. 28. & 29. Laudens. conf. 5. n. 2. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 133. ex n. 17. cum seqq. Socin. in l. ex hac scriptura, n. 50. Cod. de testam. milit. & ex aliis Nicol. à Genua, de Enuntiatiuis Verbis, lib. 1. quæst. 3. n. 2. afferentes, quod quando disponens non potest disponere de actu à se gesto, verba enuntiatiua super eo per ipsum prolata, nullam etiam minimam præsumptionem inducunt: rationem reddentes, quia omnis dispositio, etiam expressa, ad possibilitatem disponens debet adaptari, ex l. Lucius, §. penult. ff. ad municipal. & l. siquis ita, ff. de condit. instit. prout etiam verba enuntiatiua nunquam attenduntur quando agitur de præiudicio Tertij, & sic Principis, in nostro casu: vt ex aliis Nicol. Genua loc. cit. ex num. 6. cum seqq. vbi ponderat bona iura ad hanc rem.

35 Et quia si in casibus, in quibus vnus non possit actum gerere sine altero, vel aliis confociis, permitteretur assertio vnus dicentis, cæteros fuisse præsentem, facilis aperiretur via fraudandi legem & dispositionem requirentem pro forma cæterorum præsentiam & concursum: quod lex prorsus abhorret.

36 Alter essentialis defectus reperiebatur in illa cautione solutionis, vt non fuerit scripta in libris Rationum, cum sit requisitum admodum necessarium ad validitatem cautionis: imò in eadem cautione solutionis expressè dicebatur esse assumendam rationem, hoc est, y se ha de tomar la razon desta carta de pago: sed ista descriptio in libris Rationum nunquam facta fuit: quod quidem requisitum, sicut cætera relata hæctenus appetuntur, vt clarius appareat veritas introitus & exitus pecuniæ, ne veritas occultetur, & vt cunctis obuietur fraudibus: quæ requisita de iure communi aliis in solutionibus faciendis non reperiuntur, & ideo pro forma essentiali

habenda sunt in hoc casu; quia quando Statutum disponit aliquid de nouo ultra ius commune, id censetur forma substantialis, qua deficiente, actus corrumpitur: Ancharan. conf. 241. in fin. Aretin. in l. 1. ff. de liber. & posthum. Felin. in cap. cum dilecta, col. 1. vers. nouum signum: & col. 16. vers. amplius non: de rescripte. Socin. jun. conf. 2. n. 7. vol. 2. & conf. 37. num. 6. & 11. Decius conf. 262. Roland. à Valle conf. 72. vol. 3. ex num. 60. Beccius conf. 12. num. 24. & post Iasonem, Decium, Socin. & alios tenet Petr. Surd. conf. 124. num. 3. qui, & Rolandus à Vall. post plurimos DD. asserunt quod dispositio seu Statutum aliquid introducens cum certis modificationibus, inducit formam: quod requisitum, sicut cætera, cum in hac pecuniæ receptione non fuerint seruata, corrumpit solutio tanquam forma substantiali deficiente, ideoque non liberat debitorem, etiam dictis supr. sequitur Virgil. Bocacius in constit. Marchie glos. 6. num. 166. Pedemontan. decis. 164. num. 11. Farinac. in reperor. contract. quæst. 7. num. 30.

Dicebatur ex parte debitoris, casu quo solutio hæc facta Thefaurario fuerit nulla ob defectum solemnitatum, & inhabilitatem personæ recipientis, quod debebat saltem in primis excuti Thefaurarius, qui non seruatis solemnitatibus requisitis & debitis quantitatem receperat, quo inuenio non soluendo, ad debitorem recurri posset, qui tenetur solum in subsidium, per textum ad propositum valde expressum in l. 2. Cod. de conueniend. fisci. debitor. lib. 10. in hæc verba: Fisco quidem contrate manet actio, quod argentum, quod inferre debebas, rationibus fuerit relatum, si cautioni, quæ tibi super eo exposita est, Tabularius non subnotauit: aquum tamen est, vt prius de bonis eius, qui exactor fuit, si soluendo est, & conueniendi eius facultas datur, indemnitati fisci satisfiat, tunc à te si seruari hic modus non possit, reposcatur: Glos. Lucas de Penna, & Ioannes de Platea ibid.

Cui difficultati facilè fuit responsum, hanc exceptionem excussionis iuxta d. leg. 2. non fuisse à debitore oppositam, nec in prima, nec in secunda instantia in litis ingressu: & cum sit exceptio dilatoria, debuit proponi ante litis contestationem, & de

de iure Regio intra nouem dies: igitur si debito tempore non fuerit opposita, ei renuntiatum videtur, ex innumeris Doctoribus per Nos cumulatim in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 23, ex num. 76. cum multis seqq. & à n. 72. & seqq.

Ex quibus in Consilio Regij Patrimonij fuit determinatum ac decisum, solutionem hanc præfato modo factam Thefaurario Arcæ thefauri Regij esse nullam, & ad totius quantitatis solutionem condemnandum debitorem, Fisci, deducta ea parte, quæ facta totius quantitatis computatione, versa fuit in utilitatem Fisci Regij.

39 Fuit insuper in hac causa valde controuersum, an debitor non solum ad sortem principalem sit condemnandus, verum etiam ad interesse pro damno Fisci, ob non acceptatas & solutas literas cambij? In qua parte debitoris plura videntur. Primum, quod interesse non debetur nisi existente & probata mora in soluendo, ex l. 2. §. ult. ff. de eo quod certo loco: l. vnum, ff. si certum per. l. socium, in princ. ff. pro socio: l. nummis, ff. de in lit. iurand. l. 114. ff. de verb. oblig. l. 14. §. sed si: ff. de constit. pecun. & mora non contrahitur nisi per interpellationem, aut diem in obligatione appositum qui interpellat pro homine, l. magnam, Cod. de contrab. stipul. l. quod te, ff. de reb. credit. l. si ex legato 23. & l. 122. ff. de verb. oblig. l. qui decem, ff. de solut. l. 32. l. videamus, ff. de usuris: sed vtrumque defecit in hoc cambij contractu: ergo non debentur vsuræ & interesse.

41 Secundo, quia datæ literas cambij, licet obligatus maneat ad restituendum creditori pecunias receptas, non solutas loco destinato, tamen non tenetur reddere pecunias acceptas in alio loco à se soluendas recipienti literas cambij, nisi certus sit non fuisse literas acceptatas per suum mandatarium, cui fuerunt directæ, facta scilicet protestatione super recusatione in acceptando, quæ protestatio debet fieri coram Notario & testibus, atque intimari mandatori: & non constituto de his diligentibus, recipiens literas cambij non potest habere regressum contra campforem qui illas dedit ad recuperandas pecunias à se illi datas: quia potest ipsi opponere, Salgad. Labyr. Cred. Tom. 111.

vel solutam fuisse quantitatem à mandatario, vel quod illam ab eo non petiit; 42 vel quod pecunia erat parata in loco destinatae solutionis: ita tenent Scaccia de commerc. & camb. §. 2. glos. 5. n. 318. cum seqq. mirabiliter Gaitus de credito, c. 2. tit. 7. ex n. 2490. cum multis seqq. vbi ponit specificè exceptiones quas opponere potest qui dat literas, quando creditor recurrit contra ipsum scribentem dictas literas cambij, ad exigendam seu recuperandam suam pecuniam, Rota Genuens. decis. 4. n. 7. Burfar. conf. 39. n. 18. Seraphin. decis. 1419. n. 20. Turri. de cambiis disput. 2. quæst. 12. n. 20. Fontanell. decis. 125. n. 2. & ex n. 11. cum seqq. per text. in l. si literarum, Cod. de solut. igitur si ad eum non potest recurri, neque repeti pecunia data, deficiente protestatione, non etiam potest dici esse in mora qui scripsit dictas literas, nec consequenter teneretur ad vsuras & interesse.

Maximè quoniam in literis cambij traditis creditori non est locus pœnitentiæ ex parte vnus, altero inuito; quia est contractus reciprocus & perfectus respiciens vtriusque contrahentis utilitatem: vti amplissimè post plurimos DD. resoluit Scaccia de commerc. & camb. §. 2. glossa 5. quæst. 8. ex n. 527. per tot. vbi ponit aliquas declarationes videndas ibid. quapropter quovisque literæ non acceptentur per mandatarium & protestatæ remittantur, & intimetur protestatio scriptori earum; nec eas recipiens potest pœnitere & reperere suam pecuniam, nec dans literas potest illas petere à creditore reddendo ipsi pecuniam acceptam nisi de eius consensu: igitur non constituto de diligentibus prædictis, nec debitor dici potest in mora constitutus, nec vllam notitiam seu scientiam habere potest an fuerint literæ acceptatæ & solutæ.

His tamen non obstantibus, contrarium in casu, de quo agimus, ex circumstantiis litis contrarium fuit determinatum, vsuras videlicet etiam vnà cum sorte fisco deberi per dantem has literas cambij.

Primò, quia debitores fisci semper debent vsuras & interesse ob retardatam pecuniæ debitæ solutionem, ad quas vsuras eo ipso quod quis est debitor fisci soluendas cogi potest: vt iura sunt expressa in l. cum quidam 17. §. E fiscus

fiscus ex suis contractibus usuras non dat, sed ipse accipit ut solet à fornicariis qui tardius pecuniam inferunt; item ex vetigalibus: cum autem in locum privati succedit, etiam dare solet. ff. de usur. & in §. seq. ita dicitur: Debitores qui minores semissibus usuras prestabant, fisci esse ceperunt, postquam ad fiscum transierunt, semisses cogendi sunt prestare: l. Herennius Modestinus, l. 2. ff. de usur. l. 2. Cod. de usur. fiscal. lib. 10. l. 1. Cod. de his quib. ut indign. post plures DD. Noguero. allegat. 11. ex num. 180. Leotardus de usuris, quest. 22. ex num. 1. cum seqq. & quest. 81. num. 8. præter quos, alios plures allegat Mar. Cutell. de donat. tom. 2. tract. 2. disc. 10. speciali 21. n. 24.

46 Et in tantum debitor fisci ob retardatam solutionem tenetur ad usuras & interesse præstandum fisco, ut fiscus non teneatur interpellare ad hoc ut tale interesse sui crediti exigere valeat; cum in debitis fiscalibus mora reipsa contrahatur: mora namque dupliciter facta intelligitur, ex re scilicet, & ex persona: ex re mora fit ipso iure & reipsa absque aliqua interpellatione, aut die; in illis enim casibus, quibus mora fit ex re, ipso facto & à lege inducta intelligitur, & sine ullo examine, lex etenim semper opportunè debitorem admonet, l. 8. ff. de condit. furtin. l. 23. ff. de usur. nec disceptationi locum relinquit, l. prospexit, ff. qui & à quib. l. de pretio, ff. de publican. & per contrarium, mora, quæ ex persona fit, requirit vel diem vel interpellationem, aliàs non inducitur mora ad interesse petendum: hanc differentiam inter moram ex re, & moram ex persona, latissimè scripsit Leotardus tract. de usur. quest. 81. 82. & 83. iuncta quest. 22.

48 Et quod in debitis fiscalibus mora inducatur ex re, siue quod reipsa & ipso iure inducatur mora absque die vel interpellatione, sed ex solo tempore retardatæ solutionis fisco, sicut minori, & Ecclesiæ, debeantur usuræ & interesse, latissimè probauit idem Leotard. d. quest. 22. ex num. 7. cum seqq. & quest. 82. num. 8. cum seqq. ex Gloss. in l. cum quidem 17. §. fiscus, ff. de usur. quam ibidem sequuntur ferè omnes DD. Bartol. in l. 2. Cod. de his quib. ut indign. Alex. in l. quod re, ff. si cert. pet. Iason. in §. ex maleficio,

num. 33. Instit. de action. Lucanus de privileg. fisci, par. 1. num. 34. Æmil. Ferret. in tr. de mora, num. 9. Menoch. de arbitrariis, casu 220. num. 8. Peregrin. de iur. fisci. lib. 6. tit. 7. num. 1. Escobar. de ratiocin. cap. 15. num. 33. Marefcot. var. resol. lib. 2. cap. 124. n. 19. Ergo fiscus non cogitur interpellare debitorem in hoc casu, ut ab ipso consequi possit interesse suæ pecuniæ.

Deinde quia etiam istæ literæ cambij continebant certum diem & locum in quo facienda erat solutio, ad quam scriptor literarum se obligauit ex quo recepit pecuniam à fisco; quare transacto die statim non facta solutione, fuit constitutus in mora: ex iuribus supr. alleg. num. 39. vers. fuit insuper. &c.

Neque ob stare dicebatur defectum protestationis literarum, eo quod non fuit facta solutio, iuxta text. in d. l. si literarum, Cod. de solut. & DD. superiùs allegatos, num. 41. vers. secundo quia. Quoniam variis modis fuit responsum, illam scilicet doctrinam tumdemum habere locum, quando fiscus valuisset recurrere contra scribentem literas non acceptatas, ut post plures DD. diximus in hoc Labyr. par. 1. cap. 10. num. 40. & ead. par. 1. cap. 26. §. unico, num. 19. Sed non procedit quando ipsemet debitor agnoscens suas literas non fuisse acceptatas nec solutas à suo mandatario, libenter obtulit & soluit pecuniam fiscalem à se receptam Thesaurario Arcæ Regiæ, cum quo nec contraxerat, nec ei literas cambij tradiderat, nec erat persona legitima ad recipiendum, provt ad longum probatum fuit à princ. huius cap. & hoc fecit tempore proximo mutationi monetæ omnibus notæ.

Deinde quia in cautione solutionis hoc modo gestæ, ipse factus est eam solutionem facere, eo quod literæ suæ nec acceptatæ fuerant, nec solutæ: ex qua confessione clarè apparebat de scientia & notitia sua non tunc orta, sed à principio, & de tempore præterito, quia absoluta fuit illa confessio, non restricta ad tempus solutionis, sed omne tempus præteritum comprehendens: quo casu, ut dictum est supr. ex n. 50. vers. nec ob stare dicebatur: non indigebat fiscus alias ostendere diligentias, imò ex

exabundanti eas interuenisse apparebat ex relatione Consilij computorum, vbi asseueratur in rationibus redditus à ministro militari, cui directæ fuerunt literæ cambij ad exigendum, docuit de non exactione ob defectum acceptationis per sufficientes diligentias per ipsum gestas.

53 Quibus ad iungebatur inuerisimilitudo maxima huius debitoris aliàs obligati ad soluendum certo die & loco, dicere volentis ignorasse defectum solutionis, qui cum suo corresponsali, cui directæ erant literæ, quotidie & frequenter corresponsionem habebat, & computa, & rationes inter ipsos fiebant, ut frequentissimum est inter mercatores ad inuicem correspondentes; ac ideo iustè præsumebatur ignorantia affectata in hoc casu, vim habens certæ scientiæ, cum potuerit facile scire, & etiam debebat, ratione suæ obligationis soluendi certo die: ut per plura probant Mascard. de probationib. conclus. 879. ex n. 31. cum seqq. & Pacianus de probat. lib. 2. cap. 19. ex num. 60. cum seqq.

54 Quapropter cum à principio receptæ pecuniæ fiscalis, debitor fuerit obligatus alibi soluere, semper ab eo die mansit obligatus, & fisci debitor: à qua obligatione cum per solutionem non fuisset liberatus, ut in his terminis literarum cambij post alios obseruat Leotardus de usur. quest. 25. ex num. 24. cum seqq. & Doctores superiùs citati num. 41. vers. secundo quia dans literas: semper sicut antea remansit debitor fisci, quomodocunque & quandocunque constiterit & apparuerit non soluisse, nec fuisse extinctam suam obligationem, cum in rei veritate nunquam illam adimpleuerit: quia quod est certum per naturam, est certum per legem, etiam si partes ignorent, cap. cum in apostolica, de sponsalib. §. conditionis 8. Instit. de verb. oblig. l. cum ad præsens 37. cum duab. seqq. ff. si cert. pet. l. conditio 100. ff. de verb. oblig. l. si pupillus 9. §. 1. ff. de nouat. l. heredi 31. ff. de adquir. hered. l. 1. & 2. ff. de condit. & demonstr. l. Titius 25. §. Lucius, ff. de liber. & posthum. l. si ita scriptum 46. §. fin. ff. de legat. 2. l. si iam 11. ff. de condit. & demonstr. l. 12. ad fin. tit. 11. par. tit. 5.

56 Ideoque supposita obligatione dantis literas cambij soluendi die & loco

destinato, ad eum spectabat cura solutionis, & implementum suæ obligationis inuestigare: cessat enim ignorantia eo in casu quo quis diligentiam adhibere debet & inquirere, l. regula, §. sed si facti, vers. diligenter. ff. de iur. & fact. ignor. Anton. Gabriel tit. de regul. iur. conclus. 6. num. 40. Monald. conf. 6. num. 12. vol. 1. Bardell. conf. 85. num. 8. Pacific. de saluan. interdicit. inspect. 4. cap. 3. num. 32. Craueta consil. 225. sub num. 2. imò præsumitur tunc potius scientia, Bardell. d. conf. 85. n. 20. Giurba decis. 91. num. 23. & 24. qui num. 25. post quamplurimos Doctores ait, ignorantia, ut proficiat, debet omni ex parte esse excusabilis.

Deinde quia cum ex traditione pecuniæ ex parte creditoris, & traditione literarum cambij inducatur contractus perfectus & irreuocabilis, iuxta tradita per Leotard. de usur. quest. 25. ex num. 24. & ideo vltro citroque obligatorius ob vtilitatem vtriusque contrahentis, Scaccia de commerc. & cam. §. 2. glos. 5. quest. 8. per tot. ex num. 527. vbi plurimos laudat; sequitur quod mora contrahatur reipsa, & ipso iure, absque aliqua interpellatione, quoties vnus ex contrahentibus ex sua parte compleuit, nam istud adimplementum, seu eius defectus alteram partem constituit in mora reipsa, & ipso iure, non expectata nec requisita alia interpellatione: ita per iura & Doctores copiosè probat Honoratus Leotardus tract. de usur. quest. 82. ex num. 46. cum multis sequent. Cum igitur fiscus ex parte sua contractum adimpleuerit dando pecuniam tradenti literas cambij, iste omnino ex tunc fuit constitutus in mora, ad eam fisco restituendam cum interesse, ob non implementum ex parte sua, ex hætenus comprobatis.

Et ita in facti contingentia determinauit Concilium Regij patrimonij, sortem cum interesse præstandam, à die receptæ pecuniæ à fisco cui pro hoc credito & interesse dandum esse gradum in iudicio concursus formato per hunc debitorem dantem literas cambij.

CAPVT IV.

Hypotheca super vsufructu ad debitorem spectante imposita an extinguatur proprietate rei per debitorem acquisita.

S V M M A R I V M.

- 1 Vsufructu extincto, extinguatur hypotheca super eo constituta.
- 2 Hypotheca imposita super iure ex sua natura resolutivo, extinguatur, ipso extincto.
- 3 Extinguitur vsufructus ex vi consolidationis, si vsufructuarius nanciscatur rei proprietatem.
- 4 Mutata forma rei, super qua quis habet vsufructum, extinguatur vsufructus.
- 5 Per acquisitionem proprietatis, vsufructus formalis transfunditur in causalem: & inter utrumque magna est distinctio, & num. 6.
- 7 Mutata forma rei super qua quis habet ius, illud amittit, si res transeat per commixtionem in aliam diuersam speciem.
- 8 Aliud est materia, aliud materiatur, & ius habens ad materiam, non habet ad materiatur, & e contra.
- 9 Ius pignoris habens in materia, illud amittit in materiatur.
- 10 Durat hypotheca super materia confusa, qua facta sit alia species, dummodo sit reducibilis ad priorem materiam, & num. 11.
- 12 Vsufructus formalis translatus in causalem, non potest reduci ad priorem formam.
- 13 Ius semel extinctum amplius non renouiscit.
- 14 Vsufructuarius dimittens voluntarie proprietatem, non recuperat vsufructum semel consolidatum.
- 15 Nemo potest esse rei sua vsufructuarius.
- 16 Verius est, hypothecam super vsufructu constitutam non extinguatur per acquisitionem proprietatis factam a debitore vsufructuario, & num. 60.
- 17 Vsufructuarius voluntarie dimittendo vsufructum, non potest praeiudicare

creditoribus, ipsis enim aduersus illud competit actio ad interesse: & ex facto alterius nullus praegratur, & num. 18.

- 19 Confusio non admittitur in praeiudicium Tertij, & num. 20.
- 20 Si ex voluntaria acquisitione, & inde causata confusione, admitteretur Tertij praeiudicium, facile aperiretur via fraudandi creditores in suo iure & hypotheca.
- 21 Confusio actionum nunquam extenditur ad hypothecam Tertij, qua semper manet illa, & n. 22. & 23.
- 24 Ius vsufructus non potest hypothecari, sicuti nec alienari, nec cedi; sed sola commoditas fructuum.
- 25 Commoditas fructuum, & eorum perceptio, eodem modo remanet penes debitorem quando consolidatus est vsufructus, quod erat ante consolidationem.
- 26 Commoditatem fructuum percipit debitor ex validiori titulo quando consolidatus est vsufructus, quam quando erat separatus a proprietate, & num. 61.
- Qui hypothecauit rem alienam tanquam suam, si postea dominium eius adquisuerit, confirmat, & validiorem reddit hypothecam, ibid.
- 27 Debitor habens possessionem rei, quam hypothecauit creditori, postea adquirens proprietatem, confirmat hypothecam illam debilem priorem.
- 28 Quidquid accrescit pignori, pignus est, & sub hypothecam contractam cadit.
- 29 Aliud est extingui hypothecam super vsufructu appositam ob extinctionem vsufructus, & consolidationem cum proprietate quam habet Tertius, aliud vero est, consolidari ius vsufructus cum proprietate nunc reperta penes ipsum debitorem obligatum, & num. 30.
- In hoc secundo casu, licet extinguatur ius vsufructus, manet tota res in substantia penes ipsum debitorem, ibid.
- Consolidatio contingens in persona debitoris, recipit separationem ad fauorem eius, qui habet ius ad vsufructum, emphyteusim, vel aliud ius consolidatum, ibid.
- 31 Commoditas fructuum ex consolidatione, solum patitur mutationem extrinsecam, & fortius roborat ius antiquum debitoris.

32 Iura

- 32 Iura loquentia de confusione, commixtione, & mutatione rei super qua quis habet ius aliquod, clarè loquantur quando transformatio contingit intus in ipsa, & num. 33.
- 34 Vt mutatio fructuum hypothecatorum operetur extinctionem hypothecae, debet materia ita transire in materiatur, ut prima materia esse desinat, & incipiat noua alia species, & num. 46.
- Hypotheca durat in re consolidata quoties est reducibilis ad priorem formam, ibid.
- 35 Iurium confusio in persona debitoris est reducibilis ad priorem formam ad effectum praeseruandi hypothecam super fructibus.
- 36 Hereditate adita, bona defuncti & heredis ita consolidantur, ut unicum fiat patrimonium aduentis.
- 37 Ad petitionem creditorum defuncti petitur separatio bonorum, ut ex eius bonis non satisfiat creditoribus heredis.
- 38 Bona non possunt manere obligata pro eodem apud eundem.
- 39 Dominus rei potest separare vsufructum a proprietate ad effectum constituendi hypothecam in fauorem creditoris super vsufructu formali.
- 40 Mutatio rei hypothecata in eius qualitatibus non extinguit hypothecam.
- 41 Quando dispositio contrahentium respicit substantiam & non formam rei hypothecata, manet hypotheca, forma rei mutata.
- 42 Procedit haec doctrina in vsufructuario & creditore eius, quando conueniunt ut commoditas fructuum hypotheca subiiceretur.
- 43 Vsufructuarius obligans vsufructum, intelligitur obligare commoditatem.
- 44 Contrahentes ex eodem facto non intelliguntur sibi ipsis & intentioni suae principali velle contradicere, & simul velle acquirere & velle perdere.
- 45 Non potest quid initium capere ab eo casu quo finem accipere debet.
- 47 Quando species est confusa cum eadem specie materia, dicitur adhuc res extare, & durat hypotheca.
- 48 Creditor hypothecarius in frumento non amittit hypothecam, quam Salgad. Labyr. Cred. Tom. III.

uis redactum sit ad farinam.

- 49 Gabella super tritico imposita debetur ex farina.
- 50 Statutum prohibens extrahi frumentum, habet locum in farina.
- 51 Gabella qua debetur ex oleo, debetur pro oleo ex quo conficitur tertia species, puta pro sapone.
- 52 Gabella qua pro serico debetur, etiam pro serico contexto debetur.
- 53 Etiam si commoditas, adquisita proprietate, pateretur mutationem, non est talis qualitatis ut extinguat hypothecam ab vsufructuario constitutam.
- 54 Referuntur & expenduntur qui tenent sententiam Authoris, & num. 51.
- 56 Debitor hypothecans rem in qua habet aliquod ius, pro eo iure intelligitur hypothecare; & si postea nanciscatur dominium, manet adhuc hypotheca. Ad id expenditur Gaius, & num. 57. & 58.
- 59 Authores adducti pro sententia Authoris, loquuntur in casu quo Tertius pro suo interesse intermediat, nam in eius praeiudicium non consideratur consolidatio.
- 60 Vsufructu consolidato cum proprietate apud Tertium, extinguatur hypotheca super eius commoditate constituta, & num. 61. & 62.
- 63 Extincto vsufructu, extinguatur hypotheca, nisi resultet damnum Tertij.
- 64 Mutata re quoad substantiam, extinguatur hypotheca; secus alias, & num. 65.
- 66 Commoditas vsufructus solum hypothecata, non in substantia, nec in qualitate aut forma sua, non patitur mutationem per acquisitionem proprietatis.

Grandis est huius quaestionis difficultas, & prorsus omiffa in tot tractatibus de pignoribus, hypothecis, & vsufructu: eius tamen vera resolutio non nisi per disputationem apparebit. Queritur itaque vtrum extinguatur hypotheca super vsufructu imposita a fructuario, si forte ipse proprietatem rei fructilis adquirat. Et pro hypothecae huiusmodi extinctione ac resolutione, varia vrgent fortissima fundamenta. Primum est, quoniam licet hypotheca validè imponi possit super vsufructu per debitorem vsufructuarium, eius ta-

E 3 men

men vita regulatur à vita vsusfructus & tantum durat quantum vsusfructus, ita vt extinguatur & resoluatur hypotheca extincto seu finito vsufructu: sicut contingit in hypotheca imposita super re, aut iure ex natura sua resolutorio aut variabili, vt extincta rei hypothecatae substantia, dissoluatur hypotheca, textus capitalis in *l. sicut 8. ff. quib. modis pign. vel hypoth. soluit.* ibi: *sicuti re corporali extincta, ita etiam vsufructu extincto pignus & hypotheca perit.* & *l. seruum 27. ff. de pignoribus & hypoth.* latissimè varia exempla cumulaui in hoc *Labyrinth. 3. par. cap. 15. ex num. 3. cum multis sequentib. & per tot. & par. 1. cap. 43. ex num. 14. cum sequentib.* addè Merlin. *de pignor. lib. 5. quest. 34. per tot.* Sed sic est quod vsusfructus finitur & extinguitur eo ipso quod vsufructuarius acquirit quouis legitimo titulo proprietatem rei, super qua habet vsufructum, ex vi confusionis & consolidationis, vt sunt iura expressa in *§. finitur vsusfructus*, ibi: *si vsufructuarius proprietatem rei adquisierit, qua res consolidatio appellatur, Insit. de vsufruct. l. si fructuarius, ff. vsufructuar. quemadmod. cau. l. omnes 3. §. sed & sequis, ff. cod. tit. l. si sub conditione 16. l. si tibi fundum 17. ff. quemadmod. vsufr. amitt. l. is cuius 26. & l. cum filius 78. §. dominus, ff. de legat. 2. l. si purè 4. ff. de vsufr. leg. ergo impossibile erit, quod hypotheca imposita super vsufructu, duret post adquisitam proprietatem à debitore, quia resolutio iure debitoris, resoluitur hypotheca super eo imposita, text. clarus in *l. lex vectigalis, ff. de pignorib.**

Secundò, quia mutata forma rei super qua quis habet vsufructum, vsusfructus prorsus finitur & extinguitur, *l. repeti, §. rei mutatione, l. quid tamen 10. in princ. & in §. 1. & §. nauis, ff. quib. mod. vsufruct. amitt. §. finitur, vers. eò amplius, Insit. de vsufr. l. 25. tit. 31. part. 3.* exornat latissimè Castillo, *de vsufr. cap. 70. ex num. 1. & per tot.* Sed sic est quod vsusfructus formalis qui fuit hypothecatus, per acquisitionem proprietatis transfunditur & transmutatur in vsufructum causalem, & eum eo consolidatur, ita vt desinat esse vsusfructus formalis, & subito efficiatur causalis, noua forma

recepta, & priore extincta, quia vtraque stare & concurrere non potest in eadem persona, ex iuribus & autoritatibus adductis *supr. n. 2. & 3.* quam distinctionem inter vtrumque vsufructum, formalem & causalem, abundè probat & exornat Castillo *in tract. de vsufruct. cap. 1. per tot.* ergo hypotheca restricta ad vsufructum formalem, & super eo imposita, formâ extinctâ & mutatâ, debet finiri & extingui, quia qualitas sine subiecto esse non potest, & non entis nullæ sunt qualitates, & expressè probat text. in *l. si conuenerit 18. §. siquis, ff. de pignor. act.* ibi: *siquis cauerit vt sibi sylua pignori esset, nauem ex ea materia factam non esse pignori, Cassius ait; quia aliud sit materia, aliud nauis. &c.*

Et generaliter verum est, quod mutata forma rei super qua quis habet ius aut dominium, illud amittit si res transeat per commixtionem & confusionem in aliam diuersam speciem, quia alia res est, & non illa super qua, vel ad quam habebat ius, aut dominium, sed alia noua & diuersa à prima: vt sunt iura expressa in *l. adeo, §. cum quis ex aliena materia speciem aliquam suo nomine fecerit, Nerua & Proculus putant hunc dominum esse qui fecerit, quia quod factum est, antea nullius fuerat &c.* cum *§§. seqq. ff. de adquer. dom. & §. cum ex aliena materia, cum trib. §. §. seqq. Insit. de rerum diuis. 8.* probatur etiam ex textu in *l. lana 86. ff. de legat. 3. l. si cui lana 68. cod. tit.* quoniam aliud est materia, aliud materiatum, & ius habens ad materiam, illud non habet ad materiatum, vel è contra: text. in *d. l. lana: & in l. Seruius respondit; cui omnis materia legata sit, ei nec arcam, nec armarium legatum esse, 55. l. librorum 50. §. chartis legatis, nec papyrus ad chartas paratum, nec charta nondum perfecta continebuntur, ff. de legat. 3. l. idem Pomponius 5. §. idem scribit, si ex melle meo & vino tuo factum sit mulsum, quosdam existimasse id quoque communicari: sed puto verius (vt & ipse significat) eius potius esse qui fecit; quoniam speciem pristinam non retinet, ff. de rei vindic. Igitur ius hypothecæ super vsufructu formali, non potest trahi ad vsufructum causalem, in quem fuit per confusionem, commixtionem & consolidationem transformatus, cum sit noua & diuersa*

diuersa species, priori extincta & suppressa: & in terminis, quod ius pignoris habens in materia, illud amittat in materiato ex *d. §. siquis*, probant plures adducti à Merlino, quos ipse sequitur, in *tr. de pignorib. lib. 2. q. 4. 3. ex n. 41. cum seqq.*

Tertiò, quoniam etsi verum sit, quod duret ius & hypotheca in eadem re & materia quantumuis commixta & confusa, ita vt sit facta noua & diuersa species ex illa materia, quando scilicet species hæc sit reducibilis ad priorem formam & materiam, quia tunc durat adhuc ius & dominium in eadem noua specie reducibili ad priorem formam, prout expressè probat text. in *l. 2. §. Pomponius, & l. idem Pomponius, §. sed si plumbum, ff. de rei vindic. & expressa sunt iura allegata *supr. num. 7.* Et in expresso quod hypotheca super materia commixta & confusa cum alia materia, reducibili tamen ad suam pristinam formam, contracta duret, nec extinguatur, probat ex Bartolo in *l. si conuenerit, §. siquis cauerit, n. 5. vers. aut verò: Cæpola conf. 7. Fulgos. in d. §. siquis, num. 2. vers. tertius autem casus est: Negusan. de pignorib. par. 2. memb. 2. num. 26. & Gaito de credito, c. 4. questio 5. num. 192. & n. 194. & seqq. Merlinus de pignorib. lib. 2. quest. 53. num. 48.**

Respondetur tamen fatendo propositam doctrinam, & negando applicationem: quoniam vsusfructus formalis semel legitime consolidatus in eadem persona, & extinctus atque translatus in vsufructum causalem, nulla arte reduci potest ad priorem formam, quia res sua nemini seruire potest, *l. si rem alienam, la 2. ff. de pignor. act. l. in re communi, ff. de seruit. urban. pred. l. utifru, ff. si vsufruct. pet. cum aliis *suprà* allegatis num. 3. & quoniam illud ius vsusfructus per acquisitionem proprietatis extinctum fuit & finitum, ex *prædictis iurib.* & ius semel extinctum iterum non reuiuifcit, *l. qui res, §. aream, ff. de solut. l. inter stipulantem, §. sacram, vers. nec reuocari, ff. de verbor. obligat. cum similib.* Etiam si ipse fructuarius vellet iterum spontè proprietatem dimittere, non tamen ideo recuperabit vsufructum semel consolidatum & extinctum: text. optimus in *l. siquis**

*ades 29. ff. de seruit. urban. pred. quem copiosè & singulariter exornauimus in *su. in cap. 6. ex num. 4. 2. cum seqq. vers. & pro hac propositione &c.* quia vsusfructus per acquisitionem proprietatis ad eum casum peruenit, à quo non potuit inchoari, cum rei suæ nemo possit esse fructuarius, *l. utifru, in princ. ff. si vsufruct. pet.* ita in his terminis considerauit Tiraquel. *de retract. §. 1. glos. 7. num. 63.* sequitur Martienzo *ad leg. 7. glos. 1. n. 36. tit. 11. lib. 5. recapit.* Ex quibus hæc pars negatiua, vt hypotheca super vsufructu non duret, sed extinguatur eo ipso quod fuit extinctus & finitus vsusfructus per acquisitionem proprietatis, vndique probata videtur.*

Quibus tamen (quantumuis fortia vrgentissima, & verissima in se sint) minime refragantibus, Contraria opinio, imò quod hypotheca super vsufructu non pereat propter acquisitionem proprietatis factam à debitore vsufructuario, longè verior est, atque certioribus & validioribus roborabitur fundamentis.

Primò, quoniam debitor nec ceddendo, nec renuntiando vel dimittendo voluntariè vsufructum semel quæsitum, potest præiudicium aliquod inferre suis creditoribus, nec isti ex facto quolibet voluntario debitoris amittunt suum ius hypothecæ in re, vel vsufructu renunciato: hoc idem in istis terminis amplissimè per iura & DD. & Rotæ decisiones comprobauimus in hoc *Labyrinth. par. 1. c. 43. ex num. 20. cum seqq. & per tot. cap. & in 3. par. cap. 15. per tot.* Cum itaque ista hypothecæ extinctio (casu quo dicitur extincta) proueniat ex facto voluntario & culpa debitoris, nihil ei prodest, sed manet creditori actio ad interesse in eum, vt probat text. in *l. seruum 27. ff. de pignorib.* ibi: *quod de liberando aut vinciendo, persequutionem pignoris exinanierit: exornat post alios Merlin. de pignorib. lib. 5. quest. 24. n. 7. & 8. & à princ.* quorum doctrina procedit, vt diximus, casu quo extinguatur pignus vel hypotheca, non vero quando non extinguitur, vt in casu nostro, ex comprobatis *infrà ex n. 24. cum seqq.*

Et quando vsufructuarius emit rem à proprietario, ei videtur consentire in amissione & renuntiatione vsusfructus,

fructus, ex *l. cum pater, §. libertis, & ibid.* Bartol. *quasi penult. & Imol. ff. de legat. 2. & l. Titius, in princ. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. l. si debitor, §. 1. & l. sicut, §. venditoris, ff. eod. tit.* cum aliis similibus. cumularis à Tiraquello *de legib. commub. glos. 5. limit. 3.* Matienzo *in l. 7. glos. 1. sub num. 35. vers. item quia usufructuarius emendo*: Ergo non debet admitti in præiudicium creditoris hypothecarij, quia ex facto voluntario alterius nullus potest prægruari.

19 Nec in iuribus superius allegatis *num. 3.* nec in cæteris quæ de confusione & consolidatione iuris cuiusvis, aut usufructus, vel alterius seruitutis per acquisitionem proprietatis loquuntur, legitur confusionem admitti dato alterius Tertij, habentis ius aliquod in ipso iure consolidato, detrimento aut præiudicio; sed solum loquuntur inter usufructuarius & proprietarius, seu dominum fundi feruentis & dominum fundi dominantis, sicut & inter creditorem & debitorem sibi inuicem succedentes: nam si ex hac voluntaria acquisitione à debitore facta admitteretur confusio in

20 Tertij præiudicium, ampla aperiretur via fraudandi creditores in suo iure & hypotheca, cum facile posset debitor functuarius vel verè vel fictè colludendo cum domino proprietatis, eam acquirere, vel fingere emptionem, vt creditorem excluderet à iure hypothecæ contractæ super usufructu ad ipsum debitorem pertinente; quod merito iura abhorrent: *l. in fundo, ff. de rei vindicat. Clement. 1. de usur. cum concord.* Ergo in hoc casu perseuerare debet hypotheca quam Tertius creditor habet in usufructu.

21 Secundò, quoniam confusio actionum semper restringitur inter creditorem & debitorem, & nunquam extenditur ad ius & hypothecam Tertij, quæ semper manet illæsa & referuata: nam licet quando debitor succedit creditori, vel creditor debitori, confundantur actiones & credita post aditam hæreditatem, *l. debitori 7. Cod. de pact. l. Francus 72. ff. de fideiussorib. l. Stichum 96. §. aditio, ff. de solution. l. cum secundum, Cod. de fideicommiss. l. si debitori 51. ff. de fideiussor. l. si adulta, Cod. de heredit. action. l. si uxor*

tua, Cod. de bon. auct. indic. possid. l. debitor 59. ff. ad Trebell.

Tamen si Tertius quispiam habeat 22 hypothecatum nomen illud debitoris, quod per successionem confundi solet & extinguatur, nunquam confusio operatur extinctionem illius hypothecæ; nec extenditur ad præiudicium Tertij habentis hypothecam in illo nomine & iure, quæ remanet salua, præseruata & illæsa sicut antea ac si nunquam contigisset successio, & aditio hæreditatis inter debitorem & creditorem, sic per text. in *l. hæres à debitore, §. quod si hic seruus, ff. de fideiussor. l. debitor 3. ff. de separationib. l. Stichum aut Pamphilum 95. §. quod vulgo, ff. de solut. l. ex sextante, §. Latinus Larcus, ff. de except. rei iudic. Rota decis. 236. num. 1. vers. & in omnem casum, par. 4. recentior.* quam ad id adducit Mercurialis. Merlinus *de pignorib. lib. 5. quest. 15. num. 1. & 2.* & prædictam decisionem collegit Duardus *post tract. de censib. decis. 183.* quæ tota est elegans ad propositum.

Et quod confusio hypothecæ ad 23 quisitæ etiam ab ipso creditore, cesset quoties ei, vel alteri Tertio allatura est aliquod damnum & præiudicium, vel quando debitor succedit creditori, vt semper duret hypotheca ad fauorem Tertij creditoris, magnam Doctorum cateruam congestimus in *hoc Labyrinth. par. 2. cap. 7. ex num. 35. vsque ad 39. & par. 3. cap. 11. ex n. 129. cum multis seqq.* ergo impossibile est, quod confusio seu consolidatio usufructus cum proprietate possit extinguere hypothecam super eo antea impositam, in detrimentum creditoris hypothecarij.

Tertiò inuincibiliter iterum hæc 24 pars roboratur, quoniam ius usufructus non fuit hypothecatum, quia nec hypothecari, nec aliter alienari vel cedi potest, sed sola commoditas fructuum, in quibus dumtaxat consistit utilitas creditoris & hypothecæ; ad abundè per nos tradita in *hoc Labyrinth. par. 1. cap. 43. ex num. 22. cum multis seqq. vsque ad n. 37.*

Sed sic est, quod commoditas fru- 25 ctuum, & horum perceptio, & utilitas remanet eodem modo quo erat antea penes debitorem absque aliqua confusione aut consolidatione, quia ista solum tangit ius usufructus; quod tanquam

tanquam seruitus repugnat dominio nouiter fructuario quæsitò, vt probant omnia iura superius adducta *num. 3.* etenim per alienationem iuris usufructus dumtaxat causatur consolidatio cum proprietate, iuxta text. in *§. finitur, Instit. de usufr. l. si usufructus 67. ff. de iure dot. l. vni. §. si autem usufructuarius, Cod. de usufr. l. 24. tit. 2. par. tit. 3.*

Quod secus est in alienatione solius commoditatis respicientis fructuum perceptionem, vt tunc cesset consolidatio, ex *l. arboribus 13. §. usufructuarius, ff. de usufruct. l. non utitur 45. eod. tit. l. cui usufructus 74. ff. d. tit. l. si is qui bona, 11. §. usufructus, ff. de pignorib. quæ iura ita conciliauit communis Doctorum opinio magis vera & recepta, quam ad longum retulimus in *hoc Labyrinth. par. 1. cap. 43. ex num. 25. cum multis seqq.* Ergo cessante rei hypotheca aduersus ipsum debitorem percipientem fructus, & eorum commoditatem vt antea, ratione cuius nulla superuenit mutatio nec alteratio.*

26 Imo potius nunc debitor ipse fructuum commoditatem percipit ex validiori & efficaciori titulo; quia ex variabili, commutabili, & temporali transiit in perpetuum & incommutabilem in persona ipsius debitoris; ergo hoc redundare debet in maiorem utilitatem creditoris, cuius hypotheca fortius confirmatur & roboratur; vt videmus in hypothecante rem alienam tanquam suam, si postea dominium eius adquisiuit, confirmatur & roboratur prior illa hypotheca, *l. si Titio 22. & l. 1. ff. de pignor. l. rem alienam. 4. in pr. ff. de pignor. act. l. cum res, Cod. si aliena res pign. dat. sit: l. rem alienam, C. de pignor. act.* exactè scribit post plurimos Merlinus *de pignorib. lib. 2. quest. 2. per tot. vbi bene post iura prædicta, & communem DD. sententiam, distinguit inter creditoris scientiam vel ignorantiam quod res obligata esset aliena; optimè per Negulian. de pignorib. & hypoth. 3. membr. 2. par. num. 51. Mangilius tract. de euictionib. quest. 29. num. 39. & ex num. 38. cum seqq.* idem esse dicit in venditione rei alienæ, siue scienter, siue ignoranter, vt conualidetur quomodocunque venditor acquirat eiusdem rei domi-

nium, ex *l. si à Titio, ff. de rei vindic. l. cum vir, ff. de usufr. & plurib. Doctorib.* ab eo citatis.

Idem in debitore solum habente 27 possessionem rei quam hypothecauit creditori, nam si postea acquirat rei proprietatem, confirmatur illa debilis hypotheca anterior, vt firma maneat, text. in *l. satis notam 4. Cod. ex quib. caus. pign. vel hypoth. tacit. contrah. Alexand. conf. 112. num. 4. lib. 6. Neguliant. de pignorib. par. 8. membr. 3. num. 17.* per quos, & Rotæ decisionem firmat Merlin. *de pignor. lib. 2. quest. 2. num. 17.*

Eodem modo hypotheca commo- 28 ditatis usufructus per nouum titulum dominij & proprietatis superuenientem debitori, magis roborata & firma redditur, quia quicquid accedit seu accrescit pignus est, & sub pignore & hypotheca continetur, *l. Paulus, §. domus, & l. fin. ff. de pignor. l. si conuenerit, §. si nuda proprietas, l. domo, ff. de pignorat. act. l. si fundus, in princ. ff. de pign. & iure ad rem hypothecato, si res ipsa à debitore acquiratur vel recuperetur, de Amat. resol. 19. n. 8. & 9.*

Quartò, quia aliud est extinguere 29 hypothecam super usufructu appositam ob extinctionem usufructus, & consolidationem cum proprietate, quando proprietas refidet penes Tertium extraneum, qui nec contraxit, nec fructus hypothecauit, nec aliter ex eadem causa est debitor creditoris quo casu omnia iura tractantia de extinctione hypothecæ ob extinctionem usufructus apertè loquuntur vt *suprà num. 1. & 2.* quia tunc commoditas fructuum simul perit & extinguatur cum ipso usufructu, & efficitur aliena, & ad extraneum non obligatum transit: Aliud verò est, consolidari 30 ius usufructus cum proprietate nunc reperta penes ipsum debitorem obligatum & hypothecantem eisdem fructus & commoditatem penes se simul manentem & fructus ipsos percipientem vt antea; nam illud ius usufructus, adquisitæ rei per debitorem proprietate, licet extinguatur per consolidationem quoad formam, ramentota res cum eodem iure consolidato simul remanet quoad substantiam penes ipsum debitorem, & ideo super ea perseuerare debet hypotheca:

hypotheca: vt ex Paulo de Castro, Mastrillo, Gaito, & Merlino comprobatur *infra* ex n. 74. & *seqq.*

Mirabiliter conducit illa plurimum resolutio, an retractus habeat locum in proprietate, quam emphyteuta emit à domino? *Bald. Tiraquel. Peregrin. & Bolognet.* negarunt, quia consolidato vtili cum directo dominio, ita supprimitur & extinguitur ius emphyteuticum, vt separatim considerari nec possit nec debeat amplius ob mutatam formam.

Contrarium tamen verius est, etenim licet proprietate empta, extincta sit emphyteusis forma, extincta tamen non fuit eius substantia seu effectus & emolumentum; ita mirabiliter probant *Castrenf. conf. 36. num. 6. & 7. & 11. vol. 3. Cagnol. in l. 2. num. 192. Cod. de pact. int. empt. & vendit. Tiraquel. (sibi contrarius) de retract. lib. 1. §. 1. glos. 7. num. 17. Casanat. conf. 10. num. 171. Anton. Gomez. ad leg. 70. Taur. num. 34. Matienzo ad leg. 7. glos. 1. num. 39. tit. 11. lib. 5. recopil. Giurb. decis. 91. num. 6.* dicentes ex hac ratione, quia cum substantia & emolumentum adhuc duret, directum dominium reuendere debet, vtili sibi re-rento, sicut apud eum erat antea, ne iuri consanguinei fiat præiudicium: qui omnes manifestè probant consolidationem contingentem, in persona promittentis vel debentis recipere & admittere separationem ad fauorem eius qui habet ius ad vsumfructum, emphyteusim, vel aliud ius consolidatum.

31 Quintò roboratur hæc pars, quoniam falsum est asseuerate, rem de qua agimus hypothecatam, hoc est commoditatē fructuum, aliquam pati mutationem per præsuppositā confusionem non egredientem personam debitoris, iuxta abundè comprobata *supr. ex n. 19.* nã et si mutetur titulus acquisitionis, hæc mutatio versatur extra rem, quã non tangit nec in sua forma, nec in sua substantia, nec qualitate, quia extrinseca mutatio est quæ efficacius roborat ius antiquum debitoris, vt magis legitimè ipsa re frui possit & potiri, cum eadem res maneat penes ipsum integra & immutata, quod sufficit vt ius creditoris super ea maneat præseruatam, iuxta text. in *l. tutor datus, ff. de fideiusorib.* in illis verbis:

non titulus actionis, sed debiti causa inspicienda est. & in l. 2. vers. paruique referre. ff. de priuileg. credit. nam titulus superueniens non mutat, nec alterat ius antiquum, sed auget: ad text. in *l. falsa, §. sed & si cui: ff. de condit. & demonstr. l. qui adoptionem, ff. de adopt. Oldrad. conf. 239. n. 1. Mandos. conf. 52. n. 9. Rota vt per Merlin. decis. 461. n. 26. & 27. tom. 1.*

Omnia etenim iura loquentia de 32 mutatione, commixtione, & confusione rei, super qua quis habet ius aliquod, quando transformatur in aliam nouam & diuersam speciem; clare & expressè loquuntur quando ista confusio & transformatio contingit in ipsa re, & res ipsa, species, seu materia patitur ipsam mutationem intus in seipsa; vt ex variis exemplis consideratis per tot iura superius cumulata ex *num. 4. cum seqq.* apparet. Sed hæc titularum mutatio 33 ad iustitiam retinendi eandem fructuum commoditatem solum respicit personam debitoris meliorantis per eam, suæ possessionis causam, non tamen in aliqua minima parte rem ipsam tangit, quod est requisitum præcisum vt dicta iura locum habeant, ergo & hypotheca super eadem commoditate fructuum pariter debet integra perseuerare.

Et in indiuiduo, quod vt mutatio 34 fructuum hypothecatorum operetur extinctionem hypothecæ, debeat fructuum materia ita transire in materiaturum, vt prima materia esse desinat, ac extingatur omnino, & incipiat esse alia species noua & diuersa, vt per plura iura & DD. latè comprobatur *Merlin. de pignorib. lib. 2. q. 53. ex num. 41. cum seqq.* quod prorsus cessat in hac commoditate fructuum, seu fructibus hypothecatis nullam patientibus in se mutationem.

Sextò, quia quando verum foret, 35 quod res ipsa hypothecata pareretur aliquam mutationem (quod firmiter negamus) adhuc multa vrgerent, quæ ipsam hypothecam sustinere possunt, excludentia prorsus extinctionem: nã hypotheca semper durat in re & specie confusa & consolidata, quoties separari potest, & est reducibilis ad priorem formam & materiam, sicuti probatum remanet per iura & DD. superius adductos ex n. 7. vsque ad 12.

Hæc

36 Hæc itaque iurium confusio in persona debitoris contingens (non obstante Negatiua in contrarium considerata *supr. num. 12.*) prorsus est separabilis & reducibilis ad suam priorem formam, ad effectum præseruandi hypothecam super fructibus: tum quia confusio iurium nihil operatur vbi intermediat Tertij damnus & detrimentum, vt apertissimè probauimus *suprà ex num. 19. cum seqq.* sed insuper accedendo magis indiuidualiter ad punctum, allego textum singularem in *l. 3. ff. de separat.* ad cuius clariorem ponderationem breuiter præmittendum erit, quod hereditate adita, bona defuncti & bona heredis ita commiscantur, confunduntur, & consolidantur, vt vnicum in persona heredis efficiantur patrimonium, hereditatis nomine suppresso, & heredis extincto, *l. debitor Cod. de pact. l. stichum, §. aditio. ff. de solutionib. l. si creditori, ff. de fideiussorib. l. si plures, §. 1. ff. de vulg. & pupill. l. 1. §. veteres. ff. de acquir. possess. l. 1. ff. de separat. l. procuratorem 90. §. 1. ff. de acquir.*

37 *hered.* Sed quia patrimonium heredis non tenetur ad debita defuncti; ad petitionem creditorum defuncti petunt & obtinent separationem patrimonij hereditatis, non obstante tam efficaci consolidatione & patrimoniorum confusione, ne creditores ex ea detrimentum & præiudicium in iuribus suis patiantur. Hæc est expressè illius legis 3. determinatio: textus etiam est in *l. 1. §. quod dictum, & in §. ex contrario*, ibi: *at qui igitur adit hereditatem debitoris mei, non faciet meam conditionem deteriore, ad eundem; quia licet mihi separationem impetrare, ff. de separationib.* imò plus dicit *d. lex 3.* quod etiam si confusio contingat in iuribus & obligationibus inter defunctum & heredem, separatio non impeditur ad fauorem Tertij creditoris ius habentis in prædictis iuribus consolidatis: ibi: *debitor fideiussori heres extitit, eiusque bona venierunt, quamuis obligatio fideiussoris extincta sit, nihilominus separatio impetrabitur, petente eo, cui fideiussor fuerat obligatus.* Quæ iura exornauimus in hoc *Labyr. par. 1. cap. 9. ex num. 10. cum seqq.* Igitur idem venit dicendum in nostro casu, vt horum iurium vsumfructus & dominij quantumuis consolidatorum in

persona debitoris, propter ius & interessè creditoris hypothecam habentis in commoditate fructuum, debet admitti omnino separatio vt ad statum antiquum reducantur: ita comprobant mirabiles doctrinæ *suprà, ex num. 29.*

38 Comprobatur ista iurium separatio ad fauorem creditoris hypothecarij, ea euidentissima & fortissima ratione deducta ex *l. Vranus 72. ff. de fideiussorib.* quæ dum reddit rationes confusionis & consolidationis iurium & hypothecarum inter defunctum & heredem, hanc inter alias Iuriconsultus reddit ibi: *propter illam variationem, quia non possunt pro eodem apud eundem obligati esse: vt quemadmodum incipere alias non possunt, ita nec remaneant:* hoc est, sicut dominus sibi ipsi non potest suam rem hypothecæ subicere, nec dominus seruitutem vsumfructus formalis sibi in re sua constituere; eodem modo vsumfructus quem habet extraneus in re aliena, si eius dominium adquisiuit, non potest vsumfructus formalis permanere, nec continuari, quia res sua nemini seruit.

39 Subintret ponderatio; sed sic est à contrario sensu, quod dominus fundi potest separare vsumfructum formalem à causali ad effectum constituendi hypothecam super ipso formali vsumfructu à se licitè separato in fauorem alicuius creditoris: text. singularis in *l. & que nondum 15. in princ. ff. de pignorib.* ibi: *Et que nondum sunt futura tamen sunt, hypotheca dari possunt, &c. idque seruandum est, siue dominus conuenit aut de vsumfructu, aut de iis que nascentur: siue is qui vsumfructum habet, sicut Iulianus scribit.* Castillo, *de vsumfruct. cap. 70. num. 3.* Igitur eodem modo, ac multo magis iam creatus & hypothecæ subiectus vsumfructus debet remanere, & transire cum sua causa; nihil impediendo confusione superueniente per acquisitionem dominij, cum respectu Tertij creditoris, & ad eius fauorem & cautionem, dominus ipse semper potest formare vsumfructum, & formalem separare à causali, cum non sibi, sed extraneo illum creat, & hoc liberè, & nullo iure repugnante.

40 Hæc insuper hypothecæ conseruatio non obstante mutatione probatur, nam

nam mutatio rei hypothecata vel ratione adiectionis, vel detractionis qualitatum, nihil detrahit hypothecae, nec eam extinguit, sed super eadem re semper subsistit & manet hypotheca: textus est formalis in *l. fundus* 16. §. si res, ff. de pignorib. Si res (inquit I. C.) hypotheca data, postea mutata fuerit, aequae hypothecata actio competit: veluti de domo data hypotheca, & horreo facta; idem de loco dato, deinde vineis in eo positis. Idem probat textus in *l. Paulus* 29. §. domus, ff. de pignorib. his verbis: Domus pignori data exusta est, eamque arcam emi Lucius Titius, & extruxit: quaesitum est de iure pignoris? Paulus respondit, pignoris persecutionem perseverare: & ideo ius soli superficiem sequitiam videri &c. *l. domo* 21. ff. de pignor. act. notant Glossae in eisdem iurib. & Doctores: Negulant. de pignorib. par. 6. memb. 3. num. 8. Mantica de tacit. comment. lib. 11. tit. 31. num. 18. Merlin. de pignorib. lib. 5. quaest. 33. per tot. Ergo quanto magis sustinenda erit hypotheca rei, quae nullam mutationem in se ipsa patitur, nec in substantia, nec in forma, nec in qualitate, prout in nostro casu, cum eadem commoditas fructuum, emolumentum & substantia hypothecata integra permaneat apud debitorem obligatum.

41 Vtcrius comprobatur discursus iste, quoniam quando dispositio & contrahentium intentio respicit non formam sed substantiam rei hypothecatae, licet contingat rei mutatio quoad formam, remanet ius & hypotheca super substantia rei formaliter mutatae, vt per iura & DD. late probat Petrus Surd. *conf.* 26. ex n. 10.

42 Quae doctrina vndique verificatur in usufructuario hypothecae subiciente commoditatem usufructus, & in creditore ita contrahente, qui nullo modo respexere ad formalitatem rei, hoc est ad ius principale usufructus, sed dumtaxat ad ipsos fructus, & iuris ipsius substantiam consistentem in commoditate, in qua utilitas hypothecae versatur, quia sola commoditas potuit deduci in obligatione & hypotheca, vt superius probauimus ex n. 24.

43 In tantum quod si contrahentes hypothecam specificè dixerint obligari usufructum, & sic videantur attendere & respicere formam com-

moditatis, adhuc tamen fit interpretatio, vt solum intendant deducere in obligationem & hypothecam fructus & commoditatem dumtaxat, ne actus frustreretur, & ad euitandam consolidationem cum proprietate, quam caufaret alienatio iuris principalis usufructus facta extraneo, sicuti ex communi Doctorum opinione comprobauimus in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 43. ex num. 33.

Hic etiam contrahentium animus & intentio volentium respicere non 44 formam usufructus, sed ipsos fructus & commoditatem rei hypothecatae manifestè patet: quoniam respiciendo formam, nihil agerent, inquit text. in §. finitur, in §. de usufruct. & alia iura adducta *supr.* n. 25, quia statim consolidaretur usufructus & deuolueretur ad dominum proprietatis: non enim credendum est, velle contrahentes ex eodem facto sibi ipsis & suae principali intentioni & fini repugnare, & simul velle acquirere & velle perdere, obligando usufructum eo modo & via per quam extinguitur, resoluitur, & finitur, in tam notabile detrimentum contrahentium, nec enim potest quid 45 initium capere ab eo casu quo fine accipere debet, *l. Titio cum moritur*, ff. de usufruct. *l. usufructum* 5. ff. de usufr. *legat. l. haeres meus* 78. §. quamuis, ff. de condit. & demonstr. Castill. de usufr. c. 61. plurimos Doctores secum ducit Thomas Sanchez in *praecip. Decalogi*, tom. 1. lib. 2. cap. 14. num. 22. 31 & 33. Cyriac. *controuerf.* tom. 2. cap. 252. ex n. 53. & *supra*: Aluarez in *Axiomat. lit. A* num. 141. licet neminem alleget; non enim poterat subsistere hypotheca, nec etiam creari & ortum habere, cum eodem instanti quo contrahentes tractabant de ea imponenda super usufructu, respiciendo ad eius formam, ipse usufructus resoluebatur & consolidabatur, & hypotheca non habebat materiam super qua cadere, nec figere pedes poterat, qualitas enim sine subiecto esse non potest, & ideo vtrumque extingueretur in eodem simul instanti & momento: sed qui actum gerit, magis praesumitur in dubio velle vt actus valeat quam quod pereat, *l. quoties*, ff. de verb. oblig. *l. quoties*, ff. de reb. dub. *l. quoties de reg. iur.* l. 3. ff. de milit. testam. nec praesumitur quod quis velit actum

actum frustratorium facere, *l. 1. in fin. ff. ad municipal. leg. unie. Cod. de thesaur. lib. 10.* quia actus à fine agentium iudicatur, *l. si quis in aliena, ff. de acquir. rer. dom. l. rem non nouam, Cod. de iudic.* Ergo manifestè detegitur intentio contrahentium hypothecam super usufructu, velle potius attendere ad eius substantiam consistentem in sola commoditate, quam ad formam & titulum usufructus, vt hypotheca operaretur, & non frustraretur suo effectu contra intentionem agentium.

46 In comprobationem huius discursus, de quo ex num. 35. vt etiam ob mutationem rei hypothecae subiectae non pereat hypotheca, illud venit considerandum, quod ad effectum extinguendi illam, non quauis rei mutatio & specierum commixtio sufficit, sed illa tantum ex qua materia transit in materiatum, ita vt desinat esse prima materia & transeat in nouam & diuersam speciem inseparabiliter, *l. si conuenerit* 18. §. si quis, ff. de pignor. act. *l. lana*, ff. de legat. 3. *l. sed si ex meis tabulis*, ff. de acquir. rer. dom. *l. adeo*, §. cum quis, vbi varia traduntur exempla, ff. *dict. tit.* & latius profequitur post alios, Merlin. de pignor. lib. 2. quaest. 53. ex num. 41. cum seqq.

At si species esset cum eadem specie materiae commixta & confusa, tunc eo quod non diceretur confusa, sed extare, durat hypotheca: text. est in *l. Marcellus*, §. Pomponius scribit? & in *l. idem Pomponius scribit*, in *primc.* & in §. *sed si plumbum*, ff. de rei vindic. ita declarat post alios Merlin. de pignor. lib. 2. d. quaest. 53. ex num. 46. cum sequentibus.

48 Hinc est quod creditor hypothecarius in frumento, non amittit suam hypothecam ex eo quod redactum sit in farinam, quia idem est corpus, & eadem res, licet qualitas sit mutata, durat tamen in substantia, quia solum detegitur id quod erat absconditum, & inerat, non tamen quid nouum producit; vt probant Castillo Siculus *decis.* 9. num. 5. Petr. Surd. *decis.* 139. num. 6. Merlin. *d. quaest.* 53. num. 47. Cyriacus tom. 3. *controuerf.* cap. 468. ex num. 24. Hodierna in *addit. ad Surd. d. decis.* 139. Salgad. *Labyr. Credit. Tom. 111.*

ex n. 1. post Gratian. *decis.* 184. *signantes* num. 7.

Et idem Cyriacus post Surdum, Bertachin. Camillum de Medicis in *conf.* 97. firmat & asserit *d. tom. 3. controu.* 468. ex num. 25. cum seqq. quod 49 Gabella super tritico debetur ex farina: & ex num. 26. quod Statutum 50 prohibens extrahi frumentum, habet locum in farina; & num. 28. quod gabella quae debetur pro oleo, debetur etiam pro oleo ex quo conficitur 51 tertia species, puta pro sapone: & num. 30. quod gabella quae debetur 52 pro serico, debetur etiam de serico contexto.

Quae omnes doctrinae & iura adducta in hoc sexto fundamento, ex num. 35. cum seqq. manifestè probant quod in casu quo commoditas usufructus hypothecata aliquam pateretur mutationem ob confusionem, aduista proprietate à debitore fructuario, haec tamen mutatio non est talis qualitatis vt possit alterare & extinguere hypothecam impositam per usufructuarium in fauorem sui creditoris, sed semper durare & perseverare debet; quanto igitur magis cum talis commoditas hypothecata à fructuario nullam patiatur mutationem nec in qualitate, nec in forma, nec in substantia, vt late comprobatum est *suprà* ex num. 31. cum seqq.

Et denique resolutionem nostram 54 in hac quaestione difficillima feliciter disceptatam, torque inuincibilibus fultam fundamentis, reperio tenuisse in valde similibus terminis post paulum de Castro, Mastrillo in *decision.* 71. per totum, vbi de iure hypothecato creditori, consolidato cum proprietate penes debitorem, qui se hac consolidationis exceptione tuebatur, num. 4. vbi ita ait.

Sed fuit dictum, quod praedicta intelliguntur non quoad extinctionem in totum, sed quod tantum extingatur forma illa census & directi domini, non autem substantia & eius emolumentum, & effectus; illa enim semper manent, vt distinguendo dixit Paul. de Castr. in *conf.* 46. num. 6. 7. & 11. lib. 3. qui loquitur in usufructuario acquirente proprietatem: allegat. text. in *l. si ex pretio*, ff. si cert. pet. in ratione illius legis.

legis, ibi, etiam obligationis non defecerit substantia, & num. 8. adducit text. in l. 1. Cod. si antiq. creditor: ubi si debitor dedit rem pignoratam creditori, extinguitur pignus quoad formam tantum, non quoad substantiam & effectum &c. & paulo post, ipse Masfrillo sub eodem num. 4. ibi, Et faciebat, quia illa substantia fuerat
 55 confusa & mixta cum substantia utilis dominij, & factum unum corpus, & ideo qui possidet corpus, verum erit dicere quod possideat substantiam utilis & directi &c. quod repetit num. 9. idem tenet Castillo Siculus in decis. 10. num. 4. quos sequitur obiter referens Merlin. de pignorib. lib. 2. q. 2. num. 21. Marius Giurba etiam in similibus terminis, idem asserit in decis. 63. num. 3. his verbis: quamvis venditione, proprietati consolidatus fuerit usufructus, per acquisitionem namque extinguitur forma usufructus, non tamen substantia, seu effectus, aut emolumentum, &c.

56 Sed magis ad nostram resolutionem accedit doctrina Ioan. Dominici Gaiti in tract. de credito, cap. 4. questio 7. qui postquam tractasset & resoluisset rei alienae hypothecam non valere, ex num. 586. firmat, quod si debitor habet in re aliquod ius, quod in eo dumtaxat subsistit hypotheca, quia proprietatem, quae apud alium sit, cum sit aliena, non potuit debitor obligare, ac ideo sustinetur hypotheca in illo iure tantum quod habet in re; & exactè comprobatur hanc restrictionem obligationis.

57 Postmodum ipsemet Gaitus loco cit. num. 595. ita argumentatur ad propositum nostrum, in hac: Rursus dubitatur, nam si obligatio respectu illius iuris valuit, tamen facta consolidatione illius iuris cum re super adquisita, extinguitur hypotheca obligatio ob emptionem & extinctionem eiusdem iuris per consolidationem causatam, &c.

58 Protinus num. seq. 596. sic huic difficultati satisfacit per hæc verba: sed istud facilius resolvitur; nam reuersa re ad debitorem super qua ius habebat, licet extinguatur illud ius per rei consolidationem, quoad formam tamen tota res cum iure consolidato remanet quoad substantiam; sicut si vas

argenteum reduceretur ad massam: ita in terminis Castillo Siculus decis. 10. tota, tom. 1. & Masfrill. decis. 71. tom. 1. utriusque per tot. hætenus Gaitus, cuius doctrina mirè conuenit iis, quæ hætenus considerauimus pro nostræ quæstionis resolutione.

Hos tamen Doctores eo casu intelligas velim, quo adquisitio proprietatis fit aliquo modo reuocabilis, vel intermediet Tertius, qui pro suo iure & interesse impedit confusionem, cuius respectu nihil considerari debet, nec operari confusio in persona debitoris: & sic in illis casibus loquuntur DD. adducti sup. ex num. 54. vt scilicet tunc nihil operetur consolidatio in alterius præiudicium, cum solum facta intelligatur quoad formam, non quoad substantiam, super qua remanet illæsum & præseruatum ius Tertij, & alterius cuiuslibet patientis detrimentum ex effectu talis consolidationis: vt ipsi Doctores profitentur, & alitè nos comprobauimus sup. ex num. 16. & ex n. 21. cum seqq.

Firmata igitur nostra conclusione ex tot fundamentis hætenus adductis suprà ex num. 16. cum totis seqq. quod usufructuarius hypothecando commoditatem sui usufructus, non extinguatur hypotheca per acquisitionem proprietatis à debitore factam, eo quod talis consolidatio nihil attingat ipsam commoditatem, & emolumentum fructuum hypothecatum permanens vt antea penes ipsum debitorem, cum super substantia rei hypothecata permanente, & non mutata nec alterata, semper conseruetur hypotheca, cum consolidatio usufructus penes ipsum debitorem non sit extinctiua, sed potius augmentatiua, accumulatiua, & iuris sui conseruatiua; ad differentiam consolidationis usufructus cum proprietate, apud extraneum dominum existente; ex qua debitor usufructuarius non solum perdit ius, sed omne prorsus emolumentum, & fructuum commoditas translata est in Tertium non obligatum, quo casu non est dubium extinguere hypothecam extincto prorsus iure

iure debitoris obligati: ex iuribus vulgatis.

63 Quibus suppositis & feliciter expeditis, non obstant argumenta superius considerata in contrarium, quibus licet ex num. 16. cum seqq. satis fuerit singulis per contrapositionem satisfactum; nihilominus responsonem singulis indicandam duxi.

Non obstat igitur primum, de quo num. 1. cum seqq. vbi dicitur quod hypotheca super usufructu imposita, simul cum eo extinguitur. Quia Respondetur hoc verum esse, non interueniente Tertio creditore, cui ex confusione & acquisitione proprietatis à fructuario debitore facta, detrimentum fieri non potest, ipsius enim respectu talem confusionem & consolidationem nihil operari latè probauimus ex num. 16. cum multis sequentibus.

64 Nec obstat secundum, de quo ex num. 4. cum aliis seqq. vbi dicitur quod mutata forma rei hypothecata, hypotheca extinguitur. Nam responderetur hoc intelligi quando per talem mutationem forma & substantia rei penitus extinguuntur, & prima forma extincta & omnino translata fuit in diuersam speciem & nouam non reducibilem ad priorem materiam; secus iis omnibus cessantibus, vt verificatur in casu præfenti, quia tunc præseruatur hypotheca in rei substantia permanente, vel in materia mutata quidem, sed reducibili ad suam priorem formam & materiam, prout manifestè per varia iura & doctrinas abundantissimè probatum remanet sup. ex num. 31. usque ad 62.

66 Maximè quia commoditas usufructus, quæ sola fuit hypothecata, per acquisitionem proprietatis, nullam passa fuit mutationem nec in substantia, nec in qualitate, aut forma sua, sed integra & meliorata per nouum titulum remansit penes debitorem, ipsam hypothecantem: quo tantum abest vt hypotheca extingui possit, sed potius ex noua tituli acquisitione per debitorem fructuarium magis confirmata & efficacior remaneat; prout ad longum probauimus, & variis iuris fundamentis roborauimus sup. ex num. 24. cum seqq. Salgad. Labyr. Cred. Tom. III.

quia tempus perpetuitatis in debitore incipit cum titulo acquisitionis proprietatis, & sic in casu quo iam tempus usufructus est extinctum & finitum, quapropter nouum tempus est, non antecedens prorogatum, ex iam dictis.

CAPVT V.

Esto quod hypotheca super usufructu, adquisitâ per debitorem proprietate, duret; an morte debitoris finiatur, vel vsque ad solutionem perpetuetur.

S V M M A R I V M.

- 1 Propositur agitanda questio affinis antecedenti. & n. 2.
- 3 Intentio contrahentium super hypotheca usufructus videtur esse vt finiatur per mortem debitoris.
- 4 Et idem procedit quamuis adquiserit debitor proprietatem.
- 5 Obligatio est stricti iuris, & ultra expressa non extenditur.
- 6 Actus agentium ultra eorum intentionem non operantur.
- 7 Limitata causa limitatum producit effectum.
- 8 Permissum ad tempus, post tempus censetur prohibitum.
- 9 Hypotheca super usufructu constituta non se extendit ad proprietatem cum qua consolidatur.
- 10 Hypothecans rem, solum videtur eam hypothecare pro iure quod in ea habet.
- 11 Proprietas non acquiritur ex iure usufructus, sed è conuerso.
- 12 Vendens rem communem, solum intelligitur vendere id ius quod habet in ea.
- 13 Hypotheca usufructus nihil influit in proprietatem.
- 14 Actus legitimus alterari non debet, licet casus euenerit à quo non potuerit incipere.
- 15 Origo contracta obligationis semper inspicitur.
- 16 Verba contractus referuntur ad tempus quo fuit celebratus.
- 17 Inspicitur qualitas rei que erat tempore

- pore contracta obligationis.
- 18 Expenditur textus in l. fin. §. ult. ff. de liberat. legat. 3.
 Testator legans emphyteusim, non intelligitur legare dominium directum quod postea adquisiuit. ibidem.
 Testator legans usufructum, non intelligitur legare proprietatem postea adquisitam. ibid.
 Si dominus nuda proprietatis leget usufructum, quamuis postea proprietati accedat usufructus, iste solum debeat legatario. ibid.
- 19 Hypotheca super usufructu finitur per mortem debitoris ex eo quod statim amittat omne ius in re.
- 20 Hypotheca super emphyteusi constituta tantum durat, donec reuertatur ad dominium directum.
- 21 Si prorogentur generationes quibus concessa est emphyteusis; prorogatur hypotheca super ea constituta.
- 22 Hypotheca constituta in locatione ad certum tempus, extenditur ad re-conductionem.
- 23 Officium obtentum à Rege ad vitam si vita durante fuerit prorogatum, idem est officium.
- 24 Prorogatio & extensio fit cum eisdem qualitatibus.
- 25 Augmentum debet esse eiusdem qualitatis cum suo principali.
- 26 Usufructus formalis hypothecatus post proprietatem adquisitam, unum corpus efficitur cum usufructu causali & proprietate.
- 27 Ius variabile adhaerens rei perpetuae & irrevocabili, pariter & ipsum fit perpetuum & irrevocabile.
- 28 Quidquid accrescit pignori, pignoris seu hypothecae vinculo subiicitur.
- 29 Verior & tenenda sententia est, hypothecam usufructus, qui fuit consolidatus cum proprietate, tantum durare per vitam debitoris.
- 30 Hypotheca à principio limitatè concepta ex voluntate utriusque contrahentis in suo primordiali statu manet, proprietate per debitorem adquisita.
- 31 Non sufficit debitorem habere dominium in bonis suis, si se non obligavit ad totum, sed ad partem.
- 32 Usufructus non transgreditur vitam fructuarij.
 De eo quod non est non admittitur prorogatio. ibid.
 Ius temporale adhaerens iuri perpetuo,

fit perpetuum quando utrumque durat. ibid.

EX resolutione praecedentis quaestio-
 nis, ut scilicet hypotheca super commoditate usufructus perseveret, quantumvis debitor ipse adquisierit postmodum proprietatem rei, super qua usufructum habebat, prout ad longum efficaciter disputauius, & resoluius; praesens nostra longè difficilior quaestio suboritur, an scilicet ista hypotheca eo casu subsistens, extinguatur morte debitoris, vel duret quo usque debitum solutum sit creditori.

Et pro parte Negatiua, multa vrgent: nam obligatio & hypotheca super usufructu regulatur à natura rei, & haec subintelligitur, & fuit intentio & voluntas contrahentium à principio, debitoris quidem, qui non praesumitur plus iuris voluisse obligare in hypotheca constituta super usufructu, quam haberet; & similiter creditoris, qui non creditur intendisse aliud quam quod duret hypotheca durante usufructu, & extinguatur quoque eo extincto per mortem debitoris: ad plurima iura, & doctrinas in cap. antecedenti citatas ex num. 1. cum multis seqq. Et quamuis non extinguatur praedicta hypotheca per acquisitionem proprietatis factam per debitorem, non tamen debet excedere vitam debitoris, iuxta restrictam formam contractus, tum quia obligatio est stricti iuris, quae non extenditur ultra contenta in illa, l. quidquid adstringenda, ff. de verb. oblig. l. si tam angusti, ff. de seruitutib. l. 2. ff. de privileg. credit. nec actus agentium ultra eorum intentionem aliquid operantur, l. non omnis, ff. si cert. pet. l. in agris, ff. de acquir. rer. dom. l. si idem seruus, ff. de legat. 2. l. si cui pure, ff. ad Trebellian. l. verbis, ff. de vulg. & pupill. subst. l. 2. ff. de his quae in testam. delent. l. legata inutiliter, ff. de legat. 1. cum aliis vulgarib. Ergo licet debitor adquisierit proprietatem in re, ipsam tamen ab initio nec hypothecavit, nec tanquam res aliena potuit hypothecae subiici, l. 1. vers. in speciem autem, ff. de pignorib. cum vulgar. igitur nec ad eam ius creditoris extendi poterit, quamuis perseveret hypotheca in commoditate fructuum ut fuit demonstratum in cap. 4. praecedentis, sed

sed non idem dicendum videtur, quando usufructus extinguatur per mortem fructuarij debitoris: ratio diuersitatis est, quia creditor hypothecarius sciebat talem usufructum sibi hypothecatum morte fructuarij extingui, ex dispositione iuris; cum tamen non potuerit praevidere certò extinctionem futuram per acquisitionem proprietatis à debitore quae pendebat ex eius voluntate.

- 7 Deinde quia hypotheca usufructus est limitata ad tempus vitae debitoris, ut latè ex pluribus iuribus & Doctoribus probauimus in hoc Labyrintho 3. par. cap. 5. per tot. & ideo ultra illud tempus non operatur nec extendi potest, quia causa limitata limitatum producit effectum d. l. in agris: & l. cancellauerat 4. ff. de his quae in testam. delent. l. 2. ff. de seru. exporr. l. ex facto, §. item quero, ff. de vulg. & pupill. l. age cum Geminiano, Cod. de transact. Ergo non debet protrahi post illud tempus: quia permissum ad tempus, post tempus censetur prohibitum, l. si unus, §. 1. ff. de pactis: l. epistola: §. fin. ff. eod. l. Imperator, ff. de postul. l. cum pater, §. à filia, ff. de legat. 2. l. statuliberum, §. Stichum, & l. Titia cum testamento, §. fin. ff. eod. tit. l. 2. Cod. de iur. emphyteut.
- 9 Desuper probatur, quoniam etsi usufructuarius hypothecauerit totam rem, in qua solum habebat usufructum, si postea proprietatem adquisierit, non ideo proprietates remanebit hypothecata, nec hypotheca confirmabitur in tota re & proprietate, sed solum in usufructus commo-
 10 ditate ut antea, nam obligans simpliciter rem, intelligitur & restringitur obligatio & hypotheca ad ius quod habebat in ea, nempe usufructum; in proprietate autem tanquam aliena, non valet, nec valere potest hypotheca, ideoque sustinetur tantum in illo iure quod debitor habebat in re obligata: at si debitor videatur velle tantum obligare ius illud quod potuit obligare, consequenter fatendum erit deficere consensum respectu partis quam non potuit obligare: & quamuis debitor proprietatem adquisierit, ad eam non extenditur hypotheca, quia non adquisiuit proprietatem ex iure usufructus, nam usufructus non attrahit ad se
 11 Salgad. Labyr. Credit. Tom. 111.

proprietatem; sicut è conuerso proprietates trahit ad se usufructum, super quo simul cadit hypotheca constituta à proprietario: hunc discursum amplissimè post plures Doctores & iura comprobat Ioannes Dominic. Gaitus, de credito, cap. 4. quaestio 7. ex num. 586. cum multis seqq. de quo vide etiam Merlin. de pignor. lib. 2. quaest. 2. ex num. 20. licet minus explicitè quam Gaitus: Ergo fatendum erit quod titulus proprietatis nouiter adquisitus per debitorem, nihil immutet, nec extendat ius limitatum antecederet hypothecatum; sed quod hypotheca se debeat continere intra limites illius iuris ut antea; quod cum finiatur per mortem debitoris fructuarij, sequitur pariter hanc hypothecam super eo impositam extingui.

Confirmatur, nam vendens seu alienans rem communem, solum intelligitur alienare eam partem, ius, & portionem quam in ipsa re habet: l. qui tabernas, ff. de contrah. empt. l. quod in rerum, §. qui usufructum, & l. Titio & Mauius, in princ. ff. de legat. 2. l. vxor patroni, Cod. de legat. plures Doctores & Rotæ decisiones congerit Duardus in tract. de censib. §. 1. quaest. 5. ex num. 18. & Hermosill. latissimè probat ad leg. 28. tit. 5. partit. 5. glos. 1. ex num. 11. cum seqq. fol. 94. tom. 2. conducunt etiam quae tradit Castillo de usufruct. c. 39. ex num. 26.

Fulcitur vterius haec pars Negatiua, quia si à principio dumtaxat fuit obligata commoditas usufructus, limitata obligatione ad vitam debitoris, ex natura rei in obligationem deducta, debitor licet postea adquisierit proprietatem, non debet hypotheca effici perpetua; quia etiam à principio hypothecatis per dominum fructibus rei, seu etiam eius usufructu, nihil haec hypotheca influit in proprietatem tunc simul existentem penes dominum debitorem, iuxta text. in l. & qua nondum, ff. de pignor. quem exornauimus supr. cap. 4. anteced. ex num. 38. igitur nec postea intelligitur hypothecata, deficiente consensu debitoris, quoniam actus legitimus immutari aut alterari non debet, licet casus postea euenerit, à quo non possit inchoari, l. actus legitimi, ff. de regul. 3 regul.

regul. iur. sed à principio, hypotheca in solo usufructu constituta per dominum rei, nihil influit nec extenditur ad proprietatem, cum fuerit limitata, ergo pariter limitata debet manere postquam debitor usufructuarius ex diuerso titulo adquisiuit eiusdem rei dominium seu proprietatem, cessante eius consensu de nouo præstito, sed debet hypotheca suum primordiale statum conseruare, & ultra non extendi.

15 Et quia origo temporis, quo contracta fuit obligatio, semper inspicitur, ideoque talis dicitur obligatio deriuatiua, qualis fuerit primitiua, l. 2. §. ex huius ff. de verb. oblig. nam status primordialis obligationis semper eam sequitur, nec ex tractu temporis, nec ex persona successoris immutatur, l.

16 *viam veritatis, Cod. locati: l. insulam, ff. de verb. oblig. vnde verba contractus referuntur ad tempus quo fuit celebratus, l. Rutilia, ff. de contrah. empt. & pacta sunt intelligenda secundum tempus quo facta sunt, l. tale pactum, §. vlt. ff. de pactis: l. si procuratorem, in princ. ff. mandati: l. 1. §. non solum, ff. depositi: l. si tamen, ff. ad Macedon. propterea debemus inspicere eam rei qualitatem,*

17 quæ erat tempore contractæ obligationis, l. in lege, & l. Rutilia Polla, ff. de contrah. empt. l. 2. §. 1. ff. de heredit. vel act. vend. abundè comprobatur hæc omnia Card. Mantica de tacit. & ambig. conuent. lib. 3. tit. 15. ex num. 18. cum seqq. Mangil. etiam, in tract. de impuat. quest. 90. num. 28. Ex quibus deneganda venit extensio hypothecæ super usufructu ultra vitam debitoris non immutantis eam per acquisitionem proprietatis.

18 Et pro hac parte facit optimus text. in l. final. §. fin. ff. de liberat. leg. vbi testator legauit mihi quod ei debebam: inter me & ipsum postea facta fuit nouatio debiti, & augmentata fuit prior quantitas, quæsitum est, an possim capere hoc augmentum, an solum quantitatem debitam tempore testamenti? Et Consultus ita respondit: *item queritur, si postea nouatione facta, & ampliata summa, caperit debere, an id quod ex veteri contractu debebatur, nihilominus in causa legati duret; an verò nouatione facta, quasi debitor nouus ampliata summa possit conueniri? Respondi, id dumtaxat legatum videri quod*

tunc debuisset. Consonat text. in l. nomen, §. filio, ff. de legat. 3. Consonat etiam Doctorum assertio, quod si testator emphyteusim, quam habebat, legauit alicui, si directum interim adquisiuit dominium, illud legasse non censetur, quia non realis & concreta accessio est, sed separabilis, ad quam non extenditur legatum præcedens limitatum ad emphyteusim, Bald. in l. vxor patru, Cod. de legat. num. 2. Angel. & Castrenf. num. 3. Salycet. num. fin. & post Bart. & Iason. ibid. num. 16. communem dicit Bimius cons. 175. num. 9. vol. 2. communem etiam dicit Casanate cons. 10. num. 159. & Burfat. cons. 6. num. 5. Grass. in §. legatum, quest. 71. num. 3. Decian. cons. 64. num. 17. vol. 5.

Item usufructuarius si usufructum rei à se possessæ legauerit, & medio tempore proprietatem adquiret, licet interim usufructus consolidatus sit, eo tamen mortuo, legatum non extenditur ad proprietatem, sed renascitur usufructus, & solus debetur: d. l. vxor patru, vbi Salycet. num. 1. Angel. & Castrenf. ibid. & in l. seruum filij, ad fin. princip. ff. de legat. 1. Casanat. cons. 10. num. 158. & è contracta, si dominus nudæ proprietatis usufructum simpliciter legauerit, & postea usufructus proprietati accedat, & cum ea consolidetur, adita hæreditate, reuiuiscit usufructus, & deberi solus incipiet, Marcabrum. cons. 67. num. 15. Ruyn. cons. 7. num. 5. vol. 1. Mierez de maioratu, par. 1. quest. 10. n. 47. Burfat. cons. 6. n. 5. Casanat. d. cons. 10. num. 159. ex Iafone in d. l. seruum filij num. 15. Giurba decis. 91. n. 5. quia attenditur tempus contractus & dispositionis, non augmentum postea contingens.

Sed adhuc contrariam partem plura sustinent validissima fundamenta, vt scilicet hypotheca super usufructu, non extinguatur morte debitoris usufructuarij, qui dum viueret adquisiuit rei proprietatem, sed in eius heredes & successores actio hypothecaria transeat, donec debitum integrè persoluatur.

19 Primò, quoniam etsi hypotheca imposita super usufructu morte debitoris regulariter extinguatur, id tamen ex ea causa procedit, quia ius ipsius tunc finitur, & amplius emolumentis

mentis & fructibus rei non potitur, super quibus hypotheca subsistebat, vt probant l. lex vectigali, ff. de pignor. l. sicut 8. ff. quib. mod. pign. vel hypot. solu. §. finitur, Instit. de usufr. & plurima alia iura in cap. anteced. allegata ex num. 1. cum seqq. Sed sic est, quod adquisita proprietate, usufructuarius non amittit fructus & rei emolumenta per mortem suam, sed transfert ad heredes & successores. Ergo ad eos debet simul transire hypotheca, ex causa cessante; nam cessante ratione legis, cessat ipsius dispositio: ex iurib. vulg.

20 Secundò, quia licet hypotheca super iure emphyteutico à principio sit contracta, vt tamdiu duret quamdiu vita, vel vitæ seu generationes comprehensæ in emphyteusi, ex l. fin. Cod. de iur. emphyt. iuncta d. l. lex vectigali, ff. de pignor. tamen si hæc vitæ & generationes prorogentur, hypotheca pariter (licet à principio limitata ad certas vitas) prorogatur & durat toto nouæ prorogationis tempore; secus tamen esset, si iam finito tempore & extincta emphyteusi prorogatio fieret: vt abundè in his & similibus terminis comprobauius in hoc Labyrinth. par. 2. cap. 27. ex num. 47. cum multis seqq. Igitur idem asseuerandum erit in nostro casu, vt facta prorogatione iuris debitoris usufructuarij per acquisitionem proprietatis, quod de vitalicio fit perpetuum, eadem hypotheca prius imposita, perpetua esse debeat, & non limitata ad vitam debitoris.

22 Tertiò, hæc pars manifestè comprobatur ex singulari determinatione text. in l. item queritur, §. qui impleto, ff. locati: vbi conductor pro certo tempore limitato, locatori res suas hypothecauit, si permansit in rei conductione ultra tempus locationis, continuatur etiam & durat hypotheca præcedentis temporis, licet ad tempus conductionis fuerit limitata & restricta: verba text. sunt; *Qui impleto tempore conductionis remansit in conductione, non solum reconduxisse videtur, sed etiam pignorum videtur durare obligatio, &c.* Ex quo textu inferunt Bart. & alij plurimi DD. quod si quis obtinuit à Rege officium ad vitam, & vita durante fuerit prorogatum, idem sit officium, non nouum & diuersum;

& ideo hypotheca super eo imposita tempus limitatum prorogatur & continuatur pro tempore prorogato: per ea quæ latissimè concessimus in hoc Labyrinth. 2. par. cap. 27. ex num. 61. cum multis seqq. & ex num. 47. & seqq. quia prorogatio & extensio fit cum omnibus suis qualitatibus, l. sed si manente, ff. de precario, l. Labeo 2. in princ. ff. de arbitr. Et augmentum debet esse eiusdem qualitatis cum suo principali, quia qualitates rei censentur repetitæ in augmento, l. etiam, Cod. de iur. dot. l. 3. ff. eod. tit. l. inter sacerum, ff. de pact. dot. l. si conuenerit, §. si nuda, ff. de pignor. act. l. cum fundus, ff. de legat. 2. & beneficium concessum principali trahitur ad augmentum: Duennas regul. 73. Fontanell. de pact. nuptial. 2. p. claus. 6. glos. 2. par. 7. num. 69. Igitur cum iuri temporali hypothecato accesserit ius perpetuum, etiam hypotheca debet esse perpetua.

26 Quartò fulcitur hæc pars Affirmatiua, quoniam usufructus formalis hypothecatus, post adquisitam proprietatem à debitore, ita in ipso consolidatur cum dominio & usufructu causali, vt vnum efficiatur corpus commixtum & cohærens: ad latè tradita post plures DD. super hac 4. par. c. 4. ex num. 54. Sed sic est quod quando ius variabile & temporale adhæret & adnectitur rei perpetuæ & irreuocabili, pariter & ipsum efficitur perpetuum & irreuocabile, l. in commodato, §. sicut, ff. commodati, l. sicut, Cod. de act. & oblig. l. aliud, ff. de solut. l. vero procuratori, §. sed si quis, eod. tit. l. 1. §. fin. ff. mandati: l. 1. Cod. eod. tit. & ad varia exempla huius doctrinæ, videndi sunt Mantica, de contractib. lib. 7. tit. 21. ex num. 15. cum seqq. Florez de Mena in addit. ad Gamam, decis. 8. col. 3. ad fin. fol. mihi 13. Scaccia de appellat. quest. 19. remedio 1. conclus. 6. num. 70. & quest. 17. limit. 47. membro 1. num. 35. Nicol. Garc. de benefic. 6. par. cap. 4. num. 31. Tiraquel. de retract. conuent. §. 1. glos. 7. ex num. 115. vbi plura & bona iura allegat, Narbona in l. 59. glos. 1. num. 16. tit. 4. lib. 2. recopil. Viuian. de iur. patron. lib. 10. cap. 1. num. 25. & seqq. Surd. cons. 150. ex n. 72. Rodriquo. de reditib. lib. 1. quest. 19. à num. 9. Conducunt quæ latè tradit Mierez de maioratu, 1. p. q. 33. ex n. 29. cum seqq. Ergo licet usufructus tempore hypothecæ contractæ, variabilis

& temporalis fuerit, tamen postquam incorporatus fuit cum iure proprietatis perpetuo in persona debitoris, perpetua debet esse hypotheca sicut ius debitoris perpetuatur ad commoditatem rei nouiter aduersa.

28 Quintò, quia quidquid accedit pignori, vel accrescit, pignoris & hypothecæ vinculo subiicitur, *l. si conuenierit, §. si nuda proprietatis, l. domo, ff. de pignorat. act. l. Paulus, §. domus, l. si fundus, in princ. l. fin. ff. de pignorib. l. si constante 19. §. idem licere, Cod. de donat. ante nupt. l. etiam, Cod. de iur. dot. l. inter 26. §. cum inter, ff. de pact. cum aliis quamplurimis per nos adductis hac 4. par. cap. 2. ex num. 3. cum multis seqq.* Ex quibus manifestè probata videtur hæc pars Affirmatiua, vt scilicet hypotheca super usufructu imposita, si debitor postea rei proprietatem, adquisierit, non solum duret vsque ad mortem ipsius debitoris, sed etiam post, & perpetuò vsque ad integram solutionem debiti.

29 Vides quàm ardua sit & difficilis hæc quæstio. Quid igitur in tanto conflictu & contrarietate resoluendum erit? Arbitror primam partem Negatiuam, de qua ex num. 1. & seqq. vti veriore, & iuri ac rationi magis consonam esse sequendam, vt nempe hypotheca super usufructu imposita, post adquisitam à debitore proprietatem, sub suis finibus contineatur, & solum duret durante vita debitoris, & non ultra; quia talis hypotheca à principio limitatè concepta, ex voluntate & consensu vtriusque contrahentis, nullam per acquisitionem proprietatis passa fuit mutationem, nec alterationem, sed semper permansit in suo statu primordiali, quia consolidatio usufructus in persona debitoris, non tangit nec percutit ius creditoris, sed eius respectu semper remanet illæsum & præseruatum, ac si consolidatio non contigisset, vt latissimè probauimus cap. 4. anteced. ex num. 19. & ex num. 24. cum seqq. ad finem vsque cap. & satis ei fuerit ius suum sine detrimento & damno conseruare, nihilque ultra prætere debet contra suam debitorisque contrahentis intentionem, si nouus ipsius debitoris consensus non accesserit: ex latè deductis sup. ex n. 3. pro hac parte Negatiua.

Nec obstant argumenta pro Affirmatiua considerata ex n. 10. sup. quod dum durat ius debitoris in hypotheca, debet etiam ista durare: quia responderetur verum esse si à principio hypotheca non fuisset limitata ad certum tempus; quia non sufficit quod debitor habeat perpetuum dominium in suis rebus si se non obligauit ad totum, sed ad partem, iuxta text. in l. & que nondum, ff. de pignor. & l. ult. in fin. ff. de liber. legat. vt sup. num. 13. & 18.

Non obstant etiam secundum, & tertium, de quibus ex num. 20. vsque ad num. 26. vbi agitur de prorogatione temporis in re antea limitata, vt tempore prorogato continuetur hypotheca. Quoniam hæc doctrinæ, & iura ibi allegata non possunt locum habere in usufructu, qui ex sua natura non transgreditur vitam fructuarij, sed eius morte extinguitur, ita vt si extendatur & prorogetur ad aliam vitam seu personam, nouus & diuersus dicatur usufructus, quia primus extinctus est, cum sit ius personale & personæ cohærens, *l. stipulatio ista, §. si quis ita, ff. de verb. oblig. Caldas de renouat. emphyt. quest. 4. num. 15. Bald. & Salycet. in l. antiquitas, Cod. de usufr. Noguero. allegat. 21 num. 18. Nos in hoc Labyrinth. par. 2. c. 17. num. 78.* Tum etiam quia noster casus non potest admittere prorogationem usufructus, vt idem usufructus sit, quia per acquisitionem proprietatis usufructus fuit consolidatus & extinctus, & sic non admittitur prorogatio de eo quod non est, vt latè diximus in hoc Labyrinth. par. 2. c. 27. ex num. 47. cum multis seqq.

Nec obstat. Quartum sup. ex n. 26. de iure temporali adhærente iuri perpetuo. Quia procedit quando vtrumque viuunt: sed in nostro casu ius usufructus fuit extinctum per acquisitionem proprietatis, & creditor hypothecarius conseruat suum ius in fructibus à debitore nouo titulo dominij percipiendis.

Nec denique obstat vltimum de quo ex n. 28. vt quidquid accedit & accrescit rei pignoratæ, accrescit pignori: quod vtiq; verum est; sed in nostro casu nihil adcreuit fructibus à fructuario hypothecatis, quia eisdem & eadem modo absque aliquo augmen-

10

to percipit, licet meliori & efficaciori titulo, cuius beneficio potitur etiam creditor, non tamen ratione temporis cum fuerit à principio limitatum per contrahentes, nec nouus debitori superuenerit consensus in proroganda hypotheca, ex iam comprobatis hætenus.

CAPVT VI.

Pensionarius per acquisitionem tituli Beneficij Ecclesiastici pensione grauari, an vi consolidationis pensionem amittat in perpetuum.

Vel an iterum Beneficio à se dimisso, & alteri collato, possit in concursu per nouum possessorem peracto, pro eadem pensione graduari.

S V M M A R I V M.

- 1 Proponitur casus ad intelligentiam quæstionis.
- 2 Pensionarius dimittens beneficium, quod post pensionem impositam nactus fuerat, recuperat ius exigenda pensionis à nouo possessore, & n. 3.
- 4 Expenditur lex, vnus ex sociis, §. fin. iuncta leg. & Atilicinus, seq. ff. de seruit. vrb. prædior. & vterque textus explicatur n. 52.
- 5 Manente titulo beneficij apud pensionarium, interim pensio non extinguitur, sed dormit: extenditur ad id textus in l. si ager 23. ff. quib. mod. usufr. amitt. & explicatur num. 53.
- 6 Ex vi attractiua res redit ad suum priorem statum.
- 7 Adducitur Rota Rom. deciso in vna ciuitatis Plebis Pensionis, 15. Jun. 1616. coram Sacrato; qua declaratur infr. n. 24.
- 8 Certius est per acquisitionem legitimam beneficij factam à pensionario extingui pensionem ex vi consolidationis.
- 9 Pensionarius assimilatur usufructuario.
- 10 Sicuti per mortem fructuarij finitur

usufructus, ita per mortem pensionarij pensio. & num. 13.

- 11 Sicut fructus percepti ab usufructuario transiunt ad eius heredes, ita fructus pensionarij.
- 12 Quemadmodum usufructus transit in Monasterium durante vita Monachi, ita & pensio.
- 13 Pensio non vacat, sed extinguitur per mortem pensionarij, sicut usufructus per mortem fructuarij.
- 14 Pensio dicitur à Pendeo, quia pendet à beneficio formaliter, sicut usufructus à proprietate, de qua extrahitur.
- 15 De æquiparatione inter usufructum & pensionem, nemo sana mentis dubitauit.
- 16 Materia pensionis est regulanda per leges & determinationes qua loquuntur de usufructu.
- 17 Pensio est seruitus beneficio imposita, & per extinctionem pensionis dicitur beneficium restitui ad suam pristinam libertatem.
- 18 Usufructus est seruitus personalis: unde ad eius similitudinem Pensio seruitus beneficij rectè dici potest.
- 19 Usufructus finitur per acquisitionem proprietatis perfectam illius rei in qua quis habebat usufructum, & num. 23.
- 20 Habens seruitutem in re aliqua, si eius proprietatem nanciscatur, amittit seruitutem.
- 21 Res sua nemini seruit. Sicut usufructus extinguitur per acquisitionem proprietatis, ita pensio per acquisitionem tituli beneficij, quia actio & passio in eodem subiecto concurrere non possunt simul. ibid.
- 22 Debitor sui ipsius nemo esse potest.
- 25 Quando collatio beneficij non fuit firmiter facta neque obtenta à pensionario, cessat extinctio.
- 26 In casu præallegata decisionis Rotalis supr. num. 7. potuit pensionarius dimittere possessionem Titulari spoliato.
- 27 Non potest extingui pensio per reuocabilem beneficij acquisitionem.
- 28 Pendente lite potuit pensionarius renunciare regressui.
- 29 Pendente lite potuit Titularis spoliatus effugere regressum, soluendo pensionario debitam pensionem.
- 30 Nullitas actus ipso iure introducta in fauorem

- fauorem alicuius nihil operatur nisi parte volente, & num. 31.
- 32 *Dum titulus beneficij non est irrenocabiliter adquisitus ei, qui super eo habet pensionem, & per litis pendentiam, extinctio pensionis est in suspensio; secus lite finita: & num. 33.*
- 34 *Expenditur lex, dominus usufructuario 67. ff. de usufruct. & lex, à liberto, ff. de bonis libertor.*
- 35 *Quoties quis habet ius in re aliqua, per cuius acquisitionem extinguitur tale ius, illud non amittit per acquisitionem rei renouabilem. Usufructuarius proprietatis emptor retinet usumfructum, si fuerit retracta à consanguineo proprietario. ibid.*
- 36 *Non extinguitur ius quod acquirens habebat in re, si adquisitio nulla fuerit & irrita. Licet pensio per contractum matrimonij extinguatur, non tamen quamdiu lis pendet super eius validitate. ibid.*
- 37 *Non vacat beneficium ipso iure incompatibile cum alio per adeptionem secundi litigiosam.*
- 38 *Iuste determinauit Rota in d. decif. ciuitatis Plebis, non amitti pensionem per ingressum pensionarij in beneficio, sed tantum suspendi effectum extinctionis, dum lis super immissione pendet.*
- 39 *Quando beneficium pensione grauatum valide & perfecte fuit adquisitum à pensionario, si postea ultro dimiserit vel resignauerit beneficium, nouus titularis non tenebitur ad antiquam pensionem.*
- 40 *Actus legitimi retractari non possunt, licet casus eueniret à quo incipere non potuerunt.*
- 41 *Ius semel amissum non recuperatur, nec ius semel extinctum reuiuiscere potest.*
- 42 *Expenduntur singulariter lex, si quis ædes 29. ff. de seruit. vrb. præd. lex, si tibi 17. ff. quib. mod. vsusfr. amitt. lex, Manius, S. duobus, ff. de legat. 2. & num. 43.*
- 44 *Per legitimam & irrenocabilem adeptionem tituli beneficij factam à pensionario, extinguitur pensio ipso iure; & quamuis postea illud dimiserit non poterit conuenire cum nouo possessore de continuanda pensione.*

- 45 *Pactum de continuanda pensione, nullum est de iure.*
- 46 *Resurrectio pensionis semel extincta non pendet à sola contrahentium voluntate, sed ex voluntate Pontificis. & num. 47.*
- 48 *Pensionarius, cuius pensio fuit extincta per affectationem tituli beneficij, si postea illud dimiserit, non dicitur creditor, & in concursu graduari non debet.*
- 49 *Quando pensionarius adquisiuit titulum beneficij renouabiliter tantum, poterit excipere & exigere pensionem à nouo possessore, & in concursu per eum formato debet graduari.*
- 50 *Explicatur lex, dominus fructuario 67. ff. de vsufr.*
- 51 *Respondetur ad Rota decisionem in contrariam allegatam.*

VT facilius percipiantur fundamenta utrique parti quæstionis applicanda, clarè & breuiter casus præmittendus est. Franciscus resignauit suum beneficium in fauorem Petri, sub annua pensione super eiusdem fructibus imposita, à resignatario & successoribus perfoluenda; super qua resignatione expedita fuerunt literæ Apostolicæ. Resignatarius post adeptam possessionem decessit, & Pensionarius iterum obtinuit idem beneficium vacans, cui legitime facta fuit collatio, & in eius possessione remansit per aliquod tempus. Postmodum tandem voluntariè illud dimisit, & alteri fuit nouiter collatum: postquam collationem executioni mandatam Franciscus pensionarius instabat prætendebatque exigere pensionem olim impositam & sibi reseruatam ab hoc nouo possessore: iste ære alieno grauatus formauit iudicium concursus inter suos creditores, qui fortiter denegabant graduationem Francisco pro pensione illa, contententes fuisse extinctam eo ipso quod adeptus fuit titulum & collationem beneficij. Ille à contrà non extinctam dicebat, sed suspensum dumtaxat fuisse effectum suæ gratiæ durante tempore suæ possessionis, ac per dimissionem beneficij subsequutam sublatum fuisse impedimentum, & reintegratum atque recuperatum ius exigendi ipsam pensionem sicut antea.

Quæstio

- Quæstio hæc subtilis est, & in utramque partem disceptanda. Ac primò, pro parte Francisci pensionarij plura vrgent fundamenta, nam siue pensio sua extincta fuerit & consolidata per collationem & adeptionem tituli beneficij & pro tempore quo illud possedit, siue interim suspensum ius quod habebat ad pensionem; tamen eo ipso quod dimisit idem beneficium, recuperauit ius pensionis exigendæ & persoluendæ à nouo possessore: iuxta textum famosum in l. dominus fructuario 67. ff. de vsufruct. ibi: Dominus fructuario prædium, quod ei per usumfructum seruiebat, legauit, idque prædium aliquandiu possessum legatarius restituere filio, qui causam inofficiosi testamenti rectè pertulerat, coactus est; mansisse vsusfructus ius integrum ex postfacto apparuit. Ecce textum expressum impediens consolidationem & extinctionem vsusfructus super fundo quem fructuarius iure dominij habuit & possedit, sed postea dimisit & restituit: Ergo idem dicendum erit in pensionario, qui omnino usufructuario assimilatur, & pensio usufructui æquiparatur, eisdemque regulis utrumque ius gubernatur, vt protinus latè probabimus.
- 4 *Secundò, & pro eadem pensionarij parte, vrget text. in sui dispositione mirabilis in l. vnus ex sociis, §. fin. iuncta leg. & Atilicinus, seq. ff. de seruit. rusticor. præd. in quo §. fin. ita quæritur: si fons exaruerit, ex quo ductum aque habeo, isque post statutum tempus ad suas venas redierit, an aqueductus amissus erit, quæritur? & mox in l. seqq. responsum fuit his verbis: Et Atilicinus ait &c. Hi, qui ex fundo Sutriano aquam ducere soliti sunt, adierunt me, proposueruntque aquam, qua per aliquot annos vsi sunt, ex fonte, qui est in fundo Sutriano, ducere non potuissent, quod fons exaruisset: & postea ex eo fonte aquam fluere cepisse; petieruntque à me, vt quod ius non negligentia aut culpa sua amiserant, sed quia ducere non poterant; his restituere: quorum mihi postulatio cum non iniqua visa sit, succurrendum his putavi: itaque quod ius habuerunt primum, cum ea aqua ad eos peruenire non potuit, id eis restitui placet. Exornat hanc legem latè Castillo de Terziis, cap. 19. ex num. 9. cum seqq.*
- 5 *Igitur idem videtur dicendum in*

pensionario, qui vel retinuit; vel restituendus est ad ius pensionis olim constitutæ, postquam dimisit beneficium, & ab eius possessione discessit, propter quam impediatur à iure illam interim ex fructibus exigere, ex eisdem plenius satisfactus, idcirco ius pensionis non potest dici extinctum, sed sopitum & dormiens: cui accedit text. in l. si ager. 2. §. ff. quib. mod. vsusfr. amitt. his verbis: si ager cuius vsusfructus noster sit, flumine vel mari inundatus fuerit, amittitur vsusfructus, cum etià ipsa proprietate eo casu amittatur; ac ne piscando quidem poterimus retinere usumfructum: sed quemadmodum si eodem impetu recesserit aqua, quo venit, restituitur proprietate, ita & vsusfructum restituendum dicendum est. Quapropter cum pensionarius per accessum ad titulum & possessionem beneficij pensione grauati, amiserit ius exigendi, per recessum ab eo recuperare debet; quia omnis res per quascumque causas nascitur, ita & per easdem dissoluitur, iuxta iuris regulam.

Deinde, quoniam adquisitio beneficij pensione grauati fuit impedimentum ne pensionarius possit vi iure suo, cum igitur per subsequentem dimissionem talis obex fuerit sublatus, bene sequitur vt ius suum recuperare possit ipso iure; quia res redit ad suum primæuum statum ex vi attractiua; : varias ad id & singulares admodum doctrinas huic quæstioni applicabiles adduximus in nostris Commentariis de supplicatione ad Sanctiss. par. 2. cap. 12. ex num. 52. vsque ad num. 57. inclusiue: igitur successor beneficij non poterit euitare exactiorem pensionis olim constitutæ.

Et hanc partem, negantem extinctionem pensionis ob titulum & collationem eiusdem beneficij pensione grauati obtentam à pensionario, si illud iterum dimisit, tenere & amplecti videtur Rota Romana in vna causa ciuitatis Plebis pensionis; 15. Iunij; 1616. coram bon. mem. Cardin. Sacratio; in qua cum Fabius resignasset suum beneficium in fauorem M. sub certa pensione sibi reseruata, & facultate regressus ad beneficium casu quo pensio sibi annuatim non solueretur; contigit quod resignatarius M. cessauit in solutione pensionis, Fabius resignans suo vsus est iure & facultate regrediendi

regrediendi ad suum beneficium, & virtute suarum literarum Apostolicarum obtinuit se immitti in illius possessionem actualem, Resignatarius appellavit ab immisione; & commissa causa in *Rota*, Resignans per concordiam dimisit beneficium, & remisit resignatario possessionem à se apprehensam, qui illi per multum tempus soluit pensionem vt antea: mortuo demum resignatario, beneficium fuit alteri collatum, iste denegavit pensionem, insistens fuisse extinctam eo ipso quod regressus fuit ad illud beneficium, & possessionem virtute regressus fuisse apprehensam asserens, & consequenter extinctam fuisse pensionem ad instar fructuarij acquirentis proprietatem rei, super qua habebat vltimum fructum; adeo vt semel extincta pensio ex iuris dispositione, per concordiam inter partes absque noua gratia sedis Apostolicæ non potuerit reuiuiscere: *Rota*, superius allegata, nihilominus determinauit contrarium, nempe per immisionem illam & possessionem eiusdem beneficij apprehensam à pensionario non fuisse extinctam pensionem, cum iterum beneficium ipsum dimiserit: quam decisionem adducit & testatur August. Barbof. *de vniuers. iur. Eccles. lib. 3. cap. 11. n. 74. 75. & 76.* de qua iterum latius agendum erit inferius ex n. 24. cum seqq.

Cum igitur per apprehensionem possessionis & tituli ad beneficium factam à pensionario, si postea illud dimisit, non extinguatur pensio, iuste poterit pensionarius exigere pensionem suam à quolibet eiusdem beneficij possessore & successore, & pro ea graduari in concursu ab ipso formato.

8 Quibus tamen minimè refragantibus contrariam sententiam & opinionem (quod scilicet per acquisitionem legitimam, certam, perfectam, & irreuoocabilem factam à pensionario, ipso iure extinguatur pensio, quam super eodē beneficio habebat, ex vi consolidationis) longè veriore & probabilior existimo, quantumuis post factam semel legitimam tituli beneficij acquisitionem, ipsum volūtariè dimittat, ita vt contra nouum possessorem, cui facta fuit beneficij huiusmodi di-

missi collatio, ius aliquod prætere non possit ad exigendam pensionem olim sibi reseruatum, & postmodum ex suo facto & voluntate extinctam, finitam, & consolidatam; ac per consequens cum non sit creditor pensionis, pro ea exigenda, deneganda erit graduatio in iudicio concursus per vltimum beneficij Titularem peracto.

Ad cuius resolutionis euidenciam, 9 vnum præmittendum erit essenziale, ex quo facilè resolutio monstratur: nam pensio Ecclesiastica assimilatur & æquiparatur vsufructui, per cuius regulas, omnes fere difficultates in pensione ortæ determinantur & resoluuntur: plurimos ad idem Doctores pluresque *Rotæ Rom.* decisiones adduximus in variis casibus, videndis in hoc *Labyrinth. par. 1. cap. 43. ex num. 4. & ex num. 21. cum multis seqq. & num. 43. & per tot. cap.* quibus adduntur Lotterius *de re benefic. lib. 1. quæst. 36. num. 9. & 10. & num. 30.* per Rot. coram Duran. *decis. 448. num. 17.* & obiter idem etiam dicit August. Barbof. *in tract. de pensionib. in proæm. num. 3. & in tract. de iur. Eccles. lib. 3. cap. 11. num. 42. & 43. & ex num. 74.* & constanter variis in casibus Gigas *de pensionib. quæst. 12. ex n. 1.* vbi quod per mortem pensionarij extinguatur pensio, sicut vsufructus per mortem fructuarij, §. *finitur, Instit. de vsufruct. l. antiquitas, Cod. de vsufr. & in quæst. 5. 2.* vbi quod sicut fructus percepti ab vsufructuario transeunt in 11 heredem, idem in heredibus pensionarij ex æquiparatione: & in qu. 57. à princip. vbi quemadmodum vsufructus transit in monasterium, vita vsufructuarij monachi durante, 12 ita & pensio, ob vtriusque casus similitudinem & æquiparationem. Idem Gigas *in quæst. 99. ex num. 8. & 9.* quod 13 pensio non vacat, sed finitur & extinguatur per mortem pensionarij, sicut vsufructus: & post ipsum Gigantem *quæst. 1. & quæst. 5. & ex §. finitur, Instit. de vsufr.* idem dicit Hieron. Gonzal. *de Alternat. glos. 5. §. 5. num. 37.* Iterum ipse Gigas *in quæst. 49. ex n. 1. & seqq.* firmat, pensionarium & vsufructuarium æquiparari: & in cap. 1. eiusd. tr. n. 9. quod pensio dicitur à verbo, *pendeo*, quia pendet à beneficio formaliter ex quo detrahitur, sicut vsu- 14 fructus à proprietate, ad quod iura &

& Doctores allegat: & quod pensio nihil aliud sit quàm certa portio ex beneficio separata, à quo extrahitur, sicut vsufructus à proprietate, & inde dicatur pensio à *pendeo*, quia pendet à proprietate beneficij: post Gigantem & Cardinal. firmat Viuianus *de iure patron. lib. 13. cap. 9. num. 1. & 2.* sequitur Barbofa *de iur. Eccles. lib. 3. d. cap. 11. num. 2. & 3.* *Rota* vt per Farinac. *in posthum. tom. 2. decis. 530. num. 2.* vbi per Cardinal. *in Clem. 1. §. eadem, num. 4. de suppl. neglig. pralator.* Gigantem *de pensionib. quæst. 38. num. 2.* Mohe- dan. *decis. 401. num. 4. part. 1. diuers.* tenet in optimo casu, pensionem Ecclesiasticam æquiparari vsufructui: & in hac æquiparatione ac similitudine nullus hæctenus sanæ mentis dubitauit.

16 Quapropter materiam pensionis Ecclesiasticæ esse regulandam tam actiue quàm passiuè per iuris dispositiones & regulas ac determinationes loquentes de vsufructu, docuit *Rota Rom.* coram Duran. *decis. 448. num. 27.* Hieronym. Gabtiel. *conf. 191. lib. 3.* Lotter. *de re benefic. lib. 1. quæst. 42. ex n. 20. cum plurib. seqq.* Nos in hoc *Labyrinth. par. 1. c. 43. n. 43.* adde August. Barbof. *de pensionib. in proæm. num. 3.* & probant omnes cæteri DD. & *Rotæ* decisiones iam allegatæ, dum secundum hanc similitudinem & æquiparationem varios casus & difficultates in materia pensionis contingentes determinarunt per Regulas vsufructus, iuxta regul. leg. *non possunt omnes articuli singulatim legibus aut senatusconsultis comprehendere, sed cum in aliquo casu sententia eorum manifesta est, is qui iurisdictioni præest, ad similia producere, atque ita ius dicere debet, 12 ff. de legib.*

17 Supponitur secundò, quod pensio quatenus est onus impositum super fructibus beneficij, prout cuncti fatentur, dicitur seruitus beneficij, vt expressè asserit *Rota* in *decis. 341. num. 18.* inter recolletas per Ludou. Posthium *post tract. de manutent.* quia imponere pensionem beneficio, est illi seruitutem iniungere, cum sit quædam seruitus pensio ipsa, vt affirmat Caccialup. *in tract. de pensionib. quæst. 8.* & Paul. de Roma *in eod. tract. de pension. in 8. & vlt. quæst. num. 22.* post quos & alios idem tenet. Gigas *Salgad. Labyr. Cred. Tom. 111.*

de pensionib. quæst. 96. num. 1. *Rota decis. 327. num. 2.* inter recolletas per Farinac. *fol. mibi 303.* idem Farinac. *in posthu. decis. 119. num. 2. tom. 2.* post Caputaqu. & Paul. Parisium, & per Gomezium, Caputaquensis *in plurib. decis. idem* firmat Gonzal. *de Alternat. glos. 5. §. 5. num. 40.* & è conuerio per pensionis extinctionem dicitur beneficium restitui ad pristinam libertatem, vt post plurimos DD. tradit Garc. *benefic. par. 1. cap. 4. n. 143.*

Cum itaque in omnibus pensio 18 æquiparetur vsufructui, ex latè comprobatis, & vsufructus sit seruitus personalis, l. 1. ff. *de seruitut. ibi: seruitutes aut personarum sunt, vt vsus, & vsufructus; aut rerum, vt seruitutes rusticorum prædiorum & urbanorum, & ideo vsufructus formalis non potest concurrere cum dominio ipsius rei: reddens rationem text. in l. vsufrui 5. ff. si vsufr. petat.* ibi: nec enim potest ei suus fundus seruire: qui loquitur de seruitute vsufructus: l. cum filius 78. §. dominus, ff. *de legat. 2.* ibi: *diuersum est in cæteris prædiorum seruitutibus: l. dominus vsufructuario prædium quod ei per seruitutem seruebat, 64. ff. de vsufr. abundè Castillo de vsufructu, cap. 1. n. 4. & c. 11. à princ.* ideo ad eius similitudinem pensio seruitus beneficij rectè dici potest.

Quibus ita suppositis, facilè potest 19 percipi nostræ principalis quæstionis resolutio: nam quemadmodum ius vsufructus amittitur, extinguatur, & finitur per acquisitionem proprietatis perfectæ factam ab vsufructuario, §. *finitur vers. item finitur vsufructus si domino proprietatis ab vsufructuario cedatur* (nam cedendo extraneo, nihil agitur:) vel ex contrario, si vsufructuarius proprietatem rei adquisierit; quæ res, consolidatio appellatur: *Instit. de vsufr. l. si fructuarius 4. ff. vsufructuar. quemadm. cau.* ibi: si fructuarius proprietatem assequutus fuerit, desinet quidem vsufructus ad eum pertinere propter confusionem, & c. l. omnes 3. §. *sed & si quis vsufructum tibi legauerit, & sub conditione, si liberos habueris, proprietatem; amisso vsufructu, (per consolidationem; quia liberos habuisti, vt rectè Glossa ibid. declarat) committitur quidem stipulatio, sed exceptio locum habebit, ff. vsufructuar. quemadm. cau. l. si sub conditione 16. l. si tibi fundum 17. ff. quib. mod. vsufruct. amitt. l. is cuius in seruo*

proprietatis erat 26. & l. cum filius 78. §. dominus, ff. de legat. 2. l. si pure 4. ff. de usufr. legat.

- 20 Idem erit in seruitute, nam habens seruitutem in re, si eius proprietatem acquirat, amittit seruitutem, & per confusionem & consolidationem extinguitur, l. 1. ff. quemadmod. seruit. amitt. ibi: seruitutes pradiorum confunduntur, si idem utriusque pradij dominus esse ceperit, & l. si partem 19. ff. eod. l. quidquid, ff. commun. pradij. l. si quis ades 29. ff. de seruit. urb. prad. l. si communi, ff. de seruit. rust. l. legatarius 38. §. si legatum, 21 ff. de legat. 1. quia res sua nemini seruit, l. si rem alienam, la 2. ff. de pignor. act. l. in re communi, ff. de seruit. urb. prad. l. uti frui, ff. si usufruct. per. Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 49. n. 7. idem Surd. dec. 76. n. 2. Scacc. de commerc. §. 2. glos. 5. n. 89. inspect. 1. Gratian. discept. forens. tom. 5. cap. 876. n. 10. Quid. de Amicis, de iur. emphyteu. quest. 15. n. 3.

Ita pariter pensio super aliquo beneficio imposta, si pensionarius acquirit titulum & collationem ipsius, extinguitur & amittitur ipso iure per consolidationem, ob similitudinem & æquiparationem vsufructui; quoniam actio & passio non possunt concurrere in eodem subiecto, seu eadem persona simul, l. prator ff. de tutorib. & curator l. fin. ff. de offic. prator. l. Pranius 82. ff. de fideiussor. l. as. in. l. debitori, n. 4. Cod. de pact. Pirrhus Macer. Aretin. de fideiuss. sect. 8. c. 50. n. 1. & 2. fol. 495. Ofascus decif. 95. à n. 2. Scaccia de commerc. §. 6. glos. 1. n. 24. Et quia debitor sui ipsius nemo esse potest, d. l. Pranius: l. frater à fratre 28. ff. de condiç. indeb. cum traditis per Cald. Pereyram, de extinct. emphyteu. c. 14. n. 33. Sigism. Scacc. de commerc. §. 2. glos. 5. n. 89. inspect. 1. & §. 6. glos. 1. n. 12. Guttierr. de gabel. q. 45. n. 5.

- 23 Et per hæc fundamenta, & similitudinem pensionis cum vsufructu, in nostris terminis hanc quæstionem resoluit primus omnium eleganter Gigas in tr. de pensionib. quest. 49. per tot. affirmans, quod sicut vsufructus finitur & extinguitur per adquisitam proprietatem rei ab illo qui in ea habet vsufructum, ita pensio extinguitur per acquisitionem tituli & collationem beneficij pensione grauari obtentam à pensionario: Gigantem referens idem dixit Viuianus de iur. patron. lib. 13. cap. 9. n. 59. tenet etiam

Petr. Andr. Gambar. de auctor. Legati de latere, lib. 6. tit. de pensionib. ex n. 480. cum seqq. plena manu declarat Ferentill. ad Buratt. decif. 528. n. 4. & 5. & expressè tenuisse Rotam, & latissime disputatum & decifum articulum in vna decif. ciuitatis Plebis, 15. Iun. 1616. coram Card. Sacrato, firmar. Lotter. de re benefic. lib. 3. quest. 16. n. 62. quem referens sequitur etiam Augustin. Barbof. in tract. de pensionib. par. 1. quest. 9. n. 18. qui vtiq; idem tenet & affirmat de iur. Eccles. lib. 3. c. 11. n. 75. vbi hunc casum refert inter cæteros, per quos extinguitur pensio ob æquiparationem pensionis cum vsufructu.

Pro hac eadem resolutione firmiter determinauit Rota in d. decif. ciuitatis Plebis, de qua testantur Ferentill. Lotter. & Barbof. locis proximè relatis, quam licet pro contraria parte adduxerimus superius num. 7. vers. Et hanc partem negantem, &c. ipsa tamen semper firmiter tenuit regulam, videlicet extingui pensionem per obtentionem beneficij pensione grauari à pensionario, adinstar vsufructuarij; quamuis negauerit intrare hanc regulam in illo casu particulari de quo agebatur, in quo titulus & collatio beneficij non fuit firmiter & cum effectu obtenta à pensionario, quo casu nihil mirum quod tunc cesset extinctio & consolidatio pensionis sicuti nec vsufructus ex rationibus infra adducendis & probandis.

Nam licet pensionarius vsus fuit facultate regrediendi ad beneficium sub pensione resignatum; tamen iudex nulliter & attentatè spoliavit resignatarium possessorem, iuste appellantem ab iniquo processu, ex quo facile resultaret reuocatio immiffionis attentatæ, cum debuisset expectare sententiam transactam in rem iudicatam; ac ideo licitè potuisse pensionarium per concordatum dimittere beneficij possessionem titulari spoliato, & ab eo, & successoribus exigere suam pensionem, quæ non potuit extingui per reuocabilem illam & inefficacem beneficij acquisitionem, & pendente lite potuisse pensionarium renuntiare regressui, prout latè hæc singula fundamenta comprobauit dicta Rota decifio, & repetit August. Barbofa de iure Ecclesiast. lib. 3. cap. 11. ex num. 74. cum seqq. idem

idem probat Casanate in cons. 10. sub n. 149. vers. ita pensionarius: dicens quod si pensionarius assequutus est beneficium, super quo pensio sibi debebatur, & illud postea dimittit ex causa non voluntaria, sed necessaria præexistenti, potest sicut antea pensionem retinere; ex Gigante de pensionib. 29 d. quest. 49. n. 7. Et quia pariter ipse Titularis spoliatus poterat lite pendente effugere regressum soluendo pensionario pensiones debitas, vt bene probat dicta decifio, & Barbofa ibid. n. 77.

- 30 Et quod pensionarius potest renuntiare regressui, patet; quoniam fuit in bulla appositus in fauorem pensionarij, probat latè Hieronym. Gonzal. in regul. 8. de Alternatiu. glos. 56. num. 53. & 54. quia quando nullitas actus etiam ipso iure per legem vel contractum est apposta & introducta in fauorem alicuius, nihil operatur, nisi parte volente; de quo iura & innumerabiles pene doctrinas in variis materiis congescit accuratè Hieron. Gonzal. loco cit. ex n. 48. vsque ad n. 107. & inferius: ergo dum titulus beneficij non est efficaciter & irreuocabiliter quæsitus pensionario, pensio non extinguitur.

- 32 Ergo etiam sequitur quod dum titulus beneficij pensione grauari non est efficaciter & irreuocabiliter adquisitus pensionario, sed per litis pendentiam suspensa extinctio, nullo modo consolidatur nec extinguitur pensio per acquisitionem reuocabilem atque aliter resolubilem; secus lite iam finita. Vtrumque post alios probat signanter Lotter. de re benefic. lib. 3. quest. 17. ex n. 60. & n. 62. ita ait: Vtunque verò contingat, resignantem regredi ad beneficium resignatum, siue per actionem in spolio motam, siue per canonizationem regressus sibi reseruati in casu non solutæ, vel in dubium reuocatæ pensionis, constat pensionem ipsam extingui, in tantum vt si ex noua concordia beneficium iterum cedat resignatario, ea non conualescat sine nouo Papæ decreto, modo scilicet circa regressum nullæ remanserint reliquiæ litis, ex quibus iste effectus videatur suspensus, vt latissime fuit decifum in vna ciuitatis Plebis 15. Iun. 1616. coram Cardin. Sacrato, & plena manu declarat D. Ferentill. ad Burat. decif. 528. n. 4. & 5. hoc idem Salgad. Labyr. Credit. Tom. 111.

transcribens, sequutus fuit Augustin. Barbof. in tract. de pens. par. 1. q. 6. n. 18.

Et quod quando pensionarius acquirit idem beneficium sua pensione grauatam reuocabiliter, non extinguitur pensio, sed duret, euiçto, ablato, seu dimisso beneficio, itavt ab eo possessore, cui fuit collatum, possit exigere pensionem annuatim sicut antea, in terminis probauit Gigas, (cuius nullus meminit) de pensionib. quest. 49. ex num. 5. vsque ad fin. per similitudinem & æquiparationem vsufructus cum pensione; iuxta text. in l. dominus vsufructuario 67. ff. de usufr. quem pro contraria parte adduximus supr. num. 2. vers. Quæstio subtilis est &c. in quo ideo per aditionem hereditatis vsufructuarius non amisit vsufructum, quia hereditatem à principio adquisiuit reuocabiliter, quam postea abstulit filius agens de inofficioso contra testamentum: consonat text. in l. si maritus, Cod. de inoff. testam. textus etiam similis & mirabilis in l. à liberto, ff. de bon. liberior. vbi vsufructuarius proprietate adquisita ex testamento, quod per contra tabulas postea fuit rescissum, non amittit vsufructum licet virtute testamenti iam dominus factus fuerit proprietatis rei, super qua vsufructum habebat, l. propter veneni, §. neptis, ff. ad Silanian. l. heredem, ff. de his quib. vt indign. l. cum qui: §. fin. ff. de inoff. testam. l. cum bonis, §. 1. ff. de acquir. hered.

Quæ doctrina vniuersaliter vera est in cunctis casibus, in quibus quis habet ius aliquod in re aliena, per cuius acquisitionem ius extinguitur vt extinctio non habeat locum quando res ipsa adquisita fuit reuocabiliter, vel nulliter, ita vt ab eo aliquo modo vel iure euinci possit: & signanter de vsufructuario proprietatis emptore, vt penes eum remaneat vsufructus, proprietate à consanguineo retracta, communem firmat Tiraquell. de retract. lib. 1. §. 1. glos. 7. num. 65. & Anton. Gomez. ad leg. 70. Tauri, num. 34. communem etiam dicit Surd. dec. 51. n. 24. Carpan. ad statum. Mediol. 417. n. 461. & statu. 434. num. 113. & 114. tom. 1. Castill. de usufr. c. 74. n. 23. Cancer. lib. 3. resol. tit. 3. de priuil. n. 309. Casanate. cons. 10. num. 171. Caualecan. de usufr. n. 173. Couarr. lib. 1. variar. resol. cap. 11. n. 7. Cremenf. singula. 58. latissime

mè Matienzo *ad leg. 7. tit. 11. glos. 1. ex num. 35. vsque ad num. 47. lib. 5. recopil.* Quid. de Amic. *de iur. emphyt. quæst. 15. ex num. 3.* & signanter *num. 9.* Idem in nullitate acquisitionis vt non extingatur ius quod antea habebat in re adquirens; vel etiam per secundum contractum nullum non inducatur nouatio prioris validi: & de variis exemplis & doctrinis similibus videndus Giurba *decis. 63. ex n. 1. vsque ad 6.* & omnino Matienzo *in loc. mox cit.* qui in variis casibus & materiis plurima iura & Doctores cumulauit: Nos *in nostris Commentar. de supplicat. ad Sanctiss.*

Quibus etiam conuenit quod licet pensio per contractum matrimonij extinguatur, adhuc tamen dum lis pendet super validitate matrimonij, non extinguitur; etsi pensionarius instet pro eius validitate, vt per *Marchesan. & Rotæ decis.* tenet Oliuer. Beltramin. *in adnotat. ad Alexand. Ludouis. decis. 18. n. 9.*

37 Quod & idem videmus in duobus beneficiis incompatilibus ab vno obtentis vt vacet primum ipso iure per impetrationem secundi, ad *cap. de nullis. de prabend. cum aliis vulg.* attamen hoc non procedit, nec vacat primum, quando secundum non fuit perfectè quæsitum, sed litigiosum, & super eo lis pendet, qua pendente, primum incompatible non vacat, cum secundi collatio & possessio non sit pacifica, sed controuersa; vt latissimè plura referens iura & Doctores, tradit Nicol. Garc. *de benefic. tom. 2. par. 11. c. 5. §. 1. per tot.* quapropter iuste determinauit Rot. *in d. decis. ciuitatis Plebis, coram Sacrato, non extingui pensionem, quando pensionarius obtinuit idem beneficium pensione grauarum; sed suspendi effectum extinctionionis, dum lis super ingressu & immiissione pendet: ita vt si dimittat, vel renuntiet illud beneficium, possit absque aliquo impedimento pensionem suam, quæ hoc casu remansit illæsa, exigere à quolibet possessore, cui beneficium fuit postea collatum.*

39 Quamquam secus erit, quando beneficium pensione grauatum validè & perfectè fuit collatum & acquisitum à pensionario habente super eiusdem fructibus pensionem: nam iste si voluntariè & nullo iure cogente dimiserit idem beneficium, vel

renuntiauerit in fauorem alterius, nouus Titularis nullo modo tenebitur ad solutionem pensionis, quam antea pensionarius habebat super ipso, quoniam cum per legitimam obtentionem tituli beneficij eiusdem, pensio fuerit extincta, ad latissimè comprobata *supr. ex num. 8. cum multis seqq. vers. Quibus tamen minimè refragantibus &c.* etiam post factam voluntariam dimissionem durat extincta, nec per talem dimissionem recuperare potest; Tum quia actus legitimi retractari non possunt, licet casus euenerit à quo non possit inchoari; *ex leg. actus, de regul. iur.* Tum quia ius semel amissum non recuperatur, nec ius semel extinctum reuiuiscere potest, *l. qui res, §. aream, ff. de solut. l. scimus 27. §. sed si stipulatus, ff. de pact. l. electio, cum ibi notatis, ff. de uocab. action. l. inter stipulantem, §. sacram, vers. nec reuocari, ff. de verb. oblig. l. Manius, §. duorum, ff. de legat. 2. l. heredib. vbi Glos. 1. ff. ad Trebell.*

42 Et pro hac propositione, adest singularis text. *in l. siquis ades 29. ff. de seruit. urban. præd. vbi qui vicini ædes emit suis seruitutes, extincta fuit seruitus per confusionem; sed cum postea alienasset ædes emptas antea seruitutes; quærit Consultus an per dimissionem & alienationem ædium recuperabit seruitutem quam ante emptionem habebat? Respondet, liberat ædes transire in secundum emptorem, nisi inter eos pactum sit vt seruitus renouetur: verba textus sunt; *Si quis ades, que suis adibus seruebant, cum emisset, traditas sibi accepit, confusa sublatæque seruitus est, & si rursus vendere velit, nominatim imponenda seruitus est, alioquin libera ueneunt: textus etiam expressus in l. Manius, §. duobus, ibi, nec postea parte alienata reuocare actionem semel extinctam ff. de legat. 2.* Consonat text. optimus *in l. si tibi 17. ff. quib. mod. vsufr. amitt. vbi legatus mihi fuit purè vsufructus alicuius rei, & proprietas legata fuit Titio sub conditione: ego dum percipiebam vsufructum, emi ab hærede, pendente conditione, proprietatem eiusdem rei, extinctusque fuit per consolidationem meus vsufructus: postea purificata conditione, rem dimisi legatario cui sub illa conditione relicta fuit: dixit Consultus quod non possum retinere vsufructum semel legitime consolidatum**

lidatum cum proprietate quam dimitto & restituo legatario verba textus sunt: *Si tibi fundi vsufructus purè, proprietatis autem sub conditione Titio legata sit, & pendente conditione dominium proprietatis adquisieris, deinde conditio extiterit, pleno iure fundum Titius habebit: nec interest quod detracto vsufructu proprietatis legata sit; tu enim dum proprietatem adquisieris, ius omne legati vsufructus amisisti.* Ex quibus iuribus aperte constat, quod semel per consolidationem vsufructus cum proprietate ob legitimam & perfectam concurrentiam in eadem persona amissus & extinctus non reuiuiscit, nec recuperatur propter dimissionem postea proprietatem, quando ex facto proprio & voluntate sua per acquisitionem proprietatis voluit amittere vsufructum; quæ iura cum loquantur in extinctione vsufructus legitime facta, recte conueniunt extinctioni pensionis, cuius dubia deciduntur & determinantur per regulas vsufructus, cui assimilatur & adæquatur, ex abundè comprobatis *sup. ex n. 9. cum multis seqq. vers. Ad cuius resolutionis euidenciam &c.*

44 Et quod per acquisitionem tituli beneficij legitime obtentam, & irreuocabiliter semel quæsitam per pensionarium, extinguatur ipso iure pensio super eo imposita; ita vt si postmodum ipsummet beneficium voluntariè dimittat, vel in fauorem alterius renuntiet, nullo modo reuiuiscat pensio semel extincta, nec possit eam exigere à nouo Titulari & possessore eiusdem beneficij, quantum conueniat cum nouo possessore de continuatione pensionis: expressè tenuerunt Gigas *de pensionib. quæst. 49. ex num. 5.* & probarunt abundè per Rotæ decisiones Ferentill. Lotter. & Barbof. *in locis supr. citat. ex num. 32. cum seqq. vers. Ergo etiam sequitur quod dum titulus beneficij, &c.*

45 Ad quod obiter adnotandum est, quod quando legitime fuit titulus beneficij à pensionario adquisitus, & per consequens extincta pensio per confusionem, si postea idemmet beneficium dimiserit in fauorem alterius cum pacto de continuanda & suscitanda pensione sic extincta, tale pactum Titularem successorem non adstringit, nec de iure valet, quoniam

Salgad. Labyr. Cred. Tom. III.

pensionis semel legitime extinctæ resurrectio non pendet à sola contrahentium voluntate, sed à voluntate & gratia Pontificis cum noua sit pensio quæ præteritur, & ideo noua eget gratia Apostolica: in quo conueniunt dictæ Rotæ decisiones, Ferentill. Lotter. & Barbof. *proximè citati: idem Barbof. de iur. Eccles. lib. 3. quæst. 11. num. 79. ad fin. ex Gambaro de offic. & potest. Legati de latere, lib. 6. n. 483. cum seqq.*

47 Quæ doctrina vniuersaliter verissima est, quod quando pensio à Papa concessa fuit, si ex aliquo defectu sit nulliter constituta, vel ex post facto nulla reddatur & resoluatur ex defectu conditionis appositæ, sub qua ipsa gratia fuit expedita, ita vt consolidetur cum titulo beneficij, & legitime extincta sit, quamuis inter pensionarium & Titularem fiat concordatum de soluenda & exigenda pensione, & continent, perseuerent & consentiant in executione concordati inter ipsos initi, nullo modo reualidatur pensio semel extincta ex defectu nouæ gratiæ, quæ ad id præcisè requiritur autoritate Apostolica, cum renouatio & conuolutio hæc non pendeat à sola voluntate & consensu partium, sed simul & principaliter à Papa; vt post plurimos Doctores firmauimus *in hoc Labyr. 2. p. c. 10. n. 63.* & conducunt similes doctrinæ *ibid. ex n. 58. cum seqq.*

48 Igitur ex supradictis, duæ ad nostrum propositum deducuntur conclusiones. Prima sit, quod quando pensionarius per affectationem beneficij, super quo habet pensionem reseruatam, extinguitur pensio, quia legitime & irreuocabiliter de titulo ipsius beneficij fuit prouisus; & quamuis postmodum illud voluntariè dimittat seu renuntiet, nullo modo reuiuiscit pensio semel legitime extincta; & per consequens non potest dici creditor pro ea, nec comparens in concursu peracto per possessorem beneficij potest graduari: iuxta latè cōprobata *ex n. 39. & seq. vers. Quamquam secus erit quando &c.*

49 Secunda sit conclusio, quando pensionarius adquisiuit beneficiū sua pensione grauatū, non perfectè, sed reuocabiliter, & quod aliquo modo potest euinci, & ab eo auelli, nunquam consideratur extinctio pensionis, sed semper durat & perseuerat, & potest iuste eam exigere à nouo possessore eiusdem beneficij,

beneficij, & in huius concursus iudicio tanquam verè creditor pro eadem graduari in eo loco & gradu, quem pensionariis assignauimus in hoc Labyrinth. par. 1. c.

50 Quibus feliciter absolutis, nihil obstant argumenta in contrarium considerata à princip. huius cap. Non primum petum ex l. dominus fructuario 67. ff. de usufr. Nam loquitur in terminis secundæ conclusionis, quia in casu illius text. usufructuarius adquisiuit proprietatem reuocabiliter, & ob id ab eo fuit fundus ablati, retento usufructu tanquam non extincto nec finito, quem text. ita declarauimus per multa, supr. ex num. 34. cum seqq. vers. Et quod quando pensionarius &c. & paulò superius ex num. 24. vers. pro hac eadem resolutione, &c.

51 Eodem etiam modo responderetur Rotæ decisioni, de qua ex num. 7. pro contraria parte ponderata, cum procedat in casu speciali, in quo pensionarius minùs perfectè & reuocabiliter fuit immisus in possessionem beneficij ob regressum? fateatur tamen dicta decisio, regulam generalem, nempe extingui pensionem quando pensionarius adeptus est collationem beneficij pensione grauati, perfectè & irreuocabiliter ad instar usufructuarij consequentis proprietatem rei, super qua habebat usufructum, prout latius declarauimus d. Rot. decis. supr. ex n. 24. cum multis seqq. vers. pro hac eadem resolutione, &c.

52 Minùs obstat text. in l. vnus ex sociis, §. fin. cum leg. leg. ff. de seruitut. urban. prad. de quibus n. 4. supr. Quia in casu illorum iurium ius seruitutis nunquam fuit extinctum nec amissum, sed suspensum pro tempore quo fons exaruit, quia non sua culpa aut negligentia usus aquæ suspensus fuit, sed quia caruit occasione & facultate vtendi sua seruitute, & ideo postquam aqua ad suas venas redire cœpit, ius suum continuauit vt antea: vide de Castill. de Tertiis, c. 19. ex n. 8. cum sequentibus vbi latè de materia illius text.

53 Nec denique obstat text. in d. l. si ager. 23. ff. quib. mod. usufr. amitt. de quo supr. num. 5. Quoniam in eo textu, fundus totus inundatus fuit fluminis vel maris impetu, ex quo proprietates vnà cum usufructu amissa videbatur,

postmodum verò eodem impetu recessit aqua, & sic restituta fuit proprietates simul cum usufructu, & vterque tam proprietarius quam usufructuarius consequutus fuit ius suum, quia neuter fecit actum aliquem voluntarium, ex quo usufructus consolidari potuisset, sed quodam impedimento externo & violento flumen impedimentum apposuit vtrique, & postea sustulit, vt ambo ad sua iura redirent; vt probat etiam clarè text. in l. adeo §. aliud sane est, si cuius ager totus inundatus fuerit, namque inundatio speciem fundi non mutat, & ob id cum recesserit aqua, palam est eiusdem esse, cuius & fuerat, ff. de acquir. rer. dom. ex quo sola possessio interim fundi ablata fuit, l. 1. ff. de fluminib. §. si fossa: & text. in l. ergo, §. alluio, ff. de acquir. rer. dom. text. optimus in l. 3. §. Labeo, ff. de acquir. poss. ff.

C A P V T VII.

Hypotheca super pensione Ecclesiastica an extinguatur, adquisito per pensionarium debitorem titulo beneficij.

Et an Hypotheca super pensione nulliter imposita ex consensu non habentis ius ad beneficium conualescat postea adquisito per istum legitimo titulo eiusdem beneficij.

S V M M A R I V M.

- 1 Solutio prima partis questionis deducitur ex resolutis supra, hac par. 4. cap. 4. per tot.
- 2 Consolidatio usufructus cum proprietate nihil officit iuri creditoris habentis hypothecam super iure consolidato.
- 3 Commoditas usufructus super qua cadit hypotheca, non admittit mutationem ex substantia, aut forma, aut qualitate, ex vi consolidationis.
- 4 Ea que dicta sunt de usufructu hypothecato consolidato procedunt in pensione hypotheca subiecta, adquisito titulo

5 titulo beneficij per pensionarium. Dubia circa pensiones Ecclesiasticas debent determinari & decidi per regulas usufructus.

6 Irreuocabiliter adquisito per pensionarium titulo beneficij pensione grauati, extinguitur pensio.

7 Hypotheca constituta super pensione, durat adhuc adquisito titulo beneficij à pensionario.

Aliud est consolidari usufructum, & pensionem, in persona alterius, qui non sit debitor illius: Aliud verò consolidari in persona debitoris, quia tunc manet hypotheca. ibid.

8 Proponitur secundæ quæstio agitata.

9 Hypotheca constituta à non domino rei, super qua constituitur, est inuvalida.

10 Hypotheca à principio nulla, reuvalidatur si debitor nanciscatur dominium rei, quo antea carebat.

Concessio facta alicuius rei à non domino, conualescit si contingat concedentem postea dominum ferri. ibid.

11 Certior opinio est, hypothecam impositam super pensione ab initio inuvalida, non reuvalidari per acquisitionem tituli beneficij à pensionario factam.

12 Explicantur termini questionis, vt videtur confusio.

13 Pensio ab initio nulla, vel postea resoluta, non conuvalidatur ex solo consensu habentis titulum beneficij.

14 Pensio constituta super beneficio, ad quod possessor consentiens pensioni nullum ius habebat, est nulla; ita vt verus Titularis opponere possit de inuvaliditate ad liberandum suum beneficium.

15 Si pensioni consentiens non habebat ius legitimum in beneficio, tempore quo prestitit consensum pensioni, nihil proficit titulus superueniens ad reuvalidandam pensionem.

16 Constitutio pensionis absque gratia Pontificis, est nulla & simoniaca.

17 Pensio nulla, vel iam extincta, non reuvalidatur ex solo consensu parium.

Hypotheca constituta super pensione nulla, vel extincta, non reuvalidatur, si constituens adquirat titulum beneficij pensione grauati, quia nec ipsa pensio conualescit: quod latè firmatur, ibidem.

PRIMAM partem huius quæstionis exarata reperies superius in hac 4. par. cap. 4. per tot. vbi post exactam disputationem resoluimus, hypothecam super commoditate usufructus perseuerare & durare, quantumuis usufructuarius debitor adquisierit rei proprietatem, non obstante consolidatione à iure inducta in tali casu, cum nihil operetur in præiudicium & detrimentum creditoris habentis hypothecam super iure consolidato; etenim consolidatio non egreditur personam debitoris adquirentis proprietatem rei: & quia commoditas usufructus, quæ sola cecidit in hypothecam, nullam recipit mutationem nec in eius forma, nec in substantia, nec in qualitate; sed eandem in percipiendis fructibus obligatis retinet debitor, prout ante acquisitionem proprietatis: quod sufficit vt creditoris hypotheca persistat, & contra eundem debitorem continetur: quam quæstionem & resolutionem validissimis & impenetrabilibus iuris fundamentis, contrariis destructis, roboratam & exornatam reperies in d. cap. 4. per totum.

Quo legitimo fundamento posito, facile euinces nostræ quæstionis difficultatem, An hypotheca super emolumentis pensionis (nam super iure ipso pensionis penes pensionarium debitorem existente, eiusque personæ cohærente imponi non potest; ad latè comprobata in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 43. num. 8. & num. 36. & ex num. 25. cum multis seqq.) extinguatur eo ipso quod pensionarius debitor adquisiuit collationem & titulum eiusdem beneficij super quo habebat pensionem, eamque hypotheca grauata, si ad memoriam reuoces, quod pensio Ecclesiastica æquiparatur & adæquatur usufructui, adeo vt per regulas de usufructu loquentes decidi ac determinari debeant omnia dubia contingentia super pensione, prout ad longam per varias Rotæ Rom. decisiones, nec non innumerabiles penè Doctores firmauimus supra, hac 4. par. cap. 6. ex num. 8. cum sequentibus & vsque ad fin.

Et quamuis in eodem cap. 6. resoluimus, quod pensionario acquirente

validè & irrevocabiliter titulum beneficij, extinguitur pensio, eo modo quo extinguitur ususfructus acquisita proprietate rei per usufructuarium, adhuc tamen hypotheca super pensione extingui non debet, cum ipsemet debitor sit qui potitur fructibus hypothecatis, nec illos attingat consolidatio, quæ nihil operatur in damnum Tertij creditoris, qui hypothecam habebat etiam in eo iure, quod alioquin per acquisitionem proprietatis solet consolidari; sicut latissimè in usufructu hypothecato non extinguitur hypothecam, acquisita proprietate per fructuarium, validè fundavimus in d. cap. 4. per tot. in hac 4. par. Ad cuius similitudinem idem erit resoluendum in hac prima parte nostræ quæstionis, ad quam trahenda sunt omnia fundamenta utriusque partis ibidem feliciter consideratas; foret enim admodum fastidiosum repetere & transcribere omnia in omnibus: ea igitur per te videbis lococitato; quia aliud est extingui & consolidari usufructum & pensionem in persona alterius qui non est debitor, nec hypothecavit, ad quem usufructus & pensio consolidata transit libera, & ius ad fructus & commoditatem amisit debitor, quo resoluta, resolvitur hypotheca: aliud verò est consolidari usufructum & pensionem in persona debitoris remanentis in eadem fructuum commoditate, illos percipiendo efficacior titulo, quia tunc durat ipsamet res hypothecata, ex quo durare debet hypotheca in eisdem recipientibus novam proprietatis acquisitionem firmiorem & validiorem statum & existentiam.

8 Accedamus ad secundam partem nostræ cap. An hypotheca super pensione Ecclesiastica nulliter ab initio imposita, eo quod qui in eam consentit, carebat iure ad beneficium super quo imponi pensionem consentit, an ius hypothecæ conualescat eo ipso quod consentiens adquisivit postea legitimum titulum eiusdem beneficij.

9 Cuius quæstionis difficultas videtur evicta ex notissimo illo iuris principio, quod licet hypotheca rei alienæ, & constituta à debitore qui in ea nullum ius habebat, sit à principio

nulla & inualida, l. si probaveris, Cod. de alienares pignor. dat. sit. l. 4. l. qui pradium, C. eod. tit. l. 1. §. 1. ff. quæ res pign. obli. poss. l. 1. §. 1. l. quæ nondum, §. 1. & §. quod dicitur, ff. de pignor. l. rem alienam, & l. 4. ff. de pignor. act. l. ante omnia, ff. de probat. leg. 13. tit. 1. 3. partit. 5. l. 18. eod. tit. & partita.

Adhuc tamen per acquisitionem postea dominij conualidatur & confirmatur hypotheca præcedens, quantumvis inualida ab initio, l. 1. ff. de pignor. l. rem alienam 41. ff. de pignor. act. de quorum iurium & intelligentia & declaratione exactè post plurimos DD. agit Merlin. de pignor. lib. 1. quæst. 2. per tot. sicuti alia quævis concessio, quæ si fuerit facta ab eo, qui rei dominus non erat, conualescit, si contingat, concedentem ex post facto dominum fieri, Cald. Pereira de potest. eligen. cap. 10. num. 23. vbi num. seqq. declarat: Augustin. Barbof. in collect. ad venditrici, per text. ibid. num. 4. Cod. de rebus. alien. non alien. tom. 2. fol. 259. Igitur licet ab initio hypotheca super pensione fuisset nulliter constituta ex defectu consensus veri Titularis, tamen postquam consentiens pensioni adquisivit legitimum titulum eiusdem beneficij, pensio & hypotheca super ea conualescere & confirmari debent.

His tamen minimè refragantibus contraria opinio verior & certior est, ut hoc casu hypotheca imposita super pensione ab initio inualida ob consensus eius nulliter præstitum, qui non habebat ius ad beneficium, nullo modo conualescat per novam tituli ad ipsummet beneficium acquisitionem manifestè probabimus.

Supponendo in primis, ne termini confundantur, quod ad nostrum casum applicari non debent doctrinæ & iura, de quibus supr. num. 10. quia in hoc nostro casu non agitur de debitore hypothecæ subiciente rem alienam, quam postmodum adquisivit; nam Titularis qui postea beneficium adquisivit in proprietate ac legitimo titulo, nec est debitor, nec imposuit hypothecam, sed alius Tertius, cui fuit inutiliter constituta pensio super beneficio, quod postea non adquisivit: & ideo aliunde quærenda erit difficultatis resolutio, an scilicet pensio nulliter sic imposita ex consensu non habentis tunc ius ad beneficium,

beneficium, reualidetur per legitimum titulum superuenientem consentienti, ut inde per consequentiam inferatur ad hypothecæ subsistentiam & conualidationem, quia ius hypothecæ deriuatur ab existentia rei hypothecata.

13 In quo firmiter asseuerandum erit, quod nec pensio ab initio nulla, etiam si novus accesserit consensus legitimi Titularis, non potest conualidari, quando pensio siue ab initio nulliter constituta, siue postmodum ex alicuius conditionis in eius constitutione & creatione appositæ defectu resoluatur & extinguitur, per solum consensus partium renouari & reuiuiscere non potest, non accedente noua Sedis Apostolicæ gratia, cum hoc non pendeat à sola voluntate partium, sed simul & præcipuè à gratia & voluntate Papæ, ex mox allegandis & latius comprobandis.

14 Constans est enim propositio, quod pensio constituta super beneficio ad quod consentiens possessor nullum ius habet, nulla est, & nullius momenti, ita ut verus Titularis opponere de eius inualiditate & nullitate liberè possit, ad effectum se suumque beneficium liberandi à tali onere, Achill. de Grass. decis. 9. de pension. seu 421. Guidobon. decis. 137. idem de Grass. dec. 6. de pension. & decis. 1. seu dec. 413. & 418. Cæsar de Grass. decis. 103. num. 9. Nicol. Grac. de benef. par. 1. cap. 5. num. 512. cum seqq. tom. 1. Verall. decis. 300. par. 2. Farinac. dec. 437. fol. 400. & tom. 2. dec. 559. n. 2. in posthum. & iterum tom. 1. dec. 337. num. 1. posthum. Lotter. obiter de re benef. lib. 1. quæst. 38. num. 130. Nos etiam in hoc Labyr. 2. par. cap. 9. num. 72. vers. Fulcitur hoc fundamentum.

15 In tantum quod si consentiens pensioni, non habebat ius legitimum & validum in beneficio, tempore quo præstitit consensum pensioni, prout clarè firmant Doctores iam allegati, & decisiones proximè citatæ num. 14. nihil proficit titulus superueniens post suum consensum ad reualidationem pensionis; Rota ut per Farinac. in posthum. tom. 1. decis. 356. n. 1. ibi: Domini persueverunt in decis. in hac causa sub die 14. Martij proximi, quod scilicet pensio fuerit nulla, nisi probetur ius Iulij qui consensit reservationi pensionis

&c. & eodem num. in fin. ibi, Tertio quod potuit superuenisse ius Iulio post præstitum consensum, quod non suffragaretur ad reualidandam pensionem, si ab initio fuit nulla, ut infra dicitur &c. & num. 2. ibi: secundo fuit dictum, quod ad effectum validitatis pensionis requiritur ius de tempore consensus præstiti; aliàs si pensio ab initio fuit nulla, non potuit per Iulium in præiudicium successoris conualidari: Cassador. decis. 4. num. 5. de pension. istud autem ius Iulij de tempore consensus non probatur per possessionem triennalem, quia potuit superuenisse novus titulus post præstitum consensum, hætenus de singulari ad nostram materiam decisione.

Et ratio fundamentalis illa erit; 15 quia sicut pensio à principio reservari non potest ex solo consensu contrahentium, cum principaliter pendeat ex voluntate & gratia Pontificis, sine qua pensionis constitutio est nulla & simoniaca, ut ad longum per Nicol. Garciam de benef. par. 1. cap. 5. §. 2. ex num. 273. cum multis seqq. & Doctores omnes statim citandos.

Ita pariter pensio, vel à principio 17 nulliter constituta seu reservata, vel ex post facto semel extincta, vel annullata ob defectum conditionis sub decreto irritanti & annullatiuo positæ in eadem gratia reservationis, ex sola partium conventionione, vel per alium actum inducentem tacitum vel expressum consensum partium reualidari non potest, nisi denuò accedat simul noua gratia Sedis Apostolicæ, cum noua pensio sit, ex quo prima fuit vel nulla, vel extincta, quæ non reuiuiscit ex sola partium voluntate & consensu, à quo non pendet, sed principaliter à voluntate & gratia Papæ, ita probat Rota in vna Valent. decis. adducta per Nicol. Garc. d. cap. 5. §. 4. num. 514. ibi: resolutum fuit, quod si pensiones de quibus agitur, sunt nullæ; possunt ipsi Canonici dicere de nullitate pensionis, quia cum ista materia non pendeat à voluntate & consensu partium (ut est regulariter in profani) sed ab autoritate Pontificis, solum quærendum est, an verè pensio sit, vel nò, valida &c. & inferius, cum, ut dicitur, totum hoc principaliter pendeat ab autoritate Pontificis, & non partium &c. Sarnet. in compend. signat. num. 87. & alij quos refert & sequitur Flamin. Parif. de

de resign. benefic. lib. 6. quæst. 2. num. 8. optimè Mohedan. decis. 12. de renuntiat. Gambar. de offic. & pot. Legat. de lat. lib. 6. num. 483. cum seqq. August. Barbof. in voto 5. ex num. 22. & in tract. de iur. Eccles. lib. 3. cap. 11. num. 75. in fin. & num. 76. & in tract. de pensionib. quæst. 9. num. 18. Nos in hoc Labyr. 2. par. cap. 10. num. 63. & ex num. 58. Gigas de pensionib. quæst. 49. num. 5. & seqq. Lotter. de re benef. lib. 3. quæst. 17. ex num. 60. & seqq. vbi allegat bonam Rota decisionem, Ferrentillus optimè ad Buratt. decis. 528. num. 4. & 5. Ioan. Anton. Bellon. ex aliis, in cons. 27. num. 7. 8. & 9. & num. 40. qui omnes asseuerant, quod pensio nulliter imposita, vel ex post facto nulla reddita, & extincta, non potest ex solo facto partium & consensu tacito vel expresso, aut concordia, reuolidari, & suscitari, quia validare pensionem inualidam, vel extinctam, non pendet ex facto partium, sed à potestate & gratia Papæ. Quod vterius comprobatur ex Rota decis. adducta per Barbof. de iur. Eccles. d. cap. 11. num. 31. quâ fuit dictum, post contractum à pensionario matrimonium per verba de præsentem, non valere nouam concordiam inter Titularem & ipsum pensionarium super pensionis solutione absque Sedis Apostolicæ beneplacito & autoritate.

Ea mouentur omnes ratione, quia ratificatio actus nullius, est nouum actum celebrare, Bartol. in l. ab emptione, ff. de pact. Aretin. cons. 128. col. 2. vers. secunda specie, Menoch. cons. 88. num. 66. Petr. Surd. decis. 70. num. 14. Giurb. decis. 55. ex num. 16. Nos plurima, & plurimos ad id conduximus in hoc Labyr. 2. par. cap. 10. ex num. 58. cum multis seqq. vbi quod census impositio super bonis maioratus nulliter facta, non potest validari ex consensu tacito vel expresso contrahentium, nisi noua & valida superueniat facultas Regia, quia in actu ratificationis huiusmodi debent concurrere omnes solemnitates & formæ requisitæ ad ipsum actum: atque ideo quemadmodum à principio non potuit constitui pensio ex sola partium voluntate absque autoritate Papæ, vt supr. n. 16. ita, si sit nulla vel extincta, reuiuiscere non potest ex solo facto partium, non accedente voluntate & noua gratia Sedis Apostolicæ: vide

Barbofam d. vot. 5. ex num. 24.

Ex quo prouenit, quod super pensione nulliter reseruata à principio non potuit constitui hypotheca; vt post innumerabiles penè Doctores probauimus in d. cap. 10. num. 64. quia non entis nullæ sunt qualitates, nec qualitas potest esse sine subiecto, & ideo cum per acquisitionem proprietatis beneficij subsequuntur ab eo possessore qui consenserat pensioni tempore quo carebat iure ad illud beneficium, non reuolidetur nec reuiuiscat pensio præcedens nulliter constituta, ex comprobatis supr. ex num. 11. cum seqq. sequitur quod hypotheca minus potuit conualescere nec reuolidari seu reuiuiscere.

Imò potius quando in hac pensione concurrerent consensus pensionarij & Titularis cum autoritate & noua gratia Pontificis, adhuc non potuisset conualescere, nec reuiuiscere hypotheca super ea nulliter imposita, quia hæc est noua pensio, diuersa à priori, super qua fuerat hypotheca per pensionarium imposita, quæ nullo modo potest extendi & trahi ad hanc nouam pensionem, ad latissimè per Nos tradita in hoc Labyr. 2. par. 27. ex num. 36. cum multis seqq. vbi de hypotheca super officio vitalitio extincto, quæ non reuiuiscit si iterum idem officium ei à Rege concedatur; ad quod plures alias doctrinas adduximus.

Firmandum erit igitur in nostro dubio præsentem, hypothecam super pensione Ecclesiastica imposita, quæ à principio nulliter reseruata fuit ex defectu iuris, quo carebat eo tempore consentiens reseruati, sicut non reuolidatur pensio, adquisito postmodum legitimo titulo ad beneficium per consentientem, minimè, posse conuolidari, ac propterea creditorem non posse in concursu peracto per debitorem pensionarium gradum accipere super pensione, nec super ea molestare Titularem, qui ad illam non tenetur; sicut nec etiam ipse pensionarius in concursu peracto per Titularem poterit graduari pro pensione, quæ nulla fuit, nec vnquam reuolidata; quia neuter fuit creditor ad prædictam pensionem.

CAPVT

CAPVT VIII.

Hypotheca super pensione Ecclesiastica imposita per debitorem habentem facultatem Apostolicam, illam transferendi, an simul transeat in translatarium.

S V M M A R I V M.

- 1 Pars negatiua proponitur.
- 2 Hypotheca super pensione tantum durat, quantum ipsa pensio. Ius quodlibet regulariter extinguitur resoluta res sui natura resolubili super qua constitutum est. ibid. & num. 9.
- 3 Per translationem pensionis, virtute Indulti, prima pensio extinguitur, & noua creatur quæ acquiritur translatario.
- 4 Pensio regulatur per regulas & naturam vsusfructus.
- 5 Quando duobus successiue vni post alterum relinquitur vsusfructus, non idem vsusfructus transit in secundam personam, sed alius nouus. Declaratur infr. num. 55.
- 6 Hypotheca super pensione extinguitur, extincta pensione, sicut extinguitur extincto vsusfructu. Limitatur. num. 56.
- 7 Hypotheca super officio temporali, feudo, vel emphyteusi, non durat, illis extinctis, etiamsi ius illud extinctum alij cedatur. & n. 54.
- 8 Prorogatio rei hypothecata non durat post ius prius extinctum.
- 10 Hypotheca imposita super iuribus regalibus extinguitur per venditionem eorum, quia creantur alia noua iura in fauore emptoris. Sed vide infr. n. 54.
- 11 Quando quis contrahit cum cessione iuris luendi à Regia Curia ex pacto speciali inter emptorem & venditorem, omnes hypotheca intermedia contracta resoluntur in præiudicium creditorum.
- 12 Pensionarius si eodem tempore reseruata pensionis obtinuit facultatem eam transferendi, creditor qui accepit eam in hypothecam, debet acquiescere sue hypotheca resolutioni, facta translatione.

- 13 Hypotheca non transit cum iure personali simpliciter cesso.
- 14 Pensio translata in veritate & re ipsa, non est distincta à prima, sed eadem, quemadmodum pluries decidit Rota.
- 15 Pensio translata dicitur diuersa ab antiqua, respectu iuris transferentis, ne ulterius pensionem exigat, non autem respectu substantie ipsius pensionis, quæ est eadem cum antiqua cum omnibus qualitatibus suis.
- 16 Adducitur in confirmationem decisio Rota in vna Carpen. pensionis, 29. Maij, 1602. coram Lancelotto: cuius verba referuntur. & n. 17. 18. & 19.
- 20 Adducitur alia decisio in vna Papien. pensionis 11. Decembr. 1606. & n. 21. & 22.
- 23 Alia, in vna Terul. pensionis, 15. Decembr. 1610.
- 24 Alia, in vna Feron. pensionis 14. Ianuar. 1613. & n. 25.
- 26 Frequenter tenuit Rota, pensionem translata esse eandem cum antiqua: & referuntur etiam aliqui Doctores idem probantes.
- 27 Translatio pensionis de vna persona in aliam, non est nouum grauamen, sed quedam delegatio solutionis alteri faciendæ.
- 28 Quantum ad ius, & actionem, quam transferens habebat ad exigendam pensionem, sit extinctio post factam translationem.
- 29 Ipsa pensio translata, prout est subiectum & materia, in qua ius exigendi exercetur, est eadem cum prima, quia in effectu non extinguitur.
- 30 Pensio translata, est eadem numero, & non alia à priore diuersa.
- 31 Pensionis translatio non inducit mutationem in substantia, sed in persona tantum.
- 32 Si pensio translata, esset noua & diuersa à priore, non tenerentur fideiussores eiusdem.
- 33 Hypotheca sustinetur, si res hypothecata non mutetur in substantia, licet mutetur in qualitate.
- 34 Hypotheca durat, si ius temporale super quo constituta est, ita prorogetur & perseueret in substantia, vt non dicatur ius nouum & diuersum.
- 35 Pensionis translatio non inducit nouationem, & ideo remanent obligationes accessoria fideiussorum, & hypothecarum. & n. 36. & 37.

38 Argumentum

- 38 *Argumentum de re ad personam, & è contrà, valet.*
- 39 *Pensionis translata identitas verificatur ex ipso actu transferendi, ratione iuris, quod transfertur, cum translatio non inducat nouum actum.*
- 40 *Pensio translata transit in eum ad quem transfertur cum sua qualitate, onere, hypotheca, & causa.*
- 41 *In qualibet iuris translatione, idem ius, & non aliud diuersum transit in translatarium.*
- 42 *Mutatio personæ non inducit mutationem in re.*
- 43 *Hypotheca super pensione imposta sustinetur aduersus eum ad quem pensio transfertur ex voluntate transferentis.*
Secus si ex necessitate precedente & inherente. n. 44.
- 45 *Pensio hypothecata cedi vel remitti non potest in præiudicium creditoris.*
- 46 *Translatio pensionis est actus merè voluntarius pensionarij.*
- 47 *Pensionarius habens facultatem transferendi pensionem, potest ea uti, vel non uti, pro suo arbitrio.*
- 48 *Facultas alienandi bona maioratus à Rege obienta, remittitur arbitrio & voluntati impetrantis.*
- 49 *Hypotheca non extinguitur per alienationem voluntariam rei obligata.*
- 50 *Facultas transferendi pensionem, non cogit pensionarium ad transferendum.*
- 51 *Explicatur text. in cap. i. §. rursus si fidelis: quib. mod. feud. amitt. in vsib. feud.*
- 52 *Resoluto iure feudi, resoluitur hypotheca super eo imposta.*
- 53 *Hypotheca perit, si parcat res hypothecata in sua substantia.*
- 55 *An sicut usufructu duobus successiue relicto, nouus dicitur usufructus in secundo fructuario, ita etiam pensio translata, dicatur noua pensio in persona translatarij, & n. 56. & 57.*
- 58 *Per translationem pensionis virtute facultatis & gratiæ Apostolica pensionario concessa, non dicitur creari noua pensio, sed eadem transire de vna in aliam personam.*
Nec ideo extinguitur hypotheca super tali pensione imposta. num. 59. & 60.

Ardum fecit hanc quæstionem varietas Rotæ Rom. in ea deci-

denda, quam propterea ad accuratam reuocamus disputationem. Et pro parte quidem negatiua, vt scilicet hypotheca super pensione imposta à debitore pensionario habente facultatem à Sede Apostolica eandem pensionem transferendi in quem voluerit, qui sua facultate vsus eam pensionem in alium transtulit postea, extinguatur per translationem, & pensio transeat libera, non verò grauata priori hypotheca, in alium pensionarium, probari videtur manifestè.

Primò, nam hypotheca super pensione tantum durat quantum ipsa pensio, & ad similitudinem vsufructus, super quo imposta hypotheca extinguitur extincto vsufructus; sicuti etiam dissoluitur, resoluta re qualibet sui naturâ resolubili, vt seruus, equus, nomen debitoris, & similia; iuxta text. in *l. sicut 8. ff. quib. mod. pign. vel hypot. solu. ibi: sicuti re corporali extincta, ita vsufructu extincto, pignus & hypotheca perit: idem deciditur in l. seruus 27. ff. de pignor. abunde Nos in hoc Labyr. 2. par. cap. 27. ex n. 47. cum multis seqq.*

Sed sic est quod per translationem pensionis, virtute indulti & facultatis Apostolicæ, prima pensio extinguatur, & noua creatur, ita vt in translatarium non transferatur illamet pensio, quæ fuit ab initio reserua- ta transferenti, quam & possidebat & hypothecauit suo creditori, sed alia noua & diuersa in translatarium transferatur, prima prorsus extincta, iuxta facultatis clausulam ita dictantem, vt prima pensio extinguatur: probant Giga de pensionib. quæst. 74. num. 1. & quæst. 88. n. 8. Mandos. in prax. in princ. Puteus decis. 524. num. 3. lib. 2. Flamin. Paris. de resignat. lib. 6. quæst. 4. num. 7. Tiber Salust. in prax. Audit. Camera, lib. 3. c. 6. & eius Addit. Vestrius lib. 3. cap. vlt. num. 2. Azor. instit. moral. 2. par. lib. 8. cap. 10. quæst. 5. & c. 11. quæst. 1. Gratian. discept. for. cap. 13. num. 77. & cum Ferreto idem tenet Ioan. Anton. Bellon. in cons. 27. num. 12. & pluries ita determinauit Rota, vt in vna Brixiens. pensionis 23. Maij, 1594. coram Melino, adducta ad literam per Nicol. Garc. de benef. par. 1. cap. 5. num. 470. & in alia Placen. pensionis, 27. Iun. 1602. coram Corduba, adducta pereund. Garc. loc. cit. num. 5. eadem Rota apud Alex. Ludouif.

Ludouif. decis. 18. num. 7. ergo impossibile est, vt hypotheca super pensione extincta & resoluta possit subsistere & transire in translatarium nouam & diuersam pensionem adquirentem.

4 Secundò, quia hæc opinio validissimo fundamento roboratur; nam vt sæpè diximus *supr. hac 4. par. cap. 6. ex num. 9. cum multis seqq.* pensio regulatur in cunctis casuum de terminationibus, per determinationes & regulas vsufructus: sed sic est, quod quando duobus successiue, vni post alterum, relinquatur vsufructus, non idem vsufructus transit in secundam personam, sed alius nouus & diuersus à primo, quia primus vsufructus per mortem fructuarij primi, aut temporis limitationem extinguatur: text. in *l. stipulatio ista, §. siquis ista, ff. de verb. oblig. Bald. & Salycet. in l. antiquitas, Cod. de vsufr. Noguerol. alleg. 21. num. 18. Cald. Pereira de renouat. emphyt. quæst. 4. n. 15. Nos in hoc Labyr. 2. par. cap. 17. num. 78. & hanc etiam considerationem fecisse in his nostris terminis Rotam testatur Farinac. in vna Carpentorastensi pensionis, 29. Maij 1602. quæ est decis. 327. num. 3. apud eund. Farinac. his verbis: *Item asseretur simile de vsufructu translato & duobus relicto, qui est diuersus, ex autoritatibus allegatis, cum pluries dixerit Rota in decisionib. allegatis, vsufructum & pensiones eiusdem regulis regulandas, &c.**

6 Sed sic est, quod hypotheca super pensione extinguatur extincta pensione in persona debitoris, sicut extinguatur extincto vsufructu, vt ad longum probauimus per plurima iura & fundamenta, *hac 4. par. cap. 6. ex num. 8. cum multis seqq. & per tot. cap.* Igitur cum in nostro casu pensio fuerit extincta & finita in pensionario debitore, eo ipso quod vsus fuit sua facultate transferendi, vt dictum est *ex num. 3.* ergo hypotheca super prima pensione impossibile est quod possit durare contra translatarium, in quem non fuit translata pensio ipsa hypothecata, sed alia diuersa & noua, nouiterque creata.

7 Tertiò, quoniam hypotheca super officio temporali semel extincto, vel super feudo, & emphyteusi, si semel extincta fuerint, &

vlterius vel eisdem debitoribus vel aliis postea conferantur; non durat hypotheca semel extincta, quia non durat prima officij, aut feudi concessio, sed per nouam concessionem, nouum inducitur feudum, nouum officium, primo extincto, vt latissimè probauimus per multa iuris fundamenta & Doctores in hoc Labyr. 2. par. cap. 27. *ex num. 47. cum multis seqq.* vbi etiam quod prorogatio rei hypothecata post ius prius extinctum, non durat nec continuatur hypotheca, sed extinguatur extincto primo iure hypothecato: ex quo loco plurima deduces fundamenta valde conducibilia huic difficultati. Et quod hypotheca super re, aut iure debitoris, sui naturâ & iuris dispositione resolubili, variabili, temporali, & extinguibili, extinguatur & resoluatur extincto eo iure, & re hypothecata precepta, multa iura & Doctores videbis per Acoftam de priuileg. credit. in præfat. ad regul. 1. *ex num. 1. cum multis seqq.* Ergo hypotheca super pensione cum per translationem extinguatur, præcisè extingui debet, & non debet transire cum pensione translata, quia alia est, noua, ac diuersa.

Quartò hæc pars negatiua probatur à simili iurium Regalium, super quibus possessor imposuit hypothecam ad fauorem creditoris sui, qui postea vendidit ea iura regalia alteri Tertio, qui supponit pretium tradi fisco ad redimendum ipsa iura, & illa extinguere, vt nouiter creentur alia iura in fauorem emptoris, quod vulgò dicitur *Entrada por salida*: tunc hypotheca interim & hoc medio tempore imposta per primum possessorem resoluatur, & in secundum emptorem iura transeunt libera ab hypotheca, cum translatio fiat cum extinctione priorum iurium regalium, & alia noua creentur in fauorem noui emptoris, vt in expresso tenent Ioan. Garc. in opusc. de hypotheca post contract. num. 21. & 22. vbi dicit quod attenda consuetudine sic contrahendi in noua emptione horum iurium regalium, extinguuntur hypothecæ & onera in Regiis iuribus per possessorem imposta: sequitur Casanare *cons. 10. num. 193.*

vers. quibus simile est : & in Regalibus iuribus Neapol. quæ vulgò *Fiscalia* dicuntur , idem tradit Ponte , *dec. 28. num. 18.* in hæc verba : Et quotidie videmus hunc solitum morem contrahendi , non solum in officiis , sed & in omnibus aliis introitibus Regiæ Curia , quod vnusquisque ad suam cautelam , & ne remaneat obligatus oneribus venditoris , contrahit cum cessione iuris luendi à Regia Curia ex pacto speciali inito inter emptorem & venditorem , ex qua conuentione & tractatu omnes hypothecæ intermediæ contractæ resoluuntur in præiudicium creditorum , quia fit resolutio ex necessitate , mediante cessione iuris luendi &c. sequitur Molfes. *ad consuetud. Neapol. tom. 2. par. 4. quæst. 26. num. 7.* & vtrumque referens sequitur Gaitus *de creditor. cap. 4. quæsto 12. num. 2181.* Anell. Amatus *cons. 10. per tot.* Horatius Montan. *in tract. de Regalib. offic. num. 62. ad fin. vers. nec simile allatum , col. 1. fol. mihi 233.* sequitur Nogueros. *alleg. 14. ex n. 94. cum seqq.*

12 Quintò vltèriùs probatur ; nam pensionarius eodem tempore reservationis simul obtinuit & habuit facultatem eam transferendi ; & ideo creditor qui accepit eandem pensionem in hypothecam , cum eadem qualitate resoluibili inhærente , debuit prævidere translationem , & ea facta , debet quoque acquiescere suæ hypothecæ resolutioni , iuxta text. *in cap. 1. §. rursus si fidelis : quib. mod. feud. amitt. in vsib. feud.* cuius verba sunt : *Rursus si fidelis minus mediante libellario nomine feudum dederit , & sine hærede decesserit , & feudum ad dominum redierit , vel postquam ad libellum dederit , vel pignori obligauerit , & domino refutauerit , tunc ille , qui ab eo accepit , nullo iure aduersus dominum se tueri poterit : vbi ex renuntiatione & refutatione feudi spontanea & voluntaria vassalli debitoris , præiudicatur creditori , & resoluitur hypotheca super feudo imposta , quod liberum transit ad dominum : exornant hunc textum Ifernus *in cap. 1. num. 5. de alienat. feudi paterni.* Bald. *in d. §. rursus , num. 2.* Præpositus *num. 1.* Aluarot. *num. 2.* Martin. *Laudens. num. 5. in fin.* Petr. de Rauens. *in eod. §. rursus , in princ.**

Capyc. *in inuestitur. feud. in vers. feudum dans : col. 28. vers. Tertio limita , in fin. pag. 257.* Ponte *decif. 18. num. 4. & de posest. proreg. tit. de diuers. prouisionib. §. 1. num. 17. & seqq. & cons. 147. num. 2. & seqq. & cons. 152. n. 26. vol. 2.* Anell. Amat. *cons. 10. num. 5. & 6. & cons. 49. num. 9.* Georgius *in repet. feud. cap. 54. num. 83. & 84.* Tiraquel. *de retract. lineag. §. 1. glos. 14. num. 110. & 111. & de retract. conuent. §. 3. glos. 1. & vnica , num. 13.* Igitur sibi debet imputare creditor , qui sibi aliter non præcauerit , & acceperit hypothecam in pensione translationi obnoxia : prout expressè dicunt præcitati Doctores.

Sextò pro hac parte facit , quia et si attendamus distinctionem Lotterij *de re benef. lib. 1. quæst. 36. ex num. 47. cum seqq.* vt pensio translata dicatur extincta dumtaxat quoad actionem , cum mutetur de vna persona in aliam , ita vt primisper hanc cessionem & translationem iterum non possit agere , obstante sibi sui iuris & actionis extinctione ; adhuc tamen creditor in ipsa pensione amplius non potest prætere hanc hypothecam , quia hypotheca non transit cum iure personali simpliciter cesso , si credimus Antonio Fabro ; Camillo de Medic. Ioanni Bapt. Toro , Arr. de Meffa , & aliis citatis ab Olea *in suo erudito tr. de cess. iur. & act. tit. 6. quæst. 6. num. 5.* quæ omnia ac singula fundamenta fortiter euincunt , ne hypotheca super pensione imposta ab eo qui facultatem habet illam transferendi transeat contra translatarium , sed potius per ipsam translationem resoluatur & extinguatur.

14 Quibus tamen & aliis minimè reflagantibus , contrarium verius esse de iure existimauerim , quoniam ea omnia fundamenta hæctenus à principio adducta & considerata , vnica solutione dissoluantur & annihilantur , si obserues quod licet Rota in aliquibus decisionibus , quas retulimus *supr. num. 3.* dixerit , pensionem translaram , esse nouam & aliam diuersam ab ea quam habebat transferens , nihilominus in pluribus aliis decisionibus contrarium asseruit , vt scilicet in substantia & rei veritate eadem sit , & non alia seu diuersa pensio ; quæ decisiones omnes respondent ad illam difficultatem

tatem præcipuam desumptam ex ipsa gratia translationis , qua dici solet vt prima pensio extinguatur , vt procedat respectu iuris transferentis , ne vltèriùs pensionem exigere valeat , & vt sciatur , ex cuius persona extinguenda sit pensio , non autem ad alium finem , ita dixit Rota *in vna Carpen. pensionis 29. Maij 1602. coram Lancell.* quod ad effectum vt sit habenda ratio pensionum , pensio translata non potest haberi pro noua : quamuis enim in translatione procedatur per viam cassationis antiquæ , & nouæ reservationis , tamen hoc procedit ad certos effectus scilicet mutationis personæ , vt vnus solus possit exigere , & vt sciatur per cuius obitum debeat extinguari , item quoad viam executiuam & quasi possessionem , non autem respectu substantiæ ipsius pensionis , quæ in substantia est eadem cum antiqua cum omnibus suis qualitatibus ; & ideo quamuis respectu cassationis antiquæ videatur noua , tamen cum ipsa cassatio sit correspondens ad reservationem nouæ , solum fit mutatio personæ , & subrogatio vnus in locum alterius : quam decisionem adducit Nicol. Garc. *de benef. par. 1. cap. 5. num. 256.* & aliam Segobien. ad literam refert *ibidem , num. 257.* & præfatam decif. Carpent. quæ est *decif. 327. inter re-collectas per Farinac. fol. mihi 303.* vbi ex *num. 1.* adducit argumenta , vt pensio translata dicenda sit noua pensio : sed ex *num. 4.* contrarium firmat , & satisfacit difficultatibus , his verbis.

16 Et primò , quia ad effectum vt sit habenda ratio pensionum impositarum post primam reservationem , & facultatem transferendi , pensio translata non potest haberi pro noua ; cum in substantia & re vera sit eadem ; quamuis enim in translatione procedatur per viam cassationis antiquæ , & nouæ reservationis ; tamen hoc procedit ad certos effectus , respectu scilicet mutationis personæ , vt vnus solus possit exigere , & vt sciatur per cuius obitum debeat extinguari . Item quoad viam executiuam , (prosequitur eadem decifio *num. 5.*) & quasi possessionem , & alia huiusmodi ; non autem respectu substantiæ ipsius pensionis , quæ in substantia est eadem cum antiqua cum omnibus suis qualitatibus : & ideo quamuis respectu

cassationis antiquæ , dicatur noua , tamen cum ista cassatio sit correspondens ad reservationem nouæ , per istam nouam reservationem non augetur aliquod onus Ecclesie , ita vt possit dici noua pensionis impositio , sed sit solum mutatio personæ , & quedam subrogatio vnus in locum alterius : & sic quoad effectum de quo agitur , pensio translata non potest dici noua ; & hoc placuit Dominis : & decifio Crescentij *1. de reb. Eccles. non alien. & alia decisiones in causa Segobien. pensionis 20. Maij 1598. coram D. meo de Corduba , & Bononien. translationis 20. Iunij 1601. coram D. meo Mellino , & alia Terulen. pensionis 15. Decembr. 1600. coram D. meo Sacrato , & cons. Parisij 5. num. 86. lib. 4. &c.* Et *num. 7.* in hæc : Hoc quoque suadent verba ipsa facultatis transferendi , in qua conceditur facultas pensiones prius reseruatas transferendi , quasi de vna in aliam personam , quod tamen fit per viam extinctionis , quia oportet extinguere ius in transferente ; vt illud idem in alium transeat , &c. Et in fine , ibi : & sic quoad substantiam & effectum pensio est eadem. Et inferiùs *num. 14.* ibi : Sed in hoc casu quoad substantiam pensionis nunquam fuit extincta , cum in ipso actu cassationis antiquæ , fuerit processum per viam subrogationis ad illam , vt supra dictum est &c.

Eadem Rota in vna *Papien. pensionis 11. Decembr. 1606.* adducta per Farinac. quæ est *decif. 122. fol. mihi 101.* eleganter resoluit , dum per modum disputationis , à principio agit , An pensio translata sit noua : Et *num. 9. & 10.* ita ait : Non obstat quod translatio fit per modum extinctionis : quia ista extinctio est momentanea , & non fit ad finem amittendæ pensionis , sed adquirendæ alteri : & ideo non est in consideratione , sed ipsa translatio & creatio , propter quam principaliter fit extinctio , & secundum eam regulari debet : prout notabiliter consuluit Socinus *cons. 53. num. 27. lib. 4.* Puteus *decif. 519. num. 3. par. 2.* Contraria autem locum habent , si Ecclesia semel à pensione & grauamine esset liberata , quia tunc si altera similis iterum alteri assignaretur , esset nouum grauamen , & requirerentur omnia quæ in prima reservatione requiruntur : Crescent. *decif. 1. de reb. Eccles. non alien. quem sequitur Anton. Augustin. in repertor. tit.*

de translat. pensio. in translatione autem non est noua pensio in substantia, nec dicitur nouum grauamen beneficij, vel personae habentis soluere, sed potius mutatio personae & delegatio solutionis faciendae alteri. Paris. cons. 5. num. 86. lib. 4. &c. vbi recensentur aliae quatuor decisiones id ipsum resoluentes. Et in n. 10. ita prosequitur mirabiliter: *Accedit quod translatio intelligitur facta cum suis qualitatibus, l. translatio 6. l. legatum 24. ff. de adimend. legat. ideo translatarius debet vti eodem iure & privilegio, nec in plus grauari quam esset grauatus transferens, cum ille succedat in ius alterius, & sit omnium rerum sui praedecessoris ignarus: iuxta regul. qui in alterius, de regul. iur. in 6. Simoneta decis. 85. fuit dictum in Bononien. 17. Maij 1593. coram illustr. Card. Mellino, & d. Neritonem. coram. D. meo Litta, &c.*

23 Iterum ipsa Rota in vna Terulen. pensionis 15. Decembr. 1610. inter recoll. per Farinac. in posthum. tom. 1. decis. 307. num. 1. ibi: *Fuit tentum in causa Lucana pensionis, 17. Februar. 1592. coram bon. mem. Orano, & facit decisio Crescentij 1. de reb. Eccles. non alien. vbi dicitur quod in translatione pensionis non est necessaria expressio nec derogatio, qua in prima; quia pensio translata non dicitur noua pensio: sequitur Augustin. in repertor. tit. de translat. pens. &c.*

24 Vt iterum idem firmavit Rota in vna Feronen. pensionis 14. Ianuar. 1613. quae apud Farinac. in posthu. 2. tom. est decis. 119. vbi num. 2. sic ait: *Non obstat, gratiam translationis fuisse subreptitiam, non expresso quod super eadem parochiali adesset alia pensio, &c. quia responderetur, in huiusmodi facultate transferendi non esse faciendam mentionem de alia pensione qua beneficium est grauatum, Anton. Augustin. in epitom. tit. de translat. pens. num. 1. Paris. de resign. benefic. lib. 6. quaest. 4. num. 43. Cassador. decis. 1. n. 2. & 3. de reb. Eccles. non alien. nam pensio translata non dicitur noua pensio, nec nouum onus, licet obligationis mutatio fiat de persona in personam; sed in effectu & substantia est eadem cum antiqua; Paris. cons. 5. num. 86. lib. 4. Vitalin. in Clemen. 1. §. eadem, num. 3. de suppl. neglig. pralat. Paris. de resign. lib. 6. quaest. 4. num. 4. & 6. & fuit decisum in causa Carpentor. pensionis 29. Maij 1602. coram illustr. Lancellotto, & in vna Terulen. pension. 15. Decemb. 1600. coram R. D. meo*

Damasceno. Vnde quamuis per translationem prouocetur beneficij seruitus consistens in onere pensionis, Sarnier. in reg. de infirmis, quaest. 16. Caputaqu. decis. 305. n. 10. par. 2. Paris. de resignat. vbi supr. n. 6. non tamen grauatur nouo onere beneficium; sicut quando noua in eo pensio constituitur, &c. sic in casu nostro tantummodo seruitus antiqua de persona Leandri senioris, in personam iunioris fuit prorogata: haec tamen de decisione.

Vides igitur quam frequenter Rota in tantis decisionibus tenuerit, pensionem translata, non esse nouam & diuersam, sed eandem in substantia cum antiqua, quia solum antiqua mutatur ratione personae, siue transfertur de vna in aliam personam cum omnibus suis oneribus & qualitatibus. Eandem opinionem magis frequenter & certius tenuerunt quamplurimi Doctores, Vitalin. in Clemen. 1. §. eadem, n. 3. de suppl. neglig. pralat. Crescent. decis. 1. de reb. Eccles. non alien. Anton. Augustin. in repertor. tit. de translat. pens. Paris. cons. 5. num. 86. lib. 4. idem Paris. de resignat. benefic. lib. 6. quaest. 4. num. 4. & 6. Suarez de Religione, tract. 3. lib. 4. cap. 35. num. 6. qui ait, pensionem non extinguere per translationem, & pensionem translata, non esse aliam, sed eandem numero: tenet etiam Garc. de benefic. part. 1. cap. 4. ex num. 255. & 256. in n. 63. ad fin. Gratian. discept. for. tom. 1. cap. 113. n. 77. cum seqq. citatus pro contraria parte supr. num. 3. qui dum dicit num. 77. dicit, pensionem translata, esse nouam, loquitur limitate quoad certos effectus, scilicet viae executivae, & quasi possessionem non continuandam; at num. 78. dicit; quoad substantiam & rei veritatem pensio translata, non dicitur noua, quamuis transferatur, sed antiqua: ad quod allegat Rotae decisionem: & iterum ipse Gratian. discept. 454. ex n. 14. tom. 3. ait, quod translatio pensionis de vna persona in aliam, non est nouum grauamen, sed est quaedam delegatio solutionis alteri faciendae.

Idem tenet Lotter. de re benefic. 28. lib. 1. quaest. 36. ex num. 57. cum multis seqq. cuius distinctio in hac controuersia mihi applaudit, quod quantum ad ius & actionem quam transferens habebat ad exigendam pensionem, fit extinctio, postquam facta

facta fuit translatio, & ex ipso facto transferendi, quia necesse fuit ad effectum transferendi ius in alium, ut iste posset vti actione, ad exigendam pensionem translata, quod prioris pensionarij actio extincta sit, nec remaneat penes transferentem, ne duae personae eandem pensionem exigant.

29 At verò, inquit ipse Lotter. loc. cit. ex num. 66. & seqq. ipsa pensio translata, prout est subiectum & materia ipsa, in qua ius exigendi exercetur, eadem est cum prima, quia in effectu nec extinguitur, nec alteratur, sed transfertur, & insinuatur tantum is, cui deinceps soluenda sit pensio eadem, in iure quodam delegationis; vbi multa cumulat in comprobationem. Et num. 76. concludit, eandem esse pensionem translata numero, & non aliam nouam, aut diuersam; & quod nullam patiatur mutationem saltem in substantia, sed de persona in personam dumtaxat, eadem in substantia & in effectu ac rei veritate permanente, in nullo alio colligi potest identitas haec melius quam in Rotae determinatione, qua fideiussores dati in fauorem primi pensionarij transferentis, pro securitate soluendae pensionis continuantur & obligati remanent in fauorem translatarij, iuxta decisionem quam ad literam refert Nicol. Garc. de benefic. par. 1. d. cap. 5. num. 257. qui alias in comprobationem adducit: late etiam probat ex Rotae decisionibus Gratian. discept. 113. ex num. 77. vsque ad num. 82. tom. 1. & iterum in cap. 454. ex num. 14. cum seqq. tom. 3. per Doctores & Rotae decisiones, Oliner. Beltram. in adnotat. ad Alex. Ludouif. decis. 18. num. 9. vbi allegat duas Rotae decisiones ad idem; & melius in adnotat. ad eand. decis. num. 12. ibi: *nihilominus reuera & in substantia pensio translata, non est noua pensio, sed antiqua, Rot. decis. 333. num. 1. par. 2. in recent. & decis. 327. num. 4. par. 1. recentior. vbi fuit dictum, quod quamuis in translatione pensionis procedatur per viam cassationis antiqua; tamen hoc procedit solum ad certos effectus, scilicet respectu mutationis personae, ut sciatur quis possit exigere, & ut sciatur per cuius obitum pensio extinguatur, &c.*

Salgad. Labyr. Credit. Tom. III.

Ex quo vnum inuincibiliter inferatur ad identitatem pensionis, nam si fuisset alia noua & diuersa, non tenerentur fideiussores, iuxta text. expressum in *litem queritur, §. qui impleto, ff. locati: l. si cum Hermes, Cod. eod. tit.*

33 Secundò inferitur, quòd cum res hypothecata eadem sit translata, & nihil mutetur in substantia, hoc sufficit ut duret hypotheca, nam rei mutatione in forma aut qualitate non obstante, sustinetur hypotheca, si eiusdem rei substantia remaneat: ad latissime per Nos comprobata post plura iura & Doctores in hac 4. par. cap. 4. ex num. 31. cum multis seqq. & ex n. 4. cum seqq.

34 Et quando ius temporale hypothecatum ita extenditur & prorogatur, ut ipsummet ius non extinguatur, sed duret & perseueret in substantia, neque efficiatur ius nouum, sed antiquum dumtaxat ulterius protendatur, certum est durare & continuari hypothecam, ut luculenter probauimus in hoc nostro Labyrinth. par. 2. c. 27. ex num. 47. cum multis seqq. ergo hypotheca super pensione legitime constituta per pensionarium debitorem ante translationem, eam factam, debet transire contra translatarium, cum in eum transeat illam pensio numero, & legitimo tempore hypothecae subiecta à pensionario debitore, quod onus recipere tenetur translatarius.

Ex his & aliis quamplurimis decisionibus manifestè colligitur, ut his nostris temporibus nulla remaneat iam dubitatio, quominus pensio translata eadem sit & dicatur prima, non alia noua, ut testatur Rota in vna Mantuana pension. anni 1626. quae ex recollectis per Merlin. est decis. 243. tom. 1. ex num. 11. cum seqq. vbi sic ait: *Tum quia quidquid antiquitus senseris Rota, an facultas transferendi pensionem dicatur noua gratia, & nouum contineat grauamen, prorogando seruitutem beneficij, ut in Eugubina pension. 11. Decemb. 1561. coram Rubeo, & in alijs: certè hodie est constans & receptissima sententia in hoc sacro Tribunali, quod huiusmodi translatio, licet facta in articulo mortis, cum & prius quandocumque fieri potuerit, non sit nouum grauamen, nec noua dicatur pensio,*

pensio, sed solum quadam mutatio persona, & vita transferentis, in personam & vitam translatarij, & delegatio solutionis alteri faciendae, nec inde resultare prauidicium considerabile, sed euentuale dumtaxat, cum aliquando contingat, translatarios, etiam iuniores, praemori ipsis transferentibus: ita Rota apud Crescent. decis. 1. num. 1. de reb. Eccles. non alien. & in Veronen. pens. 14. Ianuar. 1613. coram R.P. D. meo Verospio, & in Mediol. pens. 17. Iun. 1613. coram R.D. meo Patriarcha Pamphilio, quae est decis. 505. n. 4. par. 1. recentior. & in Romana pens. 17. Iun. 1622. coram R.P. D. meo Buratto, & in Regien. pens. 9. februar. & 17. Iunij 1624. coram R.P. D. meo Pivouano, & nuper in Firmana pens. 26. februar. 1625. coram bon. mem. Remboldo, vers. & licet translatio &c. quae decisio iterum ex n. 22. cum seqq. ita prosequitur: Nec obstat quod non solum reservatio in cuius fauorem appositum fuit decretum, quod pensio illi accresceret, prauidicium videatur inferri Ecclesia, hoc enim modo diutius praegravabitur onere soluendi pensionem, nec libertatem assequetur, nisi defunctis duabus personis, pensionario scilicet & reservatario. Quoniam hoc incommodum quod & pensionarij & reservatarij mors sit expectanda pro libertate beneficij, ipsi reservationi adscribendum est, & idem erat anteaquam pensio transferretur, hocque solum effecit translatio, quod loco obitus D. Stella senioris, expectandus sit obitus D. Stella junioris, quia ut dictum est, translatio solum operatur mutationem persona, cui pensio sit soluenda; & propter incertum euentum, non est huiusmodi prauidicium considerabile, licet translatio fiat in iuniorem, ut in dictis decisionibus fuit resolutum. Haecenus verba singularis decisionis mox citatae.

35 Probatum insuper haec identitas pensionis, & per consequens perseverantia hypothecae, nam quemadmodum translatus census de vna re hypothecata ad aliam durant fideiussores & caeterae hypothecae, nec non translata pensio de vno beneficio ad alterum durant principales obligationes & fideiussores, ut antea tenentur, quia prior obligatio in nihilo mutatur nec innouatur, sed eadem durat. Eodem modo pensio ex facultate Papae translata de vna persona in aliam, fideiussiones & cautiones durant, quia nihil in substantia mu-

tatur, nouatur, nec alteratur: hanc similitudinem & comparisonem multi Doctores probant, Merlin. de pignorib. lib. 2. quast. 51. ex n. 6. cum seqq. & post plurimas Rotae decisiones Gratian. discept. forens. cap. 454. n. 14. 15. & 16. tom. 3. & tom. 1. cap. 113. n. 80. 81. & 82. Nicol. Garc. de benef. par. 1. cap. 5. num. 257. vbi ad literam adducit expressam Rotae decisionem, Oliuer. Beltramin. in adnotat. ad Ludouic. decis. 445. num. 9.

Si enim sustinetur in translatione 37 pensionis fideiussio praecedens, multo magis hypotheca: iura sunt expressa in l. cum quaritur, §. qui impleto. ff. locati, l. si Hermes, Cod. eod. tit. quae exornauimus in hoc Labyrinth. par. 2. c. 27. ex n. 61. cum seqq. & quia valet argument. de re ad personam, & e contra de perso- 38 na ad rem, Cantiuncula in Topic. legal. in 25. special. Surd. cons. 262. num. 38. & cons. 460. num. 36. Otero in repetit. cap. gratum, de offic. Deleg. num. 68. Cardin. Tusch. lit. A. conclus. 502. n. 4.

Amplius haec identitas pensionis 39 verificatur ex ipso actu transferendi, quoniam translatio iuris, vel census constituti facta de vna persona in aliam, non inducit nouum actum, nec nouam iuris aut census creationem, sed illud ipsum ius antiquum transferitur, ita ut si debita solemnitates ab initio interuenerunt, si postea de vna ad aliam personam fiat translatio, non requiritur noua solemnitas, ea solida ratione, quod translatio non inducit nouum actum, nec nouum contractum, nec aliquam nouationem prioris, nec quid diuersum transferitur, sed illudmet ius prout antea existerat in transferente: iura sunt expressa in l. pater filium, in princ. ff. de legat. 3. ibi, praedia alienare seu pignori ponere prohibuerat &c. & ibi: filius praedia quae pater obligata reliquerat, dimisso hereditario creditore, numus noui creditoris a priori in sequentem creditorem pignoris hypothecae transiit quae situm est, an pignus recte contractum esset: respondi secundum ea quae proponerentur recte contractum, & etiam in l. si pupillarum, §. fin. ff. de reb. eor. ibi: item videndum est, si eandem sortem acceperit, nec grauioribus usuris obligationem valere, ut ius prioris creditoris etiam ad sequentem transeat. exornant haec iura, Ludouic. Molina, Peregrin. Marinus Freccia, Gaspar. Rodriguez,

Rodriquez, Auendan. Vincent. Fufar. Mierez, & plurimi alij quos nos adduximus in hoc eod. Labyr. 2. par. cap. 17. ex num. 35. cum seqq. profitentes, ex iuris translatione de vna persona in aliam, non inducatur nouus nec diuersus actus, sed prior maneat post translationem qualis erat antea, quia idem ius est quod transfertur, non immutatum.

Iuuat etiam illud simile quamuis admodum controuersum, cum in secundum creditorem offerentem primo, transat gradus & hypotheca primi, ex iuris autoritate & potestate, an hypotheca translata, sit eadem numero quae erat apud creditorem priorem: quidam putarunt esse nouam & diuersam, sed Barol. & alij plures rectius & verius dixerunt esse hypothecam eandem, & non diuersam, prout latius videre est apud Merlin. de pignorib. lib. 4. quast. 54. per tot.

40 Igitur si eadem pensio voluntarie transferatur in aliam personam, praecise debet transire cum sua qualitate, onere, hypotheca, & causa, cum quibus residebat dum esset in potestate transferentis; etenim translatio fit cum suo onere, qualitate, & causa, l. legatum sub conditione, 24. l. translatio, ff. de adim. legat. & ibid. Bartol. & idem Bartol. in l. si adimendo, ff. dicto tit. Paul. Castrenf. cons. 326. num. 2. vol. 1. Natta cons. 476. n. 15. Hieron. Gabriel. cons. 110. n. 4. Mantic. de coniect. ultim. vol. lib. 12. tit. 3. n. 3. Nos in d. c. 17. n. 52. 53. & 54. prout etiam in his terminis considerauit in translatione pensionis Rota in decis. Papien. superius adducta ex num. 20.

41 Quod generaliter verum est in qualibet iuris translatione & cessione, ut in translatarium & cessionarium transeat illudmet ius, non aliud diuersum, cum omnibus suis qualitatibus, & causa, diximus d. cap. 17. n. 52. & transit cum hypotheca & fideiussoribus, etiam si in cessione & translatione expresse id dictum non sit, quia per hanc translationem de vna persona ad aliam in nihilo immutatur nec alteratur ius translatum, & per plurimos DD. amplissime & recte probat Olea in tract. de cess. iur. & act. tit. 6. quast. 6. per tot. & num. 5. refert Anton. Fabrum, & alios contrarium

sectantes, contra Communem & veram resolutionem; & quem pro quinto argumento contrariae partis adduximus supra n. 13. cui per hanc verioorem resolutionem fit satis.

His igitur suppositis, quod pensio 43 translata & hypothecata per debitorem transferentem ante translationem, sit eadem in substantia, non alia diuersa post translationem, sequitur per necessariam consequentiam, transire hypothecam in translatarium ad fauorem creditoris super pensione impositam; certi enim iuris est, debitorem posse quidem rem hypothecatam alienare voluntarie, sed transire hypothecam cum ipsa re quam sequitur ut ius reale ad quemcunque vadat, ex iurib. vulgarib. quando, ut dixi, res hypothecata alienatur ex voluntate & libero consensu debitoris, secus si alienet ex aliqua necessitate praecedente & inhaerente a principio tempore acquisitionis, prout ad longum probat ex variis iurib. & communi DD. sententia, Acofta de privileg. credit. in pr. fat. ad regul. 1. per tot. & Nos in his terminis, ut pensio 45 hypothecata a pensionario nequeat cedi, remitti, nec renuntari in prauidicium creditorum, ad longum probauimus in isto Labyrinth. par. 1. cap. 43. per tot. & quod translatio pensionis sit actus mere voluntarius debitoris 46 pensionarij, nullo iure aut necessitate praambula cogente, sed sit posita a principio facultatis obtentae ad transferendum, in mera & libera voluntate & potestate pensionarij, patet manifeste: quia in concessione gratiae sibi solum datur facultas transferendi, qua potest vti, vel non vti, in to- 47 tum vel pro parte, ad libitum suae voluntatis, ut probant Gigas de pension. quast. 86. ante num. 1. Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib. 6. quast. 4. num. 16. Azor. instit. moral. 2. par. lib. 8. cap. 11. quast. 5. Suarez de legib. tract. 3. lib. 4. cap. 26. num. 9. Nicol. Garc. de benefic. par. 1. cap. 5. num. 55. ex vulgata iuris regula, quod quidquid facultati & potestati alicuius relinquitur, non subicitur iuris necessitati, regul. non quidquid, de regul. iur. in 6. prout in terminis facultatis a Rege obtentae ad alienandum bona maioratus, quod sit mere facultatiua & posita in voluntate impetrantis, ut ea possit vti, vel non vti, 48

pro parte vel in totum pro suo arbitrio; ad longum probauimus in hoc *Labyr. par. 2. c. 10. ex num. 88. cum multis seqq.* & de alienatione à debitore facta ex causa voluntaria, quod non extinguat hypothecam, probatur ex *l. bouem, §. si pignus, ff. de adilit. edict. & l. debitor, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu.* Sed aliud fit quando ex causa præcisa & necessaria antecedente hypothecam, ius debitoris resoluitur, vide latè per Acoſtam *de priuileg. credit. ad regul. 1. ex n. 1. & per tot.*

50 Ex quibus satisfit quinto argumento superius in contrarium deducto *num. 12.* quo dicitur, facultatem transferendi inesse pensioni ab initio, & sic in præiudicium creditoris hypothecarij validè posse debitorem transferre eandem in alium liberam ab hypotheca. Respondetur enim quod facultas transferendi pensionem nihil adstringit, sed relinquit translationem in mera facultate & libertate debitoris pensionarij.

51 Nec obstat text. in *cap. §. rursus si fidelis, quib. mod. feud. amitt. in vsib. feud.* qui reuera ex diametro repugnat supradictæ juridicæ & veræ conclusioni, dum probat, quod si debitor feudatarius imponat hypothecam super feudo, & deinde refuset feudum ac voluntariè renuntiet in fauorem domini, talis hypotheca antea imposita resoluitur. Nam huic textui respondent omnes citati Doctores in *d. argumento, num. 12.* vt procedat ex particulari & speciali natura feudorum ab initio eis inhærente, vt feudum resoluitur & redeat liberum per refutationem feudatarij; ac proinde resoluitur hypotheca super ipso imposita, eo modo quo aliter resolui solet ex sua natura, *l. lex vectigali, ff. de pignor. & quod sibi debet creditor imputare si non perspexerit naturam talis hypothecæ dum eam contraxit: verba plurimorum Doctorum in d. num. 12.* allegatorum ad litteram ad hoc refert Noguierol. *allegat. 14. num. 107.* & vide omnino *Tiraquell. in locis per nos relatis d. num. 12. supra:* quæ specialitas & natura rei feudalis non potest trahi in consequentiam, quia foret subuertere totam iurisprudentiam aliàs constantem & veram.

53 Ex quibus omnino remanet satis-

factum cunctis fundamentis in contrarium consideratis ex *num. 1. vsque ad num. 9.* inclusiue, vt procedant quando res hypothecata perit in sua forma & substantia, sed pensio translata nullam mutationem in se recipit, vt latè probatum reliquimus supra *ex n. 14. cum seqq.*

Non obstat quartum argumentum: quia licet supponat iura regalia extingui, & noua creari per secundum emptorem, & sic sub responsione cæterorum præcedentium comprehendatur, quod in translatione pensionis nulla fiat mutatio antiquæ hypothecæ; adhuc tamen opinio Doctorum in argumento relatorum, nunquam fuit admissa in praxi, sed semper in hoc Consilio Regij patrimonij assiduè fuit contempta & reprobata: & hoc verius & securius est, vt latissimè differit, & contra eam validè resoluit Acoſta *de priuileg. credit. in præfat. ad reg. 1. ex num. 18. cum multis seqq.* vbi refert plures Doctores.

Restat respondere secundo fundamento in contrarium proposito, *n. 4. 5. & 6.* de similitudine pensionis ad usufructum, quæ verissima est, & innegabilis: & ideo quando relinquitur usufructus duobus successiue vni post alium, in persona secundi legatarij usufructus nouus est, & non idem numero qui concessus & legatus est priori fructuario. Fatemur propositionem, sed loquitur quando vni post alium successiue legatur usufructus, cum per mortem primi fructuarij extingatur usufructus, præcisè ex voluntate testatoris alius nouus creari & formari debet: in quo nulla datur usufructus translatio, sed post extinctionem prioris usufructus, nouum alium constitui necesse est in secundo legatario substituto.

At verò in translatione pensionis diuersum est; nam ipsamet numero creditur & transfertur in translatarium antequam extingatur in transfereute, & in effectu ita respondit Rota penes Farinac. *decif. 327.* in contrarium adducta *supr. num. 5.* quæ in *num. 14.* ita ait: *Non obstat simile de usufructu, qui si sit relictus heredi, & constet testatorem de secundo etiam herede sensisse, non eundem, sed diuersum usufructum habebit secundus heres: nam termini sunt diuersi; in illis enim casibus ab initio*

S V M M A R I V M.

- 1 Quæstio proponitur ad partes disputanda, & Fiscum creditoribus delinquentis præferri ratione Commissi, pars prior tuctur.
- 2 Mercium, quæ in Commissum cadunt, dominium ipso iure amittit delinquens, & in Fiscum transit.
- 3 Commissum præscribitur contra Fiscum per quinquennium.
- 4 Dominus rei in concursum deductæ præferitur cæteris creditoribus anterioribus & priuilegiatis.
- 5 Bona quæ incidunt in Commissum ob culpam & pœnam, transeunt libera ab omni onere in dominum directum.
- 6 Mercium prohibitarum confiscatio est specialis, nec afficit reliquum delinquentis patrimonium.
- 7 Confiscatio ex causa Commissi, fit ob delictum admissum, & ad publ. cam vindictam.
- 8 In atrocioribus delictis domus delinquentis destrui potest ob publicam vindictam, etiam in damnum creditorum hypothecariorum ipsius.
- 9 Prohibito certarum rerum commercio, etiam ipsa fabrica censetur prohibita ex legibus Regni.
- Contrarium verius videtur, & probatur *n. 35. & 43.* cum aliis seqq. vsque ad *n. 58.*
- 10 Lex prohibitiua acquisitionis, impedit translationem domini in acquirentem.
- 11 Ex actu nullo dominium non acquiritur.
- 12 Creditores delinquentis ex causa Commissi non possunt prætere hypothecam in mercibus confiscatis ob defectum domini in debitore.
- 13 Dominium mercium confiscatarum amittit delinquens ipso iure, & acquiritur fisco, & *n. 14.*
- 15 Pœna priuationis ipso iure inducit resolutionem & extinctionem iuris quæsi.
- 16 Resoluto & extincto iure debitoris, ex dispositione legis, in mercibus confiscatis, resoluantur hypothecæ creditorum.
- 17 Pactum contrahentium operatur priuationem & extinctionem iuris ipsorum.
- 18 Quod potest fieri per pactum, longè efficacius fit per legem.

19 Merces

nitio usufructus debebatur duabus personis, & per mortem extinguitur in persona vnius; sed in hoc casu quoad substantiam pensionis nunquam fuit extincta, cum in ipso actu cassationis antiqua fuerit processum per viam subrogationis ad illam, vt supra dictum est &c. quare in usufructu successiue relicto duobus, per mortem primi fructuarij nihil remanet quod possit transferri, quia de non ente ad ens non potest fieri transitus, *l. 2. de usufr. l. Seia, ff. de tutor. & curat. l. eius, ff. si cert. pet. l. si Mauias, ff. de hered. instit. l. sed etsi manente, ff. de precar.*

58 Ex quibus omnibus manifestè apparet, per translationem pensionis virtute facultatis & gratiæ Apostolicæ concessæ pensionario, non extingui primam pensionem translata, nec in translatarium transire aliam nouam & diuersam, sed eandem numero cum prima, nihil alterato nec mutato, sed eandem esse in substantia, quia diuersitas ex diametro repugnet actui ipsi translationis celebrato contra intentionem agentium & contrahentium: atque ideo cum eadem sit pensio super qua pensionarius antea habebat impositam hypothecam ad fauorem sui creditoris, huic per superuenientem translationem & renuntiationem in alium merè voluntariam & facultatiuam non potuit præiudicare, sed pensio transire debet in translatarium cum onere hypothecæ, qua erat grauata ex facto præcedente transferentis.

60 Quare creditor poterit liberè comparere in iudicio & concursu creditorum formato per translatarium, & legitimè petere gradum super ipsa pensione translata, cum hypotheca sua non fuerit per translationem extincta, ex hæctenus latissimè comprobatis.

CAPVT IX.

In mercibus prohibitis quæ per contrabannum, vel aliter incidunt in Commissum, an creditores quilibet delinquentis præferantur Fisco.

- 19 *Merces quæ incidunt in commissum non transeunt in fiscum ex conuentione contractuali, sed ex dispositione legis.*
- 20 *Fiscus succedit in bonis confiscatis ex vindicta publica, non per representationem & transmissionem, sed per priuationem & annihilationem personæ delinquentis.*
- 21 *Succedens in locum alterius per priuationem illius, non tenetur satisfacere creditoribus antecessoris priuati.*
- 22 *Pars posterior questionis in fauorem creditorum habentium hypothecam in mercibus confiscatis defenditur.*
- 23 *Dominus rei in concursu creditorum, ipsis præfertur, quando dominium præcessit hypothecam.*
- 24 *Debitor non potest constituere hypothecam in re aliena.*
- 25 *Res semel legitimè à vero domino hypothecata, quouis modo postea alienetur, transit in adquirentem cum suo onere.*
- 26 *Bona emphyteutica cadentia in commissum redeunt ad dominum libera ex natura rei & conditione contractus, & num. 27.*
- 28 *Res hypothecata si alienetur ex causa necessaria precedente, resoluuntur hypotheca super ea imposita. Etiam si talis necessitas procedat ex facto voluntario debitoris: num. 29.*
- 30 *Actus voluntarius habetur pro necessario si habuerit originem à causa necessaria precedente.*
- 31 *Creditorum possunt impedire demolitionem domus debitoris ob enorme delictum ipsius, ex communi DD. sententia. Limitatur num. 32. & 33. sed vid. infr. num. 89.*
- 34 *Dominium mercium prohibitarum non acquiritur fisco ex causa Commissi, nisi à die delicti perpetrati, & n. 36. cum aliis seqq.*
- 37 *Delinquens ante delictum admissum erat dominus, & priuatur suo dominio tantum ex quo delictum consummavit, & num. 42.*
- 38 *Dispositio quantumuis generalis restringitur per adiunctum illi inherens.*
- 39 *Qualitas nominis determinans verbum, limitat dispositionem iuxta qualitatem & tempus verbi.*
- 40 *Dispositio vniuersalis iuncta alicui ad-*
- iectino, vel participio, restringitur ad significationem illius,*
- 41 *Delictio, statim, est significatiua temporis quo dispositio incipit operari.*
- 44 *Pragmatica Regni imponentes pœnam confiscationis mercium prohibitarum referuntur & declarantur, & n. 45. cum seqq. usque ad num. 58.*
- 49 *Quando lex prohibet aliquid sub certa qualitate, & modo, ultra qualitatem vel modum non extenditur: & num. 50.*
- 51 *Pragmatica prohibens commercium certarum rerum sub pœna, non dicitur prohibere absolutè, neque annullat contractum, sed tantum pœnam reposcit ab inobedientibus: & num. 52. & 53.*
- 54 *Prohibitio alienationis à testatore facta non impedit translationem domini, si pœna fuerit imposita alienanti.*
- 55 *Pœna Commissi solum incurritur propter introductionem mercium prohibitarum, non verò propter negotiationem & commercium, & num. 56. & 57.*
- 58 *Quodlibet Commissum seu contrabannum, est crimen: & criminaliter iudicari ac puniri potest, & num. 59.*
- 60 *Creditorum delinquentis etiam chirographarij præferantur fisco exigenti pœnam delicti: & num. 62.*
- Quæ conclusio magnoperè controuertitur, & referuntur varia super ea Doctorum sententia, & distinctiones, à num. 61. cum multis seqq.*
- Prima distinctio in hac materia fit inter creditores personales, & hypothecarios, num. 63. & 64.*
- 64 *Confiscatio equiparatur alienationi. Altera distinctio, ut pro rebus quæ cadunt in commissum fisco præferatur creditoribus, secus in aliis panis, num. 65.*
- Tertia distinctio, ut si debitor delinquens alia bona habeat, fisco præferatur in mercibus confiscatis, aliàs non, num. 66.*
- Quarta distinctio, si emens mercem prohibitas habuerit animum illas introducendi, & reuera introduxerit, ut tunc præferatur fisco: secus si non probetur ille animus, n. 67.*
- Quinta distinctio inter Commissum propter contrabannum, vel ob non factam professionem seu manifestationem mercium non prohibitarum:*

- à num. 68. usque ad 71. Authoris sententia circa hanc distinctionem, num. 72. & 73.*
- 74 *Fiscum semper præferri creditoribus, in mercibus quæ in commissum inciderunt quoquo modo, resoluit Author ex pluribus fundamentis.*
- 75 *Commissi pœna inducit resolutionem iuris delinquentis in mercibus, & acquisitionem earundem fisco.*
- 76 *Dominium rei hypothecata transit in Tertium cum suo onere.*
- 77 *Resoluto iure dantis, resoluitur ius accipientis, & resolutio iuris debitoris in mercibus quæ inciderunt in Commissum, resoluuntur hypotheca creditorum: & num. 94. 97. & 102.*
- 78 *Delinquens in atrocioribus priuatur ipso iure dominio & administratione rerum suarum à tempore delicti.*
- 79 *Delictum licet importet pœnam amissionis bonorum ipso iure, non tamen extinguit hypothecam anteriorem, nec iura creditorum.*
- 80 *Distinguendum est inter confiscationem vniuersalem bonorum, & specialem mercium ex causa Commissi.*
- 81 *Fiscus occupans omnia delinquentis tanquam heres, vel successor vniuersalis tenetur satisfacere omnibus creditoribus delinquentis ex bonis confiscatis, in solidum.*
- 82 *Confiscatio partis quotitatiuæ bonorum delinquentis non obligat Fiscum erga creditores ipsius delinquentes in solidum, sed tantum pro rata rerum portione confiscata.*
- 83 *Confiscatio rei particularis, seu mercium ex causa Commissi, non obligat Fiscum erga creditores delinquentis. & num. 88.*
- 84 *Bona non dicuntur nisi deducto are alieno: & ideo bonis omnibus confiscatis, vel etiam parte quotitatiua, obligatur fisco creditoribus delinquentis, secus in confiscatione specialii ex causa Commissi. & n. 88.*
- 85 *Si inter heredem scriptum, & legitimum, diuidatur hereditas ex titulo transactionis, per Quotas, uterque conuenitur à creditoribus hereditariis, secus si dimissis quibusdam rebus specialibus vni, relinquatur hereditas alteri, tunc enim solus successor vniuersalis conueniendus est, & num. 86.*
- 87 *Fiscus tanquam heres vel successor vniuersalis delinquentis, tenetur stare locationi, sicut tenebatur delinquens.*
- 89 *L. quinque legibus 3. ff. de bonis damnat. adducitur, & exornatur remissuè.*
- 90 *In confiscatione mercium ex causa Commissi, non attenditur distinctio de alienatione voluntaria, vel necessaria, pro conseruanda creditorum hypotheca.*
- 91 *Causa Commissi, non est alienatio, sed priuatio & amissio rerum à lege inducitur, non attenditur voluntate debitoris delinquentis: & n. 92.*
- 93 *Non valet argumentum à voluntaria alienatione rei hypothecata, ad casum Commissi.*
- 95 *Paria sunt, actum fieri ex necessitate proveniente ab origine, vel ex dispositione & coactione legis.*
- 96 *Hypotheca super fructibus beneficij imposita perit, si debitor priuatur beneficio.*
- Hypotheca super usufructu bonorum aduentitiorum filij spectante ad patrem extinguitur, si pater ob dilationem priuatur iure suo.*
- Hypotheca creditorum donatarij perit, si ob eius ingratitude reuocetur donatio. ibidem.*
- 98 *Hypotheca extinguitur, si domus, vel nanis, super qua fuit imposita, perierit, licet ex eisdem tignis reficiatur.*
- 99 *Variis modis potest contingere amissio rei hypothecata, & hypotheca.*
- 100 *Seruus hypothecatus delinquens potest damnari ad mortem, non attentio iure domini, nec creditorum, & num. 101.*
- 103 *Fiscus efficitur dominus pleno iure, & sine onere, mercium confiscatarum ex causa Commissi.*
- 104 *Vbi concurrunt necessitas & rigor legum, non attenditur Tertij præiudicium, veluti in mercibus, vel mobilibus quæ ob metum pestis comburuntur.*
- 105 *Princeps potest auferre agrum, vel domum vassallo inuito ad publicam utilitatem, data compensatione.*
- 106 *Ob publicorum adificiorum constructionem, priuata dirui possunt.*
- 107 *Magistratus pro decore ciuitatis potest domum priuati destrui iubere.*

- idem pro adificanda, vel extendenda Ecclesia. n. 108.*
- 109 *In pradiis, & similibus casibus, extincto & resolutio dominio debitoris, hypotheca creditorum amittuntur.*
- 110 *Si bona maioratus, vel fideicommissi alienentur in casibus permisis, iuris auctoritate interueniente, non attenditur ius successorum.*
- 111 *In alienationibus quae fiunt ex vi coactiua legis, non attenditur voluntas domini, & n. 112.*
- 113 *Quando lex, vel statutum disponit super actu sibi licito, non attenditur prauidicium quod in consequentiam accidere potest.*
- 114 *Alienatione prohibita, intelligitur ea quae fit ab homine sine necessitate, non quae à lege inducitur. Idem de obligatione prohibita deciditur num. 115.*
- 116 *Alienatio quae à lege inducitur non requirit solemnitates iuris, quae aliàs adhibenda sunt tam respectu minorum quam mulierum. & num. 117. & 120.*
- 118 *Donatio inducta à lege non requirit acceptationem donatarij.*
- 119 *Alienatio ex causa necessaria à lege inducta, non continetur sub prohibitione alienationis.*
- 121 *Actus factus ex iuris necessitate & compulsione non comprehenditur sub lege prohibente actum fieri. Maxime si talis iuris compulsio proueniat ex delicto, vel quasi: n. 122.*

Quaestio hæc plurimis doctissimis Viris merito visa fuit difficilis, aliis aliter atque aliter sentientibus: eandem nos ad partes disceptabimus: & pro Fisco, vt in concursu creditorum, Fiscus omnibus quibuslibet quantumuis anterioribus & priuilegiatis præferatur in mercibus prohibitis introduci in hæc Regna Hispaniæ, quæ per contrabannum, vel etiam quæ ob defectum professionis cadunt in commissum, variis mediis probatur.

Primò, quia omnium mercium prohibitarum, quæ in commissum incidunt, dominium statim & ipso iure amittit delinquens, & in Fiscum transfertur: iura sunt expressa in *l. Commissa vectigalium nomine etiam ad heredem transmittuntur: nam quod*

*commissum est, statim desinit esse eius qui crimen commisit, dominiumque rei vectigalis acquiritur: ea propter commissi persecutio, sicut aduersus quemlibet possessorem, sic & aduersus heredem competit. ff. de publican. vectigal. & commiss. l. cotem ferro, §. dominus, ibi, Dominus nauis, si illicitè aliquid in nauem vel ipse, vel vectores, vel conductores imposuerint, nauis quoque fisco vendicatur. & in vers. fin. ibi, illicitarum mercium persecutio heredem quoque afficit. & in §. Eandem rem, quæ commissio vendicanda est, dominus emere non prohibetur, vel per se, vel per alios quibus mandauerit: sed vindicatio rei, non nisi domino datur, l. 1. §. fin. & tot. tit. ff. & Cod. de rei vindic. l. in rem actio, ff. eod. tit. & quod ipso iure per commissum amittatur dominium, probant, *lex 1. C. de vectigal. & commiss. lex 5. tit. 7. p. 5. lex 26. & 27. tit. 18. lib. 6. recopil. Curia Philippica lib. 3. tit. de commercio naual. cap. 10. Penna de Commissio, num. 16. & ex Gregor. Lopez in l. 4. tit. 2. par. 7. verb. el señorio, ex Gerardo. singulari 853. probat Bobadill. in politica, tom. 2. lib. 4. cap. 5. sub n. 30. Cyriac. controuers. tom. 2. cap. 370 ex num. 60. cum seqq. & num. 65. usque ad fin. vbi latissimè post plurimos DD. per quinquennium præscribi Commissum, etiam fisco ignorante, & licèt commissum fuerit occultum, quod latè prosequitur vsque ad num. 74. sed an hoc vltimum verum sit, aliùs suo loco examinabimus infra: Farinac. in practic. crimin. tit. de furt. quest. 172. num. 2. Rosental. de feud. cap. 5. conclus. 36. Sixtin. de Regalib. l. 2. c. 6. n. 97. Barbof. in d. l. 1. Cod. de vectigal. n. 7.**

Sed dominus rei in concursum deductæ tanquam creditor dominij præfertur omnibus & quibuslibet creditoribus, quantumuis anterioribus & priuilegiatis, prout per plura iura & Doctores diximus in hoc *Labyrinth. par. 1. cap. 8. à num. 38. cum seqq. & cap. 11. ex num. 106. & innumerabiles penè Doctores concessimus par. 2. cap. 24. ex num. 13.*

Ergo fisco in quem dominium mercium, quæ in commissum ceciderunt, fuit statim & ipso iure transfatum, debet cunctis aliis delinquentis creditoribus anteferri, quia Res suas in specie vendicat; & ei tradendæ sunt.

Secundò pro hac parte fortiter vrget,

vrget, quod bona quæ incidunt in commissum ob culpam & pœnam, in tantum libera transeunt in dominum, vt hypothecæ antea super eis impositæ dissoluantur & extinguantur statim ipso iure, ita vt creditores hypothecarij nullum ius habere possint contra eum in quem prædicta bona per Commissum fuerunt translata: text. est expressus in *l. lex vectigali 31. ff. de pignoribus text. in capit. 1. §. rursus, titul. quibus mod. feud. amitt. & probant quamplures Doctores adducti à Tiraquell. de retract. conuent. §. 3. glos. 1. numer. 13. Mant. de contractib. libr. 11. titul. 31. numer. 71. & 72. Corbul. de iur. emphyt. titul. de caus. priuat. ob canon. non solut. ampliat. 34. Osaf. de decision. 136. numer. 9. Seraphin. de decision. 1290. num. 13. & ex aliis Merli. de pignoribus, lib. 5. quest. 14. ex num. 8. cum seqq. & à num. 1. Cyriac. controu. 55. num. 37. tom. 1. & præter hos Doctores, alios quamplurimos concessimus in hoc *Labyr. 3. par. cap. 3. ex numer. 17. cum sequentibus, qui loquuntur in bonis emphyteuticariis & feudilibus incidentibus in commissum ob culpam possessoris, & ad dominum reuertuntur, extinctis hypothecis antea super eisdem impositis per possessorem, ita vt libera in dominum transeant & deuoluantur: ergo eodem modo extinguuntur debent hypothecæ super bonis antea per dominum impositæ, postquam per Commissum, ius & dominium amittit, & in fisco fuit ipso iure liberum transfatum & deuolutum; & per consequens creditores hypothecarij anteriores aduersus fisco nullum ius in ipsis mercibus prohibitis, & commissis, prætere debent, quia quod in illis habebant fuit per commissum debitoris principalis extinctum ac resolutum, à quo ius creditorum deriuatur & dependet.**

Tertiò comprobatur, quoniam hæc mercium prohibitarum confiscatio non est vniuersalis omnium bonorum, nec quotæ eorum, putà Tertiar, vel dimidiar *Salgad. Labyr. Credit. Tom. 111.*

partis vniuersi patrimonij delinquentis, sed dumtaxat, certæ rei, vel rerum specialium quæ fisco prorsus applicandæ sunt, absque contradictione creditorum delinquentis, quorum credita ex eis bonis deducenda non sunt, sed ex aliis penes debitorem suum remanentibus: text. est in *l. si marito 32. ff. solut. matrim. cuius verba sunt: si marito publico iudicio damnato, pars aliqua bonorum eius publicetur, fisco creditoribus eius satisfacere necesse habet, inter quos vxor quoque erit: vbi Glossa cèlebris, verb. aliqua, exponit de Tertia parte, vel de aliqua quota vniuersali, secus de re particulari, ex *l. 2. Cod. ad leg. Iul. de vi publ. ibi, Tutoris tui lege Iulia de vi priuata damnati, si tertia pars fisco vindicata est, tutelle actionem pro ea portione aduersus fisco dirige, si nulla modò præscriptio locum habeat, nam successio pro oneribus portiois sua respondet; vbi Glossa verb. tertia pars: & de hac distinctione est text. in *l. si debitor, Cod. de sentent. pass. ibi: si debitor panam sententia passus est, quam bonorum ademptio sequuta est, quamuis postea Civitati Romana restitutus, non totam substantiam, sed aliquid ex indulgentiâ Principis vt haberet impetrauit, aris tamen alieni ex præcedente tempore pœna liberatus est: si verò partem bonorum accepit, pro rata portione eius tenetur: vbi bona Glossa videnda, verb. aliquid, explicat, singulare, vt prædium: & in gloss. verb. partem, exponit, idest, quotam: sic ergo refert, quotam partem, vel singularem rem habeat, vt hic, ff. ad Trebell. si legatus, §. nultum, & Instit. de fideicom. hered. §. si quis vna &c. igitur creditores ad merces in commissum incidentes, & ad fisci dominium applicatas, cum sint res speciales & singulares; creditores debitoris condemnati nullum possunt habere ius.***

Quartò inuincibiliter probatum videtur fisci ius in prælatione bonorum quæ in commissum incidunt; nam hæc confiscatio fit ob delictum admissum, & ad publicam vindictam, & in Reipublicæ

publicæ fauorem, ne ex commercio & introductione mercium à Regnis & prouinciis inimicis Coronæ, extrahantur pecuniæ, ex quibus vires crescunt inimicorum in detrimentum & destructionem Coronæ: vt bene & accuratè ponderat nouissimè Salcedo in opusculo de Contrabanno, cap. 3. & cap. 4. per tot. & ideo pro pœna tanti delicti, mercis introductæ dominium fisco applicatur: quo casu creditores ad eam ius habere non possunt, nec impediendi confiscationem; prout in simili videmus in domo, vel fundo delinquentis, quæ propter eius enorme delictum debent destrui & deuastari, eamque destructionem & deuastationem non possunt impedire creditores hypothecarij, sed eis inuitis & non satisfactis, vindicta publica exequitur sententiam in præiudicium omnium creditorum quantumuis priuilegiatorum, vt vxoris, & similibus; prout in praxi obseruari testatur Iul. Clarus in praxi crimin. quæst. 82. num. 4. cuius praxis rationem reddit Prosper. Farinac. in prax. crim. tit. de crim. les. maieft. quæst. 116. n. 36. & 37. quæ doctrina probabilior redditur ex traditis inferiùs, numer. 89. Igitur ex identitate rationis idem dicendum erit in mercibus ob vindictam publicam incidentibus in commissum & fisco applicatis, vt prorsus creditores anteriores excludantur, & fisci ius attendatur & præualeat.

9 Quintò hæc pars manifestè probatur, nam per leges patrias loquentes de contrabanno, commercium rerum omnium, fructuum, & mercium, quæ ex prouinciis extraneis inimicis huic Coronæ extrahuntur, ita prohibitum est, vt etiam in ipsa origine & fabrica, facta in prædictis locis inimicis, prohibitio operetur: ex qua prohibitione inuitabiliter inferitur, quod creditores introducentis has merces prohibitas in hæc regna ius in illis habere non possunt, quia introducens debitor nullum ab origine dominium adquisiuit in eisdem, eo quod lex prohibitiua resistat initio acquisitionis & impediat translationem dominij in de-

bitorem contrauentem legi, et si actum ipsum & contractum specificè non annuller, l. non dubium, ibi, licet Legislator fieri prohibuerit tantum, nec specialiter dixerit, inutile esse debere quod factum est, &c. Cod. de legib. vt ex Alex. Trentacinquo, Farinac. D. Ioan. Vela, Castillo, & aliis diximus in hoc Labyrinth. par. 1. cap. fin. num. 79. plures alios nouissimè in his terminis allegat Salcedo de contraban. cap. 29. num. 10. & sequentibus.

Nam ex actu nullo & prohibito non acquiritur dominium, ad quod plurimos DD. adducit Giurba decis. 24. num. 6. & 7. per l. filius, §. diui, ff. de legat. 1. l. peto, §. fratre, l. cum pater, §. liberis, ff. de legat. 2. l. lex qua tutores, Cod. de administr. tutor. l. 1. §. si vir uxori, ff. de acquir. possess.

Ergo creditores delinquentis nullam hypothecam adquisierunt, nec habere possunt in his mercibus sic prohibitis, quia nunquam fuerunt in dominio debitoris; quod præcisè requiritur vt hypotheca subsistere possit: innumerabilia iura & Doctores congestimus in hoc Labyrinth. 2. par. cap. 9. ex num. 73. cum sequentibus, quem locum & alios Doctores adduxit Salcedo d. cap. 29. ex n. 17. cum seqq. vbi hoc fundamentum in fauorem fisci contra creditores debitoris introducentis merces, & alia id genus prohibita & contra bannum, satis extollit & exornat.

Nam cum dominium mercium non fuerit quæsitum debitori, in eas non cadit hypotheca, quia requiritur dominij translatio in debitorem ad effectum vt hypotheca subintrare possit & locum habere, l. 1. ff. de pignoris, Celsus Hugo consil. 22. numer. 30. Pancirol. consil. 118. num. 17. Menoch. consil. 361. numer. 41. Oddus consil. 100. numer. 45. Gratus consil. 40. numer. 32. lib. 2. Vincen. de Franch. decis. 506. Marta voto 43. Cyriac. lib. 2. controuers. 425. numer. 65. Merlin. de pignoris lib. 4. quæst. 41. num. 69. & libr. 1. titul. 3. quæst. 13. numer. 1. & 4. Sextum & perpulchrum fundamentum in fauorem fisci, &

& exclusionem creditorum, deducitur ex noua ponderatione legum tam iuris communis, quam Regni, in quibus duæ dispositiones reperiuntur in materia Commissi: prima est, extinctio iuris delinquentis, quo priuatur ipso iure; secunda, applicatio & adiudicatio dominij fisco ex legis dispositione, d. l. commissi 8. ff. de publican. & vectig. ibi: nam quod commissum est, statim desinit eius esse, qui crimen commisit, dominiumque rei vectigalis acquiritur, scilicet fisco: text. in cap. cum secundum leges civiles, ibi: aut etiam illicitas species transfuebens, aut rerum vectarum professionem omittens, earundem specierum & rerum proprietate, hoc ipso, priuatur; & fisco rerum & specierum dictarum proprietate acquiratur: de hereticis, lib. 6. leg. 1. tit. 18. de las cosas prohibitas sacor del reyno, y meter en el &c. lib. 6. recopilat. ibi, que aja perdido, y pierda &c. & l. 26. ibi, que pierdan todos sus bienes: & inferiùs, que por el mismo hecho ajan perdido y pierdan todos sus bienes, y que sean confiscados y applicados para la nuestra Camara y fisco: & ex legibus de contrabanno, quas accuratè cumulauit Salcedo in tract. de contrabanno: & ex schedula 25. Junij, ann. 1635. quam ad literam adducit fol. 17. ibi, loqual declaro desde luego por perdido, y mando que su valor &c.

14 Quæ omnia & singula verba, ac dictiones, quibus vtuntur præfata iura, inducunt priuationem & extinctionem iuris ipso facto & ipso iure, quia statim operantur eo quod sint latæ sententiæ: vt de verbo, amittit, copiosè Tiraquell. per plura iura, in l. si unquam, verb. reuertatur, ex num. 151. & de verbo, perdat, quod eiusdem est omnino significationis, maximè si verba illa iungantur cum dictionibus, statim, mox, ipso facto, vel ipso iure, ex num. 155. & de verbo, priuatus, vel priuatur, idem probat copiosè idem Tiraquell. vbi proximè, ex num. 176. cum seqq.

15 Et pœna priuationis ipso iure, inducit resolutionem tituli, & extinctionem iuris adquisiti, ex doctrina Baldi in l. 2. in addit. q. 3. per text. ibi, Cod. de iur. emphyt. & ibid. Salycet. col. 3. vers. & hic clarius: quos & alios allegat Felin. in cap. Rodolphus, Salgad. Labyr. Cred. Tom. 111.

de rescript. maximè quando pœna priuationis ipso iure prouenit à iuris dispositione, quia tunc efficaciter operatur tituli resolutionem & iuris: vt dicunt præfati Doctores, Iason in d. l. 2. & l. final. col. 32. vbi Salycet. col. penult. vers. non obstat, Panormitan. in cap. si diligenti, col. 7. vers. in glos. verbo, perdant, de for. compet. Cardinal. Alexand. in §. callidus, col. 2. ad fin. tit. de prohib. feud. alien. per Federic. Ludou. Bologn. & alij apud Tiraquell. in d. l. si unquam, verb. reuertatur, num. 56. & 57.

Si enim delinquens priuatur suo iure in rebus quæ incidunt in commissum per contrabannum, vel alio modo, atque ita ius debitoris & titulus acquisitionis resoluitur & extinguitur ipso iure & facto ex dispositione legis, eodem modo debet resolui ius hypothecæ in illis mercibus constitutæ: quia resolutio iure dantis, resoluitur ius accipientis siue creditoris hypothecarij: iuxta text. in d. l. lex vectigali lege, ff. de pignoris. & in cap. 1. §. rursus, quib. mod. feud. amitt. & Communis DD. superiùs adducta num. 5. & pro hac consideratione videndi sunt quamplurimi Doctores in istis terminis loquentes infra, n. 87. cum seqq.

Nec obstat quod in illis iuribus priuationem & extinctionem iuris operatur pactum contrahentium sic determinans, quod hic deficit. Hoc quidem verum est: sed longè fortius operatur iuris dispositio inductiua priuationis & extinctionis iuris ipso facto: quia quod potest fieri per pactum, potest & longè efficacius per legem: l. 2. §. si conueniat, ff. de positi: l. fin. Cod. de reb. alien. non alienand. l. contractus, ff. de regul. iur. cap. contractus, eod. tit. in 6. l. impossibile, ff. de pact. l. fin. vbi Bartol. & Bald. Cod. de fideiussor. Glos. in cap. 2. verb. Officiali, in fin. de consuetud. lib. 6. Cardinal. Tusch. lit. A. conclus. 510. num. 18. quapropter per præambulam iuris priuationem & extinctionem, res transit libera absque nexu hypothecæ in dominium fisci.

Roboratur discursus iste, quoniam niam merces quæ ceciderunt in commissum, non transeunt in fiscum per cessionem, venditionem, I 2 donationem,

donationem, vel per alium contractum initum inter dominum mercium, & fiscum; sed in fiscum transeunt ex iuris dispositione absque consensu & voluntate debitoris, idcirco qui succedit non per transmissionem, sed per priuationem præambulam, ad nullum factum debitoris priuati tenetur; quia succedit ex proprio iure, non ex iure priuati iam extincto: *l. Gallus 29. §. & quid si tantum, ff. de liber. & posthum. l. 2. cum similib. ff. de liber. præter. latè Robles de representat. lib. 2. cap. 16. num. 106 & 107. & ex num. 98. & num. 100.*

20 Et in terminis, quod fiscus succedat in bonis delinquentis confiscatis ex vindicta publica, non per representationem & transmissionem, sed per priuationem & annihilationem personæ, probat *l. si constante, §. fin. vbi Bald. & alij, ff. solut. matrim. & no abiliter Platea in l. 1. post princip. Cod. de bonis vacantib. lib. 10. & ex alijs Fontanel. de pact. nuptial. claus. 5. glos. 4. ex num. 63. cum seqq. tom. 2. Acosta de privileg. credit. regula 2. ampliatur. 7. num. 200.*

21 Adstruitur hoc fundamentum ex abundè deductis per Nos in hoc Labyrinth. 2. par. cap. 25. ex num. 9. & seqq. & ex num. 29. vbi probatur quod succedens in locum alterius per priuationem illius, non tenetur satisfacere creditoribus antecessoris priuati, quia venit alio iure ex propria persona & legis dispositione. Hanc rationem, quæ prorsus euincit totam difficultatem huius quæstionis, adduxerunt, & etiam in his terminis considerarunt ad hanc extinctionem hypothecæ multi Doctores antiqui, & moderni, cumulati inferius num. 87. & hoc quintum fundamentum exactissimè illustratur infra, ex num. 75. cum multis sequentibus usque ad fin. huius capituli: Ergo nec fiscus succedens debitori in mercibus per commissum sibi quæsitis & applicatis, tenebitur creditoribus delinquentis.

22 His tamen fundamentis (quæ urgentissima sunt) non obstantibus, alia plura pro parte creditorum habentium hypothecam in mercibus incidentibus in commissum, siue per contrabannum, siue quouis alio

modo, vt fisco præferri debeant, fortissima vrgent per omnimodam contrapositionem.

Primum erit, quod licet verissimum sit, quod dominus rei, sit primus creditor, & pro ea consequenda, & extrahenda à concursu, omnibus quibuscunque præferatur, sicuti per iura & Doctores firmauimus supra in primo fundamento contrariæ partis, ex num. 2. Id tamen intelligi debet quando dominium præcessit hypothecam, quam non potuit debitor constituere in re aliena, ex iuribus & Doctoribus in hoc Labyrintho cum latis par. 2. cap. 9. ex num. 73. cum multis seqq. At verò quando debitor dominus rei verus res suas hypothecæ subiecit, quantumcumque res ipsas alienauerit, earumque dominium postea in alium Tertium transferit, semper res illæ transeunt in nouum dominum cum sua causa & onere hypothecæ antea impositæ; quia hypotheca non impedit alienationem nec dominij translationem, *l. si debitor rem tibi iure pignoris obligatam, te non consentiente distraxit, dominium cum sua causa transtulit ad emptorem. l. 2. Cod. de distraet. pignor. l. si conuenerit 18. §. si fundus pignoratius uenerit, manere causam pignoris constitit, quia cum sua causa fundus transit, ff. de pignor. act. l. traditio. ff. de acquir. rer. dom. l. res pignoris, hypothecæ iure creditoribus obnoxias citra consensum eorum, debitores alienantes præcedentem non dissolunt obligationem, Cod. de remiss. pignor. cum pluribus alijs: Sed in nostro casu agimus de fisco, cui per Commissum & contrabannum fuit acquisitum mercium dominium post contractam in eis hypothecam: à debitore vero domino: Ergo creditores fisco præferendi sunt. Ex quo satisfit primo argumento, de quo supra num. 2. & seqq.*

26 Secundo comprobatur, quia bona emphyteutica quando cadunt in commissum, licet hypothecæ impositæ super illis per emphyteutam resoluantur, & bona ad dominum deuoluantur libera, & absque nexu oneris & hypothecæ; vt probatur in secundo argumento, supra n. 5. Id procedit ex natura rei, & ex conditione contractus apposita tempore quo debitor eandem rem & bona in feudum

feudum vel emphyteusim recepit à domino; & ideo alienatio & deuolutio postea contingens, sit ex causa necessaria præambula, obligationem & hypothecam præcedente, quapropter operatur extinctionem illius hypothecæ interim impositæ: textus est expressus in *d. l. lex uetigali 31. ff. de pignorib. & omnes DD. in eodem. 2. argumento relati: nam quando res hypothecata alienatur ex causa necessaria & præambula, resoluuntur hypothecæ super ea impositæ: ad quod plura iura & innumerabiles penè Doctores congestimus in hoc Labyrinth. 2. par. cap. 13. ex num. 11. cum seqq. Ergo cum alienatio & extinctio dominij debitoris in illis mercibus, non procedat ex causa antecedente ius hypothecæ, quantumcumque inuoluntaria: vt optimè post plures considerat Petrus Surd. in decis. 286. ex num. 10. cum sequentibus, loquens in feudatario & emphyteutâ priuatis ob culpam & delictum felonix, vel ob non solutum canonem, vt hypothecæ extinguantur, dicens quod licet non soluere pensionem habeatur pro facto voluntario; illud tamen non est directè ordinatum ad alienandum, ideoque et si pendeat à voluntate debitoris, habetur pro necessario necessitate antecedenti, & sic resoluitur omne pignus: plures allegat videntium omnino ex *d. num. 10. usque ad num. 14. & post Surd. & Anton. Fabrum, idem tenet Fontanel. de pact. dot. lib. tom. 2. claus. 7. glos. 2. ex num. 69. & seqq. par. 9. quia sufficit quod actus voluntarius habeat originem à causa necessaria præcedente hypothecam, vt iudicetur necessarius ad extinctionem hypothecæ interim contractæ, quia ab initio inerat in contractu acquisitionis debitoris: vt optimè Amat. conf. 10. per tot. Guid. Pap. decis. 575. Iacob. de feud. verb. qui quidem inuestit. num. 62. vers. ad argumentum, Bertrand. conf. 3. num. 58. vol. 3. Fabius de Anna conf. 81. lib. 1. Hodierna ad Surd. decis. 160. num. 4. At verò si alienatio & amissio dominij subsequatur ex causa noua contingente post hypothecam contractam, ob introductionem mercium prohibitarum in hoc regnum, debet durare hypotheca creditorum præ-**

Salgad. Labyr. Credit. Tom. 111.

cedens, ipsique præferendi sunt virtute eiusdem hypothecæ fisco, in mercibus in commissum incidentibus.

28 Tertiò hæc pars pro creditoribus fulcitur ex contrapositione illius similis, de quo pro contraria opinione, supra num. 7. & 8. vt creditores possint impedire demolitionem domus debitoris ob delictum enorme ipsius, pro vt ex communiori & magis rationabili Doctorum opinione resoluunt Gandinus in tit. de bonis maleficor. num. 3. Alberic. de statutis, par. 3. quest. 7. Augustin. ad Angel. in tract. de malefic. in verb. eius bona, num. 10. Decian. in tract. crimin. lib. 7. cap. 40. num. 36. vers. vxor. tamen: vbi scribit in casu læsæ maiestatis: Farinac. in prax. crim. quest. 116. num. 35. 36. & 37. Gratian. discept. forens. 216. num. 35. 36. cum seqq. & num. 73. Merlin. de pignor. lib. 3. tit. 2. cap. 75. per tot. vbi ex num. 3. post Farinac. & Gratian. limitat, nisi alia ad sint bona debitoris delinquentis, ex quibus possit satisfieri creditoribus; vel nisi fiscus vellet satisfacere ipsis creditoribus pro iusta domus diruendæ æstimatione: ex quibus respondetur quarto argumento, de quo supra d. n. 7. & 8. vide tamen infra n. 89.

30 Quarto, quia ius & dominium acquisitum fisco in mercibus quoquomodo incidentibus in commissum, etiam per contrabannum, nullo modo fisco defertur nisi à tempore delicti & introductionis mercium prohibitarum in portus horum regnorum, & ab eo tempore operatur & non antea; ideo potest comprehendere hypothecas antecedentes, vt firmauimus ex num. 23. supra. quia priuatio & extinctio iuris debitoris non prouenit ex causa antecedente, sed ex noua & subsequente, proueniente ex Commissio. Nec est verum quod ex Salcedo dictum est, in quinto fundamento contrariæ partis ex n. 9. cum seqq. prohibitionem mercium ex nostris legibus loquentibus de Contrabanno, comprehendere originem & fabricam mercium & fructuum, dñi adhuc existunt in regnis & prouinciis inimicis, & ideo per prohibitionem huiusmodi nullum dominium earum mercium fuisse translatum in debitorem; quo deficiente, hypotheca creditorum non potuit imprimi in eisdem,

nec eas afficere : quæ propositio prorsus improbabilis est, & nullo iuris tam civilis, quam Regni, colore vestiri potest.

- 36 Singulas igitur huius fundamenti particulas accuratè & inuincibiliter probabimus : de iure enim communes est clara, vt dominium fisci non adquiratur nisi post commissum, ex textu capitali in hac materia in *l. commissum, ff. de publican. & vectigal.* in illis verbis, *nam quod commissum est, statim definit eius esse qui crimen commisit dominiumque rei vectigalis fisco acquiriuntur*: ex quibus verbis manifestè probatur quod ante introductionem mercium, siue ante delictum erat dominus, tum quia statim ex tunc dominium eius esse definit, & eo priuatur, quo non priuaretur si eo careret, quia priuatio præsupponit habitum, iuxta *iura vulgaria*. Tum etiam quia verbum & participium illud præteriti temporis eiusdem textus, ibi, *nam quod commissum est*; & iterum ibi, *qui crimen commisit*, requirit actus consummationem & perfectionem, vt habeat locum dispositio, & sic dominij acquisitio fisco, *l. 1. §. fin. ff. quod quisque iur.* notatur in *l. arboribus, §. idem tractat, ff. de usufruct.* Ruyn. *conf. 226. n. 6. vol. 1.* Nicol. *allegat. 3. num. 20.* Rauden. *conf. 36. n. 35. 42. & 43. vol. 1.* Surd. *conf. 375. num. 35.* Giurba in *consuetud. Messan. cap. 1. glos. 4. par. 1. num. 70. & 71. fol. 88.*
- 38 Et quia quælibet dispositio quantumuis generalis restringitur & limitatur per adiunctum, *l. sed & si adiciatur*, & ibi Glossa, *ff. pro socio*, & plurimj Doctores referri à Petro Surdo *conf. 34. num. 39. & conf. 315. n. 26. idem Surd. conf. 131. num. 28. tom. 1. & conf. 45. num. 8.* & sic acquisitio dominij & translatio in fiscum regulatur à suo adiuncto, *commissum*, non antea : &
- 39 qualitas nominis determinans verbū, limitat dispositionem ad qualitatem & tempus verbi : Bartol. in *l. ex facto, col. 2. ff. de vulgari* : Felin. *conf. 25. n. 23.* Surd. *conf. 322. num. 10. & seqq. & conf. 106. à num. 34. & seqq.* latè plura singularia congerit Ioan. Anton. Bellon. *conf. 29. à n. 8.*

- 40 Nam & dispositio vniuersalis iuncta alicui adiectiuo, vel participio, restringitur ad significationem & comprehensionem participij, vel adiectiuo, *l. si quis ex argentariis, §. vario-*

mem, ff. de edendo : Bald. in *l. 2. §. vlt. ff. de liberat. legat.* per text. in *l. Aurelio, in fin. ff. eod. tit.* Menoch. *de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 164. num. 10.* Mascard. *de probat. conclus. 975. ex num. 28.* Castillo *controuerf. lib. 4. cap. 41. à n. 76. & cap. 42. per tot. Surd. conf. 453. à num. 54. lib. 3. & conf. 151. à n. 87. & seqq. tom. 2.* plurimos alios, & multa exempla huius doctrinæ adduximus in nostris commentariis *de supplicat. ad Sanctiss. par. 1. c. 14. n. 53. & par. 2. c. 5. §. 4. ex num. 5.*

Hoc idem colligitur ex dictione, 41 *statim*, posita in *d. l. commissum*, ibi, nam quod commissum est, statim definit eius esse : quæ cum sit significativa temporis, ex tunc dumtaxat post commissum absque temporis intervallo operatur, non antea, vt in *l. si finita, §. non autem statim, ff. de damno infecto* : & in *l. cum quidam, ff. de legat. 2.* latissimè Tiraquel. in *l. si unquam, verb. reuertatur, num. 120. Cod. de reuoc. donat.* Surd. *decif. 57. num. 9. & decif. 111. n. 32. & conf. 437. num. 31.* Nicol. Garc. *de benefic. par. 2. c. 5. n. 85.* Gratian. *discrpt. forens. 41. num. 10.* qui omnes, præcipuè Tiraquel. probant dictionem illam operari ipso facto, & ipso iure.

Pater igitur ex dispositione iuris 42 communis, debitorem ante Commissum semper fuisse dominū mercium, cum per commissum dominium illarum amittat statim, nec fisco ante Commissum perpetratum fuit adquisitum dominium & proprietatem ipsarum mercium; sed factio commissio, statim, vt dictum est, fuit factus dominus dictarum mercium, prout expressè apparet ex determinatione *d. l. commissum* : & ex iis quæ in eius exornationem considerauimus hactenus. Igitur nec poterit dici, quod creditores delinquentis ante Commissum non potuerunt acquirere hypothecam in eisdem mercibus, quandoquidem in illis dominium habuit debitor ante causatum commissum, iuxta allegata in *d. 5. argumento supr. ex num. 9. & seqq.*

Et quatenus in eo, falsò præsuppo- 43 suimus, per leges Contrabanni, prohibitionem mercium, fructuum, aliarumque rerum ex terra hostili prouenientium, comprehendere fabricas, & afficere ipsam mercium aut fructuum originem, attendi non debet; contrarium enim longè probabilius videtur,

- detur, cum in ipsismet legibus, seu pragmaticis Regni, nullum verbum reperitur quod indicet similem propositionem; imò omnes vnanimiter declarant prædictarum mercium prohibitionem solum habere locum, postquam ipsæ fuerint introductæ in hæc regna, & portus eorum, quia dumtaxat prohibent ipsarum introductionem sub grauibus pœnis, & sic leges opponuntur & resistunt ingressui, ita tamen vt ante introitum & introductionem nihil disponant, nihilque disponere valeant circa regna non subiecta nostro Principi, ideoque tales pragmaticæ nullo modo extendi possunt ad regna externa ob defectum potestatis, sed præfata prohibitio restringitur ad certam qualitatem, putà introitus seu asportationis mercium aliarumvè rerum id genus Terræ hostilis, & ad hunc dumtaxat finem & effectum fuerunt dictæ leges seu pragmaticæ promulgatæ : vt ex eisdem euidentissimè apparet, quas omnes ad literam accuratè congeffit Salcedo in tract. de contrabanno, vt ex pragmatica 11. Decembr. 1604. y mando que desde el dia de la publicacion desta, en adelante el tiempo que perseveraren en su desobediencia, no puedan entrar, ni contratar en ninguna parte ni puerto de estos mis Reynos, y señorios, por sí, ni por interpositas personas, directe, ni indirecte, ni venir à ellos, ni sus nauios, ni mercaderias, so pena de la vida, y perdimiento de bienes, &c. quàm adducit Salcedo fol. 16. & alia adducta ibid. fol. 17. ad medium, his verbis : prohibir 45 tambien el trato y commercio en todos mis Reynos y señorios, asi de mis subditos, como de otras qualesquiera personas que residen en ellos con los del Rey de Francia y sus Reynos y señorios: y asi por la presente, Ordeno y mando, que en ninguno de los puertos de España, ni en otros de mis Reynos, y señorios, se admitan de aqui adelante ningunos vageles, mercaderias, ni otras manufacturas vinieren de Francia por qualquier mano que sea, o se labrare en aquel Regno, lo qual declaro desde luego por perdido, y mando que su valor se aplique &c.
- 46 Et in alia pragmatica 16. Maij, anni 1628. adducta ab ipso Salcedo fol. 18. à tergo, ita disponitur : con los reueldes y enemigos della, y por esta razon se les ha impedido traer à ellos sus frutos y mercaderias, y aprovecharse y hostar de los

destos Reynos, ni tener ningun commercio con ellos. & ibi: para introducir la entrada de sus mercaderias, &c. & in vers. 2. eiusdem pragmaticæ, in hæc : que los dichos vandos y prohibiciones, y penas 47 de ellos, comprehendan asi las personas de los reueldes, y enemigos, que vinieren à estos Reynos, o llegaren à sus puertos, o desennarcaren en ellos, como los nauios que fueren de las tales personas, o vinieren por su quenta, y todos los que fueren de fabrica de los dichos reueldes de Olanda, y las mercaderias que vinieren, no solo aquellas que se vbieren cargado, y vinieren por quenta de los dichos reueldes, y enemigos, sino tambien las que fueren de su fabrica, aunque no vengau por su quenta, ni en su nombre, sino de qualesquier otros terceros, que por sus personas y tierras no les este prohibido tratar y contratar en estos Reynos, aunque sean vasallos mios, porque quanto à esta parte quiero que la prohibicion sea real, y ponga vicio e impedimento en las mismas cosas, y los nauios en que vinieren las mercaderias prohibidas, aunque ellos no sean de los prohibidos, se confiscuen, si constare por probanças o coniecturas bastantes, &c. y lo mismo se entienda con qualesquiera mercaderias y frutos de Tier- ras conquien esta y queda permitido el comercio, si auiedo tocado en los puertos de los dichos reueldes y enemigos, y pagado los derechos, se nauigaren, y vinieren à puertos mios, &c. & in discursu pluries facit mentionem de harum mercium introductione & commercio in hæc regna : & in pragmatica 21. februar. 1644. adducta per Salcedum fol. 25. à tergo: sicut & in alia 22. Maij 1645. fol. 29. & in pragmat. 21. Ianuar. 1647. fol. 33. à tergo : & in alia 31. Ianuarj 1650. solummodo disponitur de introductione harum mercium prohibitarum, vt passim videre poteris in eisdem pragmaticis.

Ex quibus omnibus manifestissimè 48 apparet, prohibitionem harum mercium & commercij esse limitatam ad introductionem, & quatenus res prohibita fuerint introductæ & commerciatæ in his regnis, non antea, nec amplius nisi vt postquam ingressæ fuerunt portus horum regnorum, incidant in commissum & confiscatæ sint, nulla facta prohibitione ante introitum, sed ad illum restringi debet talis prohibitio, ex latè adductis superius ex num. 36. cum seqq.

vers. singulas igitur &c. & insuper quia quando lex prohibet sub certa qualitate, vel modo, ultra qualitatem vel modum non extenditur nec porrigit vires suas, neque extenditur de casu ad casum, nec de persona ad personam, nec de tempore ad tempus, sed omnino continetur intra limites prohibitionis sic qualificatae: de quo innumerabiles penè Doctores reperies apud Fufar. in tract. de fideicom. quest. 678. 679. & 680. cum duabus seqq. vbi per te exactè videre poteris, & Nos in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 13. §. 2. ex num. 16.

Denique quia ratio prohibitionis, est introductio & commercium prohibitarum rerum in his regnis, iuxta quam prohibitio ipsa regulanda erit; quia prohibitio restringitur & limitatur iuxta rationem expressam, vel tacitè subintellectam in dispositione prohibitiua l. pater filium, §. fundum, ff. de legat. 3. l. cumpater, §. dulcissimus, ff. de Legat. 2. innumerabiles penè Doctores in comprobationem adducit Fufar. de substitut. quest. 678. num. 3. 4. 5. 6. & 7. & quest. 679. num. 13. & in quest. 680. num. 4.

Quo verissimo supposito, cessat penitus quintum argumentum, de quo supr. ex num. 9. cum seqq. vbi fuit dictum, prohibitionem commercij harum mercium comprehendere easdem in sua fabrica & origine, & ideo non acquiri dominium debitoris: & per consequens nec creditores potuisse habere hypothecam in eisdem. Quia cum argumenti Maior sit falsa, ut ad oculum vidisti; Consequencia euanescit: quoniam tantum sunt prohibita quatenus introducuntur & commercantur in his regnis, & non aliter, nec ad aliud tempus antecedens retrahitur ista prohibitio, quæ nunquam restitit acquisitioni antecedenti, nec hypothecis contractis, nec commerciis extra hæc regna initis.

Imò etiam nec procederet argumentum, quamuis supponeremus quod ista pragmatica prohibuissent & inhabilitassent vassallos subditos à commerciis in prouinciis inimicorum, prout acerrimè defendere conatur Salcedo in tract. de Contrahanno, d. cap. 39. ex num. 36. vbi nullam adducit pragmaticam, ex qua

hæc inhabilitas & incapacitas vassalorum induci possit; imò omnes pragmaticæ nullatenus prohibent commercium in regnis extraneis & inimicis, absolutè, sed quatenus ex commerciis resultaret ingressus mercium in hæc regna, & in illis dictarum mercium prohibitarum quomodolibet exerceretur commercium. Hoc inquam falso supposito admissio adhuc dicendum foret, contractus gestos etiam à subditis non esse nullos, nec prohibitionem resistere initio acquisitionis, nec impedire dominij translationem in subditos & naturales originarios horum regnorum sic contrahentes extra hæc regna. Quoniam licèt, lex prohibitiua annulet contractum, vt probatum fuit superius in d. l. argum. ex num. 10. id tamen procedit quando lex absolutè prohibet: at verò quando lex ipsa ultra procedit, apponendo, pœnam contrahenti, tunc actus, & contractus remanet validus, lexque operatur in sola pœna: optima fuit Bartoli doctrina in l. prator ait 20. num. 3. ff. de noui oper. num. & ibid. Paul. de Castro, & Alexand. & Iaf. num. 11. Gregor. Lopez in l. 28. glos. 7. verb. contra nœstra ley, tit. 11. partit. 5. Ludouicus Molina de primogen. lib. 2. cap. 19. à num. 17. vbi Ad-dentes alios congerunt: Anguianus de legib. lib. 3. controuers. 7. n. 11. cum seqq. Ioan. Guttierr. lib. 1. practic. quest. 144. num. 1. vbi alios allegat, Nos in hoc Labyrinth. par. 1. cap. fin. num. 169. quibus adde Sebastian. Vantium de nullitat. sentent. tit. quot. & quib. mod. null. num. 54. & iterum in tit. de nullit. ex inhabil. seu defect. mand. n. 56. vbi quamplurimos allegat, & ex Baldo, Iacob. de Aren. Alexandr. Cardin. Bart. Paul. de Castr. Ioan. Andr. Oldrad. Iac. de Aret. Cyno, Imola, Decio, Cauale. & pluribus aliis abundè comprobat Alder. Mascard. de statut. interp. conclus. 9. ex n. 38. cum multis seqq. Ioan. Guttierr. practic. lib. 1. quest. 144. Carol. de Grass. de effectib. Cleric. effect. 8. à num. 6. cum seqq.

Facit etiam, quia licèt prohibitio alienationis à testatore facta annulet alienationem, & impediatur dominij translationem: si tamen ultra prohibitionem imponat pœnam alienanti & contrafacienti, alienatio tenet, & prohibitio illa non impedit translationem

tionem: si tamen ultra prohibitionem imponat pœnam alienanti & contrafacienti, alienatio tenet, & prohibitio illa non impedit translationem dominij, Bald. in l. 1. num. 48. Cod. de his qua pœna nom. Cuman. in l. filiusfam. §. diui, col. 2. ff. de legat. 1. & ibi Iaf. in 2. lect. num. 63. vers. secundo limita: Ferretus num. 33. Ripa num. 22. in fin. Crot. num. 5. vers. quarto limitatur: Lozes num. 9. & num. 115. Opiz. num. 44. & Socin. iun. n. 112. Ruin. conf. 113. n. 1. & conf. 117. n. 5. lib. 2. Crot. conf. 144. n. 26. lib. 1. Riminald. iun. conf. 381. num. 10. lib. 4. vbi comprobatur, Buriat. conf. 307. num. 14. Vincen. Fufar. de substit. & fideicom. q. 687. n. 2. Et cum in istis legibus contrabanni ultra prohibitionem introducendi merces inimicorum in hæc regna, pœna Commissi & confiscationis mercium, & alia grauiore irrogentur, sequitur vt contractus & emptiones factæ per vassallos subditos Coronæ, valida remaneant, & per consequens creditores in eisdem mercibus hypothecam anteriorem contrahere potuerunt, maximè quia hæc prohibitiones ad hos contractus non respexere, sed solum ingressum & introitum mercium prohibitarum in hæc regna, ipsarumque commercium, vt altius probatum reliquimus hæcenus.

Nec iis quæ veraciter diximus, & fundamentaliter scripsimus in hoc 4. fundamento ex num. 34. cum seqq. vers. Quarto quia ius &c. officit in aliquo Pragmatica 16. May 1628. supra adducta num. 46. vers. & alia pragmatica, in illis verbis: porque en quanto à esta parte quiero que la prohibicion sea real y ponga vicio è impedimento en las mismas cosas, quæ videbantur insinuare, prohibitionem attingere res prohibitas in suis prouinciis, & ab eo tempore. Nam ab hoc scrupulo facilè nos eximit eadem Pragmatica, dum disponit, merces, quæ reuera ortæ sunt & fabricatæ in prouinciis inimicis, non posse introduci in hæc regna, etiam si transeant per regna confederata nobis, & ab eis in hæc veniant, quia non ideo purgauerunt vitium originale, sed vitium prohibitionis easdem merces comitatur vsque ad ingressum in portus horum regnorum, ita vt in eisdem operetur prohibitio & confiscatio, ac si directè venirent

ex prouinciis inimicorum, & in portus Hispaniæ fuissent per eosdem introductæ, vt euitentur fraudes, quæ facile per has vias indirectas, & interpositas personas committi possent: non enim ista Pragmatica prohibet commercium extraneis prouinciis inter se ipsas, hoc enim fieri non potest; sed ne merces inimicorum per manus amicorum introducantur in hæc regna: & hæc est principalis huius & cæterarum Pragmaticarum intentio, & vltimus finis in quem destinantur & tendunt tot dispositiones prohibitiuæ, impediens introductionem mercium inimicorum in hæc regna: & ideo disponit præfata Pragmatica, quod si proberetur, has merces introductas per manus amicorum, originem traxisse ex prouinciis inimicorum, confiscentur, non attento à quibus siue amicis, siue inimicis introducantur; itaque solum in introductione consistit delictum & pœna Commissi.

Præterea obseruandum quod dicta Pragmatica in imponendo vitium reale mercibus inimicorum, loquitur restrictiue ad illum casum de quo loquitur; vt patet ibi: porque en quanto à esta parte, quiero que la prohibicion sea real, &c. quia casus, de quo loquitur, quando scilicet introducuntur merces inimicorum indirectè per manus amicorum & confederatorum in suas prouincias, indigebat hac declaratione, saltem tollendæ dubitationis causa, an semel prohibitionem euasissent per introitum in prouinciam confederatam, ex quo purgatum videbatur vitium originale: at quando directè ex prouincia inimica introducuntur, nulla egebat declaratione, quia nulla subest dubitandi ratio, cum omnes leges regni ac Pragmaticæ de hoc casu loquantur expressè.

Quintò & vltimò pro hac parte negatiua facit, quia quodlibet Commissum, est crimen; vt probatur in sape allegat. l. commissum, ff. de veftigal. & commiss. illic, nam quod commissum est, statim desinit esse eius qui crimen commisit, cui correspondet pœna priuationis & confiscationis mercium ex eadem lege, & aliis adductis supra ex n. 2. & ex pragmaticis citatis & legibus Regijs adductis ex n. 13.

Et

59 Et idcirco merito Doctores affirmant causam Commissi & Contrabanni esse criminalem, & criminaliter puniri, & propterea probationem requiri concludentem, non per possibile; Farinac. *conf.* 85. *num.* 50. *volu.* 2. Gratian. *discept. forens.* 109. *m.* 1. Cyriac. *controuersar. tom.* 3. *c.* 512. *ex n.* 1. *cum seqq.*

60 Ex quo infertur ad vulgarem & notam consequentiam, quemlibet delinquentis creditorem, etiam personale seu chirographarium anteferi fisco exigenti pœnam, & omnibus Fisco postponitur, *l. quod placuit* 37. *ff. de iur. fisci. l. in summa* 17. *l. Statius Florus* 48. *§. Cornelio. ff. de iur. fisci.* bonus text. in *l. non possunt bona vlla ad fisco pertinere, nisi qua creditoribus superfutura sunt* &c. *dicto tit.* & in fin. *ibid. quod ari alieno superest:* Rubrica cum *l. vnic. Cod. pœn. fiscalib. creditores praferri, lib.* 10. quid igitur hætandum super prælatione creditorum delinquentis habentium hypothecam, quando etiam simplex quilibet personalis fisco in exigenda pœna anteponitur.

61 His iuribus conatur respondere Salcedo in *tract. de Contrabanno, c.* 29. *num.* 52. & *seqq. vers. fin que nos muebai:* dicens procedere quando fisco agit pro pœna imposita per sententiam aut legem, sed non procedunt quando fisco habet actionem & dominium in ipsis bonis confiscatis, quia tunc non tenetur creditoribus delinquentis. Quæ responsio non solum improbabilis est, sed contra iura expressa: *cap. cum secundum, de heretic. lib.* 6. *leg. 4. tit. 2. partit. 7. & l. 2. tit. 4. p. 5.* quibus addentur aliæ inferius, quæ disponunt quod in crimine lætæ maiestatis diuinæ, vel humanæ, delinquens statim a tempore delicti priuatus fuit & dominio & administratione bonorum omnium, ita ut non possit super iis contrahere, neque ipsa alienare, quia iam ex illo tempore dominium bonorum translatum fuit in fisco & ei acquisitum; & tamèn non obstante dominio sibi quæsito, fisco

62 tenetur soluere creditoribus delinquentis, quia fisco omnes præferuntur: iura sunt expressa in *l. non possunt, ff. de iur. fisci. l. fin. Cod. de debitor. ciuitat. lib.* 11. *l. 1. Cod. de fideiuss. l. si marito* 32. *ff. sol. matr. l. si mandatori, in fin. princ. ff.*

de fideiussorib. l. si tutor reipubl. 9. ad fin. ff. de tut. & rat. distrah. Igitur præfata solutio tradita per Salcedum, inefficax est & fallax, maximè quia dominium tunc prodest & excludit creditores, quando fuit acquisitum ante hypothecam ipsorum, non post eam; quia res transit cum sua causa & onere hypothecæ; quocunque vadat, ex superius comprobatis.

Quid igitur in hac controuersia 63 dicendum erit? etenim in ea varios reperio scriptores; Ioan. Heuia Volano in *Curia Philipp. lib.* 5. *del comercio naual. cap.* 10. *de la Pena de Commissio, num.* 10. distinguit inter creditores merè personales, & hypothecarios, ut illi ad merces confiscatas ob commissum nullum ius prætere posse sint, quia isti non possunt impedire alienationes etiam voluntarias factas à debitore, nec eis remanet vllum ius contra tertios possessores, iuxta *leg. 7. tit. 15. partit. 5.* at creditores hypothecarios esse præferendos fisco in rebus incidentibus in Commissum, facta prius excussione in cæteris bonis delinquentis: quia alienatio non valet in eorum præiudicium ex *l. 14. tit. 13. par. 5.* nec confiscatio est prohibita vbi alienationis prohibitio non adest, cum confiscatio equiparetur 64 alienationi, ac in vna dispositum, etiam in alia procedere intelligatur, ex *l. Imperator. ff. de fideicom. libert. l. filius, Cod. de bon. proscript. & l. Imperatores. ff. de iur. fisci.*

Doctissimus magister noster D. 65 Ioan. de Solorzano in *sua politica Indiar. lib.* 6. *cap.* 10. *fol.* 985. *cum seqq.* refert Regiam schedulam quæ in rebus, quæ incidunt in commissum, fisco, cui sunt applicatæ, præferri decernit quibuslibet delinquentis creditoribus; & ita determinasse Regium Consilium Indiarum testatur, reuocata contraria sententia Audientia Limensis.

Carleual. *de iudiciis, tom.* 2. *lib.* 1. *tit.* 2. 66 *disputat.* 1. *n.* 50. *fol. mibi* 17. promiscuè, genericè & distinctè in hoc casu loquutus est, asseuerans quod quoties incurritur ipso iure pœna confiscationis, siue rei singularis, quæ in commissum incidit, siue quoræ partis bonorum delinquentis, si ipse non habeat aliud, vnde soluat creditoribus

toribus suis, creditores esse fisco præferendos, & fisco post incorporata bona delinquentis, manere obligatum, & debere satisfacere creditoribus, etiam chirographariis, iuxta vires bonorum & non vltra. Ad hanc indiscretam resolutionem, ob generalem mixturam rei particularis, & bonorum vniuersaliter confiscatorum, adducit in comprobationem iura, & Doctores, qui dumtaxat loquuntur in confiscatione omnium bonorum vniuersaliter, aut per quoræ vniuersalem: quæ quidem iura & Doctores non percutiunt punctum nostrum, in quo agimus de confiscatione per commissum rerum & mercium specialium & particularium, quæ nec in quoræ patrimonij, nec in toto, concernit vniuersaliter bonorum. Ex quo eius resolutio nihil ad rem nostram pertinet, & à puncto Commissi aberrat, prout latius ex distinctione harum confiscationum videbimus inferius.

67 Alberic. Gentil. Aduocatus Hispan. *lib.* 1. *cap.* 13. allegans Lucam de Penna, in *l. cum allegas, Cod. de re milit. lib.* 12. & Sfortiam *de restit. in integr. par. 2. quest. 95. artic. 5. num.* 28. quos refert Salcedo nouissimè in *tract. de contrabanno, cap.* 29. *num.* 17. & 18. aliquid dicit quod posset conducere, si esset verum, quod emens merces ab hoste, etiam in alieno territorio, non acquirit dominium earum, si eo animo emat ut illas introducat in regna Principis prohibentis: sed hæc Alberici gentilis assertio nullo iuris fundamento fulcitur nec honestari potest, neque Doctores ab ipso allegati vllum verbum tangens punctum quæstionis adducunt: quærent enim dumtaxat an is qui obtinuit licentiam emendi castrum, quod emit post infidelitatem & hæresim incursum, & post sententiam condemnationis, si postea fuit restitutus à Principe, an valeat emptio & ad eam restituatur? Et dicitur quod non; quia fuit effectus incapax & inhabilis tempore emptionis, nec restitutio potuit eum reponere nisi in statu quo erat ante crimen perduellionis vel hæresis, quo tempore nondum emerat castrum: quid ad rem? tu videris: vltra quod assertio ni Alberici Gentil. resistunt omnes nostræ Pragmaticæ Contrabanni, & ea

quæ in earum comprobationem adduximus *supr. ex num.* 34. *cum multis seqq.* Et insuper quia si fisco graua-retur probare animum emendi merces ad illas introducendas in hæc regna, vix vnquam illud probare posset, tum quia ea quæ in animo consistunt, difficillimè probationis iudicantur, tum etiam quia fisco prouincias inimicas, vbi emptiones mercium factæ sunt, adire non poterit: & ideo assertio Gentilis inanis est & sine effectû, & vndique de iure improbabilis.

Salcedus eruditus minister, & togatus Iudex Contrabanni, nouissimè in suo pulcherrimo tractatu *de Contrabanno*, admodumque vtili; hanc difficultatem accuratè tractauit in *quest. 29. per tot.* in qua resoluit distinguendo inter Commissum per Contrabannum, & Commissum ob non factam manifestationem & registrum mercium, quæ aliàs licitè possunt introduci in portus & regna nostra; ut in primo casu fisco in mercibus quæ per Contrabannum ceciderunt in Commissum, præferatur quibuslibet hypothecariis creditoribus; in secundo verò, creditores omnino fisco præferantur, ex *n. 69. cum seqq. & num. fin.*

Rationem differentia reddit inter 70 vtrumque casum, scilicet quia in mercibus Contrabanni delinquens nullum à principio acquisiuit dominium, obstante prohibitione legis, & ideo nec creditores in eisdem potuerunt acquirere ius hypothecæ: quam rationem comprobare conatur à principio eiusd. *cap.* 29.

In secundo distinctionis membro, 71 circa Commissum mercium aliàs permissarum, ob defectum professionis, registri, & manifestationis, dicit creditores hypothecarios fisco præferri, eo quod delinquens debitor ab initio & ante Commissum, dominium habebat in ipsis mercibus, & per consequens creditores hypothecam: quod refert latius ex *d. num.* 69.

Prioris membri resolutioni exclu- 72 sionem creditorum in Commissum per Contrabannum acquiesco ex protinus adducendis fundamentis diuersis: rationi autem & fundamento resistunt illæ omnes doctrina superius adductæ

adductæ, ex n. 34. cum multis seqq. cum nullibi probetur, introducentē merces vetitas & prohibitas caruisse vnamquam dominio, *ibidem* manifestē probauimus, nec dominium aduersum fisco in his mercibus de se esse sufficiens ad excludendos creditores qui ante Commissum hypothecam contraxerunt in eisdem mercibus eodem instanti quo fuerunt in dominio debitoris, cum qua transeunt in quemlibet, qui postmodum dominium earum acquirerunt, diximus ex num. 23. & ex num. 34. quare de hac ratione & fundamento dominij acquisiti per fisco in Commissum, non est curandum ad determinationem & resolutionem huius nostræ difficillimæ quæstionis.

74 Quid igitur in tanta Doctorum varietate & oppositione sequendum? Illud securius arbitror, vt in quolibet Commissio siue per Contrabandum & prohibitionem mercium, siue per omissionem professionis, registri, ac manifestationis permissarum, & sic per fraudulentam occultationem, fisco in mercibus commissis indistinctè præferendum quibuslibet creditoribus delinquentis, non tanquam dominum mercium, sed ex resolutione hypothecæ antea quæsitæ per creditores in eisdem mercibus. Hanc nostram resolutionem tribus mediis inuincibilibus probabimus, omnem scrupulum omnēque dubitandi rationes simul excludentibus.

75 Præcipuum & singularissimum sit, penitus exclusiuum & extinctiuum iuris creditorum, nam iura omnia tam iuris communis quam Regij in materia Commissi, duo determinant, primum est, vt inducant priuationem, extinctionem, & resolutionem iuris absolute delinquentis in mercibus in commissum incidentibus: alterum, vt facta hac iuris resolutione, inducatur statim acquisitio dominij & eius translatio in fisco; quod manifestè probant plurima iura superius adducta ex num. 13.

76 Et licet ex hac secunda iuris determinatione, nempe ex dominio fisco aduersum, creditores excludi non possint ob eorū hypothecam præambulo acquisitam, quia tale dominium translatum in fisco non est sufficiens per se ad exclusionem credi-

torum, eo quod dominium in Tertium semper transeat cum sua hypotheca inherente, vt paulò antè notauimus num. 73. relatiuè ad num. 23. 77 & 34. cum seqq. vbi latius: Tamen ex priori dispositione prædictorum iurium priuante & resolvente ipso facto titulum & ius omne quod delinquens habebat in iis mercibus, præcisè & necessariò sequitur extinctio & resolutio hypothecæ antea contractæ, ex vulgari regula, *Resolutio iure dantis, resolutur ius accipientis*: ac propterea iura priuidentia in vtroque casu tam priuationis, quam adjudicationis dominij, non sine mysterio prius extinxerunt ius delinquentis, eo nempe sine, vt merces in Commissum incidentes, liberæ ab omni onere & hypotheca transirent in fisco absque impedimento aliquo. Hunc discursum accurate comprobauimus *supr. ex n. 13. cum seqq.* quòd te remitto libenter, ne ulterius repetam, quia perdita & radicatus extincta re hypothecata ex iuris dispositione, nullum ius remanet creditori in ea, ad iura & Doctores adductos *supr. hanc 4. part. cap. 4. à princip. & vltra ibid.* comprobata ex d. num. 13. hanc eandem rationem considerant plurimi Doctores adducti *infr. num. 87.* quos consule; & hæc resolutio verissima est, vberimè variis & quamplurimis iuris fundamentis roborata ex num. 81. vsque ad. *fin. huius cap.*

78 Hæc tamen verissima & tutissima nostra noua consideratio & resolutio vnam patitur & non leuem difficultatem, ortam ex plurium iurium simili dispositione, in quibus adest expressa priuatio & amissio dominij, & administrationis bonorū ipso iure à tempore perpetrati delicti, verum etiam simul dominij translatio in fisco, text. in d. c. cum secundum leges ciuiles, de heretic. lib. 6. l. quæsitum, ff. qui & à quibus: vbi quærit Consultus, *An is qui maiestatis crimine reus factus est, manumittere possit, quoniam antè damnationem dominus est.* Et respondit, Imperatorem Antoninum Calphurnio Critoni rescripsisse, *ex eo tempore quo quis propter facinororum suorum cogitationem iam de pena sua certus esse poterat, multo plus cogitatione & conscientia delictorum, quam damnatione, ius danda libertatis amisisse: & apertius*

apertius in l. 4. tit. 2. part. 7. his verbis: *Vendida, ni donacion, ni enagenamiento que vbi se fecho de sus bienes el que fue fue juzgado por traidor, dende el dia que començo andar en la traiçion, fasta el dia que dieron la sentencia contra el; non debe valer en ninguna manera; en maguer fue en renencia de los bienes, a la saçon que los enagenaua,* (nota quæ subdit) *perdido auia y a el señorio por su maldad, e era ja de la corona del Rey: e por ende non podria despues, ninguna cosa de los bienes, que tenia, enagenar en ninguna manera.*

79 Et tamen priuatio hæc & amissio dominij ipso iure à tempore commissi delicti tantum abest quod operetur extinctionem hypothecæ anterioris, verum etiam confiscatione & translatione eiusdem dominij in fisco non obstantibus, creditores etiam personales sua credita exigunt & fisco præferuntur in bonis delinquentis ipso iure amissis & fisco applicatis per confiscationem, prout exactè videre est post iura & plurimos Doctores apud Anton. Gomez. tom. 2. variar. cap. 3. ex num. 11. Acostam de priuileg. credit. in reg. 2. ampl. 7. ex num. 170. cum multis seqq. Thom. Sanch. in præcep. Decal. tom. 1. lib. 2. c. 22. ex num. 74. cum seqq. Carleual. de iudic. tom. 2. lib. 1. tit. 2. disput. 1. num. 50. Fontanel. de pact. dotal. tom. 2. claus. 7. glos. 2. ex num. 60. cum seqq. fol. 464. latius Farinac. de delict. & pen. quæst. 25. ex num. 111. & num. 168. cum seqq. & ex num. 174. cum seqq. & de crim. l. 1. §. 3. ex num. 121. & est expressa lex 2. tit. 4. part. 5. ibi *qualquier ome que sciese alguna delafina maneras de traiçion, que diximos en la Ley antes desta, adiere ajuda, o consejo que la fagan, dene morir por ello, e todos sus bienes deben ser de la Camera del Rey, sacando la dote de su muger, e los debdos que ouiesen a dar que obiesen manleuado, fasta el dia que començo a andar en la traiçion.* Igitur de primo ad vltimum sequitur, nostram resolutionem, de qua ex num. 75. & eius fundamentum corruiere & euanescere.

80 Quæ difficultas facile dissoluitur, si distinguas inter confiscationem vniuersalem bonorum, de qua loquuntur hæc iura adducta ex n. 78. & inter res certas seu merces speciales confiscatas propter commissum, quo casu

procedit nostra tutissima & vndique munita resolutio, vt per commissum extinguatur ius hypothecæ antecedentis, ita vt creditores debitoris introducentis merces prohibitas nihil consequi possint ex prædictis mercibus confiscatis. Rationem differentia petes ab iis quæ altius in proximo secundo fundamento dicenda & consideranda sunt.

81 Secundum itaque fundamentum quo mouemur ad exclusionem creditorum quorumlibet à rebus & mercibus per Commissum fisco applicatis, non minus efficax est, si breuiter distinguamus confiscationis modos seu species: quædam enim est omnium bonorum vniuersaliter in quibus fisco iudicatur vel tanquam heres, iuxta iura allegata & frequentiore opinionem, vel tanquam successor vniuersalis, iuxta aliorum assertionem; & in vtroque casu fisco tenetur omnibus & quibuslibet creditoribus soluere & satisfacere ex bonis confiscatis, quia in fisco tanquam vniuersalem successorem transeunt omnes obligationes actiue vel passiuæ & naturales: hanc conclusionem per iura superius allegata, & magnam Doctorum cateruam firmarunt DD. citati supra num. 79.

82 Secundo modo confiscari possunt bona delinquentis non omnia vniuersaliter, sed pars eorum quotitatiua, puta dimidia, vel tertia, vel quarta pars bonorum similiter vniuersaliter, & tunc fisco tenetur creditoribus delinquentis non in solidum, sed pro sua portione & rata vniuersali, ex eadem ratione de qua in casu præcedenti, l. fin. C. de debitorib. ciuilib. lib. 11. ibi, *pro rata rerum quas possident*, leg. 1. Cod. de fideiussorib. ibi, *si Lysias adempta parte bonorum exulare iussus est, non nisi pro parte quam retinuit, creditoribus obligatus est.* l. si marito 32. ff. solut. matrim. l. 2. Cod. ad leg. Iul. de vi publ. l. si debitor, Cod. de senten. pass. plures Doctores per Anton. Gomez. tomo 2. variar. c. 3. n. 11. Thomas Sanchez post Plotum, Simancaz, & alios, in præcep. Decal. lib. 1. cap. 22. n. 74. & 75. & n. 53. 88. & 90. & post plurimos DD. Farinac. de delict. & pen. q. 25. n. 180. & cum Barbof. Gaill. Peregrin. Iul. Clar. Amaya & aliis idem asserit Magister noster

D.Solorzan. *de iur. Indiar. tom. 2. lib. 2. cap. 26. num. 19.* Et isti duo casus nihil ad nostram difficultatem pertinent.

83 Tertio modo fit confiscatio rei particularis, vel rerum & mercium specialium: & tunc dominium harum specierum ita liberum & absque ullo onere transit in fiscum, ut nullo modo teneatur ex illis satisfacere creditoribus delinquentis: per text. in *d. l. si marito 32. ff. solut. matr. l. 2. ff. ad leg. Jul. de vi publ. l. si debitor, Cod. de sentent. pass.* probant in terminis Glossæ communiter receptæ in *eisdem legib.* & omnes ordinarij Doctores *ibid.* prout adnotauimus *supr. num. 6.* Anton. Gomez. *d. cap. 3. num. 11.* post quem, & Peregrinum, Azeued. & alios tenet Thom. Sanchez *d. cap. 22. num. 53.* Gregor. Lopez *ad leg. 10. tit. 2. par. 3. vers. pcede:* Spino *de testam. glos. 27. num. 39.* Fulu. Constant. *ad l. 1. n. 112. Cod. de pæn. fiscalib. lib. 10. & n. 118.*

84 Ratio discriminis inter confiscationem iuris vniuersalis particularis, ea est, quia quando bona omnia confiscantur, hoc intelligitur, post satisfactionem creditorum, quia bona non dicuntur nisi deducto ære alieno, textus est expressus in *l. non possunt 11. ff. de iur. fisci,* ibi, *non possunt vlla bona ad fiscum pertinere, nisi quæ creditoribus superfusura sunt: d. l. fin. Cod. de debitorib. Ciuit. lib. 11. d. l. 1. Cod. de fideiuss.* exornant Sanchez *vbi proximi ex d. num. 74.* Peregr. *de iur. fisci. lib. 4. tit. 8. num. 11.* Farinac. *d. quest. 25. num. 138.* & post alios Acoſta *de priuileg. credit. regul. 2. ampliati. 7. ex num. 171.* & quia fiscus hoc casu est successor vniuersalis, quæ rationes cessant in confiscatione rerum specialium, & ideo transeunt in dominium fisci absque aliquo onere.

85 Quæ distinctio & differentia consonat iuris dispositioni: nam si inter hæredem scriptum & successorem ab intestato orta fuerit controuersia super rescissione, vel nullitate testamenti, & inter eos fuerit super hæreditate transactum, dubitari poterit contra quem creditores hæreditarij reneantur dirigere suas actiones & exigere sua credita: In quo, DD. in *l. 3. & l. controuersia 14. ff. de transact.* conueniunt vnanimitè, quod si inter hæredem scriptum ex transactione,

& successorem ab intestato diuidatur hereditas per quotas, creditores pro rata cuiuslibet portione vtrumque conuenire debent, & vterque successor pro sua rata & quota tenetur eisdem satisfacere, per text. expressum in *d. l. controuersia 14. ff. de transact.* plurimos Doctores ad idem congerit Francisc. Niger Cyriac. *controuersiarum tom. 1. cap. 17. ex num. 4.*

At verò si tota hereditas remanet 86 penes heredem scriptum, & res aliquæ particulares & speciales adiudicentur seu concedantur successori legitimo, ipse nihil præstare tenetur creditoribus hereditariis, sed heres scriptus eis satisfacere debet in solidum, Alberic. in *d. l. controuersia, col. 2. vers. aut dicit testamentum: & ibi Bartol. num. 4. Bald. sub num. 4. Iacobin. in 1. lectur. sub num. 7. Iafon. sub num. 3. vers. secundo autem casu. ff. de transact.* Odofred. in *d. l. 3. in princ. col. 2. ff. cod. tit. Trigona singular. 94. num. 4. Surd. conf. 92. n. 8. Cyriac. d. controu. 17. n. 3.*

Conducit quod si condemnatus, postea à principe fuerit restitutus in quota parte vniuersali, putà tertia, vel dimidia bonorum confiscatorum, Fiscus & delinquens restitutus tenentur creditoribus ipsius delinquentis pro suis portionibus satisfacere, *l. tutor filiorum, Cod. de sentent. pass.* si tamen delinquens restitutus sit dumtaxat ad rem particularem, putà domum, vel fundum, non tenetur creditoribus aliquid contribuere, sed fiscus remanet solus grauatus & adstrictus onere soluendi: latè Fulu. Constant. *ad leg. 1. n. 118. Cod. pæn. fiscalib. credit. præfer. lib. 10.*

Conducit etiam, quod bona patris ad fiscum delata transeunt cum onere alendi liberos, si nimirum fiscus occupat vniuersa bona patris; secus enim est quando succedit in aliqua tantum quantitate, quia tunc non tenetur, Bald. in *l. data opera, num. 10. Cod. de his qui accusari non poss.* Carpan. *ad statut. Mediol. par. 3. cap. omnium, num. 769.* copiosè Guaz. *de confisc. conclus. 3. limit. 20. num. 14.* quos sequitur Giurba *ad consuetudin. Messanen. cap. 7. glos. 12. num. 12.*

Consonat

Consonat tandem, quod is cui legatur quota vniuersalis hereditatis, tenetur pro rata ad onera hereditaria; at si legatum contineat tantum certam rem, seu speciem, legatarius ad huiusmodi onera non tenetur: ut per plures firmat Barbof. *in collectan. ad leg. 1. ex num. 2. cum seqq. Cod. si cert. petat. tom. 2.* Et de hac distinctione inter quotas bonorum, vel hereditatis; & rem aut res speciales & particulares, ut successor in quota, vel tota, teneatur solus ad omnia onera, vel pro rata, non vero successor singularis; per plura iura & DD. tenetur D. Solorzan. *de iur. Indiar. tom. 2. lib. 2. c. 10. & ex n. 8. & seqq.*

87 Quò pertinet, quod bonis omnibus confiscatis, fiscus tanquam heres & successor vniuersalis delinquentis tenetur stare locationi, sicut tenebatur delinquens: at verò si confiscatio est rei particularis illius conductæ, putà domus, fundi, fiscus non tenetur stare conductioni, quia in eum dominium transiuit absque aliquo onere & obligatione: textus est expressus in *l. si fundus quem, ff. locati,* & per alia iura & Doctores probat Anton. Gomez. *tom. 2. variar. cap. 3. num. 11.* post quem, & Baldum, Iafon. Peregrin. & Azeued. idem firmat Sanchez *in præcep. Decal. tom. 1. lib. 2. cap. 22. num. 53.*

Ratio horum est, quia cum in hac re fiscus succedat, non per iuris translationem, sed per priuationem, ut superius diximus *ex num. 19.* sequitur resolutio præcedens iuris locatoris, & inde ius conductoris quoque resoluitur, quo finito & extincto, non potest conuenire fiscum: hanc singularem rationem admodum conducibilem nostræ resolutioni reddunt Abbas in *conf. 108. lib. 1. Socin. conf. 32. num. 6. vol. 1. Gratian. discept. 37. num. 6. Marta voto 139. num. 5. Farinac. decis. 400. num. 5. & 6. Guttierr. practic. quest. lib. 2. quest. 8. n. 8. Ofasc. dec. 156. n. 14. Cephal. conf. ... Mantice. de contractib. lib. 5. tit. 10. n. 27. & tit. 12. n. 9. Franchis decis. 216. n. 4. & dec. 302. Tepatus lib. 2. variar. tit. locat. an success. stare teneatur, col. 2. Tusch. lit. L. conclus. 418. num. 31. & 60. Surd. decis. 40. num. 10. Barbof. in *l. filiosam. S. fin. num. 10. ff. sol. matr.* Parlador. *lib. 2. rer. quotid. cap. fin. 4. par. S. 5. num. 11. & Salgad. Labyr. Credit. Tom. III.**

12. Cagnol. in *l. 2. Cod. de pact. int. empt. n. 220. Giurba decis. 63. n. 7.*

Quæ ratio profus euincit & vndique roborat nostram resolutionem, de qua in hoc secundo fundamento *ex num. 83.* & similiter in primo, *ex num. 75. cum seqq.* ut quoties per priuationem & extinctionem iuris condemnati succedit fiscus in mercibus particularibus, creditores hypothecarij, & alij habentes ius dependens à iure debitoris suis mercibus priuari, non habent actionem aduersus fiscum, cum eorum ius fuerit extinctum, resolutio iure debitoris per priuationem.

Igitur de primo ad vltimum sequitur, quod quando per Commissum incidit in fiscum ipso iure dominium mercium particularium & specialium, quæ non tangunt vniuersa bona introductis, nec quotam eorum, sed confiscantur tantum res speciales, ipsæ liberæ ab omni onere fisco acquiruntur, & absque obligatione satisfaciendi seu soluendi creditoribus debitoris quantumcunque hypothecariis anterioribus, ex hæcenus cōprobatis in hoc secundo fundamento *ex n. 81. & seqq.* & sunt iura expressa in *d. l. si marito 32. ff. solut. matr.* vbi agitur de vxore creditrice pro sua dote, pro qua in bonis mariti habet tacitam & priuilegiatam hypothecam, & *d. l. 2. Cod. ad leg. Jul. de vi publ.* vbi agebatur de pupillo agente ad bona sui tutoris confiscata, in quibus à iure tacitam pupillus habet hypothecam pariter priuilegiatam; & tamen iuxta verum intellectum communem Glossarum & Doctorum, de quibus *supr. num. 83.* distinguuntur inter confiscationem vniuersalem, & rerum particularium, ut in istis non teneatur fiscus, iuxta præfata iura.

Comprobatur vterius ex celebri 89 textu in *l. quinque legibus damnata mulieris dos publicatur, maiestatis, Iulia vis publica, parricidij, veneficij, & de sicariis, 3. ff. de bon. damnat.* vbi dos (in qua maritus ante exactionem habet hypothecam; & post exactionem, dominium licet reuocabile) transit ad fiscum libera, & absque onere hypothecæ: quam legem ad hoc ipsum quamplurimi Doctores adducunt & exornant, quos congerit Prosper Farinac. *de delict. & pæn. q. 14. K 2 num. 5.*

num. 5. & latius *quæst.* 25. num. 13. 14. & 15. quia mulier in his criminibus ipso iure amisit rerum dotialium dominium, & fisco fuit applicatum liberum omni onere, & hypotheca, qua antea erat grauatam; iuxta comprobata *supr. ex n. 75. & seqq.*

Quæ doctrina hodie de iure Regio procedit in omnibus delictis indistinctè, pro quibus mulier condemnata fuerit, quia in bonis dotialibus pœna reposcitur & executioni mandatur non obstante præiudicio mariti, ex *leg. 78. Tauri*, quæ est *lex 11. tit. 9. lib. 5. recopil.* vbi notat Azeued. num. 5. & Anton. Gomez. *in d. l. 78. n. 2.* Carleual. *de iudic. tom. 2. lib. 1. tit. 3. disput. 19. n. 16. 17. & 18.*

Fulcitur ex illius quæstionis resolutione, de qua *supr. num. 7. & 8. & num. 31. cum seqq.* an domus delinquentis creditori hypothecata, pro cuius debitoris delicto destrui vel comburi mandatur? & conclusum fuit affirmatiuè, quamuis hoc præiudicet creditori, ob vindictam publicam: quæ opinio probabilior est, cum videamus idem determinari in casu fortiori, nempe quando ipsa domus communis est cum alio tertio condomino, vt non obstante condomini præiudicio, domus, quæ commodè diuidi non potest, vel in qua condominus habeat partem superiorem, à fundamentis tota destrui debet, vt ex Bald. *in l. 1. Cod. quib. ex caus. serui pro pram. libert. accip.* & Felin. *in cap. quæ in Ecclesiis, n. 28. de constit. tradit Petra in tract. de potest. princip. sub rubr. de spe quam quis habet ab intest. in hered. viuen. §. subiiciamus nunc, num. 14. vers. octauus casus, fol. 195.* latè Ifernia *in cap. 1. §. receptatoribus, in addit. post num. 33. vers. querunt moderni: de pace iuram. firm.* sequitur Fabius Capyc. Galeota *in responso fisco. 28. ex num. 13.* idem tenet Mastrill. *de magistrat. lib. 3. cap. 4. num. 381.*

90 Tertium & vltimum fundamentum exclusiuum creditorum à mercibus incidentibus in Commissum, illud erit, quod causa Commissi non potest regulari per illam distinctionem à Doctoribus communiter traditam ad exclusionem vel inclusionem & conseruationem hypothecæ super re postea per debitorem alienata; vt si alienatio fiat ex causa de

præterito necessaria, putà ex conuentione & pacto existente in origine acquisitionis, vt hoc casu extinguitur hypotheca: at verò alienatio ex causa omnino voluntaria pendente ex solida voluntate debitoris, duret & transeat hypotheca, ex doctrina superius adducta ex *num. 26. & seqq.* Tum quia hæc distinctio procedit in debitore alienante & operante per contractum ex suo facto, suo consensu, & voluntate siue necessaria, siue voluntaria, & per seipsum ex facto suo ordinato immediatè ad alienandum, iuxta suprascripta ex *num. 29.* quod in Commissio prorsus cessat; nam casus Commissi non tam est alienatio, quàm priuatio & amissio mercium inducta à legis vi & rigore, nulla concurrente voluntate debitoris, nec consensu, sed eo inuito & renuente lex ipsa operatur extinctionem iuris acquisiti à debitore propter delictum, fraudem, & audaciam ipsius introducentis merces prohibitas, vel temerè illas occultantis, professione & manifestatione omiſsa in portubus & aliis locis à publico destinatis ad recognitionem mercium inuectarum: qui casus est omninò diuersus ab alienatione ex facto & consensu debitoris procedente, de qua loquuntur iura, & Doctores superiorem distinctionem adducentes, sub qua non includitur iste noster casus diuersam habens inspectionem, & sub diuersa iuris regula inclusus determinari debet iuxta varia fundamenta & singularissimas doctrinas hætenus per totum discursum non sine ingenti labore requisitas & cumulas.

Et quantumuis casum Commissi vellemus applicare alicui præfatæ distinctionis membro, certius aptaretur primo requitenti causam necessariam præambulam, vt ex alienatione facta per debitorem extinguitur hypotheca, quatenus priuatio & ademptio mercium propter Commissum, sit alienatio necessaria inducta à lege, quæ quandocunque contingat, eundem effectum operatur, ac quælibet alienatio proueniens ex conuentione partium & causa præambula: vt ex plurimis Doctoribus adductis *infr. n. 95.* quo supposito, potest dici hic casus comprehensus in primo

primo membro distinctionis; non in secundo præcisè requirente liberam & absolutam voluntatem debitoris, vt conseruari possit hypotheca, quæ nunquam in hac amissione dominij concurrat, neque enim lex indiget voluntate & consensu debitoris, sed per seipsam operatur absque interuentu debitoris hanc priuationem & amissionem mercium, & extinctionem iuris debitoris delinquentis, ipso facto iure, quia debitore inuito, renuente, contradicente, & repugnante, per seipsam inducit hanc priuationem mercium & extinctionem dominij quod habebat debitor in ipsis fraudulenter & contra prohibitionem legis inuectis & introductis, vel non professis. Et ideo quocunque tempore superueniat priuatio hæc & extinctio dominij, per necesse debet operari effectum resolutiuum hypothecæ tanquam ab illo dependentis & adquisitæ creditori in consequentiam; iuxta regulam, *Cum principale non subsistit, non ea quæ sequuntur locum habent: de regul. iur. in 6.* quia quocunque tempore accidat priuatio & extinctio dominij ex legis dispositione, eundem effectum debet operari, quem operatur causa alienationis antecedens & præambula: proit euidentissimè probabimus statim.

93 Quapropter de iis mercibus quoquo modo incidentibus in Commissum, aliter iudicandum est quàm de alienatione rei hypothecatæ postea facta per debitorem nullo iuris rigore cogente, sed ad libitum & ex spontanea voluntate volentè fraudare creditores in iure hypothecæ; quod Ius non patitur: at in Commissio, debitor introducendo merces prohibitas, vel permissas non manifestans, nihil ordinauit ad effectum alienandi, ex Doctoribus superius adductis & citatis *num. 29. & 30.* sed potius animo lucrandi & acquirendi in maius commodum & vtilitatem fuorum creditorum; qui casus cum longè discrepet à præcedenti, illatio quæ fieret ab vno ad alium tanquam irregularis non est admitenda.

Quia potius ex suprascriptis sequitur quod dum leges priuant debitorem delinquentem vt supra suo do-

Salgad. Labyr. Credit. Tom. 111.

minio, & ius ipsius extinguunt & resoluunt ipso iure, eo resoluta & penitus amissa, nullum hypothecæ vestigium remanere potest creditoribus super rebus & mercibus propter commissum confiscatis; quia quoquo modo resoluta per legem iure debitoris, resoluti debet etiam ius creditoris quod ab illo dependet: vt in expresso probant dicta *l. si marito 32. ff. solut. matr. l. 2. Cod. ad leg. Iul. de vi publ. d. l. quinque legibus 3. ff. de bon. damnat.* cum aliis *suprà* adductis ex *num. 87. & seqq. & ex n. 81. cum multis seqq.* quæ disponunt exclusionem quorumlibet creditorum etiam hypothecam habentium, ne ex bonis specialibus seu mercibus confiscatis persequi possint quod sibi debetur.

Hinc prouenit, quod ad cognoscendum & distinguendum inter actus necessarios & voluntarios, Doctores communiter asserunt idem esse necessitatem prouenire ab origine vel à dispositione partium, & causa præambula, vel à dispositione & coactione legis, vt in vtroque casu iidem resultent effectus, vt ex Baldo, Signorolo, Castren. Corn. Alex. Capra, Cardin. Imola, Afflict. Durando, & aliis tradit Gabriel. *conf. 16. num. 31. tom. 1. Ofasc. decis. 167. num. 21. Alban. conf. 17. num. 8. Surd. conf. 112. n. 63. ad fin. Castill. de vsufr. cap. 46. num. 2. & 5. Mantica. de coniect. vlt. vol. lib. 10. tit. 2. num. 2. & 3. Menoch. de arbitrar. casu 182. num. 52. & lib. 4. presumpt. 109. num. 3. & pres. 110. num. 4. & conf. 56. num. 15. & conf. 1201. num. 26. Barbof. in l. si cum dotem, §. si pater, n. 2. ad fin. & num. 9. & 10. ff. sol. matr. Fab. de Ann. conf. 4. num. 2. & 63. Peregrin. conf. 37. num. 13. tom. 3. Anton. Sola ad statut. Sabaud. tit. de feud. glos. 1. par. 2. num. 6. Rauden. de Analog. lib. 1. cap. 15. num. 215. Phanut. de dote, glos. 8. n. 90. Honded. conf. 39. n. 77. conf. 50. n. 3. 4. 14. 15. 18. vol. 2. Rimin. iun. conf. 774. num. 12. conf. 393. num. 16. & conf. 384. num. 40. Grassi. §. Legatum, quæst. 16. n. 8. Turret. conf. 10. num. 2. conf. 83. num. 2. conf. 95. num. 9. tom. 2. conf. 18. num. 3. in 3. Caball. conf. 115. num. 1. & 2. vol. 2. Borra conf. 20. num. 12. Simon. de Præc. de interpr. vlt. vol. lib. 4. dub. 6. num. 9. & 32. Petra conf. 8. num. 168. Giurb. in consuetud. Messan. c. 9. glos. 2. n. 10. par. 1.*

K 3 Igitur

Igitur nihil debet obstare quod necessitas alienandi non proueniat ab origine acquisitionis & actu præcedenti, cum proueniat à coactione legis quæ idem operatur.

Consonat, quod quamuis maritus non possit alienare res dotales, si tamen sit contumax in præstanda cautione de damno infecto, eo quod res dotalis minetur ruinam, per primum decretum vicinus mittitur in possessionem ipsius rei; & crescente contumacia eiusdem mariti, ex secundo decreto dominium rei dotalis transit in vicinum, cui ob contumaciam viri acquiritur iuris autoritate & dispositione, non attento nec impediendo iure vxoris, cum sit alienatio necessaria ex iuris dispositione: vt optimè & latè comprobatur Petr. Barbosa in l. 1. §. par. ex n. 11. cum seqq. ff. solut. matr. post iura & Doctores quos ibi, allegat, nec sit necessitas alienandi præambula & præcedens constitutionem & promissionem dotis.

Aliud namque est, velle debitorem à se addicere & voluntariè dimittere ius & dominium quod in re hypothecata habet; aliud eum coactiue priuari iure & dominio suo in aliqua re per iuris dispositionem ob vindictam publicam, quo casu per resolutionem hypotheca non potest perdurare. Exemplis res fiet manifesta; si quis habet fructus beneficij hypothecatos, vel emolumenta officij, & debitor officio aut beneficio postea sit priuatus, (ad latissimè tradita per Farinacium omnino videndum, tom. 1. tit. de delict. & pænis, qu. 20. ex n. 42. cum seqq.) per necessariam consequentiam ius hypothecæ antea impositæ super emolumentis officij & fructibus beneficij resoluitur & extinguitur; prout in officij priuatione determinatum affirmat Regens de Ponte in decis. 18. in fin. & in decis. 34. quem referens sequitur Fulu. Constan. ad leg. 1. ex n. 108. cum seqq. Cod. pænis fiscal. credit. præfer. lib. 10.

Roboratur ex abundè comprobatis in hoc Labyrinth. par. 2. cap. 27. ex num. 36. cum multis seqq. vbi exactissimè de officio hypothecato: & postea perditio seu quouis modo amisso pro debitore, vt nullo modo subsistat hypotheca præcedens, sed pariter pe-

reat & extinguitur cum amissione iuris debitoris postmodum superueniente, sic lege operante: Et in beneficij fructibus hypothecatis, vt sequuta amissione & priuatione beneficij ob factum vel delictum debitoris titulati, vt pariter resoluitur & extinguitur hypotheca præcedens, expressè determinauit Rota decis. 329. num. 4. inter reollectas per Farinac. par. 1. fol. mihi 108. quam adduximus ad litteram hoc Labyrinth. par. 1. c. 43. à principio. & signanter n. 10.

Quod & idem similiter procedit in pensione Ecclesiastica Tertio creditori hypothecata, nam si debitor pensionarius postea ex aliqua iuris dispositione fuerit illa priuatus, vel aliter ob delictum ipsam amiserit, eodem modo perit & resoluitur hypotheca præcedens, vt latius inferius hoc cap. sub num. 102. vers. fulcitur discursus.

Quibus simile est, quod quando pater ob dilapidationem bonorum aduentitiorum filij, priuatur eorundem administratione & simul vsufructu, creditores patris amittunt hypothecam quam habebant in illis fructibus, & tamen hæc priuatio prouenit non ex causa antecedente, sed ex noua superueniente ex vi & dispositione legis, iuxta text. in leg. vlt. §. quibus, Cod. de senten. pass. l. Imperator 50. ff. ad Trebell. Difficultas autem in hoc articulo solum consistit, an pater simul priuetur fructibus, vel solum administratione bonorum; nam si fructibus priuetur, dubium non est creditores amittere ius in illis; videndus Arias de Meza var. resol. lib. 3. cap. 37. ex num. 7. & Nos hac. 4. par. 15. per tot. vbi latè quæstionem pro vtraque parte disputantes, ex indubitabili iurium & Doctorum obseruantia resolvimus ex num. 13. vsque ad fin. patrem scilicet priuari vsufructu per legem, ob culpam dilapidationis, & propterea extingui hypothecam creditorum eiusdem patris.

Ex quo fonte fluit similis doctrina de re perfectè, legitimè, & irrevocabiliter donata, & tradita, atque in dominium donatarij perfectè translata, & ab isto validè hypothecata suo creditori; si tamen postea acciderit, donatarium esse ingratum donatori,

tori, ita punitur à jure ob culpam seu ingratitudinem, vt res donatas amittat, quæ reuertuntur ad donatorem rescissa donatione; & consequenter hypotheca antea legitime constituta resoluitur per culpam donatarij superuenientem, quod sic operatur rigor juris, vt per Alberic. in l. his solis, Cod. de reuoc. donat. quem sequitur Ripa in l. fin. eod. tit. quæst. 42. num. 146. & Pinell. ad leg. 2. Cod. de rescind. vend. par. 2. c. 10. num. 19. Mantica de contractib. lib. 11. tit. 31. num. 76. idem tenet & contrariis respondet Tiraquel. in l. si vnquam, verb. reuertatur, num. 330. vers. & idem quoque, Pacific. de saluian. interd. inspect. §. cap. vnic. num. 115. Mozius de contract. tit. de donat. cap. quomodo annull. & reuoc. donat. num. 61. & 62. quos & alios sequitur Hermosill. ad leg. 10. tit. 4. par. tit. 5. glos. 5. num. 19. fol. 290. tom. 1. quam defendit in l. 67. tit. 5. par. 5. glos. 1. ex n. 21. tom. 2. fol. 360.

Idem videmus in donatione rerum perfectæ & irrevocabili, quæ tamen rescinditur ob culpam & ingratitudinem postea superuenientem donatarij denegantis alimenta donatori, vt hypotheca interim legitimè imposita per donatarium resoluitur; quia rigor iuris pœnam imponentis non attendit hypothecam, sed reuocationem dominij rerum donatarum, ex qua ob pœnam priuationis subsequatæ hic resultat effectus: ita tenent Surd. de aliment. tit. 9. quæst. 42. ex num. 1. cum septem seqq. & ex num. 15. cum seqq. vbi loquitur de donatione, in qua non aderat pactum præstandi alimenta, sequitur Hermosill. ad leg. 67. glos. 1. sub num. 22. vers. casus duodecimus est: & his non citatis, ex alijs pluribus tenet Merlin. de pignor. lib. 5. q. 19. per tot. quia in his casibus ius operatur reuocationem donationis ipso facto, prout in casu nostro, vt post plurimos Doctores probat Hermosill. ad d. leg. 10. tit. 4. partit. 5. glos. 8. num. 15. fol. 96. tom. 1. quia vbi lex in pœnam priuat delinquentem dominio rei suæ ipso iure, non attendit hypothecam interim contractam.

Item quando dominus amisit seruum hypothecatum, eo quod factus sit vagabundus, quo casu dominus perdit dominium serui, & acquiritur fisco Principis, qui potest ipsum

alteri donare, l. 1. & 2. Cod. si vag. petat. mancip. lib. 10. & colligitur ex l. 3. Cod. de agricol. & censit. lib. 11. Tiber. Decian. tract. crim. lib. 4. cap. 13. num. 10. to. 1. pariter creditoris domini resoluitur hypotheca, resoluta & amisso iure debitoris quod ab illo dependet.

Item nauis hypothecata & diruta, vel molendinum vi fluminis destructum, licet iterum reedificentur etiam ex eisdem tabulis & tignis, hypotheca extinguitur, Censius de censib. quæst. 101. per tot. Auendan. de censib. cap. 60. ex n. 14. variis enim modis potest contingere amissio rei hypothecatae, & simul resolutio hypothecæ, l. seruuum 27. ff. de pignorib. l. sicut 8. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. l. si cum venderet, §. 1. & l. creditor 15. ff. de pignor. act. cum similib. l. 2. Cod. de seruo pign. dat. manumiss. vbi hypotheca tacita, vel generalis super seruo resoluitur propter libertatem ei datam à debitore, quia in seruo facto libero non potest durare hypotheca, vt deciditur his verbis: *libertas à debitore fisci seruo data, quæ pignori non est ex conuentione speciali, sed tantum privilegio fisco obligatus, non aliter infirmatur, quam si hoc fraudis consilio effectum delegatur: & idem probat lex 3. eod. tit.*

Hinc fit quod seruus hypothecatus si delictum commisit, ob quod fuerit damnatus vel in metallum, vel ad mortem, non attenditur ius dominij, nec creditorum hypothecæ, quominus sententia in seruum lata mandetur executioni: vt probant Doctores ex l. 1. Cod. de bon. proscript. melior text. in l. si fugitiui serui deprehendantur ad barbaros transeuntes, aut pede amputato debilitentur, aut metallo dentur, aut qualibet alia pœna afficiantur. 3. Cod. de seruo fugit. l. si quis aliquid, §. 1. ff. de pænis, l. metalli supplicium tam ad personas liberas, quam etiam ad seruilis pertinet conditionis, Cod. de pœn. atque ita seruus potest hoc modo conditionem domini deteriorem facere: verba sunt text. in l. 1. §. quid ergo, in fin. ff. de vi, & vi arm. præfatam conclusionem probant Vincent. de Franch. decis. 317. à n. 6. Peguera decis. crim. 22. per tot. Iul. Clar. lib. 5. recept. senten. §. fin. quæst. 97. à princ. Petr. Cauall. resol. crimin. centur. 2. casu 146. per tot. Fulu. Constantius in l. 1. n. 80. Cod. pan. fiscal.

credit. praeferrī: lib. 10. quos allegat Salcedo nouissimè in tract. de Contrabanno. c. 29. n. 86.

Et horum iurium & Doctorum ratio petenda erit ab his quæ hæctenus ex num. 74. cum multis seqq. adduximus: quia dominus in his pœnis capitalibus amittit dominium serui, adeo vt etiam si redeat, non redit in dominium domini, sed ad fiscum pertinet: text. est in *l. aut damnum 8. §. fin. ff. de pœn. cuius verba sunt: seruos in metallum, vel in opus metalli, item in ludum venatorium dari solere, nulla dubitatio est; & si fuerint dati, serui pœna efficiuntur, nec ad eum pertinebunt, cuius fuerint antequam damnarentur, &c.* & statim, Imperator Antoninus rectissimè rescripsit, quia semel domini deserat esse, pœna seruus factus; non esse eum in potestatem domini postea reddendum &c. Cum enim dominus debitor ex iuris dispositione amisit dominium serui, creditorum hypotheca pariter extincta & simul resoluta intelligitur. Quia vera est conclusio, quod quandocunque & quomodocunque resoluitur ex iuris dispositione, ius & dominium debitoris circa rem hypothecatam, absque eius voluntate & consensu, nullo modo potest subsistere hypotheca, quia resolutio iure debitoris, resoluitur ius hypothecæ creditoris, ex comprobandis vltèrius.

Et de hac dominij amissionè propter commissum, idem iudicandum erit ac si ab hostibus iusto bello merces captæ fuerint; prout hanc comparisonem expressè probat *lex 31. tit. 26. partit. 2. ibi, E sin todo esto tuuieran por derecho que los que lleuassen algunas cosas sin mandamiento del Rey à tierra de los Enemigos quienes fuessen Christianos, o, Moros, que quien quiera que se lo trate, que fuese sup. como aquello que se gana derechamente en guerra, Bobadilla d. tr. cap. 5. num. 271.* quarum mercium dominium (postquam collocatæ sunt in tuto per viginti quatuor horas) ita dominus amisit, & fuit acquisitum capientibus, vt si à nostris iterum fuerint recuperatæ, non restituantur antiquo domino, qui nullum habet ius ad illas recuperandas, quia semel dominium ex iuris necessitate ac dispositione amisit, fuitque in alios translatum; ad latè & accuratè scri-

pta per Salced. *de Contraban. cap. 11. per tot. ex fol. 97.* nonne igitur foret absurdum, velle creditores ratione suæ hypothecæ auocare has merces ab amicis illas recuperantibus, quando dominus nullum ius habet ad eas petendas? hi enim sunt effectus dominij amissi ipso iure, & in alium ex legis potestate translati absque vlllo onere.

Fulcitur discursus iste; quia pensio Ecclesiastica Tertio creditori hypothecata sicut amittitur, & ea priuatur ipso iure pensionarius per matrimonium postea contractum, ad latè tradita per Nicol. Garc. *de benef. par. 1. cap. 5. ex num. 105. cum multis seqq.* & à num. 121. eodem modo quo beneficium amittitur vt *supr. num. 96.* ita pariter simul extinguitur hypotheca super pensione imposita, prout determinauit Rota *in decis. 329. inter recoll. per Farinac. par. 1. fol. mihi 108.* per quam Nos resoluius etiam *in hoc Labyr. 1. par. cap. 4. 3. n. 3. & 15.*

Hæc fundamenta acutè & accuratè considerata ex *d. num. 75. cum omnibus sequentib.* adnotabis, quia conuincunt prorsus quasilibet difficultates in contrarium adductas vel adducendas. Ex quibus fundamentis vnà resultat firmissima resolutio, quod in mercibus in commissum tam per contrabannum, quam per omisam professionem & manifestationem mercium permissarum incidentibus, fiscus tanquam dominus factus ipso iure anteponitur quibuscunque creditoribus hypothecariis delinquentis, quorum hypothecæ subito cum dominio debitoris perierunt, extinctæque & resolutæ fuerunt, nec fiscus ex prædictis speciebus confiscatis, translatis ad ipsum aliquo onere, tenetur satisfacere creditoribus debitoris illas introducentis. Quam opinionem & resolutionem verissimam arbitror, & in praxi seruandam; nec vnquam vidi, nec audiui creditorem aliquem delinquentis prælatum fuisse fisco agenti pro Commissio: in quo si admitterentur creditores, omnino frustrarentur tam iustæ & sanctæ pragmaticæ, & cresceret audacia & temeritas introductionis, in notabilem perniciem & detrimentum Reipublicæ; facillimum enim foret introducentibus merces has prohibitas, fingere,

fingere, & falso supponere creditores ad liberandum merces in fraudem fisci: prout vltèrius ex variis iuris fundamentis nostra resolutio vndequaque verissima apparebit. Vbi enim concurrunt necessitas & rigor legis motæ ex iusta causa, non attenditur Tertij præiudicium inde per accidens sequendum, vt in vestibus & aliis mercibus peste infectis, quæ comburuntur iuris præcepto, non attentio præiudicio domini, nec creditorum in mercibus ius hypothecæ habentium, vt ex *l. 1. §. cura carnis. ff. de offic. præf. urb. & ex aliis docet Ripa de peste, cap. 6. num. 49.* quos referens sequitur Salcedo *in tract. de contraban. c. 29. n. 96.* & comprobatur *infr. num. 113.*

Idem considerandum in terminis *leg. 2. tit. 1. part. 2. & leg. 31. tit. 18. par. 3.* vbi deciditur, posse Principem agrum vel domum tollere à vassallo inuito, quoties illis egeat Princeps ad aliquid faciendum, data recompensa: quod exornat latissimè Ceuall. *commun. contra commun. tom. 4. quest. 906. ex num. 4. cum multis seqq.* Hermosil. *ad leg. 3. tit. 5. par. 5. ex num. 9. tom. 2. fol. 7.* & latius ex *n. 30. cum seqq.* quia tunc cum deficiat voluntas & consensus domini fundi, non consideratur alienatio, nec venditio, sed amissio coacta, & ideo dominus non tenetur soluere gabellam, vt latè disputantes probant Lazarte *de decima vendit. cap. 19. ex num. 107.* & Ioan. Gurtier. *in tract. de Gabell. quest. 22. num. 26.* cum igitur debitor coactè dominium rei amittat, pariter hypotheca super ea imposita resoluti debet.

Infertur etiam ad *leg. prescriptio, l. omnes, Cod. de operib. publ.* vbi propter publicorum ædificiorum constructionem priuata ædificia dirui seu destrui possunt, Carpan. *ad statut. Mediol. c. 433. num. 70.* Giurba *decis. 86. num. 4.* Fontanel. *de pact. nupt. claus. 4. glos. 12. num. 28.* vbi pro ampliatione plateæ publicæ compulsus est vendere domum suam destruendam; & pro constructione domus Consilij publici, vel carceris, idem tradit Auiles *in capp. Prator. cap. 18. glos. 12. n. 2. & 3.* Farinac. *decis. 854.* Gulman. *de euiction. quest. 52. n. 46.* Et quod Iudex pro decore iuratis potest domum priuati destrue-

re, Paris de Puteo *de syndic. §. Iudex: num. 26.* Roman. *singul. 710.* Ripa *in rubr. de damn. infect. num. 5.* Gaspar. Thesaur. *quest. forens. 64. num. 4.* Auedan. *in capp. Prator. 1. par. cap. 19. num. 39.* Bobadilla. *in politic. lib. 3. cap. 5. num. 26.* Giurba *decis. 86. num. 5.* Azeued. *in l. 7. tit. 7. Recopil. num. 9.* Guzman. *de euictionib. quest. 57. num. 47.* Hermosill. *ad leg. 3. glos. 1. tit. 5. par. 5. ex num. 10. cum multis seqq. tom. 2. fol. 7.* vbi infert ad plurimos casus in quibus dominus compellitur inuitus ex iuris dispositione vendere domos & bona sua: & ex num. 32. cum multis seqq. innumera-biles penè referens contra Couarru. pro ædificio Ecclesiæ, aut reparatione & extensione Monasterij, Hospitalis, Capellæ, & similibus, posse vici-nos inuitos cogi vendere bona & domos proprias, ex *l. si quis sepulchrum, in princ. ff. de religiof. & sumpt. fun.*

In quibus, & aliis similibus casibus, operante legis potentia, sicut debitor amittit inuitus ius & dominium rerum suarum, multo fortius creditores debent simul amittere ius hypothecæ ex resolutione iuris & dominij debitoris principalis à quo ius ipsorum dependet & deriuatur: quo argumento in similibus omnino terminis vtitur Rota penes Mantican *decis. 63. per tot. maximè ex num. 4.* vbi de statuto cogente dominum vendere domum vicino volenti ædificare ad ornatum Reipublicæ quod si dominum priuati suo dominio, multo fortius tolli dabet hypotheca, quam super domo habet Tertius, cum sit ius multo debilius.

Idem fundamentum comprobatur Rota, vt per Merlin. *decis. 465. ex n. 1.* & ex *n. 6. cum seq.* vbi de Bulla Gregorij XII. per quam quis cogi potest domum viliore pretio vendere alteri volenti ædificare pro ornatu vrbis: & quod ex hac legis coactione priuetur socius iure, quod aliàs ei competit ratione societatis & communionis ad retractum, quod fortius est iure hypothecæ, ead. Rot. *decis. 437. ex n. 26.* penes ipsum Merlin. Ergo si dominus ratione sui dominij nequit resistere legis coactioni, absurdum foret hanc potestatem tribuere creditori ratione iuris hypothecæ quod longè debilius videtur, vt etiam fortius videmus in bonis

bonis maioratus ac fideicommissi perpetui, prohibitis alienari & in
 110 Tertium transferri; tamen iuris auctoritate & potentia interueniente, vt in casibus relatis, cogitur possessor maioratus bona vendere & alienare, non attento præiudicio suo & familiaræ vocatæ, necnon successorum omnium quibus ius ex fundatione adquisitum extat radicaliter & ab origine ipsius, in quibus efficacius ius residet quam in creditore hypothecario: vt probant Leo *decis. Valent.* 90. num. 13. Francisc. Marc. *decis.* 534. num. 6. par. 1. Fontanel. *de pact. nupt. claus.* 4. glos. 12. num. 25. 26. & 27. & 2. par. claus. 5. glos. 1. num. 120. Nouar. *in tract. de elect. for. sect. 2. quest. 21. num. 9.* Giurb. *decis.* 86. num. 16. idem Giurb. post Hieron. de Leon. & Mantic. *obseru.* 46. num. 26. & 27. & *ad statut. Messan. cap. 10. glos. 10. num. 4.* Gratian. *discept.* 742. num. 25. & 26. tom. 4. Ricc. *colleçt.* 76. & Gratian. *dec.* 45. Carocc. *decis.* 261. plurimos alios adducit Hermosill. *ad leg. 3. glos. 1. tit. 5. par. 5. num. 49. & 50.* vbi quod etiam procedit in feudalibus & emphyteuticariis quorum alienatio prohibita est: ergo multo magis id operabitur legis potestas & coactio in hypothecis creditorum: vt in istis terminis determinauit Rota apud Mantic. *in d. decis.* 63. ex num. 6. & *seqq.* vbi optimè comprobatur hoc fundamentum.

111 Quoniam huiusmodi alienationes, quæ procedunt ex vi coactiua seu compulsua legis, non subiacent regulis iuris ordinariis exigentibus consensum & liberam voluntatem domini: igitur multo magis procedere debent supra scripta, quando ob culpam, fraudem & delictum domini debitoris, ipse dominus suo priuatur, & per confiscationem extinguitur & resoluitur ob fauorem publicæ disciplinæ: vt rectè distinguit Consultus in *l. licitatio. 9. quod illicitè*, ibi: *alterum enim utilitas priuatorum, alterum vigor publica disciplina postulat. ff. de publican. & vectigal.* consonat lex, *ita vulneratus, §. quod si quis. ff. ad leg. Aquil. cum similib.* vt multo magis ius creditorum hypothecæ debeat resolui.

112 Nam quemadmodum amissio domini, & priuatio mercium non pendet à voluntate & consensu debitoris, sed ex visceribus iuris, ita præ-

cisè & coactiue operantis; ita pariter nec requiritur causa alienationis præcedens hypothecam, quæ tunc requireretur quando lex simpliciter adiudicasset merces fisco; sed non quando simul præmittit amissionem, resolutionem, & extinctionem iuris & domini debitoris, quæ in necessariam consequentiam influit in ius hypothecæ ab illo dominio dependens, iuxta viriliter & veraciter hætenus comprobata ex tot variis & validis fundamentis.

Nam quando lex, vel statutum 113 disponit super actu licito & permisso, non attenditur damnum & præiudicium quod indirectè inde sequitur, & per quandam consequentiam accidere potest alicui, nec præterea impeditur legis effectus & executio: text. est in *l. qui nec causam. ff. si cert. pet. l. nullus 6. ff. de reg. iur.* & aliæ doctrinæ bellissimæ videndæ sunt lato calamo adductæ in hoc *Labyr. par. 1. cap. 37. ex n. 40. & num. 32.* iustissime enim lex priuat mercibus eum, qui ipsam contemptam illas contra banum publicum introduxit; quid igitur refert præiudicium creditoris hærentis in eisdem ius hypothecæ indirectè & per quandam consequentiam, quo minus ipsum virtualiter extinctum intelligatur ex natura rei gestæ hunc effectum producentis, ad quem lex principaliter non fuit destinata, sed ad priuationem & extinctionem domini debitoris delinquentis, iuxta abundè comprobata in *d. cap. 37. n. 32. & ex n. 40.*

Deinde quia prohibita alienatio- 114 ne, solum intelligitur prohibita illa quæ fit ab homine ex voluntate & consensu eius, non verò quæ inducitur à lege expressè vel tacitè: vt ex quamplurimis Doctoribus comprobatur Mierez *de maioratu, 4. par. q. 1. limit. 1. à num. 6.* & quia alienatio quæ à legis dispositione oritur necessaria est, Cald. Pereyra in *l. si curatorem. glos. contractum fecisti, n. 18. Cod. de in integr. restit.* Monter. *decis.* 1. num. 6. Gallinius *de verb. sign. cap. 32. num. 85.* Giurba *ad consuetud. Messan. cap. 14. glos. 6. sub num. 6. & à princip.* vbi multa congerit.

Et quando obligatio alicui prohi- 115 betur, non intelligitur nec comprehenditur obligatio tacitè inducta à lege

lege ex aliquo contractu permisso: optimè Carrar. *decis.* 46. ex num. 13. exempla tradit Moneta *de commutat. vlt. volunt. cap. 11. ex num. 222. fol. 1545.* & ex Croto, Alciato, & Rot. *decis.* tenet Merlin. *de pignor. lib. 5. quest. 8. num. 75. & 76.* quia alienatio tacitè inducta à 116 lege, tanquam necessaria ita præcisè obligat, vt comprehendat bona immobilia minoris, excluso decreto & aliis iuris solemnitatibus: latè per Gratian. *discep. forens. tom. 1. cap. 27. à num. 44. cum seqq.* vbi ponit varia exempla, optimè Pinell. *de bon. matern. in l. 1. par. 3. ex num. 45.* Tiraqu. *de legib. connub. glos. 8. quest. 23. ex n. 184.*

117 vbi de solemnitatibus aliàs requisitis in contractibus mulierum, Rota *decis.* 186. num. 6. vt per Cencium *post tract. de censib.* Quibus consonat quod 118 donatio tacitè inducta à lege operatur suos iuris effectus absque acceptatione donatarij, vt per plures DD. probat Mierez *de maiorat. par. 1. quest. 68. à num. 43. & quest. 36. à num. 24.*

119 Nam alienatio ex causa necessaria iuducta à lege, nec est alienatio, nec comprehenditur sub prohibitione alienationis: facit lex *1. ff. de fund. dot. ibi. quia hæc alienatio non est voluntaria: & l. alienationes 13. ff. famil. ercisc.* ibi, *dumtaxat voluntaria, non qua causam necessariam habent*, text. in *l. 3. in princ. vers. pignori*, cum *§. §. seqq. ff. de rebus cor. l. si pupillorum, §. 1. ff. cod. tit. & ex l. 1. & 3. Cod. quando decreto opus non est: vt vltra citatos num. 14. & 15.* latè Vincen. Fusar. *de substit. q. 597.* Olea *tit. 2. quest. 2. num. 6.* D. Fernand. Arias *de Meza lib. 3. var. cap. 26. & 27. per tot.*

120 Et in tantum lex in huiusmodi alienationibus necessariis præcisè & efficaciter operatur, vt nullo modo attendat ad solemnitates aliàs de iure requisitas in fauorem partis, vel Reipublicæ, sed absque illis effectum suum perficiat, Castill. *tom. 6. controuers. cap. 113. à num. 15.* Lara *de Anniverfar. lib. 1. cap. 20. num. 6. & 64.* latè Surd. *cons. 30. per tot.* Guid. Pap. *decis.* 31. *n. fin.* Merlin. *controuers. centur. 2. cap. 74. num. 35.* & ex Rota, Scaccia, Gratian. idem Merlin. *centuria 1. cap. 39. à num. 41.*

121 Quia Regula est, quod actus factus ex iuris necessitate & compulsione,

non comprehenditur sub lege prohibente actum fieri, *l. 1. ff. de excusat. tutor. l. vt gradatim, §. 1. ff. de numer. & honor.* & per alia plura iura consuluit Anton. Ciofi. *cons.* 37. vol. 1. Ludou. Roman. *cons.* 394. *per tot.* Aymon. Crauet. *cons.* 215. *lat. in l. si vnus, §. pactus, num. 29. ff. de pact.* Iacob. Cancr. *var. resol. par. 2. c. 1. de minorib. ex n. 178. cum seqq.*

Maximè si hæc iuris compulsio 122 necessaria proueniat ex delicto, vel quasi; quia tunc non obstante prohibitione legis, ne quis possit se obligare, vel bona sua alienare absque certis solemnitatibus, lex absque illis operari potest & publicare, ne delicta maneant impunita, vt in prohibitione facta minori, & prodigo, quæ non extenditur ad alienationem causatam ex delicto, vel quasi: Glos. & DD. in *l. si quis in tantam, Cod. unde vi*, tradit Bartol. in *l. si cui bonis. ff. de verb. oblig.* Francisc. Cald. in *l. si curatorem habens, in vers. non absimilis, num. 43. Cod. de in integr. restit.* Iacob. Cancr. *var. par. 2. cap. 1. de minorib. num. 190.* Roder. Suar. in *l. 13. tit. de las dendas, n. 16.* vbi alios allegat.

CAPVT X.

Hypotheca ex facultate Regia legitimè imposita super bonis maioratus, an extinguatur perueniente maioratu ad vltimum familiaræ consanguineum, penes quem vinculum dissoluitur, & bona libera remanent.

S V M M A R I V M.

- 1 *Maioratus familia relictus extinguitur, & bona remanent libera penes vltimum possessorem, post cuius obitum familia erit extincta.*
- 2 *De admisione feminae exclusæ quando nullus superest masculus in maioratu rigorosa agnationis: remissuè.*
- 3 *An & quando filij naturales & spurij admittantur ex natura maioratus perpetui, omnibus legitimis de familia extinctis.*

- 4 An hypotheca super bonis maioratus ex facultate Regia imposita dissoluatur, extincto vinculo per extinctionem familiae disputatur ad partes, num. 5. & seqq.
- 5 Mutata rei hypothecata forma, hypotheca ipsa extinguitur.
- 6 Serui, sicut alia debitoris bona, hypothecaria obligationi subiecti possunt: num. 7.
- 8 Seruo hypothecato manumisso, hypotheca dissoluitur, etiam in prauidicium creditorum.
- 9 Qualitas noua superueniens enti illud transmutat in nouam speciem: Declaratur num. 23. 24. & aliis seqq.
- 10 Extincta familia, extinguitur vinculum maioratus, & bona remanent libera apud vltimum possessorem.
- 11 Hypotheca legitime constituta super bonis maioratus non extinguitur, extincto maioratu, sed onus hypotheca perseverat.
- 12 Bona maioratus hypothecata ex facultate Regia, non immutantur, vel in forma, vel in qualitate, licet remaneant libera apud vltimum possessorem, familia extincta.
- 13 Forma, seu clausula hypothecae bonorum maioratus apponi solita in scripto Regio.
- 14 Bona maioratus hypothecata ex facultate Regia, non dicuntur immutari ratione hypothecae per superuenientem libertatem.
- 15 Hypotheca non dissoluitur quandiu remanet salua rei hypothecata substantia.
- 16 Libertas superueniens maioratus respectu vinculi, non destruit substantiam bonorum eiusdem.
- 17 Seruus hypothecatus per hypothecam generalem omnium bonorum debitoris, potest manumitti, & hypotheca extinguitur; secus si per specialem num. 18.
- 19 Serui etiam generaliter hypothecati manumisso non valet in prauidicium creditorum, si debitor non sit soluendo.
- 20 Bona maioratus fiunt libera auctoritate Principis, dum ipse concedit facultatem ea obligandi iure hypothecae, & ideo quoad hypothecam non immutantur per libertatem superuenientem ex familia extinctione, & num. 24.

- 21 Hypotheca bonorum maioratus ex facultate regia, non est generalis, sed specialis, & ideo non extinguitur per libertatem maioratus superuenientem.
- 22 Clausula, omnia & singula, in obligatione generali bonorum debitoris, operatur specialem hypothecam in singulis.
- 23 Qualitas superueniens enti, non immutat illius substantiam, & n. 24. & 25.
- 26 Qualitas superueniens rei hypothecatae, non immutat nec extinguit hypothecam.
- 27 Bona hypothecata transeunt in quemlibet possessorem cum suo onere.
- 28 Res pluribus creditoribus separatim hypothecata, si vni satisfactum sit, non fit libera respectu aliorum.
- 29 Bona maioratus, per extinctionem familiae, non omnimodam sed limitatam assequuntur libertatem, & ideo census & pensiones quibus erant gravata, non percunt.
- 30 Hypotheca super usufructu formali imposita non extinguitur si transeat in causalem per acquisitionem proprietatis.

PRO praecisa introductione celeberrimae quaestionis, prius supponendum duximus, Maioratum familiae relictum cum prohibitione alienationis extingui, & dissolui vinculum, quoties peruenit ipse maioratus ad vltimum familiae consanguineum, ita vt nullus alius per rerum naturam superfit aut superesse possit ex ea siue de vocatis, & in fundatione comprehensis: quapropter cum cesset omnino prohibitio alienationis propter familiam inducta per fundatorem; bona maioratus ita libera & alienabilia perueniunt & resident penes vltimum possessorem, vt de illis possit ad libitum disponere; & transeant ad omnes haeredes etiam extraneos, siue testamentarios, siue legitimos; vel etiam possit nouum fundare maioratum ex eisdem bonis, seu aliter pro suo arbitrio ea alienare inter viuos, & causam mortis; vt sunt iura aperta in l. quoties ab omnibus, Cod. de fideicom. l. qui solidum, §. pradium, l. cum pater, §. libertis, ff. de legat. 2. Noguerol. alleg. 25. ex num. 10. vbi adducit Rotae decisiones: latissime Mierez

de

- de maioratu, 4. part. quaest. 29. per tot. & aliis locis, quae longa serie cum plurimis aliis tractat D. Ioann. del Castill. libr. 2. controuers. capit. 22. numer. 45. & per tot. videndus ex numer. 75. vsque ad fin. & tom. 6. cap. 143. §. vnico per tot. & in capit. 146. per tot. ex Ludou. Molina libr. 1. capit. 4. per tot. plurimos congerunt Addit. ex numer. 1. cum sequentibus. iuncto numer. 23. & sequentibus. Fufar. de fideicom. quaestio. 551. num. 1. & 2. & latius in quaestio. 735. vbi innumerales pene Doctores adducit, qui etiam tractant de amissione foeminae exclusae in maioratu rigorosae agnationis, quando scilicet nullus superest agnatus, sed omnes prorsus deficiunt.
- 3 Imò & filij naturales, & spurij penitus exclusi à successione maioratus, omnibus tamen legitimis de familia extinctis, admittuntur ex natura maioratus perpetui, perpetuamque in infinitum subrogationem desiderantis: ex Mierez, Flor. de Mena, & pluribus aliis probat Castill. controuers. tom. 5. cap. 82. n. 49. & per aliquot columnas vsque ad fin.
- 4 Hac igitur maioratus dissolutione supposita, difficultas versatur an hypotheca, super bonis maioratus ex facultate Regia imposita, dissoluatur, extincto vinculo, & bonis redactis ad pristinam libertatem, extinctis omnibus de familia consanguineis, ita vt vltimus possessor de illis disponat tanquam de bonis liberis; vel an insuper creditor ad concursum ab vltimo hoc possessore, seu eius haerede peractum graduari debeat pro suo credito?
- 5 Et pro parte affirmatiua, Hypothecam scilicet extingui per superuenientem libertatem in bonis hypothecatis, plura vrgent fundamenta.
- Primum, quia mutata rei hypothecatae forma, & statu, hypotheca super ea imposita extinguitur & dissoluitur, alia namque & noua res est: ad quod plurima iura & Doctores adduximus supra hac 4. part. capit. 4. ex numer. 4. cum sequentibus. Sed in nostro casu mutatur forma rei, & bonorum, quia de vinculis fiunt libera, & sub qualitate vinculatorum imposita fuit hypotheca super

Salgad. Labyr. Cred. Tom. III.

ipsis, ideoque facultas hypothecandi fuit à Rege impetrata; ergo hypotheca non potest subsistere postquam bona ipsa peruenerunt ad libertatem.

Secundò, pro hac parte viriliter facit, quod seruus cadit sub obligationem hypothecae, quemadmodum caetera bona debitoris, quia serui sunt de substantia & bonis patrimonij nostri, l. vlt. in fin. Cod. de verb. sign. vbi Gloss. & Bartol. cum plurimis aliis cumulatis à Tiraquello in l. si vnquam, verb. donatione largitus, num. 323. Cod. de reuoc. donat. Rebuff. in l. rei 5. fol. 59. vers. quinto, ff. de verbor. obligat. & ideo tam generaliter quam specialiter expressè vel tacitè serui obligari possunt iure hypothecae, l. Paulus 29. §. si sciens, ff. de pignoris vbi si dominus consentiat seruum obligare bona sua, sub obligatione & hypotheca ipsemet seruus continetur, ibi ipsum quoque, qui cauit, obligatum esse pignoris iure: & tot. tit. Cod. de seruo pign. dat.

Attamen si ab ipso debitore serui hypothecati, manumissi fuerint, postquam consequuti fuerunt libertatem, eximuntur ab hypotheca, & creditores hypothecae ius amittunt, text. est in l. libertas à debitore fisci seruo data, qui pignori non est ex speciali conuentione, sed tantum privilegio, fisco obligatus, non aliter infirmatur quam si hoc fraudis consilio effectum detegatur. Et in leg. ab eo, qui bona sua pignori obligauit, quae habet, quaque habiturus esset, posse seruis libertatem dari certum est. Cod. de seruo pign. dat. manum. Ergo pariter in bonis vincularis hypothecae subiectis dicendum erit, vt hypotheca dissoluatur postquam eadem bona, seruitute vinculi dissoluta, ad libertatem peruenerunt.

Tertiò, probatur hypothecae extinctionio, nam qualitas noua superueniens enti, illud transmittit in diuersam & nouam speciem, §. praeterea, Instit. de inutil. stipul. capit. cum Martha, §. quasiuisti, de celebrat. missar. capit. statutum, de elect. libr. 6. Hypolit. singulari 520. Menochius, consil. 35. num. 13. & de recuper. possess. remed. 6. numer. 8. Surd. decis. 2. & cons. 179. num. 40. & cons. 202. num. 8.

L

num. 3. & cons. 321. num. 12. & seq. Scéphan. Gratian. *discept. forens. tom. 5. cap. 854. num. 52. & cap. 936. num. 24.* Mangil. *de imputat. quæst. 176. num. 4.* Scacc. *de commerc. §. 7. glos. 5. num. 159.* Sed in hoc casu, horum bonorum qualitas omnino mutatur, & noua superuenit; quia de vinculis & alienari prohibitis facta sunt libera & alienabilia, quando extincti sunt omnes de familia vocati, vt supponunt Doctores adducti superius ex num. 1. & multi alij ab eisdem laudati, ergo hypotheca super illis imposita, intelligitur resoluta & extincta, iuxta adducta *supr. num. 5.*

10 His tamen & aliis minimè refragantibus, Contraria resolutio tenenda erit vti verior, certior, & probabilior; vt nempè hypotheca legitime constituta super bonis maioratus, nullo modo extinguatur, sed duret & perseueret in eisdem, quantumcunque libera remaneant apud vltimum familiæ consanguineum possessorem: prout ex inuincibilibus fundamentis apparebit.

11 Primò, qui in bonis maioratus hypothecatis ex facultate Regia, nec in forma, nec in qualitate superuenit aliqua mutatio, quantumuis ex vinculis reddantur libera cessante causa vinculi; quoniam eadem bona ab initio, quo ex facultate Regia hypothecæ subiecta fuerunt, ad effectum soluendi debitum propter quod fuerunt creditori hypothecata, facta fuerunt libera, Principis autoritate & potestate, reuocantis expressè prohibitionem alienationis factam & inductam à fundatore maioratus ad effectum illius quantitatis debitæ persoluendæ; cuius rescriptum licet per se & alio non expresse, licentiam & facultatem alienandi possit operari, cum ad hunc effectum alienandi scilicet & hypothecandi bona maioratus tale rescriptum fuerit à Rege postulatum & concessum; adhuc tamen ad maiorem declarationem, & ad tollendam omninodam scrupuli & dubitationis causam & occasionem,

13 Princeps in eadem facultate expresse dicit & specialiter declarat iuxta stylum vtitatum & consuetum, per hæc verba: *e para el efecto susodicho, e no para en otro alguno,*

apartamos e diuidimos del dicho estado y mayorazgo, y de las clausulas, vinculos y condiciones del, los vienes, y rentas, sobreque impusieredes y situaredes el dicho censo, y los hazemos libres, ni obligados, ni sujetos a vinculo, ni restitucion alguna, &c. quam ad literam adduximus in hoc *Labyrinth. 2. part. capit. 9. numer. 69. & num. 28. & 29.* nec non ex num. 60. vbi innumeros pene Doctores concessimus, vt facultas ad alienandum bona maioratus, & feudalia, ea reddat libera, sublato impedimento prohibitionis alienandi.

Cum igitur hæc bona maioratus, quantumuis vinculis & inalienabilia sint ex præcepto fundatoris, efficiantur libera ex facultate Regia ab initio contractus & hypothecæ, ad cuius effectum Rex dissoluit vinculum ipsorum bonorum, nihil noui in illis superuenit; neque immutantur, per superuenientem libertatem propter extinctionem familiæ, nec in qualitate, nec in forma, nec in materia & substantia, vnde induci possit aliquod mutationis seu alterationis vestigium in hypotheca legitime constituta præcedente in eisdem bonis, quæ propterea debent præcisè permanere penes eundem debitorem & vltimum possessorem, & cum sua causa transire in eius hæredes & particulares successores, inter quos de eisdem bonis dispo fuerit, prout potest ex dictis *suprà numer. 1. & sequentib.* cum eodem hypothecæ nexu.

Et ex hoc vnico fundamento diluuntur omnia prorsus quæ in contrarium considerauimus ex num. 5. *cum sequentib.* ex quorum & singulorum vltimus responsione speciali euidentior apparebit veritas nostræ resolutionis, de qua ex num. 11. *cum seqq.*

Non obstat igitur primum, de quo *suprà numer. 5.* vbi quod mutata qualitate, statu, & forma rei hypothecatæ, extinguitur hypotheca. Quia respondetur, veram non esse propositionem, quoties remanet substantia rei hypothecatæ; adhuc enim durat hypotheca, nec dissoluitur per quamlibet accidentalem mutationem in forma seu qualitate: quod abundè

abundè probauimus *hac 4. par. c. 4. ex numer. 38. & 40. cum multis sequentib.* & iterum ex num. 54. *cum sequentib.* quibus locis ad futuritatem videbis per iura & varias doctrinas comprobata hanc firmissimam propositionem, nullatenus extinguere hypothecam per mutationem rei hypothecata in qualitate, forma, vel statu, si non sit mutata substantia, sed salua permaneat, prout verificatur in casu nostræ quæstionis, in quo licet bona antea vinculis reddantur libera, amissa priori vinculi & prohibitionis qualitate, bona tamen eadem sunt, nec in seipsis, prout requiritur ad extinctionem hypothecæ, patiuntur aliquam intrinsecam mutationem vel alterationem, sed tantum in titulo possidendi, qui de temporali efficitur perpetuus ad commodum possessoris maioratus vltimi consanguinei in vocatione comprehensi, & suorum successorum utilitatem, prout exactè comprobauimus in *d. cap. 4. ex num. 24. cum seqq.* vbi videre poteris.

Non obstat etiam secundum & fortius argumentum, de quo ex n. 6. 7. & 8. *ex l. libertas, & l. ab eo, Cod. de seruo pignor. dat. manumiss.* quibus probatur, seruum, dum est in seruitute, posse pignori & hypothecæ dari, sed non impediri debitorem, illum interim manumittere, & per libertatem subsecutam, creditoris hypothecam extinguere, quod verum profitemur sub distinctione inter generalem tacitam vel expressam obligationem, vt in hac procedat *dictarum legum* dispositio.

At verò in hypotheca serui & pignore speciali aliud determinat iura, vt debitor non possit in præiudicium creditoris hypothecarij libertatem seruo dare, nec libertatem valere, vt eadem iura expresse probant, *d. l. libertas*: ibi, *libertas à debitore fisci seruo data qui pignori non est ex conuentione speciali, &c.* & in *d. leg. ab eo 3.* expresse distinguitur inter specialem & generalem serui hypothecam, in hæc verba, *ab eo qui bona sua pignori obligauit qua habet, quaque habiturus esset, posse seruis libertatem dari certum est: Non idem iuris est in iis seruis, qui pignoris iure specialiter traditi, vel obligati sunt.* Idem probat text. in *l. 3. ff. de Salgad. Labyr. Credit. Tom. III.*

manumiss. his verbi, *seruus pignori datus etsi debitor locuples sit, manumitti non potest, ff. de manumiss. l. 4. ff. qui & à quibus manum. liberi non fiant*, ibi: *seruum pignori datum manumittere non possumus.* quod fallit in fisco, ex *leg. 11. eod. tit.* Gloss. & DD. eandem differentiam inter hypothecam generalem & specialem seruorum communiter agnoscunt, & obiter notauit Acoſta *de privileg. credit. in præfat. ad regul. 3. sub num. 59. fol. 195.* differentia tamen rationem non reddunt, nec ego concludentem reddere audeo, cum videam de iure quoad præseruationem iuris creditorum idem operari hypothecam generalem, quod specialis operatur, & si attendimus fauorem libertatis, in vtroque distinctionis membro æqualiter versatur: dicendum itaque quod hoc perquam durum est, sed ita lex scripta est.

Cum eo tamen temperamento *19* ius admittit libertatem, & hypothecæ dissolutionem serui generaliter hypothecati, vt minùs præiudicet creditoribus, tum demum libertatem valere si debitor sit soluendo, & bona alia habeat, ex quibus creditores sua credita exigere possunt: si verò non sit soluendo, libertatis dationem non admitti in præiudicium creditorum, iura sunt expressa in *l. 5. §. si Titius: l. 8. §. si miles: l. 11. §. sed diui fratres: l. 18. l. 23. l. 29. ff. qui, & à quibus, manumissi liberi non fiant*: serui autem specialiter pignorati libertas absolute negatur & inualida est, etiam si debitor soluendo sit: textus clarus in *d. l. 3. ff. de manumiss.*

Sed quantum ad nos attinet, præfatis legibus dupliciter responderetur, primò, quod in casu de quo agimus quantum ad creditores hypothecarios bona hypothecata ex facultate Regia nullam nouiter consequuntur libertatem, cum antea à principio creatæ & formatæ hypothecæ bona illa vinculis facta sunt libera, autoritate & potestate Principis interueniente, vt diximus *supr. num. 12.*

Secundò responderetur, iura impedientia libertatem serui specialiter hypothecati, iuxta *dict. leg. 3. Cod. de seruo pignor. dat. & leg. 4. ff. qui & à quibus*: fauere nostræ resolutionis quia

quia hypotheca super bonis maioratus non est generalis, sed specialis dicitur, si credimus doctissimo Ludou. Molinæ de primogenit. lib. 4. cap. 6. num. 29. & 30. quem retulimus in hoc Labyrinth. part. 2. cap. 5. num. 6. legendus ipse Molina ex num. 17. & 20. sequitur Castill. controuers. tom. 4. cap. 26. num. 29. 31. & sub num. 32. & Addition ad Molin. ibid. num. 17. Nos hac 4. par. cap. 2. num. 91. & 92. & sequentib. vbi hæc Molinæ doctrina, quæ tanquam nuda difficilis videbatur, validissimis iuris fundamentis vestitur, exornatur, & roboratur.

22 Insuper confirmari potest ex stylo vniuersali Notariorum qui in obligationibus bonorum omnium, & in hypotheca generali, communiter addunt, *omnia & singula*: per quæ verba intelliguntur obligata specialiter singula bona debitoris, vt firmant Craueira conf. 381. n. 4. vol. 3. Pacific. in tract. de salu. interd. inspect. 3. in magna impress. num. 4. & in parua, eod. num. Scappuccin. de singul. success. limit. 14. num. 15. Cardin. Tusch. ver. pactum, conclus. 25. num. 19. tom. 6. Petr. Surd. conf. 567. num. 5. Lanar. conf. 42. num. 10. & ex aliis idem probat Francif. Nig. Cyriac. tom. 1. controuers. 190. n. 8. 9. & 10. & contr. 10. n. 68. & controu. 347. n. 17. Mantic. de tacit. conuent. lib. 4. tit. 30. num. 18. Fufar. de substit. quest. 67. 4. num. 12. vers. specialis: & quibusdam ex illis Doctoribus relatis, aliique insuper adductis, latè profequitur, & validissimis fundamentis comprobatur Merlin. de pignor. lib. 1. quest. 11. ex num. 4. cum seqq. fol. 11. Lanar. d. conf. 42. num. 10. ex cap. vt circa, verb. omnia & singula, vbi Gloss. de elect. lib. 6. Baldus consil. 88. lib. 2. Ripa lib. 3. conf. 5. in fin. Oldrad. consil. 30. Socin. consil. 330. & consil. 3. num. 17. lib. 3. Berrrand. consil. 42. num. 13. Surd. consil. 331. num. 7. Anton. Gomez. in l. 40. Taur. num. 19. Gabriel. consil. 144. num. 68. & 69. lib. 2. Cephal. consil. 539. num. 29. Castill. decis. 10. num. 9. Roderic. de ann. reddit. lib. 2. quest. 7. num. 14. Roder. Suarez in l. post rem, limit. 1. num. 11. Milanens. decis. 1. num. 55. & sequent. lib. 2. Petr. de Gregor. de censib. quest. 6. n. 40. Scipio Rouit. ad pragmatic. de censib. quest. 35. num. 9. & quest. 38. num. 6. Anton. de Amat. var. resol. cap. 3. num. 37. vbi num. seqq. ponit, quando iuramen-

tum adhibitum inducat specialem hypothecam, & alia similia quæ videri poterunt apud ipsum, num. 38. Igitur præfata iura in contrarium adducta omnino nostræ resolutioni verissimæ fauere & assistere fateri debemus.

Minus obstat Tertium argumentum adductum pro contraria parte, num. 9. quo diximus, qualitatem nouam superuenientem enti, illud transfundere in diuersam naturam & speciem, cui pariter dupliciter satisficit.

Primò, quod per libertatem superuenientem bonis maioratus hypothecæ subiectis, extincto & finito maioratu, nulla ipsi superuenit noua qualitas nec accidens, quia respectu hypothecæ & creditoris ab initio obligationis aderat ipsamet libertas, & ideo nihil respectu hypothecæ innouare potest, sed permanet hypotheca omnino illæsa & integra, vt antea, non aliter dissoluenda quam per solutionem, vel consensum creditoris, nullamque ex præfate libertatis superuenientia patitur diminutionem seu extinctionem.

Secundò modo efficaciter respondetur, quod per nouam qualitatem superuenientem enti, non mutatur substantia rei, Brunus de augmento, in 3. question. princ. num. 7. Cardin. Tuschus lit. A, conclus. 82. num. 12. Sebastian. de Medic. de regul. iur. reg. 6. num. 5. Barbof. in axiom. iur. axiomate 196. num. 5. Aluar. Valasc. in eod. tractat. lit. Q, num. 9. 10. & 11. qui allegant ad id, leg. si fundus, §. si res, ff. de pignor. & §. minus, Instit. de heredit. que ab intestat. defer.

Sed sic est, quod mutatio rei in qualitate & forma, si tamen rei substantia remaneat, nihil immutat hypothecam, nec extinguit, iuxta adducta & comprobata supr. numer. 15. Ergo hæc hypotheca tanquam ab initio imposita super bonis liberis factis auctoritate Regia, semper integra & illæsa manebit, creditorque ad concursum horum bonorum semper graduandus erit, suo loco & tempore, vt ex eisdem bonis suum creditum exigere valeat.

Denique nostra resolutio probatur; nam hæc eadem bona ex qualitate hac superueniente remanent apud ipsum debitorem, in quem,

etiam si fuerit Tertius possessor in quem nouiter fuerunt hæc bona alienata & debent transire cum suo onere & causa reali hypothecæ, quæ licet adquisierint libertatem, hoc contingit dumtaxat respectu prohibitionis inductæ à fundatore maioratus ex causa familiæ conseruandæ, sed cætera onera, quæ legitimè imposita fuerunt, remanent; quia illa libertas, acquisita operatur limitatiuè respectu & intuitu vinculi, quæ non extenditur ad alia grauamina & onera imposita, quia ad id non destinatur libertas illa bonorum nouiter superueniens ex diuersa causa, cum à separatis non fiat illatio: vt videmus in hypotheca pluribus separatim obligata; nam si vni creditori sit satisfactum de suo credito, & proinde res hypothecata libertatem adquisierit, intelligitur illius creditoris respectu, non cæterorum, quorum hypotheca remanet illæsa donec similiter eis fuerit satisfactum.

Imò etiam sequeretur aliud absurdum, si hæc libertas superueniens bonis maioratus ex causa extinctionis familiæ, transcenderet suos fines & terminos limitatos; vt nimirum census seu pensiones, quibus erant ea bona grauata, extinguerentur, & amplius ea onera realia nouus possessor vel vltimus de familia non teneretur præstare dominis directis & proprietariis: quod dici non debet; ergo cum hypotheca sit onus reale legitimè impositum, non potest pariter extingui ex illa noua libertate alienandi superueniente, sed sequitur quemcunque possessorem bonorum hypothecæ subiectorum.

Et ad hanc nostram resolutionem illa ratio fundamentalis trahenda est, de qua supr. capit. 4. per tot. præcipuè ex numer. 25. cum sequentibus vt hypothecato usufructu, si debitor acquirat proprietatem rei, vel rerum, super quibus habebat usufructum, licet de usufructu formali & temporali transeat in causalem, non ideo dissoluitur hypotheca, nec eius respectu operatur confusio, cum bona ipsa & emolumenta hypothecata remaneant penes ipsum debitorem, licet mutato titulo & causa possidendi, quod nullo modo tangit substantiam rei hypothecate, & per consequens non extinguitur, sed permanet integra vt antea: quæ doctrina rectè conuenit & adaptatur nostræ verissimæ resolutioni.

CAPVT XI.

Bonis Maioratus absque Regia facultate hypothecæ subiectis ab eo, penes quem postea tanquam vltimum familiæ consanguineum bona ipsa libera remanserunt, an hypotheca conualescat.

Et quid si iste possessor vni prius absque facultate Regia, & postmodum alteri ex eadem facultate hypothecauit, quis horum creditorum in concursu præferendus super bonis ad libertatem reductis.

S V M M A R I V M.

- 1 Argumentum, huius capituli, & status questionis proponitur, quæ duas continet difficultates principales, & num. 2.
- 3 Vltimus consanguineus maioratus possessor, bona eiusdem tanquam iam libera potest subicere hypothecæ, & num. 13.
- 4 Etiam si contrahentes hanc bonorum libertatem ignorarent. Quod est certum per naturam, est certum legi, ibid.
- 5 Actus seu contractus gestus sub conditione de futuro, habetur pro puro, si iam conditio erat purificata quamuis contrahentes ignorassent.
- 6 Maioratus possessor, tempore quo existunt consanguinei ad illum vocati, non potest eius bona obligare absque facultate Regia.
- 7 Et quamuis ipsi vocati prædecesserint possessori, non videtur reconualescere hypothecæ, ipsis viuentibus nulliter bonis maioratus imposita. Sed contrarium probatur n. 9. & seqq.
- 8 Quod ab initio non valuit tractu temporis

- poris non conualescit.
- 9 *Rei aliena hypotheca regulariter non valet.*
- 10 *Rei aliena hypotheca sustinetur quando debitor illam obligans aliquid iuris in ea habebat, ex quo postea rei dominium acquirit.*
- 11 *Maioratus possessor habet verum dominium bonorum vita sua durante.*
- 12 *Status secunda difficultatis huius capituli aperitur, quae sub distinctione resoluitur num. 13. & seqq.*
- 14 *Hypotheca ab ultimo consanguineo maioratus possessore imposta eo tempore quo familia erat extincta, potior est illa quae ab eodem postea imponitur ex facultate Regia.*
- 15 *Facultas regia hypothecandi bona maioratus inutilis est, quando bona re ipsa libera sunt per extinctionem familiae.*
- 16 *Dispositio sub aliquo supposito, quod falsum detegitur, nulla est.*
- 17 *Quid si possessor maioratus bona hypothecavit uni creditori absque facultate regia, & postea obligavit alteri cum Regia facultate adhuc viventibus quibusdam ex vocatis qui deinde praececesserunt possessori, adeo ut vinculum maioratus extinctum sit, quae hypotheca praeualeat.*
- 18 *Afferuntur fundamenta quae urgent pro primo creditore, ut supr. n. 10.*
- 19 *Hypotheca licet ab initio nulliter constituta ex post facto conualescere potest, & ratificari.*
- 20 *Hypotheca ratificatio retrahitur ad tempus prioris contractus in praedictum secundi creditoris, ut probatur inductionibus.*
- 21 *Proponuntur rationes quibus resoluitur quaestio in fauorem secundi creditoris.*
- 22 *Hypotheca secundi creditoris contracta cum facultate regia praeualeat anteriori facta sine illa, licet postea sequatur assensus regius ad eam confirmandam: & num. 26. & 28.*
- 23 *Facultas regia superueniens hypothecae iam contractae, confirmat tantum illam ut ex nunc, non vero ut ex tunc. Extremum inhabile ad quod refertur contractus impedit fictionem retroactiuam, ibid.*
- 24 *Si res mea absque meo mandato subiciatur hypotheca, quam postea ratam habeam, haec ratificatio non nocet hypothecae medio tempore contractae.*

- 25 *Si minor bona sua sine decreto uni hypothecauerit, quae postea maior factus obligat alteri, licet priorem hypothecam expresse vel tacite deinde ratificet, posterior tempore erit potior iure.*
- 27 *Ratificatio nunquam retrahitur in praedictum Tertij medio tempore ius acquirentis.*

EX resolutione quaestionis proximè antecedentis resultat praesens difficultas, quando scilicet vltimus possessor maioratus, (in quo bona maioratus libera remanserunt, sublato prorsus nexu vinculi à fundatore super eisdem imposito, per extinctionem totius familiae,) ipsius bona hypothecae subiecit absque regia facultate, an postea dominio dictorum bonorum absolute quaesito hypotheca conualescat?

In qua quaestione duplex incidit 2 dubium; si bona illa maioratus eo tempore obligavit, quo nullus de familia consanguineus supererat; vel obligavit tempore quo existebant consanguinei de familia vocati, qui deinde omnes praemortui sunt & extincti.

In primo casu firmiter tenendum 3 erit, validam fuisse hypothecam iam inde ab initio impositam super bonis maioratus, quia cum reuera nullus saperesset consanguineus vocatus, dissolutum iam erat vinculum maioratus, cuius bona erant prorsus libera apud ipsum vltimum possessorem, cessante impedimento ex prohibitione alienationis ab initio foundationis apposita; & ideo potuit illa sine Regis licentia liberè alienare tam in vita, quam in morte, & pro suo arbitrio de illis disponere, ut ex Molina, Miercz, Castillo, Fufario, Addit. ad Molin. plurimisque aliis Doctoribus per ipsos conductis, probauimus supra cap. 10. anteced. ex num. 1. cum seqq.

Et in terminis, quod is qui à iure, vel ab homine habet facultatem disponendi de re aliqua, etiam aliena, & illam hypothecae subiecerit, valet hypotheca, etsi expresse non dixerit se vti facultate sibi concessa, quia tacite censetur illa vti eo ipso quo rem illam hypothecauerit, & ad fauorem creditoris intelligitur ea vti voluisse, ut tenent

ac

ac probant Pacific. de saluan. interd. inspect. 3. capit. 2. numer. 656. & 662. cum sequentibus. Merlin. de pignoribus. libr. 2. quaest. 2. num. 18. Quanto magis hoc procedet in vltimo maioratus possessore, qui à iure, & fundatoris voluntate hanc facultatem acquisiuit liberè disponendi de bonis ipsius maioratus, illo extincto: quibus etiam conuenit quod habens facultatem disponendi de aliqua re, si disposuit, & eam hypothecauit tacendo facultatem sibi competentem, ea tamen vti intelligitur, ut actus valeat potius quam pereat: de quo multa & pulcherrima videbis in hoc Labyr. par. 2. cap. 23. ex num. 4. cum multis seqq.

Quibus adde, quod facultatem habens à principio aliquid faciendi, si simpliciter fecit, nulla facta mentione facultatis, eius virtute fecisse intelligitur, Aymon. Crauet. conf. 106. num. 9. & 10. Alexand. conf. 55. col. 2. & 3. lib. 5. Petr. Surd. conf. 19. num. 18. vsque ad num. 32. & conf. 431. num. 40. lib. 3. optimè Gratian. discip. tom. 5. cap. 854. ex num. 1. & seqq. quibus adde Gigant. de pensionibus. quaest. 20. per tot. vbi quod pensio impetrata à spurio, non facta mentione & relatione dispensationis antea obtentae, valida est & validè impetrata.

4 Et quia si reuera tempore obligationis bonorum nullus apparebat, nec verè supererat consanguineus, hypotheca iuris censura & intellectu legitime fuit imposita ab eo qui verum & absolutum habebat dominium in bonis maioratus, etiam si id ignoraretur à contrahentibus, & ex tunc lex ipsa operatur & tribuit effectum actui seu contractui: etenim quod est certum per naturam, est certum legi §. conditiones 8. Instit. de verb. oblig. l. cum ad praesens 37. cum duab. seqq. ff. si cert. pet. l. conditio 100. ff. de verb. oblig. l. si pupillus 9. §. 1. ff. de nouat. l. cum quidam 30. §. suam heredem certum, l. heredi 31. ff. de acquir. hered. l. 1. & 2. ff. de condit. & demonstr. in quibus actus & contractus gestus sub conditione de futuro, si in rei veritate iam tunc conditio extitit, contrahentibus ignorantibus, actus & contractus habetur pro puro, & non pro conditionalis, & ex tunc à principio operatur & habet effectum puri con-

tractus, & non conditionalis, quia quod est certum in se & per rerum naturam, lex habet pro certo & vero, l. Titius 25. §. Lucius & ibi Bartol. Iaf. & Alexand. num. 6. & 7. ff. de liber. & posthum. l. si ita scriptum 46. §. vlt. ff. de legat. 2. l. si iam 11. & ibi Bartol. & Imol. ff. de condit. & demonstr. l. 12. ad fin. tit. 11. partit. 5. plures allegat Schrader. de feud. par. 3. cap. 2. num. 5. & 53. tom. 1. Singularia ad propositum adsunt alia iura in l. si auiam 3. Cod. de ingen. manumiss. & in l. fin. Cod. de liber. caus. vbi natus lite pendente contra matrem super seruitute & libertate ipsius, si postea appareat ancilla, & talis per sententiam declaretur, partus iudicatur seruus; si verò libera, etiam partus censetur ingenuus: est quoque similis textus in cap. cum in apostolica, extr. de sponsalibus. vbi secundum matrimonium celebratum pendente lite super nullitate prioris, iudicabitur ab initio nullum, vel validum, iuxta declarationem quae fiet per sententiam subsequenter, ut si declaretur prius matrimonium nulliter fuisse contractum, secundum intelligitur fuisse validè celebratum etiam lite pendente: textus etiam ad idem in l. dominus 57. ff. de usufruct. vbi legata proprietate rei usufructuario, si super nullitate testamenti lis moueatur, & nullum postea declaretur, usufructus intelligitur mansisse & nunquam extinctus fuisse per consolidationem, ibi: mansisse usufructus ius integrum ex post facto apparuit: quia quod est certum naturae, est certum legi. Quare semper ab initio contractus, legitime potuit vltimus possessor maioratus, illius bona hypothecae validè subiecere.

6 Secundus casus magis difficilis est, quando scilicet hypotheca constituta fuit à possessore maioratus, tempore quo existebant aliqui de familia vocata qui possent succedere in maioratu, & impedire eius dissolutionem & bonorum libertatem, & per consequens eidem possessori adimere facultatem disponendi de bonis vincularis in praedictum ipsorum? Et procul dubio, eo tempore, hypothecae constitutio egebat ad sui substantiam & validitatem facultate regia, sine qua, haec bonorum obligatio iure hypothecae ab initio nulla

L 4 fuit

fuit ipso iure, obstante prohibitione alienationis expressa per fundatorem, vel tacite imbibita in ipsa maioratus & vinculi natura, quae tunc temporis adhuc durabat, ad latissimè tradita in hoc *Labyr. 2. par. cap. 4. cap. 9. 10. & 11.* atque etiam in *cap. 22.*

7 Vnde sequitur quod licet ex post facto, & pro tempore defecerint prorsus omnes de familia consanguinei, & bona ipsa facta sint libera, & in eis cessauerit alienationis prohibitio, & debitori fuerit dominium illorum absolutè ac pleno iure acquisitum, ut iam de illis liberè disponere possit, ex Doctoribus adductis *num. 3. sup.* Id tamen non confirmat nec reualidat constitutionem hypothecae nulliter à principio factam, ex *vulgari iuris regula*, ut quod ab initio

8 non valuit, tractu temporis non conualescat, de *regul. iur. in 6. cap. quod sicut, de elect. cap. non firmatur 18. de reg. iur. lib. 6. l. quod ab initio ff. de reg. iur. l. si tutoris, ff. quod iussu*: ad latè tradita per Merlin. de *pignorb. lib. 2. c. 2. ex n. 1. cum seqq.*

9 Contrarium tamen verius arbitrator, ex noua dominij bonorum acquisitione confirmari hypothecam nulliter à principio impositam: nam licet rei alienae hypotheca non valeat ab initio, *l. si probaueris, Cod. si aliena res pign. dat. sit: l. 4. l. qua praedium, leg. nexum, eod. tit. l. 1. §. 1. ff. qua res pign. oblig. poss. l. 1. §. 1. l. qua nondum, §. 1. & §. quod dicitur, l. rem alienam, & l. 41. ff. de pignor. act. l. ante omnia, ff. de probat. leg. 13. tit. 2. 3. par. 5. & l. 18. eod. tit. & par. 2.* abundè Nos in hoc *Labyr. 2. par. cap. 9. ex n. 73. cum multis seqq.*

10 Attamen licet debitor rem alienam creditori suo hypothecauerit, quando saltem in ea aliquod ius habebat, iustinetur hypotheca in illo iure, & si ex eo adquisierit postea plenum rei dominium, conualescit procul dubio hypotheca praecedens in tota re: ut ex Negusantio, Gaito, & aliis videre poteris apud Merlin. de *pignor. lib. 2. q. 2. per tot. fol. mibi 39. & seqq.* & Nos *supr. hac 4. par. cap. 4. ex num. 26. & 56.*

11 At cum possessor iste maioratus habeat verum dominium, ex legis dispositione, vita sua durante, de quo plurimos DD. adduximus in hoc

Labyr. 2. par. cap. 9. num. 62. & possessio- nem ciuilem & naturalem, ex *leg. 45. Tauri*, & probauimus *ibid.* & ratione tam possessionis quàm dominij quod habebat in ipsis bonis maioratus; sibi fuerint acquisita postea eadem bona pleno iure, nam si non fuisset iustus & legitimus possessor & successor in maioratu, non sibi fuisset acquisitum nec applicatum dominium bonorum cum plena libertate de illis disponendi; bene sequitur ex hoc discursu, omni iure confirmari hypothecam antea nulliter à se constitutam deficientem nimirum facultate regia, postquam pleno iure debitor ille dominium acquisiuit: quo supposito, creditor iste hypothecarius debet graduari in concursu ratione suae hypothecae in his bonis ad libertatem reductis.

Ad secundam partem huius cap. 12 accedendo, an hypothecatis bonis maioratus ab ultimo possessore illius, apud quem bona libera permanserunt, in fauorem vnus creditoris absque Regia facultate; & postea eadem bona alteri hypothecauit facultate interueniente; quis illerum creditorum in concursu sit praefertendus? non leuis est difficultas, in qua cum distinctione procedendum arbitrator.

Aut enim tempore impositae hypo- 13 thecae in fauorem primi creditoris, nullus alius supererat consanguineus ex familia vocata, qui spem haberet succedendi, & posset impedire extinctionem & dissolutionem maioratus, & per consequens libertatem bonorum; & tunc asseueranter dicendum erit, potuisse possessorem vltimum maioratus absque facultate regia, pro suo arbitrio bona ipsa tanquam libera & ad se pleno iure pertinentia priori illi creditori hypothecare, cum tunc temporis sublatum iam esset prohibitionis impedimentum, ad tradita superius ex *num. 2. cum seqq.* & ideo ratione temporis debet praeferi secundo creditori hypothecario, cui 14 ex facultate regia bona fuerunt obligata, quae prorsus inutilis erat, nam talis facultas ad hypothecandum bona maioratus solum imperatur & requiritur ut per eam tollatur impedimentum prohibitionis alienationis, prout ex plurimis diximus in hoc

Labyrinth.

Labyrin. par. 2. cap. 9. ex num. 61. per aliquot columnas; sed eo tempore iam impedimentum illud erat sublatum, quia dissolutus fuit maioratus, & in vltimo illo possessore & consanguineo finem accepit, bonaque ipsa facta fuerunt libera, ut de illis pro sua voluntate & arbitrio liberè posset disponere, ut *sup. cap. proximè*, latè probauimus ex *num. 1.* facultas igitur regia de nihilo seruire potuit, nec adfuit subiectum supra quod cadere 15 aut subsistere posset; quia dispositio facta sub aliquo supposito, non operatur supposito deficiente, ex *vulgatis iurib.* Et dispositio sub aliquo supposito, quod detegitur falsum, nulla est: plura allegauimus in hoc *Labyr. par. 2. cap. 10. ex num. 20. cum seqq.* & actus praesupponit habitum, *l. decem 117. ff. de verb. oblig. l. 4. §. condemnatum, ff. de re iudic. l. nec vtilem 20. ff. ex quib. caus. maiores: l. Titio vsusfructus, ff. de condit. & demonstr. l. manumissiones, ff. de iust. & iur. cum mille aliis*: & ideo facultas illa nihil ponit in esse, nec ex ea se iuuare potest creditor secundus contra primum qui legitime contraxit, & ideo merito debet praeferi secundo.

17 Aut verò prima hypotheca imposita fuit absque regia facultate, de tempore quo adhuc existebant aliqui consanguinei de familia vocata, & postea eisdem consanguineis similiter existentibus, imposita fuit secunda hypotheca per eundem maioratus possessorem cum facultate regia, tandemque extincti fuerunt omnes de familia, ita ut in possessore debitore finitus fuerit maioratus, & bona libera penes eundem remanserant, ut iam de illis pro sua voluntate liberè disponere posset; verum in concursu vtriusque creditoris hypothecati primus secundo vel secundus primo praefertendus sit? quaestio est praeteris difficilior.

18 Pro primo creditore vrgent plura; quia licet à principio, dum maioratus nondum dissolutus & finitus fuerat, hypotheca nulliter imposita fuerit ex defectu regiae facultatis, tamen dissoluto vinculo, & libero bonorum dominio pleno iure quaesito debitori, conualescit hypotheca, ut latius probauimus *supr. ex n. 6. cum seqq.*

Et haec hypothecae conualescentia 19 & confirmatio operatur ut ex tunc, quia retrahitur ad tempus contractus: ut de ratificatione hypothecae nulliter à principio constitutae probant iura expressa in *l. si fundus, §. si nesciente domino, ff. de pignor. l. aliena res 20. ff. de pignor. act. l. si probauerit, Cod. si aliena res pign. dat. sit*, cum multis aliis congestis in hoc *Labyr. par. 2. cap. 10. ex num. 4.* Ergo primus ille creditor debet praeferi secundo ex facultate regia validè contrahendi.

Secundò, quia haec subsecuta ra- 20 tificatio hypothecae retrahitur in praerudicium alterius creditoris medio tempore contrahentis: text. est in *l. 1. ff. qui pot. in pign. hab. vbi hypotheca dotis postea soluta, retrahitur ad tempus promissionis in praerudicium creditoris medio tempore contrahentis*: facit text. in *l. cum decem 71. §. 1. ff. de solut. iuncto textu in l. si quis offerentis 58. in fin. ff. eod. tit.* vbi ratihabitio retrahitur etiam ad Tertij praerudicium: facit textus in *l. qui balacum, §. 1. ff. qui potior.* vbi hypotheca conditionalis, adueniente conditione, retrahitur ad tempus contractus in praerudicium alterius hypothecae medio tempore celebratae fauore alterius creditoris: Igitur eodem modo dicendum erit in nostra quaestione, ut conualescentia hypothecae, à principio nulliter contractae debeat retrahi ad tempus contractus, & primus ille creditor ut potior tempore, debeat praeferi secundo; seu secundae hypothecae interim validè & sub facultate regia impositae in fauorem ipsius secundi creditoris.

His tamen, & aliis, quae consultò 21 omitto, minimè refragantibus, contrarium erit dicendum, ac firmiter tenendum, ut secundus creditor validè contrahens, praefertatur primo creditori nulliter & sine facultate regia hypothecam recipienti, non obstante prioris hypothecae conualescentia subsequuta.

Probatur primò, quia quando pos- 22 sessor maioratus, vel feudatarius, hypothecat creditori bona maioratus, vel feudi, absque Regia facultate, seu assensu, vel fortè sub conditione impetrandae facultatis; & antequam primus ille impetret, idem possessor alteri

alteri cum facultate regia, eadem bona obligauit; deinde primus facultatem impetrauit, secundus cum facultate contrahens præfertur primo creditori, quantumuis postea sua hypotheca conualescat ex subsequuta facultate: innumerabiles penè Doctores conduximus in hoc Labyrinth. par. 2. cap. 21. ex num. 55. usque ad fin. cap. & ex num. 34. cum seqq. quibus adde Vellam. dissertat. 19. num. 54. quem, & Thomam de Mierez, & Francisc. Solsona refert Acoſta de priuileg. credit. Regul. 1. ampliat. 1. sub num. 67. quia

23 cum prior hypotheca fuerit nulliter constituta ex defectu facultatis, facultas superueniens illam confirmans, non potest retrahi ad initium contractus, tum quia inuenit extremum ad quod, inhabile, & tanquam nullum ab initio, ex nunc tantum conualescit hypotheca, non ut ex tunc; tum etiam quia fictio retrahendi non operatur in præiudicium Tertij medio tempore contrahentis: videnda erunt multa loca cit. ex n. 42. cum seqq. & ex n. 52. Ergo in nostro casu prior hypotheca tanquam nulla à principio ex defectu facultatis regie debet postponi secundæ cum facultate legitime contractæ, eo tempore quo nondum dissolutus erat maioratus, nec conualescentia prioris postea superueniens retrahi debet in præiudicium Tertij legitime & valide interim contrahentis.

24 Secundò pro hac parte fortiter facit, quod si quis sine meo mandato hypothecauit rem meam Titio, postea eandem rem Petro hypothecauit, & deinde pro tempore ratificauit hypothecam Titij; in amborum concursu Petrus posterior in hypotheca præfertur Titio, quia huius hypotheca à principio fuit nulla, & ex ratificatione veri domini superueniente, non debet retrahi in præiudicium Petri medio tempore contrahentis; tum etiam quia cum non conualidetur prior hypotheca nisi ex nunc, & non ex tunc, semper est posterior & sic postponenda: hæc fuit doctrina originalis Speculatoris, quem sequuntur multi, inter quos Decius conf. 247. Gozadin. conf. 28. num. 37. Hieron. Gabr. conf. 186. n. 16.

lib. 1. Corn. conf. 173. n. 27. lib. 2. Cephal. conf. 617. & 618. lib. 5. Curt. iun. conf. 76. num. 5. & iterum ipse Gabriel. conf. 69. num. 11. quos referens sequitur Ioan. Anton. Mangil. in tract. de Euiſion. quest. 36. num. 6. & vltius ex num. 17. Nos in hoc Labyrinth. par. 2. d. cap. 21. num. 52. & 53. quibus adde Cyriac. tom. 2. controuers. 293. per tot. Ergo conualescentia prioris hypothecæ superueniens in nostro casu ex maioratus extinctione, & dominio bonorum pleno iure superueniente debitori, non potest operari prælationem aduersus secundam hypothecam legitime medio tempore contractam.

Tertiò probatur, quia si minor 25 dum est in minori ætate sine decreto bona sua nulliter subiecit hypothecæ, & factus maior eadem alteri hypothecauit, ac postea priorem hypothecam vel expresse ratificauit, iuxta leg. 2. Cod. si minor maior fact. vel tacite per temporis transcursum, etenim contractus à minore gestus tacite ratificatur completis viginti nouem annis sine reclamatione, ex l. fin. Cod. si minor maior fact. secundus creditor, valide contrahens, præfertur in hypotheca, priori, non obstante ratificatione expressa vel tacita inducta per illas leges, quia non admittit retractionem in præiudicium Tertij medio tempore valide contrahentis: quam resolutionem post longam disputationem pro vtraque parte tenet & fortiter comprobatur Petrus Surd. decis. 245. per tot. cuius fundamenta recensens & ad partes disputans idem nouissime tenet Acoſta de priuileg. credit. regul. 1. ampliat. 1. ex n. 60. cum seqq.

Et ita tenendum est in nostra 26 quæstione, ut prior creditor, cui à possessore maioratus bona fuerunt hypothecata absque facultate regia, eo tempore quo nondum dissolutus erat maioratus, cum adessent consanguinei de familia fundatoris qui poterant succedere, debeat postponi secundo creditori valide contrahenti assensu regio, licet postmodum subsequatur conualescentia prioris hypothecæ ob extinctam profus familiam in vltimo possessore debitoris vtriusque; cum hæc conualescentia non retrahatur

CAPVT XII.

Concurſu creditorum introducto, an solutio facta debitori liberet soluentem, siue scientem, siue ignorantem decoctionem.

Et an sententia lata in fauorem eius, qui concursum ignorabat, sustineatur.

Et quid in emptore bonorum, concursus pendentiã ignorante, an valeat emptio.

S V M M A R I V M.

- 1 Status quæstionis proponitur.
- 2 Formato concursus creditorum iudicio, debitor priuatur bonorum suorum administratione, & habetur pro mortuo.
- 3 Contractus à debitore gesti post formatum concursum, sunt ipso iure nulli.
- 4 Debitor exigens ea quæ sibi debentur pendente concursu, tenetur crimine stellionatus.
- 5 Soluens persona inhabili scienter, vel ignoranter, non liberatur.
- 6 Dominus alienans rem alienari prohibitam, non transfert dominium, sed alienatio remanet nulla.
- 7 Pactum ingratum de non alienanda dote impedit translationem dominij casu quo alienetur in scientem vel ignorantem illud pactum: quod declaratur n. 8. & 9.
- 10 Ignorantia reuocati mandati & mutata voluntatis non validat actum post reuocationem ignoratam gestum.
- 11 Contrahens cum insitatore reuocato per mortem domini qui eum mercibus exercendis preposuerat, valide contrahit.
- 12 Solutio facta bona fide debitori decocto liberat soluentem ignorantem iudicium concursus.
- 13 Actus iudiciales gesti à procuratore reuocato, aduersario & iudice ignorantibus reuocationem, valent.
- 14 Actus extraiudiciales, ut contractus, si fiant à procuratore reuocato ignorante

trahatur ad initium contractæ hypothecæ primi creditoris, sed ex nunc tantum capiat vires, post ius valide quæsitum secundo creditori.

27 Ad argumenta superius adducta ex num. 18. facile respondetur, prout singulis respondent, & manifestè satisfaciunt Petr. Surd. & Acoſta locis proximè allegatis. Et pro omnimoda satisfactione aduertendum erit, fictionem, translationem & rationem nunquam retrahi in præiudicium Tertij medio tempore ius acquirentis, quia res non est amplius integra, nec inuenit extremum ad quod habile; ut per plures doctrinas videre poteris per Surdum ubi supr. ex n. 5. cum seqq. & per Acoſtam d. ampliat. 1. ex num. 64. cum seqq. & Nos abundè in hoc Labyrinth. par. 2. c. 21. per tot.

28 Quare in hac quæstione nostra firmiter asseuerandum erit posteriorem creditorem, qui valide sub facultate Regia contraxit hypothecam in bonis maioratus, tempore quo nondum erat extinctus, nec bona facta libera in ipso debitore illorum possessore, eo quod tunc aderant aliqui, vel aliquis de familia, omnino præferendum esse in concursu peracto, priori creditori, qui eodem tempore contraxerat cum eodem possessore maioratus sub hypotheca, absque tamen facultate regia, quantumuis postmodum dominium bonorum fuerit pleno iure quæsitum ipsimet debitori, in quem tanquam vltimum de familia bona libera remanserunt, & quantumuis ex hac noua dominij acquisitione conualuerit hypotheca ab ipso debitore imposita, quia hæc conualescentia non potest retrahi, ut iam dictum est, ad initium primi contractus, in præiudicium secundi creditoris valide contrahentis ab initio, qui propterea respectu hypothecæ dicitur primus, ex tot fortissimis iuris fundamentis pro hæc parte concludenter consideratis & applicatis.

- rante renouationem, sustinentur.
- 15 Mandatum morte soluitur: si tamen per ignorantiam impletum est, competit utilis actio.
- 16 Soluens per iustam ignorantiam debitori decocto excusatur & liberatur, & num. 10.
- 17 Secus, si sciuerit, vel scire debuerit, & n. 18. 19. 20. 21. & 22.
- 21 Ignorantia presumpta an & quando excuset.
- 23 Ignorantia supina & affectata non excusat.
- 24 Post formatum concursus iudicium, debitor decoctus non est persona legitima ad recipiendam solutionem à debitore suo faciendam; nisi soluens probabiliter ignorauerit concursum & decoctionem, tunc enim propter iustam ignorantiam debitor soluens liberatur.
- 25 Prohibitio alienationis ex pacto cum Tertio inito cuius interest rem non alienari, impedit dominij translationem si alienetur, siue acquirens sciuerit prohibitionem siue ignorauerit.
- 26 Concurfus formatus impedit ne debitor res suas alienando possit transferre earum dominium in acquirentem in preiudicium creditorum.
- 27 Lex, si pater 4. ff. de manumiss. vindicta, & lex, quæsitum 15. §. Iulianus, ff. qui & à quibus: declarantur & conciliantur remissuè.
- 28 Mandatum ab Infitore susceptum non finitur morte prapponentis, & n. 29. iuncto num. 53. & 54.
- 30 An sententia lata contra debitorem decoctum, & in fauorem eius qui concursus formatum ignorabat, valida sit. Disputatur ad partes n. 31. cum seqq. vsque ad n. 42.
- 31 Debitor decoctus priuatur rerum suarum administratione.
- 32 Sententia lata contra debitorem post hypothecam contractam, non nocet creditoribus ignorantibus litem super hypotheca motam.
- 33 Maxime quando debitor bona sua non possidet, sed Tertius.
- 34 Sententia lata contra debitorem pendente concursu, valida est, siue aduersarius sciuerit, siue ignorauerit concursum: non tamen nocebit creditoribus non citatis. num. 35. & 42.
- 36 Debitor in iudicio concursus est pars formalis prouocans suos creditores ut contra ipsum sua iura deducant, & legitimus contraditor.
- 37 Pendente concursu, potest conueniri debitor coram alio iudice competente, & conuenire ipse suos debitores, & acta valebunt nisi opponatur exceptio concursus.
- Non tamen in preiudicium creditorum non citatorum qui aduersus sententiam reclamare possunt n. 38.
- 39 Sententia lata contra debitorem non mandatur executioni contra tertios rerum hypothecatarum possessores.
- 40 Debitor etsi priuatur rerum suarum administratione post formatum concursum, non tamen desinit esse dominus & possessor: & n. 41.
- 43 An valeat alienatio facta à debitore post concursum formatum, in eum qui concursum ignorabat? Et videtur valere per iura hic allegata. Contrarium verius est, & probatur num. 44. & seqq.
- 45 Nulliter contrahitur cum his quibus bonorum administratio à iure vel iudice interdicta est.
- 46 Etiam si contrahens talem interdictionem ignorauerit.
- 47 Ignorantia non prodest illi qui acquisiuit rem alienari prohibitam.
- 48 Alienatio facta à debitore post cessionem bonorum, seu decoctionem, nulla est.
- 49 Emens scienter ab eo, cui bonorum administratio interdicta est, non acquirit dominium.
- 50 Argumentum à contrario sensu non valet quando absonus inde resultaret intellectus.
- 51 Lex operatur nullitatem contractus siue contrahens sciuerit prohibitionem alienandi, siue ignorauerit.
- 52 Bona fideicomisso subiecta possunt alienari pro satisfactione creditorum testatoris.
- 53 Contrahens cum infitore post mortem prapponentis, valide contrahit, siue mortem domini sciuerit, siue non: & num. 54.
- 55 Quamuis solutio facta decocto liberet soluentem ignorantem decoctionem; non tamen valet contractus cum eo celebratus.

¶ Voad primam partem huius cap. I An lice concursus introducto iam

- per debitorem communem inter suos creditores, solutio ipsi facta à suo debitore sciente vel ignorante concursum, liberet soluentem? Pro parte negatiua, vt talis solutio facta debitori pendente concursus iudicio, non liberet soluentem, siue sciuerit, siue ignorauerit concursus pendentiam, multa vrgere videntur.
- Primò, quia debitor, postquam concursus iudicium formauit inter suos creditores, omnem à se abdicauit bonorum suorum administrationem, arque ita statum suum mutauit, vt habeatur pro mortuo, nec deinceps habeat velle, vel nolle; ad quod quamplurima iura & Doctores adduximus in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 14. ex numer. 1. cum multis sequentibus. & in tantum efficitur persona illegitima, vt contractus à se gesti super bonis suis, sint nulli ipso iure, vt probauimus ibid. ex num. 4. cum multis sequentibus. Imò si se ingerat debitor iste decoctus in administratione bonorum suorum, & exactione quantitatum sibi debitarum, stellionatus crimine tenetur, & à Senatu merito criminaliter punitur, vt diximus in dicto cap. 14. ex n. 92. vsque ad finem.
- Ex quibus sequitur, quod solutio facta ei, qui non sit legitima persona ad recipiendum, non liberet debitorem soluentem, siue scienter, siue ignoranter soluerit carenti mandato; sed iterum soluere cogi potest: plurima iura & Doctores ad id conduximus in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 36. n. 27. & 28. Ergo cum debitor communis careat prorsus administratione suorum bonorum, solutio ipsi tanquam personæ illegitimæ facta non debet liberare soluentem.
- Secundò probatur, quoniam quando quis rei dominus per contractum & pactum cum Tertio initum, fuit prohibitus alienare, ac promisit se non alienaturum, si pacto contempto alienauerit, alienatio nulla est, siue alter contrahens sciuerit, siue ignorauerit pactum prohibitium præcedens: prout etiam probauimus in hoc Labyrinth. part. 1. cap. 38. ex num. 28. & signanter ex num. 38. vbi plurimas doctrinas congeessimus, & fundamenta in comprobationem huius assertio- nis.
- Quibus addere possumus commu- Salgad. Labyr. Cred. Tom. III.
- nem quandam resolutionem, quæ vult vt pactum de non alienanda dote initum cum Tertio cuius interest, iuramento vallatum; impediatur translationem dominij in eum, in quem mulier alienauit etiam cum iuramento, siue sciuerit, siue ignorauerit pactum præcedens prohibitium alienationis, cum hoc iuramentum non arctet in præiudicium Tertij qui antea pactus fuerat de non alienando rem aliàs de iure, aliavè dispositione alienari prohibitam: per text. in cap. intellecto, extr. de iureiur. & ex l. 28. tit. 11. par. 2. Glossa communiter recepta in cap. licet mulieres, de iureiur. lib. 6. sequuntur Doctores ibid. Imola in cap. cum contingat, num. 81. & ibi Alciat. num. 43. extr. de iureiur. Abbas in d. cap. intellecto, per text. ibid. Bartol. in l. is cui bonis, ad fin. ff. de verb. oblig. & in l. si quis pro eo, num. 9. vers. aduerte, ff. de fideiuss. Hostiens. in summa, de iureiur. §. eo modo censetur: Angel de Aretio in princip. Instit. quib. alien. lic. vel non: Ferdin. Valquez Menchaca lib. 3. de success. creat. §. 26. 39. & seqq. Chassan. in consuetud. Burgund. rubr. 4. §. 16. num. 5. Ioan. Crot. in l. filiusfam. §. diui, col. 25. & ibi Ferdin. de Loazez num. 431. ff. de legat. 1. Palat. Rubens in repetit. Rubr. de donat. int. vir. & vxor. §. 45. num. 6. Couarr. in relect. cap. quamuis pactum, de pact. lib. 6. par. 2. §. 1. num. 1. & 2. Innocent. Abb. & communiter doctores in d. cap. intellecto, de iureiur. Bald. & moderni in l. duobus, §. ult. vbi Alex. ff. de iureiur. las. in auth. sacramenta puerum, num. 60. Cod. si aduers. vendit. plurimos alios allegat Matienzo in l. 3. glos. 3. à princip. num. 1. & 2. tit. 10. lib. 5. recopil. Ioan. Guttierr. de iuram. confirmat. part. 1. cap. 1. num. 79. vbi plurimos alios refert, Anton. Gabriel. lib. 2. commun. opin. conclus. 1. de iureiur. ex num. 1. cum seqq.
- Et quamuis nonnulli Doctores citati à Guttierr. d. cap. 1. num. 88. distinguant inter scientiam & ignorantiam eius qui emit; vt si ignorauit iuramentum mulieris antecedens de non alienando dote, tunc valeat alienatio: quibus repugnant Couarr. Alciat. & Matienzo, in d. l. 3. §. 13. num. 9. quos etiam referens sequitur Merlin. de pignor. lib. 2. tit. 1. quæst. 18. num. 76. & 77. vbi quando pactum de non alienanda dote gestum est cum Tertio cuius interest,

interest, in eius præiudicium alienatio subsequens facta per mulierem non valet, siue sciuerit emptor rei prohibita alienari, siue ignorauerit pactum præcedens: adhuc aduertendum erit, vt illi loquantur quando mulier simpliciter, & nullo Tertio interueniente, iurauit se non alienaturam dotem; sed secus erit in casu de quo loquimur, quando pactum hoc præcessit cum Tertio initum, cuius intererat non alienari: quo casu communiter omnes tenent non valere alienationem postea factam, quia in Tertij præiudicium nullo modo tenet siue emptor sciuerit, siue ignorauerit: vt ex pluribus iuris exemplaribus per nos adductis in hoc Labyrinth per 1. dict. cap. 38. ex numer. 36. cum sequentibus. & insuper probat absoluta & indistincta determinatio dict. cap. intellecto, de iureiur. & d. l. 2. tit. 11. part. 2. absolute annullans alienationem factam à Rege etiam cum iuramento, contra iuramentum præcedens de non alienando ciuitates & bona Coronæ in eius detrimentum, cum prius pactum iuratum sit conforme dispositioni iuris, & ideo posterius non potest illi derogare in præiudicium Regni, cuius interest non dismembrari.

10 Tertio & pro hac parte vrgent notabilia iura, in quibus apertè probatur, ignorantiam reuocati iussus & mandati, ac mutatae voluntatis, non validare actum postea gestum, text. in l. si pater 4. ff. de manumiss. vindict. cuius verba sunt: Si pater filio permisit seruum manumittere, & interim decesserit intestatus; deinde filius ignorans patrem suum mortuum, libertatem imposuerit, libertas seruo, fauore libertatis, contingit; cum non appareat mutata esse domini voluntas: sin autem ignorante filio, vetuisset pater per nuncium; & antequam filius certior fieret, seruum manumisset, liber non fit: nam vt filio manumittente seruus ad libertatem perueniat, durare oportet patris voluntatem: nam si mutata fuerit voluntas, non erit verum volente patre filium manumississe. Ad idem est etiam textus optimus & omnino dissimilis in l. quaesitum 15. §. Iulianus, ff. qui & à quibus: his verbis: Iulianus ait; si posteaquam filio permisit pater manumittere, filius ignorans patrem deces-

sisse, manumissit vindicta, non fieri eum liberum; sed si vinit pater, & voluntas eius mutata erit, non videtur volente patre filium manumississe. Ex quibus iuribus directè probatur, ignorantiam debitoris soluentis ei, qui formando concursum mutauit statum, & factus est non legitima persona ob amissam bonorum suorum administrationem, non liberare soluentem.

Quarto vrget text. in l. si quis mancipiis 17. §. certe, ff. de institor. act. vbi contrahens cum institore præposito, reuocato per mortem domini qui eum præposuerat ad mercem exercendam rectè & validè contrahere dicitur, quantumuis sciuerit mortem domini præponentis: verba textus sunt, Certè eius contractus nomine qui ante aditam hereditatem intercessit, etsi furiosus hares extiterit dandam esse actionem, etiam Pomponius scripsit: non enim imputandum ei est, qui sciens dominum decessisse, cum institore exercente mercem, contrahit. Ex quo textu clarè probatur, quod scientia vel ignorantia potestatis reuocatae non est in consideratione, vt solutio iudicari debeat bene vel male facta: quod etiam in §. si impubes, eiusd. leg. 17. probatur.

Quibus tamen & aliis minimè re-fragantibus, contraria sententia verior & probabilior est; imò solutionem factam debitori communi, pendente lite concursus ab ipso mota in suos creditores, liberare soluentem ignorantem concursus iudicium, pluribus iuribus probatur, loquentibus in reuocatione mandati facti ad aliquid gerendum expressa, vel etiam tacita per mortem mandantis re integra, vel mandatarij, aut per mutationem status alterutrius: tam in iudicialibus causis, quam in contractibus seu negotiis extraiudicialibus, & solutionibus factis ei, cui post reuocatum mandatum solutum fuit, ignorante solvente reuocationem, cum debuisset ei intimari & significari reuocatio mandati, aliàs tam contractus & solutiones, quam actus iudiciales sustinentur & valent, non obstante mandati reuocatione ignorata.

De actibus iudicialibus gestis à procuratore reuocato, parte aduersa & iudice ignorantibus reuocationem plurima

plurima iura probant valere, vt in l. procuratorem 65. vers. ult. ff. de procurat. l. vnic. §. itaque, Cod. de satisfact. l. si ante 7. ff. iudicat. solu. text. in cap. ex parte 33. vers. omnis igitur, de rescript. cap. 3. & 4. & cap. mandato 13. de procurat. Clement. vnic. de renuntiat.

14 Actus quoque extraiudiciales, contractus, & alia negotia valere, si gerantur à procuratore interim per dominum mandantem, seu præponentem reuocato, ignorantibus tam ipso procuratore siue mandatario, quam eo qui cum ipso contraxit, cum vtrique debuere intimari reuocatio ne deciperentur, multa iura singularissima probant, vt in l. si tamen 14. ff. ad senatusc. Macedon. cuius verba sunt: Si tamen sciente patre creditum sit filio, dicendum est cessare senatusconsultum: sed etsi iusserit pater filio credi, deinde ignorante creditore mutauerit voluntatem, locus senatusconsulto non erit, quoniam initium contractus spectandum est. Alius text. in l. 1. §. sed ego quero an reuocari hoc iussum antequam credatur possit? Et puto posse, quemadmodum si mandasset, & postea ante contractum contraria voluntate mandatum reuocasset & me certiorasset. ff. quod iussu.

Est alius text. in l. si mandassem tibi, vt fundum emeris, postea scripsissem ne emeris, tu antequam scias me vetuisse, emisisses, mandati tibi obligatus ero, ne damno afficiatur is qui mandatum suscepit. 15. ff. mandati: alius text. in l. inter causas mandati omittendi etiam inors mandatoris est, nam mandatum soluitur morte: si tamen

15 per ignorantiam impletum est, competere actionem utilitatis causa dicitur. 26. ff. mandati. text. in l. sed & si pupillus, §. de quo, & §. proscribere, ff. de institor. act. in quibus deciditur, publicandam esse prohibitionem à præponente factam, ne quis cum suo institore vterius contrahat: alioquin contractus cum eo per ignorantiam celebratos valere, & domino præponenti præiudicare, l. quicumque 5. §. si ab alio institor sit præpositus, is tamen decesserit, qui præposuit, & hares ei extiterit qui eodem institore utatur, siue dubio teneri eum oportebit: nec non si ante aditam hereditatem cum eo contractum Salgad. Labyr. Credit. Tom. III.

est, aequum est, ignoranti dari institoriam actionem. Item in l. si quis mancipiis 17. §. Proculus ait, si denuntiaueris tibi, ne seruo à me præposito crederes, exceptionem dandam, si ille illi non denuntiauerit, ne illi seruo crederet. ff. de institor. act.

In solutione facta debitori, pendente concursu ab eo moto, an valeat solutio, ita vt liberet soluentem? minor est difficultas; cum fauore liberationis, ignorantia concursus & decoctionis prorsus excuset soluentem: ad quod plurima iura adfunt, quæ in variis & scitu dignis casibus disponunt, per tacitam mandati reuocationem, videlicet per mortem re integra; vel per expressam, cuius notitiam soluens non habuerit, prorsus liberetur: vt in l. si seruus peculiari nomine crediderit, eique debitor, cum ignorat dominum mortuum esse ante aditam hereditatem soluerit. Idemque iuris erit, etsi manumisso seruo debitor pecuniam soluerit, cum ignoraret ei peculium concessum non esse: neque intererit, viuo, an mortuo domino pecunia numerata sit, nam hoc quoque casu liberabitur debitor; sicut is qui iussus est de creditore pecuniam Titio soluere, quamuis creditor mortuus fuerit, nihilominus rectè Titio soluit, si modo ignorauerint creditorem mortuum esse. 32. ff. de solutionibus.

Id ipsum probatur in §. rectè, Institut. de mandato: in versic. sed utilitatis causa receptum est, si eo mortuo qui tibi mandauerat, tu ignorans eum decessisse executus fueris mandatum, posse te agere mandati actione: alioqui iusta & probabilis ignorantia tibi damnum afferret. Et huic simile est quod placuit, si debitores, manumisso dispensatore Titij per ignorantiam liberto soluerint, liberari eos: cum alioqui stricta iuris ratione non possent liberari, quia alij soluissent quam cui soluere debuissent.

Textus etiam in l. vero procuratori 12. §. 1. ff. de solut. ibi, sed etsi quis mandauerit vt Titio soluam, deinde vetuerit eum accipere; si ignorans prohibitum eum accipere, soluum, liberor: sed si sciueris, non liberor. Alius text. in l. qui hominem 34. §. si Titium omnibus negotiis meis præposuero, deinde vetuero eum

(ignorantibus debitoribus) administrare negotia mea, debitores eis soluendo liberabuntur. Alius text. in l. cum quis sibi 38. §. si debitorem meum in sero Titio soluere: deinde veterem Titium accipere, & debitor ignorans soluerit, ita eum liberari existimauit, &c. ff. de solutionib. Alius text. in l. dispensatori, qui ignorante debitore remotus est ab actu, recte soluitur: ex voluntate enim domini ei soluitur; quam si nescit mutata qui soluit, liberatur, §. 1. ff. eod. titul. facit optimus text. in l. si fideiussor 29. §. si cum debitor soluisset, ignarus fideiussor soluerit, puto eum mandati habere actionem: ignoscendum enim est ei, si non diuinauit debitorem soluisse; debuit enim debitor notum facere fideiussori iam se soluisse, &c. ff. mandati: item in l. inter causas 26. ibi, nam mandatum soluitur morte: si tamen per ignorantiam impletum est, competere actionem utilitatis causa dicitur, &c. & iterum, ibi: Siquis debitori suo mandauerit ut Titio solueret, & debitor mortuo eo cum id ignoraret soluerit, liberari eum oportet, ff. mandati: item alius text. in l. Eius qui in provincia Stichum seruum calendario preposuerat, Roma testamentum recitatum est, quo idem Stichus liber & ex parte heres erat scriptus; qui status sui ignarus pecunias defuncti aut exegit, aut credidit, ut interdum aut stipuletur, aut pignora acciperet, &c. placebat, debitores quidem qui ei soluisserunt, liberatos esse; si modo ipsi quoque dominum decessisse ignorassent, &c. 41. ff. de reb. credit. Urget etiam ratio text. in l. si putator 31. ff. ad leg. Aquil. ibi, nam culpa ab eo exigenda non est, cum diuinare non potuerit, &c. textus etiam in l. si non sortem 26. §. si filiofam. soluit, cum esset eius peculiaris debitor; siquidem ignorauit ademptum ei peculium, liberatur: si scit, & soluit, conditionem non habet, quia sciens indebitum soluit, ff. de condic. indeb.

Ex quibus iuribus clarè apparet debitorem soluentem suo creditori, postquam concursus iudicium formauit inter suos creditores, quantumuis careat suorum bonorum administratione, omnino consequi liberationem, si probabiliter ignorauit concursus existentiam: secus autem si sciat fallimentum sui cre-

ditoris ob concursum causatum: & ita nouissimè tenet Olea in tractat. de cess. iur. & act. titul. 1. quest. 1. num. 41. & 42. ex iis quæ ex num. 26. & sequentibus adduxerat de soluente procuratori reuocato, ignorante reuocationem, & quod soluens debitori fallito sciens fallimentum non liberetur, secus si ignoret: tenet Curia Philippica lib. 2. cap. 11. del comercio terrestre, num. 42. & 46. pro qua distinctione adest lex. 2. tit. 19. lib. 2. recopil. in illis verbis, y mandamos a qualquier personas, en cuyo podes estubieren qualesquier deudas, o mercaderias, o otros qualesquier bienes de los que a si se alçaren, o supieren qui en los tiene, no pagen las dichas deudas a las personas que a si se vbi en alçado como dicho es, ni les accedam con los dichos bienes, ni con parte dellos: y retro de treinta dias, despues que en qualquier manera viniere a su notitia, que el tal mercader, o cambiador, o factor se ha alçado vengam a manifestarlo que tienen sujo; y les deben; &c. so pena que lo que les pagaren, se aja por no pagado, y lo tornen a pagar otra vez, &c. Idem disponit lex 6. eiusdem titul. quas leges ita etiam intelligit Curia Philipp. loco cit.

Nos etiam in hoc Labyrinth. part. 1. capit. 28. ex numer. 29. cum multis sequentibus resoluimus, multis Doctoribus citatis, multisque fundamentis iuridicis adductis, quod nimirum licet mandatum datum a debitore ad exigendum, &c. exercendum, &c. administrandum sua bona & negotia, extinguatur ipso iure statim quod mandator formauit concursus, ita ut eius virtute gesta, sint nulla & inefficacia, etiam si non præcedat monitio, & intimatio concursus, & reuocationis talis mandati, tamen solutiones factæ huic mandatario reuocato per debitores ignorantes reuocationem ex concursu, liberant soluentes: ad quod adduximus plurimos Doctores ita in his terminis tenentes: vnde rectè inferitur ad ipsum debitorem dominum constituentem, ut ei ignorantè soluentes liberentur.

Et notandum, quod licet præsumatur ignorantia, vbi scientia non probatur, ex vulgata iuris regula, tamen si

si aliqua sit præsumptio, vel legitimum indicium, ex quo probabiliter inducatur scientia debitoris adeste concursum formatum a debitore, nihil ei proderit ignorantia allegata, nec iuris præsumptio, Mascard. de probat. conclus. 879. num. 11. cum seqq. vel quando ratione officij quis scire & indagare tenetur factum alienum, quia tunc præsumitur scientia: scire enim, & scire debere, à pari procedunt, ad quod iura & Doctores refert Valasc. in axiomat. litt. §. n. 4.

Neque ignorantia supina & affectata, quando quis facile scire potuit, excusat: de quo plura cumulat Augustin. Barbof. in Regul. Ignorantia facti, ex n. 7. cum multis seqq. Mascard. d. conclus. 879. num. 31. cum duob. seqq. Fulu. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 19. ex num. 60.

Quibus suppositis, non obstant argumenta in contrarium adducta: non primum ex num. 2. supr. nempe debitorem formantem concursum, non esse legitimam personam ad recipiendam solutionem sibi a suo debitore factam. Quoniam responderetur, quod datâ ignorantia probabili & non affectata in soluente, quod fuerit adempta libera administratio bonorum creditori suo cum quo à principio contraxerat, solutio liberat soluentem, etiam si pecunia soluta non pertineat ad recipientem, sed ad creditores decocti; ut latissimè probauimus in hoc Labyrinth. par. 1. c. 27. ex n. 3. cum multis seqq. & cap. 28. ex num. 28. & seqq. & par. 2. cap. 9. ex n. 114. & vrgent tot expressissima iura adducta supr. ex n. 12.

Non obstat secundum ex num. 6. quia loquitur in prohibitione alienationis facta ex pacto cum Tertio inito, cuius interest rem non alienari, impeditio translationis dominij, siue contrahens cum prohibito sciat, vel ignoret pactum præcedens: quia ex contrauentione non potest inferri præiudicium Tertio sic paciscenti super re aliâ de iure prohibita alienari; vt de dote & bonis maioratus: videnda sunt quæ abundè diximus par. 1. cap. 38. ex num. 32. & signanter ex num. 35. & seqq. quæ etiam procedunt in debitore amittente bonorum suorum administrationem, formato creditorum con-

curfu, vt ab eo alienatio facta non transferat dominium in emptorem siue scientem, siue ignorantem concursus pendentiam; de quo inferiùs ad tertiam partem huius cap. ex num. 43. cum seqq.

Nec obstat etiam tertium argumentum ex l. si pater 4. ff. de manumiss. vindict. & l. questum 15. §. Iulianus, ff. qui & à quib. vt supr. num. 10. quæ iura licet videantur inter se pugnare, tum concedendo libertatem datam à filio ignorante mortem patris, tum contrarium determinando, tum etiam reuocationem mandati admittendo antequam nuntius, seu epistola perueniat ad notitiam filij mandatarij; adhuc tamen hæc iura ita conciliantur per Doctores, vt nullo modo repugnent iis quæ latè probauimus hætenus, quod actus iudiciales & extraiudiciales valeant gesti à procuratore reuocato, quando tam ipse, quam qui cum eo contrahit, ignorant reuocationem: sed quia dictarum legum concordia requirit longum examen, lectorem remittimus ad ea quæ copiosè tradit Ioseph. Vella post dissertationes in tom. 2. ad repetit. cap. fin. de procur. lib. 6. in 4. par. repetit. ex num. 2. cum multis seqq. & signanter de concordia dictarum legum agit ex professo num. 17. cum seqq. vbi abundè & eleganter videndus omnino erit.

Non obstat tandem quartum & vltimum argumentum, de quo supr. num. 11. ex l. si quis mancipis 17. §. certè, ff. de institor. act. vbi dicitur, contractum celebratum cum institore præposito ad negotiandum cum scientia mortis domini præponentis, valere. Quia responderetur, illius textus determinationem à iuris regulis procedere, nam mandatum institoris non finitur morte domini præponentis, sed durat vt antea quovisq. ab hærede reuocetur, & institor ipse remoueatur: & ideo rectè quilibet cum eo contrahit siue sciat, siue ignoret mortem præponentis, cum institor semper remaneat persona legitima virtute mandati non reuocati sed durantis, per innumerabiles pene Doctores, quos congeessimus in hoc Labyrinth. par. 2. cap. 9. ex num. 111. 112. & 113. Neque obstat text. in l. questum 5. §. si ab alio, ff. eod.

cod. tit. in illis verbis ibi, ignorantia danti institoriam actionem: quasi desideret ignorantiam in contrahente; de cuius textu intellectu inferius agendum erit in 3. par. huius cap.

Quoad secundam partem huius cap. An sententia lata contra debitorem, & in fauorem eius qui concursus formatum ignorabat, valida sit: quam ad partes nouissime disputauit Olea in suo erudito tractat. de cess. iur. & act. titul. 1. quæst. 1. ex num. 21. cum sequent. & ex num. 30. & sequent. ubi tandem resoluit absolute, sententiam obtentam contra debitorem pendente iudicio concursus, prorsus esse nullam, siue obrinens sciuerit, siue ignorauerit concursus pendentiis, tribus potissimum motus argumentis.

31 Primò, quia debitor post concursus formatum & cessionem bonorum factam, ita à se eorum administrationem abdicauit, ut eidem sit prorsus denegatum exercitium actionum, cum quo ideo nullus potuit litigare, nec iudicium mouere, ex l. item si unus, ff. de recept. arbitr. & ideo sententia contra eum lata nulla est ipso iure, siue sciuerit vel ignorante colligante.

32 Secundò, quia sententia lata contra debitorem post hypothecam contractam, non nocet creditoribus ignorantibus litem super hypotheca motam, ex l. iudicata, 29. §. si debitor, ff. de except. rei iudic. l. si superatus, ff. de pignorib. l. si mater, §. fin. ff. de exception. rei iud. Gloss. & Doctor. in l. sepe, ff. de re iudic. Paul. de Castr. in l. ab exectore, §. alio, sub numer. 2. ff. de appellat. Menoch. lib. 3. presump. 124. num. 64. Arifmin. Tapat. variar. titul. 501. cap. 20. versic. sententia lata: Petr. Surd. decisio. 256. num. 6. Carrocc. de exceptionib. except. 123. à num. 53. (qui refert Couarrus. & Negusant.) Anton. de Amat. tom. 2. var. resol. cap. 79. num. 18. Ann. Robert. lib. 3. rer. iudic. cap. 19. in allegatione pro creditoore, & nouiter Acofta de priuileg. creditor. in presnt. ad regul. 1. num. 19. quorum nullus loquitur quando aduersarius ignorabat rem esse hypothecatam.

33 Tertio, D. Olea loc. citat. num. 32. & 33. mouetur hoc argumento, quoniam licet sententia lata contra de-

bitorem noceret creditoribus hypothecariis, ex Noguero. allegat. 33. & sequentib. & Giurb. decisio. 92. numer. 12. Id tamen non haberet locum quando debitor bona non possidet, sed alius Tertius, quia tunc cum illo Tertio rei hypothecatæ possessore nouiter agendum erit: ex multis Doctoribus ab ipso Noguero. allegatis ex num. 78. & sequentib. Sed sic est, quod formato iam concursu debitor non possidet bona sua, quia omnia dimisit creditoribus: ergo sententia contra eum lata, nulla est, nec poterit præiudicare creditoribus eiusdem.

34 Quibus tamen non obstantibus, absolute tenendum erit, sententiam latam contra debitorem pendente concursu, omnino validam esse, siue aduersarius colligans sciat, siue ignoret pendentiis concursus. In quo tamen distinctè procedendum est: aut enim loquimur respectu debitoris, aut respectu creditorum: & utroque casu valida est sententia, siue sciuerit, vel ignorante aduersario: respectu quidem debitoris, quia cum Parte formali, & cuius principaliter interest, litigauit: respectu etiam creditorum valida erit, ex quo valet cum parte principali, quanquam eisdem præiudicium non afferet si non fuerint citati, quia poterunt contra eam allegare vel collusionem, vel indefensam causam à debitore conuenito, vel omissas ab eo exceptiones: quibus discussis, vel declaranda erit valida sententia, vel annullanda, vel rescindenda: quod probatur ex contrapositione argumentorum quæ à D. Olea fuerunt considerata.

36 Nam principale eius fundamentum, nempe debitorem, iudicium concursus formantem, non habere exercitium actionum, nec eas mouere vel defendere posse; omnino negamus: imò verò asserimus esse partem formalem introductentem iudicium, & prouocantem suos creditores, ut à se petant & deducant iura sua, ideoque, ei, & in eum, omnes diriguntur actiones actiue & passiuæ: de quo latè egimus, & manifestè comprobauimus in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 4. ex numer. 46. cum multis sequent. ubi abundè disceptatur

disceptatur pro vtraque parte, & hac 4. par. cap. 1. ex num. 2. cum seqq. quibus quidem locis satisfit dictæ legi, si unus, ff. de recept. arbitr. ut ibi videre poteris ad futuritatem: quod testatur praxis omnium Tribunalium in cunctis concursibus creditorum, admittens absque vlla controuersia debitorem mouere actiones contra suos creditores, vel debitores, tertiosvè alios possessores: ideoque ulterius hæsitandum non erit.

37 Præterea supponitur, quod pendente iudicium, quilibet potest extra illius iudicium coram alio iudice competente mouere litem contra debitorem, vel debitor contra alios, & istud iudicium quod fit extra concursum validè currit; nisi opposita exceptione concursus pendens, lis mota ad iudicium concursus trahatur; alioquin sententia tenet, ut copiosè fundatur in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 4. §. 2. & 3. per tot. & cap. 5. ex num. 17.

38 Si tamen, creditoribus concursus non citatis, lis mota & sententia lata fuerit, licet in se valida sit, creditoribus tamen non nocet, sed eis reclamantibus, trahenda est ad concursus iudicium, & iterum poterunt contra eam opponere nouas exceptiones à debitore omissas, vel etiam collusionem & fraudem debitoris: ut abundè post alios fundauimus in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 40. ex num. 1. vsque ad 8. & cap. 13. num. 53. & 24. & d. cap. 4. §. 2. & 3. & cap. 5. ex num. 17.

Quare is qui contra debitorem mouet litem & obtinet sententiam; iudicium sustinetur & sententia valida est, siue sciat, siue ignoret pendentiis concursus; quanquam, ut dictum est, non præiudicatur creditoribus concursus non citatis, prout debebant citari, ut pareret illis præiudicium.

Ex quibus satisfit primo & secundo argumento in contrarium consideratis.

39 Non obstat etiam tertium de quo supr. num. 33. ex Noguero. & aliis, ut sententia contra debitorem principalem non mandetur executioni contra tertios rerum hypothecatarum possessores non citatos: in quo casu loquuntur Doctores in argumento allegati. Et ideo cum debitor post

dimissionem bonorum non possideat, sed creditores, in quos translata bonorum possessionem supponit argumentum, eis non potest præiudicare sententia.

40 Cui argumento satisfit: sententiam contra debitorem obtentam non præiudicare eius creditoribus non citatis, fateamur, ratione sui interesse, quibuscum in concursu assistentibus simul debebat lis agitari, ut hactenus probauimus; non tamen ratione & intuitu possessionis: cum improbabile valde sit, in eos ex dimissione administrationis bonorum, translata fuisse possessionem, nam indubitabile est, vtrumque, tam dominium quam possessionem remanere penes ipsum debitorem communem durante iudicio concursus: ut comprobauimus par. 1. cap. 14. ex num. 1. cum seqq. ubi de dominij retentione, & ex num. 1. vsque ad num. 45. & de possessione non amissa per cessionem bonorum, nec translata in creditores, in Curiam, nec in administratorem concursus, sed quod remaneat integra & illæsa penes eundem debitorem, ibid. ex num. 68. vsque ad num. 88. & ideo nullo ex capite procedit argumentum: sed omnino in hac quæstione concludendum est, sententiam latam contra debitorem, pendente iudicio concursus, esse validam, siue eam obtinens sciuerit, siue ignorauerit concursus pendentiis.

43 Ad tertiam partem nostri capituli accedendo, quaritur an alienatio facta à debitore post concursum formatum, in eum qui concursum peractum ignorabat, valida sit: Et validam esse, datâ ignorantia, emptoris probant mirabilia iura determinantia quod emptio facta ab eo, cui per Prætorum interdicta erat bonorum alienatio, ob timorem dissipationis, non erit valida, si emptor sciuerit interdictionem, nec præstabit ei causam præscribendi, quia talis venditio non est titulus dominij translatiuus: textus est in l. si ab eo emas, quem Prætor vetuit alienare, idque tu scias, vsucapere non potes 12. ff. de vsucapionib. textus etiam similis in l. qui fundum 7. §. qui sciens rem emit ab eo quem Prætor ut suspectum heredem diminueret vetuit, usu non capiet, ff. pro emptore: mirabilis textus ad propositum in l. si sciens emam ab eo, cui bonis interdictum

interdictum sit, vel cui tempus ad delibendum de hereditate ita datum sit, ut ei diminuendi potestas non sit: dominus non ero. 26. ff. de contrab. empt. Ecce iura apertissima, & valde adaptabilia debitori post concursum formatum inter suos creditores, qui omnino priuatus est suorum bonorum administratione, & per consequens alienandi potestate ut similiter dicamus, alienationes ab eo factas validas esse, & dominium, & vsucapiendi facultatem ex illis transire in emptores, vel donatarios ignorantes concursum peractum à debitore alienante; licet secus sit quando emptor conscius esset interdictiois & concursus pendens.

44 Contraria tamen sententia, imò alienationem bonorum factam per debitorem communem, post peractum & à se motum iudicium concursus, nullam esse & inuvalidam ipso iure, siue is, in quem facta fuit alienatio, sciuerit vel ignorauerit concursus pendentiam; longè verior & probabilior est: prohibita enim est debitori bonorum suorum administratio, & alteri à Curia data seu commissa, in cuius commissionis vim bona sequestrata sunt in fauorem creditorum, ne dissipentur & alienentur, sed ut in tuto sint posita; & propterea cum debitor iam deserit esse legitima persona ad contrahendum, alienatio ab ipso facta prorsus erit nulla, ita ut nec ex ea transferatur dominium, nec possessio: ut probant text. in l. Iulianus 10. ff. de curat. furios. dan. l. 19. & l. furiosi 41. de regul. iur. l. u. cui 6. ff. de verb. oblig. l. 9. tit. 15. par. 5. comprobant etiam in his terminis per text. in l. item si vnus, ff. de recept. arbitr. Bald. in consil. 390. incip. In libris Theauraria, n. 3. & 4. vol. 5. Marta vot. 78. num. 10. Valenzuela Velasqu. cons. 189. num. 14. & cons. 19. num. 43. cum seqq. vol. 1. Noguero. alleg. 19. num. 138. & per dict. leg. u. cui bonis 6. ff. de verb. oblig. probarunt in nostris terminis Scacc. de commerc. §. 1. glos. 5. num. 329. & num. 330. Stracha de decoctorib. par. 3. num. 28. Gait. de credito, cap. 2. tit. 7. num. 34. Catallan. de indulto, cap. 55. num. 83. idem Noguero. alleg. 16. n. 101. quibus adde Oleam in tract. de cess. iur. & act. tit. 1. quest. 1. ex num. 34. cum seqq. latissime variis iuris fundamentis nos

quoque probauimus in hoc Labyrinth. 1. par. cap. 14. ex n. 1. vsque ad num. 21. vbi multa ad propositam materiam videre poteris, & ex num. 8. vsque ad 12. sequestrum inducere prohibitionem alienationis & impedire translationem dominij ac possessionis.

Prædicta etenim iura absolute 45 prohibent contrahere illos quibus bonorum administratio à iure vel à iudice interdicta fuerit annullando contractus ipso iure ab illis celebratos, nulla facta distinctione scientiæ vel ignorantiae contrahentium, quia lex prohibitiua operatur statim & per se, l. prohibitum, Cod. de iur. fisc. l. non dubium, Cod. de legib. & post plures DD. diximus hac. 4. par. cap. 9. ex num. 9. si enim alienationis prohibitiæ à iure, vel ab homine, nullitas penderet à 46 scientia vel ignorantia contrahentium, facillimè leges eluderentur, & subuerterentur dispositiones prohibentes alienationem sub pretextu ignorantiae, quæ regulariter à iure præsumitur.

Et in terminis quod quando adest 47 prohibitio alienationis legitime facta, ignorantia contrahentium illis non prodest, neque impedit quominus alienatio desinat esse ipso iure irrita & nulla; probant expressè Corneus, Capra, Ruinus, Cephal. Riminald. iun. Honded. Surd. Peregrin. Grass. Senatus Pedemont. Fufar. Ioan. Ant. Mangil. & infiniti pene alij, quos congesimus in hoc Labyrinth. 2. par. c. 22. ex num. 15. & nouissimè, nullo ex illis adducto, optimè probat Olea ubi 48 prox. tit. 1. d. quest. 1. ex num. 34. vbi probat, nullam esse alienationem factam à debitore communi post motum concursus iudicium, & factam bonorum cessionem, siue qui cum illo contraxit, sciuerit. vel ignorauerit concursus moti existentiam: & vrget quæ diximus supr. ex num. 6. & ita firmiter tenendum erit in iudicando & consulendo.

Nec obstant iura in contrarium 49 adducta ex num. 43. versic. Ad tertiam partem nostri cap. nempe lex, si ab eo, ff. de vsucap. l. qui fundum, §. qui sciens, ff. pro empt. & l. si sciens, ff. de contrab. empt. dum dicunt, quod qui sciens emit ab eo cui bonis interdictum est, non acquirit dominium: & ideo videntur requirere scientiam interdictionis,

tionis, ut nulla sit alienatio.

50 Quibus acutè respondit Olea loc. cit. d. tit. 1. quest. 1. ex num. 37. scilicet argumentum à contrario sensu esse debile; nec ex illis iuribus deduci potest, stante ignorantia valere contractum, quando præcessit prohibitio alienationis à iure vel homine facta; quia inde resultaret absonus intellectus, & repugnans tot iuris dispositionibus adductis supr. ex num. 44. vers. Contraria tamen & c. quoties enim absurdum sequitur, non admittitur argumentum à contrario sensu, ut videre est per Aluar. Valasc. in loc. communib. lit. A. n. 377.

51 Et quod illa iura debent operari nullitatem actus, siue contrahens cum prohibito alienare sciat prohibitionem, siue ignoret, constat ex Gloss. in l. pater filium, §. idem quis sit, ff. de legat. 3. nam cum textus dicat, ignorantem bona esse fideicommissio subiecta, atque illa eminentem ad soluendum creditoribus hereditariis, rectè emere, & valere venditionem: Gloss. ibid. verb. ignorant, ita ait: maxime, nam idem esset si sciuisent: cum bona fideicommissi, quamuis adsit 52 alienationis prohibitio, liberè alienentur pro satisfactione creditorum defuncti, ex multis iuribus & Doctoribus per Nos adductis in hoc Labyrinth. 2. par. cap. 7. ex num. 43. & dictam Glossam communiter sequuntur Doctores ibid. & Olea loc. cit. n. 58.

53 Quod magis expressè probatur ex text. in l. quicumque §. si ab alio, iuncta l. si quis mancipis, §. certè, ff. de institor. act. nam cum vtraque lex loquatur in contrahente cum institore post mortem domini præponentis: vtraque probat contractum valere: sed Iuriconsultus in d. §. si ab alio, loquitur in ignorante mortem, ibi: nec non si ante aditam hereditatem cum eo contractum est, æquum est ignorantem dari institoriam actionem: at in d. §. certè, dat actionem contrahenti etiam scienti mortem domini, ibi: non enim imputandum est ei, qui sciens dominum decessisse, cum institore exercente mercem contrahit. & ideo Gloss. in d. §. si ab alio, verb. ignorant, addit, maxime: ex d. l. si quis, §. certè: quasi dicat, si cum 54 scientia valet contractus, multo magis cum ignorantia, quia mandatam institoris non reuocatur per mortem

domini, donec ab hærede fuerit reuocatum; & ideo cum eo rectè contrahi potest siue scienter siue ignoranter, ut supr. n. 28. & 29.

Sed qua ratione in solutione facta 55 decocto & fallito ignorantia concursus excuset & liberet soluentem, ut probauimus & resoluius supr. ex n. 12. cum seqq. in aliis verò contractibus celebratis cum debitore fallito, ignorantia fallimenti & concursus ab ipso formati non profit contrahenti, quominus contractus ipso iure nullus remaneat? Rationem differentiae abundè scripsimus in hoc Labyrinth. 2. par. cap. 9. ex num. 114. cum seqq. & supr. ex num. 86. cum multis seqq. ibid. quibus addo nouissimè Oleam in tit. 1. quest. 1. num. 43. & Nos referens in pluribus locis, nostram theoreticam, & verissimam hanc differentiam inter contractus voluntarios & necessarios sequutus fuit idem ipse Olea in tit. 5. quest. 9. ex num. 7. cum seqq. fol. 425.

CAPVT XIII.

Creditor contrahens cum possessore maioratus sub pacto impetrandæ facultatis, quâ, possessore iam decocto, & lite concursus formata, impetravit; an graduari debeat.

S V M M A R I V M.

- 1 Status questionis proponitur.
- 2 Debitor qui bonis cessit habetur pro mortuo circa actus tangentes bonorum suorum administrationem.
- 3 Facultas alienandi bona vinculata post mortem alienantis possessoris impetrata, non prodest ad validandam alienationem.
- 4 Mors civilis æquiparatur naturali.
- 5 Dispositum in vno æquiparatorum, ceteris etiam dispositum in alio.
- 6 Æquiparatorum idem est iudicium, ac dispositio eadem.
- 7 Mandatum ad negotia à debitore datum finitur ipso iure absque alia reuocatione statim atque formauit iudicium concursus inter suos creditores:

- tores : & num. 12. vers. nec obstat.
- 8 An facultas alienandi bona feudalia, vel maioratus, impetrata pendente concursus iudicio valida sit. Resoluitur negativè, n. 16.
- 9 Facultas alienandi impetrata super bonis maioratus virtute pacti præcedentis decoctionem, valida esse potest. Sed contrarium probatur num. 20.
- 10 Mors civilis falliti non admittit ei dominium nec possessionem bonorum suorum.
- 11 Mors civilis non equiparatur naturali nisi ubi eadem militat ratio.
- 12 Equiparatorum diversum est iudicium, ubi dari potest diversitatis ratio.
- 13 Fendatarius alienans saluo assensu regio, si bonis cesserit ante assensum impetratum, an prosit assensus post decoctionem obtentus? & n. 14.
- 15 Status questionis hoc cap. agitata declaratur, eiusque resolutionem ab aliis iuris principis quam præmissis pendere ostenditur.
- 16 Facultas alienandi bona vinculata pendente concursu impetrata, sera nimis est & inualida.
- 17 Facultas contrahendi super bonis vinculatis à quo possit vel debeat impetrari.
- 18 Facultatem alienandi vel hypothecandi bona maioratus à solo possessore impetrari posse probatur.
- 19 Possessor maioratus post formatum concursum nihil potest agere in præiudicium creditorum, nec impetrare rescriptum confirmatorium præcedentis alienationis.
- 20 Mandatum debitoris ad impetrandum assensum regium super alienatione bonorum maioratus, expirat statim post formatum concursum, adeo ut creditor iam eo uti non possit.
- 21 Facultas contrahendi super bonis vinculatis impetrata nomine possessoris sine eius mandato inutilis est.
- 22 Nisi possessor illam ratam habeat expressè, vel tacitè.
- 23 Quæ ratificatio possessoris post decoctionem nullius est momenti.
- 24 Facultas Regia ad contrahendum super bonis maioratus operatur tantum ex tempore Data, non ex tempore contractus.
- 25 Actio retrotractiva requirit utrumque extremum habile.
- 26 Debitor decoctus non habet velle, neque nolle.
- 27 Contractus super bonis vinculatis celebratus sub conditione impetrandi assensum regium, ante impetrationem non obligat contrahentes, qui ab illo recedere possunt.
- 28 Fendum alienare promittens sine assensu domini, potest penitere, nec tenetur ad interesse.
- 29 Beneficiarius consentiens resignationi saluo beneplacito sedis Apostolica, potest interim revocare consensum.
- 30 Alienatio rerum Ecclesie saluo beneplacito summi Pontificis, potest revocari ante beneplacitum obtentum.
- 31 Alienatio rerum Ecclesie sub beneplacito Apostolico, si obtentum fuerit, penitentiam non admittit, etiam ante eius executionem.
- 32 Reservatio beneplaciti Principis suspendit contractum, & interim partes contrahentes penitere possunt.
- 33 Secus, post expeditionem beneplaciti.
- 34 Clausula, reservato beneplacito, &c. in contractibus rerum alienari prohibitarum, quid operetur.
- 35 Revertitur Carleual. dicens non esse penitentiam locum in contractu super rebus feudalibus sub conditione impetrandi assensum domini directi.
- 36 Facultas regia à creditore impetrata etiam in vim pacti præcedentis decoctionem debitoris, dicitur impetrata sine debitoris consensu.
- 37 Fictio retrotractiva non vocet contrahentibus quibus medio tempore ius quasitum est.
- 38 Contractus super bonis maioratus ex defectu facultatis regie nullus est ab initio, licet sub conditione illam impetrandi factus sit.
- 39 Contractus inchoatus & nondum perfectus, incidens in casum à quo incipere non potuit, vitiatur.
- 40 Creditor impetrans assensum regium post formatum concursum à debitore, graduari non potest ad bona maioratus.
- 41 Quæ fiunt tempore prohibito, vel conferuntur in tempus prohibitum, irrita sunt & nulla.
- 42 Creditores, quibuscum formatum est concursus iudicium, eo pendente possunt

possunt ex iure & persona debitoris communis validè impetrare facultatem regiam pro validitate contractuum super bonis maioratus in favorem ipsius debitoris celebratorum sub conditione impetrandi regium assensum : & n. 43. & 44.

Hivus questionis resolutio ex visceribus iuris haurienda erit, utrum scilicet creditor, qui super bonis maioratus cum possessore contraxit sub pacto de impetranda facultate Regia, quam possessore ipso postea decocto, & post formatam litem concursus, facultatem à Rege obtinuit, an possit ipsi prodesse, ita ut tanquam legitimus creditor debeat graduari inter ceteros creditores concursus ad bona maioratus.

Et pro parte negativæ, ut nimirum ea facultas tunc temporis impetrata, nequeat revalidare contractum præcedentem, vtigent sequentia fundamenta. Primò, quoniam debitor communis postquam bonis cessit, ita statum mutasse censetur, vt ex iuris censura & legis intellectu habeatur pro mortuo quoad omnes actus tangentes administrationem bonorum : vt probant text. in *l. is cui bonis*, ff. de verb. oblig. Scacc. de commerc. §. 2. glos. 5. num. 329. & 330. Stracha de decoctorib. 3. par. n. 28. Gait. in tract. de credito, cap. 2. tit. 7. num. 2359. & 2049. & 2421. Noguerol. allegat. 16. num. 101. Catalan. de indult. quest. 55. num. 83. Nos in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 14. num. 18. & 19. quibus adde Carleual. de iudic. tom. 2. lib. 1. tit. 3. dispu. 6. num. 36. Bellon. decis. 10. num. 12. & 13. & decis. 131. num. 3. & 4. Petr. Surd. conf. 405. num. 9. & num. 12. lib. 3. Tusch. lit. D. conclus. 105. Azeued in *l. 2. à princip. tit. 19. lib. 5. recopil.* & ita in nostris terminis consideravit Camil de Laratha in theat. feudor. tom. 1. par. 8. dilucidat. 76. n. 1.

Sed sic est, quod post mortem vassalli, emphyteutæ, vel possessoris maioratus alienantis, seu hypothecantis bona feudalia & vinculata sub clausula & pacto de impetranda facultate, non valeat, nec possit facultas impetrata validare contractum præcedentem, vt probant Paris de Puteo de reintegrat. feud. cap. 272. cum trib. seqq. Isernia in cap. imperialem,

num. 15. de prohibis. feud. alien. Vincen. de Franch. decis. 86. num. 1. & decis. 126. num. 7. & decis. 120. num. 3. & decis. 120. ex num. 3. Capyc. decis. 115. num. 4. Camerar. in d. cap. imperialem, fol. 88. Carleual. de iudic. tom. 2. lib. 1. tit. 3. dispu. 23. num. 18. Cephal. conf. 617. num. 168. idem Isernia in cap. 1. §. donare : qualiter olim feud. alien. pot. in visib. feud. cuius resolutionem refert & sequitur Matth. de Afflict. decis. 435. num. 12. cum seqq. Roland. à Vall. conf. 2. num. 145. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 7. ex num. 20. cum seqq. Marin. Freccia de subfeud. lib. 2. cap. 3. per tot. Fontanel. de pact. nuptial. tom. 1. claus. 4. glos. 3. par. 1. ex num. 23. & seqq. Ioan. Anton. Mangil. de evictio. quest. 36. num. 18. Nos in hoc Labyrinth. 2. par. c. 10. num. 53. 56. 57. & 58. & par. 1. cap. 33. ex num. 1. cum seqq. vbi plures alij DD. recensentur, quibus adde Bursat. conf. 89. num. 29. lib. 1. Paris conf. 18. num. 10. lib. 1. & conf. 14. num. 2. & 3. cod. lib. Vrsil. ad Afflict. d. decis. 335. num. 9. Ioan. Vincen. Anna alleg. 66. num. 4. & alleg. 67. num. 3. Schrader. de feud. par. 8. cap. 4. num. 3. Roland. à Vall. conf. 97. ex num. 46. usque ad 54. lib. 1. Gratian. discept. forens. tom. 3. cap. 514. num. 14. & 15.

Igitur facultas impetrata post formatum concursum, & abdicatam bonorum administrationem à debitore, qui habetur pro mortuo, nullo modo debet admitti, nec eius virtute potest graduari creditor, qui cum possessore maioratus nulliter contraxit à principio ex defectu facultatis.

Secundò quia mors civilis æquiparatur naturali, text. in *l. Deo nobis*, C. de Episc. & Cler. Chaffan. in consuet. Burg. Rubr. 4. §. 4. Mierez de maiorat. par. 2. quest. 9. num. 36. Medices in tract. Mors omnia soluit par. 1. n. 47. Menoch. conf. 388. num. 23. & conf. 980. lib. 10. Alexan. Trentacinq. de substit. par. 4. cap. 6. num. 4. Auendañ. in *l. 4. Tauri*, glos. 4. num. 2. & 3. Guttier. canonicar. lib. 2. cap. 1. num. 44. & num. 60. cum seqq. & practic. lib. 3. quest. 71. num. 10. Ceuall. commun. contr. Comm. quest. 63. num. 1. Surd. conf. 90. num. 23. & seqq. Hieron. Gonzal. de mensib. & Alternat. §. 5. pro em. num. 26. Gratian. discept. 102. num. 7. Caldas Pereyrade empt. & vendit. cap. 15. num. 34. Castill. de usufr. c. 64. num. 2.

num. 2. & cap. 67. num. 18. & lib. 3. contro-
uers. cap. 12. num. 23. & seqq.

5 Sed quando duo casus æquiparan-
tur à iure, quod nouiter fuit disposi-
tum in vno, etiam in altero disposi-
tum intelligitur: per plura quæ ad-
duximus in nostris *Commentar. de suppli-*
cat. ad sanctiss. part. 2. cap. 21. num. 8. &
cap. 27. num. 44. & cap. 31. ex num. 21. &
6 *seqq.* & quia æquiparatorum eadem
est ratio, & idem iudicium, ac dis-
positio, l. 1. ff. de legat. 1. Glof. in l. si quis
seruo, Cod. de furt. & in cap. si postquam,
§. fin. de elect. lib. 6. Menoch. de arbitrar.
casu 88. num. 8. Anton. Monach. decis.
Bononien. 68. num. 19. Flamin. Paris.
de confident. quest. 27. n. 74. & quest. 28.
n. 82. Mar. Antonin. variar. resol. c. 25.
num. 10. Nouar. in prax. elect. & variar.
for. quest. 8. sect. 1. num. 9. & quest.
for. 143. num. 12. lib. 1. plenè Farinac.
in fragm. crim. par. 1. lit. E. à num. 202. cum
seqq.

7 Et ideo videmus, quod sicut mor-
te naturali mandantis extinguitur
mandatum re integra; ita manda-
tum datum per debitorem ad agen-
dum, vendendum, alienandum, &
transigendum extinguitur & finitur
ipso iure absque alia reuocationis
intimatione, statim atque debitor
formauit concursum inter suos cre-
ditores: quia cum sit reuocatio
facta à iure, per se statim operatur
absque vlla interpellatione, ita vt
gesta per mandatarium ex illo die
nullius sint momenti; per leg. si cum
Cornelius 72. ff. de solut. l. si quis alicui, ff.
de acquir. hered. & ex Gomez. Arias
Decio, Stracha, Scaccia, Fabio de
Anna, & aliis probat Noguierol. alle-
gat. 16. num. 101. & 102. & seqq. quos
etiam nouissimè sequitur Olea de cess.
iur. & act. tit. 1. quest. 1. num. 36. Nos la-
tissimè quoque probauimus in hoc
Labyrinth. par. 1. cap. 28. per tot. Atque
pariformiter dicendum venit, facul-
tatem impetratam post concursum
formatum à debitore non posse reua-
lidare contractum absque ea celebra-
tum cum possessore maioratus, cum,
eo tempore, pro mortuo habeatur
iuris censura & intellectu.

8 Sed pro contraria parte, plura
similiter fundamenta considerari
possunt, hæc tamen adductis fortiora,
quæ suadere videntur quod facultas
impetrata super bonis feudalibus,

vel maioratus, valida sit, etiam pen-
dente concursus iudicio, peracto à
vassallo, vel maioratus possessore,
cum quo antea creditor contraxe-
rat sub pacto de impetrando assensu
regio.

Nam licet verum sit, debitorem
fallitum haberi pro mortuo, vt *supr.*
num. 2. non tamen ex eo potest impe-
diri facultas impetranda virtute pa-
cti præcedentis; quia in hac morte
ficta, cessat penitus ratio, per quam
ex morte naturali contrahentis im-
peditur impetratio facultatis in pa-
ctum & contractum deductæ à pos-
sessore feudi, vel maioratus, quo-
niam per mortem naturalem ita ius
ipsius extinctum est circa bona maio-
ratus, vel feudi, ac si nunquam fuis-
set in rerum natura, vt per plures di-
ximus in hoc Labyrinth. 3. par. cap. 14. ex
num. 33. cum seqq. sed statim & ipso
iure transfertur in successorem legiti-
mum eorum dominium, in cuius
successoris præiudicium & absque
expresso & nouo eius consensu facul-
tas impetrata ad firmandum contra-
ctum cum prædecessore celebratum,
nullius est momenti: quam rationem
reddunt omnes illi Doctores in con-
trarium adducti *supr. n. 3.*

At ex morte ciuili, fallito non adimi-
tur dominium, nec possessio bonorum
suorum, sed omnino retinet vtrumque
interim dum iudicium concursus du-
rat, & quousque per sententiam gra-
duationis distraherentur cum effectu
pro satisfactione creditorum, vel eis
dentur in solutum, vt sæpe diximus
& abundè, per iura & DD. variæque
iuris fundamenta probauimus in hoc
Labyrinth. par. 1. cap. 14. per tot. & signan-
ter ex num. 30. vsque ad 45.

Ex quo sequitur, quod mors ciuilis
nunquam æquiparetur morti natu-
rali nisi vbi eadem militat ratio, & in
casibus à iure expressis vel mens dis-
ponentis ita suadet, vt probant iura
& DD. *suprà* relati num. 4. quibus adde
Barbos. exactè tractantem in locis
communib. loc. 74. per tot. nec casuum
æquiparatorum eadem erit dispositio
seu idem ius, quoties dari potest in-
ter eos rationis diuersitas, vt notant
Ias. & cæteri communiter DD. in l. 1.
numer. 9. ff. de verbor. obligat. Aluar. Va-
lasc. de priuileg. pauper. par. 1. quest. 35.
num. 15.

Nec

Nec obstat quod vltimo loco di-
citur *supr. num. 7.* de mandato reuoca-
to ipso iure dato per debitorem post-
quam concursum formauit. Nam
cum debitor ipse formando concursum
abdiceret à se bonorum suorum
administrationem, ita vt ampliùs in
ea se intromittere non possit, eo ipso
reuocatur mandatum à se antea da-
tum ad res suas administrandas; quia
cum ipse debitor dominus sit priua-
tus administratione bonorum suo-
rum, fraus fieret legi & creditoribus
si duraret mandatum; quia qui per
procuratorem administrat, per se
ipsum administrare videtur, ex re-
gula iuris, qui per alium, & vltèrius
infra comprobabitur: atque ideo in
illo casu eadem militat ratio, quæ in
morte naturali.

13 Hanc quæstionem tetigit Camill.
de Laratha in theatr. feud. tom. 1. par. 8.
dilucidat. 76. in qua quærit, si ali-
quis feudum possidens contraxit de-
bita, pro quibus soluendis obliga-
uit bona feudalia saluo assensu re-
gio, & ante ipsius assensus expedi-
tionem possessor feudi decoxit, pos-
sessorque creditor assensum impetra-
uit, an talis assensus proficit? Et pro
Negatiua num. 1. adducit, quod de-
coctus, pro mortuo reputatur, & post
mortem possessoris feudi assensus nec
conceditur, nec prodest concessus.
Deinde num. 2. dicit contrarium esse
verius, & fuisse iudicatum per Re-
gentem Lauarium in decoctione Ban-
ci Rauascherij, per hanc rationem,
14 quia dominium bonorum feudali-
um, debitore adhuc viuo existente, quam-
uis decocto, nulli erat quæsitum,
& propterea assensum regium posse
operari suum effectum. Et num. 3.
ait, quod contrarium foret, si de-
bitor reuera fuisset mortuus, quia
tunc statim dominium rerum feu-
dali-um hæredi quæritur, in cuius
præiudicium Rex assensum præsta-
re non poterat sine nouo ipsius con-
sensu, vt sæpe dixerat: & ex Iser-
nia hoc idem firmauerat Camill. de
Curte in suo diuersor. iur. feud. ca-
pit. 5. num. 131. par. 2. quia ea omnia re-
fert.

15 Quid igitur dicendum in hac con-
trouersia? Et fateamur quod si nostra
quæstio solum penderet à difficul-
tate & argumentis propositis, & per
Salgad. Labyr. Cred. Tom. III.

Nos consideratis & aliis illustratis
ex num. 2. opinionem & resolutionem
Camilli de Laratha, & Camilli de Cur-
te, veram esse. Sed vereor ne ipsi Do-
ctores difficultatem non penetraue-
rint, ideòque viam veritatis non cal-
luerint; cum difficultas huius quæ-
stionis & eius resolutio pendeat ex
aliis iuris principiis: & consequen-
ter contra hos Doctores resoluend-
um arbitror, vt facultas lite super
concurfu pendente impetrata nihil
creditori impetranti prodesse pos-
sit.

Moueor primò, quia facultas, siue
17 assensus regius à nullo alio potest
impetrari quam vel ab ipso maio-
ratus, aut feudi possessore, vel ab
ipso creditore recipiente in eodem
contractu mandatum & potestatem
illam impetrandi nomine possesso-
ris, vel ab aliquo alio extraneo no-
mine possessoris nullum habente
mandatum: sed nullo horum ca-
suum facultas validè impetratur post
peractam & formatam litem con-
cursus: ergo nullo modo conualida-
ri potest contractus & hypotheca
præcedens ex tali assensu sic impetra-
to, cum in omnibus his casibus
deficiat habilitas seu idoneitas per-
sonarum in tali impetratione inter-
uenientium.

Nam respectu possessoris maiora-
18 tus, quod ipse solus possit impetra-
re facultatem ad alienandum, vel
hypothecæ subiiciendum bona maio-
ratus, probant Ludou. Molin. de
primogen. lib. 4. cap. 3. in princip. Auen-
dan. de censib. cap. 63. num. 2. 3. & 7.
Nos in hoc Labyrinth. par. 2. cap. 11. nu-
mer. 129. sed si ipse impetraverit post
motum à se iudicium concursus in-
19 ter suos creditores, nullius erit mo-
menti, cum iam inhabilis omnino
factus sit ad contrahendum; vel tran-
sigendum, aut quouis alio modo dis-
ponendum de bonis suis in concursu
iudicium deductis, eo quod à se
eorum administrationem abdicauerit,
adeo vt si aliqua bona in concursu
deducta alienare præsumpserit,
non transfert dominium nec possessio-
nem illorum in contrahentem; ne-
mo enim bonorum suorum admini-
stratione priuatus valide potest illa
alienare: text. in l. Iulianus 10. ff. de
curat. furios. l. 19. de regul. iur. l. 15. cui

N bonis

boni 6. ff. de verb. oblig. bonus text. in l. furiosi 41. ff. de regul. iur. per quæ iura hoc probant Saccia de commerc. §. 2. glos. 5. num. 329. & 330. & n. 445. Stracha de decoctor. par. 3. num. 28. Gait. de credito, cap. 2. ad ritul. 7. num. 2049. Catalan. de indulto, cap. 55. num. 83. Franchis decis. 55. num. 5. Boer. decis. 203. num. 3. Nogueroi. allegat. 16. num. 101. & sequent. & cap. 19. num. 138. & 139. Valenz. Velasquez, cons. 111. num. 7. cum seqq. lib. 2. & cons. 19. ex n. 43. & 44. adde nouissimè Oleam de cess. iur. & act. tit. 1. quæst. 1. num. 34. & 35. licet neminem alleget; Nos abunde in hoc Labyrin. par. 1. cap. 14. ex num. 4. & ex num. 11. cum sequentib. usque ad num. 18. inclusiue: Ergo ipse debitor non poterit impetrare facultatem, cum sit destinata ad hypothecandum & alienandum bona maioratus, aut feudi, quorum administratione post concursum foamatum interdictus est.

20 Respectu creditoris qui cum possessore maioratus contraxit, ante decoctionem, cui in contractu data fuit potestas & mandatum ad impetrandum assensum regium, etiam resoluendum est non valere impetrationem, eo quod tale mandatum, statim post concursum formatum à possessore maioratus, fuit extinctum & resolutum ipso iure; facultas autem impetrata post mandati reuocationem nullius est momenti, quantumuis creditor ignoret mutationem status debitoris, & concursum ab ipso motum; vt abunde probant Doctores superius adducti numer. 7. ergo eiusmodi facultatis obtentu impetrans creditor graduari non potest ad bona maioratus.

21 Multo minus facultas impetrata ab extraneo nomine possessoris maioratus, neque sibi, neque alteri proderit: nam cum eam impetret nomine possessoris, si cum mandato expresso post concursum facto, impetratio nulla sit & inefficax, ex dictis proximè; multo minus admittenda erit sub mandato ficto, & nomine eius qui per se illam impetrare non potest, quia tantum potest quis per alium facere, quantum per seipsum, & non amplius: prout considerauimus in hoc Labyrin. par. 1. cap. 28. ex num. 20. & sequent. & quod alicui suo nomine facere non licet, nec alieno

licebit reg. quod alicui 67. de reg. iur. in 6.

Et quamuis ex stylo Curia per 22 extraneum impetretur facultas ad alienandum, vel hypothecandum bona maioratus nomine possessoris, non docto de mandato, vt ad longum probauimus in hoc Labyrin. par. 1. cap. 39. per tot. tamen hæc facultas inutilis est quo vsque possessor eam 23 ratificet expressè, vel tacitè, ea vtendo: vt videre est in eod. cap. 39. ex num. 31. cum sequent. vbi adde Mascard. de probat. tom. 1. conclus. 368. ex numer. 21. Rotam apud Barbof. de pension. part. 1. quæst. 1. ex num. 19. cum seqq. Sed hæc ratificatio facta tempore decoctionis & concursus pendens, non potest prodesse, vt statim probabitur: ergo nullo modo valere poterit facultas impetrata post concursum formatum à debitoribus; nam in his, in quibus principalis est inhabilis ad actum, multominus peragi poterit per procuratorem, quantumuis expressè constitutum, cum inhabilitas constituentis influat in mandatum.

24 Secundum & efficax fundamentum reddens inutilem & inualidam hanc facultatem, concursu à debitoribus formato pendente, impetratam, ex eo prouenit, quod facultas regia operatur tantum ex nunc, à tempore datæ; non ex tunc, à tempore contractus & consensus præstiti à possessore maioratus; quia ille prior contractus, deficiente assensu seu facultate regia, fuit nullus & inefficax, & robur dumtaxat recipit ac validitatem à tempore impetratæ facultatis, & non in antea: de quo innumerabiles penè Doctores, & Rotæ decisiones, contra Carleualium congesimus, in hoc Labyrin. 2. par. cap. 21. ex num. 31. usque ad num. 41. & sequent. & alios etiam quamplurimos, ac Rotæ decisiones cumulauimus par. 1. cap. 33. ex num. 19. cum sequent. & à princip. eius. cap. sed eo tempore reperitur possessor maioratus inhabilis ad contrahendum, vt latius remissiuè diximus supra ex num. 18. & sequentib. & ex num. 2. ex quo iam nouum consensum ad hypothecandum præstare sit inhibitus, prior autem fuerit inutilis ante assensum regium, ad latissimè comprobata in hoc Labyrinth. part. 2. capit. 10. ex numer. 58.

&

& superius ibid. ergo talis facultas subsistere non poterit.

25 Tum etiam quia cum ille prior contractus fuerit nullus; ad illum non potest retraheri facultas in contractu posita sub conditione, quia fictio retrahitiua requirit vtrumque extremum habile, nempe extremum à quo, & extremum ad quod: & in terminis quod facultas impetranda posita conditionaliter in contractu inito cum possessore maioratus superueniens non retrahatur ad tempus contractus, cum consensus fuerit inefficax, ex plurimis doctoribus probauimus d. cap. 21. ex num. 42. cum multis seqq. & ex num. 55. & seqq. Ergo multo minus admittenda erit retrahitio quando in vtroque extremo deficitabilitas; nam facultas accedit post formatum concursum per debitorem, & eo tempore quo inhabilis reperitur ad contrahendum & consensum præstandum: iuxta ea quæ signanter diximus d. c. 21. ex n. 42. usque

26 ad 45. quia iste debitor iam non habet velle aut nolle, vt probant omnes illi Doctores citati supr. n. 2. & 19.

27 Et quod contractus celebratus super bonis maioratus, vel feudi, vel emphyteusis, sub conditione impetrandæ facultatis, sit nullus & inefficax ab initio, & pœnitentiam interim admittat, ita vt liceat cuiuslibet ex contrahentibus liberè ab eo resilire, ad differentiam aliorum contractuum conditionalium super rebus alienari non prohibitis inito, cum sint à principio validi, nullo iure illis resistente, nullus ex contrahentibus potest pœnitere, quia efficaciter & validè manserunt obligati contrahentes sub conditione casuali, quæ si postea purificetur, facile retrahitur ad tempus contractus.

At verò super bonis alienari prohibitis ab initio ius resistit, & contractus manet inefficax, & ideo superueniens facultas ex nunc tantum validat contractum, nisi interim aliquis ex contrahentibus ab eo discesserit, prout potest impune: vt vltra innumeratos penè Doctores, & Rotæ decisiones cumularas in hoc Labyrinth. par. 1. dicto capit. 33. ex num. 19. & multis sequent. & par. 2. cap. 21. ex num. 40. plurimi Salgad. Labyr. Credit. Tom. III.

alij addi possunt idem tenentes; latissimè & eleganter tractat & ita resoluit Schrader de feud. tom. 1. par. 8. cap. 4. ex num. 10. cum sequentib. & à princ. & iterum idem Schrader. tom. 2. p. 10. sect. 1. ex num. 173. cum sequent. vbi dicit quod vassallus sicut nequit feudum alienare absque domini consensu, ita nec compromittere super bonis feudilibus: quod si fuerit, licitum erit cuiuslibet parti antea pœnitere, & à compromisso discedere: videndus etiam erit tom. 1. par. 8. cap. 1. à num. 43. & seqq.

Et in optimo casu idem probauit Rota in decision. 68. ex num. 10. post tract. de manutent. Ludou. Posthij, his verbis: Nec dicatur stetit per dominum Flaminium, quominus donatio effectum sortita fuerit, qui debuit ex conuentione impetrare assensum regium, arg. leg. iure civili, ff. de condit. & demonstr. Quia cum talis consensus potuerit quodocunque impetrari, vt per Afflict. in consuet. Reip. lib. 3. rubr. 5. de reuocand. alien. feud. numer. 75. eius impetrationem anteuertit D. Anton. eandem terram Fossæ-cœcæ alteri vendendo, ex quo donationem, quæ ante obtentum assensum regium erat in pendenti, Lucas de Penna in l. civili, num. 4. Cod. de fund. patrimon. lib. 11. intelligitur reuocasse: ad tradita per Iason. in l. non omnis, num. 4. ff. si cert. pet. & ita impediuit ne assensus regius ad fauorem Flaminij impetrari posset, quandoquidem ille non retrahitur in præiudicium Tertij, cui interim ex tali alienatione ius fuit quæsitum: vt tradit idem Afflict. vbi supra num. 74. & in decis. 286. ex Bart. in l. instar, num. 18. Cod. de iur. fisc. lib. 10. Bald. in l. obseruare, §. post hæc, num. 9. de offic. Proconf. & notatur in l. bonorum, ff. rem rat. hab. &c. hæc tenet Rota.

Et quotiescunque actus sine consensu superioris fieri non potest, actus non habet effectum, donec consensus superioris superuenierit, & interim non est obligatorius, sed remanet nullus, ex celebri doctrina Baldi, & plurimorum aliorum Doctorum comprobauimus latè in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 35. ex num. 32. cum seqq. vbi plura applicantur fundamenta, quibus adde pulchra similia ex part. 2.

cap. 4. ex num. 36. usque ad num. 42. & cap. 21. ex num. 55. adest etiam pulchra definitio ad hanc materiam, Anton. Fabri, in suo Cod. libr. 7. tit. 3. de libert. defm. 2. per tot. fol. 788.

28 Consonat Thoro in compend. decis. tom. 2. verb. reuocans, fol. 607. col. 2. post med. vbi post alios dicit, quod promittens sine assensu domini alienare feudum, potest pœnitere, nec tenetur ad interesse: & latius in verb. reuocatio alienationis. fol. 608. col. 3. ad med. dum ex aliis tenet, in venditione feudi cum clausula de impetrando assensu, posse interim re integra, & gratia nondum data, quemlibet ex contrahentibus pœnitere. Ipse Thoro etiam in eod. compend. par. 1. verb. assensus an praferatur: probat quod contractus celebratus sub conditione impetrandi assensum, nullam habet firmitatem, & potest interim quælibet pars pœnitere, & liberè ab eo rescire: & ex Afflic. idem firmat Capycius Galeota controuers. lib. 1. controu. 66. à num. 15. & num. 26. & 27. & quod iste contractus interim nullum ius tribuat contrahentibus ante assensum impetratum, tenet Ricc. in prax. alien. rer. Eccles. in decis. 85. & decis. 36.

Similiter Augustin. Barbosa in vot. decis. lib. 3. vot. 126. num. 68. post Achill. de Grass. decis. 2. de pact. Verall. decis. 12. par. 3. Iacob. de Puteo decis. 343. lib. 1. in correct. Marefcot. lib. 1. var. resol. cap. 14. in princ. Rot. decis. 624. num. 12. par. 1. recent. affirmat quod contrahens perfectè per scripturam publicam sub conditione impetrandi assensum Pontificium aut Regium, potest interim qui contraxit liberè pœnitere ante impetrationem assensus, & sic à contractu liberè recedere, quicquid dicat Molina de primogen. lib. 1. c. 3. n. 48.

Et quod quandiu non est impetrata facultas, interim nullum ius nec in re, nec ad rem sit quæsitum emptori, arg. text. in l. siquis sub conditione, ff. siquis omiff. caus. testam. Aretin. conf. 11. col. 1. Cassador. decis. 24. super Reg. Cancell. Ricc. in prax. alienat. rer. Eccles. resol. 70. num. 3. vbi affirmat ita tenuisse Rotam in vna Romana, Dominus, 9. Decemb. 1588. coram Scraph. & ideo in alienatione rerum Ecclesiæ sub beneplacito Sedis Apostol. ante illud obtentum potest quilibet ex contrahentibus pœnitere: vt

pluries tenuit *Rotam*, vt videre est apud Puteum decis. 353. num. 1. & 2. lib. 1. Achill. decis. 59. aliàs 2. de pact. Caputaqu. decis. 184. aliàs 12. par. 3. Rot. diuers. decis. 573. num. 2. par. 1. Farinac. decis. 255. tom. 2. par. 2. in recent. hanc etiam opinionem vt certissimam tenet Hieron. Gonzal. regul. 8. Cancell. de Alternat. glos. 12. ex num. 81. cum multis seqq. plures Doctores, & Rotæ decisiones allegans, ad hoc, vt quilibet ex contrahentibus possit interim liberè pœnitere, & à contractu rescire: & quod ante beneplacitum seu assensum impetratum contractus non obliget efficaciter, post varios DD. & octo Rotæ decisiones tenet Ricc. in decis. Cur. Archiepisc. decis. 31. per tot. Conuenit Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 44. num. 67. vt consentiens reservationi pensionis, aut reservationi beneficij sub beneplacito Sedis Apostolicæ, possit interim liberè pœnitere: multa quoque in proposito congerit Hieron. Gonzal. de Alternat. glos. 12. n. 82.

Et in materia alienationis rerum Ecclesiæ, saluo beneplacito Apostolico, optimè loquitur Oliuer. Beltramin. in adnotat. ad Alex. Ludouis. decis. 410. post num. 9. dicens Rotam sequi distinctionem, quod aut nondum est impetratum beneplacitum, & tunc erit locus pœnitentiæ, ex Puteo decis. 343. lib. 1. Achill. de Grass. decis. 2. de pact. Rot. decis. 206. par. 4. in nouissim. & decis. 624. in fin. par. 1. recentior. & testatur fuisse dictum in Romana, Rescissionis, coram Blanchetto, impressa penes Marchesan. de commiss. tom. 2. fol. 98. sub num. 6. & in alia Nullius de Vastalla coram Cardin. Lancell. impressa penes eundem Marchesan. d. tom. 1. fol. 100. num. 1. & in altera Romana Garra 5. Decemb. 1616. coram Pamphil. vbi de resignatione officij tractabatur, & per plures alias decisiones Rotæ ralas à Marefcotto var. resol. lib. 1. cap. 14. num. 5. Mantic. decis. 201. ita tamen vt post obtentum beneplacitum nullus ex contrahentibus possit amplius pœnitere, etiam ante eius executionem, ex Rota decis. 205. & melius decis. 206. par. 4. in nouiss. Mantic. vbi prox. & per plures alias decisiones adductas à Marefcotto d. cap. 14. num. 1. ad quod alias etiam duas decisiones Rotæ adiecit ipse Beltramin.

Beltramin. d. num. 9. ad fin. & quod contrahentes sub beneplacito Apost. Sed. vel assensu impetrando possint interim pœnitere, optima adest decisio Farinac. 437. fol. 400. par. 1. recent. vbi quod talis contractus interim non valet etiam firmatus iuramento, vbi ad idem alia citantur decisiones.

32 Gratianus discept. forens. tom. 3. capit. 514. latè controuertit: & à principio. adducit Doctores denegantes pœnitentiæ ante obtentum beneplacitum Apostol. & assensum: sed postmodum ex num. 7. cum sequentibus post plurimas Rotæ decisiones & Doctorem autoritates idem concludit quod Oliuer. Beltram. vt ante assensum & beneplacitum obtentum, possit quilibet ex contrahentibus sub conditione illud impetrandi pœnitere, cum eadem beneplaciti & assensus reservatione inducatur contractus imperfectio nullum producens effectum; secus post beneplacitum expeditum, licet nondum executioni mandatum, vbi latissimè videbis: & satisfaciunt iuribus quæ incautè adduci solent ad probandum quod in contractibus conditionalibus non liceat interim pœnitere: quia illa iura loquuntur in rebus alienabilibus, & in quibus non adest alienandi prohibitio, & sic in contractibus ab initio validis, & omni iure permissis.

34 Augustin. Barbosa de Clausul. capit. 135. asserit hanc clausulam, reseruato beneplacito, in contractibus super rebus alienari prohibitis appositam, operati vt contractus nondum sint perfecti, sed vt euitetur poena Commissi, ad quod plurimos Doctores conducit.

Et pro fundamento huius nostræ certissimæ resolutionis adest doctrina Baldi in l. si in certos, §. deportatos, ff. de legat. 3. ibi, factum, quod eget approbatione vel confirmatione superioris, non trahit suum effectum donec approbetur & confirmetur à Superiore: quam doctrinam sequuntur quamplurimi, quos ad longum congestimus in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 35. ex num. 33. & ex num. 17. cum multis sequentibus. vbi ex num. 29. cum sequentibus. probatur quod cum ad perfectionem venditionis aliquid remanet agendum etiam ex voluntate partium, venditio interim dicitur inefficax & inutilis quoad

Salgad. Labyr. Credit. Tom. 111.

omnes iuris effectus, ita vt interim possint contrahentes, vel alter eorum liberè pœnitere: quibus locis multa alia videbis omnino conducibilia: & pro eadem doctrina plura quoque obseruare poteris, part. 2. cap. 4. ex n. 36. usque ad num. 42. & optimè ead. 2. par. cap. 21. ex num. 55. cum multis seqq.

Hæc adduxi, vt euidentius conuincatur Carleual. autumans non esse locum pœnitentiæ in contractu feudali sub conditione impetrandi assensum, & quod sit ab initio validus, & retrotrahatur assensus postea subsequutus: quem ex ipsiusmet doctrina reprobaui in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 33. ex num. 3. & latius par. 2. cap. 21. ex num. 33. & ex num. 55. ipsum tamen sub dubio obiter sequi videtur nouissimè Olea de cess. iur. & act. tit. 8. quæst. 3. ex num. 22. & seqq.

Quo supposito, ex cessione bonorum subsequuta, duo resultant quæ impediunt effectum futuræ facultatis; alterum est, reuocatio contractus præcedentis tanquam informis & imperfecti atque inefficacis, nullum tribuentis ius in re, vel ad rem, contrahentibus, ante facultatem obtentam, ex pœnitentiæ debitoris, & dissensu inducto ex iuris dispositione; quo casu facultas superueniens nihil prodesse potest, quia non reperit subiectum super quo subsistere valeat, Gloss. in cap. per tuas, 6. vers. praesumendum, de condit. apposit. vbi notat Abb. num. 8. Afflic. in constit. Constitutionem, num. 48. & decis. 335. numer. 11. & seqq. Marin. Frecc. de subfeud. lib. 2. in commentar. eiusd. constit. num. 86. & sub titul. de assensu, eod. lib. quæst. 30. per tot. A Ponte de potest. proreg. titul. 6. §. 1. num. 22. & 23. Francisc. de Amic. in repetit. titul. de his qui in feud dar. post. §. 17. sed quia in hypotheca, pag. mihi 21. Paris de Puteo de reintegr. feud. cap. 298.

Secundum fundamentum est, quia per concursum formatum, reperitur mutatus rerum status eo tempore quo accedit facultas, & ideo nihil operatur, Freccia d. quæst. 3. num. 3. & ex n. 8. ad fin. quæstionis, facit Molin. de primogen. lib. 2. cap. 6. ex num. 10. & seqq.

Consonat resolutio Thori in compend. decis. par. 1. verb. assensus an praferatur: vbi ait, quod si assensus, sub cuius conditione celebratus fuit contractus,

N 3 superuenit

superuenit ante pœnitentiam & reuocationem, reuocatio subsequuta non tenet: si verò ante impetratam facultatem, ista non tenet, quia non reperit subiectum habile super quo subsistat: vbi etiam quærit, quid si eadem die appareant reuocatio, & assensus, quis actus præsumatur præcessisse? & resoluit reuocationem præsumi præcessisse. Idem tenet Galeota d. contr. 66. à n. 49. nisi alter contrahens possideat, vt opinatur Olea tit. 8. d. quæst. 3. n. 25. videndus à d. n. 22.

36 Tertium fundamentum destruens facultatem impetratam post concursum formatum à possessore maioratus, ex eo oritur quod ipsa facultas reperitur impetrata absque consensu debitoris, qui licet à principio adfuerit ante concursum, eo tamen sequuto interim, consensus ille defecit, quia concursus interueniens impedit ne facultas postea impetrata cum eo iungatur, nam medium inhabile, ex quo tempore persona debitoris annihilata fuit, & inhabilis facta ad contrahendum impedit extrema coniungi, quia quando medium est inhabile infuit inhabilitatem in extrema, l. fin. ff. de fluminib. l. qui sella, §. fin. ff. de seruit. rustic. l. tria prædia, ff. de seruit. urban. conf. 8. præd. iun. conf. 15. n. 4. lib. 4. Surd. Socin. num. 17. & conf. 136. n. 34. Anton. Monac. decis. Florent. 62. num. 18. Cardin. Tusch. tom. 5. lit. M. conclus. 173. num. 31. Rot. decis. 61. impressa penes Viuian. post tract. de iure patron. Castrenf. conf. 422. num. 3. vbi loquitur quod quando extremum debet transire per medium inhabile, vires suas amittit. Florian. de Sancto Petro quæst. 3. dub. 1. num. 22.

37 Tum etiam quia fictio translatiua non operatur in præiudicium Tertij, cui medio tempore fuit ius quæsitum, prout sunt creditores, quibus interim facta fuit cessio bonorum, & ex ea ius quæsitum valde considerabile, ad latè tradita in hoc Labyrinth. part. 1. cap. 40. à princip. & hac 4. par. cap. 1. per tot. in quorum præiudicium translatio de tempore impetratæ facultatis ad tempus contractus præambuli fieri nequit, prout ex pluribus probauimus in nostris commentar. de supplicat. ad sanctiss. par. 2. cap. 17. num. 52.

38 Deinde quia ille prior contractus,

& consensus de alienando bona maioratus, ex defectu facultatis regie fuit ab initio inefficax, informis, imperfectus, & nullus, quamuis sub conditione impetratæ facultatis, vt latius dicitur num. 24. & ex num. 27. ita vt facultas recipiat tantum robur ex nunc à tempore concessionis, iuxta Doctores adductos supra num. 24. ideo talis contractus imperfectus & inefficax sumit initium ab eo casu, quo non poterat inchoari, facto nempe concursu, ex quo priuatur facultate contrahendi, vt supr. num. 18. & 19. quia quando actus non est ex omni parte perfectus & consummatus, corrumpitur omnino, si deueniat ad eum casum à quo initium capere non potuisset, l. pluribus, §. etsi placeat, ff. de verb. oblig. l. inter stipulantem, §. sacram, l. existimo, ff. eod. titul. l. si metallum, §. si seruo alieno, ff. de his que pro non script. hab. l. pro parte, ff. de seruitut. l. post finitam, ff. de suspect. tutorib. Decius in l. in ambiguis, §. non est nouum, num. 2. vbi etiam Cagnol. num. 2. ff. de reg. iur. Petrus Surd. decis. 51. num. 7. & consil. 211. num. 10. secus si actus fuisset consummatus & perfectus, l. si Gaudentius, Cod. de contrah. empt. l. in substitutione, ff. de vulgar. l. si heredi, ff. ad Trebell. l. generaliter; Cod. de Episcop. & cleric. l. fin. Cod. de nupt. Tiraquell. in tract. cessante causa, limit. 11. num. 15. & limit. 12. num. 1. Anton. Gomez. in l. 6. Tauri, num. 11. & in leg. 40. num. 22. & l. 48. num. 5. & variat. par. 1. cap. 19. n. 14. Matienzo in l. 1. glos. 4. num. 20. tit. 8. lib. 5. recopil. Mieroz de maiorat. part. 2. quæst. 6. num. 38. Ceual. commun. contra commun. quæst. 666. num. 10. & quæst. 729. num. 18. Surd. conf. 116. n. 47. & conf. 250. num. 24. Marta decis. 22. num. 2. Ergo nullo modo facultas regia validare potest priorem illum contractum, arg. cap. factum legitime retractari non debet, licet casus postea euenerit, à quo non poterat inchoari, de Regul. iur. lib. 6. vbi August. Barbof. in remiss.

40 Ex quibus euidenter deducitur, creditorem, qui cum possessore maioratus contraxit sub conditione siue clausula impetratæ facultatis, non posse graduari ad bona maioratus in concursu deducta, virtute facultatis impetratæ & obtentæ tempore, quo possessor maioratus debitor bonis

nis cessit, & concursum formauit inter suos creditores, quia multis de causis ipsa facultas nulla est, & prorsus inutilis, habilitas etenim in vtroque extremo defecit, vt probauimus hætenus, imo vtrumque tempus, contractus scilicet, & facultatis obtentæ, reperitur inhabile, cum in vtroque iuris prohibitio adfuerit; nam facere aliquid tempore prohibito, vel conferre eius perfectionem in tempus prohibitum, paria sunt, & tale factum semper remanet nullum, l. in tempus, ff. de hered. instit. l. Stichus seruus meus, ff. de manumiss. testam. l. quod sponsæ 4. Cod. de donat. ant. nupt. Decius in l. eum qui, n. 4. ff. de iurisdict. omn. iudic. Crauet. conf. 175. num. 8. Cardin. Tusch. lit. P. conclus. 88. num. 3. Thom. Sanch. in præcep. Decalog. lib. 7. cap. 2. num. 54. Tiraquell. in tract. de iur. Constit. par. 3. limit. 2. num. 3. cum seqq. & in tract. de iur. marit. glos. 1. & in tract. de primogen. quæst. 40. num. 178. Mascard. de probat. conclus. 1078. num. 1. Valasc. consult. 77. num. 4. Connanus commentar. lib. 8. cap. 2. num. 7. Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 4. cap. 712. num. 1. Cald. Pereira consil. 17. num. 12. quanto magis irrita erit & inanis hæc facultas trahens originem ab actu & contractu inutili & prohibito, & simul intenditur perfici in tempore similiter prohibito, & à quo incipere non potuit.

41 Hæc tamen resolutio verissima, fallit in creditoribus, qui etiam concursu pendente, possunt ex iure & persona debitoris valide impetrare facultatem, sub qua impetranda debitor communis ad sui vtilitatem contraxerat cum feudatario, vel possessore maioratus: prout ex pluribus Doctores probauimus superius hac 4. par. cap. 1. num. 37. Et ratio differentia est, quia in quæstione de qua agimus, facultas impetratur per creditorem contra bona debitoris communis ad sui ipsius vtilitatem & commodum priuatum, atque in damnum & præiudicium tam debitoris communis quam cæterorum creditorum, quia ex tali facultate diminuitur ipsius debitoris patrimonium: quod admitti non debet, ex hætenus comprobatis num. 15. cum seqq. & num. 37.

43 At verò quando creditores ipsi im-

petrant facultatem ad commodum debitoris communis decocti, & eius persona & nomine, cessant omnes rationes & fundamenta hætenus considerata in altero casu, quia in isto creditores iuste tractant de augendo & conseruando patrimonio debitoris; in quo nulla adest prohibitio, ad latè comprobata supr. hac 4. par. cap. 1. per tot. cum hoc tendat ad commodum & vtilitatem omnium 44 creditorum, & cessant omnes rationes, propter quas debitor contrahere prohibetur, quæ tendunt ad diminutionem sui patrimonij, prout latissime per varia iura & fundamenta probatum reliquimus in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 14. ex num. 62. cum seqq. & cum contractus celebratus inter debitorem ad sui fauorem, & possessorem maioratus sub pacto & conditione impetrandi facultatem, sit de iuribus debitoris decocti, si creditores, qui in eius locum subrogati sunt, illam non impetrarent eius nomine, debitor ipse amitteret ius sibi quæsitum ex tali contractu, quæ iactura cederet in damnum creditorum; & propterea ipsi, non secus ac debitor ipse, ratione sui interesse, ex persona & nomine sui debitoris possunt impetrare hanc facultatem, vt bona ipsius conseruentur, & augeantur, aut saltem nullam patiantur diminutionem: prout abunde ex variis exemplis ex fontibus iuris desumptis ostendimus supr. in d. cap. 1. cum SS. seqq. huius 4. par.

CAPVT XIV.

Vtrum creditor possit gradum assequi in concursu & agere ex priori contractu postea nouato, quando nouatio vel nulla fuit, vel rescissa.

S V M M A R I V M.

- 1 Species quæstionis proponitur.
- 2 Nouatio inducitur ex voluntate contrahentium.
- 3 Voluntas elici potest & probari ex actu nullo.
- 4 Voluntas testatoris deduci potest ex dispositione

- dispositione etiam nulla & irrita.
- 5 Confessio facta in instrumento nullo, sustinetur, vitiatum instrumento.
 - 6 Per obligationem ex causa transactionis factam contrahitur noua hypotheca in augmentum primae obligationis, si transactioni non stetur. Etiam si transactio facta sit animo nouandi precedentem obligationem, num. 8. quod declaratur remissiuè infr. num. 22.
 - 8 Pignora data pro contractu innouato, remanent obligata accessorie pro primo contractu, licet nullus & irritus sit secundus.
 - 9 Prior obligatio non nouatur per posteriorem & irritam, vel rescissam: & num. 16.
 - 10 Creditor consentiendo alienationi rei sibi obligatae, recuperat hypothecam, si contractus alienationis sit nullus.
 - 11 Vusufructus non extinguitur per consolidationem subsequutam rescissam, vel irritam factam: & num. 15.
 - 12 Aëtus validus precedens non tollitur per subsequentem inuallidum & nullum.
 - 13 Per contractum secundo loco factum, non censetur recessum à primo, si secundus sit inutilis.
 - 14 Conductio reuiuiscit, nec extinguitur per emptionem rei conducta nulliter factam.
 - 17 Renuntiatio obligationis principalis nulliter facta non extinguit accessorias.
 - 18 Creditor potest agere ex priori contractu nulliter innouato, & debet graduari in concursu.
 - 19 Voluntas testatoris declarari potest per dispositionem nullam; secus est in contrahentibus.
 - 20 Contrahentes non dicuntur habere animum nouandi, si secundus contractus sit inutilis & nullus.
 - 21 Reuocatur Ludouif. decis. 76. ex aliis Rota decisionibus, & communi Doctorum sententia.

HÆc quæstio ingentes patitur difficultates, non consideratas à Doctoribus illam tractantibus, quæ maioris elucidationis gratiâ in hanc hypothese[m] reducitur. Titius creditor centum mutuauit Sempronio debitori sub hypotheca generali, vel

speciali: postmodum per secundum contractum inter eisdem celebratum, prior nouatus fuit: pro tempore, secundus iste contractus propter aliquem defectum vel fuit rescissus, vel nullus declaratus: quæstionis est, an creditor ex priori contractu sic nouato agere possit, & creditum suum in iudicio concursus deducere, ac per sententiam inter ceteros creditores gradum obtinere debeat.

Pro parte negatiua, multa vrgent: 2 Primò, quod nouatio inducitur ex voluntate contrahentium, l. 1. & toto tit. ff. de nouat. l. 3. & toto tit. Cod. eod. sed per secundum contractum innouantem, quantumuis nulliter & inutiliter celebratum probatur voluntas, quæ de per se operatur, textus est in l. qui à patre tutor scriptus est aut non iusto testamento, perinde ac si ex testamento, aut non ut lege præcipiebatur, conformandus est ad tutelam gerendam, perinde ac si ex testamento tutor esset, id est ut satisfactio ei remittatur. 3. ff. de confirm. tut. item text. in l. Paulus respondit, etsi testamentum patris irritum esse apparuerit, tamen tutores pupilli, siue curatores filij, nihil contra orationem diuorum Principum fecisse videri, si secundum voluntatem defuncti testamento scriptam, prædium rusticum pupillarem vendiderunt: ff. de reb. eor. alius text. in l. etsi transferam legatum in eum, cum quo nobis testamenti factio non est, siue in seruum proprium cui sine libertate legauero, licet eis non debeat, nec illi tamen debetur cui fuerit ademptum. 20. ff. de adimend. legat. quibus adde leg. legatum 24. ff. eod. tit. l. puberem, Cod. de iur. deliber. l. 3. §. qui habet, ff. de seruit. rustic. præd.

Ex quorum iurium determinatione 4 ne deducunt communiter Doctores, quod ex dispositione nulla, irrita, & inutili deduci & inferri potest voluntas testatoris: post alios Tiber. Decian. conf. 3. num. 36. & conf. 49. num. 30. lib. 1. Aluarad. de coniectur. ment. defunct. lib. 3. cap. 2. §. 1. num. 5. fol. 140. Aluar. Valasc. consult. 61. num. 15. 16. & 17. Mantic. de coniect. ult. vol. lib. 3. tit. 20. Miercz de maiorat. initio 2. par. num. 29. Bursat. conf. 5. num. 3. Mascard. de probat. conclus. 1417. num. 40. Menoch. conf. 483. num. 10. lib. 5. & præsumpt. 15. per tot. lib. 4. iunct. præsumpt. 117. Percyr. de

de fideicom. art. 25. num. 35. & conf. 62. num. 24. lib. 2. Surd. decis. 152. num. 18. & 19. & de aliment. tit. 2. quæst. 15. num. 103. & tit. 9. quæst. 25. num. 92. idem Surd. conf. 28. num. 50. & 51. lib. 1. vbi ex hac doctrina deducit quod confessio facta in instrumento nullo, sustinetur, vitiatum instrumento, quia est quid diuersum ab eo: quem refert Castill. controu. tom. 5. c. 108. sub n. 3. vbi per tot. c. plurimis Doctoribus citatis, latè de hoc fundamento & doctrina agit. Ergo idem videtur dicendum in nostra quæstione vt licet secundus contractus ex aliquo iuris defectu & impedimento sit nullus & irritus, nouatio tamen prioris debeat permanere, cum proueniat à voluntate contrahentium.

Et per hoc fundamentum hanc partem tenuit expressè Rota apud Alex. Ludouif. decis. 76. quæ fuit resolutum, quod nouatio expressa per secundum contractum, etiam nulliter celebratum, sustinetur & permanet, cum ex voluntate contrahentium resulet, quæ probatur etiam per actum nullum.

- 6 Secundò & pro hac parte Negatiua facit text. in l. fin. ff. in quib. caus. pign. vel hypot. tac. contr. vbi heres tutoris pro administratione tutelæ debitor extitit, & per viam transactionis partem debiti soluit, partem soluere promisit sub hypotheca; deinde ad eius petitionem transactio fuit rescissa; dicit Consultus, quod hypotheca remanet pro veteri obligatione ad quam minor redit rescissa transactione, ex l. cum proponas 21. Cod. de pact. & l. siue apud acta 28. C. de transact. & per d. leg. fin. hanc conclusionem deducit Bartol. ibid. per obligationem ex causa transactionis factam contrahi nouam hypothecam tacitam in augmentum primæ obligationis, si transactioni non stetur: sequuntur Fulgos. in d. l. fin. num. 1. Negufant. de pignor. par. 2. membr. 4. num. 164. vers. vigesimus primus casus: Mantic. de tacit. conuent. lib. 11. tit. 14. num. 5. Merlin. de pignorib. lib. 3. tit. 3. quæst. 98. per tot. qui in vers. fin. post Gloss. Bart. & Fulgos. extendit, etiam si transactio fuerit facta animo nouandi precedentem obligationem: 7 valde quoque consonant quæ ipse Merlin. lib. 5. tit. 1. quæst. 43. num. 2. tradit: ergo licet contractus secundus

fit nullus; nouatio in eo contenta debet remanere valida.

Tertiò fulcitur hæc pars: quoniam si secundus contractus per quem primus nouatur, reddatur nullus & irritus, pignora pro secundo data adhuc remanent obligata accessorie pro obligatione primi contractus, acceduntque & adiiunguntur pignoribus pro prima obligatione datis, vt per text. in l. si pater nam 8. Cod. ad Velleian. Bald. ibid. Negufant. de pignor. par. 6. membr. 3. num. 4. Mantic. de tacit. conuent. lib. 11. tit. 31. num. 23. Merlin. cod. tract. lib. 5. tit. 1. q. 30. n. 27. Igitur & nouatio debet sustineri & manere ex secundo contractu quantumuis nullo & irritato.

Quibus tamen minimè refragantibus, contraria sententia, quod prior obligatio, & contractus non nouetur per secundum nullum, irritum, vel rescissum; sed imo nouatione facta per secundum non obstante, prior integra remaneat obligatio, constanter stabilitur ex pluribus iuribus & Doctoribus.

Primò, per text. in l. 1. §. 1. ff. de nouat. ibi, qualiscunque igitur obligatio sit, quæ præcessit, nouari verbis potest: dummodo sequens obligatio aut ciuilitè teneat, aut naturaliter, vt putà si pupillus sine tutoris auctoritate promiserit: item per text. in l. nouatione legitime facta, & hypotheca liberantur, & pignus, & usura non currunt, 18. ff. eod. tit. de nouat. & per alium text. in l. nouatione legitime perfecta debiti in alium translati, prioris contractus fideiussores, vel mandatores liberatos esse non ambigitur, Cod. de fideiussor. textus est etiam in l. si debitor 4. §. quaritur, ff. quib. mod. pign. vel hypot. solu. vbi deciditur, quod quamuis obligatio rei hypothecata per consensum creditoris alienationi præstitum nouetur & dissoluatur, si tamen alienatio facta per debitorem ex aliquo iuris defectu & impedimento annulletur, pignoris obligatio permanet: textus verba sunt, Quaritur, si forte venditio rei specialiter obligata non valeat, an nocere hæc res creditori debeat, quod consensit, vt putà, si quaratio iuris venditionem impediat; dicendum est, pignus valere. Ad idem est text. in l. sicut 8. §. venditionis autem appellationem generaliter accipere debemus: vt & si legare permisset, valeat quod concessit: quod ita intelligemus, vt

Et si legatum repudiatum fuerit, conualescat pignus. item in l. voluntate creditoris, pignus debitor vendidit; postea placuit inter eum & emptorem, ut à venditione discederetur, ius pignorum saluum erit creditori: nam sicut debitori, ita & creditori pristinum ius restituitur; neque enim omnimodo creditor pignus remisit, sed ita demum si emptor rem retineat, nec reddat venditori &c. & iterum in fin. sed in pristinam causam res redit, soluta venditione: 10. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu.

11 Textus etiam optimus ad hanc conclusionem refertur ex l. 64. ff. de usufr. vbi usufructuario prædij proprietatem legauerat, usufructuarius agnouit legatum & possedit; postmodum filius testatoris rescissionem testamenti obtinuit: & deciditur ius usufructus non fuisse extinctum per consolidationem subsequutam reuocabilem: verba text. ita se habent: Dominus fructuario prædium, quod ei per seruitutem seruebat, legauit: idque prædium aliquandiu possessum legatarius restituere filio, qui causam inofficiosi testamenti rectè pertulerat, coactus est, mansisse usufructus ius integrum ex post facto apparuit. Item in l. eleganter, §. qui reprobos, ff. de pignorat. act. vbi solutio inutiliter facta non dissoluit priorem obligationem.

12 Quod generaliter verum est in qualibet materia, vt per actum subsequentem, qui nullus, aut inefficax est, non tollatur præcedens validus, sed subsistat sub hac tacita conditione, si subsequens non habeat effectum: text. in l. si iure 18. ff. de legat. 3. ibi: sed vix id obtinere potest, fortassis ideo quod ita demum à priori testamento recedere velit si posterius validum sit. item in l. sancimus, Cod. de testamen. & in d. l. voluntate, illic; nec enim omnimodo creditor pignus remisit; sed ita demum, si emptor rem retineat, nec reddat venditori. item in l. si quis ante, 10. §. si quis conduxerit, & rogauerit precario vti possideret: siquidem nummo vno conduxit; nulla dubitatio est, quin ei precarium solum teneat, quia conductio nulla est. ff. de acquir. possess. hanc constantem conclusionem probarunt Bartol. in d. §. si quis conduxerit: & Iaso num. 13. Socius etiam num. 13. Alex. num. 8. idem Alexan. in cons. 193. n. 3. vol. 6. Menoch. cons. 381. ex num. 40. & de arbitrar. lib. 2.

centur. 3. casu 202. n. 62. & 64. copiosè Petr. Surd. decis. 51. Costa de scient. & ignor. centur. 2. distinct. 89. num. 10. Giurb. decis. 63. num. 1. Gratian. discept. 36. num. 55. Thom. Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 22. ex num. 17. cum seqq. Nos abundè in nostris commentar. de supplicat. ad Sanctiss. par. 2. cap. 12. num. 34. 46. & 49. cum aliis seqq.

Facit etiam text. in l. iuris gentium, §. sed si fraudandi, ff. de pact. ex quo probatur, quod per contractum secundo loco factum non censetur recessum à primo, si secundus sit inutilis. Ad idem est text. in l. à liberto. ff. de bon. libert. Bartol. in l. pacta nouissima, in princ. in 1. opposit. Cod. de pact. Alberic. in 2. opposit. Decius num. 5. Purpurat. num. 14. Surd. decis. 51. num. 14. & 15. vbi alia iura adducit ad idem, qui ex num. 13. cum. seqq. abundè probat, quod si conductor emat rem conductam, videtur recedere à conductio- 14 ne, si emptio sit valida; nam si est nulla, durat & reintegratur conductio. Et idem ex num. 23. quod si usufructuarius emat rem in qua habet usufructum, extinguitur usufructus: secus tamen est si emptio sit nulla, vel aliter euincatur, vel non habeat effectum, quia tunc durat usufructus: per text. in l. si fructuarius, ff. usufructuar. quemadm. cau. l. si tibi, & ibi Bald. ff. quib. mod. usufr. amitt. l. is cuius, ff. de legat. 2. Cyn. Angel. & Castrenf. in l. si maritus, Cod. de inoffic. testam. Afflict. Cremen. Cagnol. & Boër. quos citat & sequitur Tiraqu. de retr. lineag. §. 1. glof. 7. num. 64. & seqq. plurimos alios recenset Giurb. decis. 63. ex num. 1. Hodierna in addit. ad d. decis. 51. Surdi, vbi allegat Gratian. Costam, & Cancerium.

Et indiuiduo, quod contractus, & 16 obligatio præcedens valida non nouetur per secundum contractum expressè nouantem, si est nullus, vel inefficax, probarunt communiter innumerabiles penè Doctores, per text. in d. l. 1. §. 1. & l. nouatione, ff. de nouat. & text. in d. l. nouatione, Cod. de fideiuss. & vbiq. Gloss. & Doctores in l. 1. Cod. etiam ob chirograph. pecun. Neguf. de pignor. 6. part. membr. 3. num. 3. Petr. Surd. decis. 51. num. 16. Gasp. Rodriqui. de annu. reditib. lib. 2. quest. 16. num. 58. 60. & 61. & per eum Giurb. decis. 63. num. 4. & per eund. Gasp. Rodriq.

Rodriq. idem firmat Castill. controu. tom. 4. cap. 59. num. 48. Alex. cons. 193. num. 4. Bellon. cons. 37. num. 15. Gratus cons. 123. num. 17. Purpur. in l. pacta nouissima, num. 14. Cod. de pact. Menoch. lib. 3. presump. 134. num. 45. Caualcant. decis. 18. num. 11. par. 4. Bardell. cons. 7. num. 18. Nos firmauimus in nostris Commentar. de supplic. ad Sanctiss. par. 2. cap. 12. §. unic. num. 49. Costa de iur. & fact. ignor. centur. 2. distinct. 89. num. 10. Hodier. in add. ad Surd. decis. 266. n. 4. & ad d. decis. 51. Cancer. var. resol. 3. par. cap. 3. num. 309. per quem, & Giurbam, nouissimè, licet obiter, dixit Olea in tract. de cess. iur. & act. tit. 6. quest. 7. sub num. 9. Pacific. de saluian. interd. inspect. 5. cap. 1. num. 80. Marefcott. var. resol. lib. 2. cap. 56. num. 19. Honded. cons. 30. num. 18. Cardin. Mantie. de tacit. conuent. lib. 11. tit. 31. num. 24. vbi addit l. si ita stipulatus fuero, la 3. princ. ff. de verb. oblig. & per Menoch. de presump. lib. 3. presump. 134. n. 45. & per Rot. decis. 815. n. 8. par. 1. diuers. idem tenet Olinier. Beltram. in addit. ad Alex. Ludouis. decis. 70. num. 8. & 9. & nouissimè Merlin. de pignor. lib. 5. quest. 30. n. 26.

17 Et iterum ipsè Merlin. in eod. lib. 5. quest. 43. vbi per tot. q. agit, quod existente nulla, & nulliter facta renunciatione crediti principalis, etiam hypothecæ renunciatio nulla & inefficax est: per text. in l. debitum §. Cod. de remiss. pignor. quæ ita ait: Debitum, cuius meministi, quod per pacti conuentionem inutiliter factam remisisti, etiam nunc petere non uetaris, & usitato more pignora vindicare: vbi Gloss. verb. inutiliter: Bartol. & Salycet. vers. alia solutio: Negufan. de pignor. 6. membr. 3. num. 47. vers. fallit: Mantie. de tacit. conuent. lib. 11. tit. 31. num. 49. de quo altius videndus Merlin. loc. cit.

18 Ex quibus resultat verissima conclusio, creditorem ex prima obligatione nouata per secundum contractum nulliter celebratum, posse agere in iudicio concursus, & pro eodem credito gradum accipere: quia prima obligatio non fuit nouata: sed non præstat impedimentum quod de iure non sortitur effectum, ex reg. iur. in 6.

19 Non obstant argumenta in contrarium considerata: non primum ex num. 2. & seqq. voluntatem probari ex dispositione nulla. Nam responderetur,

hoc procedere in dispositione testamentaria, quæ pender à sola vnius testatoris voluntate, quæ quomodocunque appareat, sequenda est, vt probant iura, & DD. in argumento allegati. At nos versamur in contractu qui perficitur voluntate duorum contrahentium, qui nullo modo intendunt recedere à primo contractu valido, si secundus sit inefficax, & sub hac tacita conditione præsumuntur nouare priorem, si nimirum secundus subsistat, non aliter: ad iura, & Doctores superius ex num. 12. allegatos: & foret absurdum, vnum ex contrahentibus amittere suum ius, & alium indebitè illud lucrari, cum ex secundo contractu nullo ad nihil teneatur, & actus non debeant operari vltra intentionem agentium.

Eodem modo satisfit Rotæ, decisio- 21 ne 76. de qua supr. sub num. 5. cuius determinatio confunditur ex tot iuribus hætenus allegatis, & vniformi Doctorum resolutione, de qua supr. ex num. 9. & seqq. imò eadem Rota pluries contrarium & iuxta nostram communem resolutionem determinauit, vt videre est ex Marefcotto, Merlin. & Beltraminio locis supr. cit. n. 16. & ipsemet Beltramin. tenet expressè contra præfatam decisionem.

22 Non denique obstant cætera argumenta, de quibus supr. num. 6. 7. & 8. vbi quod licet rescindatur transfactio, manet tamen hypotheca bonorum adiecta ad aliam hypothecam prioris obligationis: quia respondetur hoc ita se habere ob specialem rationem quæ videri poterit apud Doctores ibidem. allegatos.

CAPVT XV.

Patre priuato administratione bonorum aduentitiorum filij, vel maioratus, propter ipsorum dilapidationem, anteneatur filius creditoribus patris viuentis satisfacere ex fructibus.

SVMMARIVM.

1 Pater legitimus administrator bonorum

- rum filij, si malè perdat & dissipet illa, priuatur eorundem administratione.
- Idem de possessore maioratus, vel fideicommissi. ibid.
- 2 Quamuis offerat cautionem de bene administrando, cogitur ante tempus restituere.
- 3 An facta restitutione bonorum aduentitiorum filio ex causa dilapidationis, filius teneatur satisfacere creditoribus patris ex fructibus dictorum bonorum.
- 4 Priuatus administratione bonorum non propterea priuatur usufructu quem in illis habebat. & num. 5. & 6.
- 7 Aliud est ius usufructus, aliud commoditas fructuum.
- 8 Usufructu amisso, datur hypotheca super commoditate imposta.
- 9 Hypotheca super usufructus, vel pensionis commoditate imposta non extinguitur per consolidationem usufructus, vel per acquisitionem tituli in beneficio.
- 10 An filius habeat hypothecam super fructibus bonorum aduentitiorum ad consequenda alimenta, & num. 11.
- 12 Filius non debet preferri creditoribus patris in fructibus aduentitiorum. Sed contrarium probatur, n. 13. & seqq.
- 13 Ob dilapidationem bonorum aduentitionem, pater non solum priuatur administratione, sed etiam fructibus, qui pleno iure consolidantur cum proprietate ad filium spectante. & num. 14. 15. & aliis seqq.
- Idemque dicendum est in maioratu, vel fideicommissi ibid.
- Nec tenetur filius, vel successor in maioratu aut fideicommissi, satisfacere creditoribus patris ex fructibus consolidatis, ibid.
- 14 Usufructus patris bonis aduentitiis filij finitur per abusum seu dilapidationem, non secus ac per mortem: & num. 15.
- 16 Usufructuarius, emphyteusa, feudatarius, & possessor maioratus, bona vinculata male dissipantes, priuatur omni iure, & commoditate illorum: & num. 17.
- 18 Patre priuato tam administratione, tum commoditate bonorum aduentitiorum filij ob dissipationem culpabilem, extinguitur hypotheca super fructibus eorum à patre debitore imposta: & n. 19.
- 20 Pater interdictus sola administratione bonorum filij, non priuatur usufructu: sed secus est si priuatur ob malam dissipationem.
- 21 Pater priuatus usufructu aduentitiorum filij ob dilapidationem, intelligitur priuatus non iure tantum, sed etiam commoditate fructuum.
- 22 Hypotheca super usufructu imposta à debitore futuuario non extinguitur quando ipse acquirit proprietatem fundi fructililis.
- 23 Extincto omni iure quod patri competeat in aduentitiis filij, extinguitur & resoluitur hypotheca super eorum fructibus à patre imposta.
- 24 Renuntiatio usufructus à patre facta in fauorem filij, ante illius acquisitionem, praiudicat creditoribus patris.
- 25 Secus si post acquisitionem patris usufructum & iam acceptatum.
- 26 Ius patri questum in bonis filij non potest sponè à patre remitti in praiudicium suorum creditorum.
- Secus si pater priuatur usufructu ex dispositione iuris ob dilapidationem. num. 27.
- 28 An pater possit, emancipando filium, ipsi remittere usufructum bonorum aduentitiorum in praiudicium creditorum: remissum.
- 29 Lex, Imperator 50. ff. ad Trebell, conciliatur cum l. iubemus, §. in supradictis, Cod. cod. tit. & athen. vnde si parens, Cod. de inoffic. testam.
- 30 Ut pater priuatur usufructu & legitima administratione aduentitiorum filij, non requiritur dolus ex proposito, sed sufficit dilapidatio ipsa facta, non solum in committendo, sed etiam in omittendo, & num. 31.

Pater, qui tanquam legitimus administrator habet usufructum in bonis aduentitiis filij; vel possidet fideicommissum, aut maioratum ad quem post eius mortem filius vocatur, si malè & fraudulenter, vel dolosè dissipauerit bona aduentitia, vel fideicommissi, seu maioratus in cuiusmodi filij, aut successoris iacturam, priuatur ex dispositione legis, administratione bonorum, & ipsa restituere tenetur ante mortem, & aduentum conditionis, filio suo, vel successori in maioratu, iuxta determinationem

textus

- textus capitalis in l. Imperator, 50. ff. ad Trebell. quam latè exornant Pinell. in l. 1. par. 2. num. 33. cum sequentibus. vers. etiam cessante dolo, si pater dissipet: & 3. par. num. 74. Cod. de bon. mater. Roderic. Suar. alleg. 4. Vincent. Fufar. de substit. & fideicommissi. quest. 519. per tot. Sur. de alimen. tit. 9. quest. 25. ex num. 57. & tit. 8. priuileg. 88. num. 2. Peregrin. de fideicommissi. artic. 40. ex num. 10. Petrus Barbof. in l. maritum, ex num. 19. ff. solut. matrim. Costa de remed. subsid. remed. 4. à numer. 1. Pacian. consil. 83. Mierz de maiorat. 4. par. quest. 34. ex num. 16. cum sequentibus. Azeued. in l. 4. tit. 1. ex num. 48. usque ad 55. lib. 5. recopil. Ascan. Clemens in tract. de patr. potest. cap. 6. effect. 12. num. 14. Francisc. Burfat. consil. 133. num. 56. lib. 2. Chafsan. in consuet. Burgund. rubr. 6. §. 5. glos. legitime administrateur: Baeça de decima Tutor. praestan. capit. 4. num. 8. Mend. de Castro in repetit. leg. cum oportet, part. 2. num. 131. Molina de iustit. & iur. tractat. 2. disput. 228. latissime & eruditè Petr. Surd. consil. 116. per tot. omnino videndus, Castillo de usufr. capit. 3. num. 99. Ioann. Guttierr. in tractat. de tutel. cap. 3. ex num. 3. & prae ceteris, pro lata expositione & declaratione dict. leg. Imperator, videndus erit Ludou. Molina de primogen. lib. 1. capit. 16. ex num. 7.
- 2 & per tot. cap. Qui omnes hoc dicunt procedere, etiam si pater offerat cautionem & fideiussionem de bene administratione bonis aduentitiis, vel fideicommissi, seu maioratus; & cum Paschali de virib. patr. potest. part. 1. cap. 2. num. 92. Escobar de ratiocin. cap. 6. num. 3. & seqq. Boër. decis. 61. num. 14. Molina, Baeça, Pinello, & Castillo, tenet Giurba ad consuetud. Senat. Messan. par. 1. cap. 7. glos. 17. num. 4. & glos. 3. num. 33.
- 3 Quo supposito, subintrat nostra questio, an facta restitutione bonorum aduentitiorum filio ante tempus, vel fideicommissi, seu maioratus, ob dissipationem à patre factam, filius teneatur ex fructibus praedictorum bonorum satisfacere creditoribus patris, qui fructus ipsos habebant hypothecæ subiectos? Et pro parte affirmatiua, scilicet creditores patris ius habere ad dictos fructus, probatur multis mediis.
- 4 Primò, quia etsi pater, ob dissipationem bonorum aduentitiorum filij, vel fideicommissi, seu maioratus, priuatur ipso iure administratione, iuxta d. leg. Imperator, 50. ff. ad Trebell. & Doctores supra num. 1. cum alios, plurimosque alios ab ipsis adductos, adhuc tamen fructibus, seu iure usufructus pater non priuatur: nam cui bonorum administratio adimitur, non propterea amittit ius quod habet in illis, tam circa dominium, quam possessionem, & alias omnes utilitates ex dictis bonis prouenientes, prout abundè probauimus in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 14. per tot. ergo creditores semper ius hypothecæ, quod prius habebant super fructibus ad patrem spectantibus, conseruare debent illæsum.
- Et in his terminis, quando bona aduentitia ex sola culpa patris diffinantur, & sola administratione, non etiam usufructu pater priuatur: & quod eius creditores non amittant ius quod habent ad fructus eisdem, tenet Arias de Meza variar. resol. lib. 3. cap. 37. num. 9.
- Secundò manifestè probatur; nam quouis casu, quo pater ex iuris vel hominis dispositione priuatur usufructu in bonis aduentitiis filij, eorumque legitima administratione, non tamen priuatur commoditate bonorum: quia aliud est ius ipsum usufructus, aliud commoditas; vt tenet Angelus ex aliquibus fundamentis relatis per Cald. Pereir. in l. si curatorem, ex num. 145. vers. licet autem huiusmodi prohibitio, Cod. de in integr. restit. idem tenet Aretin. in §. 1. Instit. per quas person. nob. acqu. quam limitationem vocat singularem ibid. & Iaf. in l. cum filio, num. 157. ff. de legat. 1. post Cuman. ibid. & Iacob. de Beluif. & Bald. & Dilect. de arte testam. tit. 6. cautel. 16. num. 3. Paris. consil. 157. num. 5. vol. 4. Boër. decis. 199. num. 8. ita vt ratione huius commoditatis patri reseruatæ impediat filius agere, viuente patre; sicuti impeditur ratione usufructus ad patrem spectantis: Ergo si commoditas usufructus reseruatatur patri, licet ius usufructus admittatur, durare debet hypotheca super ea per usufructuarium imposta; ad latissime comprobata, & variis iuris fundamentis resoluta in hac 4. part. cap. 4. & cap. 6. per tot. & cap. 7. à n. 1. cum seqq.

ubi

vbi probatur, quod licet usufructuarius, & pensionarius acquirant proprietatem rei, vel titulum beneficij, & propterea per consolidationem extinguatur ius usufructus atque pensionis; tamen hypotheca antea imposita super commoditate usufructus, vel pensionis, remanente penes debitorem, & titularium, perseuerat illæsa, non obstante consolidatione prædicta.

10 Tertiò probatur hæc pars; nam licet Dilect. de art. testam. tit. 3. causel. 17. num. 2. existimauerit, filium habere hypothecam super fructibus bonorum aduentitiorum ad consequenda alimenta, cuius hypothecæ intuitu potest filius excludere creditores patris, & latè defendit Moron. in tract. de reug. & pac. Adhuc tamen

11 contraria sententia verior est, vt filius nullam habeat hypothecam in illis, nec in aliis bonis patris; cum pater solum ex pietate & vinculo charitatis teneatur alere filium, non verò contemplatione bonorum: vt docet Couarr. de sponsal. par. 2. cap. 8. §. 6. num. 22. Lara in l. siquis à liberis, §. idem rescriptis, num. 8. ff. de liber agnosc. quos referens sequitur Arias de Meza var. resol. lib. 3. cap. 37. num. 1. 2. & 3. & numer. 11. latissimè; Nos etiam in hoc Labyrinth. post innumera fundamenta & Doctores, par. 1. cap. 24. ex num. 88. usque ad fin. cap.

12 Ex quo infert & rectè Arias de Meza loco proximè citato, numer. 4. & 5. contra Ioan. Andr. filium in fructibus bonorum aduentitiorum spectantibus ad patrem, non posse præferri creditoribus patris: ergo licet pater propter dissipationem priuetur bonorum administratione iuxta supradicta à numer. 1. poterit tamen filius excludere creditores patris, neque impedire quominus ex fructibus dictorum bonorum satisfactionem consequi possint.

13 Quibus tamen, quæ apparenter fortissima sunt, minimè refragantibus, contraria sententia verior est, vt filius, cui bona aduentitia, vel maioratus seu fideicommissi, ob dilapidationem à patre factam traduntur: non teneatur ex fructibus eorum satisfacere creditoribus patris: quod manifestè probatur, quia Pater ob dissipationem dolosam reipsa, & cul-

pabilem profusionem priuatur omnibus bonis, & filio applicantur pleno iure & integrè, ac si venisset conditio, vel mors naturalis, per quam finitur usufructus patris, vel fideicommissum seu maioratus deuoluitur ad immediatum successorem, vt per textum expressum in dict. leg. Imperator, §. ff. ad Trebell. & alia iura probant abundè Doctores omnes supra allegati ex numer. 1.

Et quod pater non solum priuetur bonorum prædictorum administratione, sed omni etiam iure quod in illis habebat, & nominatim usufructu, ita vt propter dilapidationem bonorum finiat & extinguatur in eius persona; non secus ac extingueretur per mortem ipsius, probatur manifestè in ead. l. Imperator: vbi pater propter dissipationem priuatur fideicommissio, & applicatur filio, ita vt filius ex eius fructibus alimenta præstet patri, si sit inops: vt tradunt Bald. in l. 2. num. 3. Cod. de in fraud. patr. & post Iason. Castren. Angel. Alexandr. & Aretin. Morot. consil. 18. num. 29. Coler de alimen. lib. 1. cap. 5. num. 14. Fontanell. de pact. nuptialib. claus. 4. glos. 9. par. 5. num. 29. & glos. 22. num. 28. Milanen. decisio. 3. num. 116. lib. 2. Gratian. discept. 519. num. 39. Surd. de alimen. tit. 1. quæst. 58. num. 6. & quæst. 30. num. 30. & plurimi alij adducti per Mar Giurb. ad consuet. Messanen. cap. 7. glos. 9. par. 1. num. 25. fol. 432. & ex Cald. Pereira in l. si curatorem, glos. sua facilitate, & glos. lesis, num. 150. Anton. Gomez. ad leg. 9. Tauri, num. 45. & ex Deciano consil. 12. num. 52. lib. 5. tenet Giurb. vbi mox, capit. 7. glos. 3. numer. 29. ex quibus clarè deducitur, patrem ob dilapidationem priuari usufructu, & fructus omnes ad filium pertinere.

Et quod pater iterum priuetur bonis aduentitiis, vel fideicommissio suppositis ob eorum dilapidationem, non expectata eius morte, vel conditione fideicommissi, sed ipsa pleno iure applicentur & acquirantur filio, probant expressè omnes Scribentes in d. l. Imperator, vt obseruat Alexand. ibid. num. 5. 6. & 8. Molina de primogen. lib. 1. cap. 16. num. 17. & 31. & à princ. eiusd. cap. & exactissimè per plurima fundamenta Petr. Surd. in consil. 116. ex num. 24

num. 24. & 48. vbi allegat Alexandr. & Castren. num. 4. in d. l. Imperator: & Palacium Rubeum in cap. per vestras, §. 17. num. 12. de donat. int. vir. & vxor. & plures alios Boer. decis. 61. n. 17. Mend. de Castro in repetit. leg. cum oportet, par. 2. num. 131. Molina Theolog. de iust. & iur. tract. 2. disput. 228. Castill. in tract. de usufr. cap. 3. ex num. 100. cum sequentibus. optimè etiam Fufar. de substit. fideicommiss. quæst. 554. num. 11. latè Hieron. Gabriel. consil. 118. ex num. 11. usque ad fin. lib. 1. Surd. decis. 142. ibi testatur ita fuisse iudicatum, Gallus de except. success. titul. 2. except. 4. num. 33. par. 3. & ex Fufario vbi proximè idem tenet Addit. ad Molin. dict. cap. 16. sub num. 32. vers. ampliatur quartò. Et his doctoribus omissis, alios ad idem quamplurimos congerit Giurba ad consuetud. Messan. part. 1. cap. 7. glos. 9. num. 5. & sequentibus. & glos. 17. num. 4. Et quod quando pater propter dissipationem bonorum aduentitiorum filij priuatur ipsorum administratione, priuetur etiam usufructu & commoditate, post Alexandr. Guttierr. Castill. Baëçam, Pinell. Suarez, Molin. Mend. de Castr. Barbof. & Thesaur. probat idem Giurb. loc. cit. part. 1. cap. 7. glos. 3. num. 32. fol. 413. qui ex num. 30. cum sequentibus. abundè disputat, quando & quibus casibus aliàs per testatorem prohibita fuit patri administratio bonorum filio relictorum, conseatur etiam priuatus usufructu & commoditate ipsorum, iterum post plurimos DD. probat ipsemet Giurb. c. 7. glos. 9. num. 26. par. 1.

16 Quæ doctrina comprobatur, quia usufructuarius, emphyteuta, vel feudatarius, similiter priuantur usufructu, & rebus ipsis in vsum fructum, emphyteusim, vel feudum concessis, quando illas male dissipant; de quo plura cumularunt Chassan. in consuet. Burgund. rubr. 4. §. 6. gloss. vlt. à numer. 6. Barbat. consil. 36. à num. 12. lib. 2. Afflict. decis. 265. à num. 72. Roland. à Valle consil. 49. num. 19. & num. 21. lib. 2. Baëza de inope debit. cap. 15. à num. 26. & de decim. Tutor. cap. 13. à num. 1. cum sequentibus. Menoch. de arbitr. lib. 2. centur. 1. casu 78. per tot. quam doctrinam pro fundamento patris dissipantis, vt usufructu bonorum simul priuatus sit, dum priuatur ad-

ministracione ob illam causam, adduxerunt Castillo de usufr. dict. capit. 3. ex num. 101. Molina dict. cap. 16. num. 31. Petr. Surd. dict. consil. 116. ex num. 24. usque ad num. 30. vbi adducit hæc & quamplurima alia fundamenta, quibus probatur, quod quando ob culpam seu dolum patris male versantis in bonis aduentitiis filij, priuatur eorum administratione, & filio applicantur, priuetur pater etiam usufructu, & omni iure quod in illis habebat; ideòque videndus erit omnino ipse Surdus dict. consil. 16. quia mirabiliter loquitur in hoc articulo, & eadem fundamenta repetit post plures alios Doctor. Giurba ad consuetud. Messan. dict. c. 7. gloss. 9. ex n. 15. par. 1. fol. 431.

Cùm igitur ex legis dispositione 18 pater ob culpam suam & dolosam administrationem reipsa, vt exponunt Doctores num. 1. citati, seu dilapidationem priuetur usufructu & omni commoditate bonorum filij, vt statim probabimus ad responsonem secundi argumenti in contrarium allati, & ius quod in illis habebat, extinguatur; pariformiter extinguetur quoque hypotheca super eisdem bonis seu emolumentis per patrem imposita in fauorem suorum creditorum, ex regul. leg. lex. veltigali, 31. ff. de pignoris. vt bene considerauit in his terminis Arias de Mesa variar. resol. libr. 3. capit. 37. num. 8. & 9. ad fin. Et quod quando debitor ob culpam suam seu dolum aut delictum priuatur re hypothecata, extinguatur etiam hypotheca creditoris super eadem re imposita, plurima fundamenta notatu dignissima obseruabis in hac 4. par. cap. 9. ex num. 63. cum multis seqq. ac passim per tot. cap.

Ex quibus omnibus resoluendum 19 erit, quod creditores patris, à quo bona aduentitia filij, vel fideicommissi, aut maioratus, ob eorum dilapidationem ablata sunt, & filio applicata fuerunt pleno & integro iure cum usufructu, quo simul cum administratione priuatur pater; nulum ius prætereundere possunt contra filium respectu fructuum, cum creditorum hypotheca super illis, per patrem imposita, fuerit simul extincta, eo ipso quod pater fuit priuatus

uatus usufructu ex iuris dispositione, ac si per mortem eius extinctus fuisset: vt probant DD. allegati *supr. num. 13. & seqq.*

²⁰ Nec huic verissimæ resolutioni obstant argumenta superius considerata in contrarium. Non primum ex *num. 4.* quo diximus, patrem priuatum administratione bonorum filij, & maioratus seu fideicommissi, non intelligi priuatum usufructu, nec utilitate seu commoditate quam in eisdem bonis habebat, sed eam censeferi sibi esse referuatam. Quia responderetur, argumentum legitimum fore, si pater priuaretur dumtaxat administratione bonorum ob illorum dilapidationem; at cum sit constans Doctor. conclusio quod etiam ea de causa priuatur usufructu, prout exactè probauimus *suprà ex num. 13. cum seqq.* hoc argumentum vires suas prorsus amittit.

Imò potius constans est resolutio, quod quando pater priuatur administratione bonorum, propter dissipationem ipsorum, iuxta dict. l. Imperator: priuatus etiam intelligatur usufructu & bonorum commoditate; imò etiam quando ab homine pater priuatur administratione bonorum filij ob dilapidationem, priuatur quoque usufructu & commoditate ipsorum, ad longum disputat & resoluit Giurba *ad consuet. Messanen. capit. 7. glos. 3. ex num. 30. cum multis sequentibus.* ex quo destruitur argumentum contrarium, vt ex pluribus comprobatur *supr. num. 15.*

²¹ Nec obstat secundum ex *num. 17.* quo fuit dictum, in his casibus in quibus pater priuatur usufructu aduentitiorum filij, ipsorum emolumentum seu commoditatem conferuari patri, ex aliquorum Doctorum assueveratione, Autore Angelo; de cuius doctrina meritò dubitant Roderic. Suarez *in quest. Maioratus, num. 15. & 16.* & Gregor Lopez *in l. 15. tit. 17. part. 4. in gloss. verb. el usufructo*: sed noster doctissimus Molina *de Hispan. primogen. lib. 1. capit. 19. numer. 33.* dicit se non modo dubitare de doctrina Angeli in hac materia, imò falsam esse, vt contra ipsum Angel. latissimè fundat Cald. Pereir. *in l. si curatorem habens, verb. lesis, ex num. 145. vers. licet autem*

huiusmodi prohibitio, vsque ad num. 146. vbi argumentis Angeli & sequacium viriliter satisfacit, affirmans pro certa & veriori doctrina, quod pater priuatus usufructu, simul censeatur priuatus emolumentis bonorum: hoc idem exactè fundat & tenet Petr. Surd. *dict. consil. 116. num. 73. libr. 1.* Hieron. Gabr. *consil. 117. num. 12. in fin. & num. 13. lib. 1. & consil. 162. ex num. 16. cum sequentibus. vsque ad numer. 22. & iterum num. 31. lib. 2.* D. Ioan. del Castillo *in tractat. de usufruct. capit. 3. num. 58.* & plurimi alij adducti *supr. num. 13. 15. & 20.*

²² Ex quorum verissima resolutione resultat efficax satisfactio dicto argumento & doctrinæ certissimæ ibidem relatæ, nempe non extingui hypothecam super commoditate usufructus impositam, quoties per acquisitionem proprietatis subsequutam & superuenientem debitori usufructuario consolidatus fuit usufructus & extinctus, cum eo casu ipse debitor simul retineat commoditatem quæ fuerat creditori hypothecata, quo casu nil mirum quod hypotheca duret seu perseueret, prout abundè probauimus *hac 4. par. cap. 4. & 6. per tot. & cap. 7. ex num. 1. & seqq.* sed cum hoc suppositum deficiat in casu de quo agimus; imò falsum fit, patrem retinere comoditatem quando priuatur usufructu; meritò extinctam esse hypothecam affirmandum erit.

²³ Neque in aliquo opitulatur tertium argumentum ex *num. 10. & seqq.* Quoniam filius, cui ob dissipationem & dolum re ipsa patris, fuerunt bona aduentitia pleno iure ad iudicata, non tractat de excludendis creditoribus patris, neque opponit de aliqua hypotheca propria: nec eam præterdit in fructibus bonorum suorum aduentitiorum, quia nemo in re propria hypothecam habere potest, nam res sua nemini seruit, ex iuribus vulgar. sed creditores patris excludit ex alio capite, nempe per extinctionem & resolutionem hypothecæ ipsorum creditorum, cum ex priuatione usufructus & commoditatis superueniente patri, eorum hypotheca simul resoluta remanet, cuius defectu ius nullum possunt præterdere contra filium.

Nec

²⁴ Nec tandem vltimo loco, vt nostra resolutio omni careat scrupulo, obstabit distinctio illa Doctorum circa dimissionem & renunciationem usufructus, quam pater facit in fauorem filij, vt si hæc renunciatio fiat ante acquisitionem & acceptationem, valeat etiam in præiudicium creditorum patris, cum in non acquirendo fraus illis non fiat per patrem debitorem. At si fiat renunciatio usufructus in fauorem filij à patre debitore, postquam pater acquisitum & acceptatum habet usufructum, nullo modo tenet in præiudicium creditorum habentium commoditatem obligatam, & hypothecæ subiectam, quo minus ipsi creditores ius habere defendant contra filium, & ab eo possint exigere sua credita ex fructibus, & commoditate bonorum durante vita patris debitoris: quam distinctionem exactissimè comprobauimus per varia fundamenta, nec non exactam relationem Doctorum *in hoc Labyrinth. part. 2. capit. 15. ex numer. 50. cum multis sequentibus.* quibus erit addendus Arias de Meza *variar. resol. lib. 3. cap. 37. numer. 14.* post Cald. Pereiram, Ioan. Baptist. Costam *de remed. subsid. nuptial. claus. 6. glos. 1. part. 1. num. 44.* Mant. *de tacit. conuent. libr. 3. tit. 18. numer. 12.* Peregrin. *consil. 81. numer. 23. libr. 1.* Aldouin. *consil. 53. numer. 10.* Petr. Caball. *consil. 14. numer. 16. & 25. lib. 5.* Alex. Trentacinq. *lib. 1. variar. tit. de peculio, resol. 3.* Gratian. *discept. 132. num. 12. & 40. & discept. 271. num. 34.* alios etiam quamplurimos addere poteris, quos pro ista vera distinctione congerit Mar. Giurba *ad consuet. Messan. cap. 7. glos. 11. num. 6. & 7. par. 1. fol. 435.*

²⁶ Quia responderetur hanc remissionem usufructus iam quæsitam, tanquam merè voluntariam, & non necessariam, nulloque iure cogente factam, non posse fieri in præiudicium creditorum: prout latissimè probauimus *in dict. capit. 15. ex numer. 50.*

²⁷ At verò nos loquimur & versamur in amissione & priuatione usufructus à lege in pœnam dilapidationis bonorum imposita, & ob culpam seu dolum re ipsa patris, eo in-

uito & renitente: quo casu, nihil conqueri possunt creditores, qui simul iuris dispositioni & rigori subiaci debent, vt superius probauimus *num. 18.*

²⁸ Sed vt verum poterit pater, in præiudicium suorum creditorum, emancipando filium, illi dimittere usufructum aduentitiorum, cum per emancipationem filius liberetur à patria potestate, & sic ex dispositione iuris resoluatur patris usufructus? videatur Arias de Meza *dict. cap. 37. num. 15.*

²⁹ Denique animaduerrere poteris, quod dispositio *d. leg. Imperator, 50. ff. ad Trebell.* non est abrogata per *leg. iubemus, §. in supradietis, Cod. cod. tit. & per auth. vne si darens, Cod. de inoff. sic. testam.* per quæ iura consulitur filio in aduentitiis per cautionem & fideiussionem, per quam videtur cessare priuatio bonorum inducta ex *d. l. Imperator.* Contrarium enim verius est, prout accuratè & latè defendit Molina *de primogen. lib. 1. cap. 16. ex num. 2.* quando scilicet magna & euidentis est bonorum dissipatio à patre facta, vt tunc nulla cautione excusetur pater à priuatione bonorum: Azeued. *in l. 4. tit. 1. lib. 3. recopil. Pinnell. in 2. par. leg. 1. num. 36. & 38. Cod. de bon. matern. Alcan. Clem. de pat. potest. cap. 6. effectu 12. num. 14.* Burfat. *consil. 133. num. 56. lib. 2. Surd. consil. 116. num. 24. & num. 48. lib. 1. Castill. de usufruct. cap. 3. num. 99.*

³⁰ Et quod in hac dilapidatione patris non sit necessaria fraus & dolus ex proposito, sed sola culpa, & dolum re ipsa sufficiat inductus ex magna & manifesta alienatione & dissipatione bonorum filij, resoluit Molina *ubi proximè, dict. cap. 16. ex numer. 12.* & ex Ruyno *consil. 23. num. 14. lib. 5.* Cephalo *consil. 113.* Menochio *consil. 120. num. 2.* Fusarius *de fideicom. quest. 519. num. 4.* qui *num. 6.* ex Alexandro post alios ab ipso relatos *in dict. l. Imperator, num. 4.* & Cephal. *consil. 113. numer. 16.* firmat hanc priuationem locum habere, siue pater dilapidet agendo & committendo, siue ³¹ omittendo & quod sola patris negligentia & culpa sufficiat ad remouendum ipsum ab administratione, communem dicit Ioan. Gurtierr. *in tract. de tutel. cap. 3. num. 4.* quem refert

Addit. ad Molin. *dict. cap. 16. ad numer. 12.* vide etiam Pereyram *decif. Lufit. 48. num. 15.*

CAPUT XVI.

Quid in concursu operetur rescriptum Principis circa mutationem praelationis inter creditores.

Et quid si impetretur ab vno ex correis in solidum obligatis, ad hoc ut non nisi pro sua rata conueniatur.

Et quantum hæc rescripta differant à Moratoriis. Et an rescriptum obtentum per vnum creditorem personalem, cæteris similiter personalibus, aut tertiis possessoribus præiudicet.

S V M M A R I V M.

- 1 An creditor posterior anterioribus præferri possit ex rescripto Principis.
- 2 Rescripta moratoria sæpè à debitoribus impetrantur validè & efficaciter etiam in dispendium creditorum.
- 3 An Princeps possit subvertere & præposterare ordinem creditorum, & posteriorem priori antepone.
- 4 Casus quos nectit identitas rationis, eandem subeunt iuris dispositionem.
- 5 Lex exemplariter loquens non restringit regulam, sed declarat, & alios casus similes non excludit.
- 6 Decretum Ferdinandi Regis quo creditor hypothecariam actionem diuidere coactus est, & eam exercere contra omnes bonorum hypothecatorum possessores pro rata, ex æquitate: & num. 7.
- 8 Ex rescripto Principis potest creditor acquirere ius hypothecæ in bonis debitoris.
- 9 Rescriptum Principis præposterans ordinem & gradum creditorum non est admittendum.
- 10 Rescriptum seu priuilegium Principis,

quod tendit in præiudicium iuris alicui Tertio quaesiti, tanquam exorbitans ab omni iure, non debet admitti.

- 11 Rescriptum Principis præuertens ordinem hypothecarum, longè differt à rescriptis moratoriis.
 - 12 Moratoria dilatio non conceditur à Principe debitori, nisi præuia satisfactione de soluendo post terminum.
 - 13 Ex concessione moratoria dilationis, securiores redduntur creditores propter fiduciosionem à debitore prestatam.
 - 14 Rescriptum præposterationis concessum scilicet creditori posteriori in præiudicium anteriorum, omni ex parte noxium est & perniciosum anterioribus, non solum ratione rei, sed etiam temporis ad agendum, & numer. 15.
- Et ideototo celo discrepat à Rescripto moratorio, num. 16. & 17.
- 18 Princeps potest per legem generalem constituere de diuidenda actione hypothecaria contra unumquemque bonorum possessorem pro rata.
 - 19 Non tamen per rescriptum speciale in præiudicium creditorum antea ius quaesitum habentium.
 - 20 Rescriptum ab vno ex correis in solidum obligatis impetratum à Principe ne conueniatur pro tota quantitate, non valet.
 - 21 Rescriptum tollens exceptionem Tertio, à Principe concedi non debet.
 - 22 Ius creditoribus quaesitum à Principe non tollitur.
 - 23 Rescriptum à creditore posteriore impetratum quo anterioribus præferatur, subreptitium est & nullum.
 - 24 Princeps non debet concedere ius hypothecæ, vel praelationis vni creditori chirographario, in præiudicium cæterorum.
 - 25 Noua hypotheca superueniens non afficit res à debitore prius alienatas, & à Tertio possessas iusto titulo.

S Olet importunitas ambitiosa quæ doque, proprio commodo studens, aliorum detrimentum machinare, & in perniciem ac præiudicium Tertij nonnulla moliri: quo fit vt vnus creditor videns ius suum periclitari eo quod inferiorem gradum habeat in

in concursu creditorum, importunè à Principe tentet consequi rescriptum, quo sortem suam meliorem faciat, & altiorem inter cæteros creditores gradum occupet, vt ipse anterioribus præferatur. Quod rescriptum an validum sit in præiudicium aliorum creditorum? semel disceptatum vidi.

2 Et pro parte affirmatiua seu validitate rescripti, & quod fortiri debeat effectum, vrgere videtur efficaciter simile rescriptum, quod assiduè impetrari solet per debitorem à Rege, ne creditores illum molestant, sed pro certo termino suspendantur exactiones ac lites, quod rescriptum, recepto communiter vocabulo, *Moratoria* appellatur, & ex iusta causa Principi relata & cognita, ab ipso benignè concedi solet ex vi suæ supremæ potestatis & autoritatis, cui obedire omni iure tenentur subditi, etiam creditorum præiudicio refragante, textus est in *l. vniuersa rescripta, que in debitorum causis, super impetrandis dilationibus promulgantur &c. Cod. de precib. imper. offer. l. 4. tit. 14. par. 3.* ibi: *Otro si pueden pedir merced los omes, que les aluenge los plaços de las deudas que deben.* & in *l. 3. tit. 18. ead. partit.* ibi, *agradados son omes las vegadas de pobreza, de manera que non pueden pagar loque deben a los plaços aque lo han adar, epide por merced al Rey que les decartas, & que les aluenge el plaço, a que debian pagar, e per que acaesce a las vegadas, que el Rey ha menester su servicio de los a tales en hueste, o de otra manera, o por sabor que ha de les fazer bien, e merced da les carttas, e que les aluenga el plazo, e tal carta como esta mandamos que vala, comoquier que reciba por ella algun agruamamiento a quel aquien deben el deudo.* de hac materia abunde egimus in *hoc Labyrin. par. 2. cap. 30. per tot.*

3 Ergo eodem modo, & ex identitate rationis, poterit Princeps mutare & subvertere creditorum gradus, & posteriorem priori præferre, etiam si priores ex hac præposteratione aliquod damnum recipiant, cum hoc præiudicium non tangat substantiam crediti, nec illud amittant creditores postpositi, sed integrum & illæsum illis remaneat, exigendum post solutionem factam ei, qui rescriptum praelationis obtinuit: prout in similibus

considerauit *d. lex 33.* in illis verbis, *como quier que reciba por ella algun agruamamiento a quel, aquien deben el deudo, por todo eso en saluo sinca lo sujo, e tenemos por bien que lo cobre, e lo aja:* praelationis etenim transmutatio & præposteratio solum respicit tempus exactionis & dilationem, sicuti Moratoria: igitur quemadmodum ista licita est in Principe cum damno creditorum, pariformiter praelationis rescriptum debet admitti, & licitum dicitur cum amplius quàm Moratoria ius priorum creditorum non lædat: nam casus, quos nectit identitas rationis, non sunt quoad iuris dispositionem separandi, plura diximus in *nostris Commentar. de protect. Reg. par. 2. cap. 6. num. 22. & de supplicat. ad Sanctiss. par. 2. cap. 31. num. 17.* Et quia quando plures casus habent eandem rationem, licet lex de vno dumtaxat loquatur, & mentionem faciat, videtur fieri exemplariter, non restrictiuè, quin cæteros sub ratione comprehensos includat, plurimos ad idem congestimus in *d. tract. de supplicat. ad Sanctiss. par. 1. cap. 9. ex num. 13. cum multis seqq.* quapropter rescriptum Principis super praelatione inter creditores tanquam iustum & licitum debet admitti, suumque operari effectum.

6 Secundò & pro hac parte optimè facit doctrina Mathæi de Afflict. *super constit. Regn. si quis in posterum, in 3. notab. vers. sed iuxta hoc quaro:* vbi in declarationem *leg. 2. Cod. de pignor.* dicit quod licet quando quis est anterior creditor cum hypotheca expressa, vel tacita, possit agere contra vnum possessorem bonorum hypothecæ subiectorum, in solidum; nihilominus ipse vidit, Regem Ferdinandum primum, fecisse decretum, quod diuideretur debitum contra omnes possessores hypothecarum pro rata, ex æquitate *d. leg. 2.* & quod licet hæc æquitas non reperiat scripta, illam tamen Princeps potest introducere contra ius scriptum, per *leg. 1. Cod. de legib.* Afflictum refert Vincentius de Franch. *decif. 5. sub num. 2.* & per ipsum Vincent. de Franch. & Molinam *de primogen. lib. 4. cap. 7. num. 17.* firmat. Fontanell. *de pact. nupt. tom. 1. claus. 4. glos. 18. num. 87. par. 2. fol. 452.* quod licet creditor possit ad libitum agere contra quemlibet hypotheca-

rum possessorem, posse tamen Principem vti æquitate, & mandare ne creditor agat contra vnum possessorem pro p̄to tota quantitate, sed quod diuidatur debitum, siue actio hypothecaria contra omnes possessores pro rata: ergo eodem modo poterit Princeps per rescriptum subuertere prælationis ius inter creditores, & posteriori priorem gradum assignare, non obstantem præiudicio anteriorum.

8 Tertio hæc pars fortiter probatur, nam per priuilegiū à Principe obtentum potest quis acquirere ius hypothecæ in rebus sui debitoris, text. est expressus in *l. Antiochensium* 21. ff. de priuileg. credit. cuius verba sunt: *Antiochensium Cale Syria ciuitati quod lege sua priuilegium in bonis defuncti debitoris accepit, ius persequendi pignoris durare constitit. lex 2. Cod. de iur. Reipub. lib. 11. idem decidit his verbis: An Respublica, in cuius locum vos successistis, ideo quia satisfacisse debito proponitis, ius pignoris in eo fundo habeat, apud suum Iudicem queritur? si enim nec beneficio sibi concessio id ius nata est, neque specialiter in obligatione pignoris sibi prospexit, causa eius non separatur à ceteris creditoribus qui habent personalem actionem.* textus alius etiam est in *l. simile*, 10. ff. ad municipal. in hæc verba: *Simile priuilegium fisco nulla ciuitas habet in bonis debitoris, nisi nominatim à Principe datum sit.* Ex quibus iuribus probatur, per Principis priuilegium posse aliquem acquirere ius hypothecæ in bonis sui debitoris, & per consequens ius prælationis: Gloss. in *d. l. Antiochensium*, verb. *lege: & verb. constitit*: Gloss. in *d. l. 2. verb. nata est*: Gloss. in *d. l. simile*, verb. *in bonis*: Bart. in *d. l. Antiochensium*, num. 1. Alexan. num. 1. Ioan. Anton. Mangil. de imputat. quest. 49. num. 4. Merlin. de pignorib. lib. 2. quest. 116. num. 1. & sub num. 2. sed in hoc priuilegio hypothecæ imbibitur prælatio aliis creditoribus: ergo priuilegium simplicis prælationis multò fortius debet valere & admitti.

9 Quibus tamen minimè refragantibus, contraria sententia, imò priuilegium obtentum à Principe per creditorem inferioris gradus, continens prælationem aliis creditoribus anterioribus, esse exorbitans, & contra ius naturale & gentium; longè verior

& receptor est: cum enim tale rescriptum tollat ius Tertio quæsitum, quod nulla ratio naturalis, vel ciuilibis patitur, non est obseruandum, nec admittendum in decisionibus causarum: vt manifestè probant Doctores proximè allegati num. 8. dum expressè distinguunt inter ius hypothecæ concessum per legem vniuersalem, & priuilegium tendens in præiudicium alterius terrij creditoris, cui ius prælationis iam erat acquisitum; vt in primo casu procedant iura in contrarium allegata, & Glossæ suprâ relatæ *ibid.*

Quo etiam casu procedit Bulla Pij V. concedens mercatoribus in vrbe Roma secundum locum in iudicio & concursu creditorum, vt præferantur aliis creditoribus etiam hypothecariis, pro vestiariis Prælatorum: eo quod Princeps potest per legem generalem ex iusta causa præferre posteriores creditores anterioribus: vt ex Cutelli decis. 22. num. 19. tenet Ludou. Postius in tract. de subhastat. tom. 2. in addit. ad inspect. 41 n. 12. & 13. Cum in potestate Principis sit per legem generalem & publicam dare prælationis priuilegium creditori cui maluerit: vt ex Bartolo, Alberic. & Angel. in *d. l. Antiochensium*, ff. de priuileg. credit. probat Mastrillus de magistrat. lib. 5. cap. 4. num. 320. ab ipso malè citatus, & nullibi inuenire potui, sed idem tenet Pareja de instrum. edit. tit. 1. resol. 3. §. 5. n. 67.

In secundo verò casu, si nimirum 10 priuilegium tendat in præiudicium iuris alicui tertio creditori quæsitum, nullo modo admitti debet tanquam omni iuri naturali gentium, & positiuo repugnans, ideoque subreptitium & à Principis intentione penitus alienum, qui nunquam vult per sua priuilegia iuris Tertio quæsitum detrudere: ita probant & tenent in terminis Bartol. in *d. l. Antiochensium in fin.* Alexan. num. 1. vers. secundo modo: Merlin. in *d. quest.* 106. per tot. vbi ex num. 4. ex pluribus probat, hoc priuilegium in præiudicium Tertij non valere, nisi data recompensa ei, cui damnum infertur: & hoc fundamentum per quamplurima iura ciuilia & Regia altiùs & accuratius comprobauimus, Doctorumque innumera-bilium autoritate exornauimus in

nostris

nostris Commentar. de supplicat. ad Sanctissim. par. 1. cap. 7. per tot. vbi plura videri poterunt ad hanc rem concludibilia: & hæc resolutio verior apparebit ex responsione ad contraria argumenta superiùs adducta, quæ contrariæ opinioni minimè opitulatur.

11 Non igitur obstat primum ex n. 2. tractans de æquiparatione & identitate rationis inter Moratoriam à Principe obtentam, & priuilegium prælationis, de quo sermo noster est. Quia responderetur, non solum in his casibus non dari similitudinem, sed omnimodam diuersitatem & repugnantiam inter ipsos reperiri: etenim per dilationem moratoriam nihil detrahitur iuribus creditorum, cum omnia remaneant per illud tempus in eodem statu, & eo transacto, vnusquisque consequitur ius suum secundum sui gradus prærogatiuam, & prælationem vnique competentem, quæ vt antea manet illæsa & intacta, vt probant dictæ leges Partitæ supr. allegatæ.

12 Et quatenus dicta lex 33. tit. 18. par. 3. iustissimè considerauit aliquod damnum ex dilatione exactionis creditoribus illatum, ibi, *comoquier que reciba por ella algun agrauamiento a quel a quien deben el debito*, modicum tamen illud præiudicium prædicta iura abunde compensare voluerunt ad longè maiorem creditorum satisfactionem & securitatem, quandoquidem istæ Moratorie per Principem ex iusta & legitima causa debitoribus concessæ nullo modo fortiantur effectum, nisi priùs debitor ipse præstet creditoribus idoneam satisfactionem & fideiussores, qui eisdem soluere obligantur termino transacto, iuxta text. in *d. l. vniuersa rescripta, quæ in debitorum causis, super impetrandis dilationibus promulgantur, non aliter valeant, nisi fideiussione idonea super debiti solutione præbeat*, Cod. de precib. imper. offerend. qui textus transcriptus est in *can. vniuersa rescripta, caus. 25. quest. 2.* & fuit idiomaticè nostro expressus in *d. l. 33. partitæ*, ibi, *e por todo esso en saluo finque lo sujo e tenemos por bien que lo cobre, e lo aja, e porque sea mas seguro ende; deçimos que quando tal carta fuere ganada contra el, egela mostraren, esforçe puede demandar*

fiador a aquel, que quisiere usar della, que le pague al plazo, que el Rey le otorgo: e si el que gana la carta, non le quisiere dar fiador, mandamos que non vala la carta, ni empezca à aquel contra quien fue ganada: innumerabiles penè Doctores in exornationem huius legis adduximus in nostris commentariis de supplicat. ad Sanctissim. par. 2. d. 30. ex num. 6. cum seqq.

13 Et cum per hanc fideiussionem, & nouam cautionem, longè securiora maneat creditorum iura quam essent antea, quia, vt frequenter accidit, poterat debitor fieri non soluendo, vel esse difficilis exactionis, per hanc autem satisfactionem creditores tuti sint, vt bene considerauit dicta lex 33. ibi, *e porque sea mas seguro ende*; hæc securitas multo præponderat damno dilationis concessæ.

14 At verò in rescripto concedente prælationem posteriori creditori in præiudicium anteriorum, totum est contrarium; quoniam substantiam & ius creditorum intus tangit, & fortè inuitabile periculum aliis creditoribus infert: quid enim inter creditores concurrentes pretiosius & æstimabilius prælatione, ex qua pendet tota ipsorum securitas, toto tit. ff. & Cod. qui prior. in pign. hab. & tot. tit. de priuileg. credit. & aliis iuribus quamplurimis ad hoc ipsum tendentibus, & quid magis tenaciter in iudicio concursus prosequuntur quam ius ipsum prælationis, agnoscentes, in eo versari periculum omne amittendi sua credita, cum vt plurimum, solutis prioribus, non superint bona ad posteriorum satisfactionem; quod beneficium contrahentibus sibi vigilantibus à iure concessum, si per Principis priuilegium adimeretur, intolerabile præiudicium & damnum eis afferret, & ideo iuri & rationi naturali consentaneum est, imò ipsiusmet Principis honori & præsumptæ voluntari congruum, vt talia rescripta tanquam subreptitia nullatenus admittantur.

15 Et quando hæc omnia pericula in dies contingentia cessarent, & bona debitoris omnibus creditoribus sufficientia forent, adhuc ex tali rescripto prælationis graue detrimentum & præiudicium emergeret, propter dilationem ad exigendum, quod

quod refarciri non posset: nam iste priuilegiatus creditor eligeret pro suo arbitrio meliora bona debitoris ex quibus facilem & integram satisfactionem consequi posset, ad leg. qui generaliter, ff. qui pot. in pign. hab. l. creditoris arbitrio, ff. de distract. pign. cum similib. & donec sibi satisfacisset, interim haberent ceteri creditores, qui vel non possent exigere quæ sibi debita sunt, vel agerent contra bona quæ tardum & difficiliorem exitum haberent, & ideo ex priuilegio prælationis posteriori creditori concessio gemerent anteriores videntes occupari bona in quibus ius optimum habebant; neque pro tali damno commodum aliquod compensatorium obtinerent, prout conceditur in dilatione moratoria, ut superius aduertimus ex num. 12. cum igitur Princeps non possit tollere ius Tertij nisi ex iusta & publica causa; dataque recompensa, sequitur etiam non valere tale rescriptum prælationis.

17 Et inde vides apertissimè quam falsa sit æquiparatio rescripti concedentis prælationem posteriori creditori in præiudicium anteriorum, cum rescripto concedente moratoriam dilationem debitori, & quanta diuersitas versetur in utroque casu, quàmque fallibile & inutile sit argumentum de vno ad aliud rescriptum, & ideo à separatis, imò omnino diuersis & directò contrariis non valet illatio, l. Papinianus 20. ff. de minorib. atque hac diuersitatis ratione satisfit primo argumento, de quo supr. num. 2. cum alijs seqq.

18 Minus obstat secundum, num. 6. ex doctrina Mathæi de Afflict. & Vincent. de Franchis, eum referentis circa decretum Regis Ferdinandi, per quod constitutum fuit, creditorem non posse exigere totum creditum ab vno ex tertijs possessoribus hypothecarum, sed eos pro rata conuenire debere. Cui facile responderetur, Principem per legem, seu decretum generale, id posse ordinare, imò etiam per priuilegium generale alicui debitori concessum antequam alicui tertio creditori ius sit quæsitum, ut in futurum debitori proficit, ad comprobata supr. ex num. 9. cum seqq. quia tunc cedit periculo creditoris cum eo con-

trahentis, nec perscrutantis conditionem eius cum quo contrahit, ex Regul. qui cum alio contrahit, vel scit, vel scire debet conditionem eius cum quo contrahit. de Regul. iur.

At verò per rescriptum particulare, & in præiudicium creditorum quibus antea ius quæsitum est, hoc fieri nec debet, nec potest, ut efficaciter fuit probatum supr. ex num. 10. licet minùs attentè firmauerit Fontanella valere illud rescriptum, nullo fundamento adducto nisi ex Vinc. de Franchis qui solum refert dictum Afflict. & ex Molina qui nec vllum verbum dixit de hoc rescripto.

Sed quando illi omnes affirmatiue & absolute loquerentur de rescripto speciali & particulari (quod non credo,) iniquissima foret eorum opinio, & contra text. expressum in l. exprimere 3. Cod. de duob. reis, vbi deciditur, quod si vnus ex correis in solidum obligatis impetrauerit rescriptum à Principe, ne conueniatur à creditore pro tota quantitate debita, sed pro sua rata dumtaxat, non valeat tale rescriptum in præiudicium creditoris: verba textus hæc sunt; *Expressimere debueras tuis precibus, utrumnè in partem, an in solidum singuli vos obligaueritis, ac duo rei promittendi extiteritis; cum siquidem ab initio vnusquisque pro parte sit obligatus, egressi contractus fidem non possit; si verò in solidum, electio rescripto adimi non debet.* Consonat alius text. in l. si diuersa 13. vers. si autem omnes qui conducebant, in solidum locatori sunt obligati, ius ei competens conueniendi quem velit, non debet auferri, Cod. de loc. & conduct. optimus etiam text. in l. quoties 2. Cod. de precib. Imper. offer. ex quo probatur, & affirmant Gloss. Bald. Salycet. & ceteri DD. ibid. quod moratoria rescripta possunt condi, non tamen rescriptum tollens exceptionem Tertio competentem: qui textus singularis est etiam ad probandam dissimilitudinem inter Moratoriam, & rescriptum amouens exceptionem, seu ius prælationis creditori competens.

Nam cum ius & dominium alicui quæsitum ex contractu, vel testamento, proueniant à iure gentium, l. ex hoc iure, ff. de iust. & iur. quod ius naturalis ratio inter omnes homines constituit, §. ius gentium, Instit. de iur. natur.

natur. ex quo probauit Donell. idem esse ius gentium quod naturale, lib. 1. commentar. iur. cap. 6. & constat apud nos ex l. 31. tit. 18. partit. 3. vbi Gregor. Lopez glos. 1. tradit, ius gentium apud omnes generaliter dici ius naturale, quia naturali ratione inductum fuit, l. omnes, fin. Cod. si contra ius, vel util. publ. juncta Glos. verb. generali iuri, & comprobatur latius Larrea alleg. ff. §. 115. ex num. 6.

Ex quibus sequitur, quod Princeps nullo modo possit subuertere contractum inter partes firmatum de iure naturali, absque earum consensu, iuxta iura superius allegata, & insuper per text. in l. si à te 7. Cod. de pact. int. empt. & vend. cuius verba sunt: *si à te comparauit is, cuius meministi, & conuenit, ut si intra certum tempus soluta fuerit data quantitas, sit res inempta; remitti hanc conuentionem rescripto nostro, non iure petis:* item per alium text. in l. si donationem 3. Cod. de reuocand. donat. ibi, *si donationem iure fecisti, hanc auctoritate rescripti nostri rescindi non oportet.* similiter in l. nec filio, ff. de natal. rescrip. ibi, *nec potest &c.* item in l. testamento 10. Cod. de testam. ibi, *si testamentum iure factum fuit, & heres sit capax, auctoritate rescripti nostri rescindi non oportet:* denique in authen. de nupt. §. disponat, coll. 4. ibi, *nec si sacram impetret formam.* Ex quibus constat, non posse Principem ex potestate absoluta fidem contractuum euellere, & adimere iura partium, nec mutare dispositiones testamentarias quæ legibus & æquitati conueniunt: ut probant communiter omnes in d. l. si testamentum: & plures relati à Fortun. Garc. in l. Gallus, & quid si tantum, ex n. 18. ff. de liber. & posthu. Anton. Gabriel. lib. 2. commun. opin. tit. de iur. quæsit. non toll. conclus. 1. num. 1. Peregr. de fideicom. art. 32. num. 127. Fachin. lib. 8. controu. c. 63. Gilken. in l. causas, Cod. de transact. Anton. Petr. de potest. Princip. cap. 24. num. 16. Monet. de commut. ult. vol. cap. 5. num. 8. & cap. 9. num. 559. Rosental. de feud. cap. conclus. 48. num. 8. Pinell. ad leg. 2. Cod. de rescind. vend. par. 1. cap. 2. ex num. 19. Mendoza de pact. lib. 1. cap. 5. num. 39. Sarmien. lib. 1. select. cap. 8. Padiill. in authen. res qua, num. 116. Cod. commun. de legat. Menchaca controuers. illustr. cap. 5. n. 22. Couarru. lib. 3. var. resol. cap. 6. Gregor. Lopez

in l. 3. tit. 13. par. 6. glos. 2. quæst. 31. Anton. Gomez. in l. 40. Taur. num. 89. Mierrez de maiorat. in princ. 2. par. num. 460. Molin. de Hispan. primogen. cap. 8. n. 31. & lib. 3. cap. 3. num. 17. & lib. 4. cap. 3. per tot. Paz de Tenuta, cap. 34. num. 115. Castill. lib. 2. controuers. cap. 28. & lib. 3. c. 28. Valenzuela cons. 96. Hermosill. in l. 53. glos. 14. tit. 5. par. 5. Larr. allegat. 115. per tot. qui omnes loquuntur in iure quæsitio tam ex contractu, quam ex testamento, ut Princeps per rescriptum ei detrudere non possit.

Non obstat denique tertium argumentum, de quo supr. num. 8. vbi dicebatur valere priuilegium ut quis habeat ius hypothecæ in bonis sui debitoris, ex iuribus in argum. ciuitatis: cui optimè satisfactum fuit num. 9. cum seqq. ut hoc procedat per legem generalem, vel priuilegium in futurum operaturum, non verò in præiudicium creditorum tunc temporis ius habentium iam quæsitum.

Ex quibus omnibus resolutiue infertur, rescriptum obtentum à Principe per aliquem creditorem inferioris gradus, ut anterioribus præferatur, nihil debere operari, nec à Iudicibus Concurfus admitti, tanquam impetratum contra ius Tertij, cui Princeps nullo modo vult præiudicare, ex dictis & comprobatis hactenus; nec etiam potest infringere contractum inductum de iure gentium, & lege naturali.

Sed quid dicendum de creditore personali siue chirographario, an possit impetrare rescriptum à Principe sibi concedente vel hypothecam in bonis sui debitoris, vel prælationem inter ceteros creditores similiter personales? In quo breuiter resoluendum erit, ut neutro casu admittendum sit tale rescriptum in præiudicium aliorum creditorum: nam cum omnes debeant concurrere simul in eodem gradu pro rata cuiusque crediti quantitate per actionem tributariam, si vnus eorum impetraret rescriptum prælationis, vel hypothecæ in bonis debitoris, posset facillè contingere quod creditor ille vniuersas debitoris facultates absorberet, vel saltem ceteri longe minus ex residuo consequerentur, quàm per tributariam obtinerent; ex quo ipsis resultaret

resultaret grauiſſimum detrimentum & præiudicium: vnde ſicut Princeps non debet concedere reſcriptum prælationis inter creditores hypothecarios, vt probatum remanet ſupra, ita etiam non poteſt inter chirographarios ex identitate rationis, cum in vtroque caſu agatur de iure creditoribus quaſito tollendo, quod fieri non debet, nec præſumitur Princeps id voluiſſe, ex iuribus conſideratis ſupr. hac 4. par. 1. num. 23. & per tot. & in his etiam terminis loquuntur Doctores ſuperius citati ex num. 9. cum ſeqq.

25 Idem & multo fortius admittendum & reſoluendum erit reſpectu tertij poſſeſſoris rerum debitoris, à quo iſte creditor ex noua hypotheca per reſcriptum nouiter conceſſa non poterit illas auocare, tum quia alienatæ ſunt tanquam liberæ ab omni nexu pignoris, & qui illas acquiſiuit, poſſidet iuſto titulo, tum quia quando ex reſcripto recens impetrato creatur hypotheca ſuper bonis debitoris, tale reſcriptum operatur tantum vt ex nunc, nec poteſt retrorahi & afficere illa bona à Tertio iuſtè acquiſita & poſſeſſa, quorum dominium debitor non habet amplius, & rei alienæ hypotheca non tenet, nec poſſunt creditores perſonales impedire debitorem ne bona ſua alienare valeat, niſi alienatio fiat in fraudem eorum cum conſilio & conſenſu emptorum, tunc enim poſſet reuocari iuxta ea quæ deciduntur in pandectis, tit. quæ in fraud. credit. facta ſunt, vt reſtit. & hæc principio iuris per ſe manifeſta ſunt, nec alia indigent probatione.

CAP. XVII. & vlt.

Vtrum pendente Concurſus iudicio, debitor liberetur ab intereſſe, lucri ceſſantis alioqui propter moram debito.

S V M M A R I V M.

1 Regulariter intereſſe, ſue uſura legitima debentur propter moram debitoris in ſoluendo.

- 2 Ex ſtylo quorundam Tribunalium ſu-premorum ceſſat intereſſe ex mora, pendente concurſus iudicio.
- 3 Concurſus iudicium non impedit peti uſuras prius debitas.
- 4 Debitor propter inſciationem debiti, damnari poteſt ad intereſſe propter moram, etiam pendente concurſus iudicio.
- 5 Secus ſi fateatur, & ſola mora ex iudicio concurſus procedat.
- 6 Uſura non currunt pendente iudicio concurſus in præiudicium poſteriorum creditorum.
- 7 Beneficium ceſſionis bonorum quid operetur tam reſpectu debitoris, quam creditorum ipſius.
- 8 Legitimè impeditus non dicitur eſſe in mora.
- 9 Intereſſe legitimè ab initio ſtipulatum, & promiſſum ex obligationis natura, ſemper debetur uſque ad realem ſolutionem.
- 10 Reſcriptum moratorium à Principe debitori conceſſum non ſuſpenderit curſum uſurarum.
- 11 Reſcriptum moratorium ſuſpenderit dumtaxat exactionem tam ſortis quam uſurarum, non tamen ſiſtit curſum ipſarum.
- 12 Intereſſe debitum tantum ex mora debitoris ſeu iudicis officio, tam ante, quam poſt formatum concurſum, an debeatur? diſputatur ad partes numeris ſeqq. uſque ad fin. cap.
- 13 Difficultas ſoluendi non excuſat à mora nec ab intereſſe propter moram debito.
- 14 Tempus non currit legitimè impedito, & iuſtum impedimentum excuſat à mora. Etiamſi ſi culpa impediti præceſſerit impedimentum, num. 15.
- 16 Impedimentum excuſat à mora quando impeditus non potuit illud remouere.
- 17 Debitor formando iudicium concurſus voluntarium contrahit impedimentum ſoluendi creditoribus ſuis.
- 18 Impedimentum ſponte procuratum & affectatum non prodeſt impedito.
- 19 Impedimentum proueniens ex culpa ad illud ordinata non impedit moram contrahi, & intereſſe deberi: & num. 20.
- 21 Mora commiſſa ante impedimentum legitimè ſuperueniens obligat moroſum ad intereſſe.

22 Debitor

- 22 Debitor ſpeciei, interitu illius liberatur.
- 23 Debitor ſpeciei interitu non liberatur, ſi mora præceſſerit.
- 24 Reſcriptum moratorium non ſuſpenderit curſum uſurarum ſi iam inceperint currere propter moram commiſſam ante impetrationem.
- 25 Iudicium concurſus ſuperueniens impedit moram contrahi, & intereſſe propter moram deberi.
- 26 Beneficium ceſſionis bonorum, ſue concurſus, conceſſum eſt à lege, & fauorabilius eſt reſcripto moratorio.
- 27 In iudicio concurſus multa ſunt quæ debitorem excuſant à mora.
- 28 Pendente iudicio concurſus, debitor non poteſt validè ſoluere creditoribus.
- 29 Uſura debita ex officio iudicis ceſſant quando bona debitoris inopis ſunt in ſequeſtro.
- 30 Qui iure ſuo vititur nemini facit iniuriam.
- 31 Quæ in conſequentiam veniunt non attenduntur in iure, quando actus principalis eſt permiſſus.
- 32 Nemo tenetur omittere ſuam utilitatem, etiamſi aliis noceat in conſequentiam.
- 33 Beneficium ceſſionis bonorum non imputatur debitori ad culpam.
- 34 Impotentia ſoluendi excuſat debitorem à mora & intereſſe lucri ceſſantis. Maxime ſi impotentia præceſſerit moram, n. 35.
- 36 Mora excuſabilis non nocet moroſo.
- 37 Impedimentum concurſus ſuperueniens non tollit uſuras iam debitas ex mora commiſſa de præterito, licet extinguat curſum illarum pro futuro, & n. 38. & 44.
- 39 Uſura currentes ante rem iudicatam ſuſpiduntur per dilationem conceſſam debitori ad ſoluendum, ex cauſa miſerationis, & num. 40.
- 41 Uſura ex mora non debentur poſt formatum iudicium concurſus, quia debitor deſinit eſſe in mora, quæ habet tractum temporis ſucceſſiuum, & n. 42.
- 42 Cauſa quæ producit effectum ſucceſſiuum ceſſante, ceſſat effectus.
- 43 Satuto ſtante quod cauſe viduarum ſint ſummariæ, tales fiunt ſi lite pendente matrimonium ſoluatur per mortem viri.

Formato per debitorem iudicio concurſus, dum pendet inter creditores, vnus ex eis prætendit intereſſe. Salgad. Labyr. Credit. Tom. 111.

reſſe lucri ceſſantis, ſeu aliàs debitum officio iudicis propter moram debitoris, quod non obſtante impedimento ex concurſu reſultante, uſuræ currant uſque ad actualem ſolutionem: quaeritur an ſit fundatus?

Hanc quaeritionem mouerunt Petr. Surdus in deciſ. 262. per tot. & Franciſc. Nig. Cyriac. contr. forenſ. tom. 2. cap. 374. vterque in duobus conueniunt; Primum eſt, vt de ſtylo Curia ſeu Senatus decernatur ceſſare intereſſe, propter moram, debitum creditori ex iuris diſpoſitione, pendente iudicio ſubhaſtationis introducto per debitorem communem: Surd. loco mox cit. ſub n. 1. & Cyriac. num. 2.

Alterum eſt, quod generaliter per Senatum fuit prouiſum, vt ſola iudicij concurſus pendencia non impediat exactionem intereſſe antea debiti, niſi forte quædam æquitatis rationes concurrant quæ Senatus arbitrium ſteſtāt ad aliud decernendum: Surd. ubi mox, n. ſin. Cyriac. d. c. 374. n. 3.

Verum iſti DD. diſſentiunt in circumſtantia facti: nam Surd. intendit in ſuo caſu intereſſe deberi creditori ex hoc fundamento quod debitor acerrimè negauerit debitum, & ideo impedimentum ſoluendi ſuperueniens debitori propter iudicium ſubhaſtationis, ei prodeſſe non debeat, neque nocere creditori: quod probat ex n. 7. cum ſeqq. vbi alias applicat doctrinas.

Cyriacus verò ideo contendit intereſſe non deberi creditori, ex quo formatum eſt concurſus iudicium, quia debitor in ſuo caſu non negauit debitum, & conſequenter iuſtum cenſeri impedimentum ſubhaſtationis Bonorum & iudicij concurſus, vt Senatus arbitrari poſſit intereſſe non deberi propter moram in ſoluendo, pendente iudicio diſcuſſionis generalis; quod probat ex num. 5. & ſeqq. Neuter tamen eorum adducit concludentia fundamenta pro ſua opinione tuenda.

At verò Cæſar Manent. in deciſ. 61. num. 32. & num. 49. cum ſeqq. & alibi paſſim, affirmat contra Surdum dicentem, in hoc iudicio ſubhaſtationis vniuerſalis ſemper currere uſuras uſque ad effectiuam ſolutionem; quod hanc opinionem Surdi non ſemper tenuit Senatus, maximè vbi agebatur

P de

de præiudicio aliorum creditorum: & ideo probat, vsuras seu interesse, pendente hoc iudicio, non currere in præiudicium posteriorum creditorum.

7 Propterea quid in hoc dubio verius mihi videatur & securius, in medium proferam: in primis igitur obseruandum est, hoc beneficium cessionis bonorum debitori ære alieno oppresso indulgeri à iure, nec amplius à suis creditoribus molestetur, neque interim iudicio concursus pendente conueniri possit, seu aliquam pati executionem vel exactiorem à creditoribus qui debent esse contenti hac dimissione & abdicatione bonorum, eorumque administratione, vt ex eis satisfactio nem consequi possint: prout ad longum diximus in *hoc Labyr. par. 1. c. 1. per tot.*

8 Quo legitimo impedimento debitori superueniente, à iure approbato & concessio, non potest dici esse in mora soluendi, cum suorum bonorum administratione in tantum sit priuatus, vt ex eis nullo modo possit, nec sibi permissum sit soluere creditoribus, imò caret omnibus bonis cum sint sequestrata, & per Curiam in depositum tradita administratori per eandem nominato: prout latissime videre est in *hoc Labyr. par. 1. c. 13. & 14. per tot. & signanter de interdictione soluendi creditoribus, ex n. 7. cum seqq.* vbi plurimos citauimus, vltra quos, & quod per hoc iudicium concursus, sit debitori interdicta bonorum suorum administratio, tenet *Surd. d. decis. 262. ante n. 6. & Cyriac. d. contr. 374. ex n. 6. & seq.* ita vt in potestate sua non sit amplius præueniendi solutiones, nec tempus, quia dilatio pendet à controuersia ipsorum creditorum de iure suo disceptantium in hoc iudicio inter se ipsos.

9 Quo supposito, deueniendum nobis est ad nostram quæstionem admodum difficilem & variis inuolutam ambagibus; in qua enodanda cum distinctionibus procedendum est: nam si agimus de illo interesse à principio legitime stipulato & promisso, quia tunc iuste debetur iure actionis, vt in annuo censu legitime constituto, & in pensionibus ædium, feudis, emphyteusis, &c. nec non de eo quod debetur ratione rei, vt in terminis *l. curauit, C. de action. empr.* & de dotis restitutione retardata, constans est quod nunquam, quocumque impedimento su-

perueniente non obstante, impeditur cursus vsurarum, quæ procul dubio currunt vsquæ ad realem solutionem, quando scilicet mora soluendi præcessit impedimentum, & cursus vsurarum etiam ante illud, sumpsit initium: vt in eisdem terminis dicit obiter *Cyriac. d. contr. 374. in princ. tom. 2. latissime & eruditè prosequitur post plurimos DD. & fundamentalem rationem Horat. Leotard. in tr. de vsuris, q. 85. ex n. 9. cum seqq.* & signanter *ex n. 29.* vbi loquitur de rescripto Principis moratorium dilationem debitori concedente, vt non impediatur cursum vsurarum, sed dumtaxat suspendatur interim earum exactio. Et licet *n. 14.* teneat reditus census redimibilis non currere; contrariam tamen sententiam veriorē esse, illos nimirum currere & deberi ostendimus in *hoc Labyr. par. 2. cap. 30. ex num. 49.*

Cui opinioni fauet vsitatissima praxis & consuetudo in his Tribunalibus Hispaniæ, in quibus licet ob rescriptum moratorium suspendatur reddituum, & censuum exactio, transacto tamen termino moratorio exiguntur & præstantur pro toto tempore præterito. Cui congruit assertio *Leotardi loc. cit. n. 15.* qui volēs effugere censuram DD. contrariam opinionē defendentium, dicit suam limitari in locis vbi adest contrarius stylus & obseruantia.

Aut verò agimus de interesse lucri cessantis debito propter moram debitoris, vel aliàs ex officio iudicis, in quo est tota difficultas, vtrum per concursum & cessionem bonorum superuenientem cesset huiusmodi interesse, & cursus vsurarum, siue ex mora præcedente impedimentum, siue contingente post concursum iam peractum. Et pro parte Negatiua vt neutro casu cesset cursus vsurarum, seu interesse, multis efficacibus fundamentis probatur.

Primò; quoniam licet debitori per concursum creditorum à seipso formatum superueniat difficultas soluendi, cum iam careat administratione suorum bonorum: vt dictum est *suprà num. 7. & 8.* tamen difficultas soluendi non excusat à mora, qua mediante, interesse debetur, text. in *l. 137. §. 4. ff. de verbor. obligat. ibi, & generaliter causa difficultatis ad incommo dum promissoris, non ad impedimentum stipulatoris*

stipulatoris pertinet: vt latè explicat *Horat. Leotard. de vsur. q. 84. ex n. 31.*

14 Secundò, quia licet concursus pendencia sit impedimentum legitimum ne debitor soluere possit suis creditoribus, quia iam exutus est administratione suorum bonorum, & contra legitime impeditum non currit tempus, nec mora contrahitur, *l. 2. §. quod dicimus, ff. si quis cautionib. leg. vt perfectius, Cod. de annual. except.* Nos latissime diximus in *nostris Commentar. de protest. Reg. tom. 1. par. 2. capit. 13. ex num. 249. cum plurib. seqq.*

15 Quod procedit, etiam si culpa debitoris præcesserit impedimentum: quia hæc culpa ei non obest; *Becius conf. 104. n. 5. & seqq. Menoch. de arbitrar. iudic. casu 153. n. 3. Syluan. de feudis recognit. quæst. 77. Pinell. in athen. nisi tricennale, num. 46. Cod. de bon. matern. Crauct. conf. 201. num. 29. Corbul. de iur. emphyt. tit. de priuat. ob non solut. can. limit. 10. per tot. Petr. Surd. decis. 262. n. 6.*

16 Nihilominus tamen hoc impedimentum concursus non debet excusare debitorem à mora, nec consequenter ab interesse præstando: quia tunc prodest impedimentum quando impeditus illud remouere non potuit, facta prius omni diligentia requisita, *l. sed cisi, §. 2. ff. ex quib. caus. maior. plura diximus in comprobationem huius axiomatis in d. comment. de protest. Reg. cap. 13. ex num. 263. cum seqq.*

17 Sed tantum abest vt debitor fecerit diligentiam in remouendo hoc impedimentum concursus, quin potius sua mera voluntate, & ex libero facto suo illud procurauerit, formando ipsum concursus iudicium inter suos creditores, prout abundè diximus in *hoc Labyr. par. 1. c. 1. per tot.* Ergo hoc impedimentum ei prodesse non potest.

18 Tum quia est impedimentum affectatum quod affectanti non prodest, *Becius conf. 69. n. 7. & 8. & conf. 104. n. 5. & 6. in fin. Farinac. quæst. 7. num. 64. & quæst. 93. n. 21. & quæst. 94. n. 40. cum seqq. & quæst. 99. par. 2. n. 296. Surd. conf. 32. n. 3. & conf. 251. n. 2. & conf. 299. num. 6. idem Surd. in tract. de alimen. tit. 7. q. 16. num. 97. 98. & 99. cum aliis seqq. Perusin. dec. 36. n. 3. Mascard. de probat. conclus. 6. n. 3. Viuius decis. 139. n. 1. & seqq. Decian. conf. 18. n. 268. lib. 1. Grass. de effectib. cleric. effect. 16. n. 12. Cancer. var. resol. lib. 3. cap. 2. de inuentar. n. 29. & 30.*

Salgad. Labyr. Credit. Tom. III.

Costa de iur. & fact. ignor. inspect. 20. n. 5. Seraphin. de iuram. priuileg. 4. num. 102. cum seqq. Caball. de emittim. §. 2. n. 9. & seqq. Anton. de Amat. var. resol. cap. 46. ex num. 5. cum seqq.

Tum etiam quia est culpa ordinata ad casum impediendi moram ne ex ea præstetur interesse; quo casu impedimentum non excusat: quamuis aliàs culpa præcedens impedire possit moram contrahi ob impedimentum subsequens, vt diximus *sup. n. 15.* limitatur enim illa doctrina, nisi culpa impediti fuerit ordinata ad ipsum impedimentum: & ita distinguit *Gloss. in cap. imputari, de regul. iur. in 6. Abb. in cap. inter, de except. Bonius de præscript. statut. glos. 21. n. 92. Sfort. de restit. in integr. quæst. 28. art. 6. n. 52.* vbi alios allegat, *Syluan. de feud. recogn. quæst. 77. n. 5. Corbul. de iur. emphyt. d. tit. de caus. priuat. ob non solut. canon. Roland. consil. 47. n. 35. & seqq. Petr. Surd. decis. 262. num. 17. & 18.* qui in nostris terminis hanc considerationem facit, & cum *10 Rolando* dicit, quod ex impedimento procurato per impeditum mora non definit contrahi: ergo non obstante impedimento iudicij concursus pendens, debitor dicitur esse in mora, & consequenter præstare debet interesse.

Tertiò, quia licet impedimentum legitimum non permittat moram committi, siue impediatur moram de nouo contrahi, commissam tamen ante impedimentum superueniens non tollit, sed eo non obstante, vsuræ ex mora antecedenti causatæ non desinant currere, *argum. l. si seruum, §. sequitur, l. nemo, §. 1. ff. de verb. oblig. l. si quis solutioni, §. fin. ff. de vsur. l. quod te mihi §. vbi Bart. & alij, ff. si cert. pet. leg. 18. tit. 11. par. 5.* quibus omnibus probatur, quod licet debitor speciei peremptæ specie liberetur, & actio personalis competens ad rem petendam, respectu rei extinguatur peremptæ ipsa re, *ex l. 1. in fin. Cod. de iur. emphyt. l. Titia textores, §. vlt. ff. de legat. 1. l. in naue Sapheli, ff. locati: l. si ex legati, ff. de verb. oblig. §. si res legata, in fin. de legat.*

Tamen hoc fallit, nec extinguitur actio ad æstimationem rei peremptæ consequendam, quando iam mora commissa erat, & præcesserat interitum, & ideo debitor non liberatur, *l. si seruum, in leg. resp. ff. de verb. oblig. l. cum res, §. 1. ff. de legat. 1. l. sancimus, C. de fide-*

iuss. Alexand. in *l. insulam* fallent. 15. ff. de verb. oblig. & in *d. l. si ex legati causa*: Iaf. in *d. l. quod re*, n. 3. & 4. Decius n. 10. & Ripa n. 12. Surd. *decis.* 262. n. 13. & 14. Giurba *decis.* 115. num. 3. & 4. Scacc. de *commerc.* §. 2. *glos.* §. n. 161. & n. 152. in *fin.* Anton. Gomez, *var. tom.* 2. c. 2. n. 32.

24 Corroboratur hoc fundamentum ex simili quod videtur aptabile nostro concursui: nam quando per debitorem obrentum fuit à Principe rescriptum moratorium, vt intra certum tempus creditores illum non vexent, nec petant seu exigant quod eis debetur; si mora præcessit rescriptum, non purgatur, nec impeditur cursus vsurarum seu interesse, qui iam antea cœperat, sed semper Maratoria durante continuatur sine interruptione, ne Principis Beneficium creditoribus damnum afferat in iure iam illis quaesito, quamuis, sicut fortis, ita & vsurarum exactio differatur: ita sentiunt Castrenf. & Salicet. in *l. 2. Cod. de precib. Imper. offerend.* Maltrill. *decis.* 16. n. 4. Vrsill. ad Afflict. *decis.* §. n. 4. Marc. Anton. Cucc. de *morat. præscript.* n. 148. & ex Felic. de Solis, Auendaño, Carolo de Grass. Ioan. Bapt. Thoro, & Fabro, tenet Honorat. Leotard. de *vsur.* q. 85. n. 22. ergo eodem modo debitor, cui beneficium legis indulgetur, vt per bonorum cessionem suspendantur creditorum exactiones, cessentque molestiæ quoad pendet lis creditorum introducta per concursum; & ideo interesse siue vsuræ iam debitæ ex mora præcedente hoc impedimentum & dilationem, cursum suum non sistunt, sed debent semper currere, licet earum exactio in finem litis suspendatur.

25 Contrariam tamen sententiam in nostro casu, imò quod impedimentum concursus superueniens impediatur moram contrahi de nouo, & sistat contractam, siue cursum vsurarum, & interesse lucri cessantis; tenet contra Petr. Surd. Cyriacus. *constrou.* 374. tom. 2. Cæsar. Manent. *dec.* 61. n. 32. & 49. cum *seqq.* præ cæteris Alexand. in *l. quod re mihi*, num. 9. & 23. ff. *si cert. pet.* sequitur Hodierna ad Surd. *d. decis.* 262. n. 5. dicentes quod quando impossibilitas soluendi talis est, quæ priuat debitorem bonis suis, eorumque administratione, eum liberat à mora, & consequenter ab interesse: idemque post

Frecc. tenet Camill. de Medic. *conf.* 39. & plures alij citandi *infr. num.* 29.

Quæ doctrina de plano procedit in 26 concursu superueniente, quia est beneficium à lege concessum miseris debitoribus, longè fauorabilius rescripto moratorio; cum illud sit introductum à iure communi, & incorporatum in eo, ad latissimè per nos tradita in hoc *Labyr. par.* 1. *cap.* 1. per tot. in quo 27 multa concurrunt, quæ singula per se possent debitorem excusare à mora, nempe oblatio bonorum suorum cum deposito & sequestro penes Curiam, vt ex eis satisfiat creditoribus, item abdicatio administrationis eorum, & priuatio facultatis soluendi suis creditoribus, vt annotauimus *supr. n.* 7. & 8.

Hoc igitur impedimentum legitimum est ad excusandum debitorem à 28 mora contrahenda, & iam contracta suspendenda, & tollenda in posterum, cum iam in sua potestate non sit illam purgare soluendo creditoribus: & ideo ipsi iure suo vtenti culpa non debet imputari, si non faciat quod factum non prodesset, non enim valeret solutio per eum facta: ex quibus mora penitus excluditur, iuxta text. in *l. pecuniam*, & *l. cum quidam*, ff. de *vsur.* ibi, *quid enim potest imputari ei qui soluere et si vellet non potuit*: & iterum ibi, *vsura enim non propter lucrum petentium infliguntur, sed propter moram non soluentium*: & ita tenent *ibid.* Bald. Salycet. & Florian. Bart. in *l. item illa*, ff. de *constit. pecu. num.* 11. Alex. *conf.* 92. num. 9. & 10. lib. 1. Rot. per Farinac. *decis.* 577. par. 2. in *recent.* & in *posthum. decis.* 29. num. 1. tom. 2. Escobar de *ratiocin. cap.* 13. n. 36. & *seqq.* Gratian. tom. 2. *discep.* 400. num. 78. Surd. *decis.* 87. num. 6. & *decis.* 260. n. 5. cum *seqq.* & *decis.* 326. num. 69. & factum, quod non releuat, fieri non debet, *l. aliquando* 13. §. *fin. l. debitor* 24. §. *ult. ff. ad Senatusc. Velleian. l. apud Iulianum* 11. §. *fin. l. ille à quo* 13. in *princ. ff. ad Trebell. l. hac stipulario* 14. §. *diuus*, ff. *vt. leg. seu fid. nom. cau. capit. per tuas* 32. de *simon.* cum alijs vulg. Et in terminis quod mora non imputatur ei qui non fecit quod factum, non prodesset, probant Ruyn. *conf. sil.* 42. num. 8. & 9. lib. 4. Maltrill. *decis.* 179. num. 11. Gratian. tom. 3. c. 527. num. 8. & 9. Petr. Luna *conf.* 15. num. 6. *vsque ad num.* 11. & in *addit. ad Noguier. alleg.* 7. num. 46.

Et

29 Et loquendo in vsuris pupillaribus, & alijs debitis ex officio iudicis, non verò per pactum & stipulationem; vt non debeantur, nec contrahatur mora, quando debitor redactus est ad egestatem, & eius bona, ex quibus teneretur soluere, sunt in sequestro, probarunt ex *d. l. cum quidam*, §. *pupillo*, & ibi *Gloss. verb. non potuit*: vbi ait, & sic nota, quod non imputatur alicui, si non facit, quod et si facere vellet, non posset. *Gloss.* in *l. vinum*, & in *l. lecta*, ff. *si cert. pet.* in terminis Scacc. de *commerc.* §. 1. q. 7. par. 2. *ampliat.* 8. n. 100. Cæf. Manent. *decis.* 61. n. 31. & 32. & n. 42. *vsque ad* 46. Nouar. tom. 1. *quæst. forens.* 25. ex n. 5. Velasc. de *privil. paup. par.* 1. q. 17. ex n. 39. Seraph. *decis.* 1058. n. 8. Minador. *dec.* 17. Noguier. *alleg.* 27. ex n. 64 & 66. & n. 58. Is enim qui aliqua exceptione se tueri potest, ne ab eo solutio exigatur, non dicitur esse in mora, & ideo nec ad interesse tenetur, *l. lecta* 40. §. *sed cum satio*, *vers.* non enim, ff. *si cert. pet. l. si quis solutionem*, ff. de *vsur.* Menoch. de *arbitr. casu* 220. n. 46. Gratian. *discep. for.* 42. ex num. 25. Ioan. Bapt. Staiban. in *tract. de interesse*, lib. 2. tit. 15. q. *vn.* ex n. 6. 7. & 8. Sed quam legitima sit exceptio, debitori competens ad non soluendum ex formato concursu, patet ex supradictis *d. n.* 25.

30 Neque hoc impedimentum tribuendum erit culpæ debitoris, quod solum ordinatur, ad proprium damnum vitandum, absque iniuria creditorum, qui de hoc conqueri non possunt; prouenit enim ab urgente necessitate & oppressione aris alieni: ex reg. *Qui iure suo utitur, nemini facit iniuriam*: & quia quando actus principalis est permissus, non attenditur damnum quod ex eo alteri resultat in consequentiam: de quo multa singularia diximus in hoc *Labyrin. par.* 1. c. 37. ex num. 31. & 40.

32 Imò quando cum vtilitate propria immixtus est dolus, ob coniunctam vtilitatem non dicitur proprie dolus, sed diligentia, quia nemo debet nocere sibi, vt alijs proficit, nec omittere suam vtilitatem, vt etiam alijs noceat, vt ex *l. Proculus*, ff. de *damno infect.* & *l. qui autem* 6. ff. *quæ in fraud. credit.* latè & optimè exornant Ioan. Garc. in *opuscul. de hypotheca post contract.* n. 14. 15. & 16.

33 Ex quibus satisfit omnibus quæ de impedimento culpabili, quod non ex-

cuset, diximus *supr. ex num.* 14. cum *seqq.* quia nulla potest imputari culpa debitori facienti quod sibi à iure permissum est, & indultum miserationis causa: nec per consequens nihil ab eo per cessionem bonorum ordinatur ad causam impedimenti, cum principalis eius intentio ad id dirigatur, vt à molestiis & vexationibus liberetur.

Et quod impotentia soluendi saltem excuset debitorem à mora, ne teneatur ad interesse lucri cessantis, & hoc casu subueniendum sit debitori, sentiunt Theologi, vt testatur Afflict. *decis.* 20. n. 7. & probat Rota Genuenf. *decis.* 99. n. 3. Rebuff. in *l. 1. glos. ult. n.* 33. C. de *senten. quæ pro eo quod inter* Scacc. de *commerc.* §. 1. *ampliat.* 8. n. 201. Gasp. Rodrig. de *ann. redditib. lib.* 3. q. 5. n. 35. *vers. declaro sextò*: quicquid reluctet Leotard. de *vsur.* q. 84. n. 35. & 36. quia eius doctrina solum procedit in difficultate quam debitor habet reperendi pecuniam, vt probant DD. & iura ab eo allegata ex num. 31. non vero in impotentia absoluta & iusto impedimento soluendi superueniente: qui casus sunt omnino distincti. Et quod 35 impotentia soluendi præcedens moram liberet debitorem ab interesse, late probat Hodierna ad Surd. *decis.* 262. n. 9. & *seqq.* & vrgent supradicta ex n. 21. & quod in rescripto moratorio impediatur cursus vsurarum, & mora, probant plurimi DD. adducti à Leotardo de *vsur.* q. 85. ex num. 28. cum *seqq.* 36 Præterea vt mora contrahatur, & ex ea debeatur interesse, requiritur quod non sit excusabilis, & nullo legitimo colore velari possit: *Gloss.* in *l. quod re*, *verb. in potestate*, in *fin. ff. si cert. pet.* & ibi Alex. & alij DD. & ex pluribus Hermosil. ad *leg.* 10. *glos.* 4. n. 299. tit. 1. par. 5. tom. 1. fol. 138. conducunt iura & DD. *supr. num.* 29.

Sed quid dicendum quando hoc 37 legitimum concursus impedimentum superuenit post moram iam commissam, & interesse lucri cessantis cœpit currere? Multi dixerunt non cessare, sed continuari: vt probant omnes DD. adducti *supr. ex num.* 21. 22. 23. & num. 24. probat etiam Hodierna ad Surd. *d. decis.* 262. num. 6. & 7. licet nihil adducat applicabile ad casum.

In hac tamen difficultate verius 38 iudico, interesse præteritum deberi, non tamen currere post impedimen-

tum, sed omnino cessare. Moueor primo ex veriori & probabiliori opinione Doctorum dicentium ex rescripto moratorio impediri cursum vsurarum seu interesse debiti officio iudicis propter lucrum cessans, quantumuis mora præcesserit; quam tenent Natta *conf. 591. n. 11.* Rebuff. *in tract. de litter. morator. artic. 1. glos. 1. in fin.* Boët. *decis. 296. num. 5. in fin.* Petr. Pechius *de iur. sistend. c. 31. in fin.* Hering. *de fideius. c. 21. n. 43.* & ferè omnes DD. quos in contrarium adduximus *supr. n. 24.* loquuntur in censibus, & interesse debito ex contractu, & iure actionis, prout etiam adnotauimus illud currere pendente concursu, *supr. n. 9. & 10.*

39 Probat hęc opinio ex *l. 1. Cod. de usur. rei iudic.* vbi deciditur, vsuras currentes ante rem iudicatam inhiberi per dilationem concessam debitori ad soluendum, ex causa miserationis: probat etiam text. *in l. 8. §. 2. ff. de liberat. leg.* vbi data per testatorem dilatione suo debitori ad soluendum, non incuratur mora, sed purgetur, nec possit heres petere vsuras seu interesse: text. optimus *in l. lecta, in fin. ff. si cert. pet. l. Titia Sein. §. vsuras. ff. de legat. 2.*

40 Si enim in rescripto moratorio cursus vsurarum suspenditur, quando scilicet in debitoris potestate est soluere creditoribus suis, quia bona & eorum administrationem retinet; quanto fortius erit affirmandū in debitore concursum formante, qui bonis & administratione priuatus est, & denegetur ei absolutè facultas soluendi creditoribus suis, vt sæpè diximus.

41 Deinde manifestè probatur, quia licet interesse ex mora ante impedimentum, decursum debeat; non tamen potest deberi in futurum post impedimentum subsequutum: quia mora, & interesse ex ea proueniens, habet tractum successiuum, & ex mora annuatim, vel dietim interesse producit: & ideo superueniente impedimento per concursum, mora, seu interesse morosum deuenit ad tempus & casum quo incipere non potest, & consequenter non debetur amplius, ex adductis *supr. n. 25. & seqq.*

42 Et cum ex tunc cesset mora, propter quam debentur vsuræ seu interesse lucris cessantis, cessare debent mora ipsa cessante: nam causa successiua siue momentanea successiuum

producens effectum, si cessauerit, cessat pro tempore futuro successiuus effectus, Monter. à Cueva *decis. 2. n. 72.* Bald. *l. inter Castellianum, col. fin. ff. de arbit. lal. in l. si quis heredem, n. 14. Cod. de insti. & substi.* Decius *conf. 480. n. 8.* Corneus *conf. 7. n. 5. vol. 1.* Angel. *conf. 159. vol. 2.* Roland. à Vall. *conf. 39. n. 55. vol. 4.* Tiraquel. *in l. si unquam, verb. susceperit liberos, n. 151. idem Tiraquel. in tract. Cessante causa, limit. 1. 2. n. 24. & limit. 2. 3. n. 7. & 9.* Fenutius *de momento temp. c. 10. n. 7.* Monter. *decis. 2. num. 62.* Foller. *in consuet. Neapol. in Rubr. de Magistro institutio, c. statum, n. 34. 58. & 62.* Caraut. *in Ritu Curia 233. n. 15.* exactè & optimè plura exempla congerens Calanate *conf. 25. num. ex 15. & seqq.* multis *ibid.* allegatis, & ex *n. 7. & seqq.* per quem, & Hondedeum *in conf. 29. n. 110. vol. 1.* & Gamam *dec. 27. num. 5.* obseruat Anton. de Amat. *var. resol. cap. 65. num. 53.*

Quò etiam tendit doctrina Angeli 43 ad Bartol. *in l. 1. ff. de penis, quam* refert Iaferd. *decis. 50.* & sequitur Lancellot. *de attentat. par. 2. cap. 4. limit. 20. n. 19.* Mazol. *conf. 22. n. 25.* Marcell. Cala, *de modo articul. & proband. n. 84. in fin. & num. 10.* Grass. *except. 3. n. 38.* dicentes, quod stante statuto, quod causa viduæ sit summaria, si causa fuerit cœpta per mulierem nuptam, & causa pendente maritus moriatur, causa exinde in articulis sequentibus fit summaria: & per Glossam. *in d. l. qui autem, ff. si quis cautionib.* Angel. *in l. si quis postea, ff. de iudic.* Bald. *in l. si quis quemquam, ff. si quis cautionib.* quam communiter approbatam dixit Ripa *in cap. 1. n. 81. de rescript.* Anton. Gabriel. *tit. de iudiciis, conclus. 4. sub n. 20.* Capell. Tolos. *decis. 147.* & ex eod. Alexandro, & aliis, Giurba *dec. 82. n. 7.*

Ex quibus concludendum est, quod 44 non obstante mora incurfa ante impedimentum ex iudicio concursus creditorum peracto à debitore, interesse lucris cessantis non currit in futurum, licet creditores interesse illius temporis antecedentis sibi iam quæsitus exigere possint post sententiam graduationis.

Non obstant argumenta in contrarium adducta *supr. ex n. 13.* cum seqq. quibus iam satisfecimus per fundamenta hæcenus considerata *ex n. 25. cum seqq.*

INDEX

INDEX

Fidelissimus & copiosissimus Materiarum omnium quæ in hac Quarta Parte Labyrinthi Creditorum deciduntur.

Primus numerus Caput, secundus sedem materia, tertius paginam indicant.

A

- A**ctio. Agere. **A**CTIONES mouet debitor pendente concursu cum interuentu creditorum, cap. 1. n. 4. pag. 3
- A**ctiones mouere seu experiri nemo potest ex iure alterius, iuxta Cancerrum, cap. 1. n. 7. pag. 4
- L**imitatur 1. si quis agat iure proprio à iure Tertij dependente, *ibid.* & num. 38. pag. 10
- L**imitatur 2. si creditor deducat ius suum, excipiendo, cap. 1. n. 8. pag. 5
- E**xemplificatur in variis exceptionibus, num. 9. 10. & 11. *ibid.*
- S**ed vid. d. num. 38. & 23.
- A**gendi ius an transeat in creditores ex persona debitoris, pendente concursu, cap. 1. num. 15. & plurib. seqq. pag. 6
- R**atio traditur ob quam creditores possunt mouere Actiones, & opponere exceptiones tangentes debitorem decoctum & eius bona, cap. 1. n. 23. & 24. pag. 7
- A**ctio intentari dicitur ab eo qui solvit, non exceptio, c. 1. n. 29. pag. 8
- A**ctionem lationis contra emptorem rei debitoris mouere possunt creditores, cap. 1. n. 32. pag. 9
- I**dem procedit in re data in solutionem, num. 33. *ibid.*
- A**gere possunt creditores ex pacto retrouentionis appposito in fauorem debitoris decocti, c. 1. n. 34. *ibid.*
- Q**uod intelligitur in subsidium, num. 35. *ibid.*
- A**ctiones personales moueri possunt à creditoribus contra debitores debitoris sui, pendente concursu, c. 1. num. 36. *ibid.*
- A**gendo, vel excipiendo, creditores comparere possunt ex persona debitoris in iudicio, absque cessione, ad conseruanda bona & iura debitoris decocti, cap. 1. num. 38. 39. & 40. pag. 10
- A**ctionis cessio differt à cessione bonorum, & de vna ad aliam non fit illatio, cap. 1. num. 1. pag. 3
- V**id. *Cessio.*
- A**ctio intentari potest ab vno ex persona alterius, & interdum quis consequitur ex persona alterius quod ex sua consequi non potest, cap. 1. num. 40. pag. 10
- A**ctionibus debitori competentibus vti possunt creditores illius absque cessione, cap. 1. §. 2. num. 1. pag. 5
- V**id. *Creditor.*
- A**ctus.
- A**ctus est nullus ab vno gestus, quando ad illum exercendum datur pluribus mandatum simpliciter, cap. 3. num. 16. pag. 45
- A**ctus gestus, non seruata forma simultanei concursus ad gerendum data, irritus est, c. 3. n. 30. pag. 47
- V**id. *Statutum.*
- V**id. *Notarius.*
- A**ctus nulliter celebratur si non fuerit seruata forma à statuto præscripta, cap. 3. num. 36. pag. 48

Index Rerum,

- Actus agentium ultra eorum intentionem non operantur, c. 5. num. 6. p. 64.
- Actus legitimus alterari non debet, licet casus euenierit à quo incipere non potuerit, c. 5. n. 14. p. 65
- Actus nullitas ipso iure introducta in fauorem alicuius nihil operatur nisi parte volente c. 6. n. 30. & 31. p. 75.
- Actus legitimi retractari non possunt, licet casus euenierit à quo incipere non potuerunt, c. 6. n. 40. p. 76.
- Ex Actu nullo dominium non acquiritur, c. 9. n. 11. p. 98
- Actus voluntarius habetur pro necessario, si habuerit originem à causa necessaria præcedente, c. 9. num. 30. p. 101
- Actus factus ex iuris necessitate & compulsionem non comprehenditur sub lege prohibente actum fieri, c. 9. n. 121. & 122. p. 119
- Actum fieri ex necessitate proueniente ab origine, vel ex dispositione & coactione legis, paria sunt, c. 9. num. 95. p. 113
- Actus gestus sub conditione de futuro, habetur pro puro, si iam conditio erat purificata quamuis contrahentes ignorassent, c. 11. n. 4. & 5. p. 127.
- Actus iudiciales gesti à procuratore reuocato, aduersario & iudice ignorantibus reuocationem, valent, c. 12. n. 13. p. 134
- Actus extraiudiciales, ut contractus, si fiant à procuratore reuocato ignorante reuocationem, sustinentur, c. 12. n. 14. p. 135
- Ex Actu nullo voluntas elici potest & probari, c. 14. n. 2. p. 152
- Actus validus præcedens non tollitur per subsequenter inualidum & nullum, c. 14. n. 12. p. 154
- Agere potest creditor ex priori contractu nulliter innouato, & debet graduari in concursu, c. 14. n. 18. p. 155.
- Actu principali permisso, quæ in consequentiam veniunt non attenduntur in iure, c. 17. n. 31. & 32. p. 156
- Actus ut valeat potius quam quod pereat, quisque præsumitur velle, c. 4. n. 45. p. 60
- Actus à fine agentium iudicatur, c. 4. n. 45. ibid.
- Equiparata.*
- Equiparatorum idem est iudicium, ac dispositio eadem, c. 13. num. 6. p. 144.
- Equiparatorum diuersum est iudicium vbi dari potest diuersitatis ratio, c. 13. n. 12. ibid.
- Alienatio.*
- Alienans rem communem solum intelligitur alienare eam partem, ius, & portionem quam in ipsa re habet, c. 5. n. 12. p. 65
- Alienatio rei hypothecata fit cum suo onere, c. 9. n. 25. p. 100
- Alienationis prohibitio à testatore facta non impedit translationem dominij si pœna fuerit imposita alienanti, c. 9. n. 54. p. 104
- Alienationi confiscatio æquiparatur, c. 9. n. 64. p. 106
- Alienatio rei hypothecata, & casus Commissi, differunt, c. 9. num. 91. p. 112. n. 92. & 93. p. 113
- Alienatione facta bonorum maioratus, vel fideicommissi, interueniente iuris autoritate, non attenditur ius successorum, c. 9. n. 110. p. 118.
- In Alienationibus quæ sunt ex vi coactiua legis, non attenditur voluntas domini, c. 9. n. 111. & 112. ibid.
- Alienatione prohibita, intelligitur ea quæ fit ab homine sine necessitate, non quæ à lege inducitur, c. 9. n. 114. ibid.
- Alienatio quæ lege inducitur non requirit solemnitates iuris quæ aliàs adhibendæ sunt tam respectu minorum, quam mulierum, c. 9. n. 116. 117. & 120. p. 119
- Alienatio ex causa necessaria à lege inducta non continetur sub prohibitione alienationis, c. 9. n. 119. ibid.
- Alienatio nulla est si dominus alienam rem alienari prohibitam; nec transfert dominium in acquirentem, c. 12. n. 6. p. 133
- Pactum de non alienando impedit dominij translationem, casu quo res alienetur, c. 12. n. 7. ibid.
- Alienationis prohibitio cum Tertio conuenta cuius interest rem non alienari, impedit translationem dominij in acquirentem, siue sciuerit illud pactum, siue non, c. 12. n. 25. p. 137
- Alienatio

& Verborum.

- Alienatio facta à debitore post concursum formatum, in eum qui concursum ignorabat, an valeat, c. 12. n. 43. p. 139. & n. 44. & seqq. p. 140
- Alienatio facta à debitore post cessationem bonorum, seu decoctionem, nulla est, c. 12. n. 47. & 48. ibid.
- Alienari possunt bona fideicommissio subiecta pro satisfactione creditorum testatoris, c. 12. n. 52. p. 141
- Alienandi facultas impetrata pendente concursus iudicio an valeat, c. 13. n. 8. 9. p. 144. & num. 16. & aliis seqq. p. 145.
- Vid. *Facultas.*
- Alienatio rei hypothecata de consensu creditoris non extinguit hypothecam, si alienatio nulla sit, c. 14. n. 10. p. 153
- Vid. *Nullitas.*
- Apocha.*
- Apocha data ab vno ex Thesaurariis Regiis absque aliorum subscriptione, non releuat debitorem, c. 3. n. 20. & 21. p. 46
- Apochæ solutionis à Fisco faciendæ plures solemnitates & subscriptiones requirunt quæ non suppleuntur per testium probationem, c. 3. n. 29. p. 47.
- Vid. *Thesaurarius.*
- Vid. *Solutio.*
- Appellare Appellatio.*
- Appellare potest creditor à sententia lata contra debitorem intentantem remedium læsionis, cap. 1. §. 2. n. 3. p. 5.
- Vid. *Creditor.*
- Argumentum.*
- Argumentum, Est vnitum rei hypothecata, ergo est hypothecatum; non est constans, sed fallit in tribus casibus, cap. 2. n. 69. p. 33
- Argumentum valet de tempore ad rem, & de re ad tempus: c. 2. n. 19. p. 26.
- Argumentum de re ad personam, & è contra, valet, c. 8. n. 38. p. 90
- Argumentum à voluntaria alienatione rei hypothecata, ad casum Commissi, non valet, c. 9. n. 95. p. 113.
- Argumentum à contrario sensu non valet quando absonus inde resularet intellectus, c. 12. n. 50. p. 141
- Assertio.*
- Assertioni Principis aut Notarij de facto alieno in præiudicium Tertij non statuitur, c. 3. n. 32. p. 47
- Assertioni vnus non statuitur quando actus pro forma à pluribus simul celebrari debet, c. 3. n. 35. p. 48
- Augmentum.*
- Augmentum rei principalis, vnum corpus efficitur cum ea, & eiusdem naturæ, c. 2. n. 13. & 4. p. 24
- Ad Augmentum rei principalis in obligationem deductæ dispositio extenditur ex tacita partium voluntate & interpretatione legis, c. 2. num. 9. ibid.
- Quod procedit ex multorum sententia in contractu, sententia, & priuilegio, n. 10. p. 25.
- Pactum de lucranda dote extenditur ad eius augmentum superueniens, c. 2. n. 11. ibid.
- Saturum disponens super lucro dotis, extenditur ad eius augmentum, n. 12. ibid.
- Vid. *Dos.*
- Concessio Territorij cum iurisdictione à Principe facta extenditur ad augmentum, c. 2. n. 13. ibid.
- Ius vniuersale hypothecatum extenditur hypotheca ad augmentum illius iuris, c. 2. n. 7. p. 24
- Vid. *Hypotheca.*
- Augmentum ad eum spectat ad quem spectat diminutio, c. 2. n. 23. p. 27
- Augmentum & diminutio pari passu ambulant, n. 24. ibid.
- Augmentum per alluionem naturaliter cum ipso fundo vnitur, c. 2. num. 17. p. 28
- Vid. *Flumen.*
- Augmentum alluionis accrescit creditori hypothecario, c. 2. n. 33. p. 28.
- Et Vusufructuario, n. 34. ibid.
- Et Emphyteutæ seu rei emphyteuticariæ, n. 35. ibid.
- Augmentum proueniens ex causa alluionis, & ex causa consolidationis, æquiparantur in iure, c. 2. n. 36. cum aliis seqq. ibid.
- Vid. *Consolidatio.*
- Augmentum proueniens ex præscriptione quasi alluio dicitur, c. 2. n. 42. p. 29
- Vid. *Præscriptio.*
- Sicut Augmentum separabile non auget rem; ita augmentum concretum & affixum rei hypothecatae auget hypothecam, c. 2. n. 54. p. 30
- Augmentum rei principalis deductæ in contractu an & quomodo subiciatur

Index Rerum,

ciatur eisdem qualitatibus & hypothecis, c. 2. n. 55. p. 31
 Augmentum nouiter proueniens ex facto contrahentium subiicitur qualitatibus, conditionibus, & hypothecis prioris contractus, c. 2. num. 68. p. 33
 Augmentum maioratus proueniens ex aggregatione bonorum à Tertio facta, longè differt ab augmento ex natura rei, vel ex facto contrahentium, c. 2. n. 70. & aliis seqq. p. 34.
 Augmentum non sequitur naturam rei auctæ quando inter vtrumque datur diuersa ratio, c. 2. n. 74. ibid.
 Dispositio super Augmento, est nouus contractus respectu Tertij, c. 2. n. 83. p. 35
 Augmentum non sequitur naturam rei auctæ in præiudicium Tertij, c. 2. n. 86. p. 36
 Vid. *Maioratus*.
 Augmentum comprehenditur sub nomine vniuersali, c. 2. num. 98. p. 39.
 In his quæ sunt stricti iuris an fiat extensio ad augmentum, c. 2. n. 10. & 99. p. 25
 Quando Augmentum prouenit à contrahentibus pacta, conditiones, & hypotheca censentur repetita quæ erant in priori contractu, n. 100. p. 39
 In Augmento rerum feudalium noua inuestitura non requiritur, c. 2. n. 108. p. 26
 Augmentum seu Accessorium permanet illæsum cum principale non est hypothecatum, c. 2. n. 114. p. 39
 Augmentum debet esse eiusdem qualitatis cum suo principali, c. 5. n. 25. p. 67.

B

Beneficium cessionis bonorum.
Beneficium cessionis bonorum quid operetur tam respectu debitoris quam creditorum ipsius, c. 17. n. 7. p. 170
 Beneficium cessionis bonorum, siue concursus, concessum est à lege, & fauorabilius est rescripto moratorio, c. 17. n. 26. p. 170
 Beneficium cessionis bonorum non imputatur debitori ad culpam, c. 17. n. 33. p. 273

Vid. *Concurfus. Cessio*.
 Vid. *Debitor*.
Beneficium Competentia.
 Beneficium legis ne quis conueniatur vltra quam facere possit deducto ne egeat, competens donatori, marito, socio, & aliis quibusdam, non prodest eorum fideiussoribus, nec heredibus, c. 1. §. 1. n. 3. p. 11
 Beneficium istud competentia est merè personale, c. 1. §. 1. n. 5. & 11. p. 12.
 Vid. *Exceptio*.
Beneficium leg. 2. Cod. de rescind. vendit.
 Beneficio leg. 2. *C. de rescind. vendit.* an possint vti creditores pro rebus debitoris cum enormi læsione venditis, c. 1. n. 32. p. 9
 & §. 2. n. 2. p. 15. n. 12. cum seqq. p. 17
Beneficium leg. 2. Cod. de rescind. vendit.
 an locum habeat in venditione pignoris facta per creditorem, c. 1. §. 2. n. 6. 7. cum seqq. vsque ad fin. p. 17. & seqq.
Beneficium leg. 2. C. de rescind. vendit. est personale solis contrahentibus competens, c. 1. §. 2. n. 8. p. 16. & n. 20. p. 19.
Beneficium leg. 2. datur vendenti per procuratorem, c. 1. §. 2. num. 17. p. 18.
Beneficium leg. 2. conceditur debitori in bonis quæ venduntur ad instantiam creditorum in subhastatione, c. 1. §. 2. n. 18. ibid.
 Multo magis in pignore vendito à solo creditore citra hastam publicam, n. 19. p. 19
Beneficio leg. 2. Tertius vti non potest; sed aliud est de creditoribus ex persona debitoris agentibus. c. 1. §. 2. n. 20. ibid.
Beneficium Ecclesiasticum.
 Beneficium incompatibile non vacat ipso iure, quando possessio secundi non est pacifica, sed litigiosa, c. 6. n. 37. p. 76
 Beneficio acquisito à pensionario irreuocabiliter, extinguitur pensio, nec reuiuiscit quamuis beneficium ipsum postea dimiserit, c. 6. n. 39. p. 76. 44. 45. 46. p. 77
 Secus si reuocabiliter tantum, n. 25. p. 74.
 Beneficij titulo manente apud pensionarium reuocabiliter, non extinguitur pensio, sed dormit. c. 6. n. 5. p. 71. & 31. p. 75
 Si

& Verborum.

Si verò perfectè & irreuocabiliter, extinguitur vi consolidationis, n. 8. ibid. p. 72
 Vid. *Pensio*.
 Beneficiarius consentiens resignationi saluo beneplacito summi Pontificis, potest interim reuocare consensum, c. 13. n. 29. p. 148
 Bona.
 Verbum, *Bona*, adiectum genitiuo, *Maioratus* indicat omnia bona pertinentia ad maioratum, siue ex dominio, siue ex possessione, c. 2. n. 116 p. 41.
 Bonorum dispositio per nomina possessiua complectitur omnia bona mobilia, & immobilia, iura, & actiones, c. 2. n. 117. ibid.
 Bona aggregata Maioratus an veniant sub hypotheca bonorum ipsius maioratus, c. 2. per tot. p. 23.
 Vid. *Facultas*.
 Bona aggregata maioratus non stant accessoriè ad bona antiqui maioratus, sed æquè principaliter considerantur, c. 2. n. 110. p. 40
 Quod limitatur & declaratur, n. 112. ibid.
 Bona non possunt manere obligata pro eodem apud eundem, c. 4. n. 38. p. 59.
 Bonorum separatio peti potest à creditoribus defuncti, vt ex eius bonis nihil capiant creditores heredis, c. 4. n. 37.
 Bona quæ incidunt in Commissum ob culpam & pœnam transeunt libera ab omni onere in dominum directum, c. 9. n. 5. p. 96
 Bona emphyteutica redeunt ad dominum directum libera, ex natura rei & conditione contractus, c. 9. n. 26. & 27. p. 100
 Bona non dicuntur nisi deducto ære alieno, & ideo bonis omnibus confiscatis, vel ex parte quotitativa, obligatur fiscus creditoribus delinquentis: secus in confiscatione specialis ex causa Commissi, c. 9. n. 84. p. 110. & n. 88. p. 111
 Vid. *Fiscus*.
 Bona maioratus hypothecata ex facultate regia non immutantur vel in forma, vel in qualitate, licèt remaneant libera apud vltimum

possessore, familiam extinctam, c. 10. n. 12. & 14. p. 122
 Bonorum maioratus substantia non destruitur per libertatem maioratus superuenientem, c. 10. num. 16. p. 123.
 Bona maioratus sunt libera auctoritate principis, dum ipse concedit facultatem ea obligandi iure hypothecæ, & ideo quoad hypothecam non immutantur per libertatem superuenientem ex familia extinctione, c. 10. n. 20. ibid. & n. 24. p. 124.
 Bona hypothecata transeunt in quemlibet possessorem cum suo onere, c. 10. n. 27. ibid.
 Vid. *Maioratus. Hypotheca*.
 Bona maioratus an possint obligari tanquam libera ab vltimo possessore viuentibus adhuc vocatis qui postea prædeceserunt possessori, c. 11. per tot. p. 126
 Bonorum administrationis interdictio impedit dominij translationem & alienationem, c. 12. n. 45. & seqq. p. 140.
 Vid. *Interdictio*.
 Bona vinculata obligari vel alienari non possunt absque facultate regia, quæ an profit creditori impetrata post concursum formatum late discutitur, c. 13. per tot. p. 143
 Vid. *Facultas*.
 Bona Feudalia alienandi facultas pendente concursus iudicio an sit valida, c. 2. n. 8. p. 144. n. 16. & seqq. 129.
 Bona Ecclesiæ si fuerint alienata reseruato beneplacito sedis Apostolicæ, an valeat alienatio, c. 13. n. 30. cum aliis seqq. p. 131
 Bonorum aduentitiorum filij administratione & usufructu pater priuatur ob dilapidationem, non secus ac per mortem. cap. 15. per tot. p. 156. & maximè num. 13. & seqq. p. 158.
 Vid. *Pater*.
 Bona vinculata malè dissipantes priuantur omni iure & commoditate illorum, c. 15. n. 16. & 17. p. 159
 Bona specificè obligare, vel genericè per nomen vniuersale, vt gregem, peculium, &c. differunt, c. 2. n. 97. p. 38

Cambium.

Index Rerum,

C

Cambium.

Dans literas Cambij non tenetur reddere pecunias acceptas, alio in loco à se soluendas accipienti literas, nisi certus sit fuisse intimatas suo mandatario cui directæ fuerant, vbi redditur ratio, c. 3. n. 41. & 42. p. 49
 In literis Cambij traditis creditori non ost locus pœnitentiæ vnus altero inuito, c. 3. n. 43. ibid.
 Vid. *Protestatio*.
 Scriptor literarum Cambij constituitur in mora si solutio non fuerit facta die & loco assignatis, c. 3. n. 49. p. 50.
 Vid. *Mora*.
 Cambij Contractus censetur perfectus ex traditione pecuniæ & literarum, c. 3. n. 57. p. 51
Causa.
 Causa quæ producit effectum successuum cessante, cessat effectus, c. 17. n. 42. p. 174
 Limitata causa limitatum producit effectum, c. 5. n. 7. p. 65
Cessio.
 Cessio bonorum, & Cessio iuris vel actionis, differunt, nec valet consequentia de vna ad aliam, c. 1. n. 1. p. 3.
 Cessio iuris transfert in cessionarium ius competens cedenti, c. 1. n. 2. / ibid.
 Et de significatione verbi, *Cedere*, ibid.
 Cessio bonorum non est translatiua & abdicatiua iuris sed consignatiua & destinatiua: & de vtriusque differentia, c. 1. n. 3. & seqq. ibid.
 Ex Cessione bonorum debitoris tractant creditores dumtaxat de iustificatione crediti, c. 1. n. 5. p. 4
 Expenditur ad id Doctor Olea, exponitur & notatur. ibid.
 Cessio necessaria non est vt creditores possint mouere actiones debitori decocto competentes post concursum formatum, c. 1. n. 18. 19. p. 6. & 24. p. 7
 Cessio bonorum varios producit effectus in fauorem creditorum, c. 1. n. 20. & 22. p. 6
 Cessio debitoris non requiritur, vt

possint creditores in concursu agere vel excipere ad conseruanda bona & iura debitoris, c. 1. n. 38. 59. & 40. p. 10
 Cessio debitoris non est necessaria vt creditores possint intentare læsionem enormem, vel enormissimam, c. 1. §. 2. per tot. p. 15
 Et quid in pignore vendito à priore creditore, an posterior agere possit aduersus emptorem ex remedio leg. 2. *Cod. de rescind. vendit.* n. 6. & seqq. p. 16.
 Cedi non potest quod transmitti non potest: & è conuerso, quod transmissibile admittit cessionem, c. 1. §. 1. n. 6. & 7. ibid.
 Cessionis bonorum beneficium quid operetur tam respectu debitoris, quàm creditorum ipsius, c. 17. n. 7. p. 170
 Vid. *Beneficium cessionis bonorum*.
 Cessio est iuris & actionis ex aliquo titulo in alium facta translatio, c. 1. n. 2. p. 3.
 Cessione facta bonorum à debitore decocto, an possit ipse agere in iudicio, c. 1. n. 5. p. 4
 Cessionem tantum lex exigit in Tertio qui nomine proprio agit ad suam vtilitatem de iure ad debitorem pertinente, c. 1. §. 2. n. 5. in fin. p. 16.
 Secus si agat ex persona sui debitoris, n. 2. & seqq. p. 15
Clausula.
 Clausula hypothecæ bonorum maioratus apponi solita in rescripto regio, c. 10. n. 13. p. 122
 Clausula, *omnia & singula*, in obligatione generali bonorum debitoris, operatur specialem hypothecam in singulis, c. 10. n. 22. p. 124
 Clausula, *reseruato beneplacito sedis Apostolicæ* in alienatione rerum Ecclesiæ, quid operetur, c. 13. n. 30. & 31. p. 148
 Clausulæ, *saluo beneplacito*, &c. in contractibus rerum alienari prohibitarum, effectus, c. 13. n. 34. ibid.
Commissum.
 Commissum præscribitur contra Fiscum per quinquennium, c. 9. n. 3. p. 96.
 Commissum efficit vt bona delinquentis transeant seu reuertantur libera ad dominum directum, c. 9. n. 5. ibid.
 Et

& Verborum.

Et num. 26. & 27. in Emphyteusi, p. 100.
 Commissi pœna solum incurritur propter introductionem mercium prohibitarum, non verò propter negotiationem & commercium, c. 9. n. 55. 56. & 57. p. 105
 Commissum seu Contrabannum est crimen & criminaliter iudicari ac puniri potest num. 58. ibid. & 59. p. 106.
 Commissum propter contrabannum, vel ob non factam professionem, an sit distinguendum, c. 9. à n. 68. vsque ad 71. p. 107
 Commissi pœna inducit resolutionem iuris delinquentis in mercibus, & acquisitionem earumdem fisco, c. 9. n. 75. p. 108
 Vid. *Confiscatio*.
 Commissi casus non est alienatio, sed priuatio & amissio rerum à lege inducta, non attentata voluntate debitoris delinquentis, c. 9. n. 91. p. 112. & 92. p. 113
 Vid. *Merx*.
Concursum.
 Concursu pendente, debitor omnia iura sua retinet, dominium & possessionem bonorum suorum, mouetque actiones cum interuentu creditorum, c. 1. n. 4. p. 3
 Concursus iudicio ad bona mulieris peracto, possunt creditores, qui cum proprio nomine obligatam habent, excipere de nullitate aliarum obligationum, quas cum marito contraxerat, ex eo quod sit indotata ratione læsionis vltra dimidium dotis, quamuis ipsa hanc nullitatem omiserit, c. 1. n. 13. p. 5.
 Concursu legitime formato, possunt creditores mouere omnes actiones debitori competentes absque cessione contra quoslibet, ad effectum, vt ea bona & iura ad concursum perueniant, c. 1. n. 18. p. 6
 Neque hæc potestas creditoribus competit omnino ex cessione bonorum imbibita in iudicio concursus, c. 1. n. 19. ibid.
 Vid. *Cessio*.
 Concursu pendente an possint creditores impetrare facultatem Regiam, quam debitor omiserat super contractu bonorum Maioratus, vel feudali, c. 1. n. 37. p. 9
 Vid. *Creditor*.
Salgad. Labyr. Cred. Tom. III.

Concursu formato à Pensionario beneficij Ecclesiastici contra debitorem pensionis, an & quando graduari debeat, c. 6. n. 48. & 49. p. 77.
 Vid. *Pensio*.
 Concursu formato, dominus rei in concursum deductæ præfertur cæteris creditoribus etiam anterioribus & priuilegiatis, c. 9. num. 4. p. 96.
 Contrarium defenditur respectu anteriorum creditorum, c. 9. n. 23. p. 100.
 Concursus iudicio formato, debitor priuatur bonorum suorum administratione, & habetur pro mortuo, c. 12. n. 2. p. 133
 Concursu formato, debitor decoctus non est persona legitima ad recipiendam solutionem rei sibi debita, c. 12. n. 24. p. 137
 Concursus formatus impedit ne debitor res suas alienando transferre possit earum dominium in acquirentem in præiudicium creditorum, c. 12. n. 26. ibid.
 In Concursu iudicio debitor est legitimus contradictor & pars prouocans creditores suos, c. 12. n. 36. p. 138.
 Concursus ignorantia probabilis liberat soluentem debitori decocto, c. 12. n. 24. p. 137.
 Vid. *Debitor. Ignorantia*.
 Concursu pendente, potest conueniri debitor coram alio Iudice competente & conuenire ipse suos debitores, & acta valebunt nisi opponatur exceptio concursus, c. 12. n. 37. p. 139
 Non tamen in præiudicium creditorum non citatorum qui aduersus sententiam reclamare possunt, n. 38. ibid.
 Vid. *Sententia*.
 Concursu formato, mandatum à debitore datum ad negotia expirat, c. 13. n. 7. & 12. p. 144. & n. 20. p. 145
 Vid. *Mandatum*.
 Concursus iudicio formato, possessor maioratus nihil potest agere in præiudicium creditorum, c. 13. n. 19. p. 145
 Concursu formato an possint creditores impetrare facultatem contrahendi super bonis vincularis, c. 13. n. 42. & seqq. p. 151
 Concursus iudicio pendente cessat interesse

Q

Index Rerum,

- interesse ex mora, ex stylo quorundam Tribunalium, c. 17. n. 1. p. 169.
- Concurfus iudicium non impedit peti vsuras prius debitas, c. 17. n. 3. ibid.
- Concurfus iudicio pendente debitor propter inficiationem debiti damnari potest ad interesse ex mora, c. 17. n. 4. ibid.
- Limita, vt n. 5. ibid.
- Concurfus iudicio pendente vsuræ non currunt in præiudicium posteriorum creditorum, c. 17. num. 6. ibid.
- Concurfus iudicio à debitore formato, contrahitur impedimentum soluendi, sed voluntarium, c. 17. n. 17. p. 170
- In Concurfus iudicio multa possunt excusare debitorem à mora, c. 17. n. 27. p. 172
- Concurfus iudicio pendente debitor non potest validè soluere creditoribus suis, c. 17. n. 28. ibid.
- Concurfus superueniens non tollit vsuras iam debitas ex mora commissa de præterito, licet extinguat cursum illarum pro futuro, c. 17. n. 37. 38. & 44. p. 173. & 174
- Concurfus iudicio formato, vsuræ ex mora non debentur, quia debitor definit esse in mora, c. 17. n. 41. & 42. 174
- Conductio.*
- Conductio reuiuiscit nec extinguitur per emptionem rei conductæ nulliter factam, c. 14. n. 14. p. 154
- Confessio.*
- Confessio facta in instrumento nullo, sustinetur, vitiato instrumento, c. 14. n. 5. p. 153
- Confiscatio.*
- Confiscatio ex causa Commissi, fit ob delictum, & ad publicam vindictam, c. 9. n. 7. p. 97
- Confiscatio æquiparatur alienationi, c. 9. n. 64. p. 106
- Confiscatio partis quotitatiuæ bonorum delinquentis non obligat fiscum erga creditores ipsius delinquentis in solidum, sed tantum pro rata rerum confiscatarum portione, c. 9. n. 82. p. 109
- Confiscatio rei particularis, seu mercium ex causa Commissi, non obligat fiscum erga creditores delinquentis, c. 9. n. 83. p. 110. & n. 88. p. 111
- In Confiscatione mercium ex causa Commissi, non attenditur distinctio de alienatione voluntaria, vel necessaria, pro conseruanda creditorum hypotheca, c. 9. n. 90. p. 112
- Confiscatio mercium prohibitarum est specialis, nec afficit reliquum delinquentis patrimonium, c. 9. n. 6. p. 97.
- Pragmaticæ Regni imponentes pœnam Confiscationis mercium prohibitarum referuntur & declarantur, c. 9. n. 44. vsque ad n. 58. p. 103.
- Confusio.*
- Confusio non admittitur in præiudicium Tertij, c. 4. n. 19. p. 56
- Confusio si in præiudicium Tertij admitteretur, facilè aperiretur via fraudandi creditores in sua hypotheca, c. 4. n. 20. ibid.
- Confusio actionum nunquam extenditur ad hypothecam Tertij, quæ semper manet illæsa, c. 4. n. 21. 22. & 23. ibid.
- Confusio iurium in persona debitoris, est reducibilis ad priorem formam ad effectum præseruandi hypothecam super fructibus, c. 4. num. 35. p. 58.
- Confusa specie cum eadem specie materiæ, res adhuc dicitur extare, c. 4. n. 47. p. 61
- Vid. Hypotheca.*
- Consolidatio.*
- Consolidatio vsusfructus cum proprietate, auget hypothecam super fundo contractam, c. 2. n. 15. p. 26
- Et num. 26. p. 27
- Consolidatio vsusfructus cum proprietate æquiparatur alluioni, c. 2. n. 36. p. 28
- Ex quacunque causa consolidatio proueniat, n. 37. ibid.
- Consolidatio dominij vtilis cum directo, & vsusfructus cum proprietate, auget maiusculum, c. 2. n. 39. ibid.
- Vid. Augmentum.*
- Consolidatione extinguitur vsusfructus, c. 4. n. 3. & aliis seqq. p. 54
- Vid. Vsusfructus.*
- Aliud est extingui hypothecam super vsusfructu impositam per consolidationem cum proprietate quam habet Tertius, aliud vero consolidari ius vsusfructus cum proprietate, nunc

& Verborum.

- nunc reperta apud debitorem obligatum, c. 4. n. 29. & 30. p. 57
- Consolidatio contingens in persona debitoris recipit separationem ad fauorem eius qui habet ius ad vsusfructum, vel emphyteusim, c. 4. n. 30. ibid.
- Consolidatio in persona debitoris solum inducit mutationem extrinsecam in commoditate fructuum antea obligata, c. 4. n. 31. p. 58
- Consolidatio non extinguit hypothecam quoties res obligata est reducibilis ad priorem formam, c. 4. n. 34. & 35. ibid.
- Vid. Hypotheca.*
- Consolidatio bonorum defuncti & hæredis inducitur ex aditione hæreditatis, ita vt vnicum fiat patrimonium, c. 4. n. 36. p. 59
- Consolidatio vsusfructus cum proprietate nihil officit iuri creditoris habentis hypothecam super iure consolidato, c. 7. n. 2. & 3. p. 79
- Aliud est consolidari vsusfructum, vel pensionem, in persona alterius qui non sit debitor illius: aliud verò consolidari in persona debitoris, c. 7. n. 7. p. 80
- Consolidatio rescissa, vel irrita facta non extinguit vsusfructum, c. 14. n. 11. & 15. p. 154
- Contractus. Contrahere.*
- Contrahentes ex eodem facto non intelliguntur sibi ipsis & intentioni suæ principali velle contradicere, cap. 4. n. 44. p. 60
- Contrahentium intentio super hypotheca vsusfructus videtur esse vt finiatur per mortem debitoris, c. 5. n. 3. p. 64. & n. 29. p. 68
- Contrahentis obligatio non extenditur vltra expressa, c. 5. num. 5. p. 64.
- Contractus verba referuntur ad tempus quo fuit celebratus, c. 5. n. 15. & 16. p. 66
- Contractus Cambij. *Vid. Cambium.*
- Contractum seu commercium certarum rerum prohibitarum sub pœna lex non annullat, sed tantum pœnam reposit ab inobedientibus, c. 9. n. 51. 52. & 53. p. 104
- Vid. Pragmatica.*
- Contractus gestus sub conditione de futuro, habetur pro puro, si iam
- conditio erat purificata, licet contrahentes ignorarent, c. 11. n. 5. p. 127.
- Contractus primus an possit ratificari in præiudicium secundi creditoris, c. 11. n. 20. & seqq. p. 129
- Vid. Ratihabitio.*
- Extremum inhabile ad quod referatur contractus impedit fictionem retroactiuam, c. 11. n. 23. p. 130.
- Contractus à debitore gesti post formatum concursum, sunt ipso iure nulli, c. 12. n. 3. p. 133. & n. 55. p. 141.
- Contrahens cum institore reuoca o per mortem domini qui eum mercibus exercendis præposuerat, validè contrahit, c. 12. num. 11. p. 134.
- Contractus gesti à procuratore ignorante reuocationem mandati iustinentur, c. 12. n. 14. p. 135
- Nulliter contrahitur cum his quibus bonorum administratio à iure vel Iudice interdicta est, c. 12. n. 45. p. 140.
- Etiamsi contrahens ignorauerit interdictionem, n. 46. ibid.
- Contractus nullitatem quando lex operatur, ignorantia non prodest contrahenti, c. 12. n. 51. p. 141
- Contrahens cum institore post mortem præponentis, validè contrahit, siue mortem domini sciuerit, siue non, c. 12. num. 53. & 54. ibid.
- Contrahendi facultas super bonis vinculatis à quo possit vel debeat impetrari, c. 13. n. 17. p. 145
- Contrahendi facultas super bonis vinculatis impetrata nomine possessoris sine eius mandato inutilis est, c. 13. n. 21. p. 146
- Nisi possessor illam ratam habeat expressè vel tacitè, n. 22. ibid.
- Sed hæc ratihabitio possessoris post decoctionem nullius est momenti, n. 23. ibid.
- Contrahendi facultas regia super bonis maioratus operatur tantum ex tempore Datae, non ex tempore contractus, c. 13. n. 24. ibid.
- Contractus super bonis vinculatis celebratus sub conditione impetrandi assensum regium, ante impetrationem non obligat contrahentes qui ab illo recedere possunt, c. 13. n. 27. p. 47
- Q 2 Contractus
- Salgad. Labyr. Cred. Tom. III.*

Index Rerum,

Contractus suspenditur si referuatum sit Principis beneplacitum, & interim partes poenitere possunt, c. 13. n. 32. p. 149
 Secus post expeditionem beneplaciti, n. 33. ibid.
 In Contractibus rerum alienari prohibitarum quid operetur clausula *Reservato beneplacito &c.* c. 13. n. 34. ibid.
 In Contractu super rebus feudalibus sub conditione impetrandi assensum domini directi, poenitentiae locus est, contra Carleual. c. 13. n. 35. ibid.
 Contractus super bonis maioratus, ex defectu facultatis regiae, nullus est ab initio, licet sub conditione illam impetrandi factus sit, c. 13. n. 38. p. 150
 Contractus inchoatus & nondum perfectus incidens in casum à quo incipere non potuit, vitiatur, c. 13. n. 39. ibid.
 Vid. *Creditor.*
 Per Contractum secundo loco factum, non censetur recessum à primo, si secundus sit inutilis, c. 14. num. 13. p. 154.
 Vid. *Nullitas.*
 Contrahentium voluntas non potest declarari ex contractu nullo, quicquid sit de vltima voluntate, c. 14. n. 19. p. 155
 Contrahentes non dicuntur habere animum nouandi, si secundus contractus sit nullus & inutilis, c. 14. n. 20. ibid.
 Vid. *Obligatio.*
Creditor.
 Creditores post concursum formatum an egeant cessione debitoris ad agendum, vel excipiendum, & defendendum bona ipsius, c. 1. n. 6. & per tot. p. 4
 Creditores ex cessione bonorum tractant solum de suorum creditorum iustificatione, cap. 1. n. 5. ibid.
 Creditor potest repellere fideiussorem aduersus debitorem agentem, eo quod omiserit exceptiones sibi, & principali competentes, c. 1. n. 12. p. 5.
 Creditores an possint opponere in iudicio concursus omnes exceptiones debitori competentes, c. 1. n. 14. ibid.
 Creditores quo iure, quaque ratione mouere possint actiones debitori competentes contra quoslibet post concursum legitime formatum, c. 1. à n. 15. p. 6. vsque ad 24. p. 7
 Creditores in hoc actionum & exceptionum vsu nihil sibi exigunt, sed debitori & corpori concursus, c. 1. n. 24. p. 7
 Creditores, iuris censuram, dicuntur procuratores, debitoris decocti, de quibus tanquam interesse habentibus lex confidit, c. 1. num. 25. ibid.
 Creditor ratione sui interesse potest stipulari debitori, c. 1. n. 26. p. 8.
 Creditores ad recuperationem bonorum debitoris, non egent mandato expresso, sufficit enim tacitum & legale, c. 1. n. 27. ibid.
 Creditor debitoris emphyteuticarij decocti potest soluere domino directo pensionem debitam absque mandato debitoris, c. 1. n. 28. & 29. ibid.
 Creditores haereditarij, & legatarij, possunt agere contra transactionem initam inter haeridem institutum & successorem ab intestato, & dicere testamentum esse validum, c. 1. n. 30. p. 9.
 Creditor potest prouocare condominium rei communis hypothecatae à suo debitore, & debitor tenetur stare huic diuisioni, c. 1. num. 31. ibid.
 Creditores possunt agere ad recuperandum pignus debitoris sui venditum per alium creditorem, c. 1. n. 31. ibid.
 Creditores possunt intentare actionem laesionis contra emptorem rerum debitoris, c. 1. n. 32. ibid.
 Idemque procedit in datione in solutum à debitore facta, num. 33. ibid.
 Creditores possunt agere virtute pacti de retrouendendo appositi in fauorem debitoris, c. 1. num. 34. ibid.
 Quod intelligi debet in subsidium, n. 35. ibid.
 Creditores contra debitores debitoris sui possunt mouere actiones personales, c. 1. n. 36. ibid.
 Creditor donatarij potest petere infirmationem pro validitate donationis, c. 1. n. 37. ibid.
 Creditor

& Verborum.

Creditor pendente concursu potest impetrare facultatem Regiam quam debitor neglexit petere pro obligandis bonis maioratus, vel feudi, c. 1. n. 37. ibid.
 Creditores siue agendo, siue excipiendo, possunt comparere ex persona debitoris in iudicio absque cessione ad conseruanda bona ipsius debitoris, c. 1. n. 39. & 40. p. 10.
 Creditores singuli admittuntur ad se inuicem excludendos in iudicio Concursus, c. 1. n. 23. p. 7
 Creditores donatoris an sibi possint deducere portionem debitori competentem ex causa donationis ne egeat, c. 1. §. 1. n. 1. p. 11
 Opinio negatiua proponitur à n. 2. vsque ad 8. ibid.
 Opinio affirmatiua quod scilicet creditores hoc beneficio competentiae frui possint ex persona debitoris donatoris, n. 8. & seqq. p. 12.
 Creditores satisfaciendi sunt ex actionibus debitori suo competentibus etiam ad sustentationem ipsius, vt declaratur & probatur, c. 1. §. 1. n. 9. cum aliis seqq. ibid.
 Creditores non agunt ex iure cesso à debitore donatore, sed tanquam procuratores ipsius, c. 1. §. 1. n. 17. p. 14.
 Creditorum omnium aequaliter interest bona debitoris communis defendere; imò multo magis eorum qui personalem tantum habent actionem, c. 1. §. 1. n. 18. ibid.
 Inter Creditores hypothecarios ex causa lucratiua & onerosa an feruetur regula, *Qui prior est tempore*, &c. c. 1. §. 1. n. 19. ibid.
 Creditores possunt vt actionibus & exceptionibus competentibus debitori absque cessione, c. 1. §. 2. n. 1. p. 15.
 Creditores ex persona debitoris possunt intentare laesionem enormem, vel enormissimam, c. 1. §. 2. n. 2. ibid.
 Creditor potest appellare à sententia lata contra debitorem intentantem laesionem, n. 3. ibid.
 Creditores posteriores possunt mouere remedium laesionis contra adiudicationem factam primo creditori, c. 1. §. 2. n. 4. ibid.
 Creditor secundus an possit intentare remedium *leg. 2. Cod. de rescind. vend.* *Salgad. Labyr. Cred. Tom. III.*
 in venditione pignoris facta à primo creditore sine dolo, c. 1. §. 2. n. 6. p. 16.
 Opinio negatiua proponitur n. 7. & aliis seqq. vsque ad 12. ibid.
 Opinione affirmatiua probatur quod tam debitori quam creditoribus ex eius persona competat remedium, *d. leg. 2. C. de rescind. vendit.* contra venditionem ritè factam à primo creditore, à n. 12. vsque ad fin. p. 17. & seqq.
 Creditores bona maioratus ex facultate Regia hypothecata discutientes, an ius habeant ad augmentum superueniens post obligationem celebratam, c. 2. per tot. p. 23
 Creditores possunt petere separationem bonorum defuncti à bonis haeredis ne creditores ipsius haeredis ex bonis defuncti quidquam capiant, c. 4. n. 37. & 38. p. 59
 Creditores delinquentis an praferantur Fisco in mercibus quae in Commissum inciderunt, c. 9. per tot. p. 96.
 Vid. *Confiscatio. Commissum. Merx.*
 Creditores delinquentis ex causa Commissi non possunt praetendere hypothecam in mercibus confiscatis ob defectum dominij in debitore, c. 9. n. 12. p. 98
 Creditores an possint impedire demolitionem domus debitoris ob enorme delictum ipsius, c. 9. n. 31. 32. & 33. p. 101
 Sed vide etiam, n. 89. eiusd. c. p. 111
 Creditores delinquentis etiam chirographarij praferuntur fisco exigenti poenam delicti, c. 9. n. 60. cum aliis seqq. p. 106
 Quae tamen conclusio valde controuertitur, & variae DD. sententiae super ea referuntur cum quinque distinctionibus, ibid. vsque ad num. 73. p. 108
 Creditoribus praefertur Fiscus in mercibus quae in commissum quoquo modo inciderunt, c. 9. n. 74. & seqq. ibid.
 Vid. *Fiscus.*
 Creditoribus nocere non potest possessor maioratus post formatum concursum, nec impetrare rescritum confirmatorium praecedentis alienationis, c. 13. n. 19. & 20. p. 145 & 146.
 Creditor impetrans facultatem alienandi

Index Rerum,

nandi bona maioratus in vim pacti præcedentis decoctionem debitoris, dicitur impetrare sine debitoris consensu, c. 13. n. 36. p. 150
Creditor impetrans assensum regium post formatum concursum à debitore, graduari non potest ad bona maioratus, c. 13. n. 40. ibid.
Creditor quibuscum formatum est concursus iudicium, eo pendente possunt ex iure & persona debitoris communis validè impetrare facultatem regiam pro validitate contractuum super bonis maioratus in fauorem ipsius debitoris celebratorum sub conditione impetrandi regium assensum, c. 13. n. 42. 43. & 44. p. 151
Creditor consentiendo alienationi rei sibi obligatæ, recuperat hypothecam, si contractus alienationis sit nullus, c. 14. n. 10. p. 153
Creditor potest agere ex priori contractu nulliter innouato, & debet graduari in concursu, c. 14. n. 18. p. 155.
Creditor posterior an possit præferri anterioribus ex rescripto Principis, c. 16. n. 1. p. 162
Creditor potest acquirere ius hypothecæ in bonis debitoris ex rescripto Principis, c. 16. n. 8. p. 164
Vid. Rescriptum.
Creditori ius quæsitum non tollitur à Principe, c. 16. n. 22. p. 167
Vid. Princeps.
Creditor ex decreto *Ferdinandi Regis* hypothecariam actionem diuidere coactus est aduersus omnes bonorum hypothecatorum possessores, ex æquitate, c. 16. n. 6. & 7. p. 163. & 164.

D

Debitor.

Debitor sui ipsius nemo esse potest, c. 6. n. 21. & 22. p. 74
Debitor non potest constituere hypothecam in re aliena, c. 9. n. 24. p. 100.
Debitoris iure resolutio in mercibus confiscatis ex causa Commissi, resoluuntur hypothecæ creditorum, c. 9. num. 77. 94. 97. & 102. p. 108 & seqq.
Debitoris delictum an & quomodo noceat creditoribus, c. 9. per tot. p. 96.
Vid. Hypotheca.
Debitor decoctus post formatum concursus iudicium priuatur administratione bonorum suorum & habetur pro mortuo, c. 12. num. 2. p. 133.
Debitor debitoris decocti non liberatur soluendo ipsi, nisi probabiliter ignorauerit concursum & decoctionem, c. 12. n. 24. p. 137
Vid. Concursus Ignorantia.
Debitor decoctus priuatur rerum suarum administratione, c. 12. n. 31. p. 138.
Et ideo sententia contra debitorem lata post formatum concursum non nocet creditoribus, c. 12. n. 32. & aliis seqq. ibid.
Debitor in iudicio concursus est pars formalis prouocans suos creditores, vt contra ipsum sua iura deducant, & sic est legitimus contradicitor, c. 12. n. 36. ibid.
Vid. Sententia.
Debitor etsi priuatur rerum suarum administratione post formatum concursum, non tamen desinit esse dominus & possessor, c. 12. n. 40. & 41. p. 139
Debitor, etiam pendente concursu, potest coram alio iudice competente conuenire suos debitores, non tamen in præiudicium creditorum non citatorum, c. 12. n. 47. & 48. p. 104
Debitor post concursum formatum non potest res suas alienando transferre dominium in acquirentem, c. 12. n. 26. p. 137
Et quid si acquirens ignoret concursum? num. 43. 44. & aliis seqq. p. 140.
Vid. Alienatio.
Debitor exigens ea quæ sibi debentur, pendente concursu, tenetur crimine stellionatus, c. 12. num. 4. p. 133.
Vid. Solutio.
Debitor qui bonis cessit habetur pro mortuo circa actus tangentes bonorum suorum administrationem, c. 13. n. 2. p. 143
Debitor decoctus non habet velle neque nolle, c. 13. n. 26. p. 147
Debitor sæpe impetrant rescripta moratoria etiam in præiudicium creditorum,

& Verborum.

creditorum, c. 16. n. 2. p. 163
Debitor impetrans dilationem moratorium debet satisfacere de soluendo post terminum, c. 16. n. 12. & 13. p. 165.
Debitor propter inficiationem debiti, damnari potest ad interesse propter moram, etiam pendente iudicio concursus, c. 17. n. 4. p. 169
Secus tamen est si fateatur, & sola mora procedat ex iudicio concursus, c. 17. n. 5. ibid.
Debitor an excusetur à mora & interesse propter moram debito ob difficultatem soluendi, c. 17. num. 13. p. 170.
Debitor formando iudicium concursus, voluntarium contrahit impedimentum soluendi creditoribus suis, c. 17. n. 17. p. 171
Debitor speciei interitu illius liberatur regulariter, c. 17. n. 22. ibid.
Debitor speciei interitu illius non liberatur si mora præcesserit, c. 17. n. 23. ibid.
Debitor non potest validè soluere creditoribus suis, pendente iudicio concursus, c. 17. n. 28. p. 172
Debitoris culpæ non imputatur beneficium cessionis bonorum, c. 17. n. 33. ibid.
Debitor excusatur à mora & interesse propter impotentiam soluendi, c. 17. n. 34. ibid.
Maximè si impotentia præcesserit moram, n. 35. ibid.
Debitor desinit esse in mora quæ habet tractum temporis successiuum, post formatum iudicium concursus, c. 17. n. 41. p. 174
Defendere Defensor.
Defendere est eandem vicem quam reus subire, c. 1. §. 1. n. 15. p. 13
Defensor in quo differat à fideiussore, c. 1. §. 1. n. 16. ibid.
Delictum Delinquens.
Delinquentis domus destrui potest ob publicam vindictam in atrocioribus delictis, c. 9. num. 8. p. 98.
Vid. Domus.
Delinquens amittit ipso iure dominium mercium confiscatarum ex causa Commissi, c. 9. n. 13. & 14. cum aliis seqq. p. 99
Vid. Creditor. Hypotheca. Merx.
Delinquens ante delictum admissum erat dominus, & priuatur suo dominio tantum ex quo delictum consummauit, c. 9. num. 37. & 42. p. 102.
Delinquens in atrocioribus priuatur ipso iure dominio & administratione rerum suarum à tempore delicti, c. 9. n. 78. p. 108
Delictum debitoris licet importet pœnam amissionis bonorum ipso iure, non tamen extinguit hypothecam anteriorem, nec iura creditorum, c. 9. n. 79. p. 109
Delinquens seruus hypothecatus potest damnari ad mortem, non attempto iure domini, nec creditorum, c. 9. n. 100. p. 115
Vid. Commissum Fiscus.
Vid. Confiscatio. Merx.
Demonstrare.
Idem est demonstrare personam per signum certum, vel ipsam nominatim exprimere, c. 2. num. 92. p. 37.
Dictio.
Dictio, *statim*, est significatiua temporis quo dispositio incipit operari, c. 9. n. 41. p. 102
Vid. Dispositio.
Dilatio.
Dilatio moratoria non conceditur à Principe debitori nisi præuia satisfactione de soluendo post terminum, c. 16. n. 12. p. 165
Dilationis moratoriæ concessione securiores redduntur creditores propter fideiussionem à debitore præstitam, c. 16. n. 13. ibid.
Dispositio.
Dispositio super augmento, est nouus contractus respectu Tertij, c. 2. n. 83. p. 35
Vid. Augmentum.
In omni Dispositione solum continentur ea iura quæ existebant tempore dispositionis, non autem futura, c. 2. n. 94. p. 38
Dispositio bonorum per nomina possessiua complectitur omnia bona mobilia & immobilia, iura & actiones, c. 2. n. 117. p. 41

Q 4 In

Index Rerum,

In omni dispositione causa primæua & initium, attendi debet, c. 2. n. 46. p. 29.
Qui Disponere non potest de actu à se gesto nihil probat asserendo aliquid factum fuisse, c. 3. num. 33. p. 58.
 Dispositio etiam expressa ad possibilitatem disponentis adaptatur, c. 3. n. 34. *ibid.*
 Dispositio vniuersalis iuncta alicui adiectiuo, vel participio, restringitur ad significationem illius, c. 9. n. 40. p. 102
 Dispositio quantumuis generalis restringitur per adiunctum illi inhærens, c. 9. n. 38. *ibid.*
 Dispositio sub aliquo supposito, quod falsum detegitur, nulla est, c. 11. n. 16. p. 129
 Vid. *Ignorantia.*
 Dispositum in vno æquiparatorum, censetur etiam dispositum in alio, c. 13. n. 5. & 6. p. 144
 Ex dispositione nulla & irrita voluntas testatoris deduci potest, c. 14. n. 4. & 19. p. 152. & 155
 Secus est in contrahentibus, n. 19. p. 155.
 Dispositionem iuris eandem subeunt casus quos necit rationis identitas, c. 16. n. 4. p. 163
 Dispositum in vno, subintelligitur dispositum in altero, quoties duo casus æquiparantur, c. 2. num. 38. p. 28.
Dominium.
 Dominium fundi amittitur per occupationem fluminis, c. 2. num. 29. *ibid.*
 Dominium vile consolidatum cum directo, accrescit maioratui in quo dominium directum erat contentum, c. 2. n. 39. *ibid.*
 Dominium vile vnitum ex legis dispositione per attractionem transit cum directo ad quemcunque, c. 2. n. 41. p. 29.
 Dominium fundi à flumine occupati dominus amittit, c. 2. n. 28. p. 28
 Dominium mercium ex causa Commissi confiscatarum acquiritur fisco ipso iure, c. 9. num. 2. 13. & 14. p. 96. & 99.
 Vid. *Fiscus.*
 Dominij translatio impeditur ex

lege prohibitiua acquisitionis, c. 9. num. 10. p. 98
 Dominium non acquiritur ex actu nullo, c. 9. n. 11. *ibid.*
 Dominium mercium prohibitarum non acquiritur fisco ex causa Commissi nisi à die delicti perpetrati, c. 9. n. 34. & aliis seqq. p. 101
 Dominium rei hypothecata transit in Tertium cum suo onere, c. 9. num. 76. p. 18
 Dominium non transfertur in rebus alienari prohibitis, c. 12. n. 6. & 7. & 25. p. 133. & 137
 Dominium non acquiritur qui scienter emit ab eo cui bonorum administratio interdicta est, c. 12. num. 49. p. 140.
 Dominium acquiritur ei qui à non domino rem accepit, si concedens ex post facto dominus, fiat, c. 7. n. 10. p. 80

Dominus.

Dominus rei in concursum deductæ præfertur cæteris creditoribus anterioribus & priuilegiatis, c. 9. n. 4. p. 96.
 Vid. *Commissum.*
 Dominus rei in concursu creditorum, ipsis præfertur quando dominium præcessit hypothecam, c. 9. n. 23. p. 100
 Dominus alienans rem alienari prohibitam, non transfert dominium, c. 12. n. 6. p. 133
 Dominus cogitur recipere pensionem de manu creditoris absque mandato debitoris emphyteuticarij, c. 1. n. 28. p. 20
 Vid. *Actus.*
 Dominus fundi occupati à flumine, dominium amittit, c. 2. n. 28. p. 28

Domus.

Domus delinquentis destrui potest ob publicam vindictam in atrocioribus delictis, etiam in damnum creditorum hypothecariorum ipsius, c. 9. num. 8. p. 98.
 Contraria opinio defenditur quæ communior videtur, num. 31. p. 101.
 Limitatur, n. 32. & 33. *ibid.*
 Sed vide infra, n. 89. p. 111
 Domus

& Verborum.

Domus communis quæ commodè diuidi non potest an possit destrui propter delictum vnius non obstante præiudicio alterius condomini, c. 9. num. 89. vers. Fulcitur *ibid.*
 Si Domus, super qua imposta est hypotheca, perierit, licet ex eisdem tignis reficiatur, hypotheca remanet extincta, c. 9. n. 98. p. 115
 Domum priuati Princeps auferre potest ad publicam vtilitatem, data compensatione, c. 9. num. 105. p. 117.
 Domus priuata dirui possunt ob publicorum ædificiorum constructionem, c. 9. n. 106. *ibid.*
 Domum priuati potest Magistratus iubere destrui pro decore ciuitatis, c. 9. n. 107. *ibid.*
 Vel pro ædificanda aut extendenda Ecclesia, n. 108. *ibid.*
 Domo destructa autoritate publica an extinguantur hypothecæ super ea impostæ, c. 9. n. 109. *ibid.*

Donator. Donatio.

Donator habet exceptionem ne conueniatur vltra quam facere possit deducto ne egeat contra donatarium, c. 1. §. 1. n. 3. p. 11
 Et an hæc exceptio transeat ad creditores donatoris, n. 8. & seqq. *ibid.* p. 12.
 Vid. *Exceptio.*
 Donator delegatus à donatario an fruatur priuilegio ne conueniatur vltra quam facere possit contra creditorem donatarij delegantis, c. 1. §. 1. n. 4. p. 11
 Donatio inducta à lege non requirit acceptationem donatarij, c. 9. n. 118. p. 119.
 Donatione ob ingratitude donatarij reuocata, resoluitur & extinguitur hypotheca ante reuocationem imposta, bonaque donata redeunt libera ad donatorem, c. 9. num. 96. vers. ex quo fonte, p. 114.

Dos.

Pactum de lucranda dote extenditur ad eius augmentum superueniens, etiam si de eo partes nihil dixerint ab initio, c. 2. n. 11. p. 25

Statutum disponens super lucro dotis extenditur ad augmentum eius, c. 2. n. 12. *ibid.*
 Dotis augmentum superueniens an fruatur priuilegio hypothecæ pro dote principali ab initio constitutæ, c. 2. n. 16. p. 26
 Sed vide infra. *ibid.* num. 60. & 61. p. 42.
 Hypotheca pro dotis augmento non nocet contrahentibus cum marito inter dotem principalem & eius augmentum, c. 2. n. 84. *ibid.*
 Vid. *Hypotheca.*
 Pactum iuratum de Dote non alienanda, impedit translationem dominij, c. 12. n. 7. p. 133
 Quod declaratur, n. 8. & 9. *ibid.* & p. 134.
 Dos ex delicto mulieris confiscari potest non obstante præiudicio mariti, c. 9. n. 89. p. 111

Durare.

Durare idem est ac *Renouare*, c. 2. n. 66. p. 33

E

Emerere. Emptor.

Emptæ rei periculum & augmentum pertinent ad Emptorem post emptionem & venditionem perfectam, c. 2. n. 32. p. 28
 Emens scienter ab eo, cui bonorum administratio interdicta est, non acquirit dominium, c. 12. num. 49. p. 140.
 Emens officium à Principe potest conueniri si augeatur numerus officiorum pro suo interesse & damno inde contingente, & impugnare tale augmentum, c. 1. num. 23. p. 7.
 Emptor læsus an & quando possit reclamare aduersus emptionem, aut venditor aduersus venditionem, c. 1. §. 2. n. 13. p. 17.
 Vid. *Beneficium leg. 2. C. de resc. vend.*

Emphyteusis.

Emphyteusim legatis non intelligitur legare dominium directum quod postea acquisiuit, c. 5. num. 18. p. 66.

Emphyteusis

Index Rerum,

Emphyteusis si reuertatur ad dominum directum, reuertitur libera & extinguitur hypotheca super ea constituta, c. 5. n. 20. p. 67

Emphyteusi prorogata ad plures generationes, prorogatur hypotheca super ea constituta, c. 5. num. 21. ibid.

Emphyteutica bona cadentia in commissum redeunt ad dominum libera ex natura rei & conditione contractus, c. 9. n. 26. & 27. p. 100.

Vid. *Commissum*.

Emphyteuta priuatur administratione bonorum ob dilapidationem, c. 15. n. 1. p. 156

Quæ tenetur ante tempus restituere, n. 2. p. 157

Emphyteuta priuatur omni iure & commoditate fructuum ob dilapidationem bonorum vinculatorum, c. 15. n. 13. 16. & 17. p. 158

Exceptio.

Exceptiones debitori competentes an possint opponi à creditoribus eiusdem, c. 1. n. 12. 13. & 14. & n. 23. vbi redditur ratio. p. 6

Vid. *Creditor*.

Exceptio ne donator conueniatur ultra quam facere possit deducto ne egeat, an competat creditoribus eiusdem, c. 1. §. per tot. p. 11

Exceptio, *deducto ne egeat*, donatori, marito, socio, competens, non prodest fideiussores nec hæredibus eorum, c. 1. §. 1. n. 3. ibid.

Exceptio hæc inopiæ, seu deducto, ne excipiens egeat, est personalis, n. 4. ibid. & n. 12. & 13. p. 12

Exceptionem hanc, *ne egeat*, opponunt creditores ex persona sui debitoris donatoris & tanquam procuratores ipsius, c. 1. §. 1. num. 14. p. 13.

Exceptio Excussionis est dilatoria, & debet opponi intra terminum dilatoriarum, c. 3. n. 38. p. 48

Exceptionem Tertio competentem Princeps suo rescripto tollere non debet, c. 16. n. 21. p. 166

Exceptiones omiffas per debitorem litigantem cum Tertio, Fiscus pro suo interesse opponere & deducere potest, c. 1. n. 14. p. 5

Vid. *Mora*.

Extremum.

Extremum inhabile ad quod refertur contractus impedit fictionem retroactiuam, c. 11. n. 23. p. 130

Extrema habilia requiruntur in fictione retroactiuâ, c. 13. n. 25. p. 147.

Facultas Regia.

Facultas Regia alienandi seu obligandi bona Maioratus, vel feudi, impetrari potest à creditore, Concursum etiam pendente, si debitor negligens fuerit in illa petenda, c. 1. n. 37. p. 9

Vid. *Creditor*.

Facultas à Rege concessa hypothecandi bona maioratus, an extendatur ad bona postea illi aggregata, c. 2. per tot. p. 22

Facultas Regia impetrata ad obliganda bona maioratus, an extendatur & comprehendat alia bona iam tunc temporis illi adiuncta. ibid.

Facultas, & hypotheca præcedens an extendatur ad augmentum proueniens ex aggregatione bonorum per Tertium extraneum, c. 2. n. 25. & seqq. p. 27

Facultas limitata alienandi bona maioratus, intelligitur denegata in aliis etiam connexis, c. 2. num. 77. p. 35.

Facultas ad condendum maioratum concessa à Principe non extenditur ad bona postea aggregata ab eodem conditore, c. 2. num. 85. p. 36.

Facultas Regia ad hypothecanda bona maioratus an extendatur ad iam aggregata, nulla de illis facta relatione ad principem, c. 2. n. 103. & 109. p. 39. & 40

Facultas nunquam conceditur ad hypothecandum maioratum, sed bona ipsius tantum, c. 2. num. 113. p. 40.

Facultas alienandi bona maioratus à Rege obtenta, remittitur arbitrio & voluntati impetrantis, c. 8. n. 48. p. 91.

Facultas transferendi pensionem non cogit pensionarium ad transferendum, capit. 8. numer. 50. p. 92.

Facultas regia requiritur ad obliganda

& Verborum.

ganda bona maioratus eo tempore quo existunt consanguinei ad illum vocati, c. 11. num. 6. & seqq. p. 127.

Facultas regia hypothecandi bona maioratus, inutilis est, quando bona re ipsa libera sunt per extinctionem familiæ, c. 11. n. 15. p. 129

Facultas regia superueniens hypothecæ iam contractæ, confirmat tantum illam ut ex tunc, non verò ut ex tunc, c. 11. n. 23. p. 130

Facultas alienandi bona vinculata, post mortem alienantis possessoris impetrata, non prodest ad validandam alienationem, c. 13. num. 3. p. 143.

An facultas alienandi bona feudalia, vel maioratus, impetrata pendente concursus iudicio, valida sit, c. 13. n. 8. p. 144

Resoluitur negatiuè ibid. num. 16. p. 145.

Facultas alienandi bona maioratus, impetrata in vim pacti præcedentis decoctionem, an sit valida, c. 13. n. 9. p. 144

Negatiua opinio probatur ibid. n. 20. p. 146

Facultas alienandi bona vinculata pendente concursu impetrata, sera nimis est & inualida, c. 13. num. 16. p. 145.

Facultas contrahendi super bonis vincularis à quo possit vel debeat impetrari, c. 13. n. 17. ibid.

Facultatem alienandi, vel hypothecandi bona maioratus à solo possessore impetrari posse probatur, c. 13. n. 18. ibid.

Facultas contrahendi super bonis vincularis impetrata nomine possessoris sine eius mandato, inutilis est, c. 13. n. 21. p. 146

Declara ut, n. 22. & 23. ibid.

Facultas regia ad contrahendum super bonis maioratus operatur tantum ex tempore Datae, non ex tempore contractus, c. 13. n. 24. ibid.

Facultas regia à creditore impetrata etiam in vim pacti præcedentis decoctionem debitoris, dicitur impetrata sine debitoris consensu, c. 13. n. 36. p. 150

Facultatem habens à iure, vel ab homine, disponendi de re aliqua, si illam hypothecauerit censetur

vti hac facultate, licet expressè non dixerit, c. 11. n. 3. p. 126

Ferdinandus Rex.

Ferdinandi Regis decretum quo creditor hypothecariam actionem diuidere coactus est ex æquitate, & eam exercere pro rata contra omnes bonorum hypothecatorum possessores, c. 16. num. 6. & 7. p. 163.

Vid. *Principes*.

Feudum.

Feudi iure resolutio resolutur hypotheca super eo imposita, c. 8. n. 52. p. 92.

Explicatur text. in cap. 1. §. rursus si fidelis, quib. mod. feud. amitt. in vsb. feud. c. 8. n. 51. ibid.

Feudalia bona alienandi facultas impetrata pendente concursu an sit valida, c. 13. n. 8. & 16. p. 144

Feudatarius alienans bona feudalia saluo assensu regio, si bonis cessarit ante assensum impetratum, an proficit assensus post decoctionem obtentus, c. 13. num. 13. & 14. p. 145.

Feudum alienare promittens sine assensu domini potest pœnitere, nec tenetur ad interesse, c. 13. n. 28. p. 148.

Feudatarius priuatur omni iure, administratione, & commoditate feudi propter dilapidationem bonorum, c. 15. n. 13. p. 158

Flumen.

Dominus fundi à Flumine occupati, dominium amittit, c. 2. num. 28. p. 28.

Impossibile est alueum alterius iuris esse quàm flumen, c. 2. num. 29. ibid.

Fluminis causam alueus sequitur, c. 2. n. 30. ibid.

Alueus à Flumine derelictus, eorum est qui prope ripam prædia possident, c. 2. n. 31. ibid.

Vid. *Augmentum*.

Fictio.

Fictio retrotractiuâ requirit verumque extremum habile, c. 11. n. 23. p. 130.

Index Rerum,

- Et cap. 13. n. 25. p. 147
 Fictio retrotractiua non nocet contrahentibus quibus medio tempore ius quaesitum est, c. 13. num. 37. p. 150.
- Fideiussor.*
 Fideiussores non fruuntur priuilegio donatoris & similibus competente *ne egeant*, c. 1. §. 1. num. 3. & 13. p. 11 & 12.
 Fideiussor ex propria obligatione conuenitur, c. 1. §. 1. n. 16. p. 13
 Fideiussio primi contractus non trahitur ad postea conuentum, c. 2. n. 84. p. 35
 Fideiussor in quo differat à defensore, c. 1. §. 1. n. 16. p. 13
 Fideiussio operatur in portione aucta per ius accrescendi, c. 2. num. 14. p. 25.
- Filius.*
 Filius an teneatur satisfacere creditoribus patris sui ex fructibus bonorum aduentitiorum, si pater ob dilapidationem priuatur usufructu, c. 15. n. 3. & per tot. p. 157
 Filius an habeat hypothecam super fructibus bonorum suorum aduentitiorum ad consequenda alimenta, c. 15. n. 10. p. 158
 Filius non videtur preferendus creditoribus patris in fructibus aduentitiorum, c. 15. n. 12. ibid.
 Sed contrarium probatur n. 13. & seqq. ibid.
 Filius recipit & sibi consolidat bona aduentitia pleno iure, & ab omni hypotheca à patre imposta libera, ob dilapidationem à patre factam, c. 15. num. 13. 14. 15. 23. & aliis seqq. ibid. & p. 160.
 Filius si acquirat aduentitia pleno iure per renuntiationem à patre factam an & quando teneatur satisfacere creditoribus patris ex fructibus, c. 15. n. 24. & aliis seqq. p. 161.
 Quid etiam per emancipationem filij remissiuè, n. 28. ibid.
- Fiscus.*
 Fiscus acquirit ipso iure dominium mercium ex causa Commissi confiscatarum, c. 9. num. 2. 13. & 14. p. 96. & 99.
 Vid. *Commissum*.
- Fiscus succedit in bonis confiscatis ex vindicta publica, non per representationem, & transmissionem, sed per priuationem & annihilationem personæ delinquentis, c. 9. n. 20. & 21. p. 100
 Fiscum semper præferri creditoribus in mercibus quæ in Commissum inciderunt quocunque modo, resoluitur ex pluribus fundamentis, c. 9. n. 74. & seqq. p. 108
 Fiscus occupans omnia bona delinquentis tanquam hæres vel successor vniuersalis, tenetur satisfacere omnibus creditoribus delinquentis ex bonis confiscatis, in solidum, c. 9. n. 81. p. 109
 Fiscus non obligatur in solidum erga creditores delinquentis, sed tantum pro rata, in confiscatione partis quotitatiuæ bonorum, c. 9. n. 82. ibid.
 Fiscus non tenetur satisfacere creditoribus delinquentis in confiscatione rei particularis seu mercium ex causa Commissi, c. 9. n. 83. & 88. p. 110. & 111.
 Fiscus tanquam hæres vel successor vniuersalis delinquentis, tenetur stare locationi, sicut tenebatur delinquens, c. 9. n. 87. p. 111
 Fiscus efficitur dominus pleno iure, & sine onere, mercium confiscatarum ex causa Commissi, c. 9. n. 103. p. 116
 Fiscus creditor ratione sui interesse potest opponere & deducere exceptiones omittas à debitore litigante cum Tertio, c. 1. n. 14. vers. Et quod. p. 5
- G**
- Gabella.*
 Gabella super tritico imposta, debetur ex farina, c. 4. num. 49. p. 61.
 Gabella quæ debetur ex oleo, debetur pro oleo ex quo conficitur tertia species, puta pro sapone, c. 4. n. 51. ibid.
 Gabella quæ pro serico debetur, etiam pro serico contexto debetur, c. 4. n. 52. ibid.
 Gabellam non potest Princeps augere in damnum conductoris, c. 1. n. 23. ad fin. p. 7
Genus

Index Rerum,

- Genus.*
 Genus habetur pro specie, quando non potest verificari nisi in vna specie, c. 2. n. 92. & 93. p. 37
- H**
- Hæreditas.*
 Hæreditate adita, bona defuncti & hæredis ita consolidantur, vt vnicum fiat patrimonium adeuntis, c. 4. n. 36. p. 59
 Si Hæreditas diuidatur inter hæredem scriptum & legitimum, ex titulo transactionis per Quotas, vterque conuenitur à creditoribus hæreditariis: secus, si dimissis quibusdam rebus specialibus vni, relinquatur hæreditas alteri, tunc enim solus successor vniuersalis conueniendus est, c. 9. n. 85. & 86. p. 110.
 Vid. *Fiscus*.
 Si transactio super Hæreditate facta sit inter hæredem institutum & legitimum, possunt creditores hæreditarij & legatarij illam impugnare & probare validitatem testamenti quatenus ipsorum interest, c. 1. n. 30. p. 9
- Hypotheca.*
 Hypotheca competens ex causa lucratiua & onerosa, an fruatur regula, Qui prior est tempore, est potior iure, c. 1. §. 1. n. 19. p. 14
 Hypotheca generalis non solum comprehendit bona acquisita, verum etiam nouiter incorporata in patrimonio debitoris, c. 2. num. 5. p. 24.
 Hypotheca iuris vniuersalis extenditur ad augmentum ipsius iuris, c. 2. n. 7. ibid.
 Hypotheca est stricti iuris nec admittit extensionem quando facultas hypothecandi est stricti iuris, num. 8. ibid.
 Hypotheca contracta super fundo qui per alluuiationem postea creuit, ad augmentum extenditur, c. 2. num. 15. p. 26
 Hypotheca tacita dotalis an trahatur ad augmentum postea superueniens, n. 16. ibid.
- Salgad. Labyr. Cred. Tom. III.*
- Hypotheca expressè pro vino, oleo, tritico, promissa, extenditur ad valoris augmentum si postea augetur, c. 2. n. 21. p. 27
 Hypotheca protrahitur ad meliorationes in re hypothecata factas, n. 22. & 50. ibid. & p. 30
 Hypotheca præcedens non extenditur ad augmentum proueniens ex aggregatione bonorum facta per tertium extraneum, c. 2. num. 25. p. 27.
 Et n. 78. & 79. p. 35
 Hypotheca contracta super re principali extenditur ad augmentum naturale per alluuiationem & ex natura rei proueniens, c. 2. num. 26. p. 27.
 Et per consolidationem vsusfructus cum proprietate, n. 15. 26. & 36. ibid.
 Vid. *Consolidatio*.
 Hypotheca contracta à possessore beneficij super fructibus ipsius extenditur ad augmentum quod ratione pensionis extinctæ aduenit eidem, c. 2. n. 48. p. 30
 Hypotheca præcedens simpliciter contracta comprehendit augmentum proueniens ex facto hominis inseparabiliter ab ipsa re, c. 2. n. 50. ibid.
 Veluti si ædificia vel melioramenta facta fuerint in re hypothecata, n. 50. ibid.
 Hypothecæ repetitio an subintelligatur facta in secundo contractu, c. 2. n. 57. p. 31
 Et num. 62. cum seqq. p. 32
 Hypotheca data pro augmento dotis, noua est, c. 2. n. 59. p. 31
 Hypotheca adiecta augmento dotis diuersa est ab illa quæ doti principali adiecta erat, c. 2. num. 60. ibid.
 Hypotheca augmenti dotis oritur ex nunc à tempore contractus augmenti, c. 2. n. 61. p. 32
 Hypothecæ renouatio non operatur à tempore prioris conductionis, sed secundæ, c. 2. n. 63. cum aliis seqq. ibid.
 Vid. *Augmentum*.
 Hypothecata rei vnium non est semper hypothecatum, quod declaratur, c. 2. n. 69. cum aliis seqq. p. 33.
 Hypotheca ex facultate Regia constituta
- R

Index Rerum,

Rituta super vna re maioratus, non extenditur ad aliam quantumuis connexam, c. 2. n. 77. p. 35
 Hypotheca contracta super re principali, quia ratione cenleatur renouata in augmento proueniente ab ipsis contrahentibus, c. 2. n. 78. ibid.
 Hypothecæ repetitio solum adest inter ipsos principales contrahentes in tacita reconductione, c. 2. n. 81. ibid.
 Hypotheca præcedens non operatur respectu Tertij qui rem suam pro securitate contractus hypothecauit, c. 2. n. 82. ibid.
 Hypotheca contracta in augmento dotis non operatur in præiudicium contrahentis cum marito inter dotem principalem & eius augmentum, c. 2. n. 84. ibid.
 Hypotheca specialis non extenditur ad bona futura, c. 2. num. 91. p. 37.
 Hypotheca specialis est quæ limitatur ad certum genus bonorum, c. 2. n. 92. ibid.
 Hypotheca restricta ad certum genus bonorum non comprehendit futura & nouiter quæsitæ, c. 2. num. 93. ibid.
 Hypotheca bonorum maioratus ex facultate Regia non afficit ipsum maioratum, c. 2. num. 95. 96. & 97. p. 38.
 Hypotheca contracta super fructibus beneficij, non extenditur ad fructus beneficij vniti, c. 2. num. 101. p. 39.
 Hypotheca contracta super bonis dotalibus non extenditur ad augmentum dotis postea datum ab vxore, vel ab alio eius nomine, c. 2. n. 102. ibid.
 Hypothecandi facultas bona maioratus an extendatur ad bona iam aggregata tempore concessionis, nulla de illis facta relatione ad Principem, c. 2. num. 103. & seqq. ibid.
 Hypotheca non subsistente in principali, illæsum manet accessorium, c. 2. n. 114. p. 40
 Hypotheca imposita super iure ex natura sua resolutio, extinguitur ipso extincto, cap. 4. num. 2. p. 54.
 Hypotheca durat super materia con-
 fusa quæ facta sit alia species, dummodo sit reducibilis ad priorem materiam, c. 4. num. 10. & 11. p. 55.
 Hypotheca super vsufructu constituta non extinguitur per acquisitionem proprietatis factam à debitor fructuario, c. 4. n. 16. & 60. ibid. & p. 62.
 Hypotheca Tertij remanet illæsa, nec extinguitur per confusionem actionum inter creditorem & debitorem, c. 4. n. 21. 22. & 23. p. 56
 Vid. *Tertius*.
 Hypothecari non potest ius vsufructus, sed sola commoditas fructuum, c. 4. n. 24. ibid.
 Vid. *Vsufructus*.
 Hypotheca confirmatur & validior fit si qui rem alienam hypothecauit tanquam suam postea eius dominium acquirat, c. 4. n. 26. p. 57
 Hypotheca confirmatur si debitor habens possessionem rei hypothecate postea acquirat proprietatem, c. 4. n. 27. ibid.
 Hypotheca augetur per augmentum & meliorationem pignoris, c. 4. n. 28. ibid.
 Aliud est extinguere hypothecam super vsufructu contractam, per extinctionem vsufructus seu consolidationem respectu Tertij; aliud respectu debitoris obligati, c. 4. n. 29. & 30. ibid.
 Vt Hypotheca extinguatur per materiam obligatæ mutationem, debet materia ita transire in materiam, vt prima materia esse desinat & incipiat noua species fieri, c. 4. n. 34. p. 58.
 Hypotheca durat in re consolidatâ quoties est reducibilis ad priorem formam. ibid.
 Hypothecam super vsufructu formali potest dominus ipse constituere separatim à proprietate sibi reseruata optimo iure, siue hypothecæ non obnoxia, c. 4. n. 39. p. 59
 Hypothecam non extinguit mutatio rei in eius qualitibus tantum, c. 4. n. 40. ibid.
 Hypotheca remanet, etiam formâ rei mutatâ, quando non forma, sed substantia ipsa fuit obligata, c. 4. n. 41. & 42. p. 60
 Hypotheca durat quâdo species est solum confusa cû eadē specie materiam quia

& Verborum.

quia res dicitur adhuc extare, c. 4. n. 47. p. 61
 Hypotheca super frumento imposita non extinguitur, quamuis redudum sit ad farinam, c. 4. num. 48. ibid.
 Hypotheca perseuerat si debitor hypothecans vsufructum vel aliud ius quod habebat in aliqua re, rem ipsam postea pleno iure acquirat, c. 4. n. 53. cum aliis seqq. ibid.
 Hypotheca super commoditate vsufructus contracta extinguitur, si vsufructus consolidetur cum proprietate non in persona debitoris, sed apud Tertium, c. 4. n. 60. 61. 62. & 63. p. 62
 Hypotheca extinguitur mutata re quoad substantiam, secus aliâs, c. 4. n. 64. & seqq. p. 63
 Hypotheca vsufructus finitur per mortem debitoris fructuarij, c. 5. n. 3. & 19. p. 64. & 66
 Siue proprietatem acquisierit, siue non, n. 4. ibid. & num. 29. & seqq. p. 68.
 Hypotheca super vsufructu constituta non se extendit ad proprietatem cum qua consolidatur, c. 5. num. 9. p. 65.
 Hypothecans rem, solum videtur eam hypothecare pro iure quod in ea habet, c. 5. n. 10. ibid.
 Hypotheca vsufructus nihil influit in proprietatem, c. 5. n. 13. ibid.
 Hypotheca super emphyteusi constituta tantum durat donec reuertatur ad dominum directum, c. 5. n. 20. p. 67
 Hypotheca super emphyteusi prorogatur, si prorogentur generationes quibus concessa est emphyteusis, c. 5. n. 21. ibid.
 Hypotheca constituta in locatione ad certum tempus, extenditur ad reconductionem, c. 5. n. 22. ibid.
 Hypotheca à principio limitatè concepta ex voluntate vtriusque contrahentis, manet in suo primordiali statu, proprietate per debitorem acquisita, c. 5. n. 30. p. 68
 Hypotheca constituta super pensione durat etiam post acquisitum titulum beneficij à pensionario, c. 7. n. 7. p. 80
 Hypotheca constituta à non domino rei, super qua constituitur, est inualida, c. 7. n. 9. ibid.
Salgad. Labyr. Cred. Tom. III.
 Hypotheca à principio nulla reuoluitur, si debitor nanciscatur dominium rei, quo antea carebat, c. 7. n. 10. ibid.
 Hypotheca imposita super pensione Ecclesiastica ab initio inualida, non conualefcit per acquisitionem superuenientem tituli beneficij, c. 7. n. 11. & seqq. vsque ad fin. ibid.
 Hypotheca super pensione Ecclesiastica imposita tantum durat quantum ipsa pensio, c. 8. n. 2. & aliis seqq. p. 84
 Hypotheca super pensione extinguitur, extincta pensione, sicut extinguitur extincto vsufructu, c. 8. n. 6. p. 85
 Quod limitatur n. 56. p. 92
 Hypotheca super officio temporalis, feudo, vel emphyteusi, non durat, illis extinctis, etiamsi ius illud extinctum alij cedatur, c. 8. num. 7. p. 85.
 Declaratur, n. 54. p. 92
 Hypotheca imposita super iuribus Regalibus, extinguitur per venditionem eorum, quia creantur alia noua iura in fauorem emporis, c. 8. n. 10. p. 85
 Vide infr. num. 54. p. 92
 Hypotheca non transit cum iure personali simpliciter cesso, c. 8. n. 13. p. 86.
 Hypotheca sustinetur, si res hypothecata non mutetur in substantia, licet mutetur in qualitate, c. 8. n. 33. p. 89.
 Hypotheca durat, si ius temporale, super quo constituta est, ita prorogetur & perseueret in substantia, vt non dicatur ius nouum & diuersum, c. 8. n. 34. ibid.
 Hypotheca super pensione imposita sustinetur aduersus eum ad quem pensio transfertur ex voluntate transferentis, c. 8. n. 43. p. 91
 Secus si ex necessitate præcedente & inhærente, n. 44. ibid.
 Hypotheca non extinguitur per alienationem voluntariam rei obligatæ, c. 8. n. 49. p. 92
 Hypotheca perit, si pereat res hypothecata in sua substantia, c. 8. n. 53. ibid.
 Hypotheca super pensione Ecclesiastica imposita non extinguitur per translationem
 R 2 nem

Index Rerum,

nem eiusdem pensionis ex gratia Apostolica, c. 8. num. 58. 59. & 60. p. 93.
 Vid. *Pensio*.
 Hypotheca super feudo imposta resoluitur, ipso feudi iure resoluta, c. 8. n. 52. p. 92
 Hypothecæ intermediæ resoluuntur in præiudicium creditorum quando quis contrahit cum cessione iuris luendi à Regia Curia ex pacto speciali inter emptorem & venditorem, c. 8. n. 11. p. 85
 Hypothecata rei dominium transit cum suo onere in Tertium, c. 9. n. 76. & 25. p. 100 & 108
 Hypotheca super fructibus beneficij imposta perit, si debitor priuatur beneficio, c. 9. n. 96. p. 114
 Hypotheca super usufructu bonorum aduenturiorum filij spectante ad patrem extinguitur, si pater ob dilapidationem priuatur iure suo, ibid.
 Hypotheca creditorum donatarij perit, si ob eius ingratitude reuocetur donatio. ibid.
 Hypotheca extinguitur, si domus, vel nauis, super qua fuit imposta, perierit, licet ex eisdem tignis reficiatur, c. 9. n. 98. p. 115
 Hypothecæ, & rei hypothecata amissio variis modis contingere potest, c. 9. n. 99. & seqq. ibid.
 Hypothecatus seruus potest damnari ad mortem ex delicto commissio, non attento iure domini nec creditorum, c. 9. n. 100. ibid.
 Hypotheca creditorum non attenditur si ob publicam vindictam domus debitoris delinquentis destruat, c. 9. n. 8. p. 98
 Hypotheca constitui non potest in re aliena, c. 9. n. 14. p. 100
 Hypotheca resoluitur si res hypothecata alienetur ex causa necessaria præcedente, c. 9. n. 28. p. 101
 Etiam si talis necessitas procedat ex facto voluntatio debitoris, n. 29. ibid.
 Hypothecæ creditorum resoluuntur, resoluta iure debitoris in mercibus quæ inciderunt in Commissum, c. 9. n. 16. 77. 94. 97. & 102. p. 108. & seqq.
 An Hypotheca super bonis Maioratus ex facultate Regia imposta dissoluatur, extincto vinculo per extinctionem familiæ? disputatur ad partes, c. 10. n. 4. & seqq. p. 121
 Hypotheca extinguitur, mutata forma rei hypothecata, c. 10. n. 5. ibid.
 Hypotheca legitime constituta super bonis maioratus non extinguitur, extincto maioratu, sed onus hypothecæ perseverat, c. 10. n. 11. p. 122
 Hypothecæ forma seu clausula apponi solita in rescripto regio pro bonis maioratus obligandis, c. 10. n. 13. ibid.
 Hypotheca non dissoluitur quandiu remanet salua rei hypothecata substantia, c. 10. n. 15. ibid.
 Hypotheca bonorum maioratus ex facultate regia, non est generalis, sed specialis, & ideo non extinguitur per libertatem maioratus superuenientem, c. 10. n. 21. p. 123
 Vid. *Qualitas. Res*.
 Hypotheca super usufructu formali imposta non extinguitur si transeat in causalem per acquisitionem proprietatis, c. 10. n. 30. p. 125
 Vid. *Bona Vsufructus*.
 Hypotheca non extinguitur, nec bona obligata sunt libera respectu omnium creditorum, licet vni eorum satisfactum sit, c. 10. n. 28. ibid.
 Vid. *Clausula*.
 Hypotheca rei alienæ regulariter non valet, c. 11. n. 9. p. 128
 Hypotheca rei alienæ sustinetur quando debitor illam obligans aliquid iuris in ea habebat ex quo postea rei dominium acquirit, c. 11. n. 10. ibid.
 Hypotheca ab ultimo consanguineo maioratus possessore bonis imposta sustinetur, c. 11. n. 3. & 13. cum seqq. ibid. & p. 126
 Hypotheca ab ultimo consanguineo maioratus possessore imposta eo tempore quo familia erat extincta, potior est illa quæ ab eodem postea imponitur ex facultate regia, c. 11. n. 14. p. 128
 Hypotheca licet ab initio nulliter constituta ex post facto conualescere potest & ratificari, c. 11. n. 19. p. 129.
 Quæ Hypotheca præualeat si possessor maioratus bona hypothecauit vni creditori absque facultate regia, & postea alteri cum facultate adhuc viuentibus quibusdam vocatis qui deinde prædecesserunt

& Verborum.

decesserunt possessori, c. 11. n. 17. ibid.
 Hypothecæ ratificatio retrotrahitur ad tempus primi contractus in præiudicium secundi creditoris, c. 11. n. 20. ibid.
 Sed vide in contrarium, n. 21. & aliis seqq. ibid.
 Hypotheca secundi creditoris contracta cum facultate regia præualeat anteriori factæ sine illa, licet postea sequatur assensus regius ad eam confirmandam, c. 11. n. 22. 26. & 28. ibid. & seqq.
 Quæ Hypotheca præualeat, si minor bona sua sine decreto vni hypothecauerit, quæ postea maior factus obligat alteri, & ratificat priorem hypothecam expressè vel tacitè, c. 11. n. 25. p. 130
 Hypotheca recuperatur à creditore qui consensit alienationi rei hypothecata si alienatio nulliter facta sit, vel rescissa, c. 14. n. 10. p. 153
 Hypotheca noua inducitur in augmentum primæ obligationis, si transactioni, cui accessit, non stetur, c. 14. n. 6. 7. & 22. p. 153
 Hypotheca super commoditate fructuum imposta durat, extincto usufructu per consolidationem, c. 15. n. 8. & 9. p. 157 & 158
 Hypothecam an filius habeat super fructibus bonorum suorum aduenturiorum ad consequenda alimenta, c. 15. n. 12. 13. & seqq. p. 158
 Hypotheca super usufructu imposta à debitore fructuario non extinguitur quando ipse acquirit proprietatem fundi fructilis, c. 15. n. 22. p. 160.
 Hypotheca super fructibus à patre imposta resoluitur, extincto omni iure quod ipsi competeat in aduenturiis filij, c. 15. n. 23. ibid.
 Declaratur, n. seqq. ibid.
 Hypothecariam actionem diuidere an & quomodo creditor cogi possit, c. 16. n. 18. & 19. p. 166
 Hypothecariam actionem diuidere ex æquitate creditor aliquando coactus est decreto Ferdinandi, Regis, c. 16. n. 6. p. 163
 Hypothecæ ius an possit acquiri in bonis debitoris ex rescripto Principis, c. 16. n. 8. p. 164
 Hypothecæ ius non debet concedere Princeps vni creditori chirographario in necem ceterorum, c. 16. n. 24. p. 167
 Hypotheca noua superueniens non afficit res à debitore prius alienatas, & à Tertio possessas iusto titulo, c. 16. n. 25. p. 167
 Hypotheca conditionalis retrotrahitur ad tempus contractus post conditionem purificatam, etiam in præiudicium alterius hypothecæ medio tempore contractæ, c. 11. n. 20. p. 129.

I

Impedimentum. Impeditus.

Impeditus legitime non dicitur esse in mora, c. 17. n. 8. p. 170
 Impedito legitime tempus non currit, c. 17. n. 14. p. 171
 Etiam si impedimentum processerit ex culpa debitoris impediti, n. 15. ibid.
 Impedimentum excusat à mora, quando impeditus non potuit illud remouere, c. 17. n. 16. ibid.
 Vid. *Debitor*.
 Impedimentum spontè procuratum & affectatum non prodest impedito, c. 17. n. 18. ibid.
 Impedimentum proueniens ex culpa ad illud ordinata, non impedit moram contrahi, & interesse deberi, c. 17. n. 19. & 20. ibid.
 Vid. *Mora*.
 Impedimentum concursus superueniens non tollit vfuras iam debitas ex mora commissa de præterito, licet extinguat cursum illarum profuturo, c. 17. n. 37. 38. & 44. p. ...

Ignorantia.

Ignorantia affectata vim habet veræ scientiæ, c. 3. n. 53. p. 51
 Ignorantia vt excuset, debet ex omni parte esse excusabilis, c. 3. n. 56. ibid.
 Certum per naturam, est certum legi, licet à partibus ignoretur, n. 55. ibid.
 Et c. 11. n. 4. p. 127
 Ignorantia non nocet contrahentibus qui libertatem bonorum maioratus ignorabant tempore contractus, c. 11. n. 4. ibid.
 Ignorantia non officit contractui celebrato sub conditione de futuro, quæ iam tunc temporis erat purificata, c. 11. n. 5. ibid.
 Vid.

Index Rerum,

Vid. *Dispositio*.
 Ignorantia reuocati mandati & mutatae voluntatis non validat actum post reuocationem ignoratam gestum, c. 12. n. 10. p. 134
 Ignorantia iusta excusat & liberat soluentem debitori decocto, c. 12. num. 12. 16. cum aliis seqq. p. 135.
 Ignorantia reuocati mandati efficit ut actus tam iudiciales quam extraiudiciales sustineantur, c. 12. n. 13. & 14. ibid.
 Vid. *Mandatum*.
 Ignorantia praesumpta an & quando excuset, c. 12. n. 21. p. 136
 Ignorantia supina & affectata non excusat, c. 12. n. 23. p. 137
 Ignorans probabiliter concursum & decoctionem propter ignorantiam iustam excusatur si soluerit debitori decocto, c. 12. n. 24. ibid.
 Ignorantia an profit illi qui acquisiuit rem alienari prohibitam, c. 12. n. 43. 44. & aliis seqq. & maxime n. 47. p. 140
Initium.
 Initium, non finis, attendi debet, quando finis habet necessariam consequentiam ad principium, c. 2. n. 26. p. 29.
 Vid. *Origo*.
 Initium nihil capere potest ab eo casu quo finem accipere debet, c. 4. n. 45. p. 60
 Quod ab initio non valuit tractu temporis non conualescit, c. 11. n. 8. p. 128.
Insinuatio.
 Insinuatio peti potest à creditore donatarij pro validitate donationis, c. 1. n. 37. p. 9
 Vid. *Donatio*.
 Vid. *Creditor*.
Interdictio.
 Interdictio administrationis bonorum facta à Iure, vel Iudice, annullat contractus celebratos cum interdicto, c. 12. n. 45. p. 140
 Siue contrahens sciuerit interdictionem, siue ignorauerit, n. 46. ibid.
 Et emens scienter ab eo, cui bonorum administratio interdicta est, non acquirit dominium, num. 49. ibid.
Interesse.
 Interesse non debetur nisi probata

mora soluendi, c. 3. n. 39. p. 49
 Vid. *Mora*.
 Interesse semper debetur Fisco ob retardatam pecuniae debitae solutionem, c. 3. n. 45. ibid.
 Interesse debetur Fisco etiam sine interpellatione, c. 3. n. 46. p. 50
 Interesse, siue vsurae legitimae regulariter debentur propter moram debitoris in soluendo c. 17. num. 1. p. 169.
 Interesse ex mora, pendente concursus iudicio cessat ex stylo quorundam tribunalium, c. 17. num. 2. ibid.
 Contraria etiam sententia proponitur, quod iudicium concursus non suspendat interesse, num. 3. ibid.
 Variis modis vtraque conclusio declaratur, num. 4. cum aliis seqq. ibid.
 Interesse legitime ab initio stipulatum & promissum ex obligationis natura semper debetur vsque ad realem solutionem, c. 17. num. 9. p. 170.
 Interesse debitum tantum ex mora debitoris seu iudicis officio, tam ante quam post formatum concursum an debeatur disputatur ad partes, c. 17. n. 12. vsque ad fin. ibid.
 Vid. *Impedimentum*.
 Vid. *Vsura*.
Ius.
 Ius vniuersale hypothecatum extenditur ad augmentum ipsius iuris, c. 2. n. 7. p. 24
 Vid. *Augumentum*.
 Ius habens in materia, an etiam habeat in materiato, c. 4. n. 7. 8. & 9. p. 54.
 Ius semel extinctum non reuiuiscit, c. 4. n. 13. p. 55
 Ius vsusfructus non potest hypothecari, nec alienari, nec cedi, sed sola commoditas fructuum, c. 4. n. 24. p. 56
 Iura loquentia de confusione, commixtione, & mutatione rei, super qua quis habet ius aliquod, intelliguntur quando transformatio fit in ipsa substantia, c. 4. n. 32. p. 58
 Iurium confusio in persona debitoris, est reducibilis ad priorem formam ad effectum praeseruandi hypothecam

& Verborum.

L

Legatum.

thecam super fructibus, c. 4. n. 35. ibid.
 Ius variabile adhaerens rei perpetuae & irreuocabili, pariter & ipsum fit perpetuum & irreuocabile, c. 5. n. 27. p. 67
 Ius temporale adhaerens iuri perpetuo, fit perpetuum quando vtrumque durat, c. 5. n. 32. p. 68
 Ius in re non extinguitur per acquisitionem reuocabilem eiusdem rei, c. 6. n. 35. p. 75
 Ius semel amissum non recuperatur, c. 6. n. 41. p. 76
 Vid. *Pensio*.
 Ius quodlibet regulariter extinguitur, resoluta re sui naturae resolubili, super qua constitutum est, c. 8. n. 2. & 9. p. 84. & 85
 Ius idem, & non aliud diuersum transit in translatarium in qualibet iuris translatione, c. 8. n. 41. & 42. p. 91.
 Iure feudi resoluta resoluitur hypotheca super eo imposita, c. 8. n. 52. p. 92.
 Ius vsusfructus aliud dicitur, & aliud commoditas fructuum, c. 15. n. 7. p. 157.
 Iure extincto quod patri competeat in aduentitijs filij, extinguitur & resoluitur hypotheca super fructibus à patre imposita, c. 15. n. 23. p. 160.
 Ius patri quaesitum in bonis filij non potest sponte remitti in praedictum creditorum, c. 15. n. 26. p. 161.
 Limita, nisi ex dispositione Iuris priuatur vsusfructu ob dilapidationem, n. 27. ibid.
 Iuris eadem dispositio est, vbi reperitur eadem ratio, c. 16. n. 4. & 5. p. 163.
 Ius creditoribus quaesitum à Principe non tollitur, c. 16. n. 19. 22. & seqq. p. 166. & 167.
 Qui iure suo vitur nemini facit iniuriam, c. 17. num. 30. cum aliis seqq. p. 173.
 In Iure non attenduntur quae in consequentiam fiunt, c. 17. num. 31. ibid.
 Ex Iure alterius fundato alium experiri an & quando liceat, c. 1. n. 7. & 38. p. 4. & 10
 Vid. *Actio*.
 Iuris translatio non inducit nouum actum, c. 8. n. 39. p. 90

Legata emphyteusi non censetur legatum dominium directum postea acquisitum, c. 5. num. 18. p. 66.
 Legato vsufructu non intelligitur legata proprietates postea acquisita, c. 5. ibid.

Lex.

Lex 2. Cod. de rescind. venditione, an habeat locum in venditione pignoris facta per creditorem, c. 1. §. 2. à n. 6. & seqq. p. 16
 Vid. *Beneficium leg. 2.*
 Lex generaliter loquens trahitur ad terminos alterius specialiter loquentis, c. 1. §. 2. n. 14. p. 17
 Lex noua generaliter disponens recipit omnes declarationes & limitationes quas lex antiqua, ibid.
Lex 1. & lex fin. Cod. si vendito pign. agatur: sunt antiquiores lege 2. *Cod. de resc. vendit.* ibid.
Lex, item quaritur 13. §. qui impero, ff. locati, expenditur, c. 2. n. 17. & 64. p. 26. & 33.
Lex, repetitionem 4. Cod. de usur. exponitur, c. 2. n. 67. p. 33.
Lex ult. §. ult. ff. de liberat. leg. expenditur, c. 5. n. 18. p. 66
 Lex, *vnus ex socijs, §. fin. & lex, Attilianus, ff. de seruit. urban. praedior.* expenduntur & explicantur, c. 6. n. 4. & 52. p. 71. & 78
 Lex, *si ager 23. ff. quib. mod. vsufr. amitt.* explicatur, c. 6. num. 5. & 53. ibid.
 Lex, *dominus fructuario 67. ff. de vsufruct.* & lex, *à liberto, ff. de bon. libert. expenduntur*, c. 6. n. 34. p. 75
 Explicatur, n. 50. p. 78
 Lex, *si quis ades 29. ff. de seruit. urb. praed.* lex, *si tibi 17. ff. quib. mod. vsufr. amitt.* lex, *Manius, §. duobus, ff. de legat. 2.* expenduntur, c. 6. num. 42. & 43. p. 76. & 77.
 Lex prohibitiua acquisitionis impedit translationem dominij in acquirentem, c. 9. n. 10. p. 98
 Lex efficacius operari & facere potest quicquid per pactum fieri licet, c. 9. num. 17. cum aliis seqq. p. 99.

Index Rerum,

Lex Prohibens aliquid sub certa qualitate & modo, ultra qualitatem, & modum non extenditur, c. 9. n. 49. 50. & 51. p. 103

Lex, *quinque legibus* 3. ff. de bonis damnator. adducitur & exornatur remissiuè, c. 9. n. 89. p. 111

Legis coactione, vel ex necessitate proueniente ab origine aliquid fieri, paria sunt, c. 9. num. 95. p. 113.

Legis necessitate cogente non attenditur Tertij præiudicium, veluti in mercibus quæ ob metum pestis comburuntur, c. 9. num. 104. p. 117.

Lege compellente ad alienandum, non attenditur voluntas domini, c. 9. num. 111. & aliis seqq. p. 118.

Vid. *Alienatio. Actus.*

Lex, si pater 4. ff. de manumiss. vindict. & lex, *quisitum* 15. §. Iulianus, ff. qui & à quibus: declarantur & conciliantur remissiuè, c. 12. num. 27. p. 137.

Lex operatur nullitatem contractus siue contrahens sciuerit prohibitionem alienandi, siue ignorauerit, c. 12. n. 51. p. 141

Lex, *Imperator*, 50. ff. ad Trebell. conciliatur cum l. *Iubemus*, §. in *supradictis*, Cod. eod. tit. & cum *authen. unde si parens*, Cod. de inoff. testam. c. 15. n. 29. p. 161

Lex exemplariter loquens non restringit regulam, sed declarat, & alios casus similes non excludit, c. 16. n. 5. p. 163

Legis eadem dispositio est in casibus quos necit rationis identitas, c. 16. n. 4. ibid.

Lege generali constitui potest de diuidenda actione hypothecaria contra omnes bonorum possessores pro rata: non verò speciali rescripto in præiudicium creditorum ius quæsitum habentium, c. 16. n. 18. & 19. p. 166

Licitatio.

Licitatio noua admittitur ob interesse creditorum etiam post bona subhastata & vendita, c. 1. §. 2. num. 4. p. 15.

M

Maiores.

MAioratus est nomen vniuersale, prout peculium, hæreditas, grex &c. admittens augmentum & diminutionem, c. 2. n. 6. & 96. p. 24 & 38.

Maiores aggregatus maioratus, manet dependens ab illo, c. 2. n. 75. p. 34.

Maiores condendi facultas à Principe concessa non extenditur ad bona postmodum aggregata ab eodem conditore, c. 2. num. 85. p. 36.

Et quid de facultate alienandi seu obligandi bona maiores, c. 2. per tot. p. 22

Et an extendatur ad bona postea aggregata, ibid.

Vid. *Facultas.*

Maiores bona si alienentur in casibus à iure permissis, non attenditur ius successorum, c. 9. n. 110. p. 118.

Vid. *Alienatio.*

Maiores familiaris relictus extinguitur, & bona remanent libera penes vltimum possessorem, post cuius obitum familia erit extincta, c. 10. n. 1. p. 120

In Maiores rigorosæ agnationis an fœminæ aliàs exclusæ admittantur quando nullus superest masculus, c. 10. n. 2. p. 121

In Maiores perpetuo an & quando filij naturales & spurij admittantur, omnibus legitimis de familia extinctis, c. 10. n. 3. ibid.

Maiores vinculo extincto per extinctionem familiaris, an extinguatur etiam hypotheca super bonis maiores imposta ex facultate Regia, c. 10. n. 4. & seqq. ibid.

Vid. *Hypotheca.*

Maiores bona per extinctionem familiaris, non omnimodam, sed limitatam assequuntur libertatem, & ideo census, & pensiones quibus erant grauata non pereunt, c. 10. n. 29. p. 125

Vid. *Bona.*

Maiores extincto per extinctionem familiaris, bona remanent libera apud vltimum possessorem, c. 10. n. 10. p. 122

Maiores

& Verborum.

Maiores bona tanquam iam libera potest subicere vltimus consanguineus possessor, c. 11. n. 3. & 13. p. 126. & 128.

Etiamsi contrahentes hanc bonorum libertatem ignorarent, n. 4. p. 127.

Maiores possessor, tempore quo existunt consanguinei ad illum vocati, non potest eius bona obligare absque facultate regia, c. 11. n. 6. ibid.

Sed an reuiscat hypotheca ipsis viuentibus nulliter imposta, si prædecesserint? n. 7. 9. & aliis seqq. p. 128.

Vid. *Hypotheca.*

Maiores possessor habet verum dominium bonorum, vita sua durante, c. 11. n. 11. ibid.

Maiores possessor si bona hypothecauerit vni creditori absque facultate regia, & postea alteri cum facultate viuentibus adhuc vocatis qui postea prædecesserunt possessori, adeo vt vinculum maiores extinctum sit, quæ hypotheca præualeat, c. 11. n. 17. p. 129

Maiores possessor post formatum concursum nihil potest agere in præiudicium creditorum nec impetrare rescriptum confirmatorium præcedentis alienationis, c. 13. n. 19. p. 145

Vid. *Facultas.*

Maiores possessor priuatur administratione bonorum propter dilapidationem, c. 15. n. 1. p. 156

Et tenetur illa restituere ante tempus quamuis offerat cautionem, n. 2. p. 157

Maiores possessor priuatur non solum administratione, sed etiam omni iure & commoditate fructuum ob dilapidationem, c. 15. n. 13. p. 158

Maiores successor non tenetur satisfacere creditoribus antecessoris priuati ob dilapidationem bonorum, quæ libera ab omni hypotheca super fructibus imposta ad ipsum reuertuntur, c. 15. num. 13. ibid.

Mandatum.

Mandati reuocati ignorantia non validat actum post reuocationem gestum, c. 12. p. 134

Vid. *Actus.*

Mandatum morte soluitur, si tamen per ignorantiam impletum est, competit vtilis actio, c. 12. num. 15. p. 135.

Mandatum ab institore susceptum non finitur morte præficientis, c. 12. n. 28. 29. 53. & 54. p. 137. & 141.

Mandatum ad negotia à debitore datum finitur ipso iure absque alia reuocatione statim atque formauit iudicium concursus inter suos creditores, c. 13. n. 7. & n. 12. vers. nec obstat. p. 144

Mandatum debitoris ad impetrandum assensum Regium super alienatione bonorum maiores, expirat statim post formatum concursum, adeo vt creditor iam eo vti non possit, c. 13. n. 20. p. 146

Mandatum debitoris requiritur ad impetrandam facultatem contrahendi super bonis vincularis, c. 13. n. 21. 22. & 23. ibid.

Mercus.

Mercus quæ in Commissum cadunt dominium ipso iure amittit delinquens, & in fiscum transit, c. 9. n. 2. 13. & 14. p. 96. & 99

Mercus prohibitarum confiscatio est specialis, c. 9. n. 6. p. 97

In Mercibus confiscatis, resolutio iure debitoris delinquentis ex dispositione legis, resoluuntur hypothecæ creditorum, c. 9. n. 16. p. 99

Mercus quæ incidunt in Commissum non transeunt in fiscum ex conventionem contractuali, sed ex dispositione legis, c. 9. n. 19. ibid.

Mercus hypothecam non extinguunt per confiscationem earum in præiudicium creditorum defenditur, c. 9. n. 22. p. 100

In Mercibus, quæ in Commissum quouis modo inciderunt, fiscum semper præferri, resoluitur, c. 9. n. 74. p. 108

In Mercibus quæ ob metum pestis comburuntur, rigore legis ita disponente, non attenditur præiudicium domini, nec creditorum ius hypothecæ habentium, c. 9. n. 104. p. 117.

Minor.

Minor qui bona sua sine decreto hypothecauit vni creditori, & postea maior factus eadem obligat alteri, licet ratam habeat priorem obligationem

Index Rerum,

gationem expressè vel tacitè, non nocet posteriori hypothecario, c. 11. n. 25. p. 130

Mora.

Mora non contrahitur nisi per interpellationem, cap. 3. num. 40. p. 49.

Mora soluendi probata debetur interesse, c. 3. n. 39. ibid. Præsertim in debito fiscali, c. 3. n. 45. ibid.

Mora contrahitur re ipsa sine interpellatione in debitis fiscalibus, c. 3. n. 46. & 48. p. 50

Mora quæ ex persona fit, requirit vel lapsus diei, vel interpellationem, c. 3. n. 47. ibid.

Mora contrahitur re ipsa absque interpellatione quoties vnus ex contrahentibus ex sua parte compleuit, alio non implente, c. 3. num. 58. p. 51.

Vid. *Cambium*.

Moratoria rescripta sæpè à debitoribus impetrantur validè & efficaciter etiam in dispendium creditorum, c. 16. n. 2. p. 163

Moratoria dilatio non conceditur à Principe debitori nisi præuia satisfatione de soluendo post terminum, c. 16. n. 12. p. 165

Moratoria dilatio concessa debitori à Principe securiores redduntur creditores propter satisfationem, c. 16. n. 13. ibid.

Vid. *Rescriptum*.

Propter Moram debitoris in soluendo, regulariter debentur vsuræ legitimæ, c. 17. n. 1. p. 169

Vid. *Debitor*.

Mora non imputatur legitimè impedito, c. 17. n. 8. p. 170

Difficultas soluendi non excusat à Mora nec ab interesse propter moram debito, c. 17. n. 13. p. 170

Moram excusat impedimentum legitimum, c. 17. num. 14. 15. & 16. p. 171.

Mora commissa ante impedimentum legitimum superueniens obligat morosum ad interesse, c. 17. num. 21. ibid.

Mora perpetuat obligationem, efficitque vt debitor speciei interitu illius non liberetur, c. 17. num. 24. p. 172.

Mora impeditur contrahi per superueniens iudicium concursus, c. 17. n. 25. ibid.

à Mora multa excusant debitorem in iudicio concursus, n. 17. num. 27. ibid.

à Mora & interesse lucri cessantis excusatur debitor ob impotentiam soluendi, c. 17. num. 34. & 35. p. 173.

Mora excusabilis non nocet moroso, c. 17. n. 36. ibid.

In Mora definit esse debitor post formatum iudicium concursus, ideoque cessant vsuræ quæ aliàs deberentur ex mora, c. 17. n. 41. & 42. p. 174

Vid. *Impedimentum*.

Mora non imputatur ei qui non fecit quod factum non prodesset, c. 17. n. 28. p. 172

In Mora non dicitur esse qui aliqua exceptione se ueri potest ne solutio ab eo exigatur, nec ideo tenetur ad interesse, c. 17. num. 29. p. 173.

Mors.

Mors ciuilis æquiparatur naturali, c. 13. n. 4. p. 143

Mors ciuilis non æquiparatur naturali nisi vbi eadem militat ratio, c. 13. num. 11. p. 144

Mors ciuilis falliti non adimit ei dominium nec possessionem bonorum suorum, c. 13. n. 10. ibid.

N

Notarius.

Notarij omnes, vbi plures ad actum celebrandum requiruntur, debent notum facere quod omnes simul interuenerunt in actu ab ipsis rogato, c. 3. n. 22. p. 46

Notario vni soli assumpto cum collega non creditur nisi ambo scribant, vel vnus scribat & alter subscribat, c. 3. n. 23. ibid.

Notarij assertioni simplici de facto alieno non statur in præiudicium Tertij, c. 3. n. 32. p. 47

Nouatio.

Nouatio inducitur ex voluntate contrahentium, c. 14. n. 2. p. 152

Nouatione nulla existente an creditor

& Verborum.

O

Obligatio.

Obligatio est stricti iuris, & ultra expressa non extenditur, c. 5. n. 5. p. 64.

Obligatio contractæ origo semper inspicitur, c. 5. n. 15. & aliis seqq. p. 66.

Obligatio restringitur ad ius quod obligans debitor habet in re obligata, c. 5. n. 10. p. 65

Obligatio ex causa Transactionis facta inducit nouam hypothecam in augmentum primæ obligationis, si transactioni non stetur, c. 14. n. 6 p. 153.

Quod declaratur, n. 7. & 22. ibid. & p. 155.

Obligatio prior non nouatur per posteriorem nullam & irritam, vel rescissam, cap. 14. num. 9. & 16. p. 153. & 154.

Vid. *Nouatio. Nullitas*.

Obligatio principalis renuntiatio nulliter facta non extinguit accessorias, c. 14. n. 17. p. 155

Officium.

Officium legitimè hypothecatum renuntiari non potest à debitore in præiudicium creditorum, c. 1. n. 11. vers. consonat. p. 5

Officia an multiplicari possint à Principe in præiudicium primorum emptorum, c. 1. n. 23. p. 7

Officium obtentum à Rege ad vitam, si fuerit prorogatum vita durante, idem est officium, c. 5. num. 23. p. 67.

Officij fructibus & emolumentis hypothecatis, si postea debitor Officio priuetur, resoluitur & extinguitur hypothecca, cap. 9. num. 96. p. 114.

Officio hypothecato & postea amisso pro debitore perit hypothecca cum amissione iuris debitoris. ibid.

Origo.

Origo & causa primæua in omni dispositione attenditur, c. 2. num. 46. p. 29.

Vid. *Dispositio*.

Origo contractæ obligationis semper inspicitur, cap. 5. num. 15. p. 66.

Pañum.

ditor possit agere ex priori contractu nulliter nouato, vel rescisso, c. 14. per tot. ibid.

Nouatio non inducitur per posteriorem obligationem nullam & irritam, vel rescissam, c. 14. n. 9. & 16. p. 153. & 154.

Nouandi animus abesse dicitur si secundus contractus sit inutilis & nullus, c. 14. n. 20. p. 155

Nullitas.

Nullitas actus ipso iure introducta in fauorem alicuius, nihil operatur nisi parte volente, c. 6. n. 30. & 31. p. 75.

Vid. *Actus*.

Nulliter contrahitur cum his quibus bonorum administratio à iure vel iudice interdicta est, c. 12. n. 45. & seqq. p. 140

Nullitatem contractus lex operatur siue contrahens sciuerit prohibitionem alienandi, siue ignorauerit, c. 12. n. 51. p. 141

Ex actu Nullo voluntas disponentis elici potest, cap. 14. num. 3. & 4. p. 152.

Nullitas contractus posterioris impedit nouationem prioris, c. 14. n. 9. & 16. p. 153. & 154

Nullitas alienationis de consensu creditoris factæ ipsi restituit hypothecam in re nulliter alienata, c. 14. n. 10. p. 153

Nulliter empta re conducta, conductio reuocatur, c. 14. n. 14. p. 154

Ex contractu Nullo non elicitur voluntas contrahentium, c. 14. n. 19. & 20. p. 155

Vid. *Nouatio*.

Nulla existente renuntiatione facta obligationi principali, non extinguuntur accessoria, c. 14. num. 17. ibid.

Nullitas consolidationis non extinguit vsumfructum, c. 14. num. 11. p. 154.

Nullitas secundæ obligationis, vel transactionis cui non statur, non impedit obligationes accessorias hypothecæ vel pignorum in augmentum primæ obligationis, c. 14. n. 6. 8. & 22. p. 153

Nulliter celebratur actus si non fuerit seruata forma à statuto præscripta, c. 3. n. 36. p. 48

& Verborum.

P

Pactum.

Pactum de lucranda dote extenditur ad eius augmentum superueniens, c. 2. n. 11. p. 25

Vide, *Dos.*

Pactum de continuanda pensione Ecclesiastica inter pensionarium qui perfectè & irrevocabiliter titulum beneficii acquisierat, & novum possessorem siue successorem in eodem beneficio, nullum est de iure, c. 6. n. 44. 45. 46. p. 77

Pactum contrahentium operatur priuationem & extinctionem iuris ipsorum, c. 9. n. 17. p. 99

Pactum iuratum de non alienanda dote, impedit translationem domini casu quo alienetur siue in scientem, siue in ignorantem pactum, c. 12. n. 7. p. 133

Quod declaratur, num. 8. & 9. ibid. & 134.

Pactum cum Tertio initum de re non alienanda, impedit domini translationem si alienetur & sua intersit, c. 12. n. 25. p. 137

Pars.

Idem est de parte quoad partem, quod de toto quoad totum, c. 2. n. 4. p. 24.

Pars quæ vnitur per consolidationem, eodem iure censetur quo res ipsa cui accedit, c. 2. num. 40. p. 29.

Partes accedunt Toti, non vna pars alteri, c. 2. n. 75. p. 34

Pater.

Pater legitimus administrator bonorum filij, si malè perdat & dissipet illa, priuatur eorumdem administratione, c. 15. n. 1. p. 156

Quamuis offerat cautionem, cogitur ante tempus restituere, num. 2. ibid.

Et facta restitutione an filius teneatur satisfacere creditoribus patris ex fructibus dictorum bonorum aduentitiorum, n. 3. p. 157

Pater priuatus administratione bonorum aduentitiorum, non propterea priuatur usufructu quem in illis habebat, c. 15. n. 4. 5. & 6. ibid.

Contraria sententia, quod pater non solum administratione, sed etiam fructibus priuatur propter

dilapidationem, probatur d. c. 15. n. 13. 14. 15. cum aliis seqq. p. 158

Patris usufructus in bonis aduentitiis filij finitur per abusum seu dilapidationem, non secus ac per mortem, c. 15. n. 14. & 15. ibid.

Patre priuato tum administratione, tum commoditate bonorum filij ob dissipationem culpabilem, extinguitur hypotheca super fructibus eorum à patre debitore imposita, c. 15. n. 18. & 19. p. 159

Pater interdictus sola administratione bonorum filij, non priuatur usufructu nisi ex causa dilapidationis, c. 15. n. 20. p. 160

Pater priuatus usufructu aduentitiorum filij ob dissipationem & abusum intelligitur priuatus non iure tantum, sed etiam commoditate, c. 15. n. 21. ibid.

Pater potest renuntiare iuri usufructus in fauorem filij sui, ante acquisitionem illius, etiam in fraudem creditorum suorum, c. 15. n. 24. p. 161. Secus si semel ipsi fuerit quæsitum, n. 25. & 26. ibid.

Pater an possit, emancipando filium, ipsi remittere usufructum aduentitiorum in præiudicium creditorum, remissiuè, c. 15. n. 28. ibid.

Vt Pater priuatur usufructu & legitima administratione aduentitiorum filij, non requiritur dolus ex proposito, sed sufficit dilapidatio re ipsa tam in omittendo, quam in committendo, c. 15. n. 30. & 31. ibid.

Si Pater ob dilapidationem priuatur usufructu bonorum aduentitiorum filij, creditores amittunt hypothecam super illo impositam, c. 9. n. 96. vers. quibus simile. p. 114

Pensio Ecclesiastica.

Pensio Ecclesiastica non imponitur super ipso beneficio, sed super fructibus eius, c. 2. n. 97. p. 38

Pensio non extinguitur, sed dormit, manente titulo beneficii apud pensionarium, ideoque reuiuiscit euicto beneficio, c. 6. n. 2. 3. & 5. p. 71.

Pensio finitur per mortem pensionarij, c. 6. n. 10. & 13. p. 72

Pensionis fructus transeunt ad hæredes pensionarij, c. 6. n. 11. ibid.

Pensio transit in Monasterium durante vita pensionarij Monachi, c. 6. n. 12. ibid.

Pensio

& Verborum.

Pensio non vacat, sed extinguitur per mortem pensionarij, c. 6. n. 13. ibid.

Pensio sic denominatur, quia pendet formaliter à beneficio, c. 6. n. 14. ibid.

Pensio equiparatur usufructui, & regulanda est per leges quæ loquuntur de usufructu, c. 6. n. 15. & 16. p. 73

Pensio est seruitus beneficio imposita, qua extincta, beneficium pristinae libertati restituitur, c. 6. n. 17. & 18. ibid.

Pensio extinguitur per acquisitionem perfectam & irrevocabilem tituli beneficii, c. 6. n. 21. p. 74

Pensio non extinguitur per reuocabilem beneficii acquisitionem, c. 6. n. 27. & 38. ibid.

Pensionis extinctio est in suspenso pendente lite super titulo beneficii, c. 6. n. 32. & 33. p. 75

Pensio est in suspenso quandiu lis pendet super validitate matrimonij à pensionario contracti, c. 6. n. 36. p. 76

Pensio non amittitur per ingressum pensionarij in beneficio, sed tantum suspenditur effectus extinctionis pendente lite super immisione, c. 6. n. 38. ibid.

Pensio dicitur extincta nec reuiuiscit, quando beneficium pensione grauatum perfectè pensionarius acquirit, & postea vltro resignauit, c. 6. n. 39. ibid.

Pensio extinguitur ipso iure per legitimam & irrevocabilem adeptionem tituli beneficii à pensionario, adeo vt si illud postea dimiserit, non possit pacisci de pensione renouanda & continuanda, c. 6. n. 44. 45. & 46. p. 77

Pensionis resurrectio non pendet à sola contrahentium voluntate, sed à concessione Pontificis, c. 6. n. 46. & 47. ibid.

Pensione extincta per assequutionem tituli beneficii, si postea pensionarius illud dimiserit, & in concursu graduari non debet, c. 6. n. 48. ibid.

Quod declaratur & limitatur, n. 49. ibid.

Pensionis hypotheca non extinguitur acquisito titulo beneficii, super cuius emolumentis erat imposita,

Salgad. Labyr. Cred. Tom. 111.

c. 7. n. 4. & 7.

p. 79. & 80

Vid. *Hypotheca.*

Pensio ab initio nulla, vel postea resoluta, non conuallidatur ex solo consensu habentis titulum beneficii, c. 7. n. 13. p. 81

Pensio constituta super beneficio, ad quod possessor consentiens pensioni nullum ius habebat, est nulla, ita vt verus Titularis opponere possit de inualiditate, c. 7. num. 14. ibid.

Pensionis consentiens nihil agit, si tempore consensus nullum ius habebat in beneficio, adeo vt titulus superueniens non proficit ad reuallidandam pensionem, c. 7. num. 15. ibid.

Pensionis constitutio absque gratia Pontificis est nulla & simoniaca, c. 7. n. 16. ibid.

Pensio nulla, vel iam extincta, non reuallidatur ex solo consensu partium, c. 7. n. 17. ibid.

Pensio translata an sit noua & distincta à prima, c. 8. num. 3. & 14. p. 84. & 86.

Pensio translata dicitur distincta ab antiqua respectu iuris transferentis, non autem respectu substantiæ ipsius pensionis quæ est eadem cum prima, & cum omnibus qualitibus suis, c. 8. n. 15. & aliis seqq. p. 87.

Pensionis translatio de vna persona in aliam, est nouum grauamen, sed quædam delegatio solutionis alteri faciendæ, c. 8. num. 27. p. 88.

Pensione translata extinguitur ius transferentis, non tamen ius pensionis exigendæ à translatorio, c. 8. n. 28. & 29. ibid. & p. 89

Pensio translata est eadem numero & non diuersa ab ea quæ erat in transferente, c. 8. n. 30. p. 89.

Pensionis translatio non inducit mutationem in substantia, sed in persona tantum, c. 8. n. 31. ibid.

Si pensio translata esset noua & diuersa à priore non tenerentur fideiussores eiusdem, c. 8. num. 32. ibid.

Pensionis translatio non inducit nouationem, & ideo remanent obligationes accessoriæ fideiussorum & hypothecarum, c. 8. num. 35. 36. & 37. p. 90

S

Pensionis

Index Rerum,

Pensionis translata identitas verificatur ex ipso actu transferendi, ratione iuris quod transfertur, nec translatio non inducit nouum actum, c.8.n.39. *ibid.*

Pensio translata transit in eum ad quem transfertur cum sua qualitate, onere, hypotheca, & causa, c.8.n.40. *p.91.*

Declaratur, n.43. & 44.

Pensio hypothecata cedi vel remitti non potest in præiudicium creditoris, c.8.n.45. *ibid.*

Pensionis translatio est actus merè voluntarius pensionarij, c.8.n.46. *ibid.*

Pensionis translatio facultatis & gratiæ Pontificis pensionario concessæ, non efficit nouam creationem, sed tantum transiitionem eiusdem pensionis de vna in aliam personam, c.8.n.58. *p.93.*

Pensione extincta per acquisitionem tituli beneficij non extinguitur hypotheca super commoditate fructuum ab ipso imposita, c.15.n.9 *p.158.*

Pensio, & hypotheca super pensione imposita extinguuntur per matrimonium à pensionario contractum, c.9.n.102. *p.116.*

Pensionarius.

Pensionarius dimittens beneficium, quod post pensionem impositam nactus fuerat, recuperat ins exigendæ pensionis à nouo possessore, cap.6.n.2.3. & 5. *p.71.*

Vid. Pensio.

Pensionarius adeptus possessionem legitimam & irreuocabilem beneficij pensione grauati, amittit pensionem, c.6.n.8. *p.72.*

Pensionarius assimilatur usufructuario, c.6.n.9. *ibid.*

Pensionarij morte pensio extinguitur, cap.6.n.10. & 13. *ibid.*

Pensionarius transmittit fructus pensionis ad hæredes, c.6.n.11. *ibid.*

Pensionarius per ingressum in beneficio non amittit pensionem dum lis pender super immisione in possessionem, c.6.n.38. *p.76.*

Pensionarius lite pendente potest renunciare regressui, cap.6.n.26.27. & 28. *p.74.*

Pensionarius adeptus irreuocabiliter titulum beneficij, quamuis postea dimiserit, non potest recuperare

pensionem amissam, c.6.n.44. *p.77.*

Neque pacisci de illa renouanda & continuanda cum nouo possessore, n.45. *ibid.*

Pensionarius, cuius pensio fuit extincta per assequutionem tituli beneficij, si postea ipsum dimiserit, non dicitur creditor respectu illius pensionis extinctæ, & in concursu graduari non debet, cap.6.n.48. *ibid.*

Quod limitatur & declaratur nisi acquisierit reuocabiliter tantum, n.49. *ibid.*

Pensionarius an amittat hypothecam super fructibus beneficij impositam, statimatque titulum ipsius beneficij acquisiuit, c.7.n.4. *p.79.*

Pensionarius amittit pensionem acquisito titulo beneficij irreuocabiliter, c.7.n.6. *ibid.*

Non tamen extinguitur hypotheca, *ibid.*

Vid. Hypotheca.

Pensionarius si eodem tempore reseruata pensionis obtinuit facultatem eam transferendi, creditor qui accepit eam in hypothecam, debet acquiescere suæ hypothecæ resolutioni, facta translatione, c.8.n.12. *p.86.*

Pensionarius habens facultatem transferendi pensionem, potest ea vi vel non vi pro suo arbitrio, c.8.n.47. & 50. *p.91. & 92.*

Permissum.

Permissum ad tempus, post tempus censetur prohibitum, c.5.n.8. *p.65.*

Pignus.

Pignoris distractio à creditore facta an possit rescindi beneficio *leg.2. C. de rescind. vend. cap.1. §.2. num.6.7. & seqq. p.16.*

Facultas concessa creditori ad vendendum pignus, intelligitur non vt destruat debitorem, sed vt rem agat tanquam procurator, num.16. *ibid. p.18.*

Maior est ratio ad concedendum remedium læsionis in pignore vendito per solum creditorem, quam in vendito autoritate iudicis, præsentibus creditore & debitore, num.19. *p.19.*

Pignoris vinculo subiicitur quicquid pignori accedit, c.5.n.28. *p.68.*

Pignus dicitur quicquid accrescit pignori,

& Verborum.

pignori, & cadit sub hypothecam, c.4.n.28. *p.57.*

Pignoris ius habens in materia, an illud amittat in materiato, c.4. n.9. *p.54.*

Pignora data pro contractu innouato remanent obligata accessorie pro primo contractu, licet nullus & irritus sit secundus, c.14. num. 8. *p.153.*

Pæna.

Pæna priuationis ipso iure inducit resolutionem & extinctionem iuris quæsitum, c.9.n.15. *p.99.*

Pæna Commissi solum incurritur propter introductionem mercium prohibitarum, non verò propter negotiationem, c.9. n.55.56. & 57. *p.105.*

Vid. Pragmatica.

Pæna imposita à testatore alienanti prædium non impedit translationem dominij si alienetur, c.9. n.54. *p.104.*

Vid. Alienatio.

Pæna Commissi inducit resolutionem iuris delinquentis in mercibus, & acquisitionem earumdem fisco, c.9.n.75. *p.108.*

Vid. Commissum.

Præscriptio.

Præscriptio æquiparatur alluioni, c.2.n.42. *p.29.*

Res acquisita per præscriptionem à possessore maioratus, efficitur maioratus, c.2.n.43. *ibid.*

Præscriptum ab hærede titulo hæreditario, hæreditarij acquiritur, & venit in restitutione hæreditatis, c.2.n.44. *ibid.*

Præscriptio incepra in vita defuncti, & perfecta per hæredem, pertinet ad hæreditatem, cap. 2. num. 45. *ibid.*

Acquisita per præscriptionem continentur sub hypotheca bonorum maioratus, c.2.n.47. *ibid.*

Et creditor defuncti consequi potest creditum suum ex augmento proueniente hæreditati per præscriptionem, *ibid.*

Præscribitur contra Fiscum in causa Commissi per quinquennium, c.9. num.3. *p.96.*

Vid. Commissum.

Pragmatica.

Pragmaticæ Regni imponentes pænam confiscationis mercium pro-

hibitarum referuntur & declarantur, c.9.n.44. vsque ad 58. *p.103. & seqq.*

Pragmatica prohibens sub certa qualitate & modo, non extenditur vltra qualitatem & modum, c.9.n.49. & 50. *p.104.*

Pragmatica prohibens commercium certarum rerum sub pæna, non dicitur prohibere absolutè, neque annullat contractum, sed tantum pænam reposit, c.9.n.51.52. & 53. *ibid.*

Princeps.

Princeps pluribus committens vnus muneris exercitium, de nullo separatim confidit, sed tantum de omnibus simul, c.3.n.15. *p.45.*

Principis assertioni de facto alieno non statur in præiudicium Tertij, c.3.n.32. *p.47.*

Princeps potest auferre agrum, vel domum vassallo inuito ad publicam vtilitatem data compensatione, c.9. num. 105. cum aliis seqq. *p.117.*

Principis beneplaciti reseruatio suspendit contractum, & interim contrahentes pœnitere possunt, c.13.n.32. *p.149.*

Secus post expeditionem placiti, num.33. *ibid.*

Vid. Contractus.

Princeps an possit concedere rescriptum quo creditor posterior præferatur anterioribus, c.16. num.1. *p.162.*

Princeps an possit subuertere & præposterare ordinem & gradum creditorum, c.16.n.3. *p.163.*

Decretum Ferdinandi Regis, quo creditor hypothecariam actionem exercere coactus est & diuidere contra omnes bonorum possessores pro rata, c.16.n.6. *ibid.*

Principis rescripto ius hypothecæ acquiri potest in bonis debitoris, c.16.n.8. *p.164.*

Principis rescriptum præposterans ordinem creditorum non est admittendum, c.16. n.9. & 10.14.15. & 16. *ibid. & seqq.*

Vid. Rescriptum.

Princeps moratoriam dilationem debitori non concedit nisi data prius satisfactione ad soluendum post terminum, c. 16. num. 12. & 13. *p.165.*

Index Rerum,

Princeps potest per legem generalem
constituere de diuidenda actione
hypothecaria contra vnumquem-
que bonorum possessorem pro rata,
c. 16. n. 18. p. 166
Non tamen per rescriptum speciale
in præiudicium creditorum antea
ius quæsitum habentium, n. 19.
ibid.
Princeps non debet auferre exceptio-
nem Tertio competentem, c. 16.
n. 21. ibid.
Princeps non tollit ius quæsitum cre-
ditoribus, c. 16. n. 22. p. 167
Princeps non debet concedere ius
hypothecæ vel prælationis vni
creditori chirographario in præiu-
dicium cæterorum, c. 16. num. 24.
ibid.
Princeps potest per legem generalem
& publicam dare ius prælationis
creditori posteriori ex iusta causa,
c. 16. n. 9. p. 164
Princeps non potest subuerrere con-
tractum inter partes firmatum de
iure naturali absque illarum con-
sensu, c. 16. n. 21. p. 166
Princeps non potest mutare disposi-
tiones testamentarias legibus con-
sentaneas, c. 16. n. 21. ibid.

Præiudicium.
Priuilegium competens donatori
marito, & socio, ne ultra quam
facere possint conueniantur, non
prodest fideiusforibus nec hæredi-
bus eorum, c. 1. §. 1. n. 3. 12. & 13.
p. 11. & 12.
Priuilegium deducendi portionem
ne egeat donator est merè perso-
nale, n. 5. & 11. ibid. p. 12
Vid. *Exceptio.*
Priuilegium tendens in præiudicium
Tertij tanquam exorbitans ab
omni iure Princeps concedere non
debet, c. 16. n. 10. p. 164
Vid. *Princeps.*
Declara vt ibid. n. 9. ibid.

Probatio.
Qui probare vult per testes quod de-
bet probari per instrumentum, ha-
bet præsumptionem iuris contra
se, c. 3. n. 29. p. 47
Probari potest voluntas ex actu nullo,
c. 14. n. 2. p. 152
Vid. *Nullitas.*
Prorogatio.
Prorogatio & extensio fit cum eisdem

qualitatibus, c. 5. n. 24. p. 67
Prorogatur hypotheca super emphy-
teusi constituta, si generationes
prorogentur, c. 5. n. 21. ibid.
Prorogatum à Principe officium, idem
remanet quale erat ante proroga-
tionem, c. 5. n. 23. ibid.
Prorogatio non admittitur de eo
quod non est, c. 5. n. 32. p. 68
Prorogatio rei hypothecata non du-
rat post ius prius extinctum, c. 8.
n. 8. p. 85

Protestatio.

Protestatio tunc est necessaria quan-
do procedendum est contra scri-
bentem literas cambij non acce-
ptatas, c. 3. n. 50. p. 50
Protestatio non requiritur quando
scribens literas, sciens non fuisse
acceptatas nec solutas, reddidit
vltro pecunias quas acceperat, c. 3.
n. 51. & 52. ibid.

Q

Qualitas.

Qualitates omnes primi contra-
ctus an & quomodo censeantur
repetita in secundo, c. 2. n. 57. &
seqq. p. 31

Vid. *Reconductio.*

Qualitatibus primi contractus subii-
citur augmentum superueniens ex
facto ipsorum contrahentium, c. 2.
n. 68. p. 33

Vid. *Augmentum.*

Qualitas rei inspicitur quæ erat tem-
pore contractæ obligationis, c. 5.
num. 17. p. 66

Extensio fit cum eisdem qualitati-
bus, c. 5. n. 24. p. 67

Augmentum est eiusdem qualitatis
suo principali, c. 5. n. 25. ibid.

Qualitas Nominis determinans Ver-
bum, limitat dispositionem iuxta
qualitatem & tempus Verbi, c. 9.
n. 39. p. 102.

Vltra Qualitatem & modum non ex-
tenditur legis dispositio quando
aliquid sub certa qualitate & modo
prohibet, c. 9. n. 49. p. 104

Qualitas noua superueniens enti,
illud transmutat in nouam spe-
ciem, c. 10. n. 9. p. 121

Qualitas superueniens enti non im-
mutat illius substantiam, c. 10. n. 23.
24. & 25. p. 124

Qualitas

& Verborum.

Qualitas superueniens rei hypothe-
cata, non immutat nec extinguit
hypothecam, c. 10. n. 26. ibid.
Qualitas liberalis superueniens
maioratui respectu vinculi, non
destruit substantiam bonorum
eiusdem, c. 10. n. 16. p. 123

R

Ratihabitio.

Ratihabitio hypothecæ an retro-
trahatur ad tempus prioris
contractus in præiudicium poste-
riorum creditorum, c. 11. n. 19. & 20.
p. 129.

Ratihabitio contractus antea gesti,
non nocet hypothecæ medio tem-
pore contractæ, c. 11. num. 24.
p. 130.

Ratihabitio contractus à minore cele-
brati absque decreto non nocet
hypothecæ contractæ post ade-
ptam ætatem legitimam, c. 11. n. 25.
ibid.

Ratihabitio nunquam retrotrahitur
in præiudicium Tertij medio tem-
pore ius acquirentis, c. 11. n. 26.
& 27. ibid. §. p. 131.

Ratihabitio possessoris maioratus cir-
ca facultatem à creditoribus im-
petratam contrahendi super bonis
vincularis, nullius est momenti
post decoctionem, c. 13. n. 21. 22. 23.
cum aliis seqq. p. 146

Vid. *Contractus.*

Ratihabitio actus nulliter facti, est
nouum actum celebrare, c. 7. n. 17.
p. 81.

Reconductio.

Reconductio tacita an sit eiusdem
qualitatis cuius est expressa; &
vtrum censeantur eadem pacta &
pignora in ea repetita, c. 2. n. 20.
p. 26.

Reconductione tacite contracta, re-
nouantur pacta, qualitates, con-
ditiones, & hypothecæ expressè
appositæ per contrahentes in pri-
mo contractu, c. 2. num. 56. & 57.
p. 31.

Reconductio tacita non inducitur à
iure, quando in aliquo ex contra-
hentibus deficit aptitudo consen-
sus, vt in pupillo, mente capto, &
similibus, c. 2. n. 58. ibid.

Reconductionem nouam ac repetitio-
nem hypothecæ operatur tacita
contrahentium voluntas, c. 2. n. 62.
p. 32.

In Reconductione nouus requiritur
consensus qui præsumitur, c. 2.
n. 65. & 66. p. 33

In Reconductione tacita prior hy-
potheca non manet in veritate, sed
videtur manere, c. 2. n. 67. ibid.

Exponitur textus in *l. cum queritur*,
§. *qui impleto, ff. locati*: c. 2. n. 64.
ibid.

Et in *l. repetitionem, 4. C. de vsur.* n. 67.
ibid.

In Reconductione tacita solum inter
ipfos principales contrahentes
adest repetitio hypothecæ, c. 2.
num. 81. p. 35

Regula.

Regula, *Qui prior est tempore*, an lo-
cum habeat inter creditores hy-
pothecarios ex causa lucrativa &
onerosa, c. 1. §. 1. n. 19. p. 14

Regulam exempla non restringunt,
sed declarant, & lex exemplariter
loquens alios casus similes non ex-
cludit, c. 16. n. 4. & 5. p. 163

Renuntiatio.

Renuntiatio voluntaria Officij in ma-
nibus Principis, vel Papæ, non
nocet creditoribus quibus tale offi-
cium fuit legitime hypothecatum,
c. 1. n. 11. vers. consonat, p. 5

Renuntiatio obligationis principalis
nulliter facta non extinguit accef-
sorias, c. 14. n. 17. p. 155

Renuntiatio vsusfructus à patre facta
in illius acquisitionem, præiudicat
creditoribus patris, c. 15. num. 24.
p. 161.

Secus post acquisitum patri vsu-
fructum & acceptatum, n. 25. & 26.
ibid.

Declara vt n. 27. ibid.

Quid si renuntiatio fiat, emanci-
pando filium remissiuè, n. 25. ibid.

Res.

Rei principalis, & augmenti, idem
est iudicium, & eadem natura, c. 2.
num. 2. p. 24

Vna & eadem Res non debet diuerso
iure censi, c. 2. n. 3. ibid.

Vid. *Augmentum.*

Res acquisita per præscriptionem à
possessore Maioratus, fit maiora-
tus, c. 2. n. 43. p. 29

S 3

Vid.

Index Rerum,

Vid. *Præscriptio*.
 Rem augment seruitutes acquiratæ, eiusque naturam sequuntur, c. 2. num. 53. p. 30
 Res æquè principaliter vnita alteri debet exprimi in facultatis impetratione illam alienandi, c. 2. n. 111. p. 40.
 Rei forma mutata super qua quis habet vsumfructum, extinguatur vsumfructus, c. 4. n. 4. p. 54
 Rei forma mutata, ita vt transeat in aliam diuersam speciem, mutatur ius, c. 4. n. 7. ibid.
 Quod declaratur, n. 32. 33. & 34. p. 58.
 Rei formâ mutata in qualitatibus tantum, non extinguatur hypotheca super ea contracta, c. 4. n. 40. & aliis seqq. p. 59
 Vid. *Hypotheca*.
 Res initium capere non potest ab eo casu quo finem accipere debet, c. 4. n. 45. p. 60
 Re mutata quoad substantiam ius omne in illa extinguatur, aliàs non, c. 4. n. 64. p. 63
 Res redit ad suum priorem statum ex vi attractiua, c. 6. n. 6. p. 71
 Res sua nemini seruit, c. 6. num. 21. p. 74.
 Rei mutatio non inducitur ex mutatione personæ, cap. 8. num. 42. p. 91. 89.
 de Re ad personam, & è contra, an valeat argumentum, c. 8. num. 38. p. 90.
 Rei hypothecaræ prerogatio: Vid. *Prerogatio*.
 Res semel legitimè à vero domino hypothecata, quouis modo postea alienetur, transit in acquirentem cum suo onere, c. 9. n. 25. p. 100
 Declaratur ibid. n. seqq. ibid.
 Vid. *Hypotheca*.
 Res pluribus creditoribus separatim hypothecata, si vni satisfactum sit, non fit libera respectu aliorum, c. 10. n. 28. p. 125
 Rei alienæ hypotheca regulariter non valet, c. 11. n. 9. p. 128
 Rei alienæ hypotheca sustinetur quando debitor illam obligans aliquid iuris in ea habebat, ex quo postea rei dominium acquirit, c. 11. num. 10. ibid.
 Si Res mea absque meo mandato subiiciatur hypothecæ, quam

postea ratificem, ratificatio superueniens non nocet hypothecæ medio tempore contractæ, c. 11. n. 24. p. 130.
 De Re ad tempus valet argumentum, c. 2. n. 18. & 19. p. 26
Rescriptum.
 Rescripta moratoria sæpè à debitoribus impetrantur validè & efficaciter etiam in dispendium creditorum, c. 16. n. 2. p. 163
 Rescripto Principis an possit creditor posterior præferri anterioribus, c. 16. n. 1. p. 162
 Rescripto Principis potest creditor acquirere ius hypothecæ in bonis debitoris, c. 16. n. 8. p. 164
 Rescriptum Principis præposterans ordinem & gradum creditorum, non est admittendum, c. 16. n. 9. ibid.
 Rescriptum Principis quod tendit in præiudicium iuris alicui Tertio quæsitum, tanquam exorbitans ab omni iure, non debet admitti, c. 16. n. 16. ibid.
 Rescriptum Principis præuertens ordinem hypothecarum, longè differt à rescriptis moratoriis, c. 16. n. 11. 16. & 17. p. 165
 Rescriptum præposterationis concessum creditori posteriori in præiudicium anteriorum, omni ex parte noxium est ipsis, non solum ratione rei, sed etiam temporis ad agendum, c. 16. num. 14. & 15. ibid.
 Vid. *Princeps*.
 Rescriptum ab vno ex correis in solidum obligatis impetratum à Principe, ne conueniatur pro tota quantitate, non valet, c. 16. n. 20. p. 166.
 Rescriptum tollens exceptionem Tertio competentem, concedi non debet, c. 16. n. 21. ibid.
 Rescriptum à posteriore creditore impetratum quo anterioribus præferatur, subreptitium est & nullum, c. 16. n. 23. p. 167
 Rescriptum moratorium à Principe debitori concessum non suspendit cursum vsurarum, c. 17. num. 10 p. 171.
 Rescriptum moratorium suspendit dumtaxat exactionem tam fortis quam vsurarum, non tamen sistit cursum ipsarum, c. 17. n. 11. ibid.
 Rescriptum

& Verborum.

Rescriptum moratorium non suspendit cursum vsurarum si iam inceperint currere propter moram commissam ante impetrationem, c. 17. n. 24. p. 172
 Rescriptum moratorium minus fauorabile est beneficio cessionis bonorum, c. 17. n. 26. ibid.
Rota Romana.
 Rota Romana decisio in vna Ciuitatis plebis Pensionis, 15. Iun. 1616. coram Sacrato, adducitur, explicatur, & declaratur, c. 6. n. 7. 24. 38. & 51. p. 71. 74. 76. 78.
 Rota Rom. sæpius decidit Pensionem Ecclesiasticam translatam, non esse diuersam à priore sed eandem, c. 8. n. 14. & 26. p. 86. 88
 Ad quod adducitur decis. in vna Carpen. pensionis, 29. Maij; 1602. coram Laucellotto. c. 8. n. 16. 17. 18. & 19. p. 87
 Alia decis. in vna Papien. Pensionis, 11. Decemb. 1606. c. 8. n. 20. 21. & 22. p. 87. 88.
 Alia in vna Terul. pensionis 15. Decemb. 1610. c. 8. n. 23. ibid.
 Alia in vna Feron. Pensionis, 14. Ianuar. 1613. c. 8. n. 24. & 25. ibid.
 Rota Rom. apud Ludouif. decis. 76. ex aliis eiusdem Rote decisionibus & communi Doctorum sententia reuocatur, c. 14. num. 21. & 22. p. 155.

S

Sententia.

an **S**ententia lata contra debitorem decoctum, & in fauorem qui eius concursum formatum ignorabat, valida sit à disputatur ad partes, c. 12. n. 30. 31. cum seqq. vsque ad 42. p. 138
 Sententia lata contra debitorem post hypothecam contractam non nocet creditoribus ignorantibus litem super hypotheca, motam, c. 12. n. 32. ibid.
 Sententia lata contra debitorem pendente concursu valida est, siue aduersarius sciuerit, siue ignorauerit concursum, non tamen nocet creditoribus non citatis, c. 12. n. 34. 35. & 42. ibid. 139
 Sententia lata contra debitorem non mandatur executioni contra tertios

rerum hypothecatarum possessores, c. 12. n. 39. ibid.
Seruitus.
 Seruitutis species, est pensio imposta beneficio Ecclesiastico, c. 6. n. 17. & 18. p. 73
 Vid. *Pensio*.
 Seruitutis personalis species est vsusfructus, c. 6. n. 18. ibid.
 Vid. *Vsusfructus*.
 Seruitutem habens in re aliqua, eam amittit si proprietatem eius nanciscatur, c. 6. n. 20. & 21. p. 74
 Seruitutes acquiratæ augment rem, & eius naturam sequuntur, c. 2. n. 53. p. 30.
Seruus.
 Seruus delinquens hypothecatus potest damnari ad mortem non attentio iure domini nec creditorum, c. 9. n. 100. p. 115
 Serui, sicut alia debitoris bona, hypothecariæ obligationi subiici possunt, c. 10. n. 6. & 7. p. 121
 Seruo hypothecato manumisso, hypotheca dissoluitur etiam in præiudicium creditorum, c. 10. num. 8. ibid.
 Seruus hypothecatus per hypothecam generalem omnium bonorum debitoris, potest manumitti, & hypotheca extinguatur, secus si per specialem, c. 10. n. 17. p. 123
 Serui etiam generaliter hypothecati manumissio non valet in præiudicium creditorum si debitor non sit soluendo, c. 10. n. 19. ibid.
 Seruo vagabundo confiscato, perit hypotheca super ipso imposta, c. 9. n. 97. p. 115
Solutio.
 Solutio pecuniæ fiscalis facta vni ex Theaurariis, informis est, & non liberat debitorem à sorte principali & interesse, c. 3. num. 4. & 17. p. 44. 45.
 Vid. *Theaurarius*.
 Et solutionis ratio fumitur in libro Rationum, n. 3. ibid. p. 43.
 Soluens Theaurario contra formam mandati per ignorantiam, malè soluit & sibi debet imputare, c. 3. n. 10. 11. & 19. p. 44. 46
 Solutio aliter facta quam vero creditori, vel ab eo mandatum habenti, non liberat debitorem, c. 3. n. 12. ibid.

Index Rerum,

Solutio quæ fieri debet cum certis circumstantiis, & interuentu quarundam personarum, si aliter facta fit, non valet, c. 3. n. 18. p. 45
 Vid. *Apoch.*
 Solutio pecuniæ fiscalis per apochas solemnnes probanda est, c. 3. n. 29. p. 47.
 Solutio non facta die & loco assignatis, scriptor literarum cambij constituitur in mora, c. 3. num. 49. p. 50.
 Vid. *Cambium.*
 Vid. *Mora.*
 Soluens personæ inhabili scienter vel ignoranter non liberatur, c. 12. n. 5. p. 133.
 Solutio facta bona fide debitori decocto an liberet soluentem ignorantem iudicium concursus, c. 12. num. 12. p. 134.
 Soluens per iustam ignorantiam debitori decocto excusatur & liberatur, c. 12. n. 16. & 20. p. 135. 135
 Secus si sciuerit, vel scire debuerit, ibid. num. 17. 18. 19. 20. 21. & 22. p. 136. 137.
 Vid. *Ignorantia.*
 Solutio facta debitori post formatum concursus iudicium non liberat soluentem, nisi soluens probabiliter ignorauerit concursum & decoctionem, c. 12. n. 24. ibid.
 Quamuis solutio facta decocto liberet soluentem ignorantem decoctionem, non tamen valet contractus cum eo celebratus, c. 12. num. 55. p. 141.
 Soluere an teneatur filius creditoribus patris ex fructibus aduentitiorum quæ ob dilapidationem à patre factam consolidantur in fauorem filij, cap. 15. num. 3. 13. & seqq. p. 157. 158.
 Vid. *Filius.*
 Quid de successore in maioratu, c. 15. n. 13. p. 158
 Soluendi difficultas non excusat debitorem à mora, nec ab interesse propter moram debito, c. 17. n. 13. p. 171.
 Vid. *Mora.*
 Soluere non licet debitori creditoribus suis pendente concursus iudicio, c. 17. n. 28. p. 152
 Soluendi impotentia excusat debitorem à mora & interesse lucri cessantis, c. 17. n. 34. p. 173

Maximè si impotentia præcesserit moram, n. 35. ibid.

Statutum.

Statutum disponens super lucro dotis extenditur ad augmentum eius, c. 2. n. 12. p. 25
 Vid. *Dos.*

Statuto requirente consensum mariti, aut interuentum duorum propinquorum, ad authorizandum mulieris vel minoris contractum, non sufficit sola præsentia cum taciturnitate, c. 3. n. 26. & 27. p. 46. & 47
 Quod fortius procedit quando agitur de præiudicio Tertij, n. 28. ibid.

Et talis contractus non seruatis solemnitatibus à Statuto requisitis celebratus nullus est, c. 3. n. 31. p. 47
 Vid. *Theaurarius.*

Statutum disponens aliquid ultra ius commune, illud censetur forma substantialis, quæ deficiente actus corrumpit, c. 3. n. 36. p. 48

Statutum prohibens extrahi frumentum, habet locum in farina, c. 4. n. 50. p. 61

Statutum disponens super actu sibi licito non attendit voluntatem domini, c. 9. n. 11. & 12. p. 118

Statuto disponente super aliquo actu, non attenditur præiudicium quod in consequentiam accidere potest, c. 9. n. 13. ibid.

Statuto disponente quod causæ viduarum sint summariæ, tales fient, si lite pendente matrimonium soluitur per mortem viri, c. 17. n. 43. p. 174.

Succedere, Successio.

Succedens in locum alterius per priuationem prædecessori inflitam an teneatur satisfacere creditoribus prædecessoris priuati, c. 9. num. 21. & seqq. vbi tractatur ad partes, p. 100
 Vid. *Fiscus.*

Successorum ius non attenditur in alienationibus bonorum maioratus, iuris autoritate interueniente factis, c. 9. n. 110. & aliis seqq. p. 118.

Vid. Alienatio.

Successor in maioratu an teneatur satisfacere creditoribus primi possessoris ex fructibus ab illo hypothecatis, quando fuit priuatus ob dilapidationem, c. 15. n. 13. p. 158

Tempus.

& Verborum.

T

Tempus.

Tempore prohibito, quæ fiunt vel conferuntur in tempus prohibitum, irrita sunt & nulla, c. 13. n. 41. p. 151

Contrahentibus quibus medio tempore ius quæsitum est non nocet fictio retractiua, c. 13. num. 37. p. 150.

Tempus non currit legitimè impedito, & iustum impedimentum excusat à mora, c. 17. n. 14. p. 171

Vid. *Mora.*
 Vid. *Impedimentum.*

De tempore ad rem, & de re ad tempus, valet argumentum, c. 2. n. 18. & 19.

Tertius.

Tertius consequitur æstimationem melioramentorum quæ fecit in re hypothecata, c. 2. n. 51. p. 30

Tertius aggregans bona sua antiquo maioratu non potest comprehendere in contractu antecedente inter hypothecarium & tunc possessorem maioratus celebrato, c. 2. n. 78. 79. & 80. p. 35

Vid. *Dispositio.*
 Vid. *Hypotheca.*

In Tertij præiudicium verba enunciatiua nihil probant, c. 3. n. 34. p. 48.

Vid. *Affertio.*
 Vid. *Verba.*

In Tertij præiudicium non admittitur confusio, c. 4. n. 19. & 20. p. 56
 Vid. *Confusio.*

Tertij hypotheca illæsa non obstante confusione actionum inter creditorem & debitorem, c. 4. num. 21. ibid.

Vid. *Hypotheca.*

In præiudicium Tertij non consideratur consolidatio vsusfructus cum proprietate, dum Tertius ipse intermediat pro suo interesse, c. 4. n. 59. p. 62

Vsusfructu apud Tertium consolidato extinguitur hypotheca super eius commoditate constituta, c. 4. n. 64. & seqq. p. 63

Vid. *Vsusfructus.*

Tertij præiudicium non attenditur vbi concurrat necessitas & rigor legis iubentis merces comburi ob

merum pestis, c. 9. n. 104. p. 117
 Vid. *Hypotheca.*

In Tertij præiudicium medio tempore ius acquirentis nunquam retrahitur rati habitio, c. 11. num. 26. & 27. p. 130. & 131

Si Tertij interfit ne res aliqua alienetur, pactum de non alienando cum ipso initum impedit dominij translationem, c. 12. n. 25. p. 137

Tertios rerum hypothecatarum possessores non afficit sententia contra debitorem lata, c. 12. n. 39. p. 139

Tertij ius lædi non debet per rescriptum à Principe imperatum, c. 16. n. 10. & seqq. p. 164.

Et tale rescriptum tanquam subreptitium non attenditur in præiudicium Tertij, c. 16. n. 21. & seqq. p. 166.

Theaurarius.

Theaurarius vnus Arcæ Regiæ sine interuentu aliorum non potest recipere solutiones, c. 3. n. 1. p. 43

Theaurarij Regij nihil possunt extrahere ex arca absque speciali decreto, c. 3. n. 2. ibid.

Theaurarij arcæ Regiæ non possunt etiam simul recipere solutiones absque decreto Senatus, c. 3. n. 5. p. 44.

Theaurariorum arcæ Regiæ in quomunus consistat, ibid. & n. 6. ibid.

Theaurarij arcæ Regiæ recipiunt pecunias fiscales ab exactoribus specialiter deputatis, & ab illis non exeunt nisi sub certis solemnitatibus, c. 3. n. 7. ibid.

Theaurarius Sedis Apostolicæ recipit pecunias Cameræ soluendas, de quibus computum reddit, c. 3. n. 8. ibid.

Theaurario soluens ignorans formam mandati, sibi imputet; sicut qui contrahit non seruata lege & forma præscripta, si inde damnum sentiat, cap. 3. num. 10. 11. & 19. ibid. & 46.

Theaurarius vnus ex tribus deputatis non potest solus recipere solutiones etiam cum decreto Senatus, c. 3. n. 13. & 14. p. 45

Vid. *Solutio.*

Vid. *Apocha.*

Theaurarius qui sine solemnitatibus requisitis recipit solutionem à debitore fiscali, debet primùm excusari, & si soluendo non sit, recurritur in

Index Rerum,

in subsidium contra debitorem qui soluit, c. 3. n. 37. p. 48
Transactio.
Transactio inter hæredem institutum & successorem ab intestato facta impugnari potest à creditoribus & legatariis quorum interest testamentum sustineri, c. 1. n. 30. p. 9.
 Vid. *Creditor.*
 Per Transactionem contrahitur noua hypotheca illi adiecta in augmentum primæ obligationis si transactioni non stetur, c. 14. num. 7. p. 153.
 Etiam si Transactio facta sit animo nouandi præcedentem obligationem, n. 7. ibid.
 Quod declaratur remissiuè, n. 22. p. 155.
Translatio.
Translatio pensionis Ecclesiasticæ virtute indulti Apostolici, an inducat nouam pensionem, an vero translata sit eadem cum prima, c. 8. n. 3. & 14. & passim per tot. c. p. 84. & seqq.
 Vid. *Pensio.*
 In Translatione qualibet iuris, idem ius, & non aliud diuersum transit in translatarium, c. 8. n. 41. & 42. p. 91.
 Translatio pensionis est actus merè voluntarius pensionarij, c. 8. n. 46. & 47. ibid.
 Translatio dominij non impeditur si in prohibitione alienationis pena fuerit imposita alienanti, c. 9. n. 54. p. 104.
 Vid. *Alienatio.*
 Translatio dominij impeditur propter prohibitionem alienationis ex pacto cum Tertio inito cuius interest rem non alienari, c. 12. n. 25. p. 137.
 Translatio dominij impeditur ex pacto iurato de non alienando, c. 12. num. 7.
 Vid. *Nullitas.*
 Translatio dominij impeditur in rebus à debitore alienatis post concursum formatum, c. 12. num. 26. p. 137.
 Translatio hypothecæ à priore creditore in posteriorem, per ius offerendi, non inducit nouam hypothecam, sed eadem numero transit quæ erat antea, c. 8. n. 39. in fin. p. 90

Translatio fit cum suo onere, qualitate, & causa, c. 8. n. 40. p. 91

Transmissio.

Quod non est transmissibile, non est cessibile, c. 1. §. 1. n. 6. p. 12
 Et vicissim quod est transmissibile, cessionem admittit. n. 7. ibid.

Tutor.

Tutores plures licet debeant conficere librum rationum, sufficit scriptura vnius & subscriptio cæterorum, c. 3. n. 25. p. 46
 Tutoris bonis confiscatis, an & quomodo possit pupillus agere aduersus fiscum, c. 9. n. 88. p. 111

V

Verba.

Verba Collegæ, vel alterius qui non potest disponere de actu à se gesto, nullam inducunt præsumptionem, c. 3. n. 33. p. 48
 Verba enunciatiua in præiudicium Tertij nihil probant, c. 3. num. 34. ibid.
 Vid. *Affertio.*
 Verba contractus referuntur ad tempus quo fuit celebratus, c. 5. n. 15. & 16. p. 66
 Verbum, *Bona*, adiectum genitiuo, *Maiores*, indicat omnia bona pertinentia ad maioratum, siue ex dominio, siue ex possessione, c. 2. n. 116. p. 41
 Verbum, *Fidetur*, denotat improperitatem sui natura, c. 2. n. 67. p. 33
Venditio. Vendere.
 Venditione perfecta, periculum rei, sicut & incrementum, pertinet ad emptorem, c. 2. n. 32. p. 28
 Vid. *Augmentum.*
 Venditor an & quando propter læsionem possit à contractu discedere, c. 1. §. 2. n. 13. p. 17
 Vid. *beneficium leg. 2. c. de resc. vend.*
 Vendere quis cogi potest ad ornatum vrbis, c. 9. n. 109. p. 117
Vnio.
 Per Vnionem vnius rei factam alteri, in istam omnia emolumenta alterius transeunt, c. 2. num. 107. p. 40.

Vnitæ

& Verborum.

Vnitæ rei mentio facienda non est in impetratione rei principalis, c. 2. n. 106. p. 39
 Declara, nisi vna res sit æque principaliter vnita alteri, n. 11. p. 40
 Vid. *Augmentum.*

Voluntas.

Voluntas elici potest & probari ex actu nullo, c. 14. n. 3. p. 152
 Voluntas testatoris deduci potest ex dispositione etiam si nulla & irrita, c. 14. n. 4. ibid.
 Voluntas testatoris declarari potest per dispositionem nullam; secus est in contrahentibus, c. 14. n. 19. p. 155.

Vsura.

Vsuræ legitimæ debentur propter moram debitoris in soluendo, c. 17. n. 1. p. 169
 Vsuras ante concursus iudicium debitas peti non impedit superueniens concursus, c. 17. n. 3. ibid.
 Vsuræ non currunt pendente iudicio concursus in præiudicium posteriorum creditorum, c. 17. num. 6. ibid.
 Vsurarum cursum non sinit resciprum moratorium à Principe debitori concessum, licet suspendat exactionem illarum, c. 17. n. 10. & 11. & 24. p. 170. & 172
 Vsuræ debite ex officio iudicis cessant quandiu bona debitoris inopis sunt in sequestro, c. 17. num. 29. p. 173.
 Vsuras iam debitas non tollit impedimentum soluendi ex concursus iudicio superueniens, licet extinguat cursum illarum pro futuro, c. 17. n. 37. 38. & 44. p. 173 & 174
 Vsuræ currentes ante rem iudicatam suspenduntur per dilationem concessam debitori ad soluendum ex causa miserationis, c. 17. n. 39. & 40. p. 174
 Vsuræ ex mora non debentur post formatum iudicium concursus, quia debitor desinit esse in mora, quæ habet tractum temporis successiuum, c. 17. n. 41. & 42. ibid.
 Vsuris minoribus promissis, si postea per nouum contractum conuenerit de vsuris maioribus, an prior hypotheca extendatur ad hoc augmen-

tum maiorum vsurarum, c. 2. n. 67. vers. Sed contra. p. 33

Vsufuctus.

Vsufuctu extincto an extinguatur hypotheca super eo constituta, c. 4. n. 1. p. 53
 Vsufuctus extinguatur consolidatione, si vsufuctuarius nanciscatur rei proprietatem, c. 4. num. 3. p. 54.
 Vsufuctus extinguatur mutata forma rei super qua constitutus erat, c. 4. n. 4. ibid.
 Vsufuctus formalis transfunditur in causalem per acquisitionem proprietatis, c. 4. n. 5. ibid.
 Et inter vtrumque magna est differentia. ibid.
 Vsufuctus formalis translatus in causalem non potest reduci ad priorem formam, cap. 4. num. 12. p. 55.
 Vsufuctu consolidato cum proprietate apud Tertium, extinguatur hypotheca super eius commoditate constituta, c. 4. n. 60. 61. & 62. p. 62.
 Vsufuctus commoditas simpliciter hypothecata non patitur mutationem per acquisitionem proprietatis, c. 4. n. 66. p. 63
 Vsufuctus hypothecatus nihil influit in proprietatem, sed finitur hypotheca per mortem fructuarij debitoris, c. 5. n. 3. 4. 9. 13. 29. & seqq. p. 64. & seqq.
 Vid. *Hypotheca.*
 Ius Vsufuctus non potest hypothecari, nec cedi, sed sola commoditas fructuum, c. 4. n. 24. p. 56
 Vsufuctu consolidato, commoditas fructuum & eorum perceptio eodem modo remanet penes debitorem quo erat ante consolidationem, c. 4. n. 25. & 26. & 29. p. 56. & 57.
 Vid. *Hypotheca.*
 Vsufuctus non transgreditur vitam fructuarij, c. 4. n. 32. p. 68
 Vsufuctus est seruitus personalis, c. 6. n. 18. p. 73
 Vsufuctus finitur per acquisitionem proprietatis rei fructilis perfectam & absolutam, c. 6. n. 19. 20. & 21. p. 74.
 Vsufuctus reuiuiscit, si proprietates empta

Index Rerum,

- empta à fructuario , fuerit retra-
cta à confanguineo proprietarij,
c.6.n.35. & 36. p.75.& 76
- Vfusfructus finitur per mortem fru-
ctuarij,c.9.n.10. p.72
- Vfusfructus transit in Monasterium
durante vita Monachi , c. 6. n. 12.
ibid.
- Vfusfructu duobus successiue relicto,
nouus dicitur vsusfructus in se-
cundo fructuario , c. 8. n. 5. & 55.
p.85.& 105.
- Et an similiter pensio translata di-
catur noua pensio. ibid.
- Vid. *Pensio.*
- Vfusfructus non extinguitur per
consolidationem subsequutam re-
scissam vel irritam factam , cap. 14.
num. 11. p.154
- Vfusfructus quoad ius discrepat ab
ipsa commoditate fructuum, c. 15.
num.7. p.157
- Vfusfructu amisso , durat hypothecca
super commoditate imposta,c.24.
num.8. ibid.
- Vid. *Hypothecca.*
- Vfusfructus patris in bonis aduenti-
tius filij finitur per abusum seu di-
lapidationem , non secus ac per
mortem, cap. 15. num. 14. & 15.
p.158.
- Vfusfructus an & quomodo potest
remitti à patre filio in fraudem
creditorum , necnè, c. 15. n.24.25.
26.27.& 28. p.161
- Vid. *Pater.*
- Vfusfructuarius.*
- Vfusfructuarius dimittens voluntariè
proprietaem , non recuperat
vsusfructum semel consolidatum,
c.4.n.14. p.55
- Vfusfructuarius rei suæ nemo esse po-
test,c.4.n.15. ibid.
- Vfusfructuarius vltro dimittens vsus-
fructum , non præiudicat credito-
ribus suis,c.4. n.17.& 18. ibid.
- Vfusfructuarius obligans vsusfru-
ctum intelligitur obligare commo-
ditatem,c.4.n.43. p.60
- Vfusfructuarius legans vsusfructum
quem habet in re aliena , si postea
proprietaem acquirat , eam non
præsumitur legasse,c.5.n.18. p.66.
- Vfusfructuarius omne ius in re fructili
amittit per mortem,c.5.n.19.ibid.
- Vfusfructuarius æquiparatur pensio-
nario beneficij , & vicissim pensio-
narius fructuario, c.6. num.9. cum
multis seqq. p.72
- Vid. *Pensio.*
- Vfusfructuarius transmittit fructus
perceptos ad hæredes , c.6.n. 11.
ibid.
- Vfusfructuarius ob dilapidationem
priuatur omni iure & commo-
ditate vsusfructus,c.15.n.16.& 17.cum
seqq. p.159
- Vfusfructuarius acquirens propieta-
tem ex testamento postea rescisso
per contra tabulas , recuperat
vsusfructum,c.6.n.34. p.75
- Sed vide n.42. p.76

F I N I S.

Laus Deo , Virginique Matri Deiparæ sine
macula conceptæ.